BEDAE PRESBYTERI ANGLOSAXONIS, MONACHI BENEDICTI, viri literatiſſimi opuſcula cumplura de temporum ratione diligenter caſtigata: atque illuſtrata veteribus quibuſdam annotationibus vna cum ſcholijs in obſcuriores aliquot locos, authore Iohanne Nouiomago.

Nunc primum inuenta ac in lucem emiſſa, quorum catalogum require pagina verſa.

Di Gennaro Giannelli

Coloniæ excudebat IOHANNES Prael,
Anno M D XXXVII. Menſe Maio,
Impenſis Petri Quentel.

Cum gratia & priuilegio.

CATALOGVS OPVSCVLORVM QVAE HOC LIBRO
continentur.

Epta. Bedæ ad Wiechedam Presbyterum de pascha. f. 97.
[illegible]

❧ ILLVSTRISSIMO ORNATISSIMOQVE PRINCIPI IVNIORI GVILHELMO DVCI CLIVENſi, Iuliacenſi, Monteuſi, Comiti Marchiæ & Rauenſpurch &c.

Iohannes Nouiomagus S. P. D.

Voniam Guilhelme princeps iunior illuſtriſſime, rerum conſiliorumq; quæ vna cum clariſſimis parentibus geris magnitudo, tuam mentem ad maiores curas & grauiores cogitationes ſollicitant, non exiſtimabam me ſatis ex principis dignitate facturum, ſi animum tuum magnis multisq; negotijs impeditum, hac παρενθέσει ad leuiora ſtudia reuocarem: hoc præſertim tempore, cum primum adoleſcentia egreſſus liberalibus diſciplinis ac agendi præceptis imbutus (quibus te optimi parentes ſtatim ab optimo præceptore formandum ſingulari prudentia curarunt) iam viro ac principe dignum aliquid gerere incipias, eaq; iam clarius ex vmbra veluti in lucem producere, quibus anteacta ætas præformata eſt. Sed etiam ea res me abiecit vt ſpem haberem minorem cum gratia ad te perueniendi, quod ſcirem (dicam enim ingenue ac libere quod verecunde ſentio) difficiles eſſe eorum aditus ad principes, maleq; ab aulicis accipi, qui neque genere neque fama neque fortunis percelebres, nec fauore aut commendatione chari ſint: quibus præſidijs tametſi omnibus ſim deſtitutus, & te arduis quoque negocijs impeditum facile intelligam: minime tamen propter has cauſas arbitrabar mihi eſſe ceſſandum, ſed confidentiam ſumpſi ſcribendi, quod longe aliter te de honeſtis diſciplinis earumq; cultoribus iudicare perſpicio, quàm eos qui ſine literarum cognitione & philoſophorum præceptis, ad tuendam principis dignitatem ſatis eſſe arbitrantur, generis, fortunarum, ac ditionum amplitudinem, quæ tametſi à maioribus tuis quàm cumulatiſſime acceperis, ſingulari tamē & diuina prouidentia optimorūq; parentum ſtudio tibi contigit, ſtatim à puero cum regio genere, ſcientiæ ac virtutis laudem copulare: qua in re, quemadmodum à Platone præclare accepiſti, prima & maxima ineſt nobilitas, animi videlicet magnitudine principem agere.. Hac igitur virtute & humanitate tua recreatus, fiduciam cepi non modo hæc ſcribendi ad te, ſed & ſperandi quoque tuam amplitudinem de cætero noſtras aliquid eſſe putaturam nugas, nec eas alio animo eſſe laturam q̄ quo te erga bona ſtudia ac liberales artes affectum confidimus. Huius nanque rei argumentum ac teſtimonium deprehendi in Cunrado Hereſbachio, homine digno qui formando principis ingenio cōtingeret: cuius fidem & dexteritatem poſteaquam paucis annis ante Coloniæ congreſſibus aliquot familiaribus perſpexi, ſic deinceps mihi perſuaſi, te non principem modo fore, dignum cui ditionum ac rerum publicarum cura & adminiſtratio committi poſſet, ſed & nobiliſſimum quoque Muſarum ingeniorumq; Mœcenatem. Neque enim (vt euentus docuit & docet adhuc quotidie) mihi impoſuit perſuaſio, cum videam patris tui laudatiſſimi principis, tuamq; aulam optimis & doctiſſimis quibuſque hominibus vndecunque quæſitis, tāquam publicum quoddam totius regionis oraculum celebrari: adeo vt hic Plato plane ſibi ſatisfactum arbitrari poſſit, qui rectores vrbium eſſe philoſophos oportere arbitratus eſt, aut earum reges philoſophari: quorum vtrunque quàm pulcherrime impleſti, dum ipſe ſapientiæ præceptis ſis imbutus, atque huiuſmodi delecteris conſultoribus. His itaque præſidijs, tuaq; potiſſimum benignitate illuſtriſſime princeps fretus, paſſus ſum me vinci amicorum aliquot hortatu, qui hoc apud me egerunt, vt mearum lucubrationum, quas aliquando per ocium cōſcribo vel effundo verius, aliquid ego tuo nomini inſcriberem, tum quod hoc officij genus tibi non diſplicere aliquot exemplis,

cum maxima laude tua & nominis Immortalitate declarasti: tum quod meis labori-
bus authoritatis aliquid accessurum existimabant per principis commendationem,
sub cuius veluti tutela emitterentur. Dum igitur ad amici cuiusdam rogatum de na-
tura rerum, de temporibus ac circulis decennouenalibus, & similis argumenti libel-
los aliquot à Beda Anglosaxone conscriptos, ad istum modum antea non excusos,
censendos accepissem, codicis vetustate primum delectatus, & eo quidem amplius,
q (vt ex inscriptione cognoui) Heriberti fuisset, eius qui diuorum catalogo postea
adscriptus est: eruditionem minime vulgarem, iucundissimis etiam diagrammatis
passim adiectis, iudicaui posteritate non indignam: etiamsi scriptor ipse simplicem
quandam & prope supinam dicendi formam sit secutus. Igitur dum prelo destina-
retur, cœpi sicubi deprauatum esset scribentis inscitia, aut vetustate restituere, tum
loca quædam, sed præter institutum explicatius, quàm ab eo erant breuissime cõge-
sta, enarrare: multa etiam apponere ex mathematico p œnu, captus materiæ iucundi
tate, & calamo liberius currente plus laboris inter recognoscẽdum subrepsit, quàm
institueram. Neque tamen infructuosum aut non necessarium hoc fore arbitratus
sum ijs, qui naturam rerum pulcherrimarum cognoscendi desiderio tenerentur. Erãt
enim multa huiusmodi, quæ non adhibitis apodixibus grammicis, quibus hę disci-
plinæ gaudent, intelligi vix poterant non bene in hoc studiorum genere versato:
alia etiam ad nihil vtilia, nisi adiectione temporum & computationis vsque ad no-
stræ ætatis annos producerentur, veluti de circulis decennouenalibus, quæ Beda re
liquit non absoluta, quæq; ad nos peruenerunt neque integra, neque emendata: tum
posteriores res gestas, quas intra ætatem authoris conscribi necesse erat, quisq; ad se
se vsq; requirit. Eam operam, ornatissime princeps, quæ etsi inter legendum atq; ex stu
dij voluptate quam ceperam, verius mihi excidit quàm conscripta est, tuo autem au
spicio in lucem atque in manus hominum dedi, vt si forte genius quem in victuro li
bro requirit Martialis, per nos illi ingenitus non sit, tui tamen nominis authoritate,
quæ honestissimis signis æternitati consecrata est, atque quotidie cõsecratur, etiam
ad posteros perueniat. Tum quoq; vt communi studiosorum nomine aliqua in re
tuæ gratiæ gratificari possimus, qui quantum tibi debent, non facile dixerim. Equi-
dem sic existimo, plurimum referre ad studiorum incrementum & cõseruatio nem,
si honestis liberalibusq; artibus & philosophiæ præceptis imbuti sint principes, atq;
rectores rerum publicarum. Eisdem enim studijs plerunque adici subditos, quibus
eorum principes sunt dediti, multa sunt exempla. Quis enim temporibus Romuli &
Alexandri non militabat? Sub Augusto omnes pangebant carmen. Neronis studi-
um in Musica quàm plurimos ad canendi artem inuitauit. Iustiniano legum latore
aut rapsodo potius, imperante (etiamsi eum quidam indoctum fuisse veteris iuris,
& quod turpius dictu foret ἀναλφάβητον putent) quisq; de iure respondere didicit. Ne-
que hoc tam falsum quàm vulgo iactatum: Qualis princeps talis populus. Quæ cũ
ita sint plurimum sane arbitror tibi bonas literas debere, quod non solum amas &
promoues, sed eas quoque pulchre intelligis & colis, quorum alterum te pruden-
tia & humanitate, alterum eruditissimorum hoim frequentia pręcellere, verumq; princi-
pem agere facit, vtrunque tuæ laudis quàm plurimos admiratores amatoresq; con-
ciliat, eos præsertim qui honestis disciplinis bene consultum volunt. Postremo q
non dubitaui me quoque priuatim rem gratam facturum, si de ijs artibus ad te scri-
berem quæ cogitationes nostras, ab humanis rebus in cælum tollunt, rerũq; cælesti
um contemplatione mentem naturæ maiestatem admirantem, inexplebili iucundi-
tate afficiunt, atque vt præclare à Platone scriptum est, oculos mentemq; barbarico
cœno immersos erigunt, & deterso squalore ad præstantissima quæq; naturæ pro-
spectum dirigunt. Quis enim est vsque adeo alienus ab humanitatis studio,
qui non aliquando in cælum ad pulcherrima mundi lumina sublatis oculis, non
admiretur hoc intransmutabile dei opificium omni admiratione superius? quæ co-
gitatio animos hinc etiam vltra cælos in venerationem summi creatoris eripit. Igi-
tur & prophetico spiritu exclamat Dauid in psalmis: Cæli enarrant gloriam dei, &

opera eius annunciat firmamentum. Emerſit primum ab harum contemplatione, totus ſapientiæ atque humanitatis primordium. Neque aliter Thales ille Mileſius primus apud mortales ſapienriæ nomine celebratus eſſet, niſi poſt negocia reipublicæ ſe ad rerum cœleſtium ſtudium contuliſſet, & primus inde hominibus aliquid aperuiſſet, vt Callimachi verſiculis hiſce laudatus eſt.

καὶ γὰρ ἁμάξης ἐλέγετο σταθμήσασθαι
τοὺς ἀστερίσκους ᾗ πλέουσι φοίνικες

Deinde Pythagoras qui primus philoſophiæ nomen aſſumpſit, non ob aliud hominem à deo conditum arbitratus eſt, quàm ad harum rerum indaginem. Et ſane quàm plurima cæco iudicio tractari neceſſe eſt, in omnibus pene dixerim profeſſionibus, ſine huius ſapientiæ parte. Dij boni quàm ridicule audio quædam ſæpe diſputari de rebus etiam ſacris ex harum artiū ignoratione, tum ſi qua alia ſunt quæ ad ceremonias quaſdam eccleſiæ non poſſunt niſi huius cognitionis præſidio exequi. Neq; nō falluntur, qui has artes optimis etiam iudicijs non ſingulariter prodeſſe exiſtimant, cum quorum ſententia, quia doctiſſimorum hominum teſtimonijs ſatis confutata eſt, non puto eſſe huius inſtituti latius cōtendi oportere. His de cauſis iuſtis quidem, vt opinor, niſi mihi ſtudij huius amor imponit, permotus ſum optime princeps, vt dignum aliquid diuina tua mente honeſtiſſimisq; cogitationibus viderer mihi adferre, etiamſi ſpeciem habeant vulgarem: quod ſi etiam gratum tibi eſſe cognouero, habeo alia quæ iam annis aliquot parturio in eodem genere artium ſuperioribus addenda. Accipe igit libellos hos noſtra cōmentatione vtcunque adiutos, ea mente ac animo, quem gerere ſoles erga bonas literas, quorum patrocinio vt feliciſſimo ſydere natus es, ita faciat deus optimus maximus, vt quàm diutiſſime his vnà cū optimis illuſtriſſimisq; parentibus conſerueris. Coloniæ poſtridie Idus Iulij. Anno M.D.XXXVII.

VITA BEDAE EX IOHANNE TRITHEMIO.

BEDA monachus & preſbyter monaſterij ſanctorum Petri & Pauli apoſtolorum, quod eſt in Anglia, ordinis ſancti Benedicti, vir in diuinis ſcripturis ſtudioſiſſimus, & valde eruditus, atq; in ſecularibus literis peritiſſimus, philoſophus, aſtronomus, calculator & poeta inſignis, græci ſermonis non ignarus, ingenio præſtans, eloquio non curioſus, dulcis tamen & compoſitus, multa ſcripſit volumina, in quibus acumen ingenij eius probatur. Hic cum eſſet ſeptem annorum cura propinquorum datus fuit educandus Benedicto abbati, ac deinde Ceolfrido dicti monaſterij Muramutha, cunctumq; ex eo tempus vitæ in eiuſdem monaſterij habitatione peragens, omnem meditandis ſcripturis operam dedit, atq; inter obſeruantiam regularis diſciplinæ, & quotidianam eccleſiæ curam cantandi, ſemper aut diſcere, aut docere, aut ſcribere dulce habuit. Nonodecimo autem ætatis ſuæ anno diaconatum, trigeſimo preſbyteratus gradum, vtrunq; per miniſterium Iohannis epiſcopi, iubente Ceolfrido abbate ſuſcepit, ex quo tempore accepti preſbyteratus, vſque ad finem vitæ ſuæ ſubiecta opuſcula compoſuit.

In Geneſim vſque ad Iſaac	Lib. 4.	
In Exodum	Lib. 1.	
In Leuiticum	Lib. 1.	
In Numeros	Lib. 1.	
In Deuteronomium	Lib. 1.	
In principium Regum	Lib. 3.	
In Ioſue	Lib. 1.	
In Iudicum	Lib. 1.	
In Regum.xxx.quæſtionum	Lib. 3.	Dilectiſſimo fratri Nothelino.
De ædificatione templi	Lib. 2.	Hortatur nos vas electionis.
De tabernaculo & vaſis eius	Lib. 3.	
In Paralipomenon	Lib. 2.	
In Eſdram & Neemiam	Lib. 3.	Eximius ſacræ interp.
In Tobiam	Lib. 1.	Liber ſancti patris noſtri.
In Prouerbia Salomonis	Lib. 3.	Parabolæ græce, latine.
In Eccleſiaſten	Lib. 1.	
In Cantica canticorum	Lib. 6.	Scripturus iuuante gratia.
In Iſaiam prophetãm	Lib. 2.	
In Ieremiam	Lib. 2.	
In Ezechielem	Lib. 1.	
In Danielem	Lib. 1.	
In duodecim prophetas minores	Lib. 12.	
Iu euangelium Marci	Lib. 4.	Expoſitionem euangelij.
In euangelium Lucæ	Lib. 6.	Beatus euangeliſta Lucas
Homilias euangeliorum	Lib. 2.	Exordium noſtræ redemptio:
In epiſtolas Pauli	Lib. 14.	
In epiſtolas canonicas	Lib. 7.	Iacobus &c. Dixit de.
In Actus apoſtolorum	Lib. 2.	Actus vero apoſtolorum, &.
In Apocalypſim	Lib. 3.	Apocalypſis ſancti Iohannis.
De temporibus & natura rerum	Lib. 1.	De natura rerum & ratione.
Aliud minus volumen	Lib. 2.	
Scintillarum ex ſententijs patrum	Lib. 1.	Dominus dicit in euangelio.
Geſta Anglorum	Lib. 2.	Britannia Oceani inſula.
Flores beati Gregorij in Cantica.	Lib. 2.	In expoſitione cantici cantico.
Geſta diuerſorum ſanctorum	Lib. 1.	
De paſſione ſancti Felicis	Lib. 1.	
Vitam ſancti Alberti epiſcopi	Lib. 2.	
Chronica ſui cœnobij	Lib. 2.	
Martyrologium	Lib. 1.	
Hymnorum diuerſo carmine	Lib. 1.	Primo deus globum cæ.
Epigramnıata heroico metro	Lib. 1.	
De locis ſanctis	Lib. 1.	
Lectiones in vetus teſtamentum	Lib. 1.	
Lectiones noui teſtamenti	Lib. 1.	
Diſtinctiones in Ieremiam	Lib. 1.	
Diſtinctiones in Iob	Lib. 1.	
De Chriſto & eccleſia	Lib. 2.	
De cantico Habacuk	Lib. 1.	
De arte metrica	Lib. 1.	Qui notitiam metrice.
De ſchematibus	Lib. 1.	Solet aliquotiens.
De orthographia	Lib. 1.	
Epiſtolarum ad diuerſos	Lib. 1.	

Alia inſuper multa edidit, quæ ad noſtræ lectionis notitiam nō peruenerūt. Huius opuſcula etiam adhuc eo viuente & ſemper noua ſcribente, tātę autoritatis erāt,

Vt ordinatione presulum Angliæ in ecclesiis publice legerentur. Cumq; in homilia rum impositione nomen ex more authoritatis venerabilis Bedæ presbyteri scribe- rent, aliter eum cum viueret prædicare non valentes, obtinuit vsque in hodiernum diem titulus semel à principio attributus, vt Beda venerabilis potius dicatur quàm sanctus. Viuentem enim aliter nuncupare (& si sanctus fuerit) non licebat. Sunt qui alias rationes huius tituli venerabilis fingant, alij ex inscriptione epitaphij, alij cæcum fuisse Bedam somniantes, sed errant, quoniam Beda nec cæ- cus fuit, nec sepulchro eius tale Epitaphium inscri- ptum nouimus. Et quidem nisi breuita- ti consulerem, deliramẽta hęc facilime confuta- rem. Mori- tur sub Leone Impe. Anno domini D. CC. XXXII. Indictione XV. ætatis suæ anno LXXII. pridie Calen. Iunij.

INDEX RERVM AC VERBORVM QVAE TOTO hoc libro, & in scholijs & in authore ipso continentur, locupletissimus.

B

B

33. cap. 4

D

E

M

N

O.

P

Pensandũ summopere est, quod undecimo anno in quarto nonas Ianuarias, luna finitur IIII. embo-

Mensis Iannuarius habet dies xxx luna xxix epactas ◦ concurrentes ◦

KL IANVARIVS.

1		Dierum crementũ fit	iij	A	A	A	A	A	A	A
2	iiij nonã								B	b
3	iij		xi			B		B	C	c
4	ij	Aquilo continue.		B	B		E		D	d
5	nõ.ñ	Tempestas varia.	xix			C		C	E	e
6	viij i d		viij						F	f
7	vij			C	C	D	I	D	G	g
8	vi	Flat aust.& aquilo.	xvi						H	A
9	v	Aust.plu.& caligo.	v			E		E	I	b
10	iiij			D	D		O		K	c
11	iij	Tempest.ex Septen.	xiij			F		F	L	d
12	ij	& Sol in aquarium	ij						M	e
13	idus	transit		E	E	G	V	G	N	f
14	xix	Pluit nocte	x						O	g
15	xviij					H		H	P	A
16	xvij	Vulturn.cum plu.	xviij	F	F		A		Q	b
17	xvi		vij			I		I	R	c
18	xv								S	d
19	xiiij	Hyemis dimidium	xv	G	G	K	E	K	T	e
20	xiij		iiij						V	f
21	xij	Africus				L		L	A.	g
22	xi		xij	H	H		I		B.	A
23	x		i			M		M	C.	b
24	ix	Aquilo & vult.							D.	c
25	viij	Tempestas	ix	I	I	N	O	N	E.	d
26	vij								F.	e
27	vi		xvij			O		O	G.	f
28	v	Venti & niues	vi	K	K		V		H.	g
29	iiij					P		P	I.	A
30	iij	Aquilo cum imb.	xiiij						K	b
31	ij	Imber cum niue.	iij	L	L	Q	A	Q	L	c

Nox habet horas xvi. dies viij

Ianuarius dierum & noctium quantitate & vmbrarum ratione, est æqualis Decẽbri & solem habet in aquario ætate hac circa diem vndecimum

IANVARIVS.

lismi qui inseritur secundo Nonas Decembris anno undecimo, & luna Ianuar finitur in Februario.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij
	xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij	
xi		iij		xxv		xvij		ix		•		xxiij		xv		vij		xxix
	xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix	
xiij		v		xxvij		xix		xi		i		xxv		xvij		ix		•
	xxv		xvij		ix		o		xxiij		xv		vij		xxix		xxi	
xv		vij		xxix		xxi		xiij		iij		xxvij		xix		xi		i
	xxvij		xix		xi		i		xxv		xvij		ix		o		xxiij	
[illegible]		ix		•		xxiij		xv		v		xxix		xxi		xiij		iij
	xxix		xxi		xiij		iij		xxvij		xix		xi		i		xxv	
xix		xi		i		xxv		xvij		vij		•		xxiij		xv		v
	o		xxiij		xv		v		xxix		xxi		xiij		iij		xxvij	
xxi		xiij		iij		xxvij		xix		ix		i		xxv		xvij		vij
	i		xxv		xvij		vij		o		xxiij		xv		v		xxix	
xxiij		xv		v		xxix		xxi		xi		iij		xxvij		xix		ix
	iij		xxvij		xix		ix		i		xxv		xvij		vij		•	
xxv		xvij		vij		•		xxiij		xiij		v		xxix		xxi		xi
	v		xxix		xxi		xi		iij		xxvij		xix		ix		i	
xxvij		xix		ix		i		xxv		xv		vij		•		xxiij		xiij
	vij		o		xxiij		xiij		v		xxix		xxi		xi		iij	
xxix		xxi		xi		iij		xxvij		xvij		ix		i		xxv		xv
	ix		i		xxv		xv		vij		o		xxiij		xiij		v	
•		xxiij		xiij		v		xxix		xix		xi		iij		xxvij		xvij
	xi		iij		xxvij		xvij		ix		i		xxv		xv		vij	
i		xxv		xv		vij		•		xxi		xiij		v		xxix		xix
	xiij		v		xxix		xix		xi		iij		xxvij		xvij		ix	
iij		xxvij		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		•		xxi
	xv		vij		o		xxi		xiij		v		xxix		xix		xi	
v		xxix		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij
	xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		o		xxi		xiij	
vij		•		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv
	xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij

SIGNVM MENSIS.

Principium Iani sancit tropicus Capricornus.

Notandum autem quod Februarij lunatio sine bissexto unde xxx. est, cum bissexto autem xxx.

Mensis Februarius habet dies xxviij. Luna xxix. epactas ' concurrentes ;

KL FEBRVARIVS.

1								C	M.	d
2	iiij non	Aer crassus.	xi			R			N.	e
3	iij	Fauonius incip.	xix	M	B		E	D	O.	f
4	ij	Auster & pluuia.	viij			S			P.	g
5	non	Turbidus aer.						E	Q.	A
6	viij idus		xvi	N	C	T	I		R.	b
7	vij	Veris initium.	v					F	S.	c
8	vi	Fauonius.				V			T.	d
9	v	Sol in piscibus.	xiij	O	D		O	G	V.	e
10	iiij		ij			A.			.A	f
11	iij							H	.B	g
12	ij	Ventorum cōcursus	.x	P	E	B.	V		.C	A
13	idus	Tempestas.						I	.D	b
14	xvi ca.		xviij			C.			.E	c
15	xv		vij	Q	F		A	K	.F	d
16	xiiij	Sol clarior.				D.			.G	e
17	xiij		xv					L	.H	f
18	xij		iiij	R	G	E.	E		.I	g
19	xi							M	.K	A
20	x	Redeunt hirundines.	xij			F.			.L	b
21	ix	Ornithiæ vent.	i	S	H		I	N	.M	c
22	viij	Halcionei dies.				G.			.N	d
23	vij		ix					O	.O	e
24	vi			T	I	H.	O	A	.P	f
25	v		xvij						.Q	g
26	iiij		vi			L.		B	.R	A
27	iij			V	K		V		.S	b
28	ij	Fau. & vern. dies.	xiij					C	.T	c

Nox habet horas xiiij. dies x.

Februarius antisios est Nouembri dierum & noctium, quantitate atque vmbrarū per singulas horas mutatione solem habet in Aquario, fiuntq́ dies lōgiusculi & est mensis intercalaris.

computatur, siue ante siue post calendas Martias computetur. Et notandum quod xi. anno luna Ian. in cal. Februar. finitur xxx. & non est Februarij, sed Iannuarij. Februarij luna finitur in Martio. In codē uidelicet xi. anno, luna qui de-

FEBRVARIVS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
	xxi		xiiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij	
xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix
	xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix	
xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		ij
	xxv		xvij		ix		ij		xxiij		xv		vij		xxix		xxi	
xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iiij
	xxvij		xix		xi		iiij		xxv		xvij		ix		ij		xxiij	
xvij		ix		ij		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		vi
	xxix		xxi		xiij		vi		xxvij		xix		xi		iiij		xxv	
xix		xi		iiij		xxv		xvij		ix		ij		xxiij		xv		viij
	ij		xxiij		xv		viij		xxix		xxi		xiij		vi		xxvij	
xxi		xiij		vi		xxvij		xix		xi		iiij		xxv		xvij		x
	iiij		xxv		xvij		x		ij		xxiij		xv		viij		xxix	
xxiij		xv		viij		xxix		xxi		xiij		vi		xxvij		xix		xij
	vi		xxvij		xix		xij		iiij		xxv		xvij		x		ij	
xxv		xvij		x		ij		xxiij		xv		viij		xxix		xxi		xiiij
	viij		xxix		xxi		xiiij		vi		xxvij		xix		xij		iiij	
xxvij		xix		xij		iiij		xxv		xvij		x		ij		xxiij		xvi
	x		ij		xxiij		xvi		viij		xxix		xxi		xiiij		vi	
xxix		xxi		xiiij		vi		xxvij		xix		xij		iiij		xxv		xviij
	xij		iiij		xxv		xviij		x		ij		xxiij		xvi		viij	
ij		xxiij		xvi		viij		xxix		xxi		xiiij		vi		xxvij		xx
	xiiij		vi		xxvij		xx		xij		iiij		xxv		xviij		x	
iiij		xxv		xviij		x		ij		xxiij		xvi		viij		xxix		xxij
	xvi		viij		xxix		xxij		xiiij		vi		xxvij		xx		xij	
vi		xxvij		xx		xij		iiij		xxv		xviij		x		ij		xxiiij
	xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		xxix		xxij		xiiij	
viij		xxix		xxij		xiiij		vi		xxvij		xx		xij		iiij		xxvi

SIGNVM MENSIS.

Mense Numæ in medio solidi dat sydus aquari.

D ij

buit in calendis Martijs xix. esse, uicesimaoctaua erit propter embolismum, qui in II. nonas De-

Mensis Martius habet dies xxxi. Luna xxx. epactas o concurrentes ı

KL MARTIVS.

1			iij	A		A			A	d
2	vi noñ	Aquilo gelidus.			A		A	D	B	e
3	v	Aer nimbosus.	xi			B			C	f
4	iiij			B				E	D	g
5	iij		xix		B	C	E		E	A
6	ij	Nubil. cælum.	viij					F	F	b
7	noñ	Imber.		C		D			G	c
8	viij id.	Aues marinæ inic-	xvi		C		I	G	H	d
9	vij	piunt apparere.	v			E			I	e
10	vi	Sol in ariete.		D				H	K	f
11	v	Hyems abit & ven-	xiij		D	F	O		L	g
12	iiij	torum commut.	ij					I	M	A
13	iij			E		G			N	b
14	ij	Aquilo.	x		E		V	K	O	c
15	idus					H			P	d
16	xvij		xviij	F				L	Q	e
17	xvi	Inconstan. vent.	vij		F	I	A		R	f
18	xv							M	S	g
19	xiiij	Aquilo serenus.	xv	G		K			T	A
20	xiij		iiij		G		E	N	V	b
21	xij					L			A.	c
22	xi		xij	H				O	B.	d
23	x	Pluit & tonat.	i		H	M	I		C.	e
24	ix							A	D.	f
25	viij		ix	I		N			E.	g
26	vij				I		O	B	F.	A
27	vi		xvij			O.			G.	b
28	v		vi	K				C	H.	c
29	iiij				K	P	V		I.	d
30	iij		xiiij					D	K.	e
31	ij	Ventorum procellæ.	iij	L		Q			L.	f

Nox habet horas xij. dies xij.

Martius vero respondet dierum & noctium longitudine Octobri, præterea umbrarum ratione solem recipit in piscibus, estq; dierum incrementum velox propter directum ascensum signiferi.

cembris inseritur si bissextus non est. Si autem fuerit bissextus xxix. in calendis Martijs, & xxx. in sexto nonas eiusdem mensis, sed Februario computabitur ista luna.

MARTIVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi
x ij xxiiij xvi viij xxix xxij xiiij vi xxviij
xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij
xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij •
xxiiij xvi viij o xxij xiiij vi xxviij xx
xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij
xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij o xxij
xvi viij • xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij
xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij
xviij x ij xxiiij xvi viij • xxij xiiij vi
o xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi
xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij
ij xxiiij xvi viij o xxij xiiij vi xxviij
xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x
iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij o
xxiiij xvi viij • xxij xiiij vi xxviij xx xij
vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij
xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij • xxij
viij o xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xiiij
xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij
x ij xxiiij xvi viij o xxij xiiij vi xvi
• xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi
xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij xviij
ij xxiiij xvi viij • xxij xiiij vi xxviij
xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x xx
iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij •
xvi viij o xxij xiiij vi xxviij xx xij xxij
vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij
xviij x ij xxiiij xvi viij o xxij xiiij xxiiij
viij • xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij
xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi xxvi

SIGNVM MENSIS.

Procedunt duplices in Martia tempora pisces.

In isto igitur argumento anni aduertere monemus lectorem, quod in octauo & decimooctauo an-

Mensis Aprilis habet dies xxx. luna xxix. epactas concurrentes.

KL APRILIS.

1		Dieꝶ velox increm.			A		A	E	M.	g
2	iiij non	Nebulosus aer.	xi			R			N.	A
3	iij			M				F	O.	b
4	ij		xix		B	S	E		P.	c
5	non		viij					G	Q.	d
6	viij idus	Pluuiæ ex aust.	xvi	N		T			R.	e
7	vij		v		C		I	H	S.	f
8	vi					V			T.	g
9	v	Procellæ ex aust.	xiij	O				I	V.	A
10	iiij	Sol in Tauro.	ij		D		O		.A	b
11	iij	Frigidus vent. & plu.				A.		K	.B	c
12	ij			P					.C	d
13	idus		x		E	B.	V	L	.D	e
14	xviij cal.		xviij						.E	f
15	xvij		vij	Q		C.		M	.F	g
16	xvi	Fauonius.			F		A		.G	A
17	xv		xv			D.		N	.H	b
18	xiiij	Aphricus vesperi.	iiij	R					.I	c
19	xiij				G	E.	E	O	.K	d
20	xij		xij					A	.L	e
21	xi	Pluit.	i	S		F.			.M	f
22	x				H		I	B	.N	g
23	ix					G.			.O	A
24	viij		ix	T				C	.P	b
25	vij		xviij		I	H.	O		.Q	c
26	vi	Conuersio veris.	vi					D	.R	d
27	v			V		I.			.S	e
28	iiij		xiiij		K		V	E	.T	f
29	iij		iij			A			A	g
30	ij	Aer turbidus.		A				F	B	A

Nox habet horas x. dies xiiij.

Aprilis æqualis est lucis & tenebrarum quantitate Septembri, recipit autem solem in ariete; estq; apud Hebræos anni initium, crescunt & hic dies celeriter.

no cycli decennouenalis. luna April. in Maio finiatur propter duos embolismos qui faciunt lunam xxx. in pridie nonarũ Aprilium & in tertio nonarũ Aprilium. Item undecimo anno in calend. April. xxx. luna est, sed Martio ascribatur. In octa-

APRILIS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
x		ij		xxiiij		xvi		viij		xxx		xxij		xiiij		vi		xxviij
	xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij	
xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		•
	xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx	
xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij
	xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij	
xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij
	xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij	
xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi
	i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		v		xxvi	
xx		xij		v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij
	iij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vij		xxviij	
xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		x
	v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		ix		i	
xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij
	vij		xxviij		xx.		xij		v		xxvi		xviij		xi		iij	
xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij
	ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xiij		v	
xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi
	xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xv		vij	
i		xxij		xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij
	xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvij		ix	
iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xx
	xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xix		xi	
v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij
	xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij	
vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij
	xix		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi
	xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxv		xvij	

SIGNVM MENSIS.

Respicis Apriles aries Phryxæe calendas.

no anno luna quæ debuit XXVIII. *esse iuxta regulã in calen. Maĩ* XXVII. *fit propter embo-*

Mensis Maius habet dies xxxi. luna xxx. epactas i a concurrentes i.

KL. MAIVS.

1		Ros largus.	xi		A	B	A		C	b
2	vi non			B				G.	D	c
3	v		xix			C			E	d
4	iiij	Aquila cum rore.	viij		B		E	H.	F	e
	iij			C		D			G	f
6	ij		xvi					I.	H	g
7	non		v		C	E	I		I	A
8	viij idus	Principium æstatis.		D				K	K	b
9	vij		xiij			F			L	c
10	vi		ij		D		O	L	M	d
11	v	Sol in geminis.		E		G			N	e
12	iiij		x					M	O	f
13	iij	Austrini flatus.			E	H	V		P	g
14	ij		xviij	F				N	Q	A
15	idus		vij			I			R	b
16	xvij	Aestas.			F		A	O	S	c
17	xvi		xv	G		K		A	T	d
18	xv		iiij						V	e
19	xiiij	Auster vesperi.	xij		G	L	E	B	A.	f
20	xiij			H					B.	g
21	xij	Aer turbidus.	i			M		C	C.	A
22	xi				H		I		D.	b
23	x		ix	I		N		D	E.	c
24	ix	Pluit.							F.	d
25	viij		xvij		I	O	O	E	G.	e
26	vij		vi	K					H.	f
27	vi	Auster.				P		F	I.	g
28	v		xiiij		K		V		K.	A
29	iiij	Tempestas austri.	iij	L		Q		G	L.	b
30	iij								M.	c
31	ij	Imb. cum tonitru.	xi		L	R	A	H	N.	d

Nox habet horas viij. dies xvi.

Maius est æqualis Augusto diebus, noctibus & vmbris. Nam quantum noctes hoc mense decedunt, tantum Augusto augentur: dies deinceps crescunt tardiuscule. Solem recipit in Tauro.

lismum qui inferitur II. nonas Martij. & quæ in calend. Iunij xxx. esse debuit xxix erit. Item xix. anno cycli decennouenalis quæ debuit xxix esse in cal. Mai xxviij. erit propter embolismum iij nonas Martij insertum.

MAIVS.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix
	xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix	
xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i
	xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi	
xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij
	xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij	
xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v
	xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv	
xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij
	i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij	
xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix
	iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix	
xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xixx		xi
	v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i	
xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij
	vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij	
xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv
	ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v	
xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij
	xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij	
i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix
	xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix	
iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxi		xxi
	xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi	
v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij
	xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij	
vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv
	xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij
	xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij	
xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix

SIGNVM MENSIS.

Maius Agenorei miratur cornua Tauri.

Intuendum est quod in octauo anno, quarto nonas Iunij luna xxx est. sed Mai esse debet. Luna ne

Mensis Iunius habet dies xxxi. Luna xxix. epactas, b concurrentes e.

KL IVNIVS.

1				M					O.	e
2	iiij		xix			S		I	P.	f
3	iij	Procellæ.	vij		B		E		Q.	g
4	ij		xvi	N		T		K	R.	A
5	noñ		v						S.	b
6	viij idus				C	V	I	L	T.	c
7	vij		xiij	O					V.	d
8	vi		ij			A.		M	.A	e
9	v				D		O		.B	f
10	iiij	Pluuiæ & tonitru.	x	P				N	.C	g
11	iij					B.			.D	A
12	ij	Sol in Cancro.	xviij		E		V	O	.E	b
13	idus		vij	Q		C.			.F	c
14	xviij							A	.G	d
15	xvij		xv		F	D.	A		.H	e
16	xvi	Aeris tempestas.	iiij	R				B	.I	f
17	xv					E.			.K	g
18	xiiij		xij		G		E	C	.L	A
19	xiij		i	S		F.			.M	b
20	xij							D	.N	c
21	xi		ix		H	G.	I		.O	d
22	x			T				E	.P	e
23	ix	Calorum intensio.	xvij			H.			.Q	f
24	viij		vi		I		O	F	.R	g
25	vij			V		I.			.S	A
26	vi	Dies decrescunt.	xiiij					G	.T	b
27	v	Pluit vesperi.	iij	A	K	A	V		A	c
28	iiij							H	B	d
29	iij		xi			B			C	e
30	ij	Tranquillitas.		B	L		A	I	D	f

Nox habet horas vi. dies xviij.

Iunius respondet Iulio diebus, noctibus & vmbris: dies hic vlterius non crescunt, & solem habet in geminis.

vo Iunij in Iulio finitur. Item anno xix, in calendis Iunij luna xxx. est & est Mai, luna uero Iunij finitur in calend. Iulij.

IVNIVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xxiij xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix

xiij v xxvij xix xi iij xxv xvij ix i

xxv xvij ix i xxiij xv vij xxix xxi

xv vij xxix xxi xiij v xxvij xix xi iij

xxvij xix xi iij xxv xvij ix ij xxiij

xvij ix ij xxiij xv vij xxix xxi xiij v

xxix xxi xiij v xxvij xix xi iiij xxv

xix xi iiij xxv xvij ix ij xxiij xv vij

ij xxiij xv vij xxix xxi xiij vi xxvij

xxi xiij vi xxvij xix xi iiij xxv xvij ix

iiij xxv xvij ix ij xxiij xv viij xxix

xxiij xv viij xxix xxi xiij vi xxvij xix xi

vi xxvij xix xi iiij xxv xvij x ij

xxv xvij x ij xxiij xv viij xxix xxi xiij

viij xxix xxi xiij vi xxvij xix xij iiij

xxvij xix xij iiij xxv xvij x ij xxiij xv

x ij xxiij xv viij xxix xxi xiiij vi

xxix xxi xiiij vi xxvij xix xij iiij xxv xvij

xij iiij xxv xvij x ij xxiij xvi viij

ij xxiij xvi viij xxix xxi xiiij vi xxvij xix

xiiij vi xxvij xix xij iiij xxv xviij x

iiij xxv xviij x ij xxiij xvi viij xxix xxi

xvi viij xxix xxi xiiij vi xxvij xx xij

vi xxvij xx xij iiij xxv xviij x ij xxiij

xviij x ij xxiij xvi viij xxix xxij xiiij

viij xxix xxij xiiij vi xxvij xx xij iiij xxv

xx xij iiij xxv xviij x ij xxiiij xvi

x ij xxiiij xvi viij xxix xxij xiiij vi xxvij

xxij xiiij vi xxvij xx xij iiij xxvi xviij

xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij xxix

SIGNVM MENSIS.

Iunius æquatos cælo videt ire Laconas.

Int[illegible]um est quod in octauo anno in calendis Iulij, luna xxx. esse debuit, sed xxix. est, & est lu-

Mensis Iulius habet dies xxxi. Luna xxx. epactas ' ' concurrentes ^ ▲

KL IVLIVS.

1		Aquilo	xix			C			E	g
2	vi non.	Nox nubila.	viij					K	F	A
3	v			C	B	D	E		G	b
4	iiij	Fauonius.	xvi					L	H	c
5	iij		v			B			I	d
6	ij	Incipiunt prodromi.		D	C		I	M	K	e
7	non.		xiij			F			L	f
8	viij id.		ij					N	M	g
9	vij			E	D	G	O		N	A
10	vi		x					O	O	b
11	v	Imber & tonit.				H		A	P	c
12	iiij		xviij	F	E		V		Q	d
13	iij	Sol in Leone.	vij			I		B	R	e
14	ij	Flatus etesiarum.							S	f
15	idus		xv	G	F	K	A	C	T	g
16	xvij	Dies canicula.	iiij						V	A
17	xvi	Aestatis dimidium.				L		D	A.	b
18	xv	Calor lenitur Septẽt.	xij	H	G		E		B.	c
19	xiiij		i			M		E	C.	d
20	xiij								D.	e
21	xij		ix	I	H	N	I	F	E.	f
22	xi	Etesiae continui.							F.	g
23	x		xvij			O		G	G.	A
24	ix		vi	K	I		O		H.	b
25	viij					P		H	I.	c
26	vij	Caligo arenosa.	xiiij						K.	d
27	vi		iij	L	K	Q	V	I	L.	e
28	v	Calor vehemens.							M.	f
29	iiij		xi			R		K	N.	g
30	iij	Autumni fructus.		M	L		A		O.	A
31	ij	Flant Aust. & Afri.	xix			S		L	P.	b

Nox habet horas viij. dies xvi.

Iulius vt dictum est, anaphoricos est Iunio. decedere incipiunt hoc mense dies licet lente. Solem recipit in cancro signo solstitiali.

xij. Hucusq; peruenit perturbatio tertij embolismi, qui in secundo nonas Martis inseritur.

IVLIVS.

i ij iij iiij v vi vij viij ix x xi xij xiij xiiij xv xvi xvij xviij xix

xxiiij xvi viij xxix xxij xiiij vi xxviij xx
xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij
xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij • xxij
xvi viij o xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij
xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij
xviij x ij xxiiij xvi viij ij xxij xiiij vi
• xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi
xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij
ij xxiiij xvi viij • xxij xiiij vi xxviij
xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x
iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij •
xxiiij xvi viij o xxij xiiij vi xxviij xx xij
vi xxviij xx xij i.ij xxvi xviij x ij
xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij o xxij xiiij
viij • xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij
xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi
x ij xxiiij xvi viij • xxij xiiij vi
o xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij
xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij
ij xxiiij xvi viij o xxij xiiij vi xxviij xx
xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x
iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij o xxij
xvi viij • xxij xiiij vi xxviij xx xij
vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij
xviij x ij xxiiij xvi viij • xxij xiiij
viij o xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi
xx xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi
x ij xxiiij xvi viij o xxij xiiij vi xxviij
xxij xiiij vi xxviij xx xij iiij xxvi xviij
xij iiij xxvi xviij x ij xxiiij xvi viij o
xxiiij xvi viij • xxij xiiij vi xxviij xx

SIGNVM MENSIS.

Solstitio ardentis cancri fert Iulius astrum.

Considerandum est in anno decimoseptimo quod in secundo calendas Septembres, xxx. luna inue

Mensis Augustus habet dies xxxi. Luna xxix. epactas 14 concurrentes 4

KL AVGVSTVS.

1		Aestus arentes.	viij						Q.	c
2			xvi	N	B	T	E	M	R.	d
3	iiij non		v						S.	e
4	iij	Auster nimbosus				V		N	T.	f
5	ij	grues apparent.	xiij	O	C		I		V.	g
6	non		ij			A.		O	.A	A
7	viij id.	Dies caliginosus &						A	.B	b
8	vij	æstuosus.	x	P	D		O		.C	c
9	vi					B.		B	.D	d
10	v	Calor ingens, autu-	xviij						.E	e
11	iiij	mnus inchoat,	vij	Q	E	C.	V	C	.F	f
12	iij								.G	g
13	ij		xv			D.		D	.H	A
14	idus	Squallentes calo.&	iiij	R	F		A		.I	b
15	xix cal.	sol in virgine.				E.		E	.K	c
16	xviij		xij						.L	d
17	xvij		i	S	G	F.	E	F	.M	e
18	xvi								.N	f
19	xv		ix			G.		G	.O	g
20	xiiij			T	H		I		.P	A
21	xiij		xvij			H.		H	.Q	b
22	xij		vi						.R	c
23	xi			V	I	I.	O	I	.S	d
24	x	Aeris serenitas, etesiæ	xiiij						.T	e
25	ix	desinunt.	iij	A		A		K	A	f
26	viij	Septentrio frigidus.			K		V		B	g
27	vij		xi			B		L	C	A
28	vi			B					D	b
29	v		xix		L	C	A	M	E	c
30	iiij	Fauonius flat molli-	viij						F	d
31	iij	ter.		C		D		N	G.	e
	ij									

Nox habet horas x. dies xiiij.

Augustus respondet Maio ratione vmbrarum, ac dierum & noctium quantitate, solem recipit in leone, à cuius sideris feruore caloris habet aridos & feruentes tum quoque caniculares.

nitur, propter VI. embolismum qui incipit quarto nonas Augusti & non est Augusti. Luna enim quae est embolismus nul-

A V G V S T V S.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij
	xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij	
xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij
	xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij	
xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi
	i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		v		xxvi	
xx		xij		v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij
	iij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vij		xxviij	
xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		x
	v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		ix		i	
xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij
	vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		xi		iij	
xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij
	ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xiij		v	
xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi
	xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xv		vij	
i		xxij		xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij
	xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvij		ix	
iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xx
	xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xix		xi	
v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij
	xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij	
vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij
	xviij		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi
	xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxv		xvij	
xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxviij
	xxiij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvij		xix	
xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i
	xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi	
xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij

SIGNVM MENSIS.

Augustum mensem leo feruidus igne perurit.

ti mensi reputabitur; sed quasi superflua est. Considerandum est quod in quinto anno quarto no-

Mensis September habet dies xxx. Luna xxx. epactas ' concurrentes ᵹ

KL SEPTEMBER.

1		Pluuiæ & tonitrua.	xvi		B		E	O	H	f
2	iiij non		v			E			I	g
3	iij			D				A	K	A
4	ij		xiij		C	F	I		L	b
5	non	Ventorũ ĩconstan-	ij					B	M	c
6	viij id.	tia & imbres.		E		G			N	d
7	vij	Africus vesperi, &	x		D		O	C	O	e
8	vi	pluit.				H			P	f
9	v	Fauonius & Afri.	xviij	F				D.	Q	g
10	iiij	Idem status.	vij		E	I	V		R	A
11	iij	aeris per tres dies						E.	S	b
12	ij	continuos.	xv	G		K			T	c
13	idus	Sol in libra.	iiij		F		A	F.	V	d
14	xviij	Imbres cadunt.				L			A.	e
15	xvij	Hirundines non vi-	xij	H				G.	B.	f
16	xvi	dentur.	i		G	M	E		C.	g
17	xv							H.	D.	A
18	xiiij		ix	I		N			E.	b
19	xiij				H		I	I.	F.	c
20	xij		xvij			O			G.	d
21	xi		vi	K				K	H.	e
22	x	Aer pluuiosus.			I	P	O		I.	f
23	ix	Tempestas maris.	xiiij					L	K.	g
24	viij		iij	L		Q			L.	A
25	vij				K		V	M	M.	b
26	vi		xi			R			N.	c
27	v			M				N	O.	d
28	iiij	Horrida tempestas.	xix		L	S	A		P.	e
29	iij		xviij					O	Q.	f
30	ij			N		T			R.	g

Nox habet horas xij. dies xij.

September respondet Aprili diebus noctibus & vmbris: dies hoc mense celerrime decedunt & augentur tenebræ: solem recipit in virgine.

as Septembris secundus embolismus incipit, & finitur in calendis Octobris.

SEPTEMBR.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
	xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij	
xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v
	xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv	
xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij
	i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij	
xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix
	iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix	
xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi
	v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i	
xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij
	vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij	
xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv
	ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v	
xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij
	xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij	
i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix
	xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix	
iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi
	xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi	
v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij
	xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij	
vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv
	xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv	
ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij
	xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij	
xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix
	xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix	
xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i
	xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi	
xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij

SIGNVM MENSIS.

Sidere virgo tuo Bacchum September opimat.

Notandum quod in quinto anno in calendis Octobris xxx. inuenitur & embolismus luna est. Lo.

Mensis October habet dies xxxi, Luna xxix. epactas concurrentes

KL OCTOBER.

1		Aust. mane.	xvi		B		E	A	S.	A
2	vi noñ		v			V			T.	b
3	v		xiij	O				B	V.	c
4	iiij	Pluit.	ij		C	A.	I		.A	d
5	iij	Conuersio autumni.						C	.B	e
6	ij		x	P		B.			.C	f
7	noñ				D		O	D	.D	g
8	viij id.	Aer turbatur.	xviij			C.			.E	A
9	vij		vij	Q				E	.F	b
10	vi				E	D.	V		.G	c
11	v	In mari hyems.	xv					F	.H	d
12	iiij		iiij	R		E.			.I	e
13	iij	Aeris tumultus.			F		A	G	.K	f
14	ij	Sol in Scorpio.	xij			F.			.L	g
15	idus		i	S				H	.M	A
16	xvij	Aer rorulentus.			G	G.	E		.N	b
17	xvi		ix					I	.O	c
18	xv	Tristis dies.		T		H.			.P	d
19	xiiij	Fauonius.	xvij		H		I	K	.Q	e
20	xiij		vi			I.			.R	f
21	xij			V				L	.S	g
22	xi	Pluuius auster.	xiiij		I	A	O		.T	A
23	x	Aquilo in mari.	iij					M	A.	b
24	ix			A		B			B	c
25	viij		xi		K		V	N	C	d
26	vij					C			D	e
27	vi		xix	B				O	E	f
28	v	Aquilo frigidus &	viij		L	D	A		F	g
29	iiij	vehemens.						A	G	A
30	iij		xvi	C		B			H	b
31	ij		v		B		E	B	I	c

Nox habet horas xiiij. dies x.

October cum Martio conuenit par celeritas in decremento lucis cum superiore: solem recipit in hora.

ea uero octaua in calendas Nouembris finitur. Notandum'q; quod in nouißimo decennouenalis cicli anno in septimo ca

OCTOBER.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
	xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij	
xvij		i		i		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v
	xx x		xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iij		xxv	
xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		ij		xxiij		xv		vij
	ij		xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		v		xxvij	
xxi		xiij		v		xxvij		xix		xi		iiij		xxv		xvij		ix
	iiij		xxv		xvij		ix		ij		xxiij		xv		vij		xxix	
xxiij		xv		vij		xxix		xxi		xiij		vi		xxvij		xix		xi
	vi		xxvij		xix		xi		iiij		xxv		xvij		ix		ij	
xxv		xvij		ix		ij		xxiij		xv		viij		xxix		xxi		xiij
	viij		xxix		xxi		xiij		vi		xxviij		xix		xi		iiij	
xxvij		xix		xi		iiij		xxv		xvij		x		ij		xxiij		xv
	x		ij		xxiij		xv		viij		xxix		xxi		xiij		vi	
xxviij		xxi		xiij		vi		xxvij		xix		xij		iiij		xxv		xvij
	xij		iiij		xxv		xvij		x		ij		xxiij		xv		viij	
ij		xxiij		xv		viij		xxix		xxi		xiiij		vi		xxvij		xix
	xiiij		vi		xxvij		xix		xij		iiij		xxv		xvij		x	
iiij		xxv		xvij		x		ij		xxiij		xvi		viij		xxix		xxi
	xvi		viij		xxix		xxi		xiiij		vi		xxvij		xix		xij	
vi		xxvij		xix		xij		iiij		xxv		xviij		x		ij		xxiij
	xviij		x		ij		xxiij		xvi		viij		xxix		xxi		xiiij	
viij		xxix		xxi		xiiij		vi		xxvij		xx		xij		iiij		xxv
	xx		xij		iiij		xxv		xviij		x		ij		xxiiij		xvi	
x		ij		xxiij		xvi		viij		xxix		xxij		xiiij		vi		xxviij
	xxij		xiiij		vi		xxvij		xx		xij		iiij		xxv		xviij	
xij		iiij		xxv		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		xxix
	xxiiij		xvi		viij		xxix		xxij		xiiij		vi		xxvij		xx	
xiiij		vi		xxvij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij
	xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		xxix		xxij	
xvi		viij		xxix		xxij		xiiij		vi		xxvi		xx		xij		iiij
	xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij	

SIGNVM MENSIS.

Sidere virgo tuo Bacchum September opimat.

kendis Decembris luna tricesima esse debuit, sed ibi prima luna inuenitur propter saltum

Mensis Nouember habet dies xxx. Luna xxx. epactas & concurrentes.

KL NOVEMBER.

1		Aeris conuersio ad		D				C	K	d
2	iiij non	frigora & prui-	xiij			F			L	e
3	iij	nas.	ij		C		I	D	M	f
4	ij	Auster & fauo.		E		G			N	g
5	non		x					E	O	A
6	viij id.	Aer nebulosus.			D	H	O		P	b
7	vij		xviij	F				F	Q	c
8	vi	Aer molestus.	vij			I			R	d
9	v				E		V	G	S	e
10	iiij	Hyemis prin.	xv	G		K			T	f
11	iij		iiij					H	V	g
12	ij	Sol in sagittario.			F	L	A		A.	A
13	idus		xij	H				I	B.	b
14	xviij		i			M			C.	c
15	xvij	Vultur Auster &			G		E	K	D.	d
16	xvi	Boreas simul.	ix	I		N			E.	e
17	xv							L	F.	f
18	xiiij	Tempestas aeris.	xvij		H	O	I		G.	g
19	xiij		vi	K				M	H.	A
20	xij	Horrei tempest.				P			I.	b
21	xi		xiiij		I		O	N	K.	c
22	x	Frigidus imber.	iij	L		Q			L.	d
23	ix							O	M.	e
24	viij	Frigora incip.	xi		K	R	V		N.	f
25	vij		xix	M				A	O.	g
26	vi					S			P.	A
27	v		viij		A		A	B	Q.	b
28	iiij	Nebulæ.		N		T			R.	c
29	iij	Imber Afri.	xvi					C	S.	d
30	ij		v		B	V	E		T.	e

Nox habet horas xvi. dies viij.

Nouember Februario antisios est seu anaphoricos dierum noctium & vmbrarum quantitate: tardius hoc mense dies decedit, propter flexuosum signiferi ambitum, solem recipit in Scorpione.

quę ibi latini colliſerant, quia xxx. uel illic dirimitur & tranſilitur, ut in primo anno luna ix. fiat in calendis ianuarij.

NOVEMBER.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi
	•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi	
xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij
	ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij	
xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x
	iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		•	
xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij
	vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij	
xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij
	viij		•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij	
xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi
	x		ij		xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij		vi	
o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij
	xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij	
ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx
	xiiij		viij		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x	
iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij
	xvi		x		•		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij	
vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij
	xviij		xij		ij		xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij	
viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi
	xx		xiiij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi	
x		ij		xxiiij		xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij
	xxij		xvi		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij	
xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		i
	xxiiij		xviij		viij		o		xxiiij		xiiij		vi		xxviij		xx	
xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		iij
	xxvi		xx		x		ij		xxvi		xvi		viij		•		xxij	
xvi		viij		o		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		v
	xxviij		xxij		xi		iiij		xxviij		xviij		x		ij		xxiiij	

SIGNVM MENSIS.

Scorpius hybernum preceps iubet ire Nouembrem.

Notandum autem quod in decimotertio anno in calendis Decembribus luna xxx. inuenitur pro-

Mensis December habet dies xxxi. Luna xxix. epactas; concurrentes:

KL DECEMBER.

1		Aeris turbatio.		O				D	V.	f
2	iiij non		xiij			A.			.A	g
3	iij	Dies nubilus.			C		I	E	.B	A
4	ij		x	P					.C	b
5	non	Plu. tota die.				B.		F	.D	c
6	viij idus		xviij		D		O		.E	d
7	vij	Africus flat.	vij	Q		C.		G	.F	e
8	vi								.G	f
9	v		xv		E	D.	V	H	.H	g
10	iiij	Cælum caliginosum	iiij	R					.I	A
11	iij	Cæcias.				E.		I	.K	b
12	ij	Sol in Capricorno.	xij		F		A		.L	c
13	idus		i	S		F.		K	.M	d
14	xix								.N	e
15	xviij		ix		G	G.	E	L	.O	f
16	xvij			T					.P	g
17	xvi		xvij			H.		M	.Q	A
18	xv	Ventorum pugna.	vi		H		I		.R	b
19	xiiij			V		I.		N	.S	c
20	xiij		xiiij						.T	d
21	xij	Auster totum diem	iij	A	I	A	O	O	A	e
22	xi	præcedente aquil.						A	B	f
23	x		xi			B			C	g
24	ix		xix	B	K		V	B	D	A
25	viij					C			E	b
26	vij		viij					C	F	c
27	vi	Dierum tardum in-		C	A	D	A		G	d
28	v	crementum.	xvi					D	H	e
29	iiij		v			E			I	f
30	iij			D	B		E	E	K	g
31	ij		xiij			F			L	A

Nox habet horas xviij. dies vi.

December conuenit diebus, noctibus & vmbris cum Ianuario. Finis in hoc mense decrementi dierum; solem recipit in sagittario, estq́ apud Romanos mensis postremus.

pter V. embolismũ, qui in IIII. Nonas Nouembris incipit & non est Decembris. Luna autem Decembris finitur in tertio calendas Ianuarij.

DECEMBER.

i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix
xviij		x		ij		xxiiij		xvi		viij		•		xxij		xiiij		vij
	i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi	
xx		xij		iiij		xxvi		xviij		x		ij		xxiiij		xvi		ix
	iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij		vi		xxviij	
xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xij		iiij		xxvi		xviij		xi
	v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij		i	
xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xiiij		vi		xxviij		xx		xiij
	vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		x		iij	
xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvi		viij		i		xxij		xv
	ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij		v	
xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		x		iij		xxiiij		xvij
	xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij		vij	
i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xix
	xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi		ix	
iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxij		xiiij		vij		xxviij		xxi
	xv		vij		xxviij		xx		xij		v		xxvi		xviij		xi	
v		xxvi		xviij		xi		iij		xxiiij		xvi		ix		i		xxiij
	xvij		viij		i		xxij		xv		vij		xxviij		xx		iij	
vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvi		xviij		xi		iij		xxv
	xviij		xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij		xv	
ix		i		xxij		xv		vij		xxviij		xx		xiij		v		xxvij
	xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij		xvij	
xi		iij		xxiiij		xvij		ix		i		xxij		xv		vij		xxix
	xxiij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi		xix	
xiij		v		xxvi		xix		xi		iij		xxiiij		xvi		ix		ij
	xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxviij		xxi	
xv		vij		xxviij		xxi		xiij		v		xxvi		xix		xi		iiij
	xxvij		xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij	
xvij		ix		i		xxiij		xv		vij		xxviij		xxi		xiij		vi
	xxviij		xxi		xiij		v		xxviij		xix		xi		iij		xxv	
xix		xi		iij		xxv		xvij		ix		i		xxiij		xv		viij

SIGNVM MENSIS.

Terminat arcitenens medio sua signa Decembri.

Cicl.So.	Sa.	Do.	F2.	F3.	F4.	F5.	F6.	
i	e	f	g	A	b	c	d	
ij	d	e	f	g	A	b	c	
iij	c	d	e	f	g	A	b	
iiij	b	c	d	e	f	g	A	
v	g	A	b	c	d	e	f	B
vi	f	g	A	b	c	d	e	
vij	e	f	g	A	b	c	d	
viij	d	e	f	g	A	b	c	
ix	b	c	d	e	f	g	A	B
x	A	b	c	d	e	f	g	
xi	g	A	b	c	d	e	f	
xij	f	g	A	b	c	d	e	
xiij	d	e	f	g	A	b	c	B
xiiij	c	d	e	f	g	A	b	
xv	b	c	d	e	f	g	A	
xvi	A	b	c	d	e	e	g	
xvij	f	g	A	b	c	d	e	B
xviij	e	f	g	A	b	c	d	
xix	d	e	f	g	A	b	c	
xx	c	d	e	f	g	A	b	
xxi	A	b	c	d	e	f	g	B
xxij	g	A	b	c	d	e	f	
xxiij	f	g	A	b	c	d	e	
xxiiij	e	f	g	A	b	c	d	
xxv	c	d	e	f	g	A	b	B
xxvi	b	c	d	e	f	g	A	
xxvij	A	b	c	d	e	f	g	
xxviij	g	A	b	c	d	e	f	

F.1.	F.2.	F.3.	F.4.	F.5.	F.6.	F.7.	Anni.	
Ag	bA	cb	dc	ed	fe	gf	i	B
f	g	A	b	c	d	e	ij	
e	f	g	A	b	c	d	iij	
d	e	f	g	A	b	c	iiij	
cb	dc	ed	fe	gf	Ag	bA	v	B
A	b	c	d	e	f	g	vi	
g	A	b	c	d	e	f	vij	
f	g	A	b	c	d	e	viij	
ed	fe	gf	Ag	bA	cb	dc	ix	B
c	d	e	f	g	A	b	x	
b	c	d	e	f	g	A	xi	
A	b	c	d	e	f	g	xij	
gf	Ag	bA	cb	dc	de	fe	xiij	B
e	f	g	A	b	c	d	xiiij	
d	e	f	g	A	b	c	xv	
c	d	e	f	g	A	b	xvi	
bA	cb	dc	ed	fe	gf	Ag	xvij	B
g	A	b	c	d	e	f	xviij	
f	g	A	b	c	d	e	xix	
e	f	g	A	b	c	d	xx	
dc	de	fe	gf	Ag	bA	cb	xxi	B
b	c	d	e	f	g	A	xxij	
A	b	c	d	e	f	g	xxiij	
g	A	b	c	d	e	f	xxiiij	
fe	gf	Ag	bA	cb	dc	ed	xxv	B
d	e	f	g	A	b	c	xxvi	
c	d	e	f	g	A	b	xxvij	
b	c	d	e	f	g	A	xxviij	

Sabbato.	A	g	f	e	d	c	b
Dominica.	b	A	g	f	e	d	c
Fe.secũda.	c	b	A	g	f	e	d
Fe.tertia.	d	c	b	A	g	f	e
Fe.quarta.	e	d	c	b	A	g	f
Fe.quinta.	f	e	d	c	b	A	g
Fe.sexta.	g	f	e	d	c	b	A

AD feriam cuiusque diei inueniendam, hæc est facta figura. Constat autẽ xviij lineis secundum numerum annorum cicli solaris, per quem cõcurrentes ire notissimum est. Habet vero septem tantum literas, quia totidem constat esse ferias. Cum igitur feriam cuiuslibet diei inuenire volueris, vide in annali quam literã ipsa habet dies annotatam retro iuxta se, & rediens ad hanc figuram, inuento cicli solaris anno ex numero retro scripto. In ipsa linea reperta diei litera, rursum respiciens inuenies feriam quam quæris asscriptam.

¶ *Literæ huius laterculi qui nocatur ratio septizodij, eo quod per septem annorum circulum in semet reuoluuntur. Qui sunt secundo ordine a.b.a. usque g. in singulis mensibus positæ, pertinẽt ad rationem bisexti & ad rationem feriarum, qui per octodecim annos reuoluunt.*

Scriptum hoc pertinet ad præcedentem faciem: ubi, quod illa schemata plus spatij requirebãt in typico opere, quàm in scripto, citra incommoditatẽ poni non potuit, quod & in alijs quo que facere nos necesse fuit. Volumus enim, quantum id fieri potuit, nihil omittere rerum, quas in exemplari repperimus dignas editione: habebat enim insignis uetustatis insignia monumẽta, quæ etsi nullo alio modo placent, ob id tamen placent quod uetusta sunt, id est, inter recentia uetusta.

SEquens vero minor paginula, bissextilibus tantum annis est necessaria: à calendis Ianuarijs vsq; in diem bissexti. Harum autem figurarum alphabeta in an nua eandem habent literam vltimo die anni, id est, pridie calendarum Ianuariarum quam & primo, id est, calend. Ianua. A. scilicet. Quarto igitur anno qui est bissextilis hanc minorem figuram ingressurus, quære primum in illa maiori feriam pridie calen. Ianu. qui est vltimus dies anni præcedentis quam supra A. scriptã repperiri cer tissimum est. Sequenti autem die, qui est sequentis anni primus, veniens ad istam, quære eandem A. in eadem feria. Sed illa linea dimissa, sume A. sequentis lineæ eidẽ subpositum, & retro respiciens, inuenies feriam calen. Ianuã. Sicq; per totum illum mensem & per Feb. vsq; ad diem bissexti per eandem lineolam non intransuersum sicut in illa maiori. sed in longũ sicut vides ferias adnotatas, more solito singulorum dierum inuenies ferias. Dies autem vi. calen. Marti. quibus computatur bissextũ facit, semel tantum in annali est descriptus, & habet f. literam. Illam igitur feriam qua primum vi. calen. Mart. legitur, in hac minori consuete repperies contra f. Sequen ti autem die, cum iterum vi. calend. Marti. propter bissextum dicis, redi ad illam ma iorem figuram, & illa linea quam ingressurus es, quam hinc cyclus solis, illinc notatus designat. bissextus. quære eandem f. & rursum respiciẽs, inuenies iterum feriam illius diei. Et sic deinceps toto illo anno per eandem lineam incedes, & sequentibus tribus annis per tres sequentes lineas, donec quarto ordine quo dictum est, hãc rur sum repetas.

¶ *Hoc scriptum interpretationem continet figuræ statim sequentis uersa pagina.*

IN hac figura duos lunæ circuitus, id est, LIX. dies terna tenent alphabeta. Quorum primum discernẽdi causa nudis vtrisque literis, alterum ante, tertium retro notatis determinandum prouidit antiquitas. Vbi nullum est spatium, sed vnaquęq; luna suam habet literam asscriptam. Vide ergo in annali quam volueris diem, quã habeat in secunda retro linea literã, & luna nudã siue ante siue retro appunctã, & re currẽs ad hanc paginã decennouenalis cycli anno ex titulo frontis inuento. In ipsa linea, eandem & similem quære literam, & respiciens retro numerum quem cõtra videris, ipsa est ætas lunæ quam quæris. De anteriore numero, eadem est quæ in su perioribus embolismorum ratio.

F

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
ix	A	.i	i	.t	.f	f	.o	.c	c	.l	v.	.t	.h	h	.q	.e	e	.n	.b	viij
x	b	.k	k	f	.g	g	.p	.d	d	.m	.A	A	.i	i	.r	.f	f	.o	.c	ix
xi	c	.l	l	t	.h	h	.q	.e	e	.n	.b	b	.k	k	.ſ	.g	g	.p	.d	x
xij	d	.m	m	A	.i	i	.r	.f	f	.o	.c	c	.l	l	.t	.h	h	.q	.e	xi
xiij	e	.n	n	b	.k	k	.ſ	.g	g	.p	.d	d	.m	m	A	.i	i	.r	.f	xij
xiiij	f	.o	o	c	.l	l	.t	.h	h	.q	.e	e	.n	n	b	.k	k	.ſ	.g	xiij
xv	g	.p	p	d	.m	m	A	.i	i	.r	.f	f	.o	o	c	.l	l	.t	.n	xiiij
xvi	h	.q	q	e	.n	n	b	.k	k	.ſ	.g	g	.p	p	d	.m	m	A	.i	xv
xvij	i	.r	r	f	.o	o	c	.l	l	.t	.h	h	.q	q	e	.n	n	b	.k	xvi
xviij	k	.ſ	ſ	g	.p	p	d	.m	m	A	.i	i	.r	r	f	.o	o	c	.l	xvij
xix	l	.t	t	h	.q	q	e	.n	n	b	.k	k	.ſ	ſ	g	.p	p	d	.m	xviij
xx	m	A	v	i	.r	r	f	.o	o	c	.l	l	.t	t	h	.q	q	e	.n	xix
xxi	n	b	A.	k	.ſ	ſ	g	.p	p	d	.m	m	A	v	i	.r	r	f	.o	xx
xxij	o	c	b	l	.t	t	h	.q	q	e	.n	n	b	A.	k	.ſ	ſ	g	.p	xxi
xxiij	p	d	c	m	A	v	i	.r	r	f	.o	o	c	b.	l	.t	t	h	.q	xxij
xxiiij	q	e	d	n	b	A.	k	.ſ	ſ	g	.p	p	d	c.	m	A	v	i	.r	xxiij
xxv	r	f	e	o	c	b.	l	.t	t	h	.q	q	e	d.	n	b	A.	k	.ſ	xxiiij
xxvi	ſ	g	f	p	d	c.	m	A	v	i	.r	r	f	e.	o	c	b.	l	.t	xxv
xxvij	t	h	g	q	e	d.	n	b	A.	k	.ſ	ſ	g	f.	p	d	c.	m	A	xxvi
xxviij	v	i	h	r	f	e.	o	c	b.	l	.t	t	h	g.	q	e	d.	n	b	xxvij
xxix	A.	k	i	ſ	g	f.	p	d	c.	m	A	v	l	h.	r	f	e.	o	c	xxviij
xxx	b.	l	k	t	h	g.	q	e	d.	n	b	A.	k	i.	ſ	g	f.	p	d	xxix
i	c.	m	l	v	i	h.	r	f	e.	o	c	b.	l	k.	t	h	g.	q	e	i
ij	d.	n	m	A.	k	i.	ſ	g	f.	p	d	c.	m	l.	v	i	h.	r	f	ij
iij	e.	o	n	b.	l	k.	t	h	g.	q	e	d.	n	m.	A.	k	i.	ſ	g	iij
iiij	f.	p	o	c.	m	l.	v	i	h.	r	f	e.	o	n.	b.	l	k.	t	h.	iiij
v	g.	q	p	d.	n	m.	A.	k	i.	ſ	g	f.	p	o.	c.	m	l.	v	i	v
vi	h.	r	q	e.	o	n.	b.	l	k.	t	h	g.	q	p.	d.	n	m.	A.	k	vi
vij	i.	ſ	r	f.	p	o.	c.	m	l.	v	i	h.	r	q.	e.	o	n.	b.	l	vij
viij	k.	t	ſ	g.	q	p.	d.	n	m.	A.	k	i.	ſ	r.	f.	p	o.	c.	m	viij
ix	l.	v	t	h.	r	q.	e.	o	n.	b.	l	k.	t	ſ.	g.	q	p.	d.	n	ix
x	m.	A.	v	i.	ſ	r.	f.	p	o.	c.	m	l.	v	t.	h.	r	q.	e.	o	x
xi	n.	b.	.A	k.	t	ſ.	g.	q	p.	d.	n	m.	A.	v.	i.	ſ	r.	f.	p	xi
xij	o.	c.	.b	l.	v	i.	h.	r	q.	e.	o	n.	b.	.A	k.	t	ſ.	g.	q	xij
xiij	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	ſ	r.	f.	p	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	r	xiij
xiiij	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	t	ſ.	g.	q	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	ſ	xiiij
xv	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	r	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	t	xv
xvi	ſ.	g.	.f.	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	ſ	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	v	xvi
xvij	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	t	ſ.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	A.	xvij
xviij	v.	i.	.h	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	v	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	b.	xviij
xix	.A	k.	.i	ſ.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	A.	v.	i.	.h	r.	f.	.e	o.	c.	xix
xx	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	b.	.A	k.	.i	ſ.	g.	.f	p.	d.	xx
xxi	.c	m.	.l	v.	i.	.h	r.	f.	.e	o.	c.	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	e.	xxi
xxij	.d	n.	.m	.A	k.	.i	ſ.	g.	.f	p.	d.	.c	m.	.l	v.	i.	.h	r.	f.	xxij
xxiij	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	e.	.d	n.	.m	.A	k.	.i	ſ.	g.	xxiij
xxiiij	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v	i.	.h	r.	f.	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	h.	xxiiij
xxv	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	k.	.i	ſ.	g.	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v.	i.	xxv
xxvi	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	h.	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	k.	xxvi
xxvij	.i	ſ.	.r	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v.	i.	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	l.	xxvij
xxviij	.k	t.	.ſ	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	k.	.i	ſ.	.r	.f	p.	.o	.c	m.	xxviij
xxix	.l	v.	.t	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	l.	.k	t.	.ſ	.g	q.	.p	.d	n.	xxix
i	.m	.A	A	.i	ſ.	.r	.f	p.	.o	.c	m.	.l	v.	.t	.h	r.	.q	.e	o.	xxx
ij	.n	.b	b	.k	t.	.ſ	.g	q.	.p	.d	n.	.m	.A	A	.i	ſ.	.r	.f	p.	i
iij	.o	.c	c	.l	v.	t	.h	r.	.q	.e	o.	.n	.b	b	.k	t.	.ſ	.g	q.	ij
iiij	.p	.d	d	.m	A	A	.i	ſ.	.r	.f	p.	.o	.c	c	.l	v.	.t	.h	r.	iij
v	.q	.e	e	.n	b	b	.k	t.	.ſ	.g	q.	.p	.d	d	.m	.A	A	.i	ſ.	iiij
vi	.r	.f	f	.o	c	c	.l	v.	.t	.h	r.	.q	.e	e	.n	.b	b	.k	t.	v
vij	.ſ	.g	g	.p	d	d	.m	.A	A	.i	ſ.	.r	.f	f	.o	.c	c	.l	.v.	vi
viij	.t	.h	h	.q	e	e	.n	.b	b	.k	t.	.ſ	.g	g	.p	.d	d	.m	.A	vij

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
ix	A		e		c.		g.		b				d.		h.		c			viij
x		e.		i.		d		b.		f.		A.A		e		c.		g.		ix
xi	b		f		d.		h.		c				e.		i.		d		b.	x
xij		f.		A		e		c.		g.		b		f		d.		h.		xi
xiij	c		g		e.		i.		d		b.		f.		A		e		c.	xij
xiiij		g.		b		f		d.		h.		c		g		e.		i.		xiij
xv	d		h		f.		A		e		c.		g.		b		f		d.	xiiij
xvi		h.		c		g		e.		i		d		h		f.		A		xv
xvij	e		i		g.		b		f		d.		h.		c		g		e.	xvi
xviij		i.		d		h		f.		A		e		i		g.		b		xvij
xix	f		k		h.		c		g		e.		i.		d		h		f.	xviij
xx		A		e		i		g.		b		f		k		h.		c		xix
xxi	g		l		i.		d.		h		f.		A		e		i		g.	xx
xxij		b		f		k		h.		c		g		l		i.		d		xxi
xxiij	h		m		A		e		i		g.		b		f		k		h.	xxij
xxiiij		c		g		l		i.		d		h		m		A		e		xxiij
xxv	i		n		b		f		k		h.		c		g		l		i.	xxiiij
xxvi		d		h		m		A		e		i		n		b		f		xxv
xxvij	k		o		c		g		l		i.		d		h		m		A	xxvi
xxviij		e		i		n		b		f		k		o		c		g		xxvij
xxix	l		p		d		h		m		A		e		i		n		b	xxviij
xxx		f		k		o		c		g		l		p		d		h		xxix
i	m		q		e		i		n		b		f		k		o		c	i
ij		g		l		p		d		h		m		q		e		i		ij
iij	n		r		f		k		o		c		g		l		p		d	iij
iiij		h		m		q		e		i		n		r		f		k		iiij
v	o		ſ		g		l		p		d		h		m		q		e	v
vi		i		n		r		f		k		o		ſ		g		l		vi
vij	p		t		h		m		q		e		i		n		r		f	vij
viij		k		o		ſ		g		l		p		t		h		m		viij
ix	q		v		i		n		r		f		k		o		ſ		g	ix
x		l		p		t		h		m		q		v		i		n		x
xi	r		A.		k		o		ſ		g		l		p		t		h	xi
xij		m		q		v		i		n		r		A.		k		o		xij
xiij	ſ				l		p		t		h		m		q		v		i	xiij
xiiij		n b.r				A.		k		o		ſ				l		p		xiiij
xv	t				m		q		v		i		n b.r				A.		k	xv
xvi		o c. ſ						l		p		t				m		q		xvi
xvij	v				n b. r				A.		k		o c. ſ						l	xvij
xviij		p d. t						m		q		v				n b. r				xviij
xix	A.				o c. ſ						l		p d. t						m	xix
xx		q e. v						n b.r				A.				o c. ſ				xx
xxi					p d. t						m		q e.v						n	xxi
xxij	b.r f. A.							o c. ſ								p d. t				xxij
xxiij					q e. v						n b.r f. A.								o	xxiij
xxiiij	c. ſ g.							p d. t								q e. v				xxiiij
xxv				b. r f. A.							o c. ſ g.								p	xxv
xxvi	d. t h.							q e. v							b. r f. A.					xxvi
xxvij				c. ſ g.							p d. t h.								q	xxvij
xxviij	e. v i.						b. r f. A.								c. ſ g.					xxviij
xxix				d. t h.							q e. v i.							b. r		xxix
i	f. A.A						c. ſ g.								d. t h.					i
ij				e. v i.						b. r f. A.A								c. ſ		ij
iij	g.		b				d. t h.								e. v i.					iij
iiij		b.		f. A.A						c. ſ g.				b				d. t		iiij
v	h.		c				e. v i						b.		f. A.A					v
vi		c.		g.		b				d. t h.				c				e. v		vi
vij	i.		d		b.		f. AA						c.		g.		b			vij
viij		d.		h.		c				e. v i.				d		b.		f. A		

Quod hic statim sequitur, interpretatur annalem proxime antecedentem, qui sursum, dextra ac sinistra numeros habet, ab uno ad duodetriginta ac undetriginta progredientem.

IN hac figura singulæ literæ binos complectuntur dies. Sunt autem omnes simul xxix. id est, primum alphabetum vsq; v. nudis vtrinq; literis. Alterum punctis ante signatū vsq; ad .I. & per ordinē duas explicat lunationes, id est, nouem dies. Sed quia sing- lis duos signatibus unus remanet. bis xxix. lviij sunt tantum. Ideo in secundo se- mper alphabeto, prima litera ternos explicat dies. Inuenta die quam quæris, notataq; litera quā habēt martyrologia quinta retro linea, reuersus ad hanc paginulam, annoq; cycli decennouenalis supra inuento, & in eadem linea reperta litera, numerum quem retro contra scriptum videris, ipsa est luna quam quæris. De anteriore numero, sicut & in superiori & supra facito. Sequens paginula continet xx. literas, quæ singulæ nudis vtrinq; lateribus ternos dies complectuntur. Sed quoniam ter viginti sexaginta sunt, in duabus autem lunationibus quinquagintanouem dies solummodo existunt: una litera videlicet v binos dies complectitur. Vnde fit, vt viginti literis æquentur lix. dies geminatæ lunationis. Inspecta igit̃ septima linea in annali, q̃ lr̃a v binos dies complectēte elauditur, & notata litera vel spatio quod instat, redi ad sequentem paginulam, & dennouenalis cycli qui fit præuiso, circumspice numerum eidem literæ præfixum, qui profecto ætatem lunæ cuiusq; ostēdet: per totum anni vertentis spatium per lineæ decennouenalis cycli processum.

¶*Hoc uero scriptum quod hic subiectum est, exponit figuram tertio loco sequentem, quæ inscribitur Ordo solaris.*

HAnc figuram superior exponit sententia. Sequentem vero, talis manifestat ratio. A sinistra legentis ad dexteram, ordinantur extransuerso in duabus lineis terna alphabeta illis simillima, quæ per lunæ circuitus absq; vllo spatio lix. dies cō plectuntur, vt supra ostendimus. Vnde & easdem in annali habet liter as, secūda scilicet retro linea tantum differens, quod anni decennouenalis cycli sunt ad sinistram legentis hic dispositi. Lunæ autem ætatem demōstrans, numerus est in figuræ frontispicio præfixus. Quapropter in annali reperta cuiuslibet diei litera absq; puncto, vel etiam quam punctus ante vel retro determinat: redi ad hanc figuram, & inuento cycli dennouenalis anno percurre geminas ex transuerso lineas terna alphabeta continentes, & vbi similem literam inueneris, rursum retro ductu ætatem lunæ notabis. Ante ipsam figuram in margine eernis vij. embolismorū annorum lunatioēs embolismares, p̃ q̃s quo calēdario debeat inchoari. Post hanc q̃ sequr figura ostēdit in quo signo sit luna. Siquidem totam annalis seriem ita alphabetis distinximus quæ in o. finiuntur, vt primus & secundus ordo xxvij dies: & tertius autem vno amplius complectatur, & literas nō singulis diebus sed alternis apposuimus. Quia propter hæc regularis pagina iuxta numerum dierum quibus luna zodiacum peruolat, xxvij. lineas habet in longitudine, nominibus signorum ante: nominibus uero mensium retro annotatis xix. quoq; lineas in latitudine, quæ decennouenalium cyclum supra notandum demonstrant. Cum igitur in quo signo fit luna quæris, in annali retro tertia linea, notabis quæ diei litera præposita sit: quam notato anno cycli decennouenalis hic inuestigabis, & ante ac retro incipiens quod signum signoq; debitum mensem e regione inuenies.

i f Ar q p o n m
ij v t f Ar q
iij p o n m v
iiij t bf Ar q p o n
v v t bf Ar
vi q p o n
vij v ct bf Ar q p o
viij v ct bf
ix Ar q p o
x dv ct bf Ar q p
xi dv ct
xij bf Ar q p
xiij e dv ct bf Ar q
xiiij e dv
xv ct bf Ar q
xvi f e dv ct bf Ar
xvij f e
xviij dv ct bf Ar
xix g f e dv ct bf
xx A g f
xxi e dv ct bf A
xxij h g f e dv ct
xxiij b A h g
xxiiij f e dv ct b A
xxv i h g f e dv
xxvi c b A i h
xxvij g f e dv c b A
xxviij k i h g f e
xxix d c b A k i
xxx h g f e d c b
i l k i h g f
ij e d c b l k
iij i h g f e d c
iiij m l k i h g
v f e d c m l
vi k i h g f e d
vij n m l k i h
viij g f e d n m
ix l k i h g f e
x o n m l k i
xi h g f e o n
xij m l k i h g f
xiij p o n m l k
xiiij i h g f p o
xv n m l k i h g
xvi q p o n m l
xvij k i h g q p
xviij o n m l k i h
xix r q p o n m
xx l k i h r q
xxi p o n m l k i
xxij f r q p o n
xxiij m l k i f r
xxiiij q p o n m l k
xxv t f r q p o
xxvi n m l k t f
xxvij r q p o n m l
xxviij v t f r q p
xxix o n m l v t

ANNALES AD INVENIENDVM AETA-

INCIPIT ORDO SOLARIS CVM ANNI LITERIS A SANCTO HIERONYMO SVPERPOSITIS, AD EXPLORANDAM PER

septimanæ dies,lunæ ætatem quotidie per xix.annos.

Me legat annales qui vult cognoſcere cauſas,
Tempora qui varia,& qui ſimul aſtra poli.

.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.
c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	
.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l
m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	
A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.
l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	
.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t
v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	A	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	
ſ.	t.	v.	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	A	b	c	d	e	f	g	h
i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	
.r	ſ	.v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t	v	A	b	c	d	e	f	g
h	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	
f	g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q
r	ſ	t	v	A	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	A.	b.	c.	d.	e.	
p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e
f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k	.l	.m	.n	.o	
.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A	b.	c.	d.
e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	
.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n
o	p	q	r	ſ	t	v	A	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	A.	b	
c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	.A	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.
n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	
.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	.A
b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	
v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k
l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	
.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.
k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	
h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ
t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	
r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g
h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	m.	n.	o.	p.	q.	
q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.
g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	
.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	.ſ	.t	A	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p
q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	o.	p.	q.	r	ſ.	t.	v.	A	.b	.c	.d	
o.	p.	q.	r.	ſ.	t.	v.	.A	.b	.c	.d	.e	.f	.g	.h	.i	.k	.l	.m	.n	.o	.p	.q	.r	ſ.	t.	A	b	c	d
e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	v	A.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.	i.	k.	l.	m.	n.	
30	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

Hanc paginā supra exposuimus, quæ in cructis modū figuratur, habetq; dextero brachio xij. signa Græcè & latinè scripta, quorū tria i. cancer, scorpius & pisces occupant tria spatia, reliqua uero non nisi gemina.

CVRSVS LVNAE PER XII. SIGNA

cō. em. cō. cō. cō. em. cō. cō. em. em.
cō. cō. em. em. cō. cō. em. cō. cō.

Sinistro brachio continētur græcè & latinè nomina mensium, sicut dextro signorum. Tres quoq; repetuntur tertio idus. Iulij Nouemb. & Martij. cum alij solummodo geminentur.

[illegible]	Aries.	A n n c k e m g b	Aprilis.	[illegible]
[illegible]	Taurus.	k e m g b o i d l f		
[illegible]	T	b o i d l f A n h c	Maius.	[illegible]
[illegible]	Gemini.	l f A n h c k e m g		
[illegible]	G	c k e m g b o i d	Iunius.	[illegible]
[illegible]	Cancer.	m g b o i d l f A n h		
[illegible]	C	d l f A n h c k e	Iulius.	[illegible]
[illegible]	C	n h c k e m g b o i		
[illegible]	Leo.	e m g b o i d l f A		
[illegible]	L	o i d l f A n h c k	August.	[illegible]
[illegible]	Virgo.	f A n h c k e m g b		
[illegible]	V	k e m g b o i d l	Septemb.	[illegible]
[illegible]	Libra	g b o i d l f A n h c		
[illegible]	L	l f A n h c k e m	October.	[illegible]
[illegible]	Scorpius.	h c k e m g b o i d		
[illegible]	S	m g b o i d l f A n	Nouemb.	[illegible]
[illegible]	S	i d l f A n h c k e		
[illegible]	Sagittar.	n h c k e m g b o		
[illegible]	S	k e m g b o i d l f A	Decemb.	[illegible]
[illegible]	Capricor.	o i d l f A n h c		
[illegible]	C	l f A n h c k e m g b	Ianuarius.	[illegible]
[illegible]	Aquarius.	k e m g b o i d		
[illegible]	A	m g b o i d l f A n h c	Februar.	[illegible]
[illegible]	Pisces.	l f A n h c k e		
[illegible]	P	n h c k e m g b o i d	Martius.	[illegible]
[illegible]	P	m g b o i d l f A		
[illegible]	Aries.	o i d l f A n h c k e		

Porro pars superior ostēdit decennouenalis cycli qui in ea descriptus est cōmunes & embolismos annos. Quorum alij idus cōmunes atramēto alij idus embolismi, descripti sunt tunio.

c. m a v i h. r f e. o c b. l k. t h g. q e
.m. a l. .i s. .r .f p. .o .c n. .l v. .t n r. .q .e o.

g f. p d c. m a v i h. r f e. o c b. l k. t
r. .p .c o. .m .b l. .l t. .r .f q. o d .n .l .a .t .h

Inferior sane pars nihil ad alphabetū huius paginæ ptinet, sed potius ad illud cuius semper duo ordines punctis retro a t ante notantur, & tertius est uacuus. Signātq; duæ ex atramento lineæ in annali lunā.i & duæ ex minio XX. per totū annū decennouenalē cui subscriptæ sunt.

Quæ minio erant scripta in exemplari, ea nos hac forma (literarum) expressimus.

	i	ij	iij	iiij	v	vi	vij	viij	ix	x	xi	xij	xiij	xiiij	xv	xvi	xvij	xviij	xix	xx	xxi	xxij	xxiij	xxiiij	xxv	xxvi	xxvij	xxviij	xxix	xxx
i	A			k			i			h			g			f			e			d			c			b		
ij		A			k			i			h			g			f			e			d			c			b	
iij			A			k			i			h			g			f			e			d			c			b
iiij	b			A			k			i			h			g			f			e			d			c		
v		b			A			k			i			h			g			f			e			d			c	
vi			b			A			k			i			h			g			f			e			d			c
vij	c			b			A			k			i			h			g			f			e			d		
viij		c			b			A			k			i			h			g			f			e			d	
ix			c			b			A			k			i			h			g			f			e			d
x	d			c			b			A			k			i			h			g			f			e		
xi		d			c			b			A			k			i			h			g			f			e	
xij			d			c			b			A			k			i			h			g			f			e
xiij	e			d			c			b			A			k			i			h			g			f		
xiiij		e			d			c			b			A			k			i			h			g			f	
xv			e			d			c			b			A			k			i			h			g			f
xvi	f			e			d			c			b			A			k			i			h			g		
xvij		f			e			d			c			b			A			k			i			h			g	
xviij			f			e			d			c			b			A			k			i			h			g
xix	g			f			e			d			c			b			A			k			i			h		
xx		g			f			e			d			c			b			A			k			i			h	
xxi			g			f			e			d			c			b			A			k			i			h
xxij	h			g			f			e			d			c			b			A			k			i		
xxiij		h			g			f			e			d			c			b			A			k			i	
xxiiij			h			g			f			e			d			c			b			A			k			i
xxv	i			h			g			f			e			d			c			b			A			k		
xxvi		i			h			g			f			e			d			c			b			A			k	
xxvij			i			h			g			f			e			d			c			b			A			k
xxviij	k			i			h			g			f			e			d			c			b			A		
xxix		k			i			h			g			f			e			d			c			b			A	
xxx			k			i			h			g			f			e			d			c			b			A

AD LECTOREM.

Explicatio figuræ proximè antegressæ, in qua literæ similes per quadrati spatij dragonias lineas digestæ sunt, quæ res tametsi alijs aliquot rationibus edagari posset, & quidem facilioribus, apponere tamen libuit ut ueteris subtilitatis & diligentiæ in his computationibus referuarem monumenta.

HAec figura denis alphabeti per ordinem constans literis, id est, ab A vsque K singulis literis ternos explicat dies. Vnde totam lunationem ex ordine digestam habet, continentē dies triginta. Huius autem literas, in annali sexta, retro linea continet. Inspecta ergo qua volueris die, literaq; illic asscripta vel spatio notato, veniens ad hanc paginam, quære lunam quæ fuit in Calend. Ianua. In numero superius scripto, & vbi illam inueneris, inde per singulas lineas binos menses computa, & peruenies ad mensem de quo quæris, litera vel spatio quæsitæ diei inuento quem retro videris numerum, lunarem ipsius diei noueris ætatem. Hoc autem tam in hac, quam in vocalium pagina considera, vt cum per singulas lineas binas lunationes computas, quarum prima est tricesima, sequens vigesimanona, tertia incipiente lunatione, statim in sequentem transeas lineam, licet necdum finito mense solari.

ID quod sequitur respicit sequentem figuram quæ similis est superiori, nisi quod imum eius spatium à superiore sit diuersum, quod statim subiecto scripto aperitur.

SEquens pagina huic similis, habet ad sinistram legentis numerum, per vndecim crescentē more epactarum, cuius principium est, is qui Ianuarij dicitur regularis, ad ætatem lunæ inueniendam singulis annis. Nam ordine cycli decennouenalis, in Calendas Iannuarias primo anno nona, secundo vicesima, tertio prima reperitur luna. In paginæ quoq; superioribus, cyclus decennouenalis digeritur. Et quoniam ipsius paginæ series est difficilis, idcirco eius alphabetum non digessi, cum reliquis in superiori annali, sed suum annalem illi suppòsui, qui habet xxviij lineas in latitudine, & xiij. in longitudine. Cum ergo lunam cuiuslibet diei quæris, vide Calendarium, & in figura cycli decennouenalis annum. Si in annali literam inueneris, sub linea cycli decennouenalis eandem inuestigabis, & e regione luna manifestabitur tibi. Sin primum post literam spatium propter vndecim epactas, quibus crescat præcedens numerus in figura, vndecim lineis progredere in antea, & ibi in primo spatio post similem literā, inuenies econtra competentem lunæ ætatem. Sin secundum spatium fuerit in annali & in figura, secundo vndecim lineis progrederis antea, & ita ab anno cycli decennouenalis, linea vicesima, secundo spatio post similem literam, inuenies e regione competentem lunæ ætatem.

ARGVMENTVM QVOTA SIT LVNA.

	α	β	γ	δ	ε	ϛ	ζ	η	θ	ι	ια	ιβ	ιγ	ιδ	ιε	ις	ιζ	ιη	ιθ	κ	κα	κβ	κγ	κδ	κε	κϛ	κζ	κη	κθ	λ
ix	A			k			i			h			g			f			e			d			c			b		
xx		A			k			i			h			g			f			e			d			c			b	
i			A			k			i			h			g			f			e			d			c			b
xij	b			A			k			i			h			g			f			e			d			c		
xxiij		b			A			k			i			h			g			f			e			d			c	
iiij			b			A			k			i			h			g			f			e			d			c
xv	c			b			A			k			i			h			g			f			e			d		
xxvi		c			b			A			k			i			h			g			f			e			d	
vij			c			b			A			k			i			h			g			f			c			d
xviij	d			c			b			A			k			i			h			g			f			e		
xxix		d			c			b			A			k			i			h			g			f			c	
x			d			c			b			A			k			i			h			g			f			e
xxi	c			d			c			b			A			k			i			h			g			f		
ij		e			d			c			b			A			k			i			h			g			f	
xiij			c			d			c			b			A			k			i			h			g			f
xxiiij	f			e			d			c			b			A			k			i			h			g		
v		f			c			d			c			b			A			k			i			h			g	
xvi			f			c			d			c			b			A			k			i			h			g
xxvij	g			f			e			d			c			b			A			k			i			h		
viij		g			f			e			d			c			b			A			k			i			h	
xix			g			f			e			d			c			b			A			k			i			h
xxx	h			g			f			c			d			c			b			A			k			i		
xi		h			g			f			e			d			c			b			A			k			i	
xxij			h			g			f			c			d			c			b			A			k			i
iij	i			h			g			f			e			d			c			b			A			k		
xiiij		i			h			g			f			c			d			c			b			A			k	
xxv			i			h			g			f			e			d			c			b			A			k
vi	k			i			h			g			f			e			d			c			b			A		
xvij		k			i			h			g			f			e			d			c			b			A	
xxviij			k			i			h			g			f			e			d			c			b			A

Emb. I.	Embo. II.	Embo. III.	Embo. IIII.	Embo. V.	Emb. VI.	Embo. VII.
iiij non Decē	iiij non Septēb.	Ogdo. ij non Martij	ij non Decēb.	iiij non Nouēb.	iiij non Aug.	Hende. iij non Mart.

xiiij	A	a A	cal.Ia.	.	iiij	.	iiij	.	vij	.	ix	.	xiij
xxvi	B	.	iiij	.	iij	v K	iij	.	vi	t I	viij	.	xi
xxxix	C	.	iij	l A	ij	.	ij	k K	v	.	vij	i L	x
lij	D	b B	ij	.	Cal.Feb.	a A	cal.Mar.	.	iiij	.	vi	.	ix
lxv	E	.	non.	.	iiij	.	vi	.	iij	v K	v	.	viij
lxxviij	F	.	viij	m B	iij	.	v	l A	ij	.	iiij	k K	vij
xci	G	c C	vij	.	ij	b B	iiij	.	ca.Apri.	a A	iij	.	vi
ciiij	A	.	vi	.	non.	.	iij	.	iiij	.	ij	.	v
cxvij	B	.	v	n C	viij	.	ij	m B	iij	.	Cal.Mai.	l A	iiij
cxxx	C	d D	iiij	.	vij	c C	non.	.	ij	b B	vi	.	iij
cxliij	D	.	iij	.	vi	.	viij	.	non.	.	v	.	ij
clvi	E	.	ij	o D	v	.	vij	n C	viij	.	iiij	m B	cal.Iun.
clxix	F	e E	idus	.	iiij	d D	vi	.	vij	c C	iij	.	iiij
clxxxij	G	.	xix	.	iij	.	v	.	vi	.	ij	.	iij
cxcv	A	.	xviij	p E	ij	.	iiij	o D	v	.	non.	n C	ij
ccviij	B	f F	xvij	.	idus	e E	iij	.	iiij	d D	viij	.	Non.
ccxxi	C	.	xvi	.	xvi	.	ij	.	iij	.	vij	.	viij
ccxxxiiij	D	.	xv	q F	xv	.	idus	p E	ij	.	vi	o D	vij
ccxlvij	E	g G	xiiij	.	xiiij	f F	xvij	.	idus	e E	v	.	vi
cclx	F	.	xiij	.	xiij	.	xvi	.	xviij	.	iiij	.	v
cclxxiiij	G	.	xij	r G	xij	.	xv	q F	xvij	.	iij	p E	iiij
cclxxxvi	A	h H	xi	.	xi	g G	xiiij	.	xvi	f F	ij	.	iij
ccxcix	B	.	x	.	x	.	xiij	.	xv	.	idus	.	ij
cccxij	C	.	ix	s H	ix	.	xij	r G	xiiij	.	xvij	q F	idus
cccxxv	D	i I	viij	.	viij	h H	xi	.	xiij	g G	xvi	.	xviij
cccxxxviij	E	.	vij	.	vij	.	x	.	xij	.	xv	.	xvij
cccli	F	.	vi	t I	vi	.	ix	s H	xi	.	xiiij	r G	xvi
ccclxiiij	G	k K	v	.	v	i I	viij	.	x	h H	xiij	.	xv
	⁝	ix A	.	.	xij B	.	.	xv C	.	.	xviij D	.	.
	⁝	ix L	.	.	xij M	.	.	xv M	.	.	xviij O	.	.

Istud annale propter latitudinem una pagina contineri nequibat, quod igitur sequitur uersa pagina, altera est pars huius figuræ.

HVic annali sunt præposițæ septem dierum literæ, quarto repetitæ, signāte singulæ omnia Calendaria, vno ordine contra se posita, vna eademq; per totū annum occurrere feria. Itaq; dum cōntra vnamquanq; literam xiij. sint Calendaria, manifestum est per totum annum quinquaginta duobus Calendarijs vnam præesse literam, & vna prouenire feria. Alphabetum quod hic pertingit vsq; K. in superiori expositimus figura. Alterum cum duobus spatijs pertingens vsq; ad literam v. sequenti tabulæ uersificæ factæ aptatur, licet hic in duabus lineis eadem ratio fit, quę in prima & duodecima linea tabulæ sequentis. Hoc ipsum tamen digessimus in annali superius, quę duo alphabeta eo sunt communia, quod post huius v. extremum vno spatio, vtraq; alphabeta pariter inchoant.

•	xiiij	•	xvij	•	idus	•	iiij	•	viij	•	Non.	•	iij
sH	xiij	•	xvi	rG	xix	•	iij	qF	vij	•	viij	pE	ij
•	xij	hH	xv	•	xviij	gG	ij	•	vi	fF	vij	•	non.
•	xi	•	xiiij	•	xvij	•	idus	•	v	•	vi	•	viij
tI	x	•	xiij	sH	xvi	•	xviij	rG	iiij	•	v	qF	vij
•	ix	iI	xij	•	xv	hH	xvij	•	iij	gG	iiij	•	vi
•	viij	•	xi	•	xiiij	•	xvi	•	ij	•	iij	•	v
vK	vij	•	x	tI	xiij	•	xv	sH	idus	•	ij	rG	iiij
•	vi	kK	ix	•	xij	iI	xiiij	•	xvij	hH	idus	•	iij
aA	v	•	viij	•	xi	•	xiij	•	xvi	•	xviij	•	ij
•	iiij	•	vij	vK	x	•	xij	tI	xv	•	xvij	sH	idus
•	iij	lA	vi	•	ix	kK	xi	•	xiiij	iI	xvi	•	xix
bB	ij	•	v	aA	viij	•	x	•	xiij	•	xv	•	xviij
• Cal. Iul.		•	iiij	•	vij	•	ix	vK	xij	•	xiiij	tI	xvij
•	vi	mB	iij	•	vi	lA	viij	•	xi	kK	xiij	•	xvi
cC	v	•	ij	bB	v	•	vij	aA	x	•	xij	•	xv
•	iiij	.cal. Aug.		•	iiij	•	vi	•	ix	•	xi	vK	xiiij
•	iij	nC	iiij	•	iij	mB	v	•	viij	lA	x	•	xiij
dD	ij	•	iij	cC	ij	•	iiij	bB	vij	•	ix	aA	xij
•	non.	•	ij	.Cal. Sep.		•	iij	•	vi	•	viij	•	xi
•	viij	oD	non.	•	iiij	nC	ij	•	v	mB	vij	•	x
eE	vij	•	viij	dD	iij	.Ca. Oct.		cC	iiij	•	vi	bB	ix
•	vi	•	vij	•	ij	•	vi	•	iij	•	v	•	viij
•	v	pE	vi	•	non.	oD	v	•	ij	nC	iiij	•	vij
fF	iiij	•	v	eE	viij	•	iiij	dD	cal. No.	•	iij	cC	vi
•	iij	•	iiij	•	vij	•	iij	•	iiij	•	ij	•	v
•	ij	qF	iij	•	vi	pE	ij	•	iij	oD	ca. Dec.	•	iiij
gG	idus	•	ij	fF	v	•	non.	eE	ij	•	iiij	dD	iij

xxi E	•	•	xxiiij F	•	•	xxvij G	•	•	xxx H	•	•	iij I	•	•	vi K	•	•
xxi P	•	•	xxiiij Q	•	•	xxvij R	•	•	i S	•	•	iiij T	•	•	vij V	•	•

Id quod sequitur, continet huius figure & antegresse usum.

SI qualis sit luna per singulos dies quæris, scito prius qualis epacta ipsius anni: qua inuēta, quære in hoc annali vel in superiori alphabetum, quod duobus à se spatijs distat, pertingens vsque ad v literā, & illius diei cuius lunam scire vis, litera vel spatio reperto, in his duabus lineis, eandem literam vel idem spatium inuestigabis. Quod dum inueneris ab eo loco secundum numerum epactarum ipsius anni in antea supputabis. Qui numerus vbi finietur, ibi profecto lunæ ipsius diei ætas esse creditur: quoniam in hac figura puncti pro numero habentur. Siquidem primo scribuntur ix. deinde duo puncti qui habentur pro x. & xi. Et rursus scribuntur xij. & sequuntur duo puncti, qui habentur pro xiij. & xiiij. Idem quoque intelligitur in omnibus alijs. Hac figura bene & diligenter considerata. In prima & duodecima linea tabulæ sequentis, nullo modo dubitabis quoniam eadem ratio existit. Habent etiam hæ duæ lineæ hoc notabile, quia quæ luna prima incipit in literis vel spatijs superioris lineæ, xxix finitur in inferiore, & econtra huius prima superius finitur, xxx. nisi tertio anno cycli decennouenalis. Et vt de reliquis pateat, eo anno quo epacta est, xxiij. In calendas August. secundum spatium post M. est. Quod spatium repertum in inferiori linea, ab eo vicesimo tertio loco luna mōstratur vij. quę cœpta est primo spatio post calend. litera prima. Eadem omnia inuersibus inuestiga a quibus in eo studio satisfeci, & sagacitati non quorumlibet simplicium, sed studiosorum consului, quippe minus eruditi in alijs inuenient figuris, quicquid ego pro exercendis etiam ignaris vtiliter hic digessi.

Calē. Ianu.	Calē. Febr.	Calē. Mar.	Calē. Apri.	Calē. Mai.	Calē. Iuni.	Calē. Iuli.	Calē. Aug.	Calē. Sept.	Calē. Octo.	Calē. Nou.	Calē. Decē.
A											
				Bs noñ			C▲ nõ.				
	Br		Bſ			Cs		Dr	Dz		
B3 no.		B▲		Cr	Cs		D noñ			E3	E3
	C id'		C id'			D3		E id'	E3		
Cs		C noñ		D id'	Ds		E zr			Fs	Fs
	Ds		DB			Eq		FB	Fs		
D▲		D zr		Ez	E▲		Fr			G▲	GI
	Es		Es			F▲		Gs	G▲		
Didus		Es		Fs	Fidus		GI●			Hidus	Hid
	FIs		FIs			Gidus		HIs	Hidus		
FIz		FIx		GIzr	GIzr		HIzr			IIzr	IIs
	GIs		GI▲			HIB		II▲	IIB		
GI▲		GI▲		HIr	HIr		IIr			kIr	kI▲
	H●		HI▲			IIs		kI▲	kIs		
HI▲		HI▲		II	II		kI			LI	LIs
	Izr		In			k●		Ln	LI		
B In		In		kz	kz		Ln			Bs	B●
	kr		kz			Lzr		Bz	Bs		
ks		kB		L▲	LB		Bz			C▲	Czr
	ij noñ.		Lr			Br		Cs	C▲		
Ls	Mar.	Ls			Bs		Cs			iiij no.	Dr
	Emb. iii.		iiij noñ			iiij noñ		iiij no.	iiij no.	Decē.	
			Mar.			Augu.		Septē.	Nou.	Emb. i.	iiij.no.
			Emb. vii.			Emb. vi.		Emb. ii.	Emb. v.		Decē.
											Emb. iiii.

HOc magis Græce q̃ Latine compositum, annale elementorum scilicet distinctione superius descripsi suo ordine. Sed ne authoritatem Græcizātis abolerem, idipsum repetens innotescere decreui, quod nihil calendariorum prædictus author apposuit, nisi quæ præfigurentur literis ad lunam inueniendam in sequenti pagina costitutis, exceptis mensium quorundam calēdis. Cumq; decem alphabeti literis constet ipsa sequens pagina, quarum singulæ ternos dies complectūtur, hoc notādum existimauimus, quod in hoc annali decima secundi semper ordinis litera du-
C os dies tantum habeat, ne duarum lunationum quinquagintanouem dies transcendat, qua circa cum post vnamquanq; literam duo spacia sint vacantia. In sex alphabetorum istorum extremitatibus sunt singula. Quomodo vero hæc debeant intelligi, supra exposui. Nam numeri ad sinistram legētis sibi sunt mixti more epactarum familiari. Qui qualiter se terno loco sequūt, coloribus distinxi, vt intermissis duobus spatijs vel vno, sicut in annali ostēdi, facilius luna cuiuslibet diei possit inueniri.

SCHOLIA.

COloribus distinxi.] *Colorum differentiam difficile erat seruare, idcirco characterum duplici specie distinximus, ut alia essent maiores, alia minores, ratiōe spatiorum obseruata.*

D'	FERIAE	A	B	C	
viij	i	L iij non.mar. lvi	L iiij non.mar. lv	L v non. mar. liiij	C
		P xvi ca.mai.lxviij	P xvij ca.mai.lxvij	P xviij ca.mai.lxvi	
xviij	ij	L iij non.mar.lviij	L iiij non.mar.lvij	L v non.mar. lvi	
		P xvi ca.mai. lxx	P xvij cal.mai.lxvi	P xviij c.ma.lxviij	
xxx	iiij	L iij non.mar.lviij	L iiij no.mar. lviij	L v non.mar. lvij	
		P xvi cal.mai. lxxi	P xvij cal.mai.lxx	P xviij ca.ma.lxix	
xi	vi	L iiij cal.mar. liiij	L v cal. mar. liij	L vi cal.mar. lix	
		P v id.april. lxvi	P vi id.april. lxv	P vij id.april. lxxi	
xxij	viij	L iiij cal.mar. lvi	L v cal.mar. lv	L vi cal.mar. liiii	
		P v id.april. lxviij	P vi id.april. lxvij	P vij id.april. lxvi	
iij	ix	L iiij cal.mar. lvij	L v cal.mar. lvi	L vi cal.mar. lv	
		P v id.april. lxix	P vi id.april.lxviij	P vij id.april.lxvij	
xiiij	xi	L iiij ca.mar. lix	L v cal.mar. lviij	L vi cal.mar. lvij	
		P v id. april. lxxi	P vi id.april. lxx	P viij id.april. lxix	
xxv	xij	L xi cal. mar. liij	L v cal.mar. lix	L xiij cal.mar.lviij	
		P iiij non.april.lxv	P vi id.april. lxxi	P ij cal.april. lxx	
vi	xiiij	L xi calen.mar. lv	L xi cal.mar. liiij	L xiij cal.mar. liij	
		P iiij no.april.lxvij	P cal.april. lxvi	P ij cal.april. lxv	
xvij	xv	L xi cal.mar. lvi	L xij cal.mart. lv	L xiij cal.mar. liiij	
		P iiij no.apri.lxviij	P calen.april.lxvij	P ij cal.april. lxvi	
xxviij	xvij	L xi cal.mar. lviij	L xij cal.mar. lvij	L xiij cal.mar. lvi	
		P iiij no. april. lxx	P cal.april. lxix	P ij cal.april.lxviij	
ix	xix	L ij id. feb. liij	L iij id.febr. lix	L iiij id feb. lviij	
		P vij cal.april. lxv	P viij cal.april.lxxi	P ix cal.april. lxx	D
xx	xx	L ij id.feb. liiij	L iij id.feb. liij	L iiij id. feb. lix	
		P vij cal.april.lxvi	P viij cal.april.lxv	P ix cal.april. lxxi	
i	xxij	L ij id. feb. lvi	L iij id.feb. lv	L iij id. feb. liiij	
		P vij ca.apri.lxviij	P viij ca.apri.lxvij	P ix cal.april. lxvi	
xij	xxiij	L ij id.feb. lvij	L iij id.feb. lvi	L iiij id feb. lv	
		P vij cal.april.lxix	P viij ca.april.lxvij	P ix cal.april.lxvij	
xxiij	xxv	L iiij id. mar. lvij	L v id. mar. lvi	L vi id.mar. lv	
		P ix cal. mar. lxix	P x cal.mai. lxviij	P xi cal.mai. lxvij	
iiij	xxvi	L iiij id.mar. lviij	L v id.mar. lvij	L vi id.mart. lvi	
		P ix cal.mai. lxx	P x cal.mai. lxix	P xi cal.mai. lxviij	
xv	xxviij	L iij non. mart.liij	L v id.mar. lix	L vi id.mar. lviij	
		P xvi cal.mai. lxv	P x cal.mai. lxxi	P xi cal.mai. lxx	
xxvi	xxx	L iij non.mar. lv	L iiij non.mar.liij	L v non.mar. liij	
		P xvi cal.mai.lxvij	P xvij cal.mai.lxvi	P xviij cal.ma.lxv	

PRimæ septem literæ in capite huius paginę signant septem ferias, quibus eueniunt calend. Ianua. Sed & literæ L. & P. per totam paginam sparsæ, præfiguntur calendarijs, quibus per xix. annos, dominicus vtriusq; solennitatis occurrit. Nam L. initium quadragesimæ, & P. pascha certū est significare. Scribuntur præterea è latere Romanorum epactæ, quas præcedit numerus, ab vno in xxx. naturali serie progrediens, nullum numerum nisi qui in epactis reperitur, admittens. Quapropter dominicum diem quadragesimæ & paschæ inuenturus, scito qua feria fuerint calen. Ianua. & quæ sint epactæ Romanorum ipsius anni, & in fronte qui in latere huius paginæ est apparebūt feriæ & epactę. Si ergo cuiuslibet anni vis scire vbi

	D	E	F	G	
A	L vi no.mar.liij	L viij id.mar.lix	L non. mar. lxij	L ij no.mar.lvij	xiiij
	P id.april. lxv	P xij ca.mai.lxxi	P xiiij ca.mai 70	P xv cal.mai.69	
	L vi no.mar. lv	L cal.mar. liiij	L ij ca.mar.lxx.	L ij no.mar. lix	vi
	P id.april. lxvij	P ij id.apri.lxvi	P iij id.april.lxv	P xv cal.mai.71	
	L vi no.mar.lvi	L cal.mar. lv	L ij cal.mar.liiij	L iij ca. mar. liij	xvij
	P id.april. lxviij	P ij id.apri.lxvij	P iij id.apri.lxvi	P iiij id.apri.lxv	
	L vij ca.ma.lviij	L cal. mar. lvij	L ij cal.mar. lvij	L iij cal.mar. lv	ix
	P ix id.apr. lxx	P ij id.apri. lxix	P iij id.apri.lxix	P iiij id.apr.lxv	
	L vij ca.mar.liij	L cal.mar. lix	L ij cal.mar.lviij	L iij ca. mar.lvij	i
	P vij id.apri.lxv	P ij id.april.lxxi	P iij id.april.lxx	P iiij ca.apr.lxix	
	L vij ca.mar.liiij	L viij ca.mar.liij	L ij cal. mar.lix	L iij ca.mar.lviij	xij
	P viij id.ap.lxvi	P non.april.lxv	P iij id.apri.lxxi	P iiij id.apri.lxx	
	L vij ca.mar.lvi	L viij ca.mar.lv	L ix ca.mar.liiij	L x cal.mar. liij	iiij
	P viij id.mar.68	P non.apr. lxvij	P ij no.apri.lxvi	P iij no apr. lxv	
	L xiiij ca.ma.57	L viij ca.ma.lvi	L ix cal.mar.lv	L x cal.mar. liiij	xv
	P iij cal.apr.lxix	P no.apri.lxviij	P ij no.apr.lxvij	P iij no.apr.lxvi	
	L xiiij ca.ma.59	L viij ca.mar.58	L ix ca.mar.lvij	L x cal.mar. lvi	vij
	P iij ca.apri.lxxi	P non april. lxx	P ij no.apri.lxix	P iij no.apr.lxvi	
	L xiiij ca.ma.liij	L viij ca.mar.lix	L ix ca.mar.lviij	L x ca.mar.lvij	xviij
	P iij cal.apri.lxv	P non.apri.lxxi	P ij no. apri.lxx	P iij no.apr.lxix	
	L xiiij.ca.mar.lv	L xv ca.mar.liiij	L xvi ca.mar.liij	L x cal.mar. lix	x
	P iij ca.apr.lxvij	P iiij ca.apr.lxvi	P v cal.apri. lxv	P iij no apr.lxxi	
B	L xiiij ca.ma.57	L xv cal.mar.lvi	L xvi ca.mar.lv	L id. febr. liij	ij
	P iij ca.apri.lxix	P iiij cal.mar.63	P v ca.apri.lxvij	P vi cal.apr.lxvi	
	L xiiij ca.ma.58	L xv ca.ma.lvij	L xvi ca.mar.lv	L id. feb. lv	xiij
	P iij cal.apr. lxx	P iiij ca.apr.lxix	P v ca.mar.lxvij	P vi ca.apr.lxvij	
	L v idus.feb. liij	L xv ca.mar.lix	L xvi ca.mar. 58	L id. feb. lvij	v
	P x cal.apr. lxv	P iiij cal.apri.71	P v cal.apri.lxx	P vi ca.apri.lxix	
	L v id.mar. liiij	L vi id.feb. liij	L xvi ca.ma.lix	L id. febr. lviij	xvi
	P x cal.apri.lxvi	P xi ca.apri.lxv	P v ca.apri. lxxi	P vi cal.apri.lxx	
	L vij id.mar.liij	L viij id.ma.liij	L ij id.mar. lix	L iij id.mar.lviij	viij
	P x.j cal.mai. 66	P xij ca.mai.lxv	P vij ca.mai.lxxi	P viij ca.mai.lxx	
	L vij id. mar. lv	L viij id.mar.54	L non. mar. liij	L iij id. mar. lix	xix
	P xij ca. mai. 67	P xiij cal.mai.61	P xiiij ca.mai.65	P viij ca.mar.71	
	L vij id.mar.lvij	L viij id.ma.lvi	L non. mar. lv	L ij no.mar. liiij	xi
	P xij cal.mai.69	P xiij ca.mai.69	P xiiij ca.mai.67	P xv ca.ma.lxvi	
	L vij id.mar.lix	L viij id.mar.58	L non.mar. lvij	L ij no.mar. lvi	iij
	P xij ca.mai.lxxi	P xiij ca.mai.70	P xiiij.ca.mai 67	P xv cal.mai. 68	

sit dominicus dies quadragesimæ & paschæ, scito vbi sit epacta eiusdem anni e regione, quæ profecto Romanorum propria semper habetur, aute epactam Aegyptiorum retro iij. linea. Siquidem qui apud Romanos decennouenalis cycli est tertius annus apud Aegyptios habetur primus. Sicq; fit, vt si addas vij. cuilibet epactæ Aegyptiorum, reddatur tibi epacta Romanorum, ita tamen si infra xxx. summa numeri excreuerit. Si vltra xxx. his demptis, quid remanserit, sume pro epacta Romanorum. Qua inuenta, in altero numero sequẽti, tandẽ inuestiga. Et vbi inueneris, per ipsam lineam vsque contra literam quæ designat feriam calendarum Ianua. & ibi occurrit initium quadragesimæ & dominicus paschæ cum sua lunatione.

ANNO I.	II.	III.	IIII.	V	
A	A	A	A	A	
Q iiij cal. mar.	Q ij idus feb.	Q iij no. mar.	Q iiij cal. mar.	Q ij idus feb.	
P v idus april.	P vij cal. april.	P xvi cal. mai.	P v idus april.	P vij cal. april.	C
R idus mai.	R cal. mai.	R xi cal. ianu.	R idus mai.	R cal. mai.	
B	B	B	B	B	
Q v cal. mar.	Q xij cal. mar.	Q iiij no. mar.	Q v cal. mar.	Q iij idus feb.	
P vi idus april.	P cal. april.	P xvij cal. mai.	P vi idus april.	P vij cal. april.	
R ij idus mai.	R non. mai.	R xij cal. iun.	R ij idus mai.	R ij cal. mai.	
C	C	C	C	C	
Q vi cal. mar.	Q xiij cal. mar.	Q v no. mar.	Q vi cal. mar.	Q iiij id. april.	
P vij idus april.	P ij cal. april.	P xviij cal. mai.	P vij id. april.	P ix cal. april.	
R iij idus mai.	R ij no. mai.	R xiij cal. iun.	R iij idus mai.	R iij cal. mai.	
D	D	D	D	D	
Q vij cal. mar.	O xiiij cal. mar.	Q vij id. mar.	Q vij cal. mar.	Q v idus feb.	
P viij id. april.	P iij cal. april.	P xij cal. mai.	P viij idus april.	P x cal. april.	
R iiij idus mai.	R iiij no. mai.	R vij cal. iun.	R iiij idus mai.	R iiij cal. mai.	
E	E	E	E	E	
Q cal. mar.	O xv cal. mar.	Q viij id. mar.	Q viij cal. mar.	Q xv cal. mar.	
P ij idus april.	P iiij cal. mar.	P xiij cal. mai.	P non. april.	P iiij cal. apri.	D
R xvi cal. iun.	R iiij no. mai.	R viij cal. iun.	R v idus mai.	R iiij no. mai.	
F	F	F	F	F	
O ij cal. mar.	Q xvi cal. mar.	O no. mar.	Q ix cal mar.	Q xvi cal. mar.	
P iij idus april.	P v cal. april.	P xiiij cal. mai.	P ij non. april.	P v cal. april.	
R xvi cal. iun.	R v no. mai.	R ix cal. iun.	R vi idus mai.	R v no. mai.	
G	G	G	G	G	
O iij cal. mar.	Q idus feb.	Q ij no. mar.	Q x cal. mar.	Q idus feb.	
P iiij idus april.	P vi cal. april.	P xv cal. mai.	P iij non. april.	P vi cal. april.	
R xvij cal. iun.	R vi no. mai.	R x cal. iun.	R vij idus mai.	R vi no. mai.	
xxx	xi	xxij	iij	xiiij	

EAdem fere ratione harum duarum paginarum quæ & ſuperioris paginæ, qñ quidem niſi errore ſcribentis, nuſquam in calendariorum ſerie diſcrepant. Annis etiam decennouenalis cycli prætitulantur, hæ & literis ſeptem feriarum contexuntur, quibus epactæ Aegyptiaco more ſubiunguntur deorſum. Ad dexteram vero leg ntis, ſunt xxviij. anni cycli ſolaris cum ſuis concurrentibus, quibus feria calen. Ianua agnoſcitur Qua inuenta, annoq; cycli decennouenalis hic perſpecto, dominicum diem initij quadrageſimæ, paſchæ, rogationumq; poteris inuenire, quod deſignant maiuſculæ Q.P.R. literæ. Nam ſi primo decennouenali anno calen. Ianua. prima feria fuerint, profecto initium quadrageſimæ erit quarto calen. mart. paſcha quinto idus april. rogationum id. mai. Vnde ſingulis annis attende decennouenalem cyclum, & diem præteritarum calendarum Ianua. & ſic facito, vt de primo eſt dictum. Vt vero noueris quem ordinẽ calculator tenuerit, tam in ſuperiore ſola quàm in his duabus paginis ſcire debes, quomodo ordinantur termini per ſingu

	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
A	A Q iiij no.mar. P xvi cal. mai. R xi cal.iun.	A Q xi cal.mar. P iiij no.april. R viiij id.april.	A Q iiij id.mar. P ix cal.mai. R iiij cal.iun.	A Q iiij cal.mar. P v id.april. R id.mai.	A Q xi cal.mar. P iiij no.april. R viiij id.mai.
	B Q iiij no. mar. P xvij cal.mai. R xij cal.iun.	B Q xij cal.mar. P cal.april. R no. mai.	B Q v id.mar. P x cal.mai. R v cal.iun.	B Q v cal.mar. P vi id.april. R ij id.mai.	B Q xij cal.april. P cal.april. R no.mai.
	C Q v no.mar. P xviij cal. mai. R xvi cal.iun.	C Q xiij cal.mar. P ij cal.april. R ij no.mai.	C Q vi id.mar. P xi cal.mai. R vi cal.iun.	C Q v non.mar. P xviij cal.mai. R xiij cal iun.	C Q xiij cal.mar. P ij cal.april. R ij no.mai.
	D Q vi no.mar. P idus april. R xvij cal.iun.	D Q vij cal.mar. P viij id.april. R iiij id.mai.	D Q vij id.mar. P xij cal.mai. R vij cal.iun.	D Q vi no.mar. P idus april. R xiiij cal.iun.	D Q xiiij cal.mar. P iij.cal.april. R iij no. mai.
B	E Q cal.mar. P ij id.april. R xv cal.iun.	E Q viij cal.mar. P no.april. R v id.mai.	E Q viij id.mar. P xiij cal.mai. R viij cal.iun.	E Q cal.mar. P ij id.april. R xv cal.iun.	E Q xv cal.mar. P iiij cal april. R iiij no.mai.
	F Q ij cal.mar. P iij id. april. R xvi cal.iun.	F Q ix cal.mar. P ij no.april. R vi id. mai.	F Q ij id.mar. P vij cal.mai. R ix cal.iun.	F Q ij cal.mar. P iij id.april. R xvi cal.iun.	F Q xvi cal.mar. P v cal.april. R v no.mai.
	G Q iij cal.mar. P iiij id.april. R xvij cal.iun.	G Q x cal.mar. P iij no.april. R vij id.mai.	G Q iij id.mar. P viij cal.mai. R x cal.iun.	G Q iij cal.mar. P iiij id.april. R xvij cal.iun.	G Q x cal.mar. P april. R vi no.mai.
	xxv	vi	xvij	xxviij	ix

los annos cycli decennouenalis, qui per septem dies possunt variari propter ratio-nem dominici diei quem expectant s. singuli termini, quoniam in ipso termino nunquam incipit festum illud, cuius terminus esse proponitur. Cumque (vt de reliquis taceam) primo anno cycli decennouenalis paschalis terminus sit in nonas april. non ipso die etiam si dominica sit, pascha vllo modo erit. Si vij calendarijs sequentibus videlicet, viij id. vij id. vi id. & cæteris. Secundo anno cycli decennouenalis est paschalis terminus viij calen. april. & idcirco septem sequetes dies deputabuntur ipso anno dominica paschali, sicut hic calculator instituit. De reliquis idem notabis, prius consideratis terminis. Vt igitur dictorum fides sit, anno domini incarnati dcccclxxxij. fuit decennouenalis cyclus decimatertia, epacta secundum Aegyptios vicesimatertia, secundum Romanos prima calen. Ianua. fer. & idcirco in superiori & in his paginis occurrit initium quadragesimæ tertio nonas Martias, dominica paschæ xvi calen. Mai. & in priori pagina decimaquarta luna ipsius diei.

ANNO XI.	XII.	XIII.	XIIII.	XV.	
A Q iij no. mar. P xvi.cal. ma. R xi.cal. iun.	A Q iiij cal.mar. P v idus april. R idus mai.	A Q ij idus feb. P vij cal,april. R cal.mai.	A Q iiij no.mar. P xvi cal.mai. R xi.cal.iun.	A Q xi cal.mar. P iiij non. april. R viij idus mai.	C
B Q v id. mar. P x cal.mai. R v cal. iun.	B Q v cal.mar. P vi idus april. R ij idus mai.	B Q iij idus feb. P cal. april. R ij cal.mai.	B Q iiij no.mar. P ij cal.mai. R xij cal.iun.	B Q v. cal.mar. P vi id.april. R ij idus mai.	
C Q vi idus mar. P xi cal. ma. R vi cal. iu.	C Q vi cal. mar. P vij idus april. R iij idus mai.	C Q xiij cal. mar. P ij cal. april. R ij no.mai.	C Q vi no. mar. P xviij cal.mai. R xiij cal iun.	C Q vi.cal. mar. P vij.idus april. R iij id.mai.	
D Q vij idus ma. P xij cal. mai. R vij cal. iu.	D Q vij cal.mar. P viij idus apri. R iiij idus mai.	D Q xiiij cal.mar. P iij cal. apri. R iij non. mai.	D Q vi no. mar. P idus april. R xiiij cal.iun.	D Q vij.cal.mar. P viij id.april. R iiij idus mai.	
E Q viij idus mar. P xiij cal.mai. R ix cal. iun.	E Q viij cal. mar. P non.april. R v idus mai.	E Q xv cal.mai. P iiij cal.april. R iiij non.april.	E Q viij id.mar. P xiij cal. mai. R viij cal.iun.	E Q viij cal.mar. P non.april. R v idus mai.	D
F Q no. mar. P xiiij cal. mai. R ix cal.iun.	F Q ij cal.mar. P ij idus april. R xvi. cal. iun.	F Q xvi cal. mar. P v.cal. april. R v no.mai.	F Q non.mar. P xiiij cal. mai. R ix cal. iun.	F Q viiij cal.mar P ij non.april. R vi idus mai.	
G Q ij no.mar. P xv cal. mai. R x cal.iun.	G Q iij cal.mar. P iij no. april. R xvij cal.iun.	G Q idus.feb. P vi cal.april. R vi.no. mai.	G Q ij non.mar. P xv cal. mai R x cal.iun.	G Q x cal.mar. P iij non.april. R vij idus mai.	
xx	i	xij	xxiij	iiij	

QVoniam in primo decennouenalis cycli anno in calendis Ianuarijs luna octaua semper esse solet. In secundo quoq; anno fit eiusdem cycli in prædictis calendis luna vigesima, atque in tertio prima: Nota lunas calēdarum Ianuariarum in primo ordine positas, ac deinde suis ordinibus omnes septem ferias positas, id est, diem dominicam, secundam feriam, tertiam, quartam, quintam, sextam, septimam siue sabbatum. Post harum quoque feriarum ordines, in nono ordine positas decimasquartas lunas paschales, & tunc computa vniusuis anni calendas Ianuarias, quota occurrit feria, quotaq; in ipsis calendis luna: & incipe ab ipsa luna tenens ipsum versum, in quo eandem ætatem lunæ inueneris, quam in calendis Ianuarijs computasti, quousq; venias ad ordinem feriæ in qua easdem calendas inuenisti, & ibi dominica paschæ cum sua luna quomodo eodem anno esse debet. Perge quoque per eundem versum vsque ad ordinem lunarum quartarū decimarum, quæ positæ sunt in ordine nono, & ibi habes lunam quartamdecimam, in qua Hebraicum pascha esse debet. Et quia decies nouies vij. fiunt. cxxxiij. toties hic sunt dies paschales domi-

	XVI.	XVII.	XVIII.	XVIIII.			
A	A	A	A	A	i	i	B
	Q ij idus feb.	Q iij non. mar.	Q xi. cal mar.	Q iiij idus mar.	ij	ij	
	P vij cal. april.	P xvi cal. mai.	P iiij non. april.	P ix cal. mai.	iij	iij	
	R cal. mai.	R xi cal. iun.	R viij id. mai.	R iiij cal. iun.	iiij	iiij	B
	B	B	B	B	v	vi	
	Q iij idus feb.	Q iiij non. mar.	Q xij cal. mar.	Q v id. mart.	vi	vij	
	P viij cal. april.	P xvij cal. mai.	P cal. april.	P x calen. mai.	vij	i	
	R ij cal. mai.	R xij cal. iun.	R non. mai.	R v calen. iun.	viij	ij	B
	C	C	C	C	ix	iiij	
	Q iiij id. febr.	Q v non. mar.	Q xiij. cal. mar.	Q vi. idus mar.	x	v	
	P ix cal. april.	P xviij cal. mai.	P ij cal. april.	P xi cal. mai.	xi	vi	
	R iij cal. mai.	R xiij cal. iun.	R ij non. mai.	R vi calen. iun.	xij	vij	B
	D	D	D	D	xiij	ij	
	Q v idus feb.	Q vi non. mar.	Q xiiij cal. mar.	Q vij id. mar.	xiiij	iij	
	P x cal. april.	P idus april.	P iij cal. april.	P xij cal. mai	xv	iiij	
	R iiij cal. mai.	R xiiij cal. iun.	R iij non. mai.	R vij. cal. iun.	xvi	v	B
	E	E	E	E	xvij	vij	
B	Q vi idus. feb.	Q cal. mar.	Q v cal. mar.	Q viij idus mar.	xviij	i	
	P xi cal. apri.	P ij idus april.	P non. april.	P xiij cal. mar.	xix	ij	
	R v cal., mai.	R xv cal. iun.	R v idus mai.	R viij. cal. iun.	xx	iij	B
	F	F	F	F	xxi	v	
	Q xvi cal. mar.	Q ij cal. mar.	Q ix cal. mar.	Q non. april.	xxij	vi	
	P v cal. april.	P iij idus april.	P ij no. april.	P xiiij cal. mai.	xxiij	vij	
	R v no. mai.	R xvi cal. iun.	R vi id. mai.	R ix. calen. iun.	xxiiij	i	B
	G	G	G	G	xxv	iij	
	Q idus feb.	Q iij cal. mar.	Q x cal. mar.	Q iij id. mar.	xxvi	iiij	
	P vi cal. april.	P iiij idus april.	P iij non. april.	P viij cal. mai.	xxvij	v	
	R vi no. mai.	R xvij cal. iun.	R vij id. mai.	R iij calen. iun.	xxviij	vi	
	xv	xxvi.	vij.	xviij.			

nici descripti, quos si per quartam multiplicaberis partem, videlicet quater trigeni, & quater terni (id est, quater centum trigintatria) fiunt in summa quingenti triginta duo, quæ summa est anni magni. Et cum per centum triginta, & in annos diversus sit cursus feriarum ad lunam propter rationem bissexti. Post quingentos triginta & duos ad eundem ordinem redit. Sicq; fit, vt totius anni magni, paschalium ordinum absq; errore hæc formula cõtineat veritatem, præterquam vno tamen in loco, vbi cum vno anno inueneris decimamquintam lunam in dominico die paschæ, post multos annos inuenies eam decimamsextam ibi esse debere. Id semel tantũ quæ res, quoniam nullũ alium affert errorẽ. De cætero animaduerte, quod excepta quadragesimæ & rogationum dominica, in his paginis demõstratur dies dominica paschæ, sicut in superioribus eodem ordine: quippe hic & illic calendarum Ianuariarũ feriæ deseruiunt inuestigando paschæ. Martij quoq; calendæ concordant Ianuario in lunationis ferie, & ideo se sequuntur in paschali ratione.

LVNA	DOMINICA	FERIA II.	FERIA III.	FERIA IIII.
ix	v id.april. lxviij	vi id.april. lxvij	vii id.april.lxvi	viij id.april. lxv
xx	vij cal.april. xv	cal.april. lxxi	ii cal.april. lxx	iij cal.april. lxix
i	xvi ca.mai.lxvij	xvij ca.mai.lxvi	xviii cal mai.lxv	xij cal.mai. lxxi
xij	v id.april. lxxi	vi id.april. lxx	vii id.apr.lxviiii	viij id.apri.lxviij
xxiij	vij ca.apri.lxviij	viij ca.apri.lxvij	ix cal.apri. lxvi	x cal.april. lxv
iiij	xvi cal.mai. lxx	xvij.ca.mai.lxix	xviij c.ma.lxviij	id.april. lxvij
xv	iiij no.apri. lxvij	cal.april. lxvi	ij cal.april. lxv	viij id.april.lxxi
xxvi	ix cal.mai. lxix	x cal.mai. lxviij	xi cal.mai. lxvij	xij cal.mai. lxvi
vij	v id.april. lxvi	vi id. april. lxv	xviij ca.ma. lxxi	id april. lxx
xviij	iiij no.april. lxx	cal.april. lxix	ij cal.april.lxviij	iij cal.april. lxvij
xxix	xvi cal.mai. lxv	x cal.mai. lxxi	xi cal.mai. lxx	xij cal.mai. lxix
x	v id.april. lxix	vi id.april.lxviij	vij id.april.lxvij	viij id.april.lxvi
xxi	vij cal.april.lxvi	viij cal.april.lxv	ij cal.april. lxxi	iij cal.april. lxx
ij	xvi ca.mai.lxviij	xvij ca.mai.lxvij	xviij ca.mai.lxvi	id.april. lxv
xiij	iiij no.april. lxv	vi id.april. lxxi	vij id.april. lxx	viij id.april.lxix
xxiiij	vij ca.apri.lxviij	viij ca.apri.lxvij	ix cal.april. lxvi	x cal.april. lxv
v	xvi cal.mai.lxxi	xvij cal.mai. lxx	xviij ca.mai.lxix	id.april. lxviij
xvi	iiij no.apri.lxviij	cal.april. lxvij	ij cal.april. lxvi	iij cal.april. lxv
xxvij	ix cal.mai. lxx	x cal.mai. lxix	xi cal.mai. lxviij	xij cal.mai. lxvij

C

D

PRimo decennouenalis cycli anno, quando nulla epacta ponitur, in calen. Mar: nona inuenitur luna, secundo xx. tertio prima, quarto duodecima. Harum calẽdarum Martiarum lunas per decẽnouenales annos collectas primo præfiximus or dine, deinde qui in septem, qui sequuntur ordinibus, feriarum rationem paschæ descripsimus. Cũ igit decimãquartã paschalis festi lunã, deniq; paschæ cum luna sua cu iusuis anni decennouenalis cycli desideras inuenire, inspecta iuna calẽdarum supradictarum consideras, eamq; sequens deuenies ad feriam, in qua præfati mensis habu isti calendas, vbi diem paschæ cum sua luna, linea tibi quam tenueris ostendet: Ver bi gratia, si prima feria, fuerint calendæ Martię, in prima feria quã posuimus ipsum diem paschæ, cum luna sua inuenies. Si vero secunda, in ea similiter vt in prima diximus diem & lunam paschalem reperies. Quæ inquisitio vsq; ad septimam feriam simili modo procedens, nulla vnquam falsitate notatur, quin huius argumenti ratio per c x x x annos quod est anni magni pars quarta, firma stabilitate progrediatur. Quæ cum ad finem vsque deducta fuerit, rursum in se rediens explicatur, atque explicata in se semper reuertitur. Porro hunc cyclum ita ordinauimus, vt in capite decennouenalis quem posuimus. In prima feria reddat calendas Martias concurrẽs

A

FERIA V.		FERIA VI.		FERIA VII.		
ij idus april.	lxxi	iij id.april.	lxx	iiij id. april.	lxix	non.april.
iiij cal april.	lxviij	v cal.april.	lxvij	vi cal.april.	lxvi	viij cal.april.
xiij cal. mai.	lxx	xiiij cal. mai.	lxix	xv cal.mai.	lxviij	id.april.
non.april.	lxvij	ij no. april.	lxvi	iij no. april.	lxv	iiij non.april.
iiij cal.april.	lxxi	v cal.april.	lxx	vi cal.april	lxix	xi cal.april.
ij idus april.	lxvi	iij id.april.	lxv	iiij id.april.	lxxi	iij id.april.
non.april.	lxx	ij non.april.	lxix	iij no.april.	lxviij	iij cal.april.
xiij cal.mai.	lxv	vij cal.mai.	lxxi	viij cal.mai.	lxx	xiiij cal.mai.
ij idus april.	lxix	iij id. april.	lxviij	iiij cal.april.	lxvij	vij id.april.
iiij cal.april.	lxvi	v cal.april.	lxv	vi cal.april.	lxxi	vi cal.april.
xiij cal.mai.	lxviij	xiiij cal.mai.	lxvij	xv cal.mai.	lxvi	xvij cal.mai.
non.april.	lxv	iij id.april.	lxxi	iiij id.april	lxx	ij non.april.
iiij cal.april.	lxix	v cal april.	lxviij	vi cal.april.	lxvij	viij cal.april.
xiij cal.mai.	lxxi	xiiij cal.mai.	lxx	xv cal.mai.	lxix	ij id.april.
non.april.	lxviij	ij non.april.	lxvij	iij no.april.	lxvi	cal.april.
xi cal. april.	lxxi	v cal.april.	lxx	vi cal.april.	lxix	xij cal.april.
ij id.april.	lxvij	iij id.april.	lxvi	iiij id.april.	xv	v id.april.
iiij cal.april.	lxxi	v cal.april.	lxx	vi cal.april.	lxix	iiij cal.april.
xiij cal.mai.	lxvi	xiiij cal.mai.	lxv	xiiij cal.mai.	lxxi	xv cal.april.

B

tertius qui ponitur, in anno primo præparationis bissexti. Sed quia solaris cyclus xxviij, lunaris xix peragitur annis, non ante ad eundem locum concurrens, quem diximus, quam quingentos xxxiij explicat annos, id est, hunc cyclum quater circũeat, quam sum. nam vterq; circulus per alterutrum efficit multiplicatus. Sciēdum vero quod hæc pagina nihil à superiore discrepat, nisi quod illa lunas calendarum Ianuariarum, ista continet Martiarum, quæ tamen vterq; eundem cõtinent modum. Hoc quoque differunt, quod quæ calendaria subnotantur, quintæ feriæ lunationum Ianuarij, occurrunt dominica die ipso ordine sub lunationibus Martij. Cumq; vtriusque paginæ eædem sint calendarum lunæ, feriæ, & calēdaria paschalis diei cum suis lunationibus, hoc vno differunt, quod dissimiliter currunt. Nam vt dictum est, calendaria quæ subnotantur, quintæ feriæ Ianuarij, hic proueniunt domi. Martij, & quæ ibi sexta feria, hic scribũtur in secunda, vt tali modo per omnia de cætero sit cõcordia. Siquidem quartasdecimas lunas vt in superiori pagina, hic nona continet linea. Ex quibus singulis in eodem versu contra se posita, oriuntur vij. calēdaria, quæ sequuntur calendarium in quolibet anno decimæquartæ lunæ debitum iuxta decretum Niceni Concilij sanctorum trecentorum decem & octo patrum.

LVNA.	DOMINICA.		FERIA II.		FERIA III.	
ix	ij idus april.	lxxi	iij idus april.	lxx	iiij idus april.	lxix
xx	iiij calen.april.	lxviij	v calen.april.	lxvij	vi calen.april.	lxvi
i	xij calen.maias	lxx	xiiij calen.mai.	lxix	xv calen.april.	lxviij
xij	non.april.	lxvij	ij non.april.	lxvi	iij non.april.	lxv
xxiij	iiij calen.april.	lxxi	v calen.april.	lxx	vi calen.april.	lxix
iiij	ij idus april.	lxvi	iij idus april.	lxv	iiij idus april.	lxxi
xv	non.april.	lxx	ij non.april.	lxix	iij non.april.	lxviij
xxvi	xiij calen.maias.	lxv	vij calen.mai.	lxxi	viij calen.mai.	lxx
vij	ij idus april.	lxix	iij idus april.	lxviij	iiij idus april.	lxvij
xviij	iiij calen.april.	lxvi	v calen.april.	lxv	vi calen.april.	lxxi
xxix	xiij calen.mai.	lxviij	xiiij calen.mai.	lxvij	xv calen.mai.	lxvi
x	non.april.	lxv	iij idus april.	lxxi	iiij idus april.	lxx
xxi	iiij calen.april.	lxix	v calen.april.	lxviij	vi calen.april.	lxvij
ij	xiij calen.mai.	lxxi	xiiij calen.mai.	lxx	xv calen.mai.	lxix
xiij	non.april.	lxviij	ij non.april.	lxvij	iij non.april.	lxvi
xxiiij	xi calen.april.	lxxi	v calen.april.	lxx	vi calen.april.	lxix
v	ij idus april.	lvvij	iij idus april.	lxvi	iiij idus april.	lxv
xvi	iiij calen.april.	lxxi	v calen.april	lxv	vi calen.april.	lxix
xxvij	xiij calen.mai.	lxvi	xiiij calen.mai.	lxv	viij calen.mai.	lxxi

C

D

	FERIA IIII.	FERIA V.	FERIA VI.	FERIA VII.	
A	v id.april. lxviij	vi ip.april. lxvij	vij id.april. lxi	viij id.april.lxx	non.april.
	vij cal.april.lxv	cal. april. lxxi	ij cal.april. lxx	iij cal.april. lxix	viij cal.april.
	xvi ca.mai.lxvij	xviij ca.ma.lxvi	xix cal.mai. lxv	xij cal.mai. lxxi	idus april.
	v id.april. lxxi	vi id april. lxx	vij id.april.lxix	viij id.ap. lxviij	iiij non. april.
	vij ca.apr. lxviij	viij ca.apr.lxvij	ix cal. april.lxvi	x cal.april. lxv	xi cal. april.
	xvi cal.mai. lxx	xvij ca.mal.lxix	xviij c.ma.lxviij	idus april. lxvij	iiij idus april.
	iiij no.apr. lxvij	cal. april. lxvi	ij cal.april. lxv	viij id.apri. lxxi	iij cal. april.
	ix cal. mai. lxix	x cal.mai. lxviij	xi cal.mai. lxvij	xij cal.mai. lxvi	xiiij cal.mai.
	v id.april. lxvi	vi id.april. lxv	xviij ca.ma.lxxi	idus april. lxv	vij idus april.
B	iiij no.april. lxx	cal.april. lxix	ij cal.apri. lxviij	iij cal.apri. lxvij	vi cal. april.
	xvi cal.mai.lxv	x cal.mai. lxxi	xi cal.mai. lxx	xij cal.mai. lxix	xvij cal.mai.
	v id.april. lxix	vi id.apri. lxviij	vij id.april.lxvij	viij id.apri.lxvi	ij non.april.
	vij cal.april.lxvi	ix cal.april. lxv	ij cal.april. lxxi	iij cal. april. lxx	viij cal.april.
	xvica.ma.lxviij	xvij ca.mai lxvij	xviij.c.ma. lxvi	idus april. lxv	ij idus april.
	iiij no.april. lxv	vi no.april.lxxi	vij id.april. lxx	viij id.apri.lxix	calen. april.
	vij ca.apr.lxviij	viij ca.apr.lxvij	ix cal.april. lxvi	x cal.april. lxv	xij cal.april.
	xvi cal.mai.lxxi	xvij ca.mal. lxx	xviij ca.ma.lxix	idus april.lxviij	v idus april.
	iiij no.apr.lxviij	cal.april. lxvij	ij cal.april. lxvi	iij cal.april. lxv	iiij cal.april.
	ix cal.mai. lxx	x cal.mai. lxix	xi cal.mai.lxviij	xij cal.mai.lxvij	xv cal.april.

A

CAPITA LIBRI SEQVENTIS.

ARGVMENTVM V. BEDAE IN LIBRVM SEQVENTEM comprehensum disticho.

Naturas rerum varias labentis & æui,
Perstrinxi titulis tempora lata citis.

A DE QVADRIFARIO OPERE DEI. CAP. I.

Peratio diuina, quæ ſecula creauit & gubernat, quadrifor-mi ratione diſtinguitur. Primo, quod hæc in verbi dei diſpenſatione non facta, ſed æterna ſunt: qui nos, Apoſtolo teſte, ante tempora ſecularia prædeſtinauit in regnum. Secundo, quod in materia informi pariter elementa mundi facta ſint, vbi qui viuit in æternum, creauit omnia ſimul. Tertio, quod eadem materies, ſecundum cauſas ſimul creatas, non iam ſimul, ſed diſtinctione ſex primorum dierum in cœleſtem, terreſtremq́; creaturam formatur. Quarto, q̃d ex eiuſdem creaturæ ſeminibus, & primordialibus cauſis totius ſeculi tempus naturali curſu peragitur, vbi pater vſque nunc operatur & filius, vbi etiam coruos paſcit, & lilia veſtit deus.

Ephe.1. *Eccle.18.* *Pſal.146.* *Matth.6.*

SCHOLIA IN PRIMVM LIBRVM, authore Ioanne Nouiomago.

NAturas rerum.] *Diſtichon hoc in exemplari ſcripto & ſatis ueteri uſq; ad tetraſtichon productum fuit adiectis his duobus: Beda dei famulus, tu fixa obſecro perennem. Qui legis iſta ſuper mente tuere diem. Quæ ab alio quopiam adiecti uidentur: fuit enim Beda uerſificator tolerabilis, ut planum fecit in opere quod exhametris uerſibus compoſuit de uita Gutberti.*

¶ Operatio diuina.] *Orditur Beda à mundi generatione, iam enim in confeſſo eſt mundum eſſe à deo creatum, ut primo Geneſeos ſcriptum eſt: In principio creauit deus cælum & terram: Verum in theologicis diſceptationibus quæri ſolet, de temporis duratione, id eſt, quãtum temporis de-*
B *us occupatus in producendo fuerit, nam ex Geneſeos principio modo momentaneum fuiſſe intelligitur, id eſt, facta eſſe omnia uno temporis momẽto, modo certatiõis, duratio dicitur fuiſſe* [illegible]*: ne igitur uideatur pugna eſſe in ſacris, enumerat hic Beda quatuor ſpecies operationis, quibus mundus dicitur eſſe factus. Prima quidem eſt quam deus ab æterno (ut ſic dicam) concepit. Nã theologi aiunt hæreticum eſſe ſtatuere in deo nouum aliquod faciendi conſilium, ſi enim quod optimum eſt poſterius cõcepiſſet, neſciuiſſe eum id ante, aut noluiſſe ſequeretur, quorum in deum neutrum cadere poteſt, aut optima quæ ſint non uidere, aut nolle facere: itaq; à principio ſeculorum, id eſt, ab æterno creatio mundi in mente diuina fuit: de hoc conceptu loquitur Iohannes in exordio Euangelij ſui: In principio erat uerbum &c. & Apoſtolus ad Epheſios: Qui nos ante tempora prædeſtinauit in regnum. Secunda creatio qua deus (cum iamiam orbis naſciturus erat) uno momento ex nihilo creauit materiam informem, id eſt ſyluam quandam omnium rerum, quæ poſtea per formarũ applicationem formarẽtur: hanc informem materiam, in qua adhuc nullius rei, nec arboris nec hominis ſpecies fuit, Gentiles philoſophi negabant eſſe factam, ſed fuiſſe ab æterno putabant: uocabãtq; ſyluam huiuſmodi Chaos, quod rerum omnium confuſam materiam ſignificat. De hac creatione ſic ſcriptum eſt: Qui uiuit in æternum creauit omnia ſimul, id eſt, rerum omnium materiam. Tertia creatio eſt, qua deus ex illo Chao formas & facies rerum inchoabat atq; produxit, ut cæli, terrarum, marium, arborum, animalium, quæ operatio temporalis fuit & atteſtante ſcriptura, ſex dierum. Quarta operatio, qua deus quotidie mundum cõſeruat, uiuificat & gubernat: falſa enim quorundam philoſophorum ſententia eſt, exiſtimantiũ hunc temere & nulla poteſtate dei conſeruari & regi: ex hac operatione animalia alia ex alijs naſcuntur, terra ex ſe producit arbores, ſemina in agris cõdita cum fœnore redeunt: producit igitur deus quotidie nouas eiuſdem generis res, de hac conſcriptum eſt in Pſalmo XLVI. Qui operit cælum nubibus, & parat terræ pluuiam. Qui producit in montibus fœnum, & herbam: & qui dat iumentis eſcam ſuam & pullis coruorum inuocantibus ſe. Prima igitur creatio facta eſt ab æterno, ſecunda momento, tertia ſpatio ſex dierum, quarta eſt quotidiana durans uſq; ad conſummationem ſeculi. Diſputantur hæ quæſtiones paßim à ſacris interpretibus & à B. Auguſtino libro IX. de ciuitate dei, à Petro Lombardo II. Senten. diſtinct. XII. à D. Thoma & alijs.*

Creatio mundi ab æterno fuit in mente diuina.

¶ Ante tempora ſecularia.] *Tempus ſeculare quod ex cæli ac ſtellarum circumactu obſeruatur, aliud eſt tempus ante ſeculare, ſine ulla permutatione ſempiterna duratio, id uocant Philoſophi à ſempiternitate* [illegible] *uide Ariſtotelem de cælo, uolumine primo capite nono.*

SCHOLIA IN CAPVT III.

A Mvndus est vniuersitas &c.] *Continet caput hoc mundi definitionem tum partium quæ in eo sunt, enumerationem, postremo nominis rationem. Definitio autem ex Aristotelis libro de mũdo ad Alexãdrũ assumpta uidetur, sic enim habet:* κόσμος ἐστὶ σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς *hoc est: Mundus est compages ex cælo & terra. Adiecit autem quod sequitur atq; eis naturis quæ intra hæc continentur, igne uidelicet aere, & humore. Deinde illis quoq; quæ ex his per naturam sunt composita, tradunt nanq; physici omnia ex igne seu calido, spiritu, humore ac terreno coalescere, itaque quatuor illa elementa dicuntur: quemadmodum enim ex uiginti tribus elementis omnes dictiones & uoces continentur, sic hæ quatuor simplices partes omnium rerum sunt materia, ob id mundi elementa recte dicuntur.*

¶ In speciem orbis absoluti globata.] *Ad eundem modum Plinius capite secundo libri secundi de forma eius. Porro mundi figuram esse sphæram non argumenta modo docent, sed & hominum consensus orbem appellantium à rotũditate. Multis probationibus hoc conuincit Aristoteles libro secundo de cælo.*

¶ Igne quo sydera lucent.] *Multi ac pręclari authores crediderunt cęlum igneum esse, stellas ipsas sempiternos ignes, quod splendeãt, calorẽ rebus affundant, ac perpetuo motu cientur quę ignium sunt affectiones naturales, quapropter Anaxagoras Glazomenius cęlum ęthera dictum uoluit ab ardendo,* αἴθω *ardeo est. Sed Aristoteles hanc persuasionem usq; contendit esse falsam, asserens in cęlo nihil esse elementare, huiusmodi enim corrumpi potest per naturam, sed habere essentiam incorruptibilem ac sempiternam, diuersam ab igneo aerio, humido & terreno, quam quintam uocat Cicero naturam, hæc ex Aristotelis sentẽtia æther dicitur à sempiterno cursu. Habet tamen*
B *hæc quæstio in utramque partem multos & magnos scriptores, quod nobis cursim annotasse uisum est esse satis.*

¶ Verum mundi nomine etiam cælum à perfecta absolutaq; elegantia vocat.] *Cælum ex Aristotelis sententia plura significat, uniuersus nanque mundus cælum dicitur, ueluti apud græcos* κόσμος & οὐρανός*: Sic apud Plinium capite primo: Mundus & hoc quod alio nomine cælũ appellare libuit, cuius circũflexu oĩa tegũtur, alias significat uniuersum æthera, id est, totam cõpagem rerum cælestium, à Luna uidelicet usq; ad ambitum mundi, hoc pleriq; secundum cælum uocant & secundum mundum. Primus enim est mundus seu cælum quatuor elementorum est comprehensio, qui corruptibilis est & sphæra actiuorum & passiuorum à philosophis recentioribus dictus. Tertium cælum continet res immortales ac diuinas quod à claritate diuini luminis* ἐμπύριον *cognominatur. Ex hac distinctione quidam interpretantur locum Apostoli de raptu in tertium cælũ. Significat preterea cælum cuiusque planetæ suum orbem, ueluti apud Ciceronem luna infimum cælorum obtinet: Postremo significat peculiariter cælũ octauum à luna quod græci* ἀπλανής *Latini firmamentum uocant, cõtinet enim stellas fixas: hoc M. Varro quod celatum sit stellatis signis scilicet, cælum dictum arbitrãtur. Verum hic Bedæ locus incõcinnitate non caret, nam mundus & cosmos ab elegantia absolutaq; pulchritudine ac ordine nomen habet. Cælum quidẽ ut iam dictum est, &* οὐρανός *ut Plato scribit quod sit superiorum terminus, id est,* ὅρος ἄνω*, cui & Cleomedes assentitur in Meteoris, Mundi uero nomen magno consensu ab ornatu nomen accepit, quem Aristoteles in ordine maxime situm esse existimat. Vniuersum ipsum commodius* κόσμον *inquit, nominaueris, id est, cõpagem rerum compositam concinnoq; ordine digestam, quam* ἀκοσμίαν*, id est, congeriem cõfusam ac inconditam. Alij ornatum quoque colligunt ex figura & colore & astrorum collucẽtium flammis, quos Plinius oculos mundi uocat: huc enim pertinet fabula Argus, quem Iuno occidit, Iunonẽ enim physici aera intelligunt, hic dẽsatus in nubes solem ac stellas è conspectu nostro aufert, hoc est, Argo centum oculos eruit.*

DE ELEMENTIS. CAPVT IIII.

ELementa sibimet sicut natura sic etiam situ differunt. Terra enim vt grauissima, & quæ ab alia natura sufferri non possit, imum in creaturis obtinet locum. A qua vero quanto leuior terra, tanto est aëre grauior: Qui si forte aquis in vase aliquo subdatur, statim ad superiora vt leuior euadit. Ignis quoq; materialiter accensus, continuo naturalem sui sedem super aëra quærit: sed ne illuc proueniat, in mol-

lem aërem, cuius circunfusione deprimitur, euanescit: Quæ tamen quadam naturæ propinquitate sibimet ita commiscentur, vt terra quidem arida & frigida, frigidæ aquæ: aqua vero frigida & humida, humido aëri: porro aër humidus & calidus, calido igni: ignis quoq; calidus & aridus terræ sociatur aridæ. Vnde & ignem in terris, & in aëre nubila terrenaq; corpora videmus. C

SCHOLIA IN CAPVT IIII.

QVi si forte aquis in vase.] *Gleba & quælibet terræ pars per aquam inferius cadit, quo signo constat terrã aqua esse grauiorem, grauia enim sunt quæ naturaliter deorsum cadũt.*

¶ Ignis quoq; materialiter accensus.] *Ignium plura sunt genera quæ hic obiter recensebo. Primus est cælestis ille lucidus cuncta fouens seruans ac uiuificans. Secundus est qui lunæ statim subiectus est usque ad loca nubium non lucens quidem, est enim ueluti aer torridus qualis est in caldarijs, prunis ac flamma extinctis, qui quidem non lucet nisi materiã sortiatur in quam caloris uim exerceat, hinc incenduntur sub cælo ignes repẽtini, quos alij uocant deciduos, alij uolantes: Tertius est quo humanum genus ad uarios usus & necessarios utitur, quartus quem summo artificio natura rebus animalibus pariter & in animatis afflauit nihil nanque caloris est expers.*

¶ Quæ tamen quadam naturæ propinquitate sibimet ita commiscent.] *Elementa mundi quæ loco ac situ coniunguntur symbola sunt, id est, altera qualitate consentientia ut aqua & terra frigiditate cũ aqua aer mobilitate ac humiditate, à symbola interuallo discreta sunt, ut aqua ignis intermedio aere.*

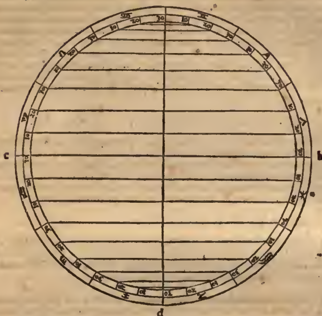
DE FIRMAMENTO CAPVT V.

CAelum subtilis igneæq; naturæ, rotundumq;, & à centro terræ æquis spatijs vndiq; collectum. Vnde est & conuexum mediumq; quacunq; cernatur, inenarrabili celeritate quotidie circumagi sapientes mundi dixerunt, ita vt rueret, si non planetarum occursu moderetur: argumento syderum nitẽtes, quæ fixo semper cursu circunuolant, septentrionalibus breuiores gyros circa cardinem peragentibus: cuius vertices extremos, quos circa sphæra cæli voluitur, Polos nuncupant, glaciali rigore tabentes. Horum vnus ad septentrionalem plagam cõsurgens Boreas: Alter deuexus in Austros, terræq; oppositus, australis vocatur: Quem interiora Austri scriptura sancta nominat. D

SCHOLIA IN CAPVT V.

INenarrabili velocitate quotidie circumagi.] *Hoc est spatio uiginti quatuor horarum. Celeritatis ratio ex partibus cæli deprehẽdi potest, nam sol totus exoritur breui temporis momẽto, atqui uel tricies maior est toto terrarum ambitu, proinde ex hac collatione animaduertitur nihil sub cælo, neque uẽtos, neque auium uolatus, neq; mißilium iactus tam pernic iter rapi posse, ut cum illa incredibili uelocitate conferri queat. Quod autem ex Plinij authoritate, dicitur scriptores quamlibet grauißimi casurum cælum, id est, motus rationem egressurum, qui quadam succeßione partium perficitur, nisi aduerso cursu planetarum (qui fit à dextris partibus in sinistras) temperatur, lepide sane dictum est, magis quàm physicè.*

¶ Septentrionalibus breuiores gyros circa cardinem peragentibus.] *Ex mũdi circumactu unaquæque nota in cælo circulum qui animo tantum cõcipitur, describit: mathematici enim singulos transitus punctorum singulas aiunt efficere lineas. Sphæra itaque circumacta super cardine immobili, notæ quæ sunt uicinæ utriusq; cardinis extremitati, angustiores describunt circulorum ambitus: quæ uero in medio sphæræ, maximos circulos efficiũt, quod apud Euclidem demõstratur in conuersionibus sphæræ, sit namq; in subiecto schemate sphæra a. b. c. d. axis uero quem circumuertitur a. d. circumacta itaq; sphæra super linea a. d. circuli qui describuntur, à partib⁹ signorum quo sunt uiciniores termino. a. aut d. eo continuo euadunt angustiores, maximus uero omnium is est qui describitur ex b. uersus c.*

¶Cuius vertices extremos, quos circa sphæra cæli voluitur polos nuncupant.⌋ *Extremitates axis Græci* πόλους *uocant, Latini uertices, ut apud Ciceronem in Arato. Alter de cardine uertex dicitur eße polus & apud Vergilium lib. primo Georg.*

Hic uertex nobis semper sublimis, at illum
Sub pedibus styx atra uidet manesq́; profundi.

Dicuntur autem & Græce & Latine à uertendo, quod circa has extremitates cœlum uertatur, puncto ipso manente immobili, quare astra uicina polis, angustos describũt circulos: ueluti in orbe nostro, Septentrio & Cynosura totis noctibus sine occasu circa polũ angusto ambitũ ferũtur, & stella ipsa uicina polo, quam polarem uocant in extremitate Cynosuræ, breuißimo circumactu tota nocte in eadem parte cæli sine ulla inclinatione cernitur.

¶Glaciali rigore tabentes.⌋ *Sol per medium sphære uertitur, extrema igitur, quia ad hæc nunquam accedit loca semper frigora occupant.*

DE VARIA ALTITVDINE CAELI. Cap. VI.

NON autem ita mundus hoc polo excelsiore se attollit, vt vndiq; cernantur hæc sydera: verum eadem quibusq; proximis sublimiora crediitur, eademq́; demersa longinquis: vtq; nunc sublimis in deiectu positis videtur hic vertex, sic in illa terræ deuexitate transgressis illa se attollunt, residentibus quæ hic excelsa fuerant, opponente se contra medios visus globo terrarum, adeo vt septentriones, quæ nobis à vertice pendent, in quibusdam Indiæ locis XV. tantum in anno diebus appareant.

SCHOLIA IN caput VI.

NOn autem ita mundus⌋ *poli altitudo nõ in omnibus regionibus eadem permanet, nam ex quolibet loco uersus septentrionem digreßis sexaginta stadia polus septentrionalis una*

parte (quales sunt in circulo maximo CCCLX.) sublimior fit, si uero ad austrū uergat hoc, idē polus una parte, per totidē stadia fit humilior, & quantū unus polorum fit sublimior, tantum alter ex aduerso sub terra fit humilior: euenit igitur ut sidera quæ sub hoc cælo nobis totis noctibus cernuntur, transgressis ad austrum aliqua noctis parte nō cernantur, ueluti lyra Orphei in Germania nō occidit, uerum in Italię plerisq; locis duabus horis sub horizonte occultatur priusquam emergat. C

¶In quibusdam Indiæ locis XV. tantum in anno diebus appareant.] *Similia sunt quę habet Plinius de lunę effulxionibus in Taprobanę & alia pleraq;, quę Będa in hoc opere pro confessis habet, uerū si hęc ad certā sphærę & circini, cuius ratio indubitata est, descriptionē accōmodentur, hoc certe de septentrionibus consistere nequit, sed hęc isto loco discutere nō putauimus esse oportunum.*

DE CAELO SVPERIORE. Cap. VII.

CAelum superioris circuli proprio discretum termino, & æqualibus vndiq; spatijs collocatum, virtutes continet angelicas: quæ ad nos exeuntes ætherea sibi corpora sumunt, vt possint hominibus etiam in edendo similari, eademq; ibi reuersæ deponunt. Hoc deus aquis glacialibus temperauit, ne inferiora succenderet elementa. Dehinc inferius cælum non vniformi, sed multiplici motu solidauit, nuncupans illud firmamentum, propter sustentationem superiorum aquarum.

DE AQVIS CAELESTIBVS. Cap. VIII.

AQuas super firmamentum positas, cælis quidem spiritalibus humiliores, sed tamen omni creatura corporali superiores, quidam ad inundationem diluuij D seruatas, alij vero rectius ad ignem syderum temperandum suspensas affirmant.

CHOLIA IN CAPVT VIII.

ALij vero rectius ad ignem syderum temperandum.] *Vide Isidorum Hispalensem Episcopum in libro de natura rerū, ubi harum aquarum meminit, nata est opinor disputatio hęc ex cantico trium puerorū: Benedicite aquę quæ super cęlos sunt: datum est hinc negocium doctis indagandi harum aquarum qualitatem.*

Firmamentum.

DE CIRCVLIS MVNDI. Cap. IX.

Quinq; circuli mundi

QVinq; circulis mundus diuiditur, quorum distinctionibus quædam partes tēperie sua incoluntur, quædam immanitate frigoris aut caloris existunt inhabitabiles. Primus est septentrionalis, frigore inhabitalis cuius sydera nobis nunquā occidunt. Secundus est solstitialis, à parte signiferi excelsissima, nobis ad septentrionalem plagam versus temperatus, habitabilis. Tertius æquinoctialis, medio ambitu signiferi orbis incedens, torridus, inhabitabilis. Quartus brumalis, à parte humilima signiferi ad austrinum polum versus, temperatus, habitabilis. Quintus australis, circa verticem austrinum, qui terra tegitur, frigore inhabitabilis. Tres autem medij circuli inæqualitates temporum distinguunt, cum sol hunc solstitio, illū æquinoctio, tertium bruma teneat. Extremi enī semper sole carent. Vnde & à Tyle insula vnius diei nauigatione ad aquilonem mare congelatum inuenitur.

Mare congelatum.

SCOLIA IN CAPVT IX.

QVinq; circulis mundus diuiditur.] *Agitur hoc capite de circulis parallelis, quorum interuallis distinguuntur in cęlo ac terra, quinq; zonæ quarum passim scriptores meminerunt. Sunt uero paralleli circuli qui mundi circumactu describuntur, nam alij sunt in cęlo non paralleli, ut horizon, meridianus, coluri quos motus cæli non efficit. Parallelorum itaq; seu æquidistantium circulorum tres sunt, qui describuntur à sole, æquinoctialis, quem sol describit bis in anno, mēse Martio ac Decembri in primis partibus Virginis & Libræ: estq; hic circulus æqui distantiū omniū maximus, ducitur enim per mediū sphæræ, reliqui duo tropici dicūtur, Græci* τροπὰς *uo*

cant, horum unus describitur die solstitiali sole existente in prima parte Cancri, alter die bruma-
A li, dum sol primam partẽ Capricorni ingressus est: hi duo solis limites sunt, extra quos ad extrema
mundi longius nõ progreditur: duo reliqui sunt, quorum hic continet astra semper apparentia, ille
perpetuo sub horizonte demersa habet, uerum hi duo postremi hoc à superioribus differunt quod
horum magnitudo non in qualibet regione est eadem: abeuntibus[1] enim ad septentriones continuo
fiũt maiores, ut in Græcia describitur à pede posteriore ursæ maioris, at in Germania à stella quæ
in lyra maxime lucet: sit autem in subiecto schemate a, b, c, d, sphæra, & eius axis a, b: conuersa igi-
tur sphæra super axe a, b, in media sphæra describitur parallelus ex, c, uersus d, æquinoctialis,
deinde ab m, uersus n, tropicus æstiualis: ab k, uersus l, tropicus alter scilicet Capricorni, dedeĩ ab
e, uersus f, circulus antarcticus sydera continens nonquam sub nostrum conspectum uenientia: po-
stremo ex g uersus i, continens non occumbentia astra circulus arcticus.

B

Spacium uero comprehensum inter lineam m, k, ac rursus inter lineam n, l, per quod transuer-
sa ducitur linea m, l, torrida zona est: nam huic cælo quód in terris est subiectũ, uehementia calo
ris solis ægre habitatur. Similiter extremæ partes uidelicet g, a, i, & e, b, f, inhabitabiles ex
frigore: ad has nanq; partes radij solis non penetrant, præter has duæ sunt habitabiles, quarum
una nostra est, uidelicet g, i, m, n, reliqua antichthonum scilicet k, l, e, f.

DE PLAGIS MVNDI. Cap. X.

CLimata, id est, plagæ mũdi sunt quatuor. Orientalis ab exortu solstitiali ad bru-
nalem: Australis inde ad occasum brumalem: Occidentalis ex hinc vsq; ad sol *Climata.*
stiualem. Porro septentrionalis ab occasu solstitiali vsque ad ortum eiusdem partis
contingens. Ex quibus orientalem & occidentalem ianuas cæli nominant. Hæc in *Ianue cœli.*
medio tantum terræ positis habentur æqualia. Nam sub aquilone degentibus bru-
malis dies breuior, & solstitialis prolixor, ortum occasumq; dilatãs, alias plagas an-

gustat. Item apud australes vtraq; præfata dies moderatior, supradictam diuersitatem immutat, licet vbiq; solstitiali exortui brumalis occasus ex eadem linea respondeat. Nam & cũctis exortibus solis eodem modo post sex semper menses congruit occasus. C

SCHOLIA IN Cap. X.

CLimata, id est plagæ mundi sunt quatuor.] *Climata pro plagis impropric accipit. Climata nanque in agris significat, quod quoque uersum patet* Lx. *pedes in mundo autem climata sunt spatia terrarum, quæ distinguũt duo paralleli distãtes dimiditatis partibus horarum: huiusmodi spatijs terrarum globus est diuisus ab æquinoctiali sub quo dies lõgißimus non est maior duodecim horis, usq; ad eum locum ubi dies solstitialis continet horas æquinoctiales* XVI. *cum igitur climata distent horarum semißibus, fit ut climata sint octo. Plaga autem est finitore per quatuor limites diuiso, unaquælibet eius pars, sic enim à Plinio accipiuntur, alij uocant cæli eardines. Astrologi centra: & angulos uulgo appellamus: sunt autem ex his meridies & septentrio stabiles, ortus uero & occasus, quia sol propter flexum signiferi non semper ex eodem loco exoritur, uariant: fecerunt itaq; studiosi exortus tres & totidem occasus, unum scilicet ex quo sol oritur dum primam partem cancri est ingressus, quod fit die solstitiali, estq; hic prope septentrionem: alius unde oritur sol brumalis sub nonas decembres, qui est iuxta meridiem. inter hos medius est, unde oritur diebus æquinoctialibus sole existẽte in primis partibus arietis & libræ: hic exortus uerus est, similiter in occidua parte cæli totidem sunt occasus, quorum latitudo uersus septẽtrionem proficiscẽti crescit, uersus meridiem uero decrescit, quemadmodum ex sphericis manifestum est.*

¶Ex quibus orientalem & occidentalem.] *Quemadmodũ enim mundus ab exortu aperitur, sic ab occasu clauditur, quapropter utraq; pars ianua est. In sacris quoq; fit huiusmodi ianuæ mentio, ut psalmo* LXXVII. *ianuas cæli aperuisse dicitur.* D

DE STELLIS. Cap. XI.

STellæ lumen à sole mutuantes, cum mundo verti, vtpote in vno loco fixæ, & non stante mundo, vagæ ferri dicuntur: exceptis ijs quæ planetæ, id est, errantes vocantur: easq; diei aduentu cælari: nec vnquam cælo decidere, fulgor plenilunij, & solis probat deliquium. Quamuis videamus igniculos ex æthere lapsos portari ventis, vagiq; lumen syderis imitari, trucibus cito coorientibus ventis. Sydera autem alia sunt in liquorem soluti humoris fœcunda alia concreti in pruinas, aut coacti in niues, aut glaciari in grandines: Alia flatus, teporis, alia vaporis, alia roris, alia frigoris. Nec solũ errantia, vt Saturnus, cuius trãsitus imbriferi fiunt, sed & quædam fixa polo, cum errantium fuerint accessu vel radijs impulsa: vt suculæ in fronte tauri, quas ob id Græci pluuio nomine hyadas appellant. Quin & sua sponte quædam, statisq; temporibus, vt hœdorum exortus & arcturi, qui per idus septembres cum procellosa grandine surgit, & nimbosus Orion, & canicula, quæ nimium ferueus, XV. Calendas Augustas emergit.

† Plin. lib. 2. cap. 37.

SCOLIA IN CAPVT XI.

STellæ lumen à sole mutuantes.] *Plinius iunior de laudibus Solis: Hic suum lumen cæteris quoque syderibus fecerat, præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens ut principi literarrm Homero placuisse in uno eo uideo,*

¶Exceptis ijs quæ planetæ, id est errantes vocantur.] *Errantes non dicuntur quòd quiescentibus orbibus, in quibus sunt, uagi dissolutiq; uagentur seu quòd non stabiles cursus neq; spatia certis interuallis definianti, sed quod inter se & cum illis intrantibus non paria locorum interstitia custodiant, tum quod iuxta signiferi inclinationem modo humiles sint, alias sublati ad uerticem mundi.*

¶Quamuis videamus Igniculos ex æthere lapsos.] *Sub cælo ac supra nubes, ignes quidam ex motu repentini fiunt, quorum alij ad terram truduntur, alij in diuersum directo motu aguntur, quos quidam uolantia sydera appellant.*

¶Sydera autem alia sunt in liquorem soluti humoris fœcunda.] *Hæc ad planetarũ*

A ac stellarum fixarum significationes atq; effectiones pertinent, de quibus uide Pontanum lib. III. de rebus cælestibus.

¶ Vt suculæ in fronte tauri.] Has stellas imperite Romani suculas uocauere quasi græce di cantur ὑάδες ἀπὸ τῶν ὑῶν, hoc est per diminutionem à suibus & non potius ἀπὸ τοῦ ὕειν, id est à pluendo uide Aulum Gellium in noctibus Atticis.

¶ Vt hœdorum exortus & arcturi.] Exortum intelliges heliacum, id est dum à sole recedunt. Sunt autem hœdi in humeris Heniochi. Arcturus septentriones proxime sequitur: de significationibus, uide primum Georgicon.

¶ Nimbosus Orion & canicula.] Orion tempestuosum sidus est occumbens & oriens, est enim stellarum magnitudine ac multitudine maximum, uide Aristotelem lib II. μετεώρων Canicula stella est fixarum omnium maxima in ore Canis maioris quam Græci uocant σείριον à siccitate, alij Caniculam uolunt significari Canem minorem quem Græci uocant προκύνα. Cicero uertit antecanē in Arato.

Antecanis προκύων graio qui nomine fertur.

DE CVRSV PLANETARVM. Cap. XII.

INter cælum terrasq; septem sydera pendent, certis discreta spatijs, quæ uocātur errantia, contrarium mundo agentia cursum, id est, læuum, illo semper in dextra præcipiti. Et quamuis assidua conuersione immensæ celeritatis attollantur ab eo, rapianturq; in occasus, aduerso tamē ire motu per suos quæq; passus aduertūtur, nūc inferius, nunc superius, propter obliquitatem signiferi vagantia: Radijs autem solis B præpedita, anomala, vel retrogada, vel stationaria fiunt.

CHOLIA IN CAPVT XII.

COntrarium mundo agentia cursum, id est, læuum.] Quæ sint in cælo dextræ & sinistræ partes, copiose disputatur ab Aristotele lib. 2. de cælo. Astrologi autem dextra reijciunt ad occasum leua ad exortum: uertunt nanq; pectus ad meridiem ubi stellarum motus quas illa professio obseruat, celerrimus est, ad hunc modum planetæ à dextris ad sinistra progrediūtur qui motus est secundam naturam facile autem est hunc motum oculis deprehendere, primum in luna. Notetur quippe qualibet nocte luna in cælo & proxime illi stella quæpiam fixa, postridie uero magno interuallo cæli luna eam stellam ante uertisse clarum fiet. Porro quis ordo sit planetarum & quomodo signiferum ambiant, uideatur ex subiecto schemate.

SIt Zodiacus circulus cui descriptæ sunt A B C, &c. usque ad M duodecimo loco positum. Sub hoc circulo septem inferiora sydera perpetuo motu, inæquali tamen ac dispari inter se uoluuntur ocyore quidem ambitu quæ sunt centro uiciniora: de quo dicetur capite sequenti.

DE ORDINE EORVM. Cap. XIII. C

Saturnus. Iupiter. Mars. Sol. Venus. Mercurius Luna.

SVmmum planetarum Saturni sydus est, natura gelidum, XXX. annis signiferũ peragens. Deinde Iouis, temperatum, annis XII. Tertium Martis, feruidum, annis II. Medius Sol, CCCLXV. diebus, & quadrãte. Infra Solem Venus, quæ & lucifer & vesper, CCCLXVIII. diebus, à sole nunquam assistens partibus sex & quadraginta longius. Proximum illi Mercurij sydus, nouem diebus ociore ambitu, modo ante solis exortus, modo post occasus splendens, nunquam ab eo XXII. partibus remotior. Nouissima luna XXVII. diebus, & tertia diei parte signiferum conficiens, dein morata in coitu solis, biduo non comparere in cælo. Saturni sydus & Martis cũ plurimum diebus CLXX. Iouis XXXVI. aut cum minimum LII. Mercurij XIII. aut cum plurimum XVIII. Occultantur vero meantes cum sole in partibus nunquã amplius vndenis: interdum & à septenis partibus erumpunt.

SCHOLIA IN caput XIII.

SVnt huius libri & sequentis loca quædam uetustis commentarijs incerti autoris explicata, quę quia in uetusto exemplari capitibus hisce ad scripta fuerant, tum propter uetustatem exemplaris quæ ex se habet aliquid uenerationis, tum propter eruditionem quoq; ad uerbum, quẽadmodum ibi erant scripta huc transtuli, adscripto titulo ueteris cõmentarij, ut nostra ab illis essent diuisa. Quod igitur sequitur, respicit figuram modo antegressam.

VETVS COMMENTARIVS.

Secundum ordinem hic dispositi in figura alphabeti oriuntur XII. signa zodiaci, quorum ab Ariete retrorsum ordinem sequuntur sol & luna, & ob hoc dicuntur [illegible] reliqui planetæ ante & retro possunt incedere. D

ORDO MOTVS ET MVSICA PLANETARVM.

I. SATVRNVS. *Semitono III. Huius euagatio in latitudine zodiaci obtinet partes III. cuius longitudinem peragit annis XXX. Qui semper uesperi occidit & mane exoritur.*

II. IVPITER. *Semitono. Huius euagatio in latitudine V. partes, in longitudine XII. annis, qui uesperi semper occidit & mane exoritur.*

III. MARS. *Semitono. Huius similiter V. partes, in lõgitudine II. annis, qui uesperi semper occidit & mane exoritur.*

IIII. SOL. *Tono. Huius tantum unam partem, in longitudine ann anno, id est, CCC LXV. diebus & senis horis.*

V. VENVS. *Semitono III. Huius euagatio ad XII. portiones peruenit, longitudinem sicut sol conficit, licet gressibus impar sit, qui si uespere oritur, alia uespera occidit, si mane in aliud mane occidit.*

VI. MERCVRIVS. *Semitono. Huius euagatio est in partibus octo, qui in longitudine idem quod Venus agit, qui si uespere oritur in aliam uesperam occidit, si mane in aliud mane.*

VII. LVNA. *Semitono. Huius similis euagatio est Veneris, longitudinem diebus XXVII. & horis VIII. perficit.*

GLOBVS *terrarum deinde immobilis, tono.*

¶Occultantur vero micantes cum sole.] *Hanc occultationem Astrologi uocãt occasum heliacum, id est solarem, nam occasus quemadmodum exortus duplex est, uerus scilicet & apparens, uerus est quem facit mundi circumactus, iuxta quem intra quatuor & uiginti horas omne astrum ex non semper apparẽtibus simul oritur & occidit. Apparens autem est hæc syderũ occultatio, qui occasus dicitur. Sol enim propter luminis maiestatem astra omnia fixa obscurat quæ non*

quoquo uersum quindecim partibus, id est gradibus remotum est. Planetas uero maiores, uicinio- A res octonis partibus, minores denis partibus radijs tegit: Dicuntur autem hæc sydera quandiu implicata radijs solis non cernuntur ab Astrologis hypauga. Fiunt huiusmodi exortus & occasus stellarum inerrantium statis temporibus: unde apud poetas & rei rusticę scriptores temporum distinctio ab eis sumitur, errantes propter motus uarios non faciunt certis diebus exortus & occasus heliacos.

DE ABSIDIBVS EORVM. Cap. XIIII.

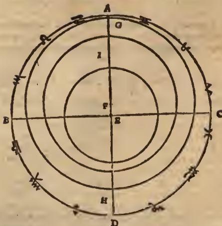
SVnt autem suicuiq; planetarum circuli, quos Græci absidas in stellis vocant, alijq; quàm mundo, quoniam terra à verticibus duobus, quos appellauerũt polos, centrum cæli est, necnon & signiferi obliqui inter eos siti. Omnia autem hæc cõstant ratione circini semper indubitata. Ergo ab alio cuiq; centro absides suæ exurgunt: ideoq; diuersos habent orbes, motusq; dissimiles. Quoniam interiores absidas necesse est breuiores esse. Igitur à terræ centro absides altissimæ sunt, Saturno in scorpione, Ioui in Virgine, Marti in Leone, Soli in geminis, Veneri in sagittario, Mercurio in Capricorno, medijs omnium partibus. Et e contrario ad terræ centrũ humilimæ atq; proximæ: sic fit vt tardius moueri videantur, cum altissimo ambitu feruntur: non quia accelerent tardentve naturales motus, qui certi ac singuli sunt illis, sed quia deductas à summa abside lineas coartari ad centrum necesse est, sicut in rotis radios: idemq; motus alias maior, alias minor centri propinquitate sentitur. Motum autem augeri quàm diu in vicinia sunt terræ, cum abscedant in altitudinem minui, lunæ maxime sublimitatibus approbatur. De quibus si plenius scire velis, le- B ge Plinium Secundum, ex quo & ista nos excerpsimus.

Plin. lib. 2. cap. 15. … Absides 39. Plin. lib. 2. cap. 16.

SCHOLIA IN Cap. XIIII.

SVnt autem sui cuiq; planetarum circuli quos Græci absidas in stellis rocant.] *Supra iam testati sumus unumquemq; planetarum suum habere orbẽ, cui infixus mundi motu ac sui orbis, hoc est proprio, cursus suos definiat, ut luna suũ habet orbẽ, cuius initiũ est in cõfinio mũdi elementaris & etheris finis, ubi Mercurij sphæra incipit. Aduertendũ autẽ est precipue ad intelligendũ Plinij librum secundũ illius uniuscuiusq; planetæ sphæram diuisam esse in circulos ut nimium tres, quorum supremus exteriore ambitu idem centrum habet cum mundo: interiore uero excentrus est, infimus contra interiorem circulum habet, mundo concentrum superiorem excentrum. Communis horum circulorum est partium inæqualitas, ut ex lato paulatim in angustum desinant. Inter quas medius orbis secũdum circulum exteriorem & interiorem non habet idem centrũ quod mundus; omnino enim est eccentrus trãsitu tamen æquali. Hic orbis in omnibus planetarum sphæris astrum medio loco infixum habet, qui dum ipse suo motu circumagitur euenit, ut planeta aliquãdo à terris fit altior alias aũt uicinior. Verbi gratia, luna est singulis mẽsibus semel in infima parte sui cęli, deinde in media: postremo in summa, quæ res etiã uisui manifesta est: alias nãq; maior alias minor apparet integra, proinde ut est in altiore aut humiliore loco orbis sui. Dicit aũt absis supremi superioris circuli curuatura, qua craßities in tenuitatẽ desinit, summa absis: nam semper à terra hæc curuatura ẽst altißima, infimi uero circuli angustior pars absis ima: terris enim hæc pars semper proxima est: absis significat huiusmodi circuli curuaturã enim recentiores peregrina uoce augem uocant absidẽ summã, & augis oppositum imam, quod ut astrologiæ imperitis manifestum fieret, gramicam apodixin hic subieci.*

C

Sit cuiuslibet planetæ seu solis, sphæra a b c d e secta in partes tres, quarum suprema g b exteriore ambitu, scilicet a b c d idem centrum habet cum mundo e, interior autem g b aliud centrũ à terra remotum scilicet f. Infima uero pars i interius centrũ habet e, quod est mundi centrũ, exterius autẽ centrũ f: at medius circulus G, orbitæ quidem in circuitu æqualis, iuxta exteriorem & interiorem circulum centrum habet f. Ex his tribus medius stellam sibi fixam transuehit iuxta signorum ordinem, qui est ab ariete per signa sequentia. Progrediẽte itaq; hoc circulo ex à uersus b necesse est stellam huic orbi infixam scilicet g, dum uicina fit a signo, a terris esse altiorẽ: uiciniorem autem, dum percur,so spatio a b, inde peruenit ad h. D

¶ Altiq; quam mundo.⌋ *Ex pliniana lectione hunc locum restituimus, unde fere ad uerbũ caput hoc desumptum est, sed librariorũ incuria in multis locis deprauatũ. Sensus autẽ huius periodi est iste: esse peculiares circulos planetarũ quorum suprema & ima non æquis interuallis distent à terra & à polis mundi, quorum terra quidem est centrũ, sed nõ horũ circulorũ eccentrorũ. Ergo his uerbis continetur definitio circulorũ, quos astrologi deferentes uocant, quod ut clarius intelligatur: Respice denuo schema superius descriptum, in quo poli quidem sunt, quos Plinius uertices uocat, unus a, alter b, & centrũ e terra, quod cæli & signiferi est centrum, id est octaui orbis & omnium inferiorum sphærarũ circulus uero eccentrus g, aliud habet centrum uidelicet f & alios polos. Nam poli erunt, extremitates lineæ, quæ ducta per centrum f, eccentrum diuidet in quatuor æquales partes cum linea, a, d, quemadmodum linea c b exteriorem ambitum cũ linea a d, quoq; diuiditur in IIII. partes, ueluti suprapositum schema declarat.*

¶ Omnia autem hæc constant ratione circini semper indubitata.⌋ *Reiectio disputationis prolixioris, in demonstrationes lineares, neq; enim hæc uerbis explicari possunt, quæ circini delineationibus, quarum ratio certa est & euidens, oculis spectanda subijciuntur: ueluti in geometria principia quæ dicuntur lemmata, sæpe ante descriptionem ambigua apud huius disciplinæ imperitos, adhibita descriptione per lineas, omnem dubitationem deponunt.*

¶ Ergo ab alio cuiq; centro absides suæ exurgunt.⌋ *Planetarum absides neq; omnes fiunt sub eisdem partibus signorum, neq; sub eisdem perpetuo manet: ut solis, ætate Plinij in medijs partibus geminorum, nostra ætate in secunda parte cancri, nam ex orbibus illis eccentricis crassitiei inæqualis, secundum signorum ordinem suo motu incedunt ex a uersus b usq; ad c d: ita fit, ut summa absis, quæ est sub tenuitate illa orbis supremi, non sit perpetuo sub eisdem partibus signiferi, quæ res demonstrationibus erit manifesta. Inuenimus enim in hunc locũ, ueterem cõmentarium cum multis descriptionibus qui sane uetusti cuiusdam uidetur esse scriptoris, nescio etiam num alicuius græci, etenim græcis elementis res agitur: nos, ne exemplari & uetustati fieret fraus, ad literam ut inuenimus, subiecimus:*

VETVS COMMENTARIVS.

A SEptem sphæræ, iu quibus VII. discurrunt planetæ, aplani id est cælo, sunt subiectæ, exteriore quoq;, quas interius contiuet ambiente: longeq; & à cælo omnes & à se singulæ recesserunt. Constat ergo unaqueq; de uagis, quod licet in syderibus signorum zodiaci, mixta ferri uideatur, nunquã tamẽ ut alicui hærens miscetur, sed in illo signo dicitur, quod super uerticẽ uagæ habetur. Alij Sphæris eccẽtris, id est quæ terrã intra se cõtineãt qdẽ, sed nõ ut punctũ suũ uehi planetas asserunt. Alij epicyclis potius, hoc est à terra separatis, nec imminentibus ei globis. Sit igitur solstitialis eccẽtrus circulus Θ X H K, & habeat pũctũ sub E, Z ambitũ inmediate scilicet, ubi est M, hoc igitur circulo in CCCLXV. partes, & parte quarta unius portionis diuiso: ad earundẽ partiũ exæquationem, E Z quidem ambitus xciiijs portionibus contiuebitur Z H xcijs. H K lxxx. & iiij. & horis iij K. E. xc. partibus & horis iij. Necesse est itaq; ut cum sol accedit ad E. nobis ex Θ. id est terra, quasi ex puncto intuentibus, super A. tunc ferri uideatur, cum illa regio nõ solstitialis circuli, sed zodiaci sit multo altioris, summitas, ad quam uisus noster non potest peruenire. Atque ita per E. Z. ambitum means æquabiliter, qui ambitus tribus circulis maior est, puluribus, ut necesse est diebus, maiorem ambitum conficiens ubi ad Z. peruenerit ad B. peruenisse uidebitur. Rursus Z. H. peragrato ambitu A B. ad Γ. peruenisse creditur. Eodem modo dum transit ab H. iu K. uidetur transire à Γ. in A: Similiter dum K & E. ambitum peragit à Δ. in A. trausit alienam scilicet zodiaci circuli summitatem. Quod si solstitialis eccentri & zodiaci circuli, duo puncta iungãtur, id est M Θ. deinde per hæc exeat H X. linea, quia E Z H K. medietas est M. æquales erunt lineæ N M M X. Maior igitur est N M. linea, quam H Θ. Multo ergo maior N Θ. quam Θ X. Cum ergo sol per N feretur, Θ. id est terra elongiuquo minor & tardior nobis uidebitur, cum uero per X. proximus terræ, maior putabitur & uelocior, quoniã illic in quinta & semis parte geminorum, hic in quinta semis parte sagittarij creditur.

B

Dies CXIIIIs.

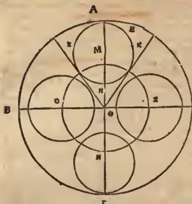

LXXXVIII. ho. III.

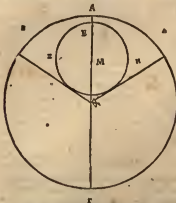
Dies XC. ho. III.

SI, ut quidam putant, per epicyclos globos sol fertur, nihilominus, moderatis cũ gressibus tẽperatisq; cõficere annuos cursus, exposita epicyclorũ forma docebimus. Epicyclus enim dicitur globus, qui per aliquẽ circulũ fertur. Sit igitur zodiacus circulus, quem limitant A B Γ Δ. solstitialis, excludẽs zodiaci circuli punctũ E Z H K. qui epicyclus intelligatur, habens proprium punctum M. & puncto quidem Θ. interuallo autẽ M. descr.batur circulus M O N X. Epicyclus ergo rapiatur cũ mundo ab oriente in occidentẽ raptatu quotidiano: feratur tamen naturaliter contra mundi cursum, & sol in eodem epicyclo cõstitutus, iuxta totius mundi conuersionem moueatur. Quapropter sol suo epicyclo contrarium motum agens per descriptum M O N X. circulum, anni spatio utique suum conficit cursum. Nam cum epicyclus ab M. peruenerit ad O. literam, quartam mundi partẽ, obibit & tunc sol ab E ad K. pergit. Erit ergo sol ubi & litera O. nobis tamen à terra, id est Θ. spectantibus, directa uisus acie uidetur esse apud notam B. Sicq; fit, ut rursus epicyclus pergit à litera O ad N, pergat sol à K ad H. licet uideatur esse ubi est Γ. Rursus idem epicyclus transit ab N in X. & sol ab H in Z. cũ nõ uideatur esse iu Δ. Residuum demũ quadrantẽ idem epicyclus obeat a b X. in M & sol à Z representatus in E. post annum loco suo uidebitur esse ubi est A. & putabitur zodiaci circuli transcurrisse semitam. Qua ratione palam fit etiam secundum epicycli motum, ea quæ uidentur uobis aliter quam reapse fiunt, uideri. Tardior enim & minor uisu uidetur sol, cum uelut in geminis erit, maximus uero & incitatissimus, cum uelut in sagittario. Est in solis circuitu ma

ximum interuallū à Θ ad E. id est à terra ad summum limitem solstitialis epicycli, minimum uero ad eiusdem infimum limitem. C

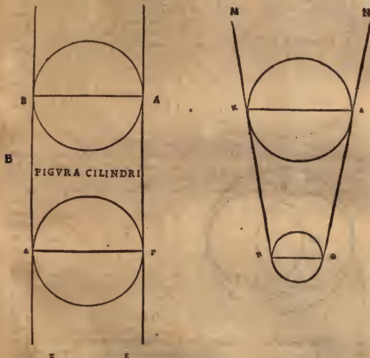
SEquitur, ut quoniā planetæ modo stāt, modo progrediuntur, modo retro gradiantur per certa zodiaci signa quæ causa sit, inuestigari. Sit zodiacus circulus A B Γ Δ. cuius punctus est Θ. epicyclus aūt erraticæ cuiuslibet stellæ E Z H. cuius punctus sit. M. litera, per quā uelut axem proprium feratur, Idem epicyclus cum stella in semet locata ab oriēte in occidentem. Agantur etiā è regione Θ obliquæ duæ lineæ stringentes utrinq; extremos ambitus epicycli Θ H A. per quæ M. epicycli punctum, ducatur in altum linea Θ M A. Ergo stella cum erit in Z. putabitur esse in B. & cum fuerit in H. æstimabitur esse in Δ. & cum de Z. progreditur ad E. putatur de B. progressa esse ad A. ad præcedentia scilicet signa. Cumq; enim multum spatij A Z. recedet tanquam in B. diu in eodem loco morari putatur. Sed mathematici mundum & stellas omnes uniformiter secundum naturā suā putāt circūferri Ergo stella cū erit in H. uidebitur esse penes Δ. & cū H E. lustrauerit ambitum Δ A. zodiaci orbis ambitum obisse credetur iuxta signorū sequentium ordinem. Sic stationū præcessionum & regradationem uisa patefiunt. Hu pate factis ad cœtus, id est concursiones errantium ueniamus. Sphæra quæ aplanes dicitur subter se septem habet sphæras planetarū. Cumq; aliquis eorum nobis uiciniorum, obiectus fuerit uisui nostro, qui naturaliter in directum porrigitur, ne uideatur superiorum, fit ipsius superioris repentina obscuratio, & post repentina effulsio. D

DEniq; nec luna nec ulla alia stella inferior superiori opposita, ad illam superiorem uidendam uisui nostro est peruia. Nec mirum cum quidam planetarum non solum oppositione, sed etiam uicinitate, quosdam obnubilent. Nam luna quæ omnibus est inferior, non stella sed terrena umbra diametro à sole distans, obscuratur: ita tamen utrosq; orbes epipedos, id est planos aduersum se, tam solis quam lunæ cōstituas, & ita directa positione ut per centrum utriusq; linea (quę diametros dicitur) transeat, nunc solem oculis nostris, licet minor sit, luna subtrahit, nunc lux lunæ obiectu terrę deficit, quę si etiam dimidio momēto declinet, sed à diametro in aquilonem uel austrum nunquam patitur defectum. Cur uero non fiat per totum orbem eclypsis solis uno diei momento, hinc sumitur ratio. Quia luna utpote minor, illi obiecta, si huic climati lucem eius subtrahit, alteri nequit, sicut manifestat pictura. Luna ut quibusdam placet minor est quam terra, ut quibusdam maior, ut quibusdam æqualis. Sed cum ignis lucem præbens æqualis erit corpori, ex quo emicant umbrę, ipsæ umbræ nascentur in modum cilindri: utpote sit lucem afferens A B. Quod uero illuminatur Γ Δ. Hæc quoq; æqualia sint & globose utraq;, perspicuum est radios unum A Γ. alterum B. Δ. indirectū exaltatos iuxta se esse positos æquali distantia, merito quia circuli A B. diametro uisus ęqualis est. Idem radij crescant in altum erit A Γ E. radius radio B Δ Z. distans æquali rigore, hoc est sine incli

A natione, & quantumcunq; crescant, nunquã corũ se cacumina con:igent z. scillicet ac z. Sin quod illuminat minus ut H Θ. quod illuminatur maius ut K. A. articuli Γ Δ. diametro. Manifestum est umbram orbis k A. quæ est k M & A N. in formam quidem effigiarij calathi, cuius species crescet in immensum. Nam cum sit maior k A. diametrus H Θ. diametro profecto tamen H k M. radius quã Θ A N. in immensum porrecta, latiorem quo plus crescunt effigiãt opacitatem. Sed oportet semper maiorem esse illustrantem globum hisq; illuminantur. Si itaq; lucem aduehens præstabit magnitudine, ut × O. & sit minus quod illustratur, ut Π P. utraq; autem globosa in modum coni desinens nascitur umbra in acumen radijsq; porrectis × Π. & O P. in altum & contingẽtibus se inuicem apud notam C. Quod fit ex eo quia Π P. diametros minor est diametro × O. proptereaq; umbræ species concordes erit.

B

Quia igitur hyparchus docet magnitudinem solis in D.CCC.L XXX. partibus, potiorem esse quam terram: terram demum XXVII. potiorem esse quam lunam, multoq; solem altiorem quam luna sit, apparet umbram terræ coni similem effici. Quippe radijs solis × Π. & nũc O P. angustant se iuxta diametrum terræ, Π P. & dextra leuaq; omnia illuminant. Terra uero obiecta lumini solis circumfluente se lumine umbram efficit a diametri sui latitudinem in angustiam prouectam, & usq; ad finem ultimum angustiarum attenuatam. Quam cum inciderit nocturna luna diametro à sole distans in tenebras conditur, porro cum non per centrum solis & lunæ transit diametra linea, nullam patitur obscuratione euadens terrenam umbram.

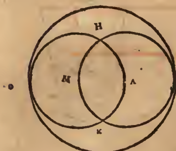

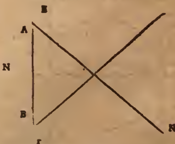
C

EST autem centrum punctus medius circuli æqualiter undiq; differens, circumductæ lineæ spatijs. Cumq; in eodem circulo ab una in alteram partẽ plures lineæ in trãsuersum possint duci, nulla unquam dicitur diametrus nisi illa sola quæ circulũ æqualiter diuidens recta, per medium centrum transit.

Essentiæ geminæ partes sunt, quam Plato uocat seriem. Hanc enim nõ materiã neq; corpus secuit inquit, Deus, ut si quis A B. rectam lineam in longo findat & de segminibus duobus chi faciat Γ Δ E Z. idipsum incuruet demum & duos innexos sibi inuicem circulos faciat H Θ k. A & H M k N. Hosq; ipsos exteriore alio circulo, cuius motus conuersio quidem semper & uniformis sit, circũliget, ut est aplani qui à dextra mundi parte oriente uidelicet semper eodem modo agitur.

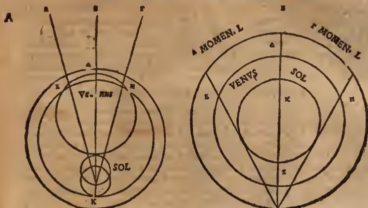
D

AD Solis & Veneris demonstrationem, erit una linea directa ex terræ medietate solem demõstrãs à litera X. duæ uero aliæ dextera leuaq; nihilominus directæ lineæ: à sole quidem distantes L. momentis à se aũt inuicem C. dextera quidem à parte orientis per X & A. leua uero ab occidente per X & Γ. zodiacus quoq; circulus sit A B Γ. quæ singulæ distant à se momẽtis, L. & cum sol sit in B, & per X B. lineam, sit punctus solis in litera K. hæc, id est X Γ. linea prius occidit & prius oritur quia sol: illa uero alia X A. posterius occidit & posterius oritur. Necesse est igitur ut litera A. demõstret hesperum post solis occasum, Γ. uero luciferum ante solis ortum. At uero Plato & alij, aliquanto quam solis est, elatiorem Luciferi globum astruunt, qui limitatur, A E Z H. contingens, A. quidem lineam per E. literã K Γ. uero per H. Cum ergo fuerit in E. Lucifer uidebitur esse in A. & cum in H. putabitur esse in Z. cum uero penes Δ. dubium non est proximum soli uideri excelsiorẽ, & cum in Z. proximum terræ humiliorem. Iam illud obseruandum quod siue ad oriẽtem, siue ad occidentẽ Lucifer secesserit diebus fere D.LXXXIIII. ad id in quo fuerat remeare pridẽ, & H Δ E. quidem peragrat diebus CCCCXLV. ut maiorẽ ambitum, minorẽ uero depreßioremq; reliquis diebus CXXXIII.

A

B Cum fixo cardine circini casu uel etiam uoluntate nostra oppresso aut relaxato circino, describuntur circuli tales, ut postremitas circumductæ lineæ non solum perueniat ad exordium, sed deflectens à competenti rigore, infra uel supra circumducta linea sæpius artiores laxioresue circulos faciat, hoc genus circulorum spiram, uel acantum, uel uolumen uocamus. Igitur quia planetas sic aplanes rapit quotidianæ uertigine, ut non patiatur eos in eundem locum & uelut sedem, ex qua progressi fuerant, repræsentari. Recte dicuntur in spiram & uelut sinuosum acanti uolumen rotari, ob inconstantem atque inæquabilem circumuectionem, ut si stella quælibet erranssit in signo Arietis, quæ ad præcedentia signa Piscem & Aquarium prouehatur. Contra si remissior erit raptatio ab Ariete ad sequentia signa Taurum, Geminos & Cancrum recedet, gyris deflectentibus ab exordio & conuenienti rigore. Quos quidem gyros Græci heliacos appellant à Sole, cuius potentiæ cedunt planetæ.

QVARE MVTENT COLORES. Cap. XV.

Suus quidem cuiq; color est: Saturno candidus Ioui clarus, Marti igneus, Lucifero † gaudens. Vespero † splendens, Mercurio radians, Lunæ blandus, Soli cũ oritur ardẽs: postea dies. Sed colores ratio altitudinum temperat: Si quidem earum similitudinem trahũt, in quarum aëra Venere subeundo, tingitq; appropinquantes vtrolibet alieni circuli meatus. Circulus frigidior in pallorem, ardentior in ruborem, ventosus in horrorem, Sol atq; comissuræ absidum, extremæq; orbitæ atrã in obscuritatem.

Plin. lib. 2. cap. 16.
nec. 47.
refulgens.

SCHOLIA IN CAPVT XV.

Lucifero gaudens.] *Apud Plinium legitur candens, quomodo & hic legendum opinor.*

¶ Vespero splendens.] *Apud Plinium est, uesperi refulgens.*

¶ Postea refulgens.] *Sic quidem cum aliquo sensu legitur, apud Plinium autem: Postea radians.*

¶ In quarum aërea Venere.] *Pro aërea suspicor legendum aëra: nam cælo cuiuslibet planetæ accipitur, ut Iouis aër, & Saturni aër.*

¶ Sol atq; commissuræ absidium.] *Commissuræ sunt* [Greek] *circuli, id est, caput & cauda draconis, in quibus fiunt Lunæ ac Solis eclypses.*

DE ZODIACO CIRCVLO. Cap. XVI.

Zodiacus vel signifer, est circulus obliquus, XII. signis constans, per quem errantes stellæ ferũtur. Ne aliud habitatur in terris, quàm quod illi subiacet, Plin. lib. 2. cap. 16. [...]

reliqua polis squalent. Veneris tantũ stella excedit eum binis partibus. Luna quoq; per totam latitudinem eius vagatur, sed omnino non excedens eum. Ab his Mercurij stella laxissime, vt tamen e duodenis partibus (tot sunt enim latitudines) non amplius octonas pererret: Neq; has æqualiter, sed duas medio ei⁹, vt supra quatuor, & infra duas: Sol deinde medio fertur inter duas partes flexuoso Draconum meatu inæqualis. Martis stella quatuor medijs, Iouis media, & supra eam duabus: Saturni, duabus vt sol. C

DE DVODECIM SIGNIS. Cap. XVII.

Aries. Taurus. Gemini. Cancer. Leo. Virgo. Libra. Scorpius. Sagittari⁹ Capricornus. Aquarius. Pisces.

SIgna XII. vel à causis annalibus, vel à Gentilium fabulis nomina sumpserunt. Nam Arietem Martio mensi propter Hammonem Iouem tribuunt: Vnde & in eius simulachro Arietis cornua fingunt. Taurum Aprili, propter eundem Iouẽ, quòd in bouẽ sit fabulose conuersus. Castorem & Pollucem, Maio, propter insigne virtutis. Porro Cancrum Iunio, quando sol ad inferiora redit: Quia cancer impulsus retro cursum dirigere soleat. Leonem quẽ occidit Hercules, Iulio, propter vim feruoris adsignant. Virginem Augusto, quòd tũc exhausta caloribus tellus nihil pariat. Libram Septembri, ob æquitatem diei & noctis. Scorpium & sagittarium equinis cruribus deformatum, propter fulmina mensium ipsorum October & Nouember accipiũt. Capricornum Decembri, propter capram Iouis nutricem, cuius extrema pisci similia pinguntur, quod huius mensis vltima pluuialia sint. Aquarium Ianuario: Februario pisces ob menses imbriferos tradunt. Singulis autem signis XXX. partes. Terræ vero decades putantur, eo quod sol XXX. diebus & decem semis horis illa percurrat. A medio mensis, id est, XV. Calendarum die semper incipiens. D

DE LACTEO CIRCVLO. Cap. XVIII.

LActeus circulus est figura candidior per medium cæli verticem, quem vulgo dicunt ex splendore solis in eo currẽtis ita fulgere, sed frustra, cum ab illo nunquam, nisi in parte sagittarij & geminorum tangatur, in quibus candidum circulum signifer cingit.

SCHOLIA IN CAPVT XVIII.

LActeus circulus est figura.] *Descriptio circuli quem Græci galaxiam uocant à candore lacteo. Aristoteles primigenia dictione uocat γάλα. circulus est uulgo etiam notus, solus nanq; ex his quę sunt in sphęra sensu deprehẽditur. Apud poetas uia est per quam dij cælum sursum ac deorsum scandunt. Recensentur apud Aristotelem multę opiniones de huius circuli essentia, de quib⁹ definire aliquid non est huius loci. tãtum subijciam per quæ sydera ducatur, est enim hoc operæpretium scire nec iniucundum, ducitur igitur in sphæra à septentrione meridiem uersus per medium signiferum, principium ducens ab septentrionibus, in quo reuertitur per signa & signorum partes, quę sequũtur per mediam Caßiopeiam, per dextra Persei, per sinistra Erichtonij, & utrunq; eius pedes, deinde per cornua tauri, per omnes pedes geminorum per dextram Orionis, per occiput Canis, deinde per mediam nauim Argo, per imos pedes cẽtauri per aram, per Scorpionis caudam atq; arcum Sagittarij, per aquilam & telum, hinc per cygnum & Ciphei caput usque ad Caßiopeiam unde sumus egreßi.*

DE CVRSV ET MAGNITVDINE SOLIS. Caput XIX.

SOlis ignem dicunt aqua nutriri: multoq; hunc luna ampliorem: Lunam vero terra esse maiorem: vnde & cunctis vnius magnitudinis apparet. Quod enim nobis quasi cubitalis videtur, nimiæ celsitudinis distantia facit: alioqui maior oriẽs Indis, & maior Britannis apparet occidẽs: Qui dum natura sit igneus, motu quoq; nimio calorem adauget. Hic cursu variante dies & menses, tẽpora diuidit & annos, aëris temperiem accedendo vel recedendo pro temporum ratione dispensat: ne si semper in ijsdem moraretur locis, alia calor alia frigus absumeret.

DE ECLYPSI SOLIS ET LVNAE. CAP. XXI.

A Solem interuentu lunæ, lunamq́ terræ obiectu nobis perhibent occultari: Sed solis defectum non nisi nouissima, primave fieri luna, quod vocant coitum: Lunæ autem non nisi plena. Non posse autem totum solem adimi terris intercedente luna, si terra maior esset quàm luna. Omnibus autem annis fieri vtriusq́ syderis defectus, statis diebus horisq́ sub terra: Nec tamen cum superne fiant vbiq́ cerni, aliquando propter nubila, sæpius globo terræ obstante conuexitatibus mundi: & lunæ defectum aliquando quinto mense à priori, solis vero septimo fieri. Eandem bis triginta diebus super terras occultari, sed ab alijs hoc cerni, quondam in quindecim diebus vtrunque sydus defecisse: semel iam mira ratione lunam in occasu defecisse, vtroq; super terras conspicuo sydere. Sed ne singulis mensibus eclypsis fieret, latitudo signiferi lunam superius inferiusve transmittit.

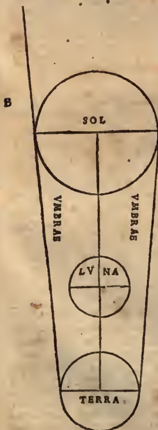
Plin. lib. II. cap. 13.

atq alij

Plin. lib. II. c. X in fine

SCHEMA DE ECLYPSI SOLIS.

B

SCHOLIA IN CAPVT XXI.

Solem interuentu lunæ.] *Quæ faciunt ad exactiorem huius capitis explicationem, supra exposita sunt in ueteri commentario.*

ARGVMENTVM DE CVRSV LVNAE PER SIGNA. Caput XXII.

Luna zodiacum tredecies in duodecim suis conficit mensibus, duobus scilicet dieb⁹, & sex horis, & besse, id ē, octo vncijs vnius horæ, per singula signa decurrens. Si ergo vis scire, in quo signo luna versetur, sume lunam quā volueris computare, vtpote XII multiplica p IIII, fiunt XLVIII. Partire per nouem, noui es quinq́ dragies quinqes. Quinq; ergo signis ex q luna nata est, exactis quæ haud dubie in eodem quo sol est sydere semper accēditur. In sexto autem signo luna duodecima commoraт: Quod signum remāserit, sex horas signi sequētis noueris esse completas: si duo, duodecim: si tria, decem & octo: si quatuor, diem integrū: si octo, octies senas horas, id est, duos adiectos esse dies. Ex quibus tamen horis per terna semp signa binas subtrahere memento. Operosum est enim in singulis signis horas minutatim diuidere per vncias. Vnde in præsenti quamuis ad nonas portiones tria remāserint, non horas XVIII, sed XVI sexti signi duodecima luna complebit: Et hæc quidē luna in prima vel media parte signi cuiuslibet nata, prompta est cōputatio. Sin autem alias, quod primo signo lunae cēsa vel dēperit, vel retinuerit partes, tot sequentibus etiam detrahere vel adijcere recorderis: nouem horis in luna pro quinque diebus in sole computatis.

Hvius paginæ IIII. sunt figuræ prima prætitulatur mensibus xij. & contra unumquenq; mensem totidem subnotatur signis. Est quoq; elatere ætas uniuscuiq; lunæ. Ita ut contra primã & secundam sint xij. lunationum exordia. Qua propter in hac discernuntur ętates lineis quę continētur de cetero sub singulis signis. Et quia semper prima luna occidente Sole, oritur. In secunda figura que sequitur xij signa exterius quasi in zodiaco ordinantur. Cumq; per singulos menses singulorum teneat primordia. Exempli gratia ab uno eorum, id est ariete cœpi, & quot formas a prima usq; ad xij habeat grecis nominibus subnotaui que deficiēdo iterat quoniam eisdem momentis deficit quibus crescit. Quod designāt ętates lunæ subsignis descriptæ. Sicq; fit ut semper appareat μηνοειδὴς uersus occidentem, διχότομος superior uersus septentrionem πανσέληνος uersus orientem διχότομος inferior uersus meridiem. Deniq; clxxx. partibus, id est clxxx. diebus elongatur à sole, quod demonstrat tertia figura inferior, parte altera longior. Nam à prima paulatim xij. partibus progressa clxxx. partibus decimam quintam erigione scilicet lunæ determinat. Taliq; modo decimaquarta & decima tertia, & reliquæ contra se reliquis concordant. Vt tandem uicesimanona xij. partibus à sole distet sicut & prima. Totius uero lunaris circuitus summa deprehenditur in ccclx. quod ibidem alius ordo denotat, licet desit luna xxx. In quarta figura ubi prępa-ratio bissexti colligitur, superius anni prę scribuntur. Primus scilicet à bissexto, secundus, tertius & quartus. Contra quos singulos sunt xij. horæ deorsum positæ, quibus signatur qua earũ ingrediatur sol: signum ante positum, eo uidelicet calendario, quod supponitur unicuiq; signo. Denique horæ noctis atramēto nigrescũt. Diei horæ minio rubēt, & quibus tria puncta desuper sunt, ipsius horæ tertio puncto in signum notat solis ingressus, quibus nihil inchoãte hora, signum introijt. Triginta numerum prasino singulis horis subieci, & ad ultimum xs. quoniam ab hora, qua ingreditur xxx. diebus & x.s. horis. in uno quoq; signo sol moratur. C

TABVLA MENSIVM AC SIGNORVM. D

Luna.	Mar.	Apri.	Mai.	Iun.	Iulius	Aug.	Septē.	Octo.	No.	Dec.	Ianu.	Feb.
I.	Ari	Tau	Gemi	Can	Le-	Vir	Li	Scor	Sagit-	Capri	Aqua	Pi.
II.	es	rus	ni	cer	o	go	bra	pio	tarius	corn⁹	rius	ſcis
III.	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari
IIIIs.	rus	ni	cer	o	go	bra	pio	tarius	cor.	rius	ſcis	es
sVI	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau
VII.	ni	cer	o	go	bra	pio	tarius	corn⁹	rius	ſcis	es	rus
VIII.	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi
IXs.	cer	o	go	bra	pio	tarius	corn.	rius	ſcis	es	rus	ni
sXI.	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can
XII.	o	go	bra	pio	tarius	corn.	rius	ſcis	es	rus	ni	cer
XIIIs.	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le
XIIII.	go	bra	pio	tarius	corn.	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o
sXVI.	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir
XVII.	bra	pius	tarius	corn⁹	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go
XVIII.	Scor	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li
XIXs.	pio	tarius	cor.	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go	bra
s XXI.	Sagit	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor
XXII.	tarius	corn.	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go	bra	pio
XXIIII	Capri	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit
XIIII s	corn⁹	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go	bra	pio	tarius
sXXVI	Aqua	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri
XXVII	rius	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go	bra	pius	tarius	corn.
XXVIII	Pi	Ari	Tau	Gemi	Can	Le	Vir	Li	Scor	Sagit	Capri	Aqua
XXIX	ſcis	es	rus	ni	cer	o	go	bra	pius	tarius	corn.	rius
XXX												

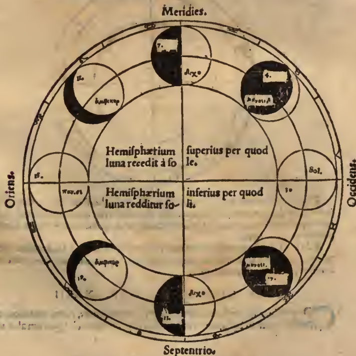
A

LVNA.	xv	xvi	xvij	xviij	xix	xx	xxi	xxij	xxiij	xxiiij	xxv	xxvi	xxvij	xxviij	xxix
Totius itineris supputatio.		cxcij	cciiij	ccxvi	ccxxviij	ccxl	cclij	cclxiiij	cclxxvi	cclxxxviij	ccc	cccxij	cccxxiiij	cccxxxvi	cccxlviij
His adest & abest soli.	clxxx	clxviij	clvi	cxliiij	cxxxij	cxx	cv	xcij	lxxxiiij	lxxij	lx	xlviij	xxxvi	xxiiij	xij
LVNA.	xv	xiiij	xiij	xij	xi	x	ix	viij	vij	vi	v	iiij	iij	ij	i

Præparitio bissexti.		Primus.	Secundus.	Tertius.	Quartus.	Dies. Horæ.
Aries.	xv ca. apri.	i xxx D	vii xxx D	i xxx D	vii xxx	x s
Taurus.	xv ca. mai.	xi xxx D	v xxx	xi xxx	v xxx	x s
Gemini.	xii cal. iun.	x. xxx D	iiij xxx	x xxx	iiij xxx	x s
Cancer.	xv cal. iul.	viii xxx	ii xxx	viii xxx	ii xxx	x s
Leo.	xvi ca. au.	vii xxx	i xxx	vii xxx	i xxx	x s
Virgo.	xvi ca. sep.	v xxx	xi xxx	v xxx	xi xxx	x s
Libra.	xvi ca. oct.	iiii xxx	x xxx	iiii xxx	x xxx	x s
Scorpio.	xvi ca. no.	ii xxx	viii xxx	ii xxx	viii xxx	x s
Sagitta.	xvi ca. dec.	i xxx	vii xxx	i xxx	vii xxx	x s
Capricor.	xvij ca. ian.	xi xxx	v xxx	xi xxx	v xxx	x s
Aquarius.	xvij cal. fe.	x xxx	iiii xxx	x xxx	iiii xxx	x s
Pisces.	xv ca. mar.	viii xxx	ii xxx	viii xxx	ii xxx	x s

B

Hinc fit bissexti dies. vi vi vi vi

VBI NON SIT ET QVARE. CAP. XXIII.

DEfectus solis & lunæ vespertinos orientis incolæ nõ sentiunt, nec matutinos ad occasum habitãtes, obstante globo terrarum. Neq; enim nox aut dies quãuis

eadem toto orbe simul est, oppositu globi noctem aut ambitu diem adferente. Tẽpore enim Alexandri Magni luna defecit in Arabia hora noctis secunda, eademq; C
in Sicilia exoriens. Et solis defectum, qui fuit Ipsanio & Fonteio CONSS. II. Cal. Maij, Campania hora diei inter septimam & octauam, Armenia inter decimam & vndecimam sensit.

SCHOLIA IN CAPVT XXIII.

OBstante globo terrarum.⌋ *Esto cæli ambitus maximus a. b. c. d, horizon habitantium orientalem plagam: a. b. d, cælum eorum conspectum, inconspectũ uero a. c. d. & d. quidem oriens b. meridies, a. occasus: alius uero horizon (eorũ qui occasum uersus partibus XC, hoc est, quadrante mundi à superiore horizonte remotis) b. c. & cælum conspectum b. a. c, inferius autẽ cælum seu non conspectum b. d. c. & b. quidem oriens, a. meridies, c. uero occidens. Igitur eclypsis lunæ aut solis habitantibus oriẽtem, fiat in exortu, hoc est, in d, manifestum est eam non posse uideri ab his quorum horizon est b. c. & b. a. c, cælum conspectum. Cum autem eclypsis fit iuxta b, hoc est, in meridie, his scilicet qui habitant uersus orientem, cernitur eclypsis eadem his qui alterum horizontem habent in exortu, b. enim in hoc horizonte erat exortus. Dum autem eclypsis uidetur in puncto a. qui horizontem habent a. d, uident eam in occasu, quorum uero horizon est b. c. his est in meridie, quare quę eclypsis fit orientalibus gentibus in meridie & hora sexta, ea fit occidentalibus in occasu & hora duodecima, distant enim quadrante mundi hi horizontes, hoc est, senis horis, totus nanq; mundus uigintiquatuor horarum spatia continet. Horum facilis erit intellectus si legantur, quæ copiosius dicemus libro ultimo de meridianis & longitudine cæli.* D

¶ Neque enim nox aut dies quamuis eadẽ.⌋ *Nox quæ est umbra terræ semper fit aduerso sole, quemadmodum igitur sol mundum ambit ab exortu uersus occasum, sic nox ab occasu paulatim discedens subterraneo meatu uersus exortum sequitur, quemadmodum plenius docebitur de positione & figura terræ.*

¶ Et solis defectum qui fuit Ipsanio & Fonteio CONS.⌋ *Apud Plinium legitur non Ipsanio, sed Vipsanio, suspicor lectionem apud Bedam esse deprauatam. Fuit autem pridie calendas Mai non tertio, ut apud Bedam legitur.*

DE COMETIS. CAP. XXIIII.

COmetæ sunt stellæ flammis crinitæ, repente nascentes, regni mutationem, aut pestilentiam, au bella, aut ventos, æstusve protendentes. Quarum aliæ moue-

A tur errantium modo, aliæ immobiles hærent. Omnes ferme sub ipso septentrione, aliqua eius parte non certa, sed maxime incandida, quæ lactei circuli nomē accepit. Breuissimum quo cernerentur spatium septem dierum adnotatum est, longissimum LXXX. Spargitur interdum & errantibus stellis cæterisq; crines, sed cometes nunquam in occasura parte cæli est. *Cometę in septentrione.*

SCHOLIA IN CAPVT XXIIII.

COmetæ sunt stellæ flammis crinitæ.] *κομήτης ἀπὸ τῆς κόμης dicitur, hoc est, à coma cometa dicitur, significat enim coma latine crinem seu cæsariem. Physicorum quidam putant fieri fortuito igne, & repentino incendio aeris qui est supra nubes in confinio ætheris, etenim ille feruidus est à cęli superioris motu, quo etiā in occasum rapitur: alij putant esse sydera in cælo perpetua, sed non uideri nisi iusto spatio à sole relicta, quemadmodum & Mercurio accidit & Veneri.*

¶ Regni mutationem, aut pestilentiam, aut bella, aut ventos protendentes.] *Corporum affectiones animorum motus sępe efficiunt, itaq; fit ut qualitatibus corporum, ex rerum cælestium & aeris influxu permotis, uoluntas & sententia hominū in diuersa consilia agantur, ut cholera excitata (quod Marti tribuūt & Cometis: sunt enim huius factionis) homines ira & furore exagitentur. Naturale est igitur ut alijs influentijs alia hoīes affectent, uelint, agant. Cometæ autē qui proxime terras feruntur, ualidißime corporibus influūt: nā cū siccitates efficiant haustis humoribus, naturaliter quorū sunt pronostica, etiā causę haberi poßūt. Siccitates uero sequitur & sterilitas & terræmotus, & pestilentię lues, & inundationes & tempestates aëris, cæteraq; huiusmodi.*

¶ Quarum aliæ mouentur errantium modo, aliæ immobiles hærent.] *Sparguntur caudę aliquando stellis aut fixis aut errantibus, quemadmodum Aristoteles memorię prodidit*
B *sua ætate euenisse, in stella quæ est in femore canis maioris, alia sunt libera incendia in uago aere, quorum motus est tardior quàm mundi, propter aerem qui supra nubes leniter insequitur motum cæli: huiusmodi omnes sunt infra cælum altiore tamen loco quàm sunt uenti, imbres, aut pluuiæ.*

¶ Sub ipso septentrione.] *Ratio sumitur à loci eius qualitate, istic enim sol, à quo hęc regio remota est, horum ignium materiam dissoluit neq; dißipat.*

¶ Sed cometes nunquam in occasura cæli parte.] *Occasuram partem opinor intelligi posse occasum equinoctialem, hic nanq; medius est sub solis itinere, ubi rarum cometas uidere est. Vide Aristotelem libro primo τῶν μετεώρων. Operæ pretiū est, isto loco annotare plura esse corū genera, quorum discrimina sumuntur à figuris & magnitudine. Cometa ipse generaliter quidem sumitur, interim tamen specialiter, ut apud Aristotelem, pro eo, cuius crines quoquo uersum sparguntur rotunda specie. Pogonię alię dicuntur, quibus ex inferiore parte in speciem barbæ iuba prominet: πώγων enim barba est. Alię ἀκοντίαι in iaculi similitudinem forma tenuiore, sed lōgiore dirigūtur, à græco ἀκόντιον quod iaculum significat, & telum mißile minus hasta. Aliæ breuiores sunt & ad similitudinem ensis fastigiato mucrone, hos græci ξιφίας, ξίφος enim est ensis, sunt enim hæ omnium pallidißimę, & quodam gladij nitore sine ullis radijs. Est etiam quem δίσκον græci uocant colore argenteo, à disco quod notum est, alij pithetes dicuntur figura doliorum πίθος enim dolium significat, in his cauitas quędam apparet, quod exterior ora cādida sensim in fumidam lucem euanescat. Est etiam ubi coma ad figuram cornu reflexum sit, hos gręci uocāt κερατίας à κέρας quod cornu significat. Sunt etiā quę ab animalibus figurā & nomina recipiūt, ut Hippeus, ab equo qui hippos dicitur, hic habet equinas iubas in orbem supra se reflexas. Tragi uel hirci etiam quidam dicūtur, specie uillorum & iuba quadam circundati. Fit etiam authore Plinio cometes candidus argenteo crine, ita refulgens, ut uix contueri liceat, specieq; humana dei effigiem in se ostendens.*

DE AERE. CAP. XXV.

AEr est omne quod inani simile vitalem hunc spiritum fundit, infra lunam, volatus auium nubiumq;, & tempestatum capax. Vbi etiam potestates aëreæ superna sede deturbatæ, cum tormento diem iudicij durius tunc damnandæ præstolantur. Ex quo hominibus apparentes, aërea sibi corpora meritis similia sumūt. Nā supra lunam, quæ aëris ætherisq; confinio currit, omnia pura ac diurnæ lucis sunt plena, cuius vicinia tangere fertur Olympus. A nobis autem per noctem cernuntur *Olympus.*

sydera, vt reliqua lumina è tenebris. Superior vero & serenus aër cælo, inferior autem, qui exhalationibus humidis corporascit, terræ deputatur: vbi sunt ignis, grando, nix, glacies, & spiritus tempestatum, quæ dominum laudare de terra iubentur. Sed & ipse aliquando cælum vocatur: vnde & Petrus ait cælos in diluuio perijsse, cum aër turbulentus esset conuersus in vndas. Et cæli cælorum dicuntur syderei cæli istorum aëreorum, tanquam superiores inferiorum. C

Aer pro celo.

SCHOLIA IN CAPVT XXV.

AEr est omne quod inani simile vitalem hunc spiritum fundit.] *Docent physici statim sub celo nõ esse aerem, sed ignem: aeris enim regio supra nubes desinit. Ostendũt nãque ignes nocturni, quorum alij è celo in terram excutiuntur, alij in directum ferũtur ocyßime instar auium uolatus, mundi huius inferioris supremam partem, qua lunam attingit totam esse incensam, tum quod calida suprema queq; petunt, deinde quod uniuersum illud à nubibus, usq; ad etheris confinium, una cum mundo celerrime ad occasum rapiatur: Etenim motus dissoluens materiam, incendium facit: quod itaq; est sub luna, nolunt esse aerem supra naturam suam calefactum, ex motione etheris. Verum hic aer neq; flamma est, neq; ulla materia que lucem prebere potest, ut pruna aut huiusmodi aliquid. Flamma enim fit, dum ignis materiam nactus est, in quam caloris uim exerceat: sed inane quiddam feruidum ueluti in hypocaustis, fornacibus, reliquisq; caldarijs quibus ignis subijcitur: in quibus quidem flamma nulla, uerum talis feruor, ut si stuppa aut similis puluis in eum locum forte incidat, statim inflammetur. Itaq; interuallum hoc usq; ad lunam non uno corpore seu elemento deus impleuit, ut elementorum inter se esset rectus ordo, atq; cõueniens proportio.*

¶ Nam supra lunam omnia pura ac diurnę lucis sunt plena.] *Supra ostensum est umbram terre, que uocatur nox, non altius quàm luna est, peruenire: forma enim eius umbre pyramidis similis est, cuius conus seu uertex intra celũ desinit: adeo sol omnia largißimo lumine collustrat, neq; in celo ulla nox aut obscuritas, sed tantum apud mortales, ut nostre nos mortalitatis memores reddat.* D

¶ Cuius vicina tangere fertur Olympus.] *Nota sunt que de Olympo traduntur fabulis similiora. Est autem mons, cuius hoc loco mentio fit, in Macedonia iuxta Larissam, alius non pari celebritate est in Phrigia, dicitur autem ὁλολαμπὴς ut Greci quasi ὅλος λαμπρὸς, id est, totus lucidus. Est huius loci, quod à grecis poëtis apponatur ei ἄνυχος, quod nocte scilicet caret, sole enim iamdudum sub horizonte merso, in uertice adhuc dies est, usq; ad secundam noctis uigiliam, ac matutino tempore paribus horis, prelucet uicinis campestribus.*

¶ A nobis autem per noctem.] *Quemadmodum fieri potest, ut claro die ex profundis tenebris ceu puteis caterisq; similis altitudinis cauernis, sydera cernantur in lumine, circunfusis uidelicet tenebris hebetato: pari modo nocte in celo intuemur stellas in regione quidem lucis, sed tenebris circunfusi, quod si supra lune globum consisteremus, pre solis lumine nulla in celo infra, aut supra stella cerneretur*

DE VENTIS. CAP. XXVI.

VEntus est aër cõmotus & agitatus, sicut flabello breui potest approbari, nec aliud intelligitur quàm flatus aëris: qui vt Clemens ait, ex quibusdam montibus excelsis, velut compressus & coangustatus, ordinatione dei cogitur & exprimitur in ventos, ad excitandos fructus, æstusq; temperãdos. Porro diuersis autem partibus cæli nomina diuersa sortitur.

Clemens hic Alexãdrinus fuit

SCHOLIA IN CAPVT XXVI.

VEntus est aër commotus & agitatus, sicut flabello breui potest approbari.] *Ventorum generationem tradit ex opinione Stoicorum. Putant enim Stoici aerem, nubes, uentos, imbres, materia atq; subiecto esse eadem, sed differre tantum pro diuersis nature effectionibus, motum enim aerem & ueluti percussum aut concussum esse uentos, eundem constantem sine motione crassescere atq; imbres efficere: ceterum istud ut frigidum commentum, Aristoteles repreben*

A *dit. Reddēda namq; erat ratio, quæ naturæ uis aerē hoc pacto undelibet impellat: ipsæ ne partes ueluti oriēs aut septētrio, hoc modo aērē trudūt, & si sic fit, cur per interualla flatus excitētur & nō potius sint perpetui. Sunt alij, putantes hos spiritus esse quasi terræ anhelitum: quemadmodum antra & caua terrarum, sine flatu non sunt: Ad eandem sententiam inferri potest commentum poetæ in primo Aeneidos in descriptione uentorum, sic enim habet: Conuersa cuspide montē. Impulit in latus, illi uelut agmine facto. Qua data porta ruunt ac terras murmure perflant.*

¶ Pro diuersis aūt partibus cæli noīa diuersa sortitur. *Ordo & noīa uentorum ex diuersis partibus horizontis sumuntur, sunt enim notæ præcipue 4, & in summa 12. quas scriptores cōmuni cōsensu acceperūt, qui enim plures faciūt quàm 12. nauticam magis sequuntur, quàm physicen, quamq; apud ueteres ne plures quidem quàm quatuor positos scimus, sed ut tota hæc res clare deprehēdat, descriptionibus agemus. Sit itaq; horizon circulus, qui mundi partem conspectam ab incōspecta diuidit, quem cernimus sub aperto celo rotūdo ambitu super terrā. Sit ī hoc circulo nota, unde sol die æquinoctiali exoritur, A: hinc ducatur linea in aduersam partem cuius terminus est B occasus æquinoctialis, per hanc ducatur linea à dextris ad sinistram, sitq; dextra pars H, meridiem ostendens, sinistra G septentrionem, ex his duobus limitibus inuicem sese secantibus in centro ad angulos normales, statim 4. loca emergūt in horizōte præcipua, deinde ducaī alia linea sinistrorsum ab F uersus C quorum F ostendit exortum solstitialem Post orientis enim notam sol æstate oritur uersus septentrionem, C autē occasum hybernum, hunc limitem secet alius ab D uersus E, quorum D orientem hybernum, E uero occidentem ex aduerso ostendit æstiuum, fiunt itaq; ex quatuor his limitibus octo notæ: sit insuper alia nota media inter septentrionem & exortum, hoc est, circuli arctici cōtactu K: ab hac per centrū circuli agatur linea in cōtrariū, sitq; terminus M, hic eodē interuallo distabit à meridie uersus exortum, quo prior ab oriente equinoctiali uersus septentrionē, alia deinde linea medio loco inter septentrionem & occasum æstiuum à puncto I in contrarium signum N. Manifestum est igitur ex tribus exortibus & totidē occasibus fieri sex notas quas signāt*
B *tres dimitientes seu diametri, tum à meridie septimam ab septentrione octauam, quam ostendit quarta diameter, tum à binis contactibus angustioris lineæ iuxta G & alterius iuxta H adijci reliquos quatuor, ut in summa sint duodecim notæ in horizonte ex solis determinatione partim, & ex contactu arctici & antarctici cum horizonte, quem admodum subiectum schema demonstrat.*

Quinque sunt in hoc circulo lineæ parallelæ, id est, æquidistantes I K arcticum significat sequens exortum hybernum & æstiuum, tertius exortum & occasum uerum, hoc est æquinoctialem, quartus occasum hybernum & æstiuum, quintus antarcticū, sextus nulli parallelus est, secat enim antedictas lineas, quomodo igitur in horizontis designatione ex parallelorum terminis fiant diametri (ex quibus uenti sibi mutuo contrarij flant, superius ex descriptione apparet. C

ORDO VENTORVM. CAP. XXVII.

Aparctias. Circius. Thrascias. Aquilo. Boreas. Subsolan⁹. Apeliotes. Vulturnus Cæcias. Eurus. Auster. Notus. Euroaust. Euronot⁹. Zephyrus Fauonius. Africus. Libs.

VEntorum quatuor cardinales sunt, quorum primus septentrio, qui & Aparctias dicitur, flat rectus ab axe, faciens frigora & nubes: Hinc dexter Circius, qui & Thrascias, faciens niues & grandines. A sinistris aquilo, qui & boreas, nubes constringens. Secundus cardinalis Subsolanus, qui & Apeliotes, ab ortu intonans solis, temperatus: Cuius à dextris Vulturnus, qui & Cæcias, cuncta desiccans: A sinistris Eurus, nubes generans. Tertius cardinalis Auster, qui & Notus, temperatus, humidus, calidus, atque fulmineus: Huic à dextris Euroauster, calidus: A sinistris Euronotus, temperatus, calidus. Venti australes quia ex humili flant, maiores in mari tempestates faciunt, quàm septentrionales. Ideoq; post austros fiunt noxij præcipue terræmotus. Quartus cardinalis Zephyrus, qui & Fauonius, hyemem resoluens, floresq; producens: Cui dexter Africus, qui & Libs, tēpestuosus, tonitrua generans & fulmina: A sinistris Corus, qui & Argestes, in Oriente nubila, in India faciens serena. Sunt etiam alij quidam peculiares quibusq; gentibus venti, non vltra certum producentes terminum, vt Athenienfibus Scyron, paulum ab Argeste deflexus. Narbonensibus Circius, qui nec ad Viennam quidem eiusdem prouinciæ peruenit vrbem. Duo sunt autem extra hos, vtiq; spiritus magis quàm venti, aura & altanus: Aura enim est lenis motus aëris in terra: Altanus in pelago. D

SCHOLIA IN CAPVT XXVII.

¶ Ventorum quatuor cardinales sunt.] *Cardinales dicūtur quo ex quatuor mundi præcipuis partibus quas designant duo limites secantes finitorem in quatuor quadrantes, cum his qua*

A *tuor reliqui oẽs ſic agunt ut eius factiones eſſe dicantur , quos enim dextraq́; ſiniſtraq́; habet ſeptẽtrio, ſeptentrionales dicuntur, quemadmodũ in reliquis fit: quin & uernacula lingua quatuor duntaxat ſimplicibus utimur uentorum nominibus, medios enim ab extremorum cõpoſitione efferimus, ueteres quoque non plures fecerunt: uide Strabonem primo libro Coſmographiæ. Quomodo autem per horizontem collocẽtur, & à quibus partibus emergant, tum quos uicinos & cõtrarios habent ex antegreſſo ſchemate manifeſtũ eſt. Quod quidem ſic diſponetur, ut eius exortus exortui in mundo reſpondeat, quo poſito facile erit deprehendere quolibet momento, quis ſit uentus.*

¶ Hinc à dextris Euroauſter.] *Euroauſter & Euronotus ſynonyma ſunt, νότος enim auſtrum ſignificat. Impropriè itaque Beda accipit Euronotum pro phœnicia, ſic enim græci hunc uocant, quem à ſiniſtris auſter, Græciæ nanque ex ea mundi parte flat in qua phœnicia eſt, id eſt, Iudæa: Dextrum autem & ſiniſtrum accipienda ſunt, ſi pectore ſis auerſus ab eo uẽto, cui alquis dicitur eſſe dexter aut ſiniſter.*

¶ A ſiniſtris Corus qui & Argeſtis in oriente nubila.] *Suſpicor hunc locum eſſe deprauatum. India enim eſt in exortu, uide igitur legendum ne ſit, loco orientis occidens. Ariſtoteles nanq; author eſt, uentum eſſe niuoſum ac pluuium, quod haud dubie de occidẽtalibus intelligendum eſt, ſi ſpectemus Indiæ ſitum.*

¶ Narbonenſibus Circius.] *Vide præter Plinium, Gellium etiam libro ſecundo capite duodecimo. Marcus Cato hunc uentum non Circium appellat in libris Originum, ſed Cercium.*

¶ Altanus in pelago.] *Vitruuius libro primo de Architectura, Altanum uocat eum qui proxime meridiem paululum inclinans ad occaſum, hoc eſt, medio loco in auſtrum & libanotum, nam uentos facit uigintiquatuor, nautas opinor ſecutus.*

DE TONITRVO. Caput XXVIII.

B TOnitrua dicunt ex fragore nubium generari, cum ſpiritus ventorum earum ſinũ concepti, ſeſe ibidem verſando pererrantes, & virtutis ſuæ mobilitate in quamlibet partem violenter erumpentes, magno concrepent murmure, inſtar exilienſium de ſtabulis quadrigarum, vel veſicæ, quæ licet parua, magnum tamen ſonitum diſploſa emittit.

SCHOLIA IN CAPVT XXVIII.

TOnitrua dicunt ex fragore nubium generari.] *Variæ ſunt de tonitru apud phyſicos opiniones, alij aiunt ignem ex cælo in nubes lapſum ſtridorẽ efficere, ueluti candens ferrum dum mergitur. Ariſtoteles putat fieri ſpirituum motione, qui ſe fortiore conatu è nubibus explicẽt. Beda hoc loco Lucretij opinionem recenſere uidetur, cuius uerſus adſcribam.*

Principio tonitru quatiuntur cœrula cæli.
Propterea quia concurrunt ſublime uolantes.
Aetheriæ nubes contra pugnantibus uentis.
Nec fit enim ſonitus cæli de parte ſerena.
Verum ubicunq; magis denſo ſunt agmine nubes.
Tam magis hinc magno fremitus fit murmure ſæpe
Præterea neq; tam condenſo corpore nubes.
Eſſe queunt, quam ſunt lapides, ac tigna, neq; autem
Tam tenues, quàm ſunt nebulæ fumiq́; uolantes.
Nam cadere abrupto deberent pondere preſſæ.
Vt lapides, aut ut fumus conſtare nequirent.
Nec cohibere niues gelidas, & grandinis imbres.
Dant etiam ſonitum patuli ſuper æquora mundi.
Hoc etiam pacto tonitru concuſſa uidentur.
Omnia ſæpe graui tremere & diuulſa repente.
Maxima diſsiluiſſe capacis mœnia mundi.

¶Vel vesicæ quæ licet parua sit magnum tamen sonum, displosa emittit.⌋ *Est & hoc simile ex Lucretij physico sumptum de tonitru, quo loco sic habet.* C

Cum subito ualidi uenti collecta procella.
Nubibus intorsit sese, conclusaq; ibidem.
Turbine uersanti magis, ac magis undiq; nubem.
Cogit uti fiat spisso caua corpore circum.
Post ubi comouit uis eius & impetus acer.
Tum per terricrepo sonitu dat missa fragorem.
Nec mirum cum plena animæ uesicula parua.
Sæpe ita dat pariter sonitum displosa repente.

DE FVMINIBVS. Caput XXIX.

FLumina nubium attritu nasci in modum silicum collisorum, concurrente simul & tonitruo: sed sonitum tardius ad aures, quàm fulgorem ad oculos penetrare. Nam omnium rerum collisio ignem creat. Quidam dicunt, dum aër in se vaporaliter aquam de imis, & ignem caumaliter de superioribus trahat, ipsis confligentibus horrisonos tonitruorum crepitus gigni: & si ignis vicerit, obesse fructibus: si aqua, prodesse. Ideo autem fulminis ignem vim habere maiorem ad penetrandum, quia subtilioribus elementis factus est, quàm qui nobis in vsu est.

SCHOLIA IN CAPVT XXIX.

SEd sonitum tardius ad aures, quàm fulgorem ad oculos penetrare.⌋ *Sonum cum igne fieri certum est, collisione enim facta statim incendium emicat, quod uero cernatur citius fulgetrum quàm tonitruum audiatur, non est alia ratio, nisi quod lux ocyor est plaga. Lumen enim repēte & sine successione aërem illustrat, quēadmodum lucerna loco tenebroso illata, statim omnia plena fiunt luce, ad quecūq; loca radius ignis peruenire potest: at sonus qui fit aëris motione tanquam lapide immisso in aquam stagnantē, quoq; uersum à centro exeunt innumerabiles circinationes paulatim ad terram peruenientes, uide Aristotelem libro secundo de anima.* D

¶Et ignem caumaliter de superioribus trahat.⌋ *Caumaliter aduerbium traxit à græco* [illegible] *quod calorem & æstum significat.*

¶Ideo autem fulminis ignem vim habere maiorem ad penetrādum.⌋ *Plura sunt fulminum genera, primum humidum quod non urit quidem, sed infuscat, id ab Aristotele psoloen cognominatur. Sicca alia sunt non urentia etiam, sed dißipantia. Tertium est quod à poëtis, ut Aristoteles inquit* [illegible] *dicitur. Plinius uidetur interpretari clarum: mirificæ naturæ, quod dolia exhaurit intactis operimentis, nec ullo signo alio relicto. Aurum, æs, argentum intus liquatur, sacculis illis nullo modo ambustis, & Martia grauida icta fulmine partu exanimato, ipsa uixit citra ullum aliud incommodum.*

VBI NON SINT ET QVARE. Caput XXX.

HYeme & æstate rara fulmina dicunt: Quia hyeme gelidus aër quicquid accipit ignei vaporis extinguit. Aestate calidi vaporis raro tenuesq; densantur in nubes, sine quibus non fulgurat. Quæ ratio Scythiam Aegyptumq; præmunit à fulmine: cui subiacet Italia, vbi mitiore hyeme & æstate nimbosa semper quodammodo vernat vel autūnat.

SCHOLIA IN CAPVT XXX.

¶Hyeme & æstate rara fulmina dicunt.⌋ *Vniuersa hæc fere ad uerbum ex Plinio desumpta sunt.*

DE ARCV. Caput XXXI.

ARcus in aëre quadricolor, ex sole aduerso nubibusq; formatur, dum radius solis immissus cauæ nubi, repulsa acie in solem refringitur, instar ceræ imaginē

A annuli reddentis. Qui de cęlo igneum, de aquis purpureum, de aëre hiacynthinum, de terra gramineum trahit calorem. Rarius autem æstate quàm hyeme, & raro noctibus, nec nisi in plenilunio cernitur, vtpote de luna refulgens.

SCHOLIA IN CAPVT XXVI.

ARcus in aëre quadricolor] *Aristoteles in Meteoris libro III. trium duntaxat, quorum rationem reddit, colorum meminit.*

¶Et raro noctibus] *Cernitur & nocturna iris, sed raro: Aristoteles ætate sua intra sexaginta annos, semel noctu uisam, nec unquam nisi luna decima quinta dum plena est.*

DE NVBIBVS. Caput XXXII.

NVbes coacto guttatim aëre conglobantur, qui fumali leuitate vapores aquarum de terra mariq; sustollens, quandiu in minutissimis stillis consistunt, sua vi suspendit in altum, qua vel solis igne decocti, vel aëris itinere mutati decrescunt: vt marinam aquam humo, vel dulcem marinis herbis infundētes, in contrarium solemus transferre saporem.

SCHOLIA IN CAPVT XXXII.

NVbes coacto guttatim aëre conglobantur, qui fumali leuitate] *Tradunt physici, loca per quæ imbres suspensæ feruntur, frigida esse per antiparistasin, qua proprietate*
B *naturæ fit, ut hyberno tempore putei ac subterranea loca tepeant, æstiuo autem frigida sint. Igitur dum tepore solis continguntur maria, lacus & stagna, exhauriuntur uapores & ui caloris tolluntur in sublimitatem nubium, hi propter frigus densantur in nubes, quæ humore nondum sese conglomerante sua se ui & quadam inanitate istic sese sustinent: primum igitur propter humoris breuitatem non decidunt, ubi autem è nube congestus fit humor, propter pondus sese sustinere nequit, sed denuo ad terram fertur.*

DE IMBRIBVS. Caput XXXIII.

IMbres ex nubium concreti guttulis, dum in maiores stillas coëunt, aëris amplius non ferente natura, nunc vento impellente, nunc sole dissoluente, pluuialiter ad terras dilabuntur. Sed pluuias vocamus lentes & iuges: Nimbos autem repentinos & præcipites.

SCHOLIA IN CAPVT XXXIII.

SEd pluuias vocamus lentos & iuges.] *Pluuia generale nomen aquarum omnium cœlestium est, ros enim sublimi non fit, nec pluuia dicitur. Nimbi repentini sunt, & præcipites: hos Aristoteles uocat* [illegible]*: aliud genus est minutißimis guttis, densis tamen atque instar roris cadens, quod idem author* ψακάδα*, imber autem est moderatus neq; rorulentus neq; præceps.*

DE GRANDINE. Cap. XXXIIII.

GRandinis lapilli ex stillis pluuiæ, frigoris & venti vigore conglaciati, in aëre coagulantur, sed citius niue soluuntur, & interdiu sæpius q̃ nocte decidunt.

SCHOLIA IN CAPVT XXXIIII.

GRandinis lapilli ex stillis pluuiæ] *Grādo differt à niue modo, loco, & tēpore, & enim nix modice concreta est flocci instar, aut tosti salis grando in solidam glaciem. Nix fit in nubibus: grando in feriore loco: pluuia nanque inter cadendum propter repentinam mutationem calidi & frigidi congelatur antiparistasi, unde montes niuosi sunt, sed sine grandine, inferiore loco enim fit. fit deniq; nix frigidis locis temporibusq;, at grando temperatis.*

¶Sed citius niue soluuntur.] *Quæcunq; antiperistasi fiunt, statim redeunt ad naturam, quæ causa est, ut grando statim soluatur.* C

¶Et interdiu sæpiusq̃ nocte decidunt.] *Noctes propter absentiam solis frigidæ sunt, at grandinis fiunt dum gelidus humor tepido aere excipitur.*

DE NIVE. Cap. XXXV.

NIues aquarum vapore, necdum densato in guttas, sed gelu præripiente formantur, quas in alto mari non cadere perhibent.

SIGNA TEMPESTATVM VEL SERENITATIS. Caput XXXVI.

SOL in ortu suo maculosus, vel sub nube latens, pluuium diem præsagit. Si rubeat, syncerum: si palleat, tempestuosum: si concauus videtur, ita vt in medio fulges radios ad austrum & aquilonem emittat, tempestatem humidam & ventosam: si pallidus in ni nigras nubes occidat, aquilonem ventum. Cælum si vespere rubet, serenum diem: si mane, tempestuosum significat. Ab aquilone fulgur, & ab euro tonitrus tempestatem, & ab austro flatus æstum portēdit. Luna quarta si rubeat quasi aurum, ventos ostendit: Si summo in corniculo maculis nigrescit, pluuium mensis exordium: Si in medio, plenilunium serenum. Item cum aqua in nocturna nauigatione scintillat ad remos, tempestas erit. Et cum Delphini vndis sæpius exiliūt, quo illi feruntur, inde ventus exurget, & vnde nubes discussæ cælum aperiunt.

D

SCHOLIA IN Cap. XXXVI.

SOl in ortu suo maculosus.] *Pertinent etiam ad rerum naturam, tempestatum per prognostica consideratio, utilis in agris rem agentibus, quæ non à sole ac luna rebusq; cælestibus tantum, quanquā ab his potissimum, sumūtur: sed ab animalibus, tum etiā rebus uita carentibus. Purus oriens & non feruens, quemadmodum à Plinio scriptum est serenum diem nunciat. Sol si pallidus hybernam grandinem, si serenus occidit, ac rursus pridie serenus oritur, præsagium indubitatæ serenitatis.*

¶Vel sub nube latens.] *Præsertim si ueluti trabs superiori è loco solis globo immineat, ac eadem mox condatur.*

¶Si rubeat syncerum.] *Si ante exortum nubes rubescunt uenti erunt, si cum his nigræ copulentur, miscentur uenti imbribus, si occidens. Et rursus mane oriens rubeat, pluuias præsagit, at si nubes circa occidentem rubescunt, serenum fore eum, qui sequetur.*

¶Si pallidus in nigras nubes, aquilonem ventum.] *Si à solis exortu nubes dextra ac sinistra dispelluntur, præsagium est uentorum cum imbribus. Aspera uero tempestas, si cum pluuia occidit.*

¶Luna quarta si rubeat.] *Quarta luna maxime in præsagijs obseruatur, si splendens ac puro nitore fulserit, serenitatem, si rubicūda uētos, si nigra pluuias: pari modo obseruatur διχότομος, ἀμφίκυρτος, πανσέληνος rursus ἀμφίκυρτος deinde διχότομος hinc μηνοειδὴς, & postremo silens: id est prima, quarta, septima, undecima, decima quinta, decima nona, uigesima tertia, uigesima septima & interlunium.*

DE PESTILENTIA. Cap. VXXVII.

PEstilentia nascitur aëre uel siccitatis, vel caloris, vel pluuiarum intemperantia pro meritis hominum corrupto: qui spirādo vel edendo perceptus, luem mortemq; generat. Vnde sæpius omne tempus æstatis in procellas turbinesq; brumales verti conspicimus. Sed hæc cum suo tempore venerint, tempestates: cum vero alias, prodigia vel signa dicuntur.

A

SCHOLIA IN CAPVT XXXVII.

PEstilentia nascitur aëre vel siccitatis, vel caloris, vel pluuiarum intemperãtia.] *Pestilentia unde nascatur, quemadmodum & alij euentus rerum naturalium, etiam à physicis queritur, quanquã tota hæc disputatio ad medicos adijciẽda sit, existimãt multi uenenoso halitu ex terra coorto, quem sol dum uenenum feruet, in aera adducit, qui longe lateq; hoc ueneno infectus (inficitur enim unus omnium & facilime & maxime) uicißim corpora non hominum modo, sed & quadrupedum & auium etiam hoc afflatu inficit, itaq; ad solem quem alias tamen medicum faciũt poetæ, huius luis causam referunt, uocantq; Apollinem à græco* ἀπολλύειν *, quod perdere significat. Sunt de hac re non inelegãtes, nec iniucundi uersiculi Lucretij poetæ in primis uetusti, quos adscribam, conueniunt enim cum hac sententia Bedæ.*

E LIBRO SEXTO.

Nunc, ratio quæ sit morbis, aut undere pente
Mortiferam poßit cladem conflare coorta
Morbida uis hominum generi, pecudumq; cateruis
Expediam, primum multarum semina rerum
Esse supra docui quę sint uitalia nobis
Et contra, quæ sint morbo mortiq; , necesse est
Multa uolare, ea cum casu sunt forte coorta
Et perturbarunt cælum fit morbidus aer
Atq; ea uis omnis morborum pestilitasq;
B *Aut extrinsecus, ut nubis, nebulæq; superne*
Per cælum ueniunt, aut ipsa sæpe coorta
De terra surgunt, ubi putorem humida nacta est
Intempestiuis pluuijsq; & solibus icta
Nonne uides etiam cæli nouitate & aquarum
Tentari, procul à patria, quicunq; domoq;
Adueniunt, ideo quia longe discrepitant res
Nam quid Britannis cęlum differre putamus
Et quid in Aegypto est quà mundi claudicat axis
Quidni quod in Ponto est, differri, & gadibus, atq;
Vsq; ad nigra uirũm percoctaq; secla calore
Quæ cum quatuor inter se diuersa uidemus
Quatuor à uentis & cæli partibus esse
Tum color, & facies hominum distare uidetur
Largiter & morbi generatim secla tenere.

DE NATVRA AQVARVM DVPLICI.
Cap. XXXVIII.

AQuarum duplici natura formantur & reformantur omnia quæ cernuntur in terra: Nam salsæ in mari conuenientes mortalibus fructus nutriunt in terris, & aere: Dulces aptius alendis fructibus, sitiq; sedandæ congruunt. Sed quæ harum naturalis sit quæritur. Vtraq; autem deprehẽditur, dum in alterũtrum refundi, hæc per marinorum holerum cineres, illa per humum diffusa queant. Maris vero fluctibus crebris terrarum spatia distinguuntur, vt & gentium terminos intercludãt, & alternis opibus omnes prouincias per commertia ditent.

SCHOLIA IN caput XXXVIII.

AQuarum duplici natura formantur & reformantur omnia quæ generanſ in terra.] *sequitur opinionem uetustißimam Thalis Milesij qui numeratur inter septem sapi-*

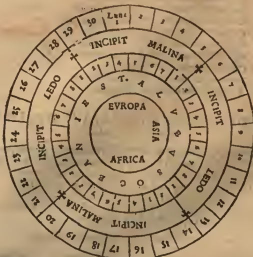
entes: Hic ut Aristoteles loquitur humorem [illegible] *esse scripsit rerum omnium quæ sunt & quæ nascuntur in cælo & in terra, cũ quo fabula consentit Homeri de Oceano patre Iliados X. Hic igitur alijs omnibus sub terra affunditur maribus, primũ in ternis, ueluti à Plinio dictum est Oceanũ in terna maria allatrare: hic reliquibus omnibus generibus aquarum materiam suppeditat: at res alit deposita craßitie & austeritate, dum per arenas colatur hoc est, ut ita dicã cribratur, unde fit ut omnibus dulces aquas reddat. Sunt enim flumina dulcia, unde non modo agri & stirpes alantur, sed animalibus quoq; potus sit, quapropter græce dicta sunt* [illegible] *à potando flumina & apud poetas pocula, quod eandem rationem respicit.* C

¶ Maris vero fructibus] *Maiores regiones maribus distinguũtur: minores fluminibus ut qui ad extras regiones penetrat maria transmittit, unde litteræ & studia transmarina apud Hieronymum, pro Atheniensium & philosophorum apud eos schola. Et apud prophetam ex spiritu dei maria laudantur usu nauigationis & commertiorum intra sese. Vtrum uero mare sit & an naturaliter salsa, tum de fluuiorum origine, uide Aristotelem libro primo* [illegible].

DE AESTV OCEANI. Cap. XXXIX.

AEstus oceani lunam sequitur, tanquam eius aspiratione retrorsum trahatur, eiusq́ impulsu retracto refundatur: q quotidie bis adfluere & remeare, vnius semper horæ dodrante & semiuncia transmissa videtur, eiusq́ omnis cursus in Ledones & Malinas, id est, in minores æstus diuiditur & maiores. Sed Ledon à quinta & vicesima luna inchoãs, quot horis occurrit, tot & recurit. Malina autem à XIII. & à XXVIII. incipiens, citior in accessu, sed tardior in recessu, septem diebus: & quindecim horis perseuerat. In medio sui semper lunam primam & decimam quintam ostendens, & per æquinoctia vel solstitia solito validius exæstuans, per octonos autem annos ad principia motus, & paria incrementa certissimo lunæ reuocantur ambitu: illa semper aquilonia tenente mitiores, quàm cum in austros digressa propiore nisu vim suam exercet. D

DE CONCORDIA MARIS ET LVNAE.

Figuram hanc interpretatur sequens scriptum.

A ISta rota pertinet ad concordiam maris & lunæ, quæ si concordat maxima est, ut Beda dicet in lib. tertio de tẽporibus. Nam æstus Oceani cõtidie bis uenire & remeare perhibetur, in ortu scilicet & occasu lunæ. Ascensus autem ipsi in ledonas & malinas diuiduntur, id est in minores ac maiores æstus. Malina enim à maiore luna & ledona quasi læsa dicitur unda. Qui accensus quando incipiant, uel quantum tempori teneant, signatum est in figura. Nam interior rotula trium partium mundi habet nomina. Spatium quod extra hanc est aeris terram undiq; cingentis, tipum gestat: unde & uentorum per aerem flantium nomina habet. Exterior sane rota ætates lunæ habet à prima usq; ad tricesimam. Subter hanc quæ est linea circularis angustior continens aquã, significat Oceanũ qui totum orbem circuit. At infra hanc ducta linea numerum cõtinet dierum, quibus accedunt uel recedunt præfati æstus. Vnde semper contra primum numerum est foris signatum quota luna incipiat, quisq; eorundem accessuum ad malinæ uel ledonę exortum.

ALIVD SCHOLIVM.

SVperior commentarius recentioris est cuiusdam, quam illæ antegressæ expositiones, quemadmodum facile colligitur, tum ex sermonis habitu, tum ex tractatione ledon uel ledone & malinæ peregrinarum uocum, nos tamen schema & commentarium ut inuenimus in exemplari scripto excudendum dedimus. Quod uero ad æstus attinet, (est enim hoc propter Ptolemæi Cosmographica, atq; propter physica annotandum) non esse ubilibet, nec loca eadem semper obtinere æstus. Est enim causa quędam ignea & occulta, qua undæ sic impelluntur, maxime in faucibus littorum, quę usu lõgioris temporis sic euanescũt, ueluti in arboribus & animalibus uitalis uegetatio paulatim emoritur. Hinc est quod quędam ueterum obseruata pro falsis atq; incompertis habeantur: quemadmodum Ptolemæus in littore Britãnico, plures recenset quam hodie in his littoribus inueniũtur, tum quę de memorabili illo æstu inter Atticam & Euboeam (quem Euripum uocant Gręci) lõge aliter res deprebenditur nunc, atq; à ueteribus memorię mandatum est. In Ptolemæi tabulis, quia interpres græcam dictionem nõ uertit (quod tamen commode fieri potuisset) gracę dictioins ignarus

B eo loci oppidum eius nominis positum arbitratur. Aristoteles autor est (quanquam à quibusdam scribatur eum doloris impatientia uictum, quod in Euripo reciprocationis causam inuenire nequiret, in mare hoc præcipitem sese dedisse, adiecta causa mortis, quam ijs uerbis prodidit: Aristoteles Euripum capere nequiuit, at ipse capiet Aristotelem) hanc reciprocationem uenire ex occultis flatibus, qui aere in cauitatibus horum locorum constricto, expellãtur. Fieri enim putat maxime in locis angustis, & ubi littora ex aduerso facto concursu, fretum efficiunt. Nam in locis angustia motus primum & maxime deprehenditur, qui in uago pelago propter latitudinem in immensum spargitur ac sic euanescat. Vide Aristotelem libro secundo Meteorologiæ.

¶Et per æquinoctia vel solstitia solito validius æstuans⌋ Et hoc naturale est, quandoquidem quòd Aristoteles quoq; scriptum reliquit, hæ temporum permutationis aera commouẽt propter uiolenta sydera, quæ sunt in Ariete & in Orione. Vide rursus Aristotelem libro secundo Meteoron.

CVR MARE NON CRESCAT. Cap. XL.

QVod mare fluuiorum accursu non augetur, dicunt naturaliter salsis vadis fluentum dulce consumi, vel ventis aut vapore solis abripi, vt in lacis lacunisq; probamus, in breui momento desiccatis, vel etiã occulto meatu in suos refluere fontes, & solito per suos amnes gressu recurrere: marinis autem aquis dulces superfundi, vtpote leuiores: ipsas vero vt grauioris naturæ, magis sustinere superfusas.

SCHOLIA IN CAPVT XL.

¶Salsis vadis fluẽtum dulce consumi⌋ Scilicet præ calore, quod idẽ & cineres efficiũt.

¶Vapore solis absumi⌋ In hac sententia est Aristotelis lib. II. Meterologiæ.

¶Lacis lacunisq;⌋ id est lacub⁹, utroq; enim modo dicitur. Est hoc uidere in paludibus, quę hyberno imbre stagnantes, æstate à sole desiccantur.

¶Vel etiam occulto meatu in suos refluere fontes⌋ Quemadmodum scriptum est in Ecclesiaste: Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat. Ad locum enim unde exeunt flumina reuertuntur, ut iterum fluant.

CVR SIT AMARVM. Cap. XLI.

MAre idcirco dicunt salsum permanere, tot fluminibus ac pluuijs irrigatũ, q;

A

AQVIS TERRAM NACTI. Cap. XLIIII.

AQua creator orbem medio ambitu præcinxit, quæ ex omni parte in centrum terræ vergeret, vt interiora nitens decidere non posset: vt cum terra arida & sicca constare per se ac sine humore nequiret: nec rursus stare aqua, nisi sustinente terra, mutuo amplexu iungerentur, hac sinus pandente, illa vero permeante totam intra, extra, supra, infra, venis vt vinculis discurrentibus, atq; etiam in summis iugis erumpente.

SCHOLIA IN CAPVT XLIIII.

QVæ sequuntur sic in ueteri commentario inuenimus, quæ quoniam erudita sunt, & ab eruditis scriptoribus sumpta, non existimabam esse omittenda.

SEPTENTRIO.

B

MERIDIES.

Refusio Oceani per orbem quartæ partis totius terræ.

Zona terræ perusta, quam undiq; sursum ac deorsum circunfluit Oceanus. Qui à suis duabus extremitatibus oriente scilicet & occidente, in septentrionem & austum refunditur. Qua refusione reumata, id est ebullitionis maris fieri uidentur.

OMnis terra quæ colit à nobis parua quędã est insula, quia & singulæ de quatuor habitationibus, paruæ quędã efficiũtur insulæ, oceano bis eas ut uides ambiente, ex quo omnia maria orta pro adiacentibus regionibus sumunt sibi nomina. Nam si adtendas superficiem nostrę insulæ, alteram econtra deorsum potes intelligere: & rursus trans zonam torridam debes intelligere superiorem & inferiorem insulam habitabilem.

TERRAE POSITIO.

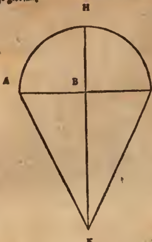
TErra fundata est super stabilitatem suam: Abyssus sicut pallium amictus eius. Sicut enim ignium sedes non est nisi in ignibus aquarum nisi in aquis, spiritus nisi in spiritu: sic & terræ † arescentibus cunctis in se locus non est, natura cohibente, & quo cadat negante. Quæ in centro vel cardine mundi sita, humillimum in creatibus

† *arescentibus*

turis, ac medium tanquam gratissima, locum tenet cum aqua, aër, & ignis vt leuitate naturæ, ita & situ se ad altiora præueniant. C

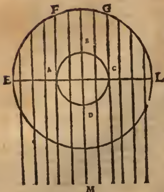
SCHOLIA IN CAPVT XLV.

Vetus commentarius qui sequitur ostendit, aquæ superficiem esse sphericā, atq; terram ipsam esse globum.

Maris & totius aquæ, cum est in tranquillitate stabilis, forma apparet globosa, quare si ponamus aquæ superficiem planam & indirecta linea positam, ut est A B r, & à puncto terræ, id est K ducatur linea k B. Coniungantur autem lineæ k A & k r, quæ singulæ tanto sunt maiores media, id est k B, quantum est A B, ad H. Igitur tranquillę aquę per A H r ubiq; curuatur.

D

Sphere terræ adscripta sunt A B C D. circa hanc sit aeris orbis, cui adscripta sunt E F G L M. Et utrunq; orbem, id est terrę & aeris diuidat linea ducta ab B usque ad L. erit superior ista, quia possidemus & illa sub pedibus. Nisi ergo caderet omne pondus in terram, paruam nimis imbrium partem terra susciperet ab A usq; C. Latera uero aeris humorem suum in cęlum darent, restat ut ex omni parte aeris humor influat terris.

TERRAM GLOBO SIMILEM. Cap. XLVI.

Orbem terræ dicimus, non ꝙ absoluti orbis sit forma, in tanta montium camporumq; disparilitate, sed cuius amplexus, si cuncta linearum comprehendantur ambitu, figuram absoluti orbis efficiat. Inde enim fit, vt septẽtrionalis plagæ sydera nobis semper appareant, meridianæ nunq̃: rursusq; hæc illis non cernantur, obstante globo terrarum. Septentriones non cernit Troglodytice & confinis Ae-

Plin. lib. 2. c. 70. [handwritten margin note: ver. 15]

A gyptus, nec Canopum Italia ⁊ quamuis eiusdem orbis pene dimidio maior pars ab oriente ad occasum, quam à meridie ad septentrionem habitetur: hic calore illic rigore prohibente accessum.

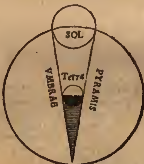
SCHOLIA IN CAPVT XLVII.

SEptentriones non cernit confinis Trogloditice, nec confinis Aegyptus.] *Troglodite graecè dicuntur, quod pro domibus antra habitent, sic exigente caloris uehementia. Horum alij sunt in Asia, alij de quibus hoc loco mentio fit, in Africa interiore ultra Aegyptum in torrida zona, & ultra equinoctialem circulum, uide descriptionem Ptolomei.*

¶Nec Canopum Italia.] *Canopus Menelai nauclerus fuit, qui dum in Aegyptum nauigarent Graeci, ad repetendam Helenam, submersus est in Nili ostio, quod hinc Canopicũ uocatur. Hic relatus est inter sydera, ac constitutus in naui Argo, sed hanc partem regiones septentrionales nõ uident, idem de hac stella est apud Aristotelem & Plinium. Sed sunt & alia argumenta, quibus efficitur erram esse globum: lunae uidelicet eclypsis, quae fit per menoeides figuras &* [illegible]*, unde constat umbram eius esse Pyramidem, quae ex nulla alia materia prouenit, nisi globata, id quod uetus commentarius hoc schemate proposuit.*

VNDE SIT NOX.

B

Hanc figuram in commẽtario sequebatur ea, quam hic quoq; statim subiecimus, in qua demonstratur terram eisdem circulis distingui, quibus caelum: sumptum autem est ex Macrobij commentario, super Scipionis somnium.

QVOMODO QVINQVE ZONAE caeli superiacent quinq; zonis terrae.

Orbis terrae est cui hic adscriptae sunt literae, A B C D. *Quomodo uero ducantur lineae inter literas, quae in circuitu praedictarum sunt uides. Nam spatia duo aduersa sibi, id est a c l n l. septentrionum, & a d l n f. australium intelliguntur pruina obriguisse perpetua. Siquidem id ostẽdunt lineae ab l in g & ab f in c. Inter hos extremos cingulos & medium, sunt duae mortalibus cõcessae ab l scilicet in n & ab f in l. Ab his quoq; ducuntur lineae ostẽdentes zonas ab n in m & ab l in k. Nam inter l & n. aestiua. Inter l & f hyemalis constat, quae utraq; altrinsecus frigoris & caloris temperie gaudet, quoniã ab n in l. semper sole rubet. In interiore quoq; rota, quae hãc praecedit quinq; zonis terrae super iacent quinq; zonae caeli, quae omnes distinguuntur literis, sicut hic praedictus terrae orbis. Est enim caeli sphaera a b c d. & intra se claudit spheram terrae s x t u. His depictis constat singulas partes terrę à singulis cęli partibus super uerticem suum positis qualitatem mutuari.*

C

D

DE CIRCVLIS TERRAE Cap. XLVII.

climata seu paralleli.

OCto cirrulisterra pro dierum varietate distinguitur. Primus ab Indiæ parte Australi, per rubri maris accolas, & Africæ maritima, ad columnas Herculis peruenit. Quo æquinoctij die in medio gnomon VIII. pedum, vmbram IIII. pedes longam reddit. Dies vero longissimus XIIII. æquinoctiales habet. Secundus ab occasu Indiæ per Medos vadit & Persas, Arabiam, Syriam, Cyprum, Cretam Libiam, & septentrionalia Africæ contingens. Vmbilicus æquinoctio XXXV. pedum, vmbram XXIII. pedes longam facit. Dies autem maxima XIIII. horarum est accedente bis quinta parte vnius horæ. Tertius oritur ab Indis Imao proximis, tendit per Caspias partes, Taurum, Pamphiliam, Rhodum, Cycladas, Cyracausas, Catenem, Gades: gnomonis cunctæ vmbram XXXVIII. vnciaꝝ faciunt. Longissimus dies horarum XIIII. atq; dimidiæ, cū tricesima vnius horæ. Quartus ab altero latere Imai per Ephesum, mare Cycladum, septētrionali Sicilię, Narbonensis Galliæ exortiua, Africæ maritima tendit ad occasum. Gnomoni XXI. pedum respōdent vmbræ VI. pedū. Longissimus dies habet horas XIIII, & tertias duas vnius horæ. Quinto circulo cōtinētur ab introitu Caspij maris Bactrij, Armenia, Macedonia, Tarentum, Thuscū mare, Baleares, Hispania, Media: Gnomonis VI. Maximus dies horaꝝ XV. Sextus amplectitur, Caspias gentes, Caucasum, Samothraciam, Illyrios, Campaniam, Hetruriam, Massiliam, Hispaniam, Terraconensem mediam, & inde per Lusitaniam. Gnomoni pedes IX. vmbræ VIII. Longissimus dies horaꝝ XV. addita nona parte vnius horæ. Septimus ab altera Caspij maris hora incipit, vaditꝙ per Thraciæ auersa, Venetiam, Cremonam, Rauennam, transalpinam Galliam, Pyrænæum, Celtiberiam. Gnomon XXXV. vmbræ XXXVI. Amplissima dies horarum XV. & quintaꝝ partium horæ trium. Octauus à Tanai per Mæotim lacū, & Sarmatas, Dacos, partemꝙ Germaniæ, & Gallias ingreditur. Longissimus dies horarum XVI. est, His circulis antiqui duos præponunt, vnum per insulam Mæroën, & Ptolemaidam rubri maris vrbem vbi longissimus dies horarum XVI. est, dimidia hora amplior: Alteꝝ per Syenem Aegypti, qui est horarum XIII. Duosꝙ subijciunt, primum per Hyperboreos & Britanniam, horarum XVII: alterum Scyticum, à Riphæis iugis in Tylen in quo dies continuantur noctesꝙ per vices.

SCHOLIA IN CAPVT XLVII.

A *Post hoc caput inuenimus scriptum quoddam expositionis loco additum, fragmentum uidelicet ex secundo libro Ptolomei* μεγάλης πραγματείας, *nos operepretium arbitrati sumus, si totum illum commentarium adscriberemus huic capite: uniuersam enim hanc distributionem absolute continet de climatis ac parallelis, quæ recte intellecta studiosi cum fructu in Cosmographia, Pliniana præsertim uersabuntur.*

CAPVT VI. EX SECVNDO LIBRO PTOLOMAEI DE MAGNA OPERATIONE, *quod Almagestum inscribitur.*

¶Expositio proprietatum per singulos parallelos.

EOdem modo in cæteris quoque parallelis vniuersales propositasq; proprietates sumentes, quarta parte vnius æquinoctialis horæ declinationum excessibus adauctis, sufficienter fecerimus, si posuerimus vniuersalem earum expositionem, antequã ad particularia descendamus. ¶Initium igitur à parallelo qui sub ipso æquinoctiali est capiamus. Is dilleparat proxime à totius quartæ nostri orbis parte, illam quæ ad meridiẽ est, solusq; dies & noctes vniuersas æquales inter se habet. Ibi enim solũmodo oẽs qui in sphæra sunt parelleli ad æquinoctialem circulum in duo æqualia diuiduntur, ita vt partes quæ super terram sunt & inter se similes & æquales subterraneis partibus singulæ singulis sint, quod in nulla prorsus declinatione accidit, solus tamen æquinoctialis rursum vbiq; æqualiter ab horizonte diuisus, dies qui per ipsum fiunt æquales ad sensum noctibus facit. De maximis enim ipse quoq; circulus est. Reliqui vero quum inæqualiter & secundũ nostri orbis declinationem diuidantur, Au- *Parallelus primus*

B straliores quidem ipso partes quæ super terram sunt minores subterraneis, & dies noctibus breuiores faciunt. Borealiores autem econtra, maiores super terram partes, longiores dies, huius paralleli vmbræ quoq; duplices sunt. Sol enim bis super uerticem habitantium sub eo fit secundum æquinoctialis obliquiq; circulis partes. Quare tũc solum in meridie Gnomones nullam vmbram reddere possunt. Quum vero sol per borealem semicirculum feratur, tunc ad meridiem, quũ autem per australem tunc ad septentrionem vmbræ à gnomonibus redduntur. In his regionibus qualium partium Gnomon est 60. Talium vtraq; tam æstiualis quàm hyemalis vmbra 26.30. proxime est. ¶Dicemus autẽ vniuersaliter nisi de illis vmbris quæ in meridiebus fiunt. Non enim accipere possumus veritatem meridiei, neq; in punctis æquinoctialibus neq; solstitialibus. Sed tamẽ quando non acceperimus vmbrã in his temporibus apud horam meridiei, erit proximum veritati neq; causaliter aliquis error sensibilis, supra verticem vero eorum qui sub æquinoctiali habitant ille stellæ peruenuiunt quæ in ipso æquinoctiali voluuntur, & omnes tam oriri quàm occidere videntur. Nam sphæræ poli cum in ipso sint horizonte nullũ circulum æquatori parellelum aut semper apparentem, aut nunq̃ apparentem faciunt orbem meridiei secantem. ¶Habitationes autem posse sub æquinoctiali esse quasi in regione ui mium tẽperata, multi contendunt. Nam solem nec in punctis super verticem immorari: quoniam recessus secundum latitudinem velociter ab æquinoctialibus punctis deficit, vnde temperatam reddi æstatem, nec in solstitijs multum à vertice distant, quare leuissimas hyemes fieri. ¶Quæ vero istę sint habitationes verisimiliter dicere non possumus. Nam ad hunc vsq; diem nostri orbis homines minime illo penetrarunt. Quare coniecturam magis quàm veram historiam ea quæ de ipsis narrantur, quispiam extimabit. Sed de proprietatibus quidem paralleli qui sub æquinoctiali est, hæc breuiter dicta sint. ¶De reliquis vero à quibus & habitationes nonnulli æstimant comprehendi, illa re in singulis repetantur, addemus q̃ super verticem in singulis ille stellę fiunt quæ arcu æquali eius circuli qui per polos æquinoctialis est, ab ipso distãt, æquali inquam arcui quo suppositus quoq; parallelus similiter distat, & q̃ semper ille apparet circulus qui polo æquinoctialis boreali polo & eleuatione *Sub æquatore est habitatio secundũ plerosq; nostri temporis 1522.*

poli ſpatio deſcribitur à quoq; intercipiuntur ſtellæ omnes ſemper apparēt, contra vero nunquā ille apparet circulus qui polo auſtrali & eodē deſcribitur ſpatio, à quo quæ intercipiuntur ſtellæ nunquam apparent. C

Parallelus 2 per taprobanem. SECVNDVS eſt parallelus in quo maximus dies horarū eſt æquinoctialium 12. 15. hic ab æquinoctiali gradibus 4. M. 15. diſtat: & deſcribitur per inſulam taprobanem: hic etiam vmbræ duplicis eſt: ſol enim bis ſuper verticem illorum fit. Qui ſub eo habitant, & Gnomones in meridiebus vmbra tunc priuat, quādo ab æſtiuali ſolſtitio in vtraq; parte G. 79. M. 30. diſtat: ita dum per hos. 159. gradus fertur ad auſtralia, dum vero per reliquos 201. ad borealia gnomonum vmbræ protenduntur. Hic qualium gnomon eſt. 60. talium eſt æquinoctialis vmbra 4. 25. Eſtiualis 21. 20. brumalis 32.

Parallelus 3. TERTIVS parallelus eſt vbi maximus dies æquinoctialium eſt horarum 12. M. 30. Hic G. 8. M. 25. Ab æquatore diſtat & deſcribitur per ſinum aualicum: vmbræ duplicis hic quoq; eſt, ſol enim bis ſuper verticem illorum fit: qui ſub eo habitant, & gnomonica etiam in meridiebus vmbra tunc priuat: quando ab æſtuali ſolſtitio in vtraq; parte 69. partibus diſtat. Ita dum per hos 138. gradus fertur ad meridiē gnomonum vmbræ protenduntur, dum vero per reliquos 222. ad ſeptentrionem. Hic qualium gnomon eſt. 60. talium æquinoctialis quidem vmbra eſt 8. 50. æſtiualis vero 16. 50. brumalis autem 37. 54.

Parallelus 4. QVARTVS parallelus: in quo maximus dies eſt horarum æquinoctialium 12. 45. hic diſtat ab æquinoctiali gradibus 12. 30. & deſcribitur per ſinum aduliticum: hic quoq; duplicis vmbræ eſt: bis enim ſol ſuper verticem fit, & gnomonas in meridiebus vmbra tunc priuat: quando ab æquinoctiali ſolſtitio in vtraq; parte 57. 50. gradibus diſtat. Ita dum per hos. 115. 40. gradus fertur ad meridiem: vmbræ gnomonum protrahuntur, dum vero per reliquos 244. 20. ad ſeptentrionem hic qualium gnomon eſt 60. talium æquinoctialiis vmbra 13 20. Eſtiualis 12. brumalis 44. 10. D

Parallelus 5. QVINTVS Parallelus ſub quo maximus dies eſt horarum æquinoctialium 13. hic ab æquinoctiali G. 16. M. 27. diſtat: & deſcribitur per meroem inſulam, hic quoque vmbræ duplicis eſt, & ſol bis ſuper verticem fit gnomonasq; vmbra in meridiebus tunc priuat, quando in vtraq; parte ab æſtuali ſolſtitio 45. gradibus diſtat, ita dum per hos 90. gradus fertur, gnomonum vmbræ ad meridiem tendūt: dum vero per reliquos 270. ad ſeptentrionem, hic qualium quomodo eſt 60. talium eſt æquinoctialis vmbra 17. 45. æſtiualis. 7. 45. brumalis 51.

Parallelus 6. SEXTVS eſt parallelus ſub quo maximus dies eſt 13. 15. horarum æquinoctialium, hic ab æquinoctiali 20. 14. gradibus diſtat, & deſcribitur per napata: & eſt etiam iſte duplicis vmbræ, ſol enim bis ſuper vertices fit, & gnomonas in meridiebus vmbra tunc priuat, quando ab æſtuali ſolſtitio ex vtraq; parte 31. gradibus diſtat, ita dum per hos 62. gradus fertur gnomonum vmbræ ad meridiem protrahuntur: dum vero per reliquos 298. ad ſeptentrionem, hic qualium gnomon eſt 60. talium æquinoctialis vmbra 22. 10. æſtiualis 5. 45. brumalis 58. 10.

Parallelus 7. SEPTIMVS eſt parallelus vbi maximus dies eſt horarum æquinoctialium 13. 30. hic ab æquinoctiali 23. 51. gradibus diſtat: & deſcribitur per ſyenem: hic parallelus primus eorum eſt qui ſimplicis vmbræ nominatur, nūquam enim ſub ipſo gnomonum in meridiebus vmbræ ad auſtralia protendūtur. Sed in ipſo æſtiuali duntaxat ſolſtitio ſuper verticem habitantium ſub eo ſol fit: & gnomones tunc abſq; vmbra eſſe cernuntur: tantum enim ab æquinoctiali diſtat: quātum æſtiuale tropicum punctum, reliquo vero tempore vniuerſo ad ſeptentrionem vmbram mittunt, hic qualium gnomon eſt 60. talium eſt æquinoctialis vmbra 26. 30. brumalis 65. 50. æſtiuali vero vmbra gnomones carent. Omnes quoq; iſtos borealiores paralleli vſq; ad eum qui noſtrum orbem diſſeparat habitabilesq; regiones terminat, ſimplicis vmbræ ſunt, ſub ipſis enim meridiebus ſine vmbra penitus gnomones cernuntur: nec ad meridiem eas ſed ad ſeptentrionem ſemper mittunt, nunquam tamen ſol ſuper vertices in iſtis fit.

A OCTAVVS est parallelus sub quo maximus dies est 13.45. horarum æquinoctialium: hic ab æquinoctiali. G.27.M.40.distat: & scribitur per Ptolemaidem, quæ in thebayde est: quæq; Mercur appellatur, hic qualium Gnomon est 60. talium æstiualis vmbra.3.30.æquinoctialis.31.50.brumalis.70.10. Parallelus 8.

NONVS est parallelus vbi maximus dies est.14.horarum æquinoctialium hic ab æquinoctiali.30.22.gradibus distat: & scribitur per inferiorem Aegypti regionem, hic qualium Gnomon est.60.talium æstiualis vmbra.6.50.æquinoctialis.35.12.brumalis.83.15. Parallelus 9.

DECIMVS est parallelus in quo maximus dies est.14.15. horarum æquinoctialium hic ab æquinoctiali.33.18.gradibus distat: & scribitur per mediam phænicen hic qualium Gnomon est.60.talium æstiualis vmbra.x.æquinoctialis.39.30. brumalis.93.5. Parallelus 10.

VNDECIMVS est parallelus sub quo maximus est.14.30.horarum æquinoctialium est: hic.36.ab æquinoctiali gradibus distat: & scribitur per Rhodum hic qualium quo est.60.talium est æstiualis vmbra.12.55.æquinoctialis.43.50.brumalis.103.20. Parallelus 11.

DVODECIMVS est parallelus: in quo.14.45.maximus dies horarum æquinoctialium est, hic ab æquinoctiali.38.35.gradibus distat: & scribitur per Smirnam: hic qualium quo est.60.talium æstiualis vmbra.15.20.æquinoctialis.47.50.brumalis.114.55. Parallelus 12.

TERTIVSDECIMVS est parallelus in quo maximus dies est horarum 15. æquinoctialium: hic ab æquinoctiali 40.56.gradibus distat: & scribitur per Hellespontum, hic qualium Gnomon est 60.talium æstiualis vmbra est 18.30. æquinoctialis 52.10. brumalis 127.50. Parallelus 13.

QVARTVSDECIMVS est parallelus vbi maximus dies 15.15. æquinoctialium horarum: hic distat ab æquinoctiali gradibus 43.5.& scribitur per Massiliam, hic qualium Gno-
B mon est 60.talium est æstiua vmbra 20.50.æquinoctialis 55.55.brumalis 140.15. Parallelus 14.

QVINTVSDECIMVS est parallelus vbi maximus dies 15.30.æquinoctialium horarum, distatq; ab æquinoctiali gradibus 45.1.& describitur per medium pontum, hic qualium Gnomon est 60.talium æstiualis vmbra est 23.15.æquinoctialis vero eorundem 60.brumalis 155.15. Parallelus 15.

SEXTVSDECIMVS est parallelus sub quo maximus dies 15.45.horarum æquinoctialium est, hic ab æquinoctiali 46,51. gradibus distat: & scribitur per Danubij Amnis fontes: hic qualium Gnomon est 60.talium æstiualis vmbra est.25.30.æquinoctialis.63.55.brumalis 171.35. Parallelus 16.

DECIMVSseptimus parallelus vbicunq; maximus dies 16. horarum æquinoctialium est, hic ab æquinoctiali 48.23.gradibus distat: & scribitur per hostia borysthenis: hic qualium gnomon est 60.talium est æstiualis vmbra 27.30.æquinoctialis 67.50.brumalis 188.35. Parallelus 17.

DECIMVSoctauus est vbicunq; maximus dies 16.15. horarum æquinoctialium est, hic ab æquinoctiali 50. gradibus distat: & scribitur per mediam meotida paludem: hic qualium gnomon est 60.talium est æstiualis vmbra 29.55.æquinoctialis 71.20. brumalis.208.20. Parallelus 18.

DECIMVSnonus parallelus est in quo maximus dies 16 horarum M. 30.æquinoctialium est, hic ab æquinoctiali 51.35 gradibus distat: & scribitur per australissima britaniæ, hic qualium gnomon est 60. talium æstiualis vmbra 31.25. æquinoctialis. 75. 25.brumalis 229.20. Parallelus 19.

VIGESIMVS est parallelus sub quo 16.45. horarum æquinoctialium maximus dies est: hic ab æquinoctiali 52.50. gradibus distat: & scribitur per Rheni fluuij hostia hic qualium gnomon est 60.talium æstiua vmbra 33.20.æquinoctialis 69.5.brumal.253.10. Parallelus 20.

VIGESIMVSprimus est parallelus vbi maximus dies 17. horarum æquinoctialium est, iste ab æquinoctiali 54.1.gradibus distat: & scribitur per Tanaidos fluuij hostia: hic qualium gnomon est 60 talium est æstiualis vmbra 34. 55. æquinoctialis 82.35. brumalis 278.45. Parallelus 21.

VIGESIMVSsecundus parallelus est in quo maximus dies 17.15.horarum æquinoctialium est iste 55.gradibus distat ab æquinoctiali: & scribitur per brigantium magnæ britanniæ: hic qualium gnomon est 50.talium est æstiualis vmbra 36.15. æquinoctialis 85.20.brumalis.304.30. Parallelus 22.

Parallelus 23. VIGESIMVS tertius est parallelus vbi maximus dies 17.30. horarum æquinoctiali
um est, iste ab æquinoctiali 56. gradibus distat: & scribitur per mediam britanniam C
magnam: hic qualium gnomon est 60. talium æstiualis vmbra est 57.20. æquinocti-
alis 88.50. brumalis 335.15.

Parallelus 24. VIGESIMVS quartus parallelus est sub quo maximus dies 17.45. horarum æqui-
noctialium est, iste ab æquinoctiali 57. gradibus distat: & scribitur per caturactoniũ
britanniæ: hic qualium gnomon est 60. talium æstiualis vmbra 39.20. æquinoctialis
92.25 brumalis, 372.40.

Parallelus 25. VIGESIMVS quintus parallelus est vbi maximus dies 18. æquinoctium horarum
est, iste ab æquinoctiali 58. gradibus distat: scribitur per paruæ britanniæ australia
hic qliũ gnomõ ẽ 60. taliũ est æstiualis vmbra 40.44. æqnoctialis 96. brumal. 419.5.

Parallelus 26. VIGESIMVS sextus parallelus est vbi maximus dies horarũ est æquinoctialiũ ho
rarum 18. M.30. Iste ab æquinoctiali 59.30. gradibus distat: & scribitur per mediam
britanniam paruam. Non sumus hic vsi incremento quartæ partis horæ vnius: tum
quoniam crebriores hic paralleli fiant: tum quoniam eleuationum differentia ne in-
tegri quidem vnius gradus colligatur: & ad hæc quia non similiter nobis in borea-
lioribus scrutanda sunt omnia propterea & proportiones vmbrarum ad gnomo-
nes: superfluum putauimus in separatis reconditisq; locis apponere.

Parallelus 27. VBI ERGO dies maximus 19. horarum æquinoctialium est ille parallelus 61. ab
æquinoctiali gradibus distat: & scribitur per borealia paruæ britanniæ.

Parallelus 28. VBI AVTEM maximus dies 19.30. æqnoctialiũ horarũ est ille parallelus 62. gra-
dibus ab æquinoctiali distat: & scribitur per insulas quas ebudas nominant.

Parallelus 29. VBI AVTEM maximus dies 20. horarum æquinoctialium est: ille parallelus 63.
gradibus distat ab æquinoctiali: & scribitur per thylem insulam. D

Parallelus 30. VBI VERO maximus dies horarũ 21. æquinoctialium est ille parallelus 64.30. gra
dibus distat ab æquinoctiali: & scribitur per Scyticas gentes ignotas.

Parallelus 31. VBI MAXIMVS dies horarum est æquinoctialium 22. ille parallelus 65.30. gra-
dibus distat ab æquinoctiali.

Parallelus 32. VBI MAXIMVS dies horarum est æquinoctialium 23. ille parallelus ab æquino
ctiali 66. gradibus distat.

Parallelus 33. VBI AVTEM maximus dies 24. horarum æquinoctialium est ille parallelus di-
stat ab æquinoctiali gradibus 68.40. ¶ Hic primus eorum est qui periscij: hoc est la
tine circumbratiles appellãtur: in æstiuali tamen solstitio duntaxat sole non occidẽ
te: ad omnes horizontis partes: Gnomonis vmbræ vertuntur: hic æstiualis tropi-
cus parallelus semper: Brumalis vero nũquam apparet: ambo enim permutatim ho
rizontem tangunt. ¶ Obliquus autem circulus qui per medium signorum est: quan
do verũ æquinoctiale punctum oritur: idem fit cum horizonte: si quis vero contẽ-
plationis causa vniuersaliora borealiorum declinationum accidentia quærat: is inue
niet vbi eleuatio poli graduum 67. M.15. fere est, ibi nequaquam zodaici gradus: si-
ue orbis signorum partes ad vtramq; æstiualis solstitij partem occidere: ita vt dies
maxima & vmbrarum ad omnes horizontis partes circunductio: mẽstrua ferme fi-
at. Hæc quoq; facile per iam expositam obliquationis tabulam intelliguntur. ¶ Nã
quemcunq; distare ab æquinoctiali gradibus parellelũ inuenlemus: qui verbi gra-
tia 15. gradus ab vtraq; tropici parte intercipiat: quiq; tunc aut semper, aut nũquam
apparet: cum intercepta eius circuli parte: qui per medium signorum est, tot profe-
cto gradibus ab 90. vnius scilicet quartæ partibus: borealis poli eleuatio deficiet.

Parallelus 34. VBI AVTEM eleuatio poli 69.30. graduũ est ibi 30. gradus ex vtraq; solstitij æsti
ualis parte solem non occidere quisquam inueniet: ita vt duorũ proxime mensiũ ma
ximus dies: & Gnomones circumumbrales eodem tempore fiant.

Parallelus 35. VBI ELEVATIO poli 73.20. graduum est ibi 45. gradus ex vtraq; solstitij æsti-
ualis parte non occidere quispiam inueniet: ita vt maximus Gnomones periscij ad
trium mensium proxime spatium extendatur.

VBI ELEVATIO 78.20. graduũ est: ibi ex vtraq; solstitij æstiualis parte 60. gra

dus non occidere quiſpiam inueniet: ita vt maximus dies & vmbrarum circundu-
A ctio ad menſium quatuor ſpacium procedat.

VBI ELEVATIO poli 84. graduum eſt ibi ex vtraq; ſolſtitij æſtiualis parte 75. gradus non occidere quiſpiam inueniet: ita vt quinq; maximus dies menſium ferme fiat & Gnomonum vmbræ eodem tempore circunducantur.

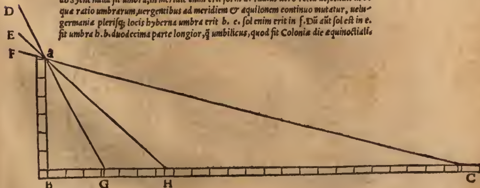
VBI VERO totius quartæ partis 90. gradibus borealis polus eleuatur ab horizõte: ibi borealior æquinoctiali: ſemicirculus ſigniferi, hoc eſt circuli qui per medium ſignorum eſt medietas nunquam ſub terra fit Auſtralior nunquam ſuper terram: ita vt dies vnus & nox vna annui ſpatij ſint ſex proxime menſium: Gnomones vero ſemper periſcij ſint. Huius declinationis propria ſunt vt borealis polus ſuper verticem ſit: & obliquus quidem tum ſemper tum nunquam apparentis ſitum accipiat: & borealis ſemiſpherium ſitum ſuper terram Auſtralis ſub terra ſemp efficiat: æqui noctialis vero ſitum habeat horizontis.

GNOM[illegible] DE IISDEM. Caput XLVIII.

VMbilici, quem gnomonem appellant, vmbra in Aegypto meridiano tempore, æquinoctij die paulo plus quam dimidiam gnomonis menſuram efficit. In vrbe Roma nona pars gnomonis deeſt vmbræ. In oppido Ancona ſupereſt quarta triceſima. In parte Italiæ quæ Venetia appellatur, iiſdem horis vmbra gnomoni par fit. Simili quidem modo eſt ſuper Alexandriam V. milibus ſtadiorum, ſolſtitij die medio nullam vmbram iaci. Sicut & in India ſupra flumen, Hypaſim: quod & apud Troglodytas XLV. ante & poſt ſolſtitium die fieri dicunt medijs XC. diebus in meridiem vmbra ſita. Sed & in Meroë inſula Nili, V. milibus ſtadiorum à Syene
B bis in anno abſumi vmbras, ſole † duodecimam partem Tauri, & quartamdecimã Leonis obtinente.

SCHOLIA IN CAPVT XLVIII.

VMbilici quem gnomonem appellant.] *Gnomonica inueniũtur à radijs ſolis, ſtilo ad perpendiculum à planitie ſecundum rectum angulum erecto, qui dum eſt in lumine umbram neceſſrio facit, quæ ratio ad horologiorum deſcriptionem & mundi inclinationem & coſmographiam ſane neceſſaria eſt. Sit itaq; in propoſito ſchemate umbilicus, id eſt, ſtilus erectus a. b. qui ſplendente ſole facit umbram, humili quidem ſole longam, ſublimi breuem. Sit itaque ſol in d. radius à contactu umbilici ubi eſt a. deſcendit in g. efficiens umbram b. g. dimidio breuiorem. ſtilus enim ſit pedum lx. umbra xxx. talis die æquinoctiali fit (ſolem ſemper intelliges in meridie) in Aegypto, eadẽ fit die ſolſtitiali apud Coloniã Agripinenſiũ. Eodẽ die in oppido Syene nulla fit umbra, in meridie enim erit ſol in a. radius uero recta deſcendit in b. quæ ratio umbrarum, uergentibus ad meridiem & aquilonem continuo mutatur, uelu- germaniæ pleriſq; locis hyberna umbra erit b. e. ſol enim erit in f. Dũ aũt ſol eſt in e. fit umbra b. h. duodecima parte longior, q̃ umbilicus, quod fit Coloniæ die æquinoctiali.*

¶Duodecimam partem tauri & quartamdecimam leonis.] *Quemadmodum ex signorum partibus antisiis cõstat, hoc sic fieri nequit. Duodecima enim pars tauri antisium habet decimamoctauam leonis non quartamdecimam, ueluti inferius copiosius docebimus de antisiis signorum. Legitur & apud Plinium aliter, sed neq; hoc ad recentiorem partium distinctionem quadrat. Vide inferius de æquinoctio.* C

DE TERRAE MOTV. Caput XLIX.

vide Plin. lib. 2. cap. 79.

TErræ motum vento fieri dicunt, eius visceribus instar spongiæ cauernosis incluso, qui hanc horribili tremore percurrens, & euadere nitens, vario murmure concutit, & se tremendo vel dehiscendo cogit effundere. Vnde caua terrarum his motibus subiacent, vtpote venti capacia: harenosa autem & solida carent. Neq; enim fiunt, nisi cælo mariq; tranquillo, & vento in venas terræ condito. Et hoc est in terra tremor, quod in nube tonitruum: hocq; hiatus, quod fulmen. Fiunt simul cũ terræmotu & inundationes maris, eodẽ videlicet spũ infusi, vel residentis sinu recepti.

INCENDIVM AETHNAE. Caput L.

TEllus Siciliæ, quæ cauernosa & sulphure ac bitumine strata, ventis pene tota & ignibus patet, spiritu introrsus cum igne cõcertante, multis sæpe locis fumum, vel vapores, vel flammas eructat, vel etiam vento acrius incumbente, harenarum lapidumve moles egerit: Inde mõtis Aethnæ ad exemplum gehennæ ignium tam diutinum durat incendium, quod insularum Aeolidum dicunt vndis nutriri, dum aquarum concursus spiritum secum in imum profundum rapiens, tam diu suffocat, donec venis terræ diffusus fomenta ignis accendat. Hinc Scillæi canes latrare fingũt, dum procul nauigantes vndaꝝ fremore terrent, q̃s sorbẽte voragine collidit æstus. D

DIVISIO TERRAE. Caput LI.

TErrarum orbis vniuersus, oceano cinctus, in tres diuiditur partes. Europam, Asiam, Africam, Origo ab occasu solis, & Gaditano freto, qua irrumpens oceanus Atlanticus in maria interiora effunditur: hinc intranti dextra Africa, læua est Europa. Inter has Asia magnitudine compar est aliis duabus. Termini sunt amnes Tanais & Nilus. X V. passuum in longitudine quas diximus fauces Oceani patent V. in latitudine. Europa ergo ab occidente vsque ad septentrionem, Asia vero à septentrione per orientem vsque ad meridiem, atque inde Africa à meridie vsque ad occidentem extenditur.

BEDAE ANGLOSAXONIS DE NATVRA RERVM LIBRI FINIS.

DIES LVNAE CVM NVMERIS SVIS.

A

i	i. d. lxxxviij.	xxiij.	i. cccc. lx. viij.
ij	i c xvi.	xxiiij.	i. dcc. l. xi.
iij.	i. c. xix.	xxv.	i. cc. l. xiiij.
iiij.	i. ccc. xv.	xxvi.	i. c. iiij.
v.	dccc. xviij.	xxvij.	dccc. lxxx.
vi.	dc. xx. iiij.	xxviij.	dcccc. lxvi.
vij.	cccc. iiij.	xxix.	i. c. xv.
viij.	dccc. l. vi.		
ix.	dc. l. i.		
x.	d. xxx. ix.		
xi.	d. xc. iij.		
xij.	i. cccc. xliij.		
xiij.	i. dccc. lxxx.		
xiiij.	i. dc. lxxx. iiij.		
xv.	i. c. x.		
xvi.	d. xxx.v.		
xvij.	dccc. xc. iij.		
xviij.	i: dc. xc. vij.		
xix.	dc. xviij.		
xx.	i. d. lx. vi.		
B xxi.	ii. xxxlx.		
xxij.	i. d. lx. vi.		

In l.semel.xxix.& rem.xxi.
In c.t.xxix.rem.xiij.
In cc.sexies.xxix.rem.xxvij.
In ccc.decies.xxix.rem.x.
In cccc.tredecies.rem.xxiij.
In d.sept.decies.rem.vij.
In dc.vicies rem.xx.
In dcc.vicies & quarter.rem.rem.vij.
In dccc.vicies sept.rem.xvij.
In dcccc.tric.& semel.rem.i.
In i.tric.& quat.rem.xiiij.
In ii.sexag.& octies.rem.xviij.
In iii.cent.& t.rem.xiij.
In iiii.eent.trec.& sept.rem.xvi.

PETOSIRIS MICEPSO REGI SALVTEM.

De his quæ à me ad humanæ vitæ cautelam inuenta sunt, vnumquodq; me tibi mittere non piguit. Superest ut tu in his per inspiratam tibi diuinitus prudentiam, operando laborem impendas. Certus quod decumbentium vel fugitiuorum vel monomachorum, vel aliorum similium euentibus, non fallacem poteris capere præscientiam. Si argumentum regulare quod huic scripturæ subieci diligêter inspexeris, consulturus igitur sic facito: Sume nomen vel discumbentis, vel in fugam lapsi, vel depugnaturi, vel alterius cujuslibet de quo inquiris, & collige numerum eius, deinde lunam considera, quota fuerit ea die, qua vel eger decubuit, vel fugitiuus elapsus est, vel quota futura sit cum monomachus depugnaturus est, & cætera huiusmodi: numerumq; regularem qui ei lunæ ascriptus est, numero nominis adiunge. In summa quæ ex his cõficitur, per xxix. diuide. & numerum qui superfuerit collige, inspectaq; figura, quo in loco idem numerus sit positus inquire. Si eum inueneris in ζωὴ μεγάλη & de egro agitur, cito conualescet, si de fugitiuo, cito reuertitur, si de gladiatore uincet. Si autem in μικρὰ ζωὴ omnia hæc difficilius euenient. si autem in ζωὴ μικρὰ licet prosperum, difficilem tamen exitum habitura, quod si in eo loco fuerit θάνατος μεγάλη inscriptus, eger post longam infirmitatem morietur: fugitiuus diu quæsitus non inuenietur, gladiator tamen difficile superabitur. Eadem in μικρὸ θανάτῳ celeriora fient, & in μικρὸ θανάτῳ celerrima. Ponatur exempli grã, pugna Hectoris & Achillis, luna erit xvij. quæ habet numerum regularem. dccc. xc. iij. achillei nomẽ habet. m̃. cc. lxxxvi. qui umul iuncti, faciunt ñ. c. lx. ix. Hos partire per xxix. & quod super fuerit, id est, xxuj. quære in forma regulari, & inuenies illud in eo loco vbi scribitur ζωὴ μεγάλη Siquidem de Hectore feceris, inuenies residuum numerum in μικρὸς θάνατος quæ positio numerorum, victorem Achillem, & Hectorem victum significat absq; ambiguitate. Est & alius modus: Si numerus lunæ fuerit in ἰσότης. & numerus homi

BEDAE ANGLO SAXONIS DE RATIONE TEMPORVM LIBER.

A

CAPITA LIBRI.

ARGVMENTVM IN LIBRVM BEDAE DE TEMPORIBVS.

Superiore libro de mundo & præcipuis eius partibus, breuibus ac perspicuis rudimentis, in Cosmographia lector institutus est quandoquidem ad temporum ac historiarum cognitionē, quibus hoc argumento est destinatum, ea disciplina parasceue est. Hoc autem uolumine quod de B *temporibus seu de temporum ratione inscribitur, temporum partes, species & discrimina cursim tantum exponit, sequente enim idem argumentum copiosius tractat. Ordinis enim fuit & quidem secundum naturam, ut posteaquam temporis causam unde proueniat, id est mundum, explicasset, nunc de affectibus & consequentibus oratio institueretur, quæ quia sequenti libro fusius tradentur, explicationem locorum difficilium illi argumento reseruabimus.*

TEMPORIS DIVISIO. Cap. I.

Empora momentis, horis, diebus mensibus, annis, seculis & ætatibus diuiduntur. Momentum est minimum atq; angustissimum tempus, à motu syderum dictum. Est enim extremitas horæ in breuibus interuallis, cum aliquid sibi cedit atq; succedit. Hora græcum nomen est, & tamen latinum sonat: ora enim finis est temporis, sicut & oræ sunt fines maris, fluuiorum, vestimentorum. Constat autem hora IIII. punctis, X. minutis, XL. momentis. Et noranter propter errorem cauendum, quod computus partim natura, partim autoritate vel consuetudine nitatur: natura, vt annum cōmunem XII. menses lunares habere: consuetudine, vt menses XXX. diebus computari: autoritate, vt hebdomadam septem ferijs constare.

Momētum à motu.

Horæ.

SCOLIA IN CAPVT PRIMVM.

HOra græcum nomen est. ὥρα *aspiratur, latine uero ora quæ non tempus significat, sed spatij cuiusq; aut magnitudinis extremitatem ut locorum regionū uestium etiam, leuem habet: non igitur idem est, spiritu namq; distinguitur Græcum & Latinum. Horas autem Græci uocant quatuor anni trimestria spatia nota uulgo uer, æstatem, autumnum, & hyemem, quas partes autor est Eustathius Homerū intelligere in Iliade ubi quatuor deas horas introducit quarū duæ cælum aperiant, reliquæ cludant. Aperitur autem cælum ut tradunt & physici, & probat Aristoteles lib. 2. de generatione & corruptione, à bruma usq; ad solstitium, quod tempus est generationis, clauditur uicissim à solstitio usq; ad brumam: quod tempus uocāt corruptionis. Toto enim hoc tempore sol decedit: sed uulgatiore significatione temporis momentum quoddam significat diei ciuilis*

partem uicesimam quartam scriptores æquinoctiales uocant, & sunt toto anno æquales, quæ dum fiunt, oritur mundi semuncia, id est uicesima quarta pars alias diei naturalis quæ à nocte distinguitur partem significat duodecimam, hæ sunt inæquales æstate nanq; longæ sunt huius generis horæ hyberna itaq; nox quia prolixa est nocturnas habet longiores horas. C

DE DIE. Cap. II.

DIes vulgaris est solis præsentia super terras, qui proprie † XXIIII. horis impletur. Hunc Hebræi, Chaldæi, & Persæ inter duos solis exortus: Aegyptij inter duos occasus numerant: Romani à medio noctis in medium. Vmbri & Athenienses à meridie computant ad meridiem Moses autem à mane vsq; ad mane vnum diem appellat. Sed Domino surgente vespera sabbati, lucescebat in primam sabbati, vt homo de luce lapsus in tenebras, deinceps à tenebris rediret ad lucem.

CHOLIA IN CAPVT II.

DIes vulgaris est solis.] *Diem hunc uulgo artificialē improprie nominant alij ut iā sumus sæpius testati naturalem, nomen certe habet à Ioue, quem Græci Δία uocant, intelligunt autem physici Iouis nomine solem ueluti ex notißimo Orphei & Ennij uersiculo constat, atqui sol est autor diei.*

¶Hunc Chaldæi & Persæ inter duos solis exortus.] *De uario dierum initio uide Gellium & Celij lectiones antiquas.*

DE NOCTE. Cap. III.

NOx, est solis absentia terrarum vmbra conditi, mortalibus ad requiem facta, ne opere diutino auida deficeret humanitas: vbi rigidior, ibi & ad opera minuenda membra fouēda prolixior. Cuius partes sunt septem: Crepusculum, id est, dubia lux inter lucem & tenebras: Nam creperum dubium dicimus. Vesperum, apparente stella huius nominis. Conticinium, quando omnia silent. Intempestā, quod est medium & inactuosum noctis tempus. Gallicinium, quando gallus resonat. Matutinum, inter abscessum noctis, & auroræ aduentu: Et diluculum, quasi iam incipiens parua diei lux, hæc & Aurora, solem præcedens. D

Crepusculum. Vesperum. Conticiniū Intempesta Gallicinium. Matutinū. Diluculum

SCHOLIA IN caput TERTIVM.

NOx est solis absentia.] *Nox è græca dictione est literæ unius mutatione. Græce enim νὺξ noctem significat hanc Aristoteles definit primo libro τῶν μετεώρων, σκιὰν τῆς γῆς, id est umbram terræ. necesse nanq; ut ex physica atq; optice constat, corpore in lumine posito umbram fieri in aduersa lucis regione. Itaque dum sol infra finitorem (quem Græci horizonta uocāt) decurrit necesse est umbram terræ late per aera aspergi cælo non aūt penetrare usque ad ultimum cælorum ut docent Astrologi & physici, est autem umbra hic quòd ad figuram attinet metæ similis seu Pyramidæ de qua re uide schemata quædam superius descripta sed & libro sequenti hæc ipsa copiosius.*

¶Mortalibus ad requiem facta.] *Nox rebus agendis inepta est ob id quidam à nocendo dictam scribunt: faciunt poetæ hanc terræ prolem (cuius ratio deprehenditur ex his quæ modo diximus) hæc statim genuit ὕπνον καὶ θάνατον, id est somnum & mortem germanos fratres, tum quia nox sonum conciliet, qui dimidium uitæ hominibus aufert, hoc est semimortuos reddere, lepide itaque excogitatum mortē fratrem esse somnū, ut apud Senecā in tragœdia: diræ frater languidæ mortis.*

¶Vbi nox rigidior.] *Frigidis somnus producitur, calidis autē cōciliatur. uide Aristotelem in libello de somno & uigilia. Itaq; natura prouisum est, ut hybernæ noctes æstiuis sint longiores, & eo quidem magis, quo regio ipsa septētrionibus extra solis uiam propius subiecta est, ueluti Britannia, noctem brumalem habet horarum XVII. Germania XVI. Italia uero XV. Hybernia autem XXIIII. Porrothylæ quæ terrarum ultima est, mensibus pluribus una nox durat, sed uicissim in his solstitiales dies totidem horas perdurant, itaq; lucis & tenebrarum ratio in omnibus regionibus æqualis est, facta inter sese collatione æqualium & inæqualium.*

¶Apparente stella huius nominis.] *Hec Veneris stella est, quæ dum solem sequitur, & sub noctem in occasura cæli parte cernitur, uesper & hesperus, & uesperugo dicitur: si uero idem sidus mane solem anteuertat, lucifer & græce phosphoros dicitur, omnium stellarum quæ in cælo sunt maxima ac luculentißima, umbram enim reddit tantò luna minorē, quantum ipsa solis umbra uincitur.*

DE HEBDOMADA Caput IIII.

A

Hebdomada septem diebus constat, octauus autem dies idem primus est, ad quem reditur, eo'q; rursus hebdomada ordirur. His nomina gentilitas à Planetis indidit, habere se credentes à Sole spiritum, à Luna corpus, à Marte sanguinē, à Mercurio ingenium & linguam, à Ioue temperãtiam, à Venere voluptatem, à Saturno tarditatem. Sed Syluester Ferias appellare constituit, primum diem Domini cum nuncupans, imitatus Hebræos, qui primam sabbati, secundam sabbati, & sic cæteros à numero nominaut: apud quos hebdomada totidem etiam annis peragitur: qui hebdomadam quoque hebdomadarum in diebus similiter habebant & annis. Quinquagesimum diem Pentecosten, annum vero, Iubileum, id est, libertatem vocantes. *Hebdomade annorū apud Hebreos.*

SCHOLIA IN CAPVT QVARTVM.

Ἑβδομὰς seu ἑβδόμας & hebdomada tot enim modis dicitur, tempus est septem dierum, unde & nomen habet etiam apud Latinos, nam septimanam uocamus. Quos nō ex conuersione astrorum, unde reliqua ferè colliguntur, sed autoritate Dei (qui sex diebus ut ante dictum est mundi creationem compleuit, & septimo quieuit) primum Iudæi ordinarunt, quorum sex uacationibus rerum prophanarum tribuerunt, septimum religioni & quieti, unde sabbatum dictum est. Quod inde gentiles & Christiani, diuersa tamen ratione sunt imitati, & primum quidem à sabbato diem, primam sabbati, deinde sequentem secundam sabbati, & ita deinceps, pro quibus ecclesia utitur feriarum ordine. Nam religio uetuit hos dies gentilitijs dijs inscribere, quales sint, dies Veneris, Martis

B *&c. De cuius facti ratione alibi est dictum copiosius.*

¶His nominibus gentilitas à planetis indidit.] *de affectionibus corporalibus, quas poetæ largiuntur nascentibus, si scire cupis exacte, lege Pontani de rebus cœlestibus librum quartum.*

DE MENSE Caput V.

Mensis lunaris incremento lunæ senio'q; conficitur, dum XXIX. & semis diebus paulo plus quàm Zodiacum peragit: sed facilitas computandi trigenis, & vndetrigenis diebus lunæ menses alternat. Solaris autem mensis XXII. horis est amplior, ex quibus XI epactarum dies accrescunt, quibus sol lunæ cursum singulis annis exuperat. Duodecies enim vigeni & bini CCCLXIIII. faciunt, & vndecies vigeni & quaterni eundem numerum complent. Sed Hebræi menses à luna nascente, Romani à Calendis incipiunt, Aegyptij à quarto die Calendarum Septembrium vsque in nonum Calendarum earundem, XXX diebus suos menses putantes: Residuos vero dies intercallares appellant, qui primi ad solis cursum menses terminare cœperunt, ne lunæ velocior & dubius cursus impedimētum calculandi eis faceret.

SCOLIA IN CAPVT QVINTVM.

¶Dum XXIX. diebus & semis paulo plus quā Zodiacum peragit.] *Recte dictum paulo plus. Nam hoc dierum numero signiferum integrum permetitur, & duodecimam eius fere partem. Mensis enim est non, dum luna ad eandem partem signiferi, unde præcedente mense exibat, reuertitur: sed quod est inter duos eius ad sole synodos, Latini coetus uocant. Sequenti autem libro de mensibus nostris & peregrinis plura disseram.*

DE MENSIBVS ROMANORVM Caput VI.

Romani autore Romulo X. mensibus annum ordinatum agebant, diebus CCCIIII, qui primum mensem genitori suo Marti dicauit: Secundum ab apertione frugum nominauit Aprilem: Tertiū Maiæ matri Mercurij. Quartum Iu- *Martius. Aprilis. Maius.*

noni facrauit: Quintili & Sextili, qui nunc à natiuitate Iulij Cæsaris, & Augusti triumpho nuncupantur, & cæteris sequentibus à numero nomen imposuit: Quorum initia Calendas appellauit, quia tunc calata, id est, vocata in Capitolium plebe, dicto quinquies vel septies verbo calo, id est, voco, quot dies superessent ad Nonas pronunciabatur. Nonas autem, quod nono ante Idus die confluerent in vrbem, scitaturi quid esset eo mense faciendum. Porro Idus diem qui medium diuidit mensem: Iduare enim Hetrusca lingua diuidere est. His Numa duos menses adijciens, Ianuarium à Iano, Februarium à Februo deo lustrationum nominando, actis LIIII diebus annum ad cursum lunæ disposuit, quem Iulius Cæsar XI diebus adiectis, sicut hodie seruatur, instituit. C

SCOLIA IN CAPVT SEXTVM.

¶ Romani autore Romulo.⌋ *Romulus quòd sic prima gētis suæ cōditio exigerit, disciplinæ militaris studiosior fuit, quam rerum cælestium, quemadmodum perualgato Ouidij uersiculo incessitur: Scilicet arma magis quam sidera Romule noras. Tractauit hoc argumentum copiose Macrobius in Saturnalibus. Porro Quintilis, Sextilis, September, October tantum à numero dicuntur, nam propter uocabuli formam appositæ sunt syllabæ tilis & ber, nihilo plus significantes quam in meditullio Tullius.*

¶ Secundum ab apertione frugum Aprilem nominant.⌋ *Alij malunt deducere à Venere quæ græce Aphrodite nūcupatur, estq; hic mensis Veneris quòd & astrologi docent. Nam Taurus, in quem mense Aprili sol transitum facit, domicilium est Veneris.*

¶ Iduare enim Hetrusca lingua diuidere est.⌋ *Sic & Festus docet & Macrobius, unde ad huc manserunt uiduus & uidua quasi diuisi à coniugibus.* D

DE SOLSTITIO AEQVINOCTIO Caput VII.

SOlstitia & æquinoctia bina putantur: VIII Cal. Ianuarij & Iulij, Aprilisq;, & Octobris, octauis scilicet partibus Capricorni & Cancri, Arietis & Libræ. Sed æquinoctialis dies omni mundo æqualis est, vario autem lucis incremento. In Meroe longissimus dies XII horas æquinoctiales, & octo partes vnius horæ colligit. Alexādriæ vero XIIII horas: in Italia XV: In Britannia XVII. Vbi æstate lucidæ noctes haud dubie testantur id quod cogit ratio credi: Solstitij diebus accedente sole propius verticem mundi, angusto lucis ambitu subiectæ terræ continuos dies haberi senis mensibus, noctesq; è diuerso ad brumam remoto, quod fieri in insula Thyle Phitteas Massiliēsis scribit, sex dierum nauigatione in Septentriones à Britannia distante.

SCHOLIA IN CAPVT SEPTIMVM.

¶ VIII Kalendas Ianuarij & Iulij.⌋ *Ciceronis ætate alia fuit ratio solstitiorum & æquinoctiorum, nunc enim propter motum firmamenti seu noni orbis tardius proueniunt. Quod autem scribitur. temporum momenta prouenire in octauis partibus signorum, cum concordi sententia omnium astrologorum hæc eueniant in primis signorum partibus, referendum est ad ueterem partium computationem, aliter enim partiti sunt signa ueteres, de qua re erudite disseruit Zieglerus in commentarijs super secundum Plinij.*

¶ Sed æquinoctialis dies omni mundo æqualis est.⌋ *Extat huius rei demonstratio in Phænomenis Euclidis de Cōuersionibus sphærarū. Omnes enim in sphæra circuli maximi secāt sese in duas partes æquales ueluti Horizon & æquator, reliquos uero circulos, quos sol mundi ambitū describit inæqualiter Horizon diuidit præterquam sub æquinoctiali. De dierum & noctium uario incremento libro superiore actum demonstrationibus aliquot, & rursus libro sequenti de gnomonicis & rationibus umbrarum.*

DE TEMPORIBVS Caput VIII.

A TEpora sunt vices mutationum, quibus sol accedendo vel recedendo anni temperat orbem: Hyems enim illo longius morante frigida est humida: Ver, illo redeunte, humidum & calidum: Aestas vero, illo superferuente, calida & sicca: Autumnus, illo decedente, siccus & frigidus. Hæc autem antiqui sexto die ante Idus Februarias, & Maias, Augustasq́, & Nouembres inchoabant, vt solstitia & æquinoctia in medio essent temporum. Ver autem orienti cōparatur, quia tunc ex terris oia oriuntur: Aestas meridiano, eo quod pars eius colore †agrautiæ sit: Autumnus occiduo, eo quod ob confinium caloris & frigoris graues morbos habeat: Hyems septentrioni, eo quod frigore torpeat.

DE ANNIS Caput IX.

ANnus solaris vel ciuilis est, dum sol actis L X V diebus & quadrante Zodiacum peragit, quem Romani à bruma, Hebræi ab æquinoctio verno, Græci à solstitio, Aegyptij inchoant ab autumno. Annus lunaris communis XII lunis, id est, diebus CCCLIIII. Embolismus XIII lunis & diebus actis LXXXIIII implentur, à luna paschali sumentes initium. Annus magnus est, dum omnia sydera certis cursibus exactis ad locum suum reuertuntur, quem sexcentis annis solaribus Iosephus dicit impleri.

SCHOLIA IN caput NONVM.

¶Annus solaris vel ciuilis.⌋ *Ciuilis apponi solet diebus non annis sunt enim dierum alij ciuiles q cōstāt spatio diei & noctis uiginti quatuor horarū, alij naturales, qui sunt inter solis exor*
B *tum & occasum, alias hi anni uertentes dicuntur ut apud Ciceronem lib. 6. de repub. quod fiant solis conuersione per circulum zodiacum, unde & Græci eadem similitudine ducti annum ἐνιαυτὸν uocant quod ueluti in se ipsum conuertatur quæ natura est motus circularis. Verum de magno anno quem etiam Platonicum uocant uariæ sunt dictiounum sententiæ,*

DE BISSEXTO Caput X.

BIssextus ex quadrantis ratione per quadriennium cōficitur, dum sol ad id signū, ex quo egressus est, non in actis L X V diebus, sed quarta diei parte superadiecta reuertitur. Verbi gratia: si nunc æquinoctialem cæli locum sol oriens intrauerit, in hunc anno sequenti meridie, tertio vespere, quarto medio noctis, quinto rursum in exortu recurrens, necessario diem præmonet augendum: ne si forte non addatur, per CCCLXV annos æquinoctium vernale solstitiali diei præueniat, quē Aegyptij anno suo expleto, id est, IIII Calendarum Septembrium, Romani VI Calendarum Martiarum, vnde & nomen accepit, interponunt. Breuiori autē & vulgari ratione bissextum retardatio generat solis, non ad eandem lineam post peractos LXV dies plene redeuntis: Quem si, verbi gratia, in æquinoctio vernali, qđ iuxta Aegyptios XII Calendarum Aprilium die peruenit, surgentem à medio orientis diligenter adnotaueris, hunc anno sequenti, die videlicet eodem, aliquanto inferius oriri, & tertio, quarto, quintoq́ anno eandem diminutionem in tantum augeri reperies, vt nisi diem ante superadijcias, XI Calendas Aprilis æquinoctiū facturus sol e medio surgat orientis, eandem scilicet tarditatem cæteris quoq; seruaturus exortibus.

DE CIRCVLO DECENNOVENALI Caput XI.

CYclum decennouenalem propter XIIII lunas paschales Nicæna Synodus instituit, eo quod ad eundem anni solaris diem vnaquæq; luna per XIX annos CCXXXV circumacta vicibus, inerrabili cursu redeat, qui diuiditur in ogdoadas, & hēdecadas, hoc est, in VIII & XI annos: Octo enim anni lunares totidem annos solares duobus tantum diebus transcendunt: quorũ alter ad explemen-

tum occurrit hendecadis, alter ratione saltus absumit, alioqui hendecas solaris vno die transcenderet lunarem. Licet quidam violenter hos dies ex bissextilis octo annorum supplere nitantur: cum bissextus soleat in mense Februario Soli superfusus, & lunæ futuro tempore nihil præiudicare, & ipsi nullum hendecadi bissextum addũt. Vt ergo apertius dicam, duo lunæ dies, qui superfunt in ogdoade, duos qui desunt in hendecade complent. C

DE SALTV LVNAE Caput XII.

SAltũ lunæ locus & hora citior inscensionis eius per XIX annos efficit: Quãuis enim quidam singulas lunas XXIX semis diebus computantes, inscensiones earum medio diei, & medio noctis semper alternent, non in hoc tamen veritatem naturæ, sed calculandi facilitatem vel cõpendium inquirunt. Nam si naturã quęras lunæ primi mensis, quæ nunc in meridie: & secundi, quæ nunc in medio noctis accenditur, anno futuro hora, & vno puncto, & decem momentis, & nonadecima parte vnius puncti ante medium diei vel noctis illustratur. Hæc tamẽ distinctio nõ ad certum emoolilmi, vel cõmunis anni terminum, sed ad æquã diuisionem XIX tendit annorum, sicq; per XIX annos paulatim lunaris ascensio sese præoccupando vnius diei spacium amittens, vltimum decennouenalis cycli annum CCCLXXXIII diebus facit computari. Quod si facere negligas, per XV decennouenales cyclos, XV tibi luna vbi prima putatur occurret.

CONTINENTIA CIRCVLI EIVSDEM Cap. XIII.

Indictioẽs. Epactæ. CYclus idem paschalis VIII. est lineis communitus. Primus ordo cõtinet annos ab incarnatione domini, vnius singulis annis augmento crescentis. Secundus indictiones Romanorum, quæ in se semper XV annorum cursu reuoluunt. Tertius Epactas XI lunares, quæ per singulos annos solares ad cursum lunæ succrescunt & ad lunam Calendarum quærendam semper adijciuntur positæ XI Calendas Apriles. Quartus concurrentes septimanæ dies, quæ positæ IX Calendas Apriles, propte dispendium bissexti necessario XXVIII annis implentur: Quarum ratio cogit cyclos decennouenales XXVIII describi, vt singulæ concurrentes singulos cyclos inchoent. Totaq; summa paschalis calculi DXXXII annis explicetur. Quintus cyclum lunarem, quem tribus annis decennouenalis prędedit: XIX annis etiam ipse comprehensus. Sextus XIIII lunas, quibus veteres pascha faciebant, quæ à XII Calendas Apriles vsq; in XIIII Calẽdas Maias vario discursu vagantes, tempus inscensionis ab VIII. Idus Martias vsque in Nonas Apriles accipiunt: A XIIII autem luna vsque ad XIIII anni sequentis dies sunt CCCLIIII, si communis annus est: Si embolisinus, CCCLXXXIIII, septimo, dies dominicæ Paschæ reperiuntur ab XI Calendarum Aprilium vsque in VII Calendas Maias, ob rationem embolismorum licenter extendi, vltimo ordine luna festi paschalis à XV vsque in XXI propter diem dominicum varia- † aufert ta: † adimit enim saltus noctem, addit vero ætatem, quæ per omnem cyclum adoleuit. Sed in hoc nox adimitur, quod ante luna deficit, quod putatur, naturaliter vero nox ipsa perseuerat, quæ nox initium est futuri anni, & cycli incipientis exordiũ: propter quod idem vltimus annus Epactas XVIII tunc retinens, primo anno non XI, vt in cæteris annis fieri solet, sed XII dies accommodat. Et quia XXX dierum fine reuoluuntur, nulla Epacta in principio cycli ponitur. D

SCHOLIA IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Redditur hic ratio illorum indicum, qui libro ultimo ad finem sunt adiecti, qui constant annis DXXXII. *quibus exactis omnia redeunt eadem ut sunt ab initio, quemadmodum alibi pluribus doctum est. Reduximus hos circulos in pristinam dignitatem, erãt enim in exemplaribus quæ hactenus fuere in usu supra modum deprauati.*

A

ARGVMENTA TITVLORVM PASCHALIVM. Cap. XIIII.

SI nosse vis quot sunt anni ab incarnatione Domini, scito quot fuerint ordines Indictionum, vtputa V anno Tiberij Principis XLVI. hos per XV. multiplica, fiunt DCXC. Adde semper regulares XII. quia quarta Indictione secundum Dionysium Dominus natus est, & Indictionem anni cuius volueris, vtpote in præsenti septimam, fiunt DCCIIII. Isti sunt anni natiuitatis domini. Si vis scire quota sit Indictio, sume annos Domini, & adijce tria, partire per XV. & quod remãserit ipsa est Indictio anni præsentis. Si vis scire quot sint Epactę lunares partire annos Domini per XIX. & quod remanet multiplica per XI. Item partire per XXX. & remanent Epactæ. Si vis scire concurrẽtes VII. dies, sume annos Domini, & eorundem quartam partem adijce. His quoq; quatuor adde, quinq; concurrentes fuerunt anno natiuitatis Domini, hos partire per VII. & remanent Epactæ solis. Si vis scire quotus sit annus circuli decennouenalis, sume annos Domini & vnum adijciens, quia eiusdem anno secundo natus est Dominus, partire per XIX & quod remanet ipse est annus cycli decennouenalis, Si vis scire quotus cyclus lunaris est, sume annos Domini, & duo subtrahens diuide per XIX. & quod remãserit ipse est annus circuli lunaris, Si vis nosse bissextilem annũ, partire annos Domini per IIII. quantum remanserit, tot sunt anni à bissexto. His ergo ad certum, inuentis facile diem paschæ lunãq; reperies. Quod si à præsenti post aliquot annos, verbi gratia post C. pascha scire velis, Epactas tamen, & concurrentes solis dies inuenire sufficit, partire autem centum per XIX. remanent V. Illas ergo scito Epactas centesimo quinto anno futuras. Eodem modo centum per XXVIII. diuidens, eas centesimo, quas XVI. anno concurrentes solis inuenies.

Epactarum ratio.

Concurrentes.

B

DE SACRAMENTO TEMPORIS paschalis. Cap. XV.

IDeo autem Pascha non ad eundẽ redit anni diem, sicut tẽpus dominicæ natiuitatis, q̃d ibi natiuitatis ipsius memoria tantũ solẽnis habeat: hic vero vitæ vẽturæ mysteria celebrent, & munera capiant: Vnde & nomẽ ipsum Paschæ transitum de morte ad vitam significans, congruum quoq; mysterijs tempus inquirit. Primo vt æquinoctio transcenso, tenebræ mortis à vera luce vincantur. Deinde, vt primo mense anni, qui dicitur mensis Nouorum, vitæ nouæ gaudia celebrẽtur. Tertio, vt resurrectio die tertio facta, & tertio tempore seculi, id est, sub gratia manifesta, cui iam ante legem, & sub lege in prophetico lateret ænigmate, in tertia lunæ septimana veneretur, cum & ipsa tunc lunæ conuersio mentis gloriam de terrenis ad cœlestem doceat mutari consultum. Atque ad vltimum, vt dies dominica conditione lucis insignis, & triumpho Christi veneranda, nostra quoque resurrectione nobis optabilis in memoriam reuocetur.

Pascha trãsitum significat.

DE MVNDI AETATIBVS. Cap. XVI.

SEx ætatibus mundi tempora distinguuntur. Prima ætas ab Adam vsque ad Noë continens generationes X. annos vero M.DCLVI. Quæ tota perijt diluuio, sicut infantiam mergere solet obliuio. Secunda à Noë vsque ad Abrahã generationes similiter complexa X. annos autem CCXCII. Quæ in lingua inuenta est, id est Hebræa. A pueritia nanq; homo incipit nosse loqui post infantiam, quæ & nomen inde accepit, quod fari nõ potest, id est loqui. Tertia ab Abraham vsque ad Dauid generationes XIII. annos vero DCCCXLIII. continens. Et quia ab adolescẽtia incipit homo posse generare, Matthæus generationum ex Abraham sumpsit exordium, qui etiam pater gentium constitutus est. Quarta à Dauid

vſque ad tranſmigrationē Babylonis generationibus æque iuxta Matthæum XIIII. annis autem CCCCLXXIII. porrecta, à qua Regum tempora cœperunt: Iuuenilis enim dignitas regno eſt habilis. Quinta deinde vſq; ad aduentum Saluatoris in carnem generationibus & ipſa XIIII. porrò annis DLXXXIX. extenta, in qua vt graui ſenectute feſſa malis crebrioribus plebs Hebræa quaſſatur. Sexta, quæ nūc agitur, nulla generationum vel temporum ſerie certa, ſed vt ætas decrepita ipſa totius ſeculi morte finienda. C

CVRSVS ET ORDO TEMPORVM. Cap. XVII.

PRima ergo ætas continet annos iuxta Hebræos M.DCLVI. Iuxta Septuaginta interpretes MIICCXLII. Adam annorum CXXX. genuit Seth, qui pro Abel natus eſt. Seth annorum CV. genuit Enos. Iſte incepit inuocare nomen Domini. Enos annorum XC. genuit Cainan. Cainan annorum LXX. genuit Malaleel, qui interpretatur plantatio Domini. Malaleel annorum LXV. genuit Iareth. Iareth annorum CLXII. genuit Enoch, qui eſt tranſlatus à deo. Enoch annorum LXV. genuit Mathuſalam. Concupiſcunt filij dei filias hominū. Mathuſalam annorū CLXXXVII. genuit Lamech. Gigātes nati ſunt. Lamech annorum CLXXXII. genuit Noë, qui Arcam ædificauit. Noë anno DC. venit diluuium.

DE SECVNDA AETATE. Cap. XVIII.

SEcunda ætas continet annos iuxta Hebræos CCVCII. Iuxta Septuaginta Interpretes DCCCCXLII. vel adiectio Cainan MLXXII. Sem anno II. poſt diluuium genuit Arphaxat, à quo Chaldæi. Arphaxat annorum XXXV. genuit D
Chaldæi. Sale, à quo Samaritæ & Indi. Sale annorum XXX. genuit Heber, à quo He-
Samaritæ. bræi. Heber annorum XXXIIII. genuit Phalech. Turris ædifica-
Indi. tur. Phalech annorum XXX. genuit Reu. Dīj primum adorantur.
Hebræi. Reu annorum XXXII. genuit Seruch. Regnum Scytharum inchoat. Seruch annorū XXX. genuit Nachor. Regnum Aegyptiorū naſcitur. Nachor annorū XXIX. genuit Thara. Regnum Aſſyriorum & Sicyoniorum exoritur. Thara annorum LXX. genuit Abraham. Semiramis condidit Babyloniam.

DE TERTIA AETATE. Cap. XIX.

TErtia ætas continet annos DCCCCXLII. Abrāham annorum LXXV. venit in Chanaan. Abraham annorū C. genuit Iſaac. Nam primo genuit Iſmaël, à quo Iſmaëlitæ. Iſaac annorū LX. genuit Iacob. Regnum inchoat Argiuorū. Iacob annorum XC. genuit Ioſeph. Memphis in Aegypto conditur. Ioſeph CX. annos vixit. Græcia ſub Argo ſegetes habere cœpit. Hebræorum ſeruitus annorum CXLIIII. Cecrops Athenas condit. Moſes annis XL. rexit Iſrael. Lacedæmon conditur. Ioſue annorum XXVI. Iudices à Moſe vſq; ad Samuel præfuerunt annis CCCCV. Othoniel annis XL. Cadmus Thebarum rex Græcas literas inuenit. Aoth annis LXXX. Amphion muſicus claruit. Debbora annis XL. Primus Latinis regnat Picus. Gedeon annis XL. Orpheus Linuſq; muſici claruerunt. Abimelech annis III. Iſte fratres ſuos ſeptuaginta interfecit. Thola annis XXIII. Priamus regnat in Troia. Iair annis XXII. Carmentes Latinas literas reperit. Iepthe annis VI. Hercules ſe flammis iniecit. Abeſſan annis VII. Bellum Troiæ decennale ſurrexit. Achialon annis X. Hic in LXX. Interpretibus nō habetur. Labdon annis VIII. Aeneas venit in Italiam.

Samſon annis XX. Aſcanius Albam condidit. Heli annis XL. Regnum Sicyoniorum finitur. Samuel & Saul annis XXXII. Lacedæmoniorum regnum exoritur.

DE QVARTA AETATE. Cap. XX.

A QVarta ætas continet annos iuxta Hebræos CCCCLXXIII. Translatores Septuaginta XII. adijciunt. Dauid annis XL. Carthago à Didone condi tur. Solomon annis XL. Qui templum ædificauit anno CCCCLXXX. egressionis ex Aegypto. Ex quo apparet Samuel & Saul XXXII. annis, nō XL. præfuisse. Roboam annis XVII. Regnum Israel & Iuda diuiditur. Abias annis IIII. Pontifex Abimelech insignis habetur. Asa annis XLI. Hieu. prophetes occiditur ab Asa rege Israel. Iosaphat annis XXV. Helias, & Abdias Michæasq; prophetant. Ioram annis VIII. Eodē defecit à regno Iudæ. Ochozias anno I. Helias rapitur Athalia annis VI. Ionadab filius Rechab sacerdos claruit. Ioas annis XL. Zacharias Ioadæ filius lapidatur. Amazias annis XXIX. Amos prophetat in Israel. Ozias annis LII. Assyriorum regnum in Medos transfertur, quod à belli principio steterat, annis M.CCCV. Ioathan annis XVI. Ozee, Iohel, Esaiasq; prophetant. Achaz annis XVI. Roma conditur, & Israel in Medos transfertur. Ezechias annis XXIX. Romulus centum Senatores constituit. Manasses annis LV. Numa duos menses adiecit. Amon annis II. Tullius in republica censum egit. Iosias annis XXXI. Thales physicus claruit. Ioachim annis XI. Huius anno tertio Nabuchodonosor Iudæam cœpit. Sedechias annis XI. Templum Hierosolymitanum incensum est.

DE QVINTA AETATE. Cap. XXI.

QVinta ætas continet annos DLXXXIX. Hebræorum captiuitas anno LXX. Iudith historia cōscribitur. Darius annis XXXVI. Huius secundo anno templum Hierosolymis extruitur. Primus autem regni eius inter septuaginta annos captiuitatis Iudaicæ concluditur. Xerxes annis XXII. Herodotus historiographus agnoscitur. Artabanus mensibus VI. Socrates nascitur.

Artaxerxes annis XL. Esdras legem, Neemias Hierosolymam restaurat. Darius, qui & Nothus, annis XVIIII. Plato nascitur. Artaxerxes annis LX. Hester historia completur. Artaxerxes, qui & Ochus, annis XXVI. Demosthenes, & Aristoteles prædicantur. Xerxes Ochi filius annis IIII. Xenocrates claruit. Darius annis VI Hucusq; regnum Persarum, dehinc Græcorum. Alexander annis V. Nam VII. eius anni cum Persarum regibus supputantur. Ptolemæus Lagi filius annis XL. Machabæorum liber inchoat. Primus Philadelphus annis XXXIII. Septuaginta interpretes claruerunt. Euergetes annis XXVI. Iesus sapientiæ librum composuit Philopater annis XVII. Machabæorum liber secundus inchoat. Epiphanes annis XXIIII. Romani Græcos obtinuerunt. Philometor annis XXXV. Hunc Antiochus superans Iudæos oppressit. Euergetes annis XXIX. Brutus Hispaniam subegit. Soter annis XVII. Varro Ciceroq; nascuntur. Alexander annis X. Syria per Gabinium ducem subijcitur Romanis. Ptolemæus Cleopatræ filius annis VIII. Sallustius historiographus nascitur. Dionysius annis XXX. Pompeius Iudæam cepit. Cleopatra annis XXII. Hucusq; regnum Græcorum, nunc Romanorum. Iulius Cæsar annis V. Ab hoc Cæsares appellati. Cæsares

DE SEXTA AETATE Caput XXII.

SExta ætas continet annos præteritos DCCVIII. Octauianus annis LVI. Huius anno XLII Dominus nascitur, completis ab Adam annis MIIID CCCCLII. Iuxta alios, MVCXCIX. Tiberius annis XXIII. Huius anno

XVIII Dominus crucifigitur. Gaius annis IIII. Matthæus Euangelista scribit.
Claudius annis XIII. Petrus Romam, Marcus Alexandriam petit. Nero annis C
XIIII. Petrus & Paulus cruci gladioq; traduntur. Vespasianus annis X. Hu-
ius secundo anno Hierosolyma subuertitur. Titus annis II. Hic facundus & pi-
us fuit. Domicianus annis XVI. Ioannes in Pathmon relegatur. Nerua anno
I. Ioannes Apostolus Ephesum rediēs Euangeliū scripsit. Traianus annis XIX.
Simon Hierosolymorum Episcopus crucifigitur, & requiescit Ioannes Episcopus.
Hadrianus annis XXII. Aquila interpres habetur. Antonius Pius annis XXII,
mensibus IIII. Valentinus & Marcion agnoscunt. Antonius minor annis XIX.
Cataphrygarum hæresis exoritur. Commodus annis III. Theodotion inter-
pres habetur. Aelius Pertinax anno I. Seuerus annis XVIII. Symmachus in
terpres habetur. Antonius Caracalla annis VII. Quinta editio Hierosolymis in
uenitur. Marrianus anno I. Aurelius Antonius annis IIII. Sexta editio Nica-
poli reperitur. Alexander annis XIII. Origenes Alexandriæ claruit. Maxim⁹
annis III. Hic persequitur Christianos. Gordianos annis VII. Fabianus Epi-
scopus Romæ celebratur. Philippus annis VII. Hic primus Christianus Impe-
rator fuit. Decius anno I. Antonius monachus claruit. Gallus & Volusianus
annis II. Nouatiana hæresis exoritur. Valerianus annis XV cum Galeno.
Cyprianus martyrio coronat. Claudius annis II. Paulus Samosatæ hæresim cō-
didit. Aurelianus annis V. Hic persequitur Christianos. Tacitus anno I. Pro-
bus annis VII. Manichæorum hæresis exorta est. Carus annis II. Iste de Per
sis triumphauit. Diocletianus & Maximianus annis XX. Iste persequitur Chri
stianos. Maximinus Seuerusq; annis II. Constantinus annis XXXI. Nicæ- D
na Synodus congregatur. Constantius & Constans annis XXIIII. Ossa An-
dreæ & Lucæ Constantinopolim transferuntur. Iulianus annis II. Hic ex Chri
stiano paganus persequitur Christianos. Iouianus anno I. Hic cum omni exer-
† alias XI citu Christianus efficitur. Valentinianus annis †XIII. qui à Iuliano ob fidem
Christi militia fuerat priuatus. Gratianus annis IIII. Ambrosius & Martinus
Episcopi clarescunt. Valens annis III. Valētinianus cum Theodosio annis IX.
Hieronym⁹ in Bethleē prædicat. Theodosius annis III cū Arcadio & Honorio.
Anchorita Ioannes claruit. Arcadius annis XIII cum fratre Honorio. Ioannes
Chrysostomus & Augustinus Episcopi prædicantur. Honorius annis XV cum
Theodosio minore. Cyrillus Alexandriæ claruit. Theodosius minor annis XXVI.
Ephesina Synodus Nestorium condemnat. Martianus annis VII. Chalcedo-
nense Concilium geritur. Leo maior annis XVII. Aegyptus errore Dioscori la-
trat. Zenon annis XVII. Corpus Barnabæ Apostoli reperitur. Anastasius an
nis XXVI. Fulgentius Episcopus prædicatur. Iustinus annis IX. Acephalorum
hæresis abdicatur. Iustinianus annis XXXIX. Huius VI anno Dionysius pa
schales circulos inchoat. Iustinus minor annis XI. Armenij fidem Christi susci-
piunt. Tiberius annis VII. Herminigildus rex Gothorum martyrio coronat.
Mauritius annis XXI. Gregorius Romæ floruit Episcopus. Phocas annis VIII.
Saxones Britanni. Saxones in Britannia fidem Christi percipiunt. Heraclius annis XXXV. Iudæi
in Hispania Christiani efficiuntur. Heracleonus cum matre sua Martina annis II.
Constantinus filius Heraclij mensibus VI. Constantinus filius Constantini annis
XXVIII. Eclypsis solis facta est indictione septima, V Nonas Maias. Constā-
tinus filius Constantini superioris annis XVII. Hic sextam Synodum compo-
suit. Iustinianus filius Constantini annis X. Africa restaurata est imperio Roma
norum. Leo annis III. Reliquum sextæ ætatis deo soli patet.

BEDAE ANGLOSAXONIS DE RA-
TIONE TEMPORVM LI-
BRI FINIS.

A BEDAE ANGLO-SAXONIS IN LIBRVM DE ~~NATVRA RERVM PRAEFATIO.~~

DE natura rerum,& ratione temporum, duos quondam stricto sermone libellos discentibus, vt rebar, necessarios composui: Quos cum fratribus quibusdam dare atq; exponere cœpissem, dicebant eos breuius multo digestos esse quàm vellent, maxime ille de temporibus: Cuius propter rationem Paschæ potius videbatur vsus indigere: Suadebãtq; mihi, latius aliqua de temporum statu, cursu, ac fine disserere. Quibus concitus, parens, præspectis patrum venerabilium scriptis, prolixiorem de temporibus librum edidi, pro ut ipso largiente potui, qui æternus permanens, tempora quãdo uoluit cõstituit, & qui nouit temporum fines: imo ipse labentibus temporum curriculis finẽ cum voluerit imponet. In quo videlicet opere, ne quem forte offenderet, quod hebraicam magis veritatem, quàm LXX translatorum editionem in seculi præcedẽtis serie secutus sim: & illam quoque per omnia quoties discrepare videbatur inserui, vt legens quisq; simul vtrunq; conspiciat, & quod amplius sequendum putat eligat. Fixa autem mihi stat sententia, quam à nullo prudentium redarguendam autumo, vt sicut reuerendissimus eiusdem hebraicæ veritatis interpres obtrectatoribus sui operis: non damno, inquit, non reprehendo LXX, sed omnibus his Apostolos præfero: Ita & ego confidenter profiteor, quia non reprehendo veteres Chronographos: qui translationem LXX interpretũ modo secuti esse, modo pro vt
B libuit probantur habuisse contemptui, sicut etiam in processu huiusce opusculi nostri monstrabitur, sed omnibus his hebraitæ veritatis integram præfero puritatem, quam præmiuentissimi doctorum, Hieronymus in libris Hebraicarum quęstionũ, Augustinus in libro de ciuitate dei, Eusebius ipse Chronographus in tertio historię Ecclesiasticæ libro, ex verbis Iosephi historici aduersus Appionem grammaticum scribentis, breuiorem temporum seriem quàm in LXX editione vulgo fertur cõtineri comprobant: Neque hanc amplius sequẽdam, etiam hi qui LXX magnis diuinisq; laudibus ad cælos tollunt dubitant, quorum quisque dicta perspexerit, credo mox nostro labori calumniam facere desistet, si non hunc tamẽ liuidis, quod absit, contemplatur obtutibus. Verum vtcunque ferant hæc mea scripta legentes, primo editum pro captu meo libellum, tibi dilectissime Abba percurrendum offero, multum deprecans, vt si quid in eo tu vituperabile deprehenderis, statim mihi corrigẽdum insinues. At vbi ordinate ac rationabiliter actum videris, mecum deo qui donauit, & sine quo nihil possumus facere, deuotus gratias agas. Si quẽ sane vel illud offendit, cur aliquid de huiusmodi negocio tẽtare præsumpserim, quare de his quæ sparsim in veterum scriptis inueniri poterant, ipse nouum opus condere studuerim, audiat, dicente sancto Augustino: quia ideo necesse est plures à pluribus fieri libros diuerso stylo, non diuersa fide, etiam de quæstionibus eisdem, vt ad plurimos res ipsa perueniat: ad alios sic, ad alios autem sic. Audiat & me pro me simpliciter respondentem, cui displicet, vel superfluum videtur, quod hæc rogatu fratrum vndecumque collegi, vniusq; libelli tenore conclusi, dimittat ea legenda, si quis velit, & ipse de communibus patrum fontibus, quæ sibi suisq; sufficere arbitretur hauriens, mecum nihilominus debita fraternitatis intemerata iura custodiat.

Hebraica ueritas potius in temporum ratione, quàm LXX sequenda.

BEDAE ANGLOSAXONIS DE NATVRA RERVM LIBER.

DE COMPVTV VEL LOQVELA DIGITORVM.

Caput primum.

De temporum ratione domino iuuante dicturi, necessarium duximus vtilissimam primo promptissimamq; flexus digitorum paucis præmonstrare solertiam: vt cum maximam computandi facilitatem dederimus, tum paratiore legentium ingenio ad inuestigandam dilucidandamq; computando seriem temporum veniamus. Neq; enim contemnenda paruive pendenda est regula, cuius omnes pene sacræ expositores scripturæ, nō minus quàm literarum figuras mōstrantur amplexi. Deniq; & multi alij alias, & ipse diuinæ interpres historiæ Hieronymus, in euangelicæ tractatu sententiæ huius adiumentū disciplinæ non dubitauit assumere: Centesimus, inquit, & sexagesimus, & tricesimus fructus quanquam de vna terra, & de vna semente nascitur, tamen multum differt in numero. XXX. referuntur ad nuptias: Nam & ipsa digitorum coniunctio quasi molli osculo se complectens & fœderans, maritum pingit & coniugem. LX. ad viduas, eo quod in angustia & tribulatione sint positę: vnde & in superiore digito deprimuntur: quantoq; maior est difficultas expertæ quondam voluptatis illecebris abstinere, tanto maius & præmium. Porro centesimus numerus, quæso diligenter lector attende, à sinistra transfertur ad dexteram, & ijsdem quidem digitis, sed non eadem manu, quibus in læua manu nuptæ significantur & viduæ, circulum faciens exprimit virginitatis coronam. Cum ergo dicis vnum, minimum in lęua digitum inflectens, in medium palmæ artum infiges. Cum dicis II. secundum à minimo flexum ibidem impones. Cum dicis III, tertium similiter adflectes. Cum dicis IIII, itidē minimum leuabis. Cum dicis V, secundum à minimo similiter eriges. Cum dicis VI, tertium nihilominus eleuabis, medico duntaxat solo, qui medicus appellatur, in medium palmæ fixo. Cum dicis VII, minimum solum, cæteris interim leuatis, super palmæ radicem pones. Iuxta quod cum dicis VIII, medicum: cum dicis IX, impudicum è regione compones. Cum dicis X, vnguē indicis in medio figes artu pollicis. Cum dicis XX, summitatem pollicis inter medios indicis & impudici artus immittes. Cum dicis XXX, vngues indicis & pollicis blando coniūges amplexu. Cum dicis XL, interiora pollicis lateri vel dorso indicis superduces, ambobus duntaxat erectis. Cum dicis L, pollicem exteriori artui instar Γ literæ curuatum ad palmam inclinabis. Cum dicis LX, pollicem vt supra curuatum indice circunflexo diligēter à fronte præcinges. Cum dicis LXX, indicem vt supra circunflexum pollice immisso superimplebis, vngue duntaxat illius erecta trans medium indicis artum. Cum dicis LXXX, indicem vt supra circunflexum pollice in longum tenso implebis, vngue videlicet illius in medium indicis artum infixa. Cum dicis XC, indicis inflexi vngulam radici pollicis infiges. Hactenus in læua. Centum vero in dextera, quemadmodum X, in læua facies. CC in dextera, quemadmodum XX, in læua. CCC, in dextera, quemadmodū XXX, in læua. Eodem modo & cætera vsq; ad DCCCC. Item mille in dextera, quemadmodum vnum in læua. II M. in dextera quemadmodum II, in læua. III M. in dextera quemadmodum III, in læua, & cætera vsque ad IX M. Porro X M. cum dicis, læuam medio pectori supinam appones, digitis tantū ad collum erectis. XX M. cum dicis, eandem pectori expansam late superpones. XXX M. cum dicis, eadem prona, sed erecta pollicem cartilagine medij pectoris immittes. L M. cum dicis, eiusdem pronæ, sed erectæ pollicem vmbilico impones. LX M. cū dicis, eadem prona fœmur læuum desuper comprehendes. LXX M. cum dicis, ean-

Ex primo libro contra Iouinianum.

B

f

dem supinam fœmori superpones. LXXX cum dicis, eandem pronam fœmori superpones. XC cum dicis, eadem lumbos apprehendes pollice ad inguina verso. At vero C, & CC. & cætera vsq; ad DCCCC, eodem quo diximus ordine in dextera corporis parte complebis. Decies autem centena millia cum dicis, ambas sibi manus insertis inuicem digitis implicabis. Est & alterius modi computus articulatim decurrens, qui quoniam specialiter ad paschæ rationem pertinet, cũ ad hanc ex ordine ventum fuerit oportunius explicabitur. Potest autem & de ipso quem prænotaui computu quædam manualis loquela, tam ingenij exercẽdi, quàm ludi agendi gratia figurari: qua literis quis sigillatim expressis verba quæ hijsdem literis continentur, alteri qui hãc quoq; nouerit industriam, tametsi procul posito, legenda atq; intelligenda contradat, vel necessaria quoq; per hæc occultius innuendo significans, vel imperitos quosque quasi diuinando deludens: Cuius ordo ludi vel loquelæ talis est: Cum primam alphabeti literam intimare cupis, vnum manu teneto: cum secundam, duo: cum tertiam, tria: & sic ex ordine cæteras. Verbi gratia: si amicum inter insidiatores positum vt caute rem agat admonere desideras, III, & I, & XX, & XIX, & V, & I, & VII; & quinque digitis ostende: huius nanque ordinis literæ, Caute age, significant. Potest & ita scribi, si causa secretior exigat, sed hęc græcorum computu literisq; facilius disci simul atque agi possunt, qui non, vt latini, paucis ijsdemq; geminatis suos numeros solent exprimere literis, verum toto alphabeti sui charactere in numerorum figuras expenso, tres qui plus sunt numeros notis singulis depingunt, eundem pene numeri figurandi, quem scribendi alphabeti ordinem sequentes, hoc modo: α I. β II. γ III. δ IIII. ε V. ς VI. ζ VII. η VIII. θ IX. ι X. κ XX. λ XXX. μ XL. ν L. ξ LX. ο LXX. π LXXX. ϙ XC. ρ C. σ CC. τ CCC. υ CCCC. φ D. χ DC. ψ DCC. ω DCCC. C

ϡ DCCCC. Qui ideo mox vt numeros digitis significare didicerint nulla interstãte mora literis quoq; pariter ijsdẽ pręfigere sciũt. Verũ hęc hactenus: Nũc ad tẽpora, quantũ ipse tẽporum conditor ordinatorq; dñs adiuuare dignabit, exponẽda veniamus. D

SCHOLIA IN Caput. I.

DE temporum ratione domino iuuante dicturi, necessarium duximus vtilissimam primo promptissimamq; flexus digitorum paucis præmonstrare solertiam.] *Indicat Beda numerorum notationem, quæ fit uario digitorum gestu, necessariam esse, computationibus temporum: cum enim cicli solares lunaresq; unde hæc temporum ratio pendet magnis numeris expediantur, quos scriptis numerorum notis signare molestum esset, complecti tam longam seriem difficile, cõmodissimum est habere expeditam rationem unumquemlibet numerum exprimere flexibus digitorũ, quod primum homines natura admoniti ceu apto digitorum numero, fecisse uidentur. Cum enim singulæ manus binos habeat digitos, unde constat denarius, factus est hic numerus pro digitorum modo perfectus solus & summus. nam supra denariũ cõtinuo pergẽtes, minores numeros omnis natio reflectit: quod non solũ fit uocali numeratione, ueluti decem ubi diximus, pergentes nõ simplici utimur dictione, sed unum repetentes dicimus undecim, id est decem & unum. Verum in notis idẽ fit, decem, deinde repetit a nota unitatis, X & I quæ sunt undecim: & Arithmetici digitum uocant, numerum omnẽ infra denarium ut 1.2.3. & cætera. Horũ enim quisq; digito aliquo exprimitur ueluti unũ in leuæ manus pollice, II. in eiusdem indice, Vt in pollice dextro, & sic deinceps usq; ad denarium. Articulos quoq; uocant numeratores, qui in decem æquales partes diuidi possunt, ut X. XX. XXX. XL. hi enim articulis digitorũ exprimũtur, ueluti primus denarius (quãdo naturali ordine numeratur) in superiore articulo pollicis statuit, secũdus in inferiore: sed hæc numerãdi ratio, uulgatissima et pueris nota, quam posui ob id, ut q̃ ẽet digitorũ et articulorũ origo apud Arithmeticos indicaret pueris. Est alia numerorũ notãdorũ ratio, per calculos in tabula delineata ductib' parallelis positos, q̃ & ipsa uetus ẽ neq; ab usu recessit, nisi q, loco calculorũ numis nũc utãtur: atq;*

huius est & fuit usus in numerandi speciebus negocialibus: nam illa qua etiam nunc utuntur per notas arabicas, uidelicet. 1. 2. 3, & quas tzifras uocāt, recēs esse uidetur nec ueteribus Romanis reliquis ue nationibus cognita: nulla enim antiquitatis monumenta has notulas habent insculptas, Sed ad

A *Bedam redeo. Est postremo quidam doctus & ingeniosus aliter per digitos numerandi ritus, quem hic Beda tradit, quo ueteres usos esse pluribus argumētis constat, sed incuria negligētiaq; hoīm ab usu recessit. Veterem autem apparet ex Plinij libro XXXIIII. naturalis historiæ cap. VII. ubi ait, Ianū dicatū à Numa Pompilio ita figuratis digitis expressum, ut CCCXXXV. dierum nota per significationē annui tēporis & æui se deum ostenderet: & M Cicero Hortensij subtilem actionis in digitos distributionem aliquoties eludit. Annotatum est quoq; in historia Artaxerxis, Orōtem generum regis, quum à socero indignatione quadam in ordinem redactus esset, dixisse solitum, Principum animos persimiles uideri Arithmeticorum digitis. nam sicut cōputando nunc myriada digitorum gestu conficiunt, nunc monada: sic quoq; qui à regibus toti pendent, modo ualēt plurimū, modo ab illo honores gradu ad imum deuoluti, omnibus sunt derisui: Cælius, in antiquis lectionibus, eodem putat referendū esse illud Fabij in institutionibus Oratorijs: Si actor inquit non dico, si circa summas trepidat, sed si digitorū solum imperito aut indecoro gestu à cōputatione dissentit, iudicatur indoctus: sed eo loco apparet Quintilianū respicere illam uulgarem cōputationē, de qua supra diximus, quod etiam de Hortensio dici potest. Orator enim apud populum agit, qui has subtilitates sæpe nō intelligerēt: sed alibi inuenio eum manifestius de hac computatione locutū, ut li. XI de formando gestu, ubi sic habet: Nam gestum poculum poscentis, aut uerbera minantis, aut numerum quingentorum flexo pollice, efficientis, quæ sunt à quibusdam scriptoribus reprehensa, ne in rusticis quidem uidi: ubi sine controuersia hunc computandi modum intelligit, exprimuntur autē ut & hic ex Beda discis quingenta, dextræ manus pollice flexo uersus palmam instar literæ Γ græcæ, qui gestus in dicendo ridiculus foret: Legunt alij quinquaginta locum forte non intelligentes illa enim exprimuntur sinistra, sed illa manus sola non facit gestum. Est etiam apud Apuleium locus in secunda defensione Magiæ, qui sine hac arte numerandi intelligi nequit. Notum & illud est: At-*

B *que suos iam dextra computat annos, de Nestore, qui ad cētum annos peruenit, centum autem ducēta & trecenta, sic computātur in dextra, sicut unum duo tria in sinistra. Facete Nichardus in uetulam nimio plus uiuacem quæ annis etiam ceruos superaret, sic ludit.*

ἢ φάος ἀθζίστω ἐλάφου πλέομ ἢ χεϱὶ λαιῇ,
γῆϱας ἀϱιθμεῖσθαι δεύτεϱομ ἀϱξαμένη.

Est igitur istius computationis cognitio ad pleraque ueterum intelligenda necessaria: quod propterea longius egi ne friuolum mox iudicetur quod prima fronte non blanditur. Priusquā hic Bedæ liber uulgaretur, incognita ista erant, & sola ut opinor hæc uetustas per eum seruata est: Quare quidquid huius est id, Bedæ in uniuersum debes. Pueri habent quoq; in hac re non iniucundam digitorū exercitationem: liberalis namq; digitorum extensio & flexus etiam ad χειρονομίαν pertinet.

Tum paratiore legentium ingenio.⌋ *Nam caput quinquagesimumquintum quod, est de recursu ciclorum solarium menstruorumq;, expeditur ea numeratione quæ fit flexu digitorum.*

Et ipse diuinæ interpres historiæ Hieronymus.⌋ *Apud Matthæum locus est capite decimotertio, de agricola qui exijt ad seminandum: quo loco seruator noster triplicem facit fructiferi soli differentiam: ex primo fructū uigecuplum, ex secundo sexagecuplū, tertio centuplū sustulit: in qua parabola diuus Hieronymus libro primo contra Iouinianum maximum numerū refert ad uirgines, proximum ad uiduas, minimum ad matrimonium, sumpta confirmatione festiua magis quàm necessaria à digitorū gestu, quam eleganter hoc loco Beda explicuit. Eum autem locum Erasmus coniecturis exposuit, sic tamen ut à ueritate non aberret: in Bedæ librum tū nondū inciderat. Postea tamen ubi forte eum alicubi nactus esset, ex ipso authore rem egit.*

Est & alterius modi computus.⌋ *Locum supra indicauimus, scilicet cap. quinquagesimoquinto eius esse usum.*

Potest & ita scribi si secretior causa exigat.⌋ *Extant de huiusmodi ratione scribendi (ne scilicet alius legere queat quàm qui eiusdem artificij est conscius) miræ subtilitatis libri authore Io*

A *ex illius magni anni, quem Platonem primũ notasse scribitur, de quo est apud Ciceronem in sexto de Repub.*

¶ Quæ natura non iuxta ethnicorum dementiam. ⅃ *Reprehendit Beda obiter opinionem eorum qui naturam deam faciunt quemadmodum Plato, Plinius secundus &c. Non enim ipsa dea est, sed à deo uis quædam syderibus indita, ut sint nobis in signa & tẽpora, quemadmodũ scriptum est Genesis primo, ipsa autem syderea anima, & proinde uoluntate carent: quare dij non sunt, sed dei instrumenta quibus mundum gubernat.*

DE MINVTISSIMIS TEMPORVM SPATIIS.
Caput III.

HOra duodecima pars diei est: siquidem XII. horæ diem complẽt, domino attestante, qui ait: Nonne duodecim sunt horæ diei? si quis ambulauerit in die non offendet. Vbi quamuis allegorice se diem, discipulos vero qui à se illustrandi fuerant, horas appellauerit, solito tamen humanæ computationis ordine numerum definiuit horarum. Verum notandum est, quia si omnes anni dies duodenis horis putẽtur, æstiuos necesse est dies longioribus, brumales vero breuioribus horis includi. Si vero omnes horas æquiparare, hoc est, æquoctiales habere volumus, brumali diei nihilominus pauciores, & æstiuo necesse est plures tribuamus. Recipit autem hora IIII. punctos, X. minuta, XV. partes, XL. momenta, & in quibusdam lunæ computis V. punctos: Non enim hæ diuisiones temporum naturales, sed videntur esse condictiuæ. Nam calculatores cum necesse esset vel diem in XII. vel horam in IIII. aut X. aut XV. aut XL. aut in alias quaslibet minores, maioresve quid distribuere particulas, quæsiere sibi vocabula, quibus id quod volebant nuncupare, & alterutrum dinoscere possent, horam videlicet appellantes, quia certi temporis ora, id est, terminus fit: sicut & vestimentorum, fluuiorum, maris quoq; fines oras vocitare solemus. Punctos vero à paruo puncti transcensu, qui fit in horologio. Minuta autem à minore interuallo vocantes. Partes à partitione circuli Zodiaci, quem tricenis diebus per menses singulos findant. Porro momenta à motu syderum celerrimo nuncupantes, cum aliquid sibi breuissimis in spatijs cedere atq; succedere sentitur. Minimum autem omnium, & quod nulla ratione diuidi queat tempus, atomum græce, hoc est, indiuisibile, siue insectibile nominant: quod ob sui pusillitatem grammaticis potius quàm calculatoribus visibile est: quibus cum versum per verba, verba per pedes, pedes per syllabas, syllabas per tempora diuidant, & longæ quidem duo tempora, vnum breui tribuant, vltra in quod diuidant non habentibus, hoc atomum nuncupari complacuit. Attamen Mathematici in explorandis hominum genituris, ad atomum vsq; peruenire contendunt, dum Zodiacum circulum in XII. signa, signa singula in partes XXX. partes item singulas in punctos XII. punctos singulos in momenta XL. momenta singula in ostenta LX. distribuunt, vt considerata diligentius positione stellarum, fatum eius qui nascitur quasi absq; errore deprehendãt: Quæ quia vana, & à nostra fide aliena est obseruatio, neglecta ea videamus potius quod Apostolus ad celeritatem resurrectionis intimandam huiusmodi temporis vocabulo vtitur, dicens: Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur, in atomo, in ictu oculi, in nouissima tuba. Nec prætereundum, quia etsi calculatores necessario discernant, plurimi tamen scriptores indifferenter breuissimum illud temporis spatium, quo palpebra oculi nostri moueri potest, quod in ictu pungentis transcurrit, quod secari & diuidi nequit, nunc momentum, nunc punctum, nunc atomum vocant.

Duodecim horæ diei in euangelio quid significent.

B *Hora unde.* *Punctus.* *Minuta.* *Partes.*

SCOLIA IN CAPVT TERTIVM.

HOra est duodecima pars diei. ⅃ *Diffinit horam temporalem, quam nunc inæqualem uocant, alij etiam dicunt planetariam, ea est uniuscuiusq; diei naturalis seu ut uulgo dicitur artificialis, pars duodecima, has æstiuis diebus longiores esse facile intelligitur, hybernis uero bre*

nioris, quia spatium temporis inter solis exortum et occasum nõ semper æquale ẽ: unde apud bonos scriptores horas solstiales, maximas intelligimus, brumales uero minimas. Veluti apud Plautum hora æstiua pro longa, huiusmodi horis Romani & Iudæi pariter in temporis diuisione sunt usi, quarum prima exordium cœpit exoriente sydere solis, sexta semper in meridie: unde apud Persium in desides iuuenes: Stertimus, Quinta dum linea tangitur umbra, id est, ut nos iam numeramus usq; ad horã XI sic & hymni quos ecclesia canit ad preces horarias, distributi sunt, ut hora prima. Iã lucis orto sydere, ad sextam: Et ignibus meridiem: has horas ubiq;, ubi horarum mentio fit in sacris biblijs, oportet intelligere: Veluti in Euãgelio, qui hora undecima uenerãt, una hora uenerãt ante solis occasum. & apud Ciceronem nona diei hora inferere prouerbialiter. Sunt aliæ horæ æquinoctiales quas æquales uocant, quibus ipsi non utebantur nisi ad clepsydram, nos autem ijs utimur nunc dato signo per rotarum ferrearum machinas, quæ ad temporales horas accõmodari non possunt. Veteres pro his machinis, solarijs sunt usi, quæ non pluribus quàm XXII. lineis constabant. Vocantur autem æquinoctiales horæ quòd colligantur à partibus circuli æquinoctialis transactis, ueluti dum æquinoctialis circuli semuncia una exorta est, hora quoque una præterijt dum XII, duodecim horæ quoq; lapsæ sunt. Has necesse est cõtineri hybernis diebus pauciores, æstiuis uero plures hoc ob id pluribus egi, ne in sacris usum horarum æquinoctialium putemus. Locus quẽ citat Beda est Ioannis undecimo. C

Recipit autem hora quatuor punctos.] *Ampla solaria diuisa habent linearum interualla tribus punctis unde deprehẽduntur horarũ quadrantes, quemadmodũ & in astrolabijs ponuntur. singulæ horæ quadripartitæ: & quibusdã machinis ferreis reddit signũ ad singulos horarũ q̃drãtes.*

X. minuta.] *Intellige minuta uulgaria non autem physica, uulgaria minuta dicuntur quælibet portionis integri in partes quaslibet diuisi. ut si assem diuidas in partes XII, quæq; duodecima pars minutum est, horum in disciplinis rarior usus: Physica autem minuta sunt, partes quæ fiunt diuisione alicuius facta per LX. ueluti tricesima pars signi seu (ut recentiores loquũtur, gradus unus diuidit in sexaginta minuta prima, quorum quodlibet rursus diuiditur in LX. alia quæ dicũtur minuta secunda, illa iterum in minuta tertia, quod fit usque ad denarium. Græci unde hoc mutuati sumus sic efferunt,* D

πρῶτα λεπτά, λεπτὰ δεύτερα, λεπτὰ τρίτα, τέταρτα. Horum in Mathematicis tantũ est usus ob id annotaui.

Horam videlicet appellantes.] *Hora græca uox est, uocant autem horas græci & has quas nos deinde quatuor anni partes trimestres, uer, æstatem, autumnum, & hyemem & Homerus quatuor huius nominis deas celebrat. quæ cælum claudunt atq; recludunt: scholiastes intelligit per figmentum hoc partes anni iam dictas.*

Partes a partitione circuli.] *Hora inæqualis quindecim habet partes, propterea quod dum hora exigitur, exoriuntur quindecim partes æquinoctialis seu quindecim gradus .i. dimidiũ signũ.*

Partes item singulas in punctos XII.] *Horum punctorum, neq; etiam ostentorum ut uocat, apud alios scriptores nullam inueni obseruationem.*

DE RATIONE VNCIARVM. Caput IIII.

As.
Dextans.
Dodrans.
Semis.
Quicunx.
Triens.
Quadrans
Sextans.
Sescunx.
Vncia.

VNciarum quoq; diuisionem nosse, quæ non minus tẽporibus reb'ue alijs, q̃ numis est apta computandis, non ignobilis intentio est: Quibus quia & dispersiæ passim historiæ, & ipsa sacra scriptura utitur, nomina earũ paucis affigere curauimus. Libra, vel as, siue assis, XII vnciæ. Deunx, siue iabus. XI vnciæ. Decunx, vel dextans, X vnciæ. Dodrans, siue doras, IX. vnciæ, Bes, siue bissis, VIII. vnciæ. Septunx siue septus, VII vnciæ, Semis, VI vnciæ, Quicunx, siue cingus, V vnciæ. Triens, siue trias IIII vnciæ. Quadrãs, siue quadras, III vnciæ. Sextãs, siue sextas, II vnciæ Sescuns, siue sescuncia, vncia & semis. Vncia. XXIIII scrupuli Semuncia, XII, scrupuli. Duæ sextulæ, siue sesclæ, VIII scrupuli id est, tertia pars vnciæ sicilic' sex scrupuli. Sextula, siue sescla, IIII. scrupuli. Dimidia sextula, siue sescla, II scrupuli. Scrupulus, VI. siliquæ. Hæc inquam, ponderum vocabula non modo ad pecuniam mensurandam, verum ad quæuis corpora, siue tempora dimetienda

diuisionẽ horarum, & uncias nobis cognitũ esse ne ignoraremus, sicut in lib.° de temporib. [illegible] 5. col. 1470.

A conueniunt. Vnde & ratio, & mos obtinuit, vt in cātione computorum pueri vnū & duo sæpius asse & dipōdio mutent: item tressis, quartus, quinquis, sexis, septus, & cætera huiusmodi, quasi tres asses, quatuor asses proferant, & in eundē modum sequentia numerorū quàm plurima. Siue igitur horam vnā, siuediem integrū, siue mēsem, siue annum, seu certe aliud aliquod maius minusue temporis spacium in XII. partiri uis, ipsa duodecima pars, Vncia est: reliquas vndecim Deuncem appellāt. Si in sex partiris, sexta pars Sextās, quinq; reliquę Dextās, vel vt alij, distas vocitātur. Si in IIII., quarta pars Quadrantis nomen, residuę Dodrantis accipiūt. Et huius disciplinæ regula soluitur, quod plerosq; turbat imperitos, quia Philippus in expositione beati Iob, æstum maris oceani quotidie bis venire describens, adiunxerit hunc vnius æquinoctialis horæ dodrante transmisso, tardius siue intermissiōe siue die venire, siue nocte. Porro si per tria quid diuidere cupis, tertiam partem Triē tem, duas residuas, bessem nuncupabis. Si per duo dimidium Semis appellatur. Sic & cætera, quæ verbo melius colloquentis, quàm scribentis stylo disci pariter & doceri queunt. Item de corporibus, siue miliarium siue stadium, siue iugerum, siue perticam, siue etiam cubitum, pedumue, aut palmum partiri opus habes, præfata ratione facies. Deniq; & in Exodo dimidium cubiti semis appellatur narrāte Moyse, quod habuerit Arca testamenti duos semis cubitos longitudinis, & cubitū ac semissem altitudinis. Et in Euangelio quarta pars totius mūdani corporis, id ē, terra, mystice quadrantis nomine cēsentur, cū mittendo in pœnā peccatori dicitur: Nō exibis inde donec reddas nouissimū quadrantem: id est, donec luas terrena peccata, vt beatus Augustinus exponit. Hoc enim, inquit, & peccator audit terra es & in terram ibis. Quarta si quidē pars distinctorū membrorū huius mundi & nouissima terra inuenitur, ut incipias à cælo, secundum aërem numeres, aquā tertiam, B quartam terram. Qui etiā in expositione Euangelij vbi scriptum est. erat autē parasceue Paschæ hora quasi sexta huiusce disciplinæ meminit, dicēs. Nō em iam plena sexta erat, sed quasi sexta, id peracta quinta, & aliquid etiam de sexta esse cœperat: Nunquā†autem isti dicerent: quinta & quadrans, aut quinta & triens, aut quinta semis, aut aliquid huiusmodi.

Siliqua, Sextula. Scrupulus

IS à nobis superiore anno est editus.

Quadrās in Euangelio.

†aliter.

SCHOLIA IN CAPVT QVARTVM.

Vnciarum quoque diuisionem.] *Veteres duodenaria diuisione plurimū usi sunt: id q̄d partibus expediunt assis, itaque ad tempora, spatia, pondera, reliquásque mensis partes, assis accōmodarunt. Hoc modo horarū partes apud Pliniū nō aliter q̄ his nominibus notantur ut lunā dodrātibus lucere. in his partib⁹ explicādis multū laborauit Guilhelmus Budeus.* Vt Beatus Augusti. exponit.] *Locus est apud B. August. in sermone domini habito in mōte lib. primo.*

DE DIE Caput V

Dies est aër sole illustratus, nomē inde sumens, quod tenebras à luce disiungat ac diuidat: Nam cū in primordio creaturarū tenebræ essent super faciē abyssi, dixit deus: fiat lux, & facta est lux: & vocauit deus lucē diē. Quæ definitio bifarie diuiditur, hoc est vulgariter & proprie. Vulgus enim omnē diem solis presentiā super terras appellat. Proprie autē dies XXIIII. horis, id est, circuitu solis totū orbem lustrantis impletur: q secum semp & ubiq; lumē diurnū circūferēs, nō minore aēr spatio noctu subter terras q̄ supraterras interdiu credit exaltari. Q̄ multorū qdē & nostrorū, & secularium liter arū testatur autoritas. Sed nos vnius patris Augustini testimoniū ponere sat est. Dicit in libro questionū Euangelij secundo, LXXII. discipulorū summā figuraliter explanās: Sicut XXIIII. horis tot⁹ orbis peragit atq; lustrat, ita mysteriū illustrādi orbis per Euāgeliū trinitatis in 82. discipulis intimat: Vicies qter

Dies unde.

enim ſeptuagies terni dipondius. Dicit idem in libro de Geneſi ad literā primo: An C
dicendū eſt, quod cū cito peractū eſſet hoc opus dei, tandiu ſtetit lux non ſuccedēte
nocte, donec diurnū ſpatiū peragereť? & tandiu manſit nox luci ſuccedēs, donec ſpa
tiū nocturni tēporis præteriret, & mane fieret diei ſequentis, vno primo'ꝗ trāſacto?
Sed ſi hoc dixero, vereor ne ridear & ab ĳs q certiſſime cognouerūt, & ab ĳs q poſ
ſunt facilime aduertere, quod eo tpe quo nox apud nos eſt, eas partes mūdi præſen
tia lucis illuſtret, per quas ſol ab occaſu in ortum redit: ac per hoc omnibus XXIIII.
horis non deeſſe per circuitum gyri totius alibi diem, alibi noctem. Et paulo poſt,
commemorata Eccleſiaſtis ſententiā de ſole: Auſtralis ergo pars, inquit, cum habet
ſolem, nobis dies eſt: dum autem partē aquilonis circumiens peruehitur, nobis nox
eſt: Non tamen in aliam partem non eſt dies, vbi præſentia ſolis: niſi forte poëticis
figmentis cor inclinandum eſt, vt credamus ſolem mari ſe immergere, atq; inde lo
tum ex alia parte mane ſurgere. Quanquam ſi ita eſſet, abyſſus ipſa præſentia ſolis il
luſtrareť, atꝗ ibi eſſet dies: poſſet enim & aquas illuminare, quando ab eis non poſ
ſit extingui: Sed hoc monſtroſum eſt ſuſpicari. Ante vero ſolis creationem primi-
tiuæ lucis circuitu, quod nunc per ſolem fit agebatur: primo quidem ſecundo'ꝗ die
aquas abyſſi, quæ omnem terram texerant: tertia vero aëre vacuum ſua circunuaga
tone luſtrantis. Sunt etenim quidam patrum, qui in eo quod ſcriptum eſt: in princi
pio creauit deus cælum & terram, terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erāt
ſuper faciem abyſſi: informem cæli, terræ & aquæ, omnium'ꝗ elementorum confu-
ſionem putēt eſſe deſignatam, ita vt nec aqua, nec terra, nec cælum, ſed eorum oīm
vna, vt ita dixerim, ſeminaria ſit indicata materies. Ideo'ꝗ non inuenientes mun-
di locum, primæ lucis capacem, neceſſario cuncta quæ de ſeptem primis diebus le-
gunt aliter, quàm conſuetudo noſtri ſeculi ſe tenet, altius perſcrutando dogmati-
Cælum. zant. Sed multo facilior eſt ſenſus, ſi iuxta traditiones patrum atq; catholicorum, cę D
li nomine circulus cæli ſuperioris intelligatur eſſe monſtratus: Terræ nomine tel-
lus ipſa, ſuis quibuſꝗ, vt nunc eſt, finium ſpatĳs incluſa: excepto quod nihil viren-
tium germinum, nihil viuentium produxerat animantum. Abyſſi vocabulo infini-
Clementis liber hiſtoriarum. ta aquarum diffuſio, omnem alluentium terram, in quarum medio poſtmodum fir-
mamentum cæli eſſe factum commemoratur. Deniꝗ ſanctus Clemens apoſtolorū
diſcipulus, & Romanę eccleſiæ tertius poſt Petrum epiſcopus, in ſexto hiſtoriarum
ſuarum libro ita ſcribit: In principio fecit deus cælum & terram, terra autem erat
inuiſibilis & incompoſita, & tenebræ erant ſuper abyſſum, & ſpiritus dei ferebatur
ſuper aquam: Qui ſpiritus dei iuſſu dei, quaſi ipſa conditoris manus lucem ſeparauit
à tenebris, & poſt illud inuiſibile cælum iſtud viſibile produxit: vt ſuperiora quidē
habitacula faceret angelis, inferiora vero hominibus. Proter te ergo iuſſu dei aqua,
quę erat ſuper faciem terrę ſeceſſit, vt terra tibi produceret fructus. Conſentit huic
Ambroſius Mediolanenſis Antiſtes, in libro Hexameron ſecundo. Sed & Baſilius
Cæſareæ Cappadociæ epiſcopus, qui in quarto eiuſdem operis libro: Congregant,
inquit, aquæ, vt appareat arida. Velamētum ſubducitur, vt conſpicua fieret quæ in-
terim non videbatur. Hieronymus quoq; ſacræ hiſtoriæ doctiſſimus interpres, in
expoſitione propheticæ ſententiæ, qua dictum eſt: Qui dicebas in corde tuo: in cæ-
lum aſcendam, ſuper ſydera dei exaltabo ſolium meum, meminit cæli ſuperioris, ita
ſcribens: Vel antequam de cælo corrueret iſta dicebat, vel poſtquam de cælo cor-
ruit? Si adhuc in cælo poſitus, quomodo dicit aſcēdam in cælum? Sed quia legimus,
cælum cæli domino, cum eſſet in cælo, id eſt, firmamento, in cælum, vbi ſolium do
mini eſt, cupiebat aſcendere, non humilitate, ſed ſuperbia. Sin autem poſtquam de
cælo corruit iſta loquitur verba arrogantiæ debemus intelligere, qui nec præcipita
tus quieſcat, ſed adhuc ſibi grandia repromittat: non vt inter aſtra, ſed ſup aſtra dei
ſit. Quantum ergo nobis veſtigia patrum ſequentibus conĳcere datur, cum diceret
deus, fiat lux, mox tenebræ quæ abyſſum texerant abierunt, & lux ab oriente medi-
as inter vndas emergens, cunctam terræ ſuperficiem operuit latitudine ſui fulgo-
ris, boreales auſtrales'ꝗ, necnon & occiduas oras attingēs: paulatim'ꝗ ſe completo

A diei vnius spacio subducens, inferiora terræ girando subijt, atq; aurora procedente, diem secundum tertium q; simili ordine cōpleuit: Hoc tantum à solari luce differens, quod caloris fotu carebat, & quia sydera nondū erant, priscis adhuc tenebris noctes illas relinquebant obscuras. Quod si cui videtur incredulum, meatus aquarum fluminis esse capaces, videat opera nautarum, qui olei aspergine perspicuum sibi profundum maris efficiunt vt intelligat rerum conditorem deum multo amplius sui oris afflatu quantamlibet aquarum profunditatem illustrare potuisse, maxime cū tenuiores tunc aquæ fuisse credantur, priusquam eas conditor in congregationem vnā cogeret, vt apparere posset arida. Et diem quidem vulgarem Dominus sententia quā & supra posui definiuit, dicens: Nonne duodecim horæ sunt diei: Moyses autem proprium ita descripsit: Et factum est, inquiens, vespere & factum est mane dies vnus. Quem Hebræi, & Chaldæi, & Persæ sequentes, iuxta primæ conditionis ordinem diei cursum à mane ad mane deducunt: vmbrarum videlicet tempus luci supponētes. At contra Aegyptij ab occasu ad occasum: Porro Romani à medio noctis in medium: Vmbri & Athenienses à meridie ad meridiem dies suos computare maluerunt. Diuina autem authoritas, quæ in Genesi dies à mane usq; ad mane cōputandos esse decreuit, eadem in Euangelio totius diei tempus à vespere inchoari, & cōsummari sanxit in vesperam: Quia qui in exordio mundi prius lucem vocauit diem, deinde tenebras noctem, ipse in fine seculorum primo noctem gloria suæ resurrectionis illustrauit, sic diē se discipulis ostēdendo consecrauit: Quos etiā vespera procedēte conuescendo, & se palpandū offerendo, spiritus quoq; sancti gratiā tribuēdo plenius suæ resurrectionis fide confirmauit. Et quia tunc post creatam lucem factum est vespere & mane dies vnus, nunc autem vespera sabbati lucescit in prima sabbati, ipsa mutatio temporis nos quoque à paradisi quōdam lumine translatos in conuallem lachrimarum iam modo à peccatorum tenebris ad cæleste gaudium transferendos esse designat: Neque enim aliter quàm nocte diei præ-
B posita potest explicari, quod Dominus in exemplum Ionæ tres dies & tres noctes in corde terræ fuerit: vbi synechdochicôs, si diei parasceues partem, qua sepultus ē, cum præterita nocte, pro nocte ac die accipies, hoc est pro toto die sabbati noctem, & diem integram, & noctem dominicam cum eodem die illucescente, ac per hoc incipiente partem pro toto, habes profecto triduum, & tres noctes. Merito autē quæritur, quare populus Israel, qui diei ordinem iuxta moysi traditionem à mane semper usque ad mane seruabat, festa tamen omnia sua, sicut & nos hodie facimus, vespere incipiens, vespere consummarit legislatore dicente: A vespera usque ad uesperam celebrabitis sabbata vestra.

Nautæ olei aspergine profunda firmatur.

Diei ratio.

Festus à uespera incipiunt.

SCHOLIA IN Caput V.

Dies est aër illustratus à sole.] *Diem definiunt Philosophi hoc pacto: Dies est latio solis supra horizontem ut Aristotiles, alij quod idem ualet, spatium inter solis exortum & occasum, Est autē diffinitio diei naturalis, quam literatorum uulgus artificialem appellat, Beda uulgarem uocat. Alius est dies ciuilis quem nunc naturalem uocant, spatium quo sol terram supra ac infra circumuoluitur, quod fit spatio horarum æquinoctialium, XXIIII.*

Nomen inde sumens q; tenebras à luce disiungat atq; diuidat.] *Diem Festus à deo deducit, alij à dio quod significat lumen sub cælo diurnum: unde sub dio dicimus extra tecta. Ego arbitror diem dici à Ioue quem Græci dia uocant. Nam solem etiam per Iouem intelligimus ut testatū est uulgato Orphei uersiculo.*

Εἷς Ζεὺς εἷς ᾅδης εἷς ἥλιος εἷς διόνυσος.

Et Iuppiter, Diespiter quòd diei pater, sit atq; lucis

Nisi forte poëticis figmentis.] *Inuenti sunt etiam Philosophi, qui serio disputarent solem dum occideret mergi ac extingui humore, accendi autem rursus dum oriretur. Fuerunt in hac opinione Epicurei quos & Lucretius sequitur. Vide Strabonis primum de*

Geographia. Verum solem tam expedito spatio infra terras ferri, ut supra, iam uulgo quoq; non est incognitum. C

¶ Vmbri & Athenienses.] *Memoria lapsum Bedam existimo, dum paßim constat Atheniensis diem ab occasu solis incipere: qua de re lege apud Gellium & Macrobium plura.*

VBI PRIMVS DIES SECVLI SIT. Cap. VI.

QVo sane in loco primus seculi dies sit, nonnulli quærentes, VIII. Calendarũ Aprilium: Alij XII. Calendarum suprascriptarum die magis adnotatum putarunt, vno vtriq;, hoc est, æquinoctij argumento nitentes, quasi rationi congruat, vt quia deus æquis in principio partibus lucẽ tenebrasq; diuiserit, ibi præcipue tunc caput mundi, vbi nunc æquinoctium fieri credatur: Bene quidem inquirentes, sed non plene quod dicerent præuidentes, multo vtiq; peritius acturi, si tempus æquinoctij non primo diei quo lux, sed quarto quo luminaria sunt facta potius adsignarent: ibi nanq; temporis initium statuit, qui luminaribus conditis dixit, vt sint in signa, & tempora, & dies, & annos: Nam præcedens triduum, vt omnibus visum est, absque vllis horarum dimensionibus, vtpote necdum factis syderibus, æquali lance lumen tenebrasq; pendebat: Et quarto demum mane sol à medio procedens orientis, oris vmbratim suas per lineas currentibus, æquinoctium quod annuatim seruaretur inchoauit: positus videlicet cum primo terris oriretur in eo cæli loco, quem philosophi quartam partem Arietis appellant, eundemq; peracto annuo circuitu, post dies CCCLXV. & sex horis repetiturus, cuius argumento quadrantis efficitur, vt ipse vernalis æquinoctij pũctus modo mane, modo meridie, modo vespere, modo medio noctis occurrat. Luna econtrario vespere plenissima: neq; enim quid imperfectum creator æquissimus instituit, stellis vna fulgentibus, ac medio apparens orientis, quartam partem libræ, qua æquinoctium autumnale adseuerant, tenuit, initiumq; paschale suo consecrauit exortu: Neq; enim alia seruãdæ paschæ regula est, quàm vt æquinoctiũ vernale plenilunio succedente perficiatur: at si vel vno die plenitudo lunæ præcesserit æquinoctium, iam non primi mensis, sed vltimi luna putetur: Oportet enim, vt sicut tunc primo sol potestatem diei, deinde luna cum stellis potestatem noctis accepit, ita & nunc ad insinuandum nostræ redemptionis gaudium, primo dies noctem longitudine adæquet, ac deinde luna plenissima eã luce perfundat, certi utique mysterij gratia: quia uidelicet sol illi creatus omnium illuminator astrorum, æternam veramq; lucem significat, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Luna autem & stellæ, quæ non proprio vt debent, sed aduentitio, & à sole mutuato lumine fulgent, ipsum ecclesiæ corpus, & quosq; viritim sanctos insinuant: qui illuminari, non illuminare valentes, cælestis gratiæ munus accipere sciunt, dare nesciũt: At qui in celebratione maximæ solemnitatis Christus ecclesiæ debuit anteponi, quæ non nisi per illum luceret. Nam si qui plenilunium paschale ante æquinoctium fieri posse contenderit, ostendat vel ecclesiam sanctam priusquam saluator in carne veniret, extitisse perfectam: vel quemlibet fidelium ante prouentum gratiæ illius aliquid posse supernæ lucis habere: Neq; enim sine ratione paschalis obseruantia temporis, qua mundi salutem & figurari & venire decebat, ita diuinitus est procurata, vt neque prima die qua lux facta est: neq; secunda, qua firmamentum: neque tertia, qua arida apparuit: neque mox quarta inchoante, qua sol æquinoctialis tanquam sponsus è thalamo processit, sed ad vesperam tandem oriente luna sortiretur exordium. Expectata est enim hora, quæ illuminationem ecclesiæ olim in Christo venturam designaret: Vt sicut in mysterio sacrificij cælestis nec vinum solum, nec aquam solam offerre licet: ne videlicet ipsa oblatio vel deo tantum, vel homini tantum conueniat: sed sanguinem, qui torculari crucis expressus est, nostræ fragilitatis aqua temperamus: Granum quoque frumenti, passionis mola contritum, aqua miscemus, vt iuxta quod Apostolus ait, adhærentes domino, vnus cum eo spiritus effici valeamus. Ita etiam in eiusdem sacrificij tempore D

Obseruandæ paschæ ratio.

Sol Christus. Luna ecclesia.

Paschæ exordium.

A obseruando, nec solis tantummodo cursum quæritemus, quasi dominū quidē credentes, sed ultra nostri curam sublimitum, iuxta eos qui dicunt, nubes latibulū eius: nec nostra considerat, & circa cardines cæli perambulat. Nec item lunæ solius plenū captemus exortum, quasi iuxta Pelagianos absq; gratia superna beati esse nō queamus: uerum iuxta eū qui dixit: Deus meus misericordia eius præueniet me. In nostra Paschæ celebratione æquinoctialē solis exortum, cuncta videlicet tenebrarum offendicula deuincētes, plenilunio nostrę deuotionis eius uestigio sequēte, dedicemus Hāc Mosaicę Paschę rationē die proprię resurrectionis perfecit, q nō venit soluere legem sed adimplere. De quibus singulis suo loco consequētius, prout Dominus dederit, exponemus: Nunc admonere contenti, XII Calendarum Aprilū die occursum æquinoctij, & ante triduum, hoc est, XV Calendarū earūdem, primum seculi diem esse notandum: cuius ad indicium primitus ibi reor antiquos initiū Zodiaci circuli voluisse præfigere: Neq; enim illa die vel Romanorū, vel Græcorum, vel certe Aegyptiorum mensis initiusve, cuius hoc causa fieret, oritur: sed nec ab his gētibus, quibus se Græci iactitent, verum ab antiquioribus Chaldæorū astrologia cœpit, à quibus Abraham patriarcha, vt Iosephus testatur, edoctus, vt dcum cæli sydrumq; cōuersione cognouit, ipsam mox disciplinā veracius intellectā Aegyptiorū genti aduexit, cum apud eos exularet. Nā & in libro beati Iob, qui non longe post Abrahā extitit, mazaroth, id est, signa horoscopi legimus. Igitur iuxta Zodiaci quidem diuisionem XV Calendarum Aprilū die, quando facta est lux, sol Arietis signum ingrediē. Iuxta vero primę suæ cōditionis ordinem XII Calendas supra scripti initium sui circuitus, & omnium simul temporū caput attollit, iuxta quod Anatholius Laodicię Antistes de æquinoctio scribēs euidenter adstruit: In qua, inquit, die inuenitur sol non solū conscendisse primā partem, verumetiā quadrantē in † ea die iam habere, id est, in prima, ex XII partibus. Hæc autem particula prima ex duo-

Abraham astrologiæ peritus.

†eadem.

B decim vernale est æquinoctium, & ipsa est initium mensium, & caput circuli, & absolutio cursus stellarum, quæ planetæ, id est vagæ dicuntur, ac finis duodecimæ particulæ, & totius circuli terminus. Vbi & verissime intellexit, & elegantissime præmisit, non nisi in æquinoctio vernali, quantum ad naturam, caput esse Signiferi, & ibi XII signa, quæ ab illo particulæ nuncupātur, initium ibi habere & terminum, ibi quadrantem, quem bisextum dicimus, ibi saltum lunæ incipere ac finire, ibi annū magnum, hoc est, planetarum cursum, exordium finemq; sortiri.

SCHOLIA IN Caput VI.

QVo sane in loco primus seculi dies.] *Disputant Theologi quando mundus sit creatus, in uere ne an autumno: qui aiunt in autumno mundum creatum, mouentur hac ratione, ne si in uere esset factus, inedia perijssent primi homines nullis fructibus adhuc maturis: probabilior sententia, primum diem fuisse dum sol arietis signum teneret: disputant de hac quæstione etiā Astrologi, Vide Iouinianum Pontanum libro primo de rebus cælestibus.*

¶Mazaroth, id est, signa horoscopi legimus.] *Horoscopus est ea pars signi quæ aliquo nascente exoritur, ueluti nascente Lucio exoriebatur octaua pars tauri: eam igitur habet horoscopum, quod & sic efferunt Astrologi: Lucius horoscopum habet in tauro, Homerus ut obseruatū est, in sagittario, Plato in aquario, Vrbs Roma in decimaquinta libræ, nam & ciuitates habent horoscopum, hinc uerbum* ὡροσκοπεῖν, *pro quo nos utimur horoscopare ut nascente Paride horoscopabat Capricornus.*

DE NOCTE. Caput. VII.

NOx dicta, quòd noceat aspectibus vel negotijs humanis: siue q in ea fures latronesq; nocēdi alijs occasionem nāciscantur. Est autem nox absentia solis terrarum vmbra cōditi, donec ab occasu redeat ad exortum, iuxta naturam eius & Poeta inquit: Ruit oceano nox,

nox à nocēdo.

Inuoluens vmbra magna terramq;, polumq;

Et Salomon ſacris literis expreſſit: Qui paſcitur inter lilia donec aſpiret dies, & inclinentur vmbræ. Eleganti vtique ſenſu deceſſionem noctis inclinationem appellans vmbrarum: Nam quoniam pro conditionibus plagarum, quibus ſolis curſus intenditur, & ſplendorem eius à nobis obiectio terrenæ molis includit, inumbratio illa, quæ noctis natura eſt, ita erigitur, vt ad ſydera vſq; videatur extendi, merito cõtraria viciſſitudine, id eſt, lucis exortu vmbras inclinari, noctem videlicet deprimi pelliq́; ſignauit: quam videlicet vmbram noctis ad aëris vſq; & ætheris confinium philoſophi dicũt exaltari, & acuminatis inſtar pyramidum tenebris lunam, quę infima planetarum currit, aliquando contingi, atq; obſcurari, nullumq́; aliud ſydus taliter eclypſim, id eſt, defectũ ſui luminis pati, eo quod circa fines telluris ſolis ſplendor vndiq; diffuſus, ea libere quæ tellure procul abſunt aſpiciat. Ideoq́; ætheris quę vltra lunam ſunt ſpatia, diurnæ lucis plena ſemper efficiat: vel ſuo videlicet, vel ſyderum radiata fulgore. Et quemadmodum nocte cæca procul accenſas faces intuens, circumpoſita queq; loca eodem lumine perfundi non dubitas, tametſi tenebris noctis obſtantibus, non amplius quàm ſolas facum flammas cernere præualeas, ita, inquiunt puriſſimum illud & proximum cælo inane, diffuſis vbiq; ſyderum flammis, ſemper lucidum fit: ſed præpeditis aëre craſſiore noſtris obtutib⁹, ſydera quidem ipſa luce radiantia apparent, verum reddita ex eis illuſtratio nõ apparet. Lunã vero aiunt, cum infimas ſui circuli abſidas plena petierit, nonnunquam vmbra memorata fuſcari, donec paulatim centrum terræ tranſgreſſa, rurſus à ſole cernatur. C

Verum ne hoc omni plenilunio patiatur, latitudinem ei ſigniferi, quæ XII. partium eſt, diuerſamq́; abſidum altitudinem ſuccurrere. Nam quia in vmbra facienda tria ſimul concurrere neceſſe eſt, lucem, corpus, & obſcuratum locum: & vbi lux corpori par eſt, ibi æqualis vmbra iacitur: vbi lux corpore exilior, ibi vmbra ſine termino augeſcit: vbi lux corpore maior, ibi vmbra paulatim rareſcendo deficit, argumentantur ſolem terra eſſe maiorem, quamuis ob immenſam lõginquitatem modicus videatur: atq; ideo noctis vmbram quia ſenſim decreſcat, priuſquam ad æthera pertingat deficere. Meminit huius vmbræ ac noctis & beatus Ambroſius in ſexto hexameron libro ita dicens: An non ille, id eſt, Moyſes, putauit dicendum, quãtum de ſpatio aëris occupat vmbra terræ, cum ſol recedit à nobis, diemq́; obducit, inferiora axis illuminans? & quemadmodum in regionem vmbræ huius incidens lunæ globus eclypſim faciat? Eſt autem noctis vmbra mortalibus ad requiem corporis data, ne operis auida cõtinuato labore deficeret ac periret humanitas: & vt animãtibus quibuſdam, quæ lucem ſolis ferre nequeunt: ipſis etiam beſtijs, quæ præſentiã verentur humanam, diſcurſandi vbiq;, ac victum quæritandi copia ſuppeteret, iuxta quod in dei laudibus Pſalmiſta decantat: Sol cognouit occaſum ſuum, poſuiſti tenebras & facta eſt nox, in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſyluarum, &c. Quam mira prouiſio creatoris ita temperauit, vt vbi ob ſolis longinquitatem rigidior, ibi ad opera breuianda & fouenda ſit membra prolixior: quia & hyeme quàm æſtate vniuerſo orbi longior: & in ipſa hyeme multo Scytis quàm Afris eſt productior: Sicut etiam æſtate multo longior in Scythia quàm in Africa dies flagrat. Nam ſi nõ tanto breuior quanto ardentior Lybiam dies vreret, totam nimirũ iam dudum abſumeret. D

Noctis vſus.

Noctis ſane partes ſunt VII. Crepuſculum, veſperum, conticinium, intempeſtum, gallicinium, matutinum, diluculum. Crepuſculum eſt dubia lux: Nam creperum dubium dicimus: hoc eſt, inter lucem & tenebras. Veſperum, apparente ſtella eiuſdem nominis, de qua Poëta.

Crepuſculum. Veſperum.

Ante diem clauſo componet Veſper olympo.

Conticinium, quando omnia conticeſcunt, id eſt, ſilent. Intempeſtum, media nox, quando omnibus ſopore quietis nihil operandi tempus eſt. Gallicinium, quando galli cantum leuant. Matutinum inter abſceſſum tenebrarum & auroræ aduentum. Diluculum, quaſi iam incipiens parua lux diei: hæc & Aurora, pertingens vſq; ad ſolis exortum.

Conticiniũ. Intẽpeſtũ. Galliciniũ. Matutinũ. Diluculũ.

SCHOLIA IN Caput. VII,

A

NOx dicta quod noceat. ⌋ *Sic & Varro libro quinto de origine uerborum, quod nocet noctē dictā esse scribit. Græce dicitur* νύξ, *quam Physici definiunt* σκιὰν γῆς νῦν *non est aūt qualiscunq; terræ umbra, sed quæ nascitur ex solis subterraneo meatu. Nam cum terra sit globus, ut ante demonstratum est, sic & sol globus, & maior quidem quam terra, necesse est quemadmodū ex optice constat, ab altera terræ parte quam sol non aspicit, umbram exire quæ metæ aut pyramidi similis est: cum enim materia lucida rotunda est, & in eius radijs posita alia materia crassa seu opaca, omnino necesse est priorem partem materiæ opacæ illustrari aduerso lumine, alterā uero obscuram longius manante umbra ad figuram pyramidis: ex quo facile intelligitur hanc umbram è regione semper contra solem esse positam ac incipiēte sole se mergere uersus occasum à parte exortiua tantum se in altum tollit umbra, quantum sol sub terras abit, dum autem dimidia noctis parte transacta est in hypogæo (sic enim uocant græci subterraneum eum locum quem sol occupat medio noctis) umbra terræ uersus austrū proclinat sublimis super terrā, unde & profunda & alta nox apud poetas ex ratiōe physica intelligitur. Isthæc si uoles clarius intelligere, respice figuras umbrarum quas apposuimus libro primo.*

¶Lunam quæ infima planetarum currit aliquando contingi. ⌋ *Quomodo lunæ eclypsis fit, satis intellectum iri existimo ex ijs quæ diximus in scholijs primi libri. Quod autem alijs syderibus lumen non auferatur per umbram terræ, causa est quod alia sydera altiora sunt, quam umbra terræ potest peruenire: itaq; supra lunam umbra desinit in conum pyramidis, id est, in uerticem seu acutā extremitatē: est enim solis orbis lōge ac multo amplior quam terræ sphæra, propterea sic exigente ratione luminis, corporis umbra in immensam altitudinem nequit peruenire, & sol radios suos non longe à terra iterum componit: unde dicitur sol omnia uidere, quemadmodum & Homeri noto uersiculo celebratum est:*

ἠέλιος θ᾽ ὃς πάντ᾽ ἐφορᾷ καὶ πάντ᾽ ἐπακούει.

B *& cælum idem* ἄνυκτον *uocat, id est, sine nocte: in cælum enim umbra terræ quæ nox dicitur peruenire non potest.*

¶Cum infimas sui circuli absidas plena petierit. ⌋ *Absides quid sint in planetarū orbibus, ex scholijs & figuris primo libro appositis facile intelligitur: accepit autem Beda hoc loco absides pro circulorum commissuris, quas recentiores uocant caput & caudam draconis, Græci*

ἀναβιβάζοντα καὶ καταβιβάζοντα.

¶Quam mira prouisio creatoris ita temperauit. ⌋ *Somnus frigidis conciliatur: ergo ex re mortalium fuit, ut temporibus ac locis frigidis longior quies hominibus daretur.*

DE HEBDOMADA. Caput VIII.

HEbdomada græce à septenario numero nomen accepit, humana quidem cōsuetudine septenis solum acta diebus, sed scripturæ sacræ autoritate multis speciebus insignis, quę tamen cunctæ, ni fallor, ad vnum finem spectant: nos scilicet admonentes, post operum bonorum perfectionem in spiritus sancti gratia perpetuam sperare quietem. Prima ergo singularis illa hebdomada & à qua cæteræ formā capescunt, diuina est operatione sublimis: Quia dominus sex diebus mundi ornatū complens, septima requieuit ab operibus suis. Vbi notandum, quod non ideo senarius numerus est perfectus, quia dominus in eo mundi opera perfecerit, sed sicut Augustinus ait: Ideo Dominus qui omnia simul creare valebat, in eo dignatus est operari, quia numerus est ille perfectus, ut etiam per hunc opera sua probaret esse perfecta, qui suis partibus primus impletur, id est, sexta & tertia, dimidia, quæ sunt vnum duo, & tria, & simul sex fiunt. Ad huius exemplum diuinæ hebdomadis secunda hominibus obseruantia mandatur, dicente Domino: Sex diebus operaberis, facies omnia opera tua, septimo autē die sabbati domini dei tui non facies omne opus: Sex enim diebus fecit deus cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt, & requieuit in die septimo. Quæ populo dei hebdomada ita computabatur an

Senarius numerus quare perfectus.

Vetus hebdomadæ cōputatio.

A ſeptimo ceſſabis. Sexta, anni iubilei, hoc eſt, remiſſionis hebdomada eſt, quę ſeptem hebdomadibus annorum, hoc eſt, XLIX annis texitur: qua expleta, hoc eſt, quinquageſimo demum anno incipiente, tubæ clarius reſonabant, & ad omnes, iuxta legem, poſſeſſio reuertebatur antiqua.

SCHOLIA IN CAPVT VIII.

HActenus Beda tractauit partes temporis quas facit conuerſio mundi, id eſt, naturales: deinceps proſequitur tempora quæ ſumũtur ex myſtico exemplo diuinæ operationis, quæ ſupra dixit eſſe conſtituta ex authoritate dei. Eſt autem hebdoma ſeu hebdomada græca uox ſignificans ſeptimanam, quam accipimus pro ſeptem dierum ſpatio, quæ temporis ratio neq; ex mũdi ambitu, neq; ſtellarum curſu deprehẽditur, ſed diuina præceptione introducta eſt: ut uidelicet per ſex dies homines operarentur profana, ſeptimum autem uacatione rerum externarum deo facerent ſacrum. Veluti cum ipſe ſex diebus mundum creaſſet, ſeptimo quieuit. Huius hebdomadæ prima eſt ſabbatũ, reliqui ſex ex ordine ab antegreſſo ſabbato denominantur: ut prima ſabbati, ſecunda ſabbati & ſic deinceps ut nos, dies lunæ, Martis, Mercurij &c. quod gentilitium eſt. Eccleſia feriarũ nomine reliquos dies appellat, quam conſuetudinẽ Sylueſter Romanus Pontifex introduxit primũ.

¶ Sed ſicut Auguſtinus ait: Dominus qui omnia ſimul &c.⌋ *De perfectione numeri ſenarij & ſeptenarij ex profeſſo agunt arithmetici, ut Boetius libro primo arithmetices, Georgius Valla lib. 2. capite 16. & 17. Vide Macrobium ſuper ſomnium Scipionis lib. primo capite 5. & 6. Porro de ſeptenarij encomio, multa ſcripta ſunt à Chriſtianis & gentilibus: à Pythagora tũ uirgo, tum Minerua, tum ametor appellatur, quod eorum qui intra denarium ſunt nullum gignat, nec à quoquam gignatur. Nam IIII. à binario gignitur cum quo octonarium parit. VI. autẽ à dyade pariter gignitur, & gignit III, trinarius uiciſſim VI. & IX. quinarius pariter decem. VII. uero ſolа unitate gignitur neq; ullum alium parit, quando bis VII. efficiunt plura, quàm intra denarium continentur: huius ſubtilitatis plurimis argumentis præponunt ſeptenarium. Vide etiam A.*
B *Gellium libro tertio capite decimo.*

¶ Primam videlicet diem ſoli.⌋ *Gentiles ſeptimanæ diebus impoſuerunt nomina planetarum, cuius rei etiam ueſtigium ſeruat lingua Germanica, nam diem dominicum à Sole ſondach, ſequentem à luna maendach: tertij & quarti diei nomina Germanica quid ſibi uelint, nondũ inueni, quartus à tonitruis Dõredach intelligitur Iouis eẽ. ſequẽtis nomẽ à Venere corruptũ ẽ, ſic tamẽ ut origo remanſerit. Poſtremus eſt Saturs dach. Vulgo creditũ eſt primam diei horam quæ eſt ab exortu ſolis, eſſe ſub dominio eius planetæ unde dies nomen habet ſecundam ſub eo qui ſequitur terrã uerſus à cælo, & ſic deinceps eo ordine quo cõſtitituti ſunt in cælo, qua ſerie exacta ad Saturnũ redemit, ut prima hora diei dominici eſt ſolis, ſecunda Veneris, tertia Mercurij, quarta lunæ, quinta Saturni, ſexta quæ eſt in meridie, Iouis: Sed hoc ratione caret, neq; à ueteribus aſtrologis traditũ inuenio. Cur autem planetarum in dierum aſſignatione, non ſit ſeruatus ordo, pulchre Beda reddit rationem phyſicam, ſumptam ex qualitate & ui ſyderum: qua de re uide plura apud Pontanum in commentarijs ſuper C. ſententias Ptolemei & libro quarto de rebus cæleſtibus.*

¶ Quæ Lucifer & Veſper.⌋ *Quando ſolem matutino ortu præcedit Lucifer dicitur, colore cãdenti quando ſequitur, colori quidem refulgenti, uocatur heſperus: unde Græci heſpera uocant loca ad occidentem poſita, ab occaſu enim ſemper apparet heſperus, noctis initio quam partẽ iſtinc Latini uocant ueſperam. Deſumpſit autem hæc Beda ex ſecundo libro Plinij capite 8.*

¶ Nunquam ab eo viginti duabus partibus remotior.⌋ *APud Plinium legitur uiginti tribus cum quo conſentiunt magis quæ tradunt recentiores, quare negligentia deſcribendi commiſſum uitium eſſe arbitror aut Bedam memoria lapſum.*

DE HEBDOMADIBVS LXX. PROPHETICIS. Caput IX.

SEptima ſpecies hebdomadis eſt, quà Propheta Daniel vtitur, more quidem legis ſeptenis annis ſingulas complectẽs hebdomadas, ſed noua ratione ipſos annos abbreuians, duodenis videlicet menſibus lunæ ſingulos determinans. Emboli-

ſmos vero menſes,qui de annuis XI. Epactarum diebus adcreſcere ſolent, nō lege C
patria tertio vel altero anno ſingulos adijciens, ſed vbi ad duodecimum numerum
augeſcendo peruenirent, pro integro anno pariter inſerens. Hoc autem fecit nō ve
ritatis cognitionem quærentibus inuidendo, ſed prophetiæ more ipſum quærentiū
exercēdo ingenium: malēs vtiq; ſuas margaritas à filijs clauſas fructuoſo ſudore ve-
ſtigari, quàm profuſas à porcis faſtidioſa deſpectione calcari. Verum vt hæc aper-
tius eluceſcāt,ipſa iam angeli ad Prophetam dicta videamus: *Septuaginta, inquit, he
bdomades abbreuiatæ ſunt ſuper populum tuum, & ſuper vrbem ſanctam tuam, vt
conſumetur præuaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & addu
catur iuſtitia ſempiterna, & impleatur viſio & prophetia, & vngatur ſanctus ſancto
rum.* Nulli dubium quin hæc verba Chriſti incarnationem deſignent, qui tulit pec-
cata mundi, legem & Prophetas impleuit, vnctus eſt oleo lætitiæ præ participibus
ſuis, & quod hebdomades LXX. per ſeptenos annos diſtinctæ CCCC. & XC. annos
inſinuent. Sed notandum quod eaſdem hebdomadas non ſimpliciter adnotatas ſiue
computatas, ſed adbreuiatas aſſerit: occulte videlicet lectorem commonens, vt bre
uiores ſolito annos nouerit indicatos. *Scito ergo, inquit, & animaduerte ab exitu
ſermonis, vt iterum ædificetur Hieruſalem, uſq; ad Chriſtum ducem hebdomades
VII. & hebdomades LXII. erunt, & rurſus ædificabitur platea & muri in anguſtia tē-
poris,* Eſdra narrante, didicimus: quod Neemias cum eſſet pincerna regis Artaxer
xis, XX. anno regni eius, menſe Niſan impetrauerit ab eo reſtaurari muros Hieruſa-
lem, templo multo ante Cyro permittente conſtructo: Ipſum quoq; opus vt dictū
eſt, in anguſtia temporis perfecerit, adeo ſcilicet à finitimis gentibus impugnatus, vt
ſtructores ſinguli gladio renes accincti vna manu pugnaſſe, altera murum recupe-
raſſe narrētur. Ab hoc ergo tempore vſq; ad Chriſtum ducem hebdomadas LXX. D
computa, hoc eſt annos duodenorum menſium lunarium CCCCXC. qui ſunt anni
ſolares CCCCLXXV. Siquidem Perſæ à præfato XX. anno regis Artaxerxis, vſq; ad
mortem Darij regnauerunt annis CXVI. Ex hinc Macedones vſq; ad interitum Cle
opatræ annis CCC. Inde Romani vſq; ad XVII. Tiberij Cæſaris annum, monarchi-
am tenuerunt annis LIX. qui ſunt ſimul, vt diximus, anni CCCCLXXV. Et cōtinent
circulis decēnouenalibus XXV. decies nouies em̄ viceni & quini fiūt CCCCLXXV.
Et qa ſingulis circulis emboliſmi ſeptem adcreſcunt, multiplica XXV. per VII, fiunt
CLXXV. q ſunt emboliſmi mēſes CCCCLXXV. annoꝝ. Si ergo vis ſcire qt annos lu
nares facere poſſint, partire CLXXV. per XII. duodecies deni & q̄terni CLXVIII.
XIIII. ergo annos faciunt, & remanent menſes VII. hos iunge ad ſupraſcriptos CC
CCLXXV. fiunt ſimul CCCCLXXXIX: adde & menſes ſuperfluos VII. partemq; XV
III. anni imperij Tiberij, quo dominus paſſus eſt, & inuenies à tempore præfinito
ad eius vſq; paſſionem LXX. hebdomadas adbreuiatas, hoc eſt, annos lunares CCC
CXC. Ad eius vero baptiſmum, quando vnctus eſt ſanctus ſanctorum, deſcenden-
te ſuper eum ſpiritu ſancto ſicut columba, non ſolum hebdomades VII. & LXII. fu-
iſſe completas, ſed & partem iam ſeptuageſimæ hebdomadis inchoatam. *Et poſt he
domadas, inquit, LXII. occidetur Chriſtus, & non erit eius populus qui eum nega-
turus eſt.* Non ſtatim poſt LXII. hebdomadas, ſed in fine ſeptuageſimę hebdomadis
occiſus eſt Chriſtus, quam ideo, quantum conijcere poſſumus, ſegregauit à ceteris,
quia de hac erat plura relaturus: Nam & Chriſtus in illa crucifixus, & à populo per
fido non modo in paſſione, verum continuo ex quo à Iohanne prædicari cœpit ne-
gatus eſt. Quod autem ſequitur: *Et ciuitatem & ſanctuarium diſſipabit populus cū
duce venturo, & finis eius vaſtitas, & poſt finem belli ſtatuta deſolatio:* nō ad LXX.
hebdomadas pertinet: prædictum enim fuerat, quod ipſæ hebdomades ad Chriſti
vſque ducatum pertingerent, ſed ſcriptura prædicto aduētu & paſſione ipſius, quid
etiam poſt hanc populo qui eum recipere nollet eſſet euenturum oſtendit. Du-
cem enim venturum Titum dicit; qui quadrageſimo anno dominicæ paſſionis ita
cum populo Romano & ciuitatem & ſanctuarium diſſipauit, vt non remaneret la-
pis ſuper lapidem. Verum ijs per anticipationem præliuatis, mox ad expo-
nendum hebdomadæ, quam omiſerat, redijt euentum: *Confirmauit autem pa-*

A ctum multis hebdomas una. Hoc est in ipsa nouissima, in qua vel Iohannes Baptista, vel Dominus & Apostoli prædicando multos ad fidem conuerterunt: Et dimidio hebdomadis deficiet hostia, & sacrificium. Dimidium hebdomadis huius XV. annus Tiberij Cæsaris erat, quando inchoato Christi baptismate hostiarum purificatio fidelibus paulatim vilescere cœpit. Item quod sequitur: & in templo erit abominatio desolationis, & vsq; ad consummationē & finem perseuerabit desolatio: ad sequentia tempora respicit, cuius prophetiæ veritatem & historia veterum, & nostrorum hodie temporum testatur euentus. Totum ideo Prophetæ testimonium ponentes, quantum facultas suppetebat exposuimus, quia hoc & à plerisq; lectoribus ignorari, & speciale genus hebdomadæ flagitare cognouimus. Falluntur autem qui putāt Hebræos annis talibus vsos, alioqui tota veteris instrumenti series vacillat, nec vlli us ætas tanta, quanta scripta est debet intelligi, sed ad lunæ cursum stringi. Et Græcos quidem veteres legimus CCCLIIII. diebus, annum ad lunæ cursum computātes, octauo semper anno XC. dies qui nascantur, si quadrans cum XI. diebus Epactarum octies componatur pariter intercalasse, in tres videlicet menses tricenarum dierum distribu..os. Iudæos autem nunquam, sed altero vel tertio anno mense lunæ tertiidecimum quem embolismum vocitamus, inserere solitos, sicut notissima XIIII. lunę paschalis aperte ratio probat. Sciendum sanè quod Africanus hebdomadarum cursum, quem nos in XVII vel XVIII. Tiberij Cæsaris annum, quo Dominum passum credimus, iuxta Chronicam Eusebij perduximus, ab eodem quo nos incipiens exordio, XV. eiusdem Imperatoris anno, quo eum passum credit, putat esse completū, pōnens annos regni Persarum CXV: Macedonum CCC: Romanorum LX. Sed diligens lector quod magis sequendum putauerit, eligat.

Dimidiū hebdomadis.

Anni Hebreorū ad lunæ cursū exiguntur.

IN CAPVT IX. SCHOLIA.

B Septima septies hebdomadis.] *Prophetice Daniel prædixit tempus dominicæ passionis per annorum hebdomadas, quas Beda luculenter ac doctè hoc capite explicat. Suderunt etiā nostra ætate quidam in eiusdem libelli expositione. Porro apud Danielem locus est notus.*

DE HEBDOMADA AETATVM SECVLI. Caput X.

OCTaua species hebdomadis vniformis, & sola sine circuitu reuolutionis extans, ad figuram per omnia primæ hebdomadis labentibus huius seculi cō ficitur ætatibus. Prima enim die facta est lux, & prima ætate homo in paradisi amœnitate locatur. Diuisa luce à tenebris factum est vespere, & separatis dei filijs à semine nequam, nō longe post natis Gigantibus corrupta est omnis terra, donec Creator pœnitens se hominem fecisse, mundum diluuio perdere disponeret. Secūda die firmamentum in medio libratur aquarum: Secunda ætate arca in medio fertur aquarum, hinc fonte abyssi supportata, illinc cæli cataractis compluta, quæ habuit vesperam, quando filij Adam pedes ab Oriente mouentes, q in construenda superbiæ turre conuenerant, linguarum diuisione multati, & ab inuicem sunt dispersi. Tertia die aquis in cōgregationem vnam coactis apparuit arida, syluis herbisq; decora: & tertia ætate firmatis in cultu dęmonum nationibus, Abraham patriarcha cognationem patriamq; deserens, sanctorumq; semine fœcundatur. Aduenit & vespera, quando gens hebræa malis coacta prementibus, contra dei voluntatem regem sibi petit, qui mox ordinatus primo domini sacerdotes Prophetasq; trucidat, post modū ipse cū tota gente gladio perijt Allophilorū. Quarto die cælum luminaribus ornatur: quarta ætate gēs illa cælesti fide inclyta, regno Dauid & Solomonis gloriosa, templi etiam sanctissimi altitudine totum nobilitata in orbem, sed accepit & vesperam, quando crebescētibus peccatis regnum illud à Chaldæis dissipatum, templum dirutum, & tota gens est Babyloniam translata. Quinta die pisces auesq; aquis eductæ, hij patrijs manent vndis, illæ aëra terramq; peruolant: quinta ætate multiplicatus in Chaldæa populus Israël, pars cælestium desideriorum pennis fulta Hierosolymam pe-

tunt,pars volatu destituia virtutum inter Babyloniæ fluenta residēt. Successit & ve C
spera, quando imminente iam Saluatoris aduentu gens Iudæa propter scelerū ma-
gnitudinē Romanis tributaria facta, insuper & alienigenis est regibus pressa. Sexta
die terra suis animātibus impletur,& homo primus ad imaginē dei creatur,moxq;
ex eius latere dormienti sumpta costa fœmina fabricatur: sexta ætate præconstitib'
Prophetis filius deiin carne,qui hominem ad imaginem dei recrearet apparuit,qui
obdormiens in cruce sanguinem & aquam de latere, vnde sibi ecclesiam consecra-
ret emanauit.Huius ætatis vespera cæteris obscurior in Antichristi est persecutione
ventura.Septima die cōsummatis opibus suis deus requeuit,eāq; significans sabbatū
nūcupari præcepit,quæ vesperam habuisse nō legitur. Septima ætate iustorum ani
mæ post optimos huius vitæ labores in alia vita perpetuo requiescunt, quæ nulla
vnquam tristitia maculabitur,sed maiori insuper resurrectiōis gloria cumulabitur.
Hæc ætas hominibus tūc cœpit, quando primus martyr Abel, corpore quidem tu
mulum,spiritu autem sabbatum perpetuæ quietis intrauit. Perficietur autem,quan
do receptis sancti corporibus in terra sua duplicia possidebunt , lætitia sempiterna
erit eis,& ipsa est Octaua,pro qua, VI. Psalmus inscribitur.Credo quia ei in sex hu
ius seculi ætatibus pro septima vel octaua illius seculi est ætate supplicādum, in qua
quia iusti gaudia,sed reprobi sunt supplicia percepturi,Psalmus hic ingenti pauore
incipit,currit, finitur: Domine ne in ira tua arguas me,&c.

SCHOLIA IN Caput. X.

*OCTaua species. Vltima species hebdomadæ est omnium seculorum ab initio temporum
consummatio,cuius septimus dies requies est perennis per infinita secula durans: Dicitur
autem huius septimanæ partes ætates mundi,quorum temporum rationem septem primi dies creati* D
onis typice expresserunt:quā rem Beda historiarū collatione & accommodatione luculenter agit.

DE MENSIBVS. Caput. XI.

Menses. MEnses dicti à mensura, qua quisque eorum mensuratur. Sed melius à luna,
quæ græco sermone μήνη vocatur:nam & apud eos menses vocantur μῆνες
Hieronym' Sed & apud Hebræos Hieronymo teste,luna,quā ירח nomināt,mēsibus nomē
in Amos dedit:Vnde & Iesus filius Syrach,qui vtique Hebraice scripsit, de luna loquens,ait:
prophetam Mensis secundum nomen est eius. Antiqui menses suos non à solis, sed à lunæ cur
su computare solebant: vnde quoties in scriptura sacra, siue in lege,seu ante legem
quota die mensis quid factum dictumve sit indicatur,non aliud quàm lunæ ætas si-
gnificatur,à qua semper Hebræi,quibus credita sunt eloquia dei,antiquo patrū mo
re menses obseruare non cessant. Primum mensem nouorum, qui Paschæ ceremo-
nijs sacratus est,Nisan appellantes,qui propter multiuagum lunæ discursum,nunc
in Martium mensem,nunc incidit in Aprilem, nunc aliquot dies Maij mensis occu
pat.Sed rectius Aprili deputat:qa semp in ipso vel incipit vel desinit.vel totus inclu
ditur,ea duntaxat regula, cuius & supra meminimus, obseruata, vt quæ XV.post
æquinoctium luna extiterit,primum sequentis anni mensem faciat:quæ vero antea,
nouissimum præcedentis,sicq; per ordinem.Secundus eorum mensis Iar Maio:ter
tius Siuan Iunio:qrtus Thamul Iulio:quintus Aab Augusto:sextus Elul Septēbris
septimus Theseri Octobri, quem propter collectionem frugum,& celeberrimas in
ipso festiuitates nouum annum appellant. Octauus Maresuau,Nouembri. Nonus
Casleu,Decembri.Decimus Tebeth,Ianuario. Vndecimus Sabath,Februario.Du
odecimus Adar , Martio simili ratione comparatur: Quos videlicet menses pro-
pter lunæ circulum, qui XXIX. semis diebus constat, tricenis vndetricenisq; die-
bus alternantes, secundo demum vel tertio anno exacto, mensem superfluum, qui
ex annis XI. Epactarum diebus confici solet, intercalant. Vnde nonnullo moueor
scrupulo,quomodo maiores nostri diem,qua lex data est,quæ est tertia mensis ter-
tij,quinquagesimam ab agni occisione computent, ponentes videlicet primi men-
sis residuos dies numero X. & VII. quia tredecim priores fuerant ante Pascha trans

A acti, secundi XXX. tertij III. qui fiunt simul dies L. cum constet duos menses lunares nō LX. sed LIX. diebus terminari. Ideoq́ꝫ si paschalis mensis XXX. diebus cōputatus, XVII. sui cursus dies post pascha retinuerit, secundū iam mēsem nō XXX. sed XXIX. diebus debere concludi, ac per hoc in summa tēporis memorati non plus q̄ XLIX. dies inueniri: Nisi forte putandum est synechdochicῶs, quæ est regula sanctę scripturæ frequentissima, à parte totum computari. Verum hęc vtcunq; acta, vel cō- *Synechdoche.* putata fuerint, claret tn̄ Hebræos ad lunæ cursum suos menses obseruare cōsuesse. Nec aliter in Genesi recte sentiendū, vbi Noë cum suis XVII. die secundi mēsis arcā. ingressus, & XXVII. eiusdem mensis die post diluuiū egressus asseritur, quam annū solis integrum, hoc est, CCCLXV. dierum esse descriptum: quia videlicet luna, quæ præsenti anno, verbi gratia: per Nonas Maias septimadecima existit, anno sequente vicesimaseptima pridie Non. Maias occurret. Notandum sane, quod nimium falluntur, qui mensem definiendum, vel ab antiquis definitum autumant, quam diu luna Zodiacum circulum peragat, quæ nimirum, sicut diligentior inquisitio naturarū, edocuit, Zodiacum quidem XXVII. diebus, & VIII. horis, sui vero cursus ordinem XXIX. diebus, & XII. horis, salua sui saltus ratione conficit. Ideoq́ꝫ rectius ita definiendum, quod mensis lunę sit luminis lunaris circuitus, ac redintegratio de noua ad nouam. Solaris autem mensis digressio fit solis per duodecimam partem Zodiaci, id est, signiferi circuli, quæ XXX. diebus, & decem semis horis impletur, uiginti videlicet duabus horis ac dimidia, lunari mense productior, é quibus XI. Epactarum dies & q̄drās annuatim subcrescere solent: duodecies enim viceni & bini CCLXIIII. faciunt, quas esse horas XI. dierum hinc facile patet, quia vndecies viceni & quaterni eandem summam conficiunt. Porro duodecies semis sex faciunt, quæ annuę sunt B horæ quadrantis: siquidem luna XII. suos menses XI. diebus, vt dictum est, & quadrante breuiores totidem solis mensibus agens, in ijsdem peragendis tredecies Zodiaci ambitum lustrat. Sed in vtroq; mense computando, consuetudo, vel autoritas, vel certe compēdium calculandi naturæ præualuit: nam non solum lunæ menses, quod calculandi necessitas cogit, tricenis vndetricenisq́ꝫ diebus ordinant, sed & lunam superfluam, quæ iuxta naturę rationem in fine anni debuerat intercalari, plerique vbilibet intercalant, & quod est grauius, tantum inter se calculatores dissident, vt vno nonnunquam eodemq́ꝫ die hic quartamdecimam, ille quintādecimam, alius sextamdecimam adseuerent lunam esse putandam, nec non & solis annuos menses dissimilima regula diuerso quæq; gens ordine metitur. Deniq; Aegyptij, qui primi *Aegyptij menses ad solis cursum exegerunt.* propter ocyorem lunæ discursum, ne videlicet error calculandi eius velocitate gigneretur, ad solis cursum, cuius motus tardior facilius poterat comprehendi, suos menses putare cœperūt, sumpto ab autumni tempore primordio, tricenis hos produntur includere diebus, quorum primus mēsis Thoth, IIII. Cal. Septembrium: secundus Phaofi, IIII. Cal. Octob. tertius Athur, V. Cal. Nouemb. quartus Choeac, V. Cal. Decembrium: quintus Tybi, VI. Cal. Ianuariarum: sextus Mechir, VII. Cal. Februariarum: septimus Phamenoth, V. Cal. Martiarum: octauus Pharmuthi, VI. Cal. Aprilium: nonus Bacho, VI. Cal. Maiarum: decimus Pauni, VII. Cal. Iuniarū: vndecimus Epiphi, VII. Calendarum Iuliarum: duodecimus Mesor, VIII. Cal. Augustarum die sumit exordium: quem decimo Cal. Septembres die terminantes, residuos quinq; dies ἐπαγομένας, vel intercalares, siue additos vocant, quibus etiam quarto anno diem sextum, qui ex quadrantibus confici solet adnectūt. Vnde fit vt eorum anni primi ab bissexto tertio Cal. Septemb. cæteri vero IIII. Cal. earundem die sortiantur initium: ipsi autem bissextilis anni IIII. cæteri V. Cal. memoratarum die terminentur. Porro dissonantia, quam bissextilibus annis à tempore intercalati ab eis quadrantis dicimus oriri, nō ante nostræ tempus intercalationis, quæ fit sexto Cal. die Martiarum in computu lunæ, vel earundem festiuitate dierum potest cum nostri anni curriculo recipere concordiam, sed idem dies festus eadem luna, verbi gratia, septima, quæ apud nos secunda sabbati, apud illos tertia sabbati computantur, & cætera iuxta hunc modum.

SCHOLIA IN CAPVT VNDECIMVM.

C

MEnses dicti à mensura.] *Hactenus hebdomadum uarietates, nunc mensium rationem explicat, utpote partes maiores. Sunt autem menstrua tempora, partim natura instituta, partim arbitrio hominum, nam Græcorum menses ex interuallo temporis, quod est inter duo lunæ silentia, naturale tantum ex motu collectum, naturalis etiam mensis est, spatium quo sol signum aliquod absoluit, quod est dierũ triginta, horarum decem & semis: sed hic mensis difficilis est obseruationis, q quemadmodum in lunæ conuersione, ita homines nulla manifesta nota animaduertere possunt solem è signo uno in aliud transitum fecisse: propterea gentes raro talibus mensibus utuntur. Vtuntur tamen ijs Macedones à signis cœlestibus eos denominantes, ut κριὸς mensis est seu tempus quo sol est in signo arietis. Cuius primus dies est quinto Idus Martij, postremus tertio Idus Apriles, sic ταῦρος δίδυμοι, id est, taurus gemini menses sunt solares. Latinorum autem mẽses naturales non sunt, constant enim arbitrario numero dierũ: ut Ianuarius triginta & altero, Februarius duodetriginta, Aprilis triginta diebus, epactæ autem embolismi bissexti aliæue intercalationes, etsi ex naturali motu syderum proueniũt, iudicio tamen hominum alijs & alijs mensibus sunt interpositi uel appositi.*

¶Sed melius à luna.] *Menses dicuntur quasi mensa, id est, dimensa tempora, seu à græco μήνη, quod lunam significat lingua Arcadum, & μὴν μηνὸς mensem: ipsum lunæ globum Athenienses uocant σελήνην, quòd fulgorem recipiat: priori origini, quod scilicet mensis dicatur à luna, unde naturaliter prouenit, Varro assentitur: sic & Germanice uocamus mensem ein maendt, quæ uox modo significat quatuor hebdomadas, quibus lunæ cursus per Zodiacum definitur, modo mensem Romanum, ut Augustus die oestmaendt.*

¶Qui propter multiuagum.] *Anni lunares qui constant duodecim mẽsibus lunaribus, breuiores sunt annis solaribus, scilicet uigintiduabus horis & dimidia: Hinc fit quod apud græcos non semper initia mensium nostris respondent, ut tamen eorum annus etiam cum solari anno exeat, quemadmodum noster, facit intercalatio epactarum.*

D

¶Notandum sane.] *Confutat Beda crassum errorem de mẽse lunari, ne existimetur esse spatium, quo luna Zodiacũ percurrit, quod fit diebus XXVII. & VII. horis, sed tẽpus est inter duos lunæ coitus, quod amplius est quam integer zodiacus: ut ecce, dum luna totum signiferũ transit, sol interea fere duodecimam partem signiferi promouit, ad quam priusquam luna peruenit, lapsi sunt dies duo & quatuor horæ, hi additi uigintiseptem diebus & horis octo, efficiunt uigintinouẽ dies & semis, quod tempus est mensis lunaris. Visum autem est hoc loco describere menses latinorum, & ordine ac è regione Græcorũ, Hebræorumq; ac aliarum nationum, quarum menses in bonis autoribus cognoscere oportet. Vbi primum adnotandum est, nullos menses esse stabiles præterquã Romanorũ, & Aegyptiorũ, hoc est ut primus cuiusq; mensis dies, uerbi gratia Ianuarij, semper uenit uicesimo die post brumam, primus Martij decimo die ante æquinoctium uernum, aliorum, Græcorum scilicet Hebræorum & Arabum menses non similiter: Præterea Romani incipiunt annum à bruma, itaq; Ianuarius primus est Romanorum mensium. Hebræi ab æquinoctio uerno, ergo primus mensis is est, cuius medium, id est, decimaquarta luna, proxima est post æquinoctium: alij primum facit mensem ea decimaquarta luna, quæ lucet proxime post solstitium, alij ab ea quæ est in autumno, ut Aegyptij.*

Quæ omnia facile deprehendes ex subiectis tabulis, quam ex bonis autoribus sedulo collegimus: qui è regione ponuntur, eodem tempore eueniunt.

Romanorū.	Aegyptiorum.	Hebræorum.	Græcorum.	Britanniorum.
1 Ianuarius.	5 Thibi.	10 Adar.	8 ποσιδεών.	1 Giuli.
2 Februarius.	6 Mechir.	11 Sabath.	9 θαργηλιών	2 Solmonath.
3 Martius.	7 Phamenoth.	12 Tebeth.	10 Δῖος.	3 Rhod monath.
4 Aprilis.	8 Pharmuthi.	1 Nisan.	11 ξανθικός.	4 Costur monath
5 Maius.	9 Baccho.	2 Iar.	12 ἀρτεμίσιος.	5 Trimilchi.
6 Iunius.	10 Pancri.	3 Siuan.	1 Δαίσιος.	6 Lida.
7 Iulius.	11 Epiphi.	4 Thamul.	2 πάνεμος.	7 Lida.
8 Augustus.	12 Mesor.	5 Aab.	3 λῷος.	8 Vueud monath
9 September.	1 Thoth.	6 Elul.	4 γορπιαῖος	9 Algemonath.
10 October.	2 Phaophi	7 Thiseri.	5 ὑπερβερεταῖος	10 Vuintyrfyltich.
11 Nouember.	3 Athur.	8 Maresuan.	6 Δῖος.	11 Blothmonoth.
12 December.	4 Choeac.	9 Casleu.	7 ἐλαφηβολιών.	12 Giuli.

¶Ex Beda sunt præcedentia.

Sequuntur menses uariarum nationum ex Theodoro gaza Calonymo & reliquis non pœnitendis autoribus.

Romanorum.	Athenien.	Achiuorum.	Macedonū.	Bithiniorū.	Cypriorū.
Ianuar.	Γαμηλιών	Διόσκουρος	ἀγονικός	Ireos.	Aphrodisios.
Febru.	ἐλαφηβολιών	πυργιτινός	γάρροχιος	Ermos	Apogonicos.
B Mart.	μουνυχιών	Δῖος	ἰχθύς	Metroos.	Aluicos.
April.	θαργηλιών	ξανθικός	Κριός	Dionysios.	Iunios.
Mai.	σκιροφοριών	θερμίσιος	ταῦρος	Heraclios.	Cæsarios.
Iunius.	ἑκατομβαιών	Δαίσιος	Δίδυμοι	Dios.	Sebastos.
Iulius.	μεταγειτνιών	πάνεμος	Καρκίνος	Bendigæos.	Autocratoricos.
August.	βοηδρομιών	λῷος	λέων	Stratigios.	Plethytatos.
Septem.	μαιμακτηριών	Γορπιαῖος	παρθένος	Arios.	Diamarpsexosi.
Octob.	πυανεψιών	ἀγονικός	Ζυγός	Periepios.	Archiereus (os
Nouemb.	ἀνθεστηριών	γάρροχιος	σκορπίος	Aphrodisios	Esthios.
Decemb.	ποσειδεών	ἰχθύς	τοξότης	Dimetrios.	Romæos.

Aduertendum tamen est Græcorum mensium rationem, apud scriptores parum constare, nam Anthesterion Gazæ respondet Nouembri, Macrobio Aprili, ab alijs tribuitur Martio, sic & in Gamelione uariant ac alijs quibusdam.

BARBARICORVM MENSIVM ENVMERATIO.

Germanorum.	Hebræorū.	Chaldæorū.	Alexandrinorū.
Herbst mandt.	Tisrim p.	Tisri.	Thoth.
Vuein mandt.	Tisrim se.	Maresuan.	Phaophi.
Vuinter mandt.	Remiȝ p.	Chisleu.	Athir.
Christ mandt.	Remiȝ se.	Teueth.	Chiach.
Ienner mandt.	Sabath	Senath.	Tybi.
Hor mandt.	Adar.	Adar.	Mechir.
Mertȝ.	Nisan.	Nisan.	Phamenoth.
April.	Idar.	Yiar.	Pharmuti.
Mey.	Haziram.	Siuan.	Pachon.
Braech mandt.	Tamus.	Tamuȝ.	Pauni.
Heu mandt.	Abh.	Ab	Epiphi.
Augst mandt.	Eyul.	Elul.	Mesori.

Menses Alexandrinorum eundem habēt ordinem, & numerum dierū, quem Aegyptiorū mēses, quorū singuli cōstant diebus 30. postremus uero 35. & quarto quoq; 36. horū primus est Thoth, cuius primus dies IIII. Calendas Septembres uenit.

DE MENSIBVS ROMANORVM. Cap. XII. C

Ex Macrobio. QVare aūt Romani tam diuersæ longitudinis habeant menses, hæc, vt in disputatione Hori, & prætextati legimus, causa extitit. Romulus cum ingenio acri quidem, sed agresti, statū proprij ordinaret imperij, initiū mēsis ex illo sumebat die, quo nouā lunam contigisset videri: quia vero non continuo euenit, vt eo die semper appareat, sed modo tardius, modo celerius ex certis causis videri solet, cōtigit vt cū tardius apparuit, præcedenti mensi plures dies, aut cū celerius pauciores darentur, & singulis qbusq; mensibus perpetuā numeri legē primus casus adduxit, sic factū XXXIX. &c. est, vt alij XXX. & I. alij XXX. sortirentur dies. Primū mensem Marti, cuius se filium credi voluit, dicauit, eo quod hoc mense constet Iunonē Martem peperisse in Martius. Phrygia, quē mēsem anni primum aliqñ fuisse, vel ex hoc maxime probatur, q̄d ex eo septimus, octauus, nonus & decimus inditū antiquitus à numero nomen vsq; ho-Aprilis. die seruant. Secundū mensem nominauit Aprilem, quasi aperilē, eo q̄d in illo remotis nubibus, pruinis, ac tēpestatibus hybernis, cælum, terra, & mare nautis, agricolis & horoscopis aperiat: arbores quoq; & herbæ in germen, sed & animātia quæq; Maius. in prolem se aperire incipiant. Maium tertiū, quartū Iuniū posuit, in honorē videli-Iunius. cet maioꝝ ac iunioꝝ, in quos diuisit populum, vt altera pars armis, altera consilio rempublicā tueretur. Contendunt alij Maiam Mercurij matrē, Maio nomen dedisse. hunc maxime probantes, qa hoc mense mercatores oēs Maię pariter Mercurioq; sacrificabant. Iunius mensis aut ex parte populi, vt diximus, nominatur, aut vt Cincius arbitrabaſ, Iunonius apud latinos ante vocatus est: Et hæc appellatio mēsi apud maiores diu permansit, sed post detritis quibusdā literis ex Iunonio Iunius dictus Iuno Moneta. est: nam & ædes Iunoni Monetæ Calendis Iunijs dedicatæ sunt. Iulius mēsis nomē Quintilis, quod à numero sumpserat, etiā post præpositos Martio duos menses ser-Iulius. uauit, sed postea in honorē Iulij Cęsaris dictatoris legē ferēte Marco Antonio Mar D ci filio consule, Iulius vocatus est, quod hoc mense ad IIII. Idus Quintiles Iulius pro-Augustus. creatus sit. Augustus mēsis Sextilis antea vocabatur, donec honor Augusto dareſ ex senatusconsulto, eo q̄d ipse die primo huius mensis Antoniū & Cleopatrā supe-September rauerit, & imperiū populi Romani firmauerit. September mensis, October, Nouēber & Decēber principalē sui retinent appellationē, significantes noīe quoti sint à verno mense. i. Martio, vel quod imbres in eis immineant. Hæc Romuli fuit annua ordinata dimensio, qui annū X. mensiū, dieꝝ vero CCC. & IIII. habendū esse constituit. Mensesq; ita disposuit, vt IIII. ex ijs, Martius, Maius, Quintilis, October tricenos singuli, sex vero reliqui tricenos haberent dies, q hodie qntanas habent nonas, cæteri septimanas. Septimanas aūt habentibus, ab Idibus reuertebanſ Calendæ ad diem septimūdecimū: veꝝ habentibus quintanas, ad octauūdecimū remeabat initiū Calendaꝝ: Sed cum hic numerus neq; solis cursui, neq; rationibus lunæ cōueniret, nonnunq̄ vsu veniebat, vt frigus anni æstiuis mensibus, & contra calor hyemalibus proueniret. Quod vbi cōtigisset, tm̄ dierū sine vllo mensis noīe patiebanſ absumi, quantū ad id anni tēpus adduceret, quo cæli habitus instanti mensi aptus inueniret. Sed secutus Numa ita dies addit, vt in CCCL. & IIII. dies, quibus XII. lunæ cursus confici credidit, annus extenderet, atq; ijs L. diebus à se additis, adiecit alios VI. retractos illis VI. mensibus, qui XXX. habebant dies. i. de singulis singulos, factosq; L. & VI dies, in duos nouos menses pari ratione diuisit, ac de duobus priorē Ianuarium Ianuarius nuncupauit, primumq; anni esse voluit, tanq̄ bicipitis dei mensem, respicientem ac unde. prospicientem transacti anni finem, futuriq; principia. Quidam autumant Ianuariū Februarius nuncupatum ex eo, quod limes & ianua sit anni: Secundū dicauit Februario, id est, Plutoni, qui lustrationū potens credebatur: lustrariq; eo mense ciuitatē necesse erat, quo statuit, vt iura dijs manibus soluerentur. Sed hanc lustrandi consuetudinem bene mutauit Christiana religio, cū in mense eodē diem sanctæ Mariæ plebs vniuersa cum sacerdotibus ac ministris, hymnis modulatæ vocis per ecclesias, perq; cōgrua vrbis loca ꝓcedit, datosq; à pōtifice cūcti cereos in manibus gestāt ardētes, & augescēte bona cōsuetudine, idipm in cæteris q̄q; eiusdē beatę matris, & ꝑpetuę virginis

A festiuitatibus agere didicit, non vtiq; in lustrationem terrestris imperij quinquennem, sed in perennem regni cælestis memoriam: quando iuxta parabolam virginũ prudentium, omnes electi lucentibus bonorum actuum lampadibus, obuiam sponso ac regi suo venientes, mox cum eo ad nuptias supernæ ciuitatis intrabunt. Paulo post Numa in honorem imparis numeri vnum adiecit diem, quem Ianuario dedit, vt tam in anno, quàm in mensibus singulis, præter vnum Februarium impar numerus seruaretur, quasi inferis & diminutio, & par numerus cõueniret. Cum ergo Romani ex hac distributione Pompilij ad lunæ cursum, sicut Græci, annum proprium computarent, necessario & intercalarem mensem instituerunt more Græcorum. Nam & Græci cũ animaduerterent temere se CCCLIIII. diebus ordinauisse annũ, quoniam appareret de solis cursu, qui CCCLXV. diebus & quadrante Zodiacũ conficit, deesse anno suo XI. dies & quadrantem, intercalares statuta ratione commentati sunt, ita vt octauo quoq; anno XC. dies, ex quibus tres menses tricenorum dierum computauerũt, intercalarent. Hunc ergo ordinem Romanis quoq; imitari placuit, sed frustra: quippe fugit eos diem vnum, sicut supra admonuimus, additum à se ad græcum numerum in honorem imparis numeri ea re per octennium conuenire numerus atq; ordo non poterat, sed qui exinde sit error genitus, qualiterq; eidẽ sit succursum, in præfata Hori & Prætextati disputatione, vnde & ista decerpsimus, qui scire vult inueniet. Tandẽ Caius Iulius Cæsar imitatus Aegyptios, ad numerum solis annum, sicut hodie seruatur instituit, X. videlicet dies obseruationi veteri superadijciens, Vt annum CCCLXV. dies, quibus ipse Zodiacum lustrat, efficerent. Et ne quadrans deesset, statuit vt quarto quoq; anno sacerdotes, qui curabant, mensibus ac diebus vnum intercalarent diem, eo scilicet mense ac loco, quo etiam apud veteres mensis intercalabatur, id est, ante quinq; vltimos mensis Februarij dies, idq; bissextum censuit nominandum: Omni enim intercalationi mensis Februa-
B rius deputatus est, quia is vltimus anni erat, qđ etiam ipsum ex Græcorũ imitatione faciebant: nã illi vltimo anni sui mensi superfluos interserebãt dies. Verũ vna re à Grecis differebant, nã illi cõfecto vltimo mẽse, Romani nõ cõfecto Februario, sed post vicesimũ & tertiũ diẽ eius intercalabant. Terminalibus s. iam peractis, deinde reliquos Februarij mensis dies, qui erant V. post intercalationem subiungebant, credo veteri religionis suæ more, vt Februarium omnimodo Martius sequeretur.

Cereorum in ecclesia origo lustrationib. debetur.

Intercalandi mos à Græcis institutus.

Februarius deputatus intercalationi.

SCHOLIA IN CAPVT DVODECIMVM.

QVod ex eo septimus, octauus, nonus & decimus.] *Hi menses habent ex ordine nomen, ut September, October, Nouember, December, ber autem ad uocabuli formam & supplementum pertinet non ad significationem, ueluti atrius in quinquatrius, & tullium in meditullio, sic quintus & sextus mensis etiam nominabantur temporibus Ciceronis adhuc quintilis, sextilis, quibus non tam cõmode subiungitur syllaba ber, propter aliam terminationem, ob id numerorum uocabula sunt ibi aliter inflexa.*

¶Secundum nominant Aprilem quasi aperilem.] *Hoc mense aperitur annus spirãte fauonio, qui asperitatẽ hyemis discutit sole existente in tauro, quæ domus est Veneris, quod propterea à doctis hominibus excogitatum est, seu inuentum potius (ne astrologos lædam) quia hoc mẽse primum copiosius omnia ex terra proueniunt, non solum stirpium genera, sed & uermium scaturigines, quæq; alia sunt sub hyemem intermorientia: quin & oĩa fere animalia tunc magis tentãtur gignendi cupiditate quæ naturæ uis (quam Aristoteles ait esse maxime secundum naturam, id est, ad naturæ conseruationem) apud ueteres physicos Venus nominata est, (quòd ut Cicero inquit, ad cunctas res ueniat, quare & hic mensis à quibusdam Aprilis quasi aphrilis dictus, ἀφρὸς enim uenerι apud Græcos nomen dedit: mira breuitate hæc omnia complexus est doctissime doctissimus poeta unico uersu: Candidus auratis aperit cũ cornibus annũ. Taurus, quod utranq; etymologiã cõtinet.*

¶Horoscopis aperiatur.] *Quid hoc loco Beda uocet horoscopos, fateor me nescire: Nã ὡροσκόπος & horoscopium significat. i. eam significari partem quæ nascente quopiam super horizõtem emergit, & cælestiũ rerũ tẽporumq; obseruatorẽ, quẽ si hoc loco accipere noles, nõ uideo cur his annũ aperiat Aprilis: nã hybernæ noctes tam sunt idoneæ et quidẽ amplius quernæ aut æstiuæ.*

¶ Notandum quod in scriptura sacra kalendas cum legimus.] *Grecia non habet Calendas, sed initia mensium sunt apud eos νουμηνίαι: unde prouerbio cũ uolumus rem significare nunquam futuram, dicimus ad Calendas Græcas.* C

DE CALENDIS, NONIS, ET IDIBVS. Caput XIII.

Macrob. Saturn. li. 1. c. 15.

Minoris Pontificis officium. *Calendæ.* *Calabra curia.* *Classis.*

PRiscis temporibus Pontifici Minori hæc prouidentia delegabatur, vt nouæ lunæ primum obseruaret aspectum, visumq; Regi sacrificulo nunciaret: Itaq; sacrificio à Rege & Minore Pontifice celebrato, idem Pontifex calata, id est, vocata in Capitolium plebe, iuxta Curiam Calabram, quæ casæ Romuli proxima est, quot numero dies à Cal: ad Nonas superesset pronunciabat, & quintanas quidem dicto quinquies verbo καλῶ septimanas repetito septies prædicabat: Verbũ aũt καλῶ Græcum est, id est, voco, & hũc diem qui ex his diebus, qui calarentur primus esset, placuit Calendas vocari, & hinc ipsi Curiæ ad quam vocabantur, Calabræ nomen datum est, & Classi, quod omnis in eam vocaretur populus: Ideo autem Minor Pontifex numerum dierum qui ad Nonas superessent calando prodebat, quod post nouam lunam oportebat Nonarum die populares, qui in agris essent, confluere in vrbem, accepturas causas feriarum à Rege sacrorum, scituros'q; quid esset eo mense faciundum. Vnde quidam hinc Nonas existimant dictas, quasi nouæ initium obseruationis, vel quod ab eo die semper ad idus IX. dies putarẽtur. Porrò Idus vocari placuit diem, qui diuidit diem: Iduare enim Hetrusca lingua diuidere est: vnde vidua, quasi valde idua, id est, valde diuisa: aut vidua, id est, à viro diuisa. Nonnullis placet Idus dictas vocabulo græco, à specie, quæ apud illos εἶδος vocatur, quod ea die plenam speciem luna demonstret. Notandum autem quod in scriptura sacra Calendas cum legimus, nihil aliud quàm nouæ ortum lunæ intelligere debemus, iuxta illud Numerorum: In Calendis autem, id est, in mensiũ exordiis offeretis holocausta Do- D mino. Quia nimirum Hebræi, vt supra dictum est, non alia mensium exordia, quàm Neomenias, id est, nouilunia norunt.

Nonæ. *Idus.* *Vidua hetrusce originis.* *Calẽdæ in scripturis.*

DE MENSIBVS GRAECORVM. Caput XIIII.

SEd & Græci & Aegyptii, de quibus supra diximus, nullam in suis mẽsibus Calendarum, Nonarum, Iduum distinctione obseruant: Verum ab incipiente cuiusque mensis exordio usque ad terminum eius, crescẽte simpliciter, & inerrabiliter dierum concurrentium ordine computando perueniunt: Siquidem Græci (nam de Aegyptiorum anno & mensibus supra disseruimus) mutatis ex tempore & correctis prædictarum intercalationum ambagibus, cunctis fixum in XII. mensibus anni vertentis ordinauere circulum, quorum plerique à Calendis Decembribus suum inchoantes annum, eodem quo Romani mẽses suorum dierum numero perstringũt: nil quidem de Romanorum, vt præfati sumus, Calendis, Nonis, vel idibus curantes, sed à primo vsque ad extremum diem augescente paulatim numero, singulum quenque mensem computãtes: Vocatur autem apud eos ipse December, ἀπελλαῖος: Ianuarius, αὐδυναῖος: Februarius, περίτιος: Martius, δύστρος: Aprilis, ξανθικός: Maius, ἀρτεμίσιος: Iunius, δαίσιος: Iulius, πάνεμος: Augustus, λῷος: September, γορπιαῖος: October, ὑπερβερεταῖος: Nouember, δῖος: Quo illos ordine annum obseruare, vel menses, & nuper transmissus ad nos de Roma Computus eorum, annales ostendit, & Canones, qui dicuntur Apostolorum idem antiquioribus literis edocuere, vbi XII. dies mensis ὑπερβερεταίου IIII. Iduum Octob. esse memoratur: quo vtique colligitur, vtrunq; mensem pariter incipere, qui vterq; diem XII. habere probatur eundem. Quibus etiam liber sancti patris Anatholii, quem de Pascha composuit, astipulatur, vbi scriptum est: Est ergo in primo anno initium primi mensis, quod est X. & IX. annorum circuli principium, secundum Aegyptios quidem mensis Phamenoth XXVI. die, secundum Macedones Distri mensis XXII: secundum Romanos vero XI. Cal. April. Hic enim vi-

Anatholi⁹

cesimamsecundam diem Distri mensis eque vicesimamsecundam Martij fore com
A mendans,indicat manifeste,quia simul vterq; mensis initium sumit. Et ne quis dicat
q̃d Anatholus in hac sententia nõ scripserit XI. Calendas,sed VIII.Calendas Apriles,conuincet hoc non ita esse mensis Aegyptiorum Phamenoth,cuius uicesimasexta dies, nõ VIII.Calendarum,sed XI.Calendarum Aprilium dies est:utriq; autem, id est,& qui VIII.Cal.& qui XI.Cal. Apriles,in Anatholio legunt,XXVI.diem Aegyptij mensis in eadem sententia habent annotatam, quæ absque vlla dubietate in XI.Cal. April. deuenire ꝓbat, iuxta q̃d superius eorũ annalẽ describẽtes signauim⁹.

SCHOLIA IN CAPVT XIIII.

SEd & Græci & Aegyptij.] *De Græcorum mensibus scripsit Theodorus Gaza, quem uide, si uis plura de his cognoscere. Quæ ratio sit notandi dies tum apud Græcos tum apud Latinos, disce ex subiecta tabula, ubi nota, quemadmodum Latini diuidunt dies mensium in Calendas, Nonas & Idus, sic Græci (ut est apud Pollucem primo ὀνομαστικῶν) 30. dies & 3. denarios, quorũ primus dicitur ἱσαμένου, secũdus à naturali ordine, tertius λήγοντος seu φθίνοντος: sumpsimus autem Ianuarium & eum qui huic apud Græcos respondet Gamelionem: Verior enim est hæc sentẽtia quàm eorum, qui dicunt esse Octobrem. Nam Aristoteles author est li. primo μετεώρων mense Gamelione solẽ esse in hybernis uersionibus, quod est partim in Decembri, partim in Ianuario.*

γαμηλιῶνος		Ianuarij.
α νεομηνία.		1. Calendæ.
β δευτέρα.		2. IIII.
γ τρίτη		
δ τετάρτη		3. III.
ε πέμπτη		4 Prid.
	ἱσαμένου	
B ς ἕκτη		5. Nonæ Ianu.
ζ ἑβδόμη		6. VIII.
η ὀγδόη		7. VII.
θ ἐννάτη		8. VI.
ι δεκάτη		9. V.
ια πρώτη		10. IIII.
ιβ δευτέρα.		11. III.
ιγ τρίτη		12. Pridie
ιδ τετάρτη		13. Idus Ianu.
ιε πέμπτη	ἐπὶ δεκάτῃ	14. XIX.
ις ἕκτη		15. XVIII.
ιζ ἑβδόμη		16. XVII.
ιη ὀγδόη		17. XVI.
ιθ ἐννάτη		18. XV.
κ εἰκάς		19. XIIII.
κα δεκάτη		20. XIII.
κβ ἐννάτη		21. XII.
κγ ὀγδόη		22. XI.
κδ ἑβδόμη		23. X.
	φθίνοντος	
κε ἕκτη		24. IX.
κς πέμπτη		25. VIII.
κζ τετάρτη		26. VII.
κη τρίτη		27. VI.
κθ δευτέρα.		28. V.
λ ἕνη καὶ νέα.		29. IIII.
		30. III.
		31. Pridie Calendas Februarij.

Dierum, Calẽdarum, Nonarum, Iduum in omnibus mensibus non est par ratio, quam uarietatẽ cõplectũtur uersus hi quos pueri discere solemus.
Iulius, Aprilis, septemq; nouemq; tricenos.
Vnum plus reliqui Februus tenet octo uicenos.
Maius sex nonas, October, Iulius & Mars.
Quatuor at reliqui tenet Idus quilibet octo.

A Respicit Apriles Aries Phrixæe Calendas.
Maius Agenorei miratur cornua Tauri.
Iunius æquatos cælo videt ire Laconas.
Solstitio ardentis Cancri fert Iulius astrum.
Augustum mensem Leo feruidus igne perurit.
Sydere Virgo tuo Bachum September opimat.
Aequat & October sementis tempore Libram.
Scorpius hybernum præceps iubet ire Nouembrem.
Terminat Arcitenens medio sua signa Decembri.
Principium Iani sancit tropicus Capricornus.
Mense Numæ in medio solidi stat sydus Aquarij.
Procedunt duplices in Martia tempora Pisces.

Qui quod de vno Decembri specialiter dixit, de cæteris vtique generaliter intelligendum signauit: quia videlicet singula quæque signorum medio suo mense terminentur, à medio priore sumat exortum. De quorum positione strictim nesciẽtes cũ instruemus, obsecro scientibus oneri non sit. Vndique gyrum cæli rotundissimum per lineam Zodaici circuli, quasi per zonam quandam amplissimæ sphæræ circundatam, distincti ordines gemmarum XII. sese inuicem contingentium obsident: tãtæ sunt magnitudinis, vt non minore quàm duarum spacio horarum, vel oriri, vel occidere, vel de loco possint moueri: Singulis tricenæ partes ob tricenos dies, quib⁹ à sole lustrantur adscribuntur, decem semis horæ quæ plus sunt, quia plenam partem XXIIII. horarum non reddunt, simul computari negliguntur, attamen & ipsæ duodecies circumactæ, vbi dies quinq; & quadrantem consummauerint, iam quantum ad tricenas partes addiderint patebit, completusq́; solis annus non, CCC. solum & LX. diebus, sed additis V. diebus, & quadrante perficietur. Primum igitur Arietis
B signum in illa cæli parte, quam in medio Martij mensis sol tenet, oriri incipit, consummatur in illa, qua in medio Aprilis ipse circunfertur, ideoq́; in octaua sua parte iuxta quosdam, sed verius iuxta Aegyptios, qui calculationibus præ omnibus gnari sunt, in quarta sua parte locum æquinoctij vernalis ostendit. Secundum Tauri ab illa cęlestis circuli parte, qua in medio Aprilis sol circunfertur, ortus initium faciẽs, complet in ea, quam ipse in Maij medio seruat. Tertium Geminorum à parte Signiferi, quam sol in medio Maij: Quartum Cancri, ab ea quam in medio lustrat Iunij, facit principium ortus, & ideo iuxta quosdam in octaua sua parte recipit solstitium. Iuxta vero sollicitiorem indaginem aliquot partibus prius inde deflexo ad inferiora situ Zodaici, id est, signiferi circuli, quintum Leonis signũ à parte qua sol in medio Iulij, sextum Virginis, ab ea qua in medio Augusti, septimum Libræ, ab ea qua in medio Septembri circumagitur, inchoat oriri. Quapropter & in octaua sua parte iuxta vulgarem opinionem, sed iuxta enucleatiorem sententiam aliquanto prius locum autumnali præbet æquinoctio, hinc vergente ad brumalem zonam Signifero, octauum Scorpionis signum à parte, quam in medio Octobri, nonum Sagittarij, ab ea quam in medio Nouembri, decimum Capricorni, ab ea quã in medio Decembri sol inhabitat, caput attollit, & propterea, vt vulgo credit, in octaua sua parte, vt vero Aegyptus mater artiũ docet, aliquot partibus antea brumali solstitio dedicat mansionem. Dein reuerso ad altiora signiferi cursu circuli, vndecimum Aquarij sydus à parte solari mediãtis Ianuarij, duodecimum Piscium ab eadem parte Februarij verticem erigens, finitur in medio Martij, vbi Aries subsequens ortus sui pandit initium: siquidem omnia signa, etsi non formæ figura, regionum tamen suarum coniunctione, & computandi sibi ratione cohærent, de quibus Poëta: *Aegyptus artium mater.*

Idcirco certis dimensum partibus orbem,
Per duodena regit mundi sol aureus astra.

Signifer autem lacteum circulum in Sagittario recipit, & Geminis. Multa hinc dici poterant, sed hæc melius à conloquente, quàm à scribẽte fiunt. Sane quia de planetarum quæ per signiferum circulũ meatus est, ordine & tempore supra memo-

A rabiles reddit.

¶ Aequat & October. ⌋ *Respicit æquinoctium, quod fit autumno in prima parte libræ.*

¶ Scorpius hybernum præceps. ⌋ *Præcipitem scorpium intelligimus propter subita dierum decrementa, quæ sub hoc sydere celerrima sunt.*

¶ Principium Iani sancit Tropicus Capricornus. ⌋ *Capricornus signum est tropicũ, quemadmodum & cancer: nam ut in illo solstitiũ fit, ita in hoc bruma, qui dies sunt in auctum lucis & tenebrarum postremi. Quod autẽ dicatur habere Ianuarij principium, ad nostram ætatem non quadrat, sed sic fuit quemadmodum supra ostendimus duobus ab hinc annorum millibus.*

¶ Solidi stat sydus aquari. ⌋ *Cur solidi, cum à Lucano leuis dicatur ab alijs citus, ab alijs præceps? Respicit hic diei tardum incrementũ quod tum uixdum aduertitur: & astrologi fixa uocant signa quæ sequuntur statim tropica, qualis est aquarius: qui secus eum uocant, respiciunt temporis moram, quo totus exoritur, quod fit intra horam, dum alia quædam plus q̃ duas horas conficiant, priusquã integra oriantur, propter flexũ signiferi. Per Numæ mensem Februarium intellige. Hunc enim anno adiecit ante à Romulo instituto ueluti & Ianuarium.*

¶ Duarum horarum spatio. ⌋ *Intellige horas inæquales seu temporales, non æquinoctiales, alioqui falsum esse facile constat, ex his quæ traduntur de exortu & occasu syderum in æquali.*

¶ Decem semis horæ. ⌋ *Intellige quibus sol longius in unoquoq; signo commoratur quàm triginta diebus.*

¶ Primũ igit arietis signũ. ⌋ *Obscurius paulo Beda indicat, in quibus cæli partibus seu signis quolibet mense sit sol, uel quod idem est, quod signum quouis mense cum sole oriatur, quod ut quolibet mense & cuiusq; mensis die exacte sciatur nostra ætate, adscripsi ad finem, tabulam dierũ & partium signorum ad annum salutis M. D. XL. exacte cõputatam.*

¶ Et ideo iuxta quosdam in octaua sui parte. ⌋ *Ad hunc modũ Plinius tradit libro 2. naturalis historiæ cap. xix. Sol autem ipse quatuor, inquit, differentias habet, bis æquata nocte diei uere & autumno, in centrum incidens terræ in octauis partibus arietis & libræ, bis permutatis*
B *spatijs in auctũ diei, bruma octaua in parte capricorni: noctis uero solstitio totidẽ in partibus cancri. Sed dubitet quispiã cũ obliqui circuli rõ sit immutabilis, nec alio loco poßint fieri æquinoctia, q̃ ubi signiferi & æquinoctialis sunt sectiones, & harũ sectionũ una, prima sit pars arietis, altera uero libræ pars seu gradus primus, sine ulla mutatiõe: quõ igitur intelligemus æquinoctia fieri in octauis partibus, cum ipsa sectio circulorũ signiferi & æquatoris efficiat primas partes libræ & arietis. Respondeo ad hunc modũ. Aegyptij seu ut est apud Plinium Anaximander Milesius, cum primũ deprehenderent & signiferi obliquitatẽ, atq; in eo solis æquinoctia uel solstitia, respexerunt iuxta ea loca uicina astra, quibus tum arietis & tauri nomina indebantur, notarũtq; horum asterismorum in cælo tractus & longitudines, ut unumquenq; locũ manifesta nota deprehẽderent: deinde totũ illud astrũ diuidentes in partes 30. certa parte imaginis locum æquinoctij aut solstitij signabãt: ut uerbi gratia quo loco tũc æquinoctiũ fuit, ibidẽ pars octaua eius asterismi, q aries in cælo dicitur reperiebatur. Verum cum stellæ fixæ ad motum nonæ sphæræ paulatim contra cælũ mouerentur in exortum, non poterat hæc rõ stabilis esse, quapropter uniuersum circulũ solis, sequẽtes diuiserunt in 12. spatia æqualia, quæ dicuntur græce dodecamoria, quorũ unumquodq; diuidebatur in 30. partes, quæ nunc gradus dicuntur omissa cõputatione quæ per partes asterismi fiebat: asterismorũ enim oĩm magnitudo nõ est æqualis, hoc modo existimo intelligendũ esse locũ Plinij, & quẽlibet aliũ ubi est æquinoctia aliter euenire, q̃ in primis partibus arietis & libræ. Hoc si quis uolet clarius accipere, sumat Astrolabiũ quod superioribus annis edidimus, notet in eo primã partẽ cancri, nonquidẽ eius astri, sed dodecamorij illius quod quartum est à sectione æquinoctialis: ad eam partẽ postquam sol peruenit, dicitur esse in prima parte dodecamorij quidem, non tamen in prima parte cancri. i. eius astri: sed circa secundam partem geminorum, quæ est in altera stellarum, quæ priorẽ pedem geminorum deformãt: unde ipsa cancri imago plurium partium interuallo digressa est. Propterea (ut finẽ faciã) quando solem dicimus esse in leone seu alio quolibet signo, non astrũ, sed dodecamorion intelligere debemus ab ariete quartum: Horum unumquodq; sol spaito triecenorum dierũ & decẽ horarũ pcurrit, de qbus poeta locus intelligẽdus ẽ, quẽ hic Beda citat ex 1. Georgicõn.*

¶ Vt uero Aegyptus mater artium docet. ⌋ *Aristoteles quoq; author est abstrusarum artium primam inuentionem esse Aegyptiorum sacerdotum, quibus interdictum fuit prophanis rebus operam dare. Vide principium Metaphysices apud Aristotelem.*

A

	Februarius.					Aprilis.					Iunius.			
	Di.	Gra.	Mi.	p.		Di.	Gra.	Mi.	p.		Di.	Gra.	Mi.	p.
	9.	0.	9.	pisces		9.	29.	21.	aries		9.	27.	42.	gemini
	10.	1.	10.	pisces		10.	0.	20.	Taurus		10.	28.	39.	gemini
	11.	2.	10.	pis.		11.	1.	18.	taurus		11.	29.	36.	gemini
	12.	3.	10.	pis.		12.	2.	16.	taur.		12.	0.	33.	Cancer
	13.	4.	11.	pis.		13.	3.	14.	taur.		13.	1.	30.	cancer
Valen.	14.	5.	11.	pis.	Tyb.	14.	4.	12.	taur.		14.	2.	27.	can.
	15.	6.	11.	pis.		15.	5.	9.	taur.	Viti.	15.	3.	24.	can.
	16.	7.	11.	pis.		16.	6.	7.	taur.		16.	4.	21.	can.
	17.	8.	11.	pis.		17.	7.	5.	taur.		17.	5.	18.	can.
	18.	9.	11.	pis.		18.	8.	3.	taur.		18.	6.	15.	can.
	19.	10.	11.	pis.		19.	9.	1.	taur.		19.	7.	12.	can.
	20.	11.	11.	pis.		20.	9.	58.	taur.		20	8.	9.	can.
	21.	12.	11.	pis.		21.	10.	56.	taur.		21.	9.	6.	can.
Pet.	22.	13.	11.	pis.		22.	11.	54.	taur.		22.	10.	3.	can.
	23.	14.	11.	pis.		23.	12.	52.	taur.		23.	11.	0.	can.
Mat.	24.	15.	10.	pis.		24.	13.	49.	taur.	Iob.b.	24.	11.	57.	can.
	25.	16.	10.	pis.	Marci	25.	14.	47.	tau.		25.	12.	54.	can.
	26.	17.	10.	pis.		26.	15.	44.	tau.		26.	13.	51.	can.
	27.	18.	9.	pis.		27.	16.	42.	tau.		27.	14.	49.	can.
	28.	19.	9.	pis.		28.	17.	40.	tau.		28.	15.	46.	can.
	29.	20.	8.	pis.		29.	18.	37.	tau.	Pe.Pau.	29.	16.	43.	can.
					Quir.	30.	19.	35.	tau.		30.	17.	40.	can.

B

	Iulius.					September.					Nouember.			
	D.	Gra.	Mi.	p.		Di.	Gra.	Mi.	p.		Di.	Gra.	Mi.	p.
ul.M.	1.	18.	37.	Cancer	Egid.	1.	18.	15.	Virgo	Om S.	1.	19.	2.	Scorp.
	2.	19.	34.	can.		2.	19.	14.	uirgo		2.	20.	2.	scorp.
	3.	20.	31.	can.		3.	20.	13.	uirgo		3.	21.	3.	scorp.
	4.	21.	28.	can.		4.	21.	11.	uirgo		4.	22.	4.	scor.
	5.	22.	25.	can.		5.	22.	10.	uirgo		5.	23.	5.	scor.
	6.	23.	22.	can.		6.	23.	9.	uirgo		6.	24.	6.	scor.
	7.	24.	19.	can.		7.	24.	8.	uirg.		7.	25.	7.	scor.
	8.	25.	16.	can.	na.M.	8.	25.	7.	uirg.		8.	26.	8.	scor.
	9.	26.	13.	can.		9.	26.	5.	uirg.		9.	27.	5.	scor.
	10.	27.	11.	can.		10.	27.	4.	uirg.		10.	28.	10.	scor.
	11.	28.	8.	can.		11.	28.	3.	uirg.	Mart.	11.	29.	11.	scor.
	12.	29.	5.	can.		12.	29.	2.	uirg.	Cuni.	12.	0.	12.	Sagit.
Marg.	3.	0.	2.	leo	Mater.	13.	0.	1.	lib.		13.	1.	14.	sagit.
	14.	1.	0.	leo	Exal.†	14.	1.	0.	lib.		14.	2.	15.	sagit.
	15.	1.	57.	leo		15.	1.	59.	lib.		15.	3.	16.	sagit.
	16.	2.	54.	leo		16.	2.	59.	lib.		16.	4.	17.	sagit.
	17.	3.	52.	leo	Lam.	17.	3.	58.	lib.		17.	5.	18.	sagit.
	18.	4.	49.	leo		18.	4.	57.	lib.		18.	6.	20.	sagit.
	19.	5.	46.	leo		19.	5.	56.	lib.		19.	7.	21.	sagit.
	20.	6.	44.	leo		20.	6.	56.	lib.		20.	8.	22.	sagit.
	21.	7.	41.	leo	Mat.	21.	7.	55.	lib.	p̄s.M.	21.	9.	23.	sagit.
Magd.	22.	8.	38.	leo		22.	8.	55.	lib.	Cecil.	22.	10.	25.	sagit.
3.Re.	23.	9.	36.	leo		23.	9.	54.	lib.		23.	11.	26.	sagit.
	24.	10.	33.	leo		24.	10.	54.	lib.		24.	12.	27.	sagit.
Iacob.	25.	11.	31.	leo		25.	11.	53.	lib.	Cata.	25.	13.	28.	sagit.
Anna.	26.	12.	23.	leo		26	12.	53.	lib.		26.	14.	30.	sagit.

A DE LVNAE CVRSV PER SIGNA Cap. XXVII.

LVna quotidie IIII. punctis, siue crescens à sole longius abit, seu decrescens soli vicinior, quàm pridie fuerat redditur: singula autem signa X. punctos habent, id est, duas horas, sicut & superius admonuimus, V. puncti horam faciunt. Et ideo si vis scire in quo signo luna est, sume lunã quam volueris, vtputa quintam, multiplica per quatuor, fiunt XX. pertire per decem bis deni vies, duobus ergo signis quinta luna semper à sole distat. Item sume octauam lunam, multiplica per IIII. fiunt triginta duo, partire per decẽ, ter deni tries, & remanent II. tribus ergo signis & duob⁹ punctis, octaua luna semper à sole dirimitur. Duos autem punctos VI. partes intellige, id est quantum sol in Zodiaco VI. diebus conficit itineris: punctus siquidẽ habet tres partes, quia signum quodq; X. punctos, XXX. autem habet partes. Item sume nonamdecimam lunam, multiplica per IIII. fiunt LXXVI. partire per decem, septies deni septais, & remanent VI. septem ergo signis & hora vna, quod est dimidium signi ac puncto, id est, tribus partibus, nonadecima semper in itinere quo cœperat à sole digressa est. Et ne suspicio tibi forte argumenti fallentis incidat, quære ad diametrum cęli, quod quintamdecimam lunam tenere nemo est qui dubitet, multiplica XV. per IIII. fiunt LX. partire per decem, sexies deni sexais: sex enim signis XII. luna semper. i. dimidio sphæræ cælestis à sole discernitur, siue ante, seu retro respexeris. Deniq; orbem lunæ quoties plenissimus est, contra solem cernis oppositum, humilem videlicet sole sublimi, & sublimem humili: quia nimirum cum sole æstiuũ tenente circulum plena est, ipsa tenet brumalem cum sole deuexo in brumalem plena est, ipsam solstitiali scandere circulo nox longissima prodit: At cum iste æquinoctium in plenilunio, tum illa alterum seruat, & quot partibus sol æquinoctium, vel solstitium, quod nuperrime lustrauerat transiit, totidẽ partibus luna plena, vel æquinoctium, vel solstitium, quod contra est, patet esse transgressa. Punctus.

B

SCHOLIA IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

PArtire per decem, ter deni tries.] *Paßim in his formis multiplicationũ postrema uox numeri, quæ id quod ex multiplicatione prouenit explicat, corrupta est: quod siue Britannico idiomate siue librariorum incuria commissum sit, siue quod supra dixit, sic à pueris proferri solere, nescio: Verum quia constanter hoc factum inuenimus, quid uoculæ illæ significent, è regione posui in margine. Notandum autem est quod in his computationibus lo predi formulis utitur, quæ usurpant arithmetici in diuidendo. nam quotientem (sic enim uocant denominantem) multiplicant per diuisorem: ueluti si quadraginta diuidam per V. V. inquam cõtinent quadraginta decies, deinde quinquies X efficiunt quadraginta, superest igitur nihil: hac enim forma explorant an aliquid supersit facta distributione.*

DE LVNAE DISCVRSV SI QVI SIGNA IGNORANT. Caput XXVIII.

QVod si quis signorum nescius, lunares tamen cursus agnoscendi cupidus est, nouerit & ipse solem quotidie partem vnam Zodiaci sui complere: neq; enim alius partes Zodiaci, quàm quotidianos solis in cælo debemus sentire progressus: lunam vero quotidie XIII. partes eiusdem Zodiaci conficere, id est, punctos quatuor, & vnam partem. Et quia illa XIII. partes complẽte sol vnam complet, inde fieri, vt sicut supra docuimus, non plus quotidiano progressu à sole, quàm quaternis punctis, hoc est, duodenis partibus elongetur. Ponat ergo lunam vbilibet cõputare voluerit, vtpote in Cal. Ianuarias primam: hæc vbi prima noctem diemq; transegerit, illum cæli locũ tenet, quem sol XIII. mensis eiusdem die completo. Vbi secunda est, multiplica duo per quatuor, fiunt octo. Item vt de punctis ad partes peruenias, multiplica VIII. per III. fiunt XXIIII. Illam ergo cæli partem tenet luna II. in IIII. Nonas Ianuarias, quã sol vigintiquatuor ab hinc die confecto. Vbi tertia est, multiplica III. per quatuor, fiunt XII. partire per decem decies asse decus, & remanent duo puncti,

id est, VI. partes: illam ergo cæli partem tenet luna III, quam sol mense toto & diebus VI. post tertium Nonas Ianuarias exactis, id est, VI. post tertium Nonas Februarias die consummato. Vbi quarta est, multiplica hæc per IIII. fiunt XVI. partire per decem decies asse decus, & remanent VI. puncti, id est, partes X. & VIII. Illam igitur cæli partem tenet luna quarta, quam sol mense expleto ac X. & VIII. diebus post Pridie Nonas Ianuarias. Vbi quinta est, multiplica V. per IIII. fiunt XX. partire per decem bis deni vies: duobus ergo mensibus expletis adueniet sol partem cæli, quam luna quinta tenet, id est, die Nonarum Martiarum. Vbi octaua est VI. Idus Ianuarias, multiplica VIII. per IIII. fiunt XXXII. partire per decem ter deni tries, & remanēt duo puncti, id est, VI. partes cæli, illam partem cæli tenet luna VIII, in VI. Iduum Ianuariarum die: quam sol aditurus est post tres ab hinc menses, & dies VI. id est, VI. die post VI. Idus Apriles. Vbi XIX. est XIIII. Calendas Februarias, multiplica per IIII. fiunt LXXVI. partire per decem septies deni septais, & remanent VI. multiplica hæc per III. fiunt X. & VIII. Illam partem cæli circunuolat luna XIX. in XIIII. Cal. Februarias, quam sol post VII. ab hinc menses ac dies X. & VIII. id est, XVIII. die post XIIII. Calend. Septemb. qui est VIII. Iduum Septemb. dies. Et ne scrupulus tibi forte argumenti fallentis incidat, proba ad diametrum anni, quod XV. tenere lunam rarus qui nesciat, multiplica XV. per IIII. fiunt LX. partire per decem sexies seni sexais: VI. enim mensibus exactis, id est, medio circuitus anni confecto itinere, sol ingredietur partem cæli, qua luna XV. circunfertur. Et quia tunc XV. Ian. dies est, nimirū illam partem sol XV. die Iulij mensis adibit. Et vt ad summū veniamus, sume XXX. lunum, quæ tunc fit in Cal. Feb. multiplica per IIII. fiunt CXX. partire per decem duodecies deni centuies, illa cœli parte luna XXX. currit, quā XII. mensibus exactis, id est, toto anni circulo transacto est sol obtenturus: Ipsa est enim pars eadem in qua & nunc conuersatus lunam suo reciperet in coitu, Quæ vt manifestiora cuilibet etiam tardioris Ingenij reddantur, per singulas lunæ ætates quantum ea distet à sole distinctius adnotare curauimus. Prima ergo luna vbi suam perfecerit ætatem, elōgatur à sole spatio dierum XII. secunda spatio dierum XXIIII. tertia spatio mensis vnius, & dierum sex: quarta spatio mensis vnius, & dierum decem & octo: quinta spatio mensium duorum, sexta spatio mensium II. & dierum duodecim, septima spatio mensium II. & dierum XXIIII. octaua, spatio mensium trium, & dierum sex. nona spatio mensium III. & dierum XVIII. decima spatio mensiū quatuor, vndecima spatio mensium quatuor, & dierum duodecim: duodecima spatio mensium quatuor, & dierum vigintiquatuor: tredecima spatio mensium V. & dierum sex, quartadecima spatio mensium V. & dierum XVIII. quintadecima spatio mensium VI. decimasexta spatio mensium VI. & dierum duodecim, decimaseptima spatio mensium sex, & dierum vigintiquatuor, decimaoctaua spatio mensium septem, & dierum sex, decimanona spatio mensium VII. & dierum XVIII. vigesima spatio mensium octo: vigesimaprima spatio mensium octo, & dierum duodecim, vigesimasecunda spatio mensium octo, & dierum vigintiquatuor: vigesimatertia spatio mensium IX. & dierum sex: vigesimaquarta spatio mensium nouem, & dierum decem & octo: vigesimaquinta spatio mensium X. vigesimasexta spatio mensium X. & dierum duodecim: vigesimaseptima spatio mensium X. & dierū vigintiquatuor: vigesimaoctaua spatio mensium vndecim, & dierum VI. vigesimanona spatio mensiū vndecim, & dierū XVIII. tricesima spatio mensium duodecim.

C

D

DE EODEM SI QVI COMPVTARE NON DIDICERVNT. Caput XIX.

SI quis vero etiam calculandi minus idoneus, lunaris tamen circuitus existit curiosus, & huic ad capacitatem ingenioli sui commodamus argumentum, quo id quod quærit inueniat: siquidem totam annalis circuitus seriem, quæ duodecim mēsibus continetur, alphabetis disiunximus, ita duntaxat, vt primus & secundus ordo vicenos & septenos dies, tertius autem vno amplius complectatur: illo videlicet qui

de tertio repetitis VIII. horis superfluis accrescit. Et vt diebus quos signare volebamus literæ sufficerent, non singulis has diebus, sed alternis apposuimus, atque ideo non vltra o literam alphabetum tangere opus erat. Præposuimus eidem operi paginam regularem, quæ X. & IX. alphabeta huiusmodi à diuersis literis inchoantia, totidem annorum circuli decennouenalis caperet, simul & mensium singulorum signorumq; vocabula duodecim, quæ hoc ordine disposita est, iuxta numerum dierum, quibus luna Zodiacum peruolat, XXVII. lineas habet in longitudine: nominibus signorum ante, nominibus vero mensium retro adnotatas, vt qui signorum imperitus est, ex mensium tamẽ notitia possit inuenire quod quærit: X. vero & IX. habet in latitudine lineas, quæ ordinem decennoualis circuli supra adnotato annorum numero præmonstret. Cum igitur anno quolibet diem quemlibet quo in signo, vel cuius mensis in partibus lunam habeat, scire volueris, aperto codice nota literam, quæ eidem sit præposita diei, & recurrens ad regularem paginam, in qua literarum est distincta congeries, eodemq; statim anno ex titulo frontis inuento, illã quam quærebas literam eiusdem diei inuenies, atq; ante ac retro inspiciens, quod signum quemve mensem è regione habeat adnotabis. Ponamus aliquod quod ad cętera, lector, conualescat exemplum: Quæris, vbi sit luna, verbi gratia: In Cal. Aprilis anno VI. circuli decennouenalis: aperi codicem, quære diem Calendarũ memoratarum, inuenies e literam præscriptam, recurre ad paginam regularem, videbis annum VI. perspecto eius alphabeto e literam reperies, circũfer oculos ad latera, hinc geminorum extrema, illinc lunĳ mensis initia deprehendes esse notata. Et siue eruditus, siue simplex es lector, palam te quod cupiebas inuestigasse lætaberis. Insuper & toto illo anno quibuscunq; diebus e literam videris adscriptam, siue crescentem,
B seu decrescentem, in ĳsdem cæli partibus lunam noueris esse conuersatam: Non ẽm hoc argumento in detrimento an cremento suę lucis in aduerso, an in coitu solis sit posita luna requiris, sed & si hoc scire desideras, aderit argumentum vetusta Aegyptiorum obseruatione traditum.

SCHOLIA IN CAPVT DECIMVMNONVM.

INcipit Beda hoc loco aperire usum tabularum quæ in principio operis summa diligentia positæ sunt, & primum sextæ quam signauimus nota F: dedimus autem operam ut exemplar uetustissimum ac accuratissime in his tabellis pictum ad literam imitaremur, nisi quo loco ex uetustate consumptis occurrendum fuit, seu ubi græci characteres pro illo seculo male erant scripti. Quod si ex hac Bedæ explicatione usum deprehendere nequis, consule ea quæ ibi breuiter apposuimus singulis indicibus.

QVOTA SIT LVNA IN CALENDAS QVASQVE. Caput XX.

PRimo decennouenalis circuli anno, in quo nullæ sunt Epactæ, in Calendas Ianuarias IX. est luna, in Calendas Februarias X. in Calendas Martias IX. in Calendas Apriles X. in Calendas Maias XI. in Calendas Iunias XII. in Calendas Iulias XIII. in Calendas Augustas XIIII. in Calendas Septembres XVI. in Calendas Octobres XVI. in Calendas Nouembres XVIII. in Calendas Decembres XVIII. Hos tibi numeros pro regularibus singulorum mensium sume, quibus annuas addens Epactas, luna quota sit per Calendas quasq; sine errore reperies. Si enim vis scire quota sit luna in Calendas Ianuarias anno secundo circuli decennouenalis, tene IX. regulares, adde Epactas XI. fiunt XX. vicesima est luna. Si vis scire quota est luna in Calẽdas Iunias anno tertio, tene regulares X. adde Epactas anni illius XXI. fiũt XXXI. tolle XXX. remanet I. quarta est luna in Calendas memoratas. Quod si quis obiecerit vel huius, vel præcedentis argumenti alicubi ordinem vacillare, doceat ipse in huiusmodi quæstionibus indagandis veracius & compediosius argumẽtum, & nos libenter gratanterq; accipiemus. Hoc autem præcedens quod commemorauimus argumentum, & nonnullis ad transscribendum iam dedimus, & in principĳs huius

nostri opusculi præfigendum esse censemus. Porro præsens argumentum quod de C
luna Calendarum quærenda posuimus, hoc tantum loco commemorasse & docuisse sufficiat: Nam cognita quota sit in Calendas luna, facile etiam cæteris cuiusque mensis diebus qua sit ætate cantato ipso mense, & concurrẽtibus digitis apparebit. Sunt autem anni tres circuli decennouenalis, in quibus idem argumentum stabilitatem sui tenoris conseruare nequeat: octauus videlicet, vndecimus, & nonusdecimus, cui causam nutandi varia facit ac dispersa per annum embolismorum insertio. Siquidem anno octauo luna Calendarum Maiarum iuxta rationem quidem argumenti XXVIII. computatur, sed propter embolismum, qui in Martio mense inseritur, XXVII. probatur existere. Item in Calendas Iulias iuxta argumentum XXX. fieri potuit luna, sed propter adiectionem diei, quem superfluitas embolismi attulerat, fit XXIX. Item anno X. quia luna embolismi pridie Nonas Decembres accenditur, facit lunam in Calendas Martias vigesimam esse & octauam: cum hanc ratio argumenti XXIX. tunc existere doceat. Item anno XIX. quia luna embolismi tertio die Nonarum Martiarum incipit, cogit lunam in Calendas Maias XVIII. computari, cum XXIX. secundum argumenti calculationem canatur: quo etiam anno ratio saltus lunaris, de quo in sequentibus dicemus, fidem eiusdem argumenti impugnat: Si enim ipsum argumentum iuxta Aegyptios à Septembri mense, vbi principium est anni eorum, inchoaueris, necesse est vt luna Iulij mensis eo anno XXIX. dies vt nũquam alias habeat, vno videlicet ratione saltus amisso, & ob id luna Calendarum Augustarum tertia reddatur, quæ iuxta argumenti regulam secunda computabatur. Si uero, iuxta hoc quod nos supra docuimus, à Ianuario principium argumenti sumere mauis, eodem ordine luna in Calendas Decembres VII. incurrit, quæ iuxta argumentum sexta fieri debuisse putabatur: quia nimirum luna Nouembris mẽ D
sis vnam amittit diem, & pro XXX. consuetis XXIX. solum diebus cogitur esse contenta. Quæ profecto omnia melius colloquendo, quàm scribendo docentur. Non autem transitorie commemorandum, quod hoc argumentum à Septembri quidã incipiunt, ponentes eidem Septembri regulares V. Octobri V. Nouembri VII. Decembri VII. & cætera vt supra nos posuimus: Quod ob autoritatem Aegyptiorum rationabiliter prorsus agunt, vt à quibus origo computandi sumpta est, horũ quoque in computando anni principium imitentur. Verum alijs aptius multo & expeditius videtur, vt computatio omnis, quantum non necessitas rationis obsistat, à principio anni sui etiam apud Romanos incipiat, & vsq; ad terminum anni rato atque intemerato ordine procurrat.

SCHOLIA IN CAPVT XX.

HOc autem præcedens quod commemorauimus argumentum.] *Horum annalium fragmentũ inuenimus apud Bedam circulorũ decennouenalium, ab anno* D.XXXII. *solutis usq; ad* M.XXV. *quem ipse(ut ex hac temporis ratione constat) altius repetijt, & longius produxit. Verum in exemplari scripto quod deerat, tum à principio tum à fine, usq; ad* M. DC. *produximus ex astrorum computationibus, ut posteris quoq; hæc computatio prodesse queat: atq; ad postremum libri posuimus, quo loco plura quæ ad hoc caput intelligendũ rectius ualent, uide.*

QVAE SIT FERIA IN CALENDIS. Cap XXI.

SImile autem huic tradunt argumentum ad inueniendam diem Calendarũ prõptissimum, ita duntaxat, vt alijs vtens regularibus, quod in hoc per Epactas facis, in illo facies per concurrentes septem dies. Habet ergo regulares Ianuarius III. Februarius V. Martius V. Aprilis I. Maius III. Iunius VI. Iulius I. Augustus IIII. September VII. October II. Nouember V. December VII. Qui videlicet regulares hoc specialiter indicant, quota sit feria per Calendas, eo anno quo septem concurrentes adscripti sunt dies: cæteris vero annis addes concurrentes quotquot in præsenti fuerint adnotati ad regulares mensium singulorum, & ita diem Calendarum fine errore semper inuenies: Hoc tantum memor esto, vt cum imminente anno bissextili

A vnus concurrentium intermittendus est dies , eo tamen numero quem intermissu-
rus es, in Ianuario Februarioq; vtaris: ac in Calendis primum Martijs per illum qui
circulo continetur solis computare incipias. Cum ergo diem Calendarũ, verbi gra
tia, Ianuariarũ quærere vis, dicis Ianuarius II. adde cõcurrentes septimanæ dies, qui
fuerunt anno quo computas, vtpote III. fiunt quinq; , quinta feria intrant Calen-
dæ Ianuariæ. Item anno qui sex habet concurrentes, sume V. regulares mensis Mar
tij, adde concurrentes sex, fiunt vndecim, tolle septem remanent quatuor, quarta fe
ria sunt Calendæ Martiæ.

ARGVMENTVM DE QVALIBET LVNA VEL FERIA. Caput XXII.

ESt etiam vetus argumentum, non modo de Calendarum, verum & de quorũ-
libet inter Calendas dierum luna vel feria dinoscenda repertum, aliquanto q-
dem grauius ad discendum, sed maiorum tamen nobis autoritate contraditum, atq;
ideo minoribus nostra æque solertia tradendum . Si ergo vis scire, hoc vel illo die
quota sit luna, computa dies à principio mensis Ianuarij vsq; in diem de quo inqui-
ris: & cum scieris, adde ætatem lunæ quæ fuit in Calendis Ianuarijs , partire omnia
per LIX. & si amplius XXX. remanserint, tolle triginta, & quod superest ipsa est lu-
na diei quam quæris. Item si vis scire hoc vel illo die quota sit feria, computa dies à
Calendis Ianuarijs vsq; in diem de quo inquiris: & cum noueris, adde feriam quę fu
it die Calendarum Ianuariarum: & si bissextilis annus est, etiam bissexti diem postq̃
transierit augmentare memento : partire omnia per septem, & quod remanet diem
tibi septimanæ quæ sit vbicunq; quæris ostendet. Quod ita solum sine labore cur-
rit argumentum , si numerum mensium singulorum per Calendas, Nonas & Idus
memoriter decantare consuescas. Ianuarius in Calendas I. & Nonas V. in Idus XIII.
B Februarius in Calendas XXXII. in Nonas XXXVI. in Idus XLIIII. Martius in Calen
das XL. in Nonas LXVI. in Idus LXXIIII. Aprilis in Calendas XCI. in Nonas XCV.
in Idus CIII. Maius in Cal. CXXI. in Nonas CXXVII. in Idus CXXXV. Iunius in Cal.
CLII. in Nonas CLVI. in Idus CLXIIII. Iuli' in Cal. CLXXXII. in Nonas CLXXXVIII.
in Idus CXCVI. Augustus in Cal. CCXIII. in Nonas CCXVII. in Idus CCXXV. Se
ptẽber in Calendas CCXLIIII. in Nonas CCXLVIII. in Idus CCLVI. October in Ca
lendas CCLXXIIII. in Nonas CCLXXX. in Idus CCLXXXVIII. Nouember in Calen
das CCCV. in Nonas CCCCIIII . in Idus CCCXVII. December in Cal. CCCXXXV.
in Nonas CCCXXXIX. in Idus CCCXLVII. Si ergo scire vis, verbi gratia, anno quo
per Calendas Ianuarias nona est luna, quota sit luna in Calendas Maias, dicito, Ma
ias in Calendas CXXI. tolle Calendas remanent CXX. adde IX. fiunt CXXIX, partire
per LIX. quinquagies nouies bini cendecus octos: tolle CXVIII. remanent XI. vnde
cima est luna in Calendas Maias. Si vis scire quota est luna in XV. Calendas Iunias,
dicito, Iunius in Calendas CLII. tolle XV. Calendas Iulias, remanent CXXXVII. ad-
de IX. fiunt CXLVI. partire per LIX. quinquagies nouies bini cendecus octos , tolle
CXVIII. remanent XXVIII. vicesimaoctaua est luna in XV. Calendas Iunias . Si vis
scire quota est luna VII. Idus Decembres, dicito, December in Idus CCCXLVII. tol
le VII. Idus, remanent CCCXL. adde IX. fiunt CCXLIX. partire per LIX. quinquagies
nouies quini CCXCV. tolle CCXV. remanẽt LIIII. tolle XXX. remanent XXIIII. vice
simaquarta est luna die memorato. Iuuat huiusce argumenti vsum, si calculator vl
tima qnquagesimænonæ partis diligentius memorię cõmendat: qnquagies nouies
seni CCCLIIII. qnquagies nouies qni CCXCV. qnquagies nouies q̃terni CCXXXVI.
quinquagies nouies terni CLXXVII. qnquagies nouies bini CXVIII. qnquies nouies
altis IX. Eodẽ ordine diẽ septimanæ q̃cunq; volueris tpe adiuncto Calendarũ Iunia
rum die requiris. Si enim vis scire, verbi gratia, anno quo Calendæ Ianuariæ quin-
ta feria celebrantur, octauo Calendarũ Octobrium die quota feria sit dicito: Octo-
ber in Calendas CCLXXIIII. tolle VIII. Calendas Octobres, remanẽt CCLXVI. adde
quintam feriam quę fuit in Calendis Ianuarijs, fiunt CCLXXI. partire per VII. septies

triceni ducenti decus, septies octoni quinquagies sexies, remanent V. quinta est feria octauo Calendas Octobres. C

SCHOLIA IN CAPUT XXII.

Est etiam vetus argumentum.] *Ad hoc caput, deinde ad id quod sequitur, tum ad id quoq; quod precedit, referendæ sunt tabulæ quas principio operis proposuit, præsertim has quas literis maiusculis signauimus A.B.G.I.V & X. quemadmodum ibi etiam annotauimus.*

DE AETATE LVNAE SI QVIS COMPVTARE NON POTEST. Caput XXIII.

Quod si adeo quis deses vel hebes est, vt absque omni labore computandi lunæ cursum scire voluerit, innitatur alphabetis quæ in annali videt libello iuxta ... lium distincta lunarem, vbi duos lunæ circuitus, id est, quinquagenos & nouenos dies terna tenent alphabeta: & quamcunque literam luna in hac ætate semel habet, eandem per totam annum simili modo notatam in eadem semper ætate habere non desinit: nisi forte, quod tamen raro accidit, embolismorum hæc ratio immutet: Verbi gratia, anno tertio cycli decennouenalis, luna quæ XXX. dies habitura est, semper ab a nudo incipit, secunda est in b, tertia in c, similiter nudis, id est, nullo puncto adnotatis: & sic ex ordine suam litera quæque seruat ætatem lunæ. Item luna, quæ vndetriginta dies habitura est, ab l subnotato incipiens, secūda semper in m, tertia in n, simili figura notatis: Et sic ex ordine recurrens luna suā cuique literæ restituit ætatē. Discernendi enim gratia primum de ternis alphabetum nudis vtrinque literis, secundū subnotatis, tertiū supernotatis determinādum prouidit antiquitas. D

QVOT HORIS LVNA LVCEAT. Caput XXIIII.

Tradunt quoque argumentum veteres, quo luna cuiusque ætatis quot horis luceat exploretur: Quia enim prima luna, inquiunt, IIII. punctos lucet, adijcitur hic numerus à secunda luna quotidie vsque ad plenilunium, detrahiturque de hinc paribus spatijs in diminutionem. Et ideo si nosse vis luna secunda quot horas luceat, multiplica per quatuor duo, fiunt VIII. partire per V. quia quinque puncti horam faciunt, quinquies asse quinquis, & remanent III. horam ergo & tres punctos lucet luna secunda. Item multiplica III. per IIII. fiunt XII. partire per V. quinquies bini decus, & remanent duo: duas horas, & totidem punctos tertia luna lucet. Item ubi ad decimam lunam perueneris, multiplica per IIII. fiunt XL. partire per quintam partē, quinquies octoni quadrais: octo horas lucet decima luna. Et ne argumentum dubium fore arbitreris, tene XV. inquiunt, & vbi pernox luna candet exquire, multiplica per IIII. fiunt LX. partire per V. quinquies duodeni sexais XII. horas, id est, noctē integram decimaquinta luna perlustrat. Item si nosse vis sextamdecimam, & septimamdecimam, & cæteras deinceps, quot horis luceat luna recole, per singulas quāto minus sint à XXX. & inde computandi crepidinem strue. Verbi gratia: Si nosse vis vicesimaquinta quam diu luceat luna, dicito: quanto minus à XXX. patebit, quia V. multiplica per IIII. quater quini vses: partire per V. quinquies quaterni vies, quatuor ergo horis splendet vicesimaquinta, quomodo & quinta luna. Et quidem hoc argumentum tempore æquinoctiali legitima fixum statione perlabitur: verum longissimis in bruma noctibus, vel item æstate breuissimis, quarum alias XII. horarum spatium longe transcendere, alias nequaquam ad hoc pertingere posse constat: qua ratione lunam XII. horas lucere credamus: nisi forte putamus non æquinoctiales horas intelligendas, sed singulas quasque noctes pro sua mensura longitudinis, aut breuitatis in duodecim particulas, quas horas vocitemus æqua distributione findendas.

SCHOLIA IN CAPVT XXIIII.

Caput hoc in figuram redactum inuenimus in principio, quam hoc loco libuit subijcere, ne si in eum locum forte incideret lector, incertum sit quo spectet: est autem talis in qua primus numerus ætatem lunæ significat, secundus, numerum horarum temporalium. Apices adiecti sunt puncti quibus, ut supra dictum est, in lunæ computationibus utimur.

DE LVNA QVOT PVNCTIS LVCEAT.

Luna	Horæ	Puncti	Luna	Horæ	Puncti
I.		::	XVI.	XI.	.
II.	I.	:.	XVII.	X.	:
III.	II.	:	XVIII.	IX.	:.
IIII.	III.	.	XIX.	VIII.	::
V.	IIII.		XX.	VIII.	
VI.	IIII.	::	XXI.	VII.	.
VII.	V.	:.	XXII.	VI.	:
VIII.	VI.	:	XXIII.	V.	:.
IX.	VII.	.	XXIIII.	IIII.	::
X.	VIII.		XXV.	IIII.	.
XI.	VIII.	::	XXVI.	III.	.
XII.	IX.	:.	XXVII.	II.	:
XIII.	X.	:	XXVIII.	I.	:.
XIIII.	XI.	.	XXIX.		::
XV.	XII.		XXX.		●

QVANDO VEL QVARE LVNA VEL PRONA, VEL SVPINA, VEL VIDEATVR ERECTA.

Caput XXV.

SVnt qui auras explorare conati, dicant lunam nouam quoties supino cornu vtroq; videatur, tempestuosum mensem: quoties erecto vno, serenum portendere. Quod longe aliter esse naturalis ratio prodit. Quid enim? nunquid credibile est lunæ statum, qui fixus in æthere permanet, pro subiacẽtium mutatione flabrorum, vel nubium posse aliorsum quàm fuerat conuerti, & eam quasi futuræ metu tempestatis aliquanto altius cornu, quàm naturæ ordo poscebat attollere? Maxime cum non omnibus in terris idem fluctuantium possit existere flatus aurarum: lunæ autẽ status idem, eademq; sit pro variante solis digressu conuersio. Dicunt eam, sicut & beatus Augustinus in expositione psalmi decimi docet, non habere lumen proprium, sed à sole illustrari. Sed quando cum illo est, eam partem ad nos habere, qua non illustratur, & ideo nihil in ea lucis videri: cum autem incipit ab illo recedere, illustrari ab ea etiam parte, quam habet ad terram, & necessario incipere à cornibus, donec fiat quindecima contra solem: Tunc enim sole occidente oritur, vt quisquis occidentem solem obseruauerit, cum eum cœperit non videre, conuersus ad orientem lunam surgere videat, atq; inde ex alia parte, cum ei cœperit propinquare, illã partem ad nos conuertere, qua non illustratur, donec ad cornua redeat, atque inde omnino non appareat: Quia tunc illa pars quæ illustratur, sursum est ad cælum, ad terram autem illa, quam radiare sol non potest. Cum ergo die crescente sol à meridianis plagis ad boreales paulatim partes ascenderit, necesse est luna, quæ eo tẽpore

nata est, ocyori transitu solem ad borealia signa præcurrat: Atque ideo cum noua C post occasum solis videtur, quæ ad septentrionem solaris occasus occasura est, nimirum non iuxta, sed supra solem sita est, quo inferiora eius illustrante, æqualia pene cornua protendere, & instar nauis supina ire videtur. At reuerso post solstitiū æstiuum ad inferiora & australia cursu solis, luna quoq; illis nata mēsibus, ad inferiora cursum tendat necesse est: Vnde fit, vt quę ad australem partem solis, qui occiderat occasura est, absq; vlla dubietate cum primo post occasum solis apparet, non iam supra illum, sed iuxta illum ad meridiem posita videtur. Atq; ideo aquilonalia eius latera sole aspectante cernitur erecta progredi: semper enim luna auersis à sole cor nibus, rotundam sui partem pandit ad illum, cuius rationis ordine agitur, vt quo dies longior, eo sit noua luna excelsior: & quo breuior atque ad meridiem decliuior est dies, eo deiectior noua luna cernatur. Et inde vulgi creuit opinio, lunam cùm supina & celsior incedit, turbines tempestatum: cum vero erecta, & in austros deiectior, tranquillitatem designare: quia is nimirū status est anni vertentes, vt sex mensibus, quibus decrescit dies, multo clemētior sit aëris motus, quàm reliquis sex. Eadem ratio est etiam lunæ decrescentis, quare matutino in exortu nunc erecta, nunc supina appareat, eadem cur interdiu sępe prona procedat: nimirum solis eam radijs superiore ex loco tangentibus. Non ergo lunæ conuersio, quæ naturalis est & fixa, potest futuri mensis portendere statum. Sed qui curiosi sunt, huiusmodi rerum coloris, vel eius, vel solis, vel cæli ipsius, aut stellarum, siue nubium mutatiōe, vel alijs quibuslibet indicijs sæpe statum aëris, qui sit futurus explorant. Denique lunam quartam, si pura fuerit, neq; obtusis cornibus, dare reliquis diebus vsq; ad exactum mensem indicium serenitatis existimant, & cætera talia.

SCHOLIA IN CAPVT XXV.

D

SVnt qui auras explorare conati.] *Reddit Beda hoc capite rationem, quare lunæ crescentis cornua aliquando supina cælum spectent, aliās prona ad terram deiecta sint: tum quod ea res tempestatum inditium non sit nisi ex accidente: sit enim ratione stabili ex diuersitate loci, ut de lumen haurit. Primum constat lunam non lucere suo, sed alieno lumine s. solis qui cunctis astris lucem fœnerat, deinde globum qui dimidiata parte semper lucet (uel ut Cleomedes probat paulo plus propter solis magnitudinem, cuius radij aliquanto amplius quàm hemisphærium circūfulgent, ut etiam docent optici) necesse est lunā ea parte lucere qua solem spectat, atq; hæc sic posita sæpe est, ut paulum ab illo distat: nequit igitur illa pars quæ contra solem est posita terræ esse aduersa. Hinc est quòd diuersis interuallis solis & lunæ alia nobis schematismi apparent. Verū quod cornua aliquando spectent cælum (quod contingit diebus decrescentibus) causa est ex solis tum etiam ex lunæ situ: nam cum sol post conuersionem dierum ad humiliores signiferi partes descendat, sequitur & lunā è sublimi lucem à sole haurire, quòd dum fit, è ambitus lucis pronus, extremitates autem quæ cornua dicuntur, sunt supinæ. Dum uero dies rursus crescunt, luna ex humiliore loco solem supra se positum habet, unde tunc cōtrario modo euenit, quod facile patebit, si cui in sphæra aut astrolabio id experiri liceat.*

QVA RATIONE LVNA CVM SIT SITV INFERIOR, SVPERIOR SOLE ALIQVOTIES VIDEATVR.

Caput XXVI.

NEc mirari opus est, cum lunam per australia signa currentem, multo inferius ac vicinius terræ quàm solem, cum ijsdem moratur in partibus, circuire viderimus: quia videlicet multo inferius non solum Soli, sed & Veneri, ac Mercurio, quæ infimæ stellarum sunt, luna in confinio aëris huius turbulenti, & puri decurrit ætheris. Denique multi philosophorum solem abesse à luna vndeuiginti partes, quantas lunam ipsam à terra prodiderunt. Pythagoras vero vir sagacis animi, à terra ad lunam CXXVI. milia stadiorum esse collegit, ad solem ab ea duplum, inde ad

Terra q̄tū distet à sole & luna.

A duodecim signa triplicatum. Sed merito quærere ac ac mirari sollicitus quisque potest, quare luna in solstitiali circulo decurrens, tãto altior æstiuo sole currere, quanto breuiores videatur facere vmbras. Vnde paucis intimandum est, quod hunc lunæ progressum vltra solem in vtraque cæli plaga, & australi videlicet & septentriõnali, Signiferi gignat latitudo. Porro in australi ipsa quoque lunæ eiusdẽ deiectio iuuet: siquidem Signifer idem CCC. quidem LXV. partibus & quadrante per cæli ambitum longus, sed XII. est partibus latus: Harum duas tantum medias sol, luña omnes peruagari consueuit: quæ cum australes illius deuenit in locos, aliquanto humilior hyberno sole apparet, nõ solum quia vicinior est terræ, sed etiam quia quinque fere partibus aliquoties, siue etiã sex solaris cursus terminos in meridiẽ transiit, & quanto amplius interiora austri penetrat, tanto deiectior nostris, qui eam ab aquilone speculamur paret obtutibus. At cum solstitiali graditur in circulo, aliquãto sæpe elatior sole videtur æstiuo: quia cum propinquior sit terræ quàm sol, quinq; etiam, vel sex partibus aliquando solis terminos ad aquilonem transcendit, & idcirco nostris obtutibus, qui in terra positi vtrunque sydus de inferioribus aspectamus, tãto eminentior cæli culmina petere videtur, quãto magis boreales sese recipit in partes. Quod hoc probabitur exemplo: Intrabis noctu in aliquam domum prægrandem, certe ecclesiam longitudine, latitudine, & altitudine præstantem, & innumera lucernarum ardẽtium copia, pro illius cuius natalis est martyris honore repleram: inter quas duæ maximæ ac mirandi operis pharis suis quæq; suspensæ ad laquearia catenis, sed quæ tibi ex ijs intranti vicinior, ipsa quoq; est subiacenti pauimento vicinior, tanta autem vastitas domus, tãta est longe distantium celsitudo pharorum, vt magis nocturno visu lucem comasq; flammarum, quàm ipsa ignium valeas vasa dinoscere: nimirum vbi pharis appropinquare incipiens, recto intuitu oculos ad
B pharos, & per pharos ad contraposita laqueariorum vel parietes loca sustuleris, illa tibi altior, quæ vicinior est pharus apparebit: & quanto accesseris, tanto tibi quæ submersior est videbitur esse suspensior, donec perspecta certius veritate, cũcta vt sunt posita cognoscas. Ita ergo & nos infra duo magna cæli luminaria siti, quæ vtrũque habemus ad meridiem, quo hoc quod inferius est in septentrionem se subrigẽdo magis magisq; nobis appropiat, eo nobis oculos ad illa & per illa dirigentibus, ad cælum videtur esse illo sublimius, quo deiectius incedere manifesta ratione patebit.

SCHOLIA IN CAPVT. XXVI.

NEc mirari opus est.⌋ *Docet hoc capite Beda ex ratione optica lunam (quæ longe terris est uicinior atq; sol) aliquando uideri sole altiorem à terris: quod cũ nõ sit reuera, facit tamen loci qualitas & uidendi ratio, ut sic necesse sit uideri, quemadmodum ex ipsis disciplinæ penetralibus docebimus paulopost.*

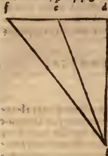
¶Denique multi philosophorum.⌋ *Hæc ad uerbum sumpta ex secundo libro Plinij naturalis historiæ capite 21. integro. Aduertendum autem est ex duabus his opinionibus de syderum interuallis ueriorem esse pythagoricã, cum qua etsi plus quadrat recẽtior astrologia, multum tamen ab hac pythagorica sententia abest. Scribit enim Alphraganus, quem nunc plurimum sequuntur, lunam esse à terra C.IX, M XXXVII. M. Pass. Quod est hinc usq; ad solem, complectitur III, M.DXXX M.IX C.LXIII M. pass. id est, decies ter centena octingenta millia noningenta sexaginta tria milia pass. quod nec ad Pythagoram nec ad aliam illam opinionem quadrat: nam interuallum lunæ & solis tricies amplius est, quàm à terra usq; ad lunam.*

¶Siquidem signifer idem CCC. quidem LXV. partibus & quadrante per cæli ambitum longus.⌋ *Partes hoc loco intelliges non ut uulgo nunc gradus, sed quantum spatij sol quotidie in signifero peragit, alioq; semp partes intelligimus tricesimã signi dodecamorij portionẽ.*

¶Harum duas tantũ medias sol.⌋ *Ex Plinio hæc quoq; sumpta sunt de catholicis syderũ, sed istic legitur Martis stella quatuor medias, Iouis mediã & super eam duas, Saturni duas ut sol. Verum tam satis constat solem per mediam signiferi partem incedere, quam eclypticam uocant, sine aliqua inclinatione ad septentrionẽ uel ad meridiem: legendum igitur est locus forte ad hunc*

modū: At Sol nullas, seu alia quedam solis euagatio intelligenda est, quæ fit per absides sursum & deorsum: utcunq; res habet, Beda non recte hunc locum suo themati accommodat.

¶[Pharis suis quæq; suspensæ.] *Pharos uocat Coronides illas in quibus lucernarum ambitus ab imo usq; ad fastigium sic sunt dispositi, ut cōtinuo superiores angustiores inferioribus Pyramidis seu turris formā ostendant, quales suspenduntur ex lacuearibus sacrarum ædiū, seu quales succenduntur in sacris funebribus: probat autem ex uidendi ratione, quod magnitudinū, quæque sublimes sunt, hæ quæ propiores sunt fastigio appareant altiores, ueluti in ædificiorum contignationibus, quæ pars remotior est ab aspectu humilior ea esse uidetur, quæ propior, sublimior: quemadmodum Euclides quoq; docet in opticis. Sit uerbi gratia in subiecto schemate oculus B. sub ipso F D. plano positus, à quo exeuntes radij, unus quidem B D. alter B C. tertius B F. humillima omnium quæ ex puncto B. ad ipsum planum eminens scilicet D F. est linea B F. atq; etiam linea B C. humilior est linea, B D. linea enim D C. spectatur per geminos radios q sunt B D. & B C. atq; ipsum C F. spectatur per radios B C. & B F. quare DC. necesse est humilius spectari quam C F.*

DE MAGNITVDINE, VEL DEFECTV SOLIS ET LVNAE. Caput XXVII.

DE magnitudine, vel defectu solis, siue lunæ, Plinius secūdus in opere pulcherrimo naturalis historiæ ita describit: Manifestum est solem interuentu lunæ occultari, lunamq; terræ obiectu, ac vices reddi, eosdem solis radios luna interpositu suo auferente terræ, terraq; lunæ. Hac subeunte repentinas obduci tenebras, rursumq; illius vmbra sydus hebetari: Neque enim aliud esse noctem, quàm terræ vmbram. Stati autem, atque non menstrui sunt vtriq; defectus, propter obliquitatem Signiferi, lunæq; multiuagos, vt dictum est, flexus, non semper in scrupulis partium congruente syderum motu. Hæc ratio mortales animos subducit in cœlum, ac velut inde contemplantibus, trium maximarum rerum naturæ partium magnitudinem detegit: Non posset quippe totus sol adimi terris intercedente luna, si terra maior esset quàm luna. Certior ex vtroque vastitas solis aperitur, non sit necesse amplitudinem eius oculorum argumentis, atque coniectura animi scrutari, immēsum esse, qui arborum in limitibus porrectarum in quodlibet passuū milia vmbras paribus iaciat interuallis, tanquam toto spatio medius. Et paulo post, Certum est, inquit, solis defectum, non nisi nouissima, primave fieri luna, quod vocant coitum, lunæ autem non nisi plena semperq; citra quàm proxime fuerit: Omnibus autem annis fieri vtriusque syderis defectus, statutis diebus horisq; sub terra: nec tamen cum superne fiant vbique cerni, aliquando propter nebulam, sæpius globo terræ obstante conuexitatibus mundi intra ducentos annos Hipparchi sagacitate compertū est. Sed ne gentilis tantum viri dictis videamur consummare capitulum, etiam ecclesiæ doctores quid de hoc senserint quæramus. Beatus Hieronymus interpretans euangelij sententiam, qua dictum est in domini passione tenebras factas super terram: Qui scripserunt, inquit, contra euangelia, suspicantur deliquium solis, quod veris æstatisq; temporibus accidere solet, discipulos Christi ob imperitiam super resurrectione domini interpretatos, cum defectus solis nunquam nisi ortu lunæ fieri soleat: Nulli autem dubium est, paschæ tempore lunam fuisse plenissimam. D

SCHOLIA IN CAPVT XXVII.

DE magnitudine vel defectu solis.] *Quoniam huius capitis omnia fere desumpta sunt ex libro secundo Plinij historiæ naturalis capite X. & XI. explicare hæc, puto nō magis ad Bedam pertinere quàm ad Plinium: ob id si dominus uitam dederit, aliàs per comodiorem occasionem hæc tractabimus exactius.*

A ¶Non posset quippe totus sol.] *Si haec germana lectio est apud Plinium, quemadmodum codices paßim habent, est in magno errore (à quo tamen alij eum defendunt) quod terrã lunae minorẽ esse crediderit, quòd si pro conditionali particula si, nisi legas uerum habebit, sed aptum proposito: proinde si mutare aliquid nobis cõceßerimus, uide sic ne legi posset, Non posset quippe totus orbis lunae terris adimi intercedẽte umbra, si maior esset luna quàm terra, sed nihil hic definio, forte alios sequitur suo iudicio non interposito, quò authori quem uenerantur habeatur maior authoritas.*

¶ Nisi ortu lunae.] *Ortum lunae intellige lunae silentium seu coitum, alioqui sensus non constat.*

DE EFFECTIVA LVNAE POTENTIA, CAPVT XXVIII.

De effectiua lunae potentia, beatus antistes Ambrosius in libro quarto Hexa-neron ita commemorat: Similia de lunae ratione conueniunt, quae de consorte eius ac fratre memorauimus: Siquidem in id se induit ministerium in quod & frater, vt illuminet tenebras, foueat semina, augeat fructus. Habet etiam pleraq; à fratre distincta, vt quem tota die calor humorem terrae siccauerit, eundem exiguae noctis tempore ros reponat: Nam & ipsa luna larga roris adseritur. Deniq; cum serenior nox est, & luna pernox, tunc largior ros fertur arua perfundere, & plerique sub aëre quiescentes, quo magis sub lumine fuissent lunae, eo plus humoris se capite collegisse senserunt. Vnde & in Canticis dicit Christus ad ecclesiam: Quoniam caput meum repletum est rore, & crines mei guttis noctis. Tum deinde minuitur & augetur, vt minor sit eum resurgit noua, & cum sit imminuta cumuletur. In quo grande mysterium est: Nam & defectui eius compatiuntur elementa, & processu eius quae fuerint exinanita cumulantur, vt animantium cerebra maritimorum humida: Siquidem pleniores Ostreę reperiri ferantur, multaq; alia, cum globus lunaris adolescit. De arborum quoq; internis idem allegant, qui hoc vsu proprio compererunt. Haec beati Ambrosii verba etiam architectorum omnium ars, & quotidianus vsus adfirmat, qui obseruandum praecipue docent, vt à quintadecima luna vsq; ad vicesimam & secundam arbores praecidantur, ex quibus vel liburnae texendae, vel publica quae que sunt opera facienda: His enim octo diebus caesa materies immunis seruatur à carie, reliquis autem diebus praecisa, etiam in eodem anno, interna vermium labe exesa in puluerem vertitur. Qui hoc quoque obseruant, vt post solstitium aestiuum, id est, post mensem Iulium, & Augustum, vsque ad Calendas Ianuarias materias caedant: His nanque mensibus arescente humore, (iccior)a, & ideo fortiora sunt ligna. Sed & lapis Selenites in Perside potentiae lunaris effectum mirifice demõstrat, qui lunae continens imaginem, fulgore candido niueoq; trãslucet, atque iuxta cursum astri ipsius vel augeri diebus singulis perhibetur, vel minui. His consentanea Basilius Caesareae Cappadociae reuerendissimus Antistes in sexto Hexameron libro scribit, dicens: Opinor autem quod & animalibus creandis, caeterisq; omnibus quae terra producit non parua confertur ex lunae mutatione formatio: modo autem laxiora eorum corpora videntur & vacua, cum senescit: modo integra & repleta, cũ crescit: quoniam humorem quendam cum calore permixtum interius his latenter infundit: Quod ita esse demonstrant hi, qui sub dio dormientes lucente luna, postquam surrexerint inueniunt capita sua largissimo rore madentia. Sed & recentes carnes si sub luna iacuerint, fluida mox putredine corrumpuntur. Idemq; significat pecorinum cerebrum, vel etiam viscera marinorum animalium, quae sunt humectiora, nec non arborum medullae. Et paulo post: Sed aëris motus ijsdem ipsis commutationibus continetur, sicut lunae nouitas attestatur, quae ex longa plerunque serenitate subito nubium glomerationes & perturbationes exuscitat. Euriporum quoque meatus refluus hoc indicat, vel etiam reciprocatio Syrtium, quae vicinae habentur oceano, quas pro lunae schematibus concitari

Marginal notes: Cant. 5. — B — Pli. lib. 37. capite 10. — Euripus.

A ni, ita vt non tardior ſolum quàm pridie, uerum etiam maior minorve quotidie redeat æſtus, & creſcentes quidem Malinas, decreſcentes autem placuit appellare Ledones: qui alternante per ſeptenos octonosve dies ſucceſſu, menſem inter ſe quenque quadriformi ſuæ mutationis varietate diſpertiunt. Sæpe quidem æqua vterque ſorte, ſeptenis diebus ac dimidio curſum conſummantes: ſæpe vel ventis impellentibus, aut repellentibus, vel alia qualibet accedente ſiue naturali vi cogente tardius citiusve venientes, aut minus ampliusve ſolito feruentes, ita vt aliquoties ordine turbato Malina plures ſibi æſtus hoc menſe, pauciores vindicet in alio: vnde vterque motus nunc veſpertino naſci, nunc matutino conſueuit in æſtu. Et ſiquidem æſtu veſpertino vel nouilunio, vel plenilunio inſtãte Malinam naſci contigerit, idem æſtus quotidie per VII. Malinæ dies ſubſequentes fit maior & violentior æſtu matutino. Similiter matutino ſi fuerit Malina orta ſub æſtu, matutinus iam maiori per dies cõtegit æquore terras. Porro veſpertinis finibus quos matutinus æſtus cœperat contentus, vlterius curſum extendere negligit: quamuis quibuſdam in menſibus vterque æſtus in diſſimili per omnia cremento proficit. Quanto autem plus æſtus maior littora terraſq; contexerit, & fluuios ac freta compleuerit, tanto latius recedens eadem littora maris exhaurire atq; enudare cõſueuit. Vnde videat qui poteſt, an verum ſit quod Philippo teſte ferunt quidam atq; confirmant, illam immenſam maris oceani effuſionem per omnium regionum ac patriarum fluulos ituram, vno puncto temporis fieri: Scimus enim nos qui diuerſum Britannici maris littus incolimus, quod vbi hoc æquor æſtuare cœperit, ipſa hora aliud incipiat ab æſtu deferuere: Et hinc videtur quibuſdã, quia recedens aliunde aliorſum vnda recurrat, Iterumq; relictis quos adierat finibus, priores feſtina repetat. Ideoq; ſe ad tempus maior Malina his littoribus abiens amplius abducat, vt alibi aduenìens amplius exundare ſufficiat: quod ex lunæ curſu poteſt facilime deprehendi. Verbi gratia: hoc mare, poſita circa brumalem ſolis ortum, vel ſolſtitialem eius occaſum luna, cuiuſcunq; ætatis, ſiue ſuper terram, ſeu ſub terra ſit, æſtum ſolet attollere: at poſita circa brumalem ſolis accubitum, vel ſolſtitialis eius exortum, reflectere. Porro alijs in partibus ab ea cæli plaga receſſum maris luna, qua hic ſignat acceſſum: non ſolum autem, ſed & in vno eodemq; littore quo ad Boream mei habitant, multo me citius æſtum maris omnem: qui vero ad aſtrum, multo ſerius accipere pariter & refundere ſolẽt, ſeruante quibuſq; in regionibus luna ſemper regulam, ſocietates ad mare quamcunq; ſemel acceperit, ergo Malinam quinq; ferè ante nouam ſiue plenam lunam diebus, Ledonem totidem ante diuiduam ſæpius incipere comperimus, & circa æquinoctia duo maiores ſolito æſtus adſurgere, inanes vero bruma, & magis ſolſtitio, ſemperq; luna in Aquilonia, & à terris longius recedente mitiores, quàm cum in Auſtro digreſſa proprie niſu vim ſuã exercet, æſtus adfluere naturalis ratio cogit. Per denos autem & nouenos annos iuxta lunaris circuli ordinem, etiam maris curſus ad principia motus, & paria incrementa recurrit.

Malina.
Ledones.

Bede patria.

B

SCHOLIA IN Caput. XXIX.

MAximæ autem præ omnibus admiranda natura Oceani.] *Sunt & horum plæraq; ex Plinij capite XCVII lib.II. Diſtinguit autem Beda æſtum maris in duas ſpecies, quarum una Malinam uocat à maiore luna, corruptis uocibus: tunc enim accidit, aliam Ledonem ſeu Ledonam: nam utrunq; inuenio apud Bedam, quaſi leſam undam. Verum hæc uocabula alibi nõ legi. Deſcripſimus præcedenti libro figuram de maris & lunæ affinitate, eam refer huc.*

DE AEQVINOCTIIS ET SOLSTITIIS.

Caput XXX.

A cat, aut ante septimum Calendarũ Aprilium diem Pascha celebrari licitum neget. Ipsum quoq; Pascha, quod Dominus pridie quàm pateretur cum discipulis fecit aut IX. Calendarum Aprilium die non fuisse, aut ante æquinoctium fuisse cõfirmet: non enim nostri tantum temporis, sed etiam legalis & Mosaica decernit institutio, non ante transcensum huius æquinoctij diem festi paschalis esse celebrandum, sicut attestante Anatholio, euidenter docet Philo & Iosephus, sicut eorum antiquiores AGATHOBOLVS, & ab eo eruditus ARISTOBOLVS ex Paneade, qui vnus ex illis LXX. Senioribus fuit, qui missi fuerunt à Pontificibus ad Ptolemæum regem, Hebræorũ libros interpretari in græcũ sermonẽ: quiq; multa ex traditionibus Mosi proponenti Regi percunctantiq; responderunt. Ipsi ergo cum quæstiones Exodi exponerent, dixerunt Pascha non prius esse immolandum, quàm æquinoctium vernale transiret. Vnde nos necesse est ob conseruandam veritatis regulam, dicamus aperte, & Pascha ante æquinoctium tenebrasq; deuictas non immolandum, & hoc æquinoctium duodecimo Calendarum Aprilium diei veraciter adscribendum, sicut non solũ autoritate paterna, sed & horologica consideratione docemur: Sed & cætera tria temporum huiusmodi confinia simili ratione aliquot diebus ante octauum Calendarum sequentium esse notanda.

SCHOLIA IN CAPVT XXX.

De æquinoctij quòd octauo Calendarum Aprilium.] *Hactenus de mensibus & lunæ effectibus circunstantijsq; reliquis dictum est, deinceps Beda prosequitur tempora quæ ex solis cursu colliguntur, quæ primum sunt quatuor illa temporum discrimina, uer, æstas, autumnus & hyems, quæ apud gentes aliquot anni fuerunt: ut enim luna mensem efficit, ita sol annum*
B *uertentem cursu suo definit ac præcipuas anni partes. Est autem, ut hoc obiter annotem, uaria horum temporum discretio, ueris inquam, æstatis & reliquorum. Nam uulgus & medici aliter uer definiunt, ac alio numero dierum, atque Mathematici uel physici. Vulgus mensibus ternis distinguit, ut Martius, Aprilis, Maius, uer constituant. sequentes tres æstatem, & sic reliqui, cum iuxta solis cursum serius hæc tempora habeant initia quàm menses. nam naturale initium ac uerũ est ueris ab ingressu solis in arietis primam partem: æstas à principio cancri usque ad initium libræ, & hinc ad primam Capricorni partem autumnus est, postremo hyems est per reliqua signiferi. Harum partiũ quæque dierum est XCI. & horarum VII. Initia horum temporum & fines, cognosces supra ex tabella de uero motu solis. Alij partes has faciunt inæquales, respicientes solis motum per circulũ et centrum, qui uelocior est per ima absidis quadrantes, quemadmodum in scholijs super primum librum docuimus, utunturq; hac diuisione & ueteres alij, & M. Cato de re rustica, item Varro, ut uidelicet à bruma usq; equinoctium dies sint 94. hinc usq; ad solstitium dies totidem & semis, à solstitio usq; ad æquinoctium uernum XCII. & semis, deinde ad brumam non amplius LXXXVIII. sole scilicet currẽte per angustiorem eccentri sui quadrantem, ueluti figura docet, quam posuimus libro primo. Eadem diuisione uideo ueteres medicos etiam uti.*

¶Sed & Hippocrates [illegible] Antigono regi scribens.] *Memoria Beda lapsus est, quòd hanc epistolam Hippocrati tribuat, cuius nihil putatur extare ad Antigonum, sed tribuunt eam epistolam Paulo Aeginetæ, quæ est apud eum li. primo medicinæ cap. C. Vnde hoc loco uerba subijcere placuit, quæ à Beda incuriose admodum citantur: sunt autem hæc interprete Iohanne Andernaco. Cæterum anni solstitia in quibus hæc solent ingruere, silentio prætermittenda nõ sunt, sed quæ in singulis alimenta conueniant paucis exequemur, auspicati ab hyemali.*

Solstitium hyemale.

Solstitium itaq; hyemale usque ad uernum æquinoctium, auget in hominibus distillationes humiditatesq;, ac propterea calidioribus uti cibis, pleniori potu ac meraciore, atque ex origano bibere oportet, necnon ueneri indulgere. Numerantur dies ad æquinoctium, nonaginta.

Aequinoctium vernum.

Hoc tempore pituita in hominibus crescit, & dulcis sanies sanguinis usq; ad uergiliarũ ortũ, eoq;

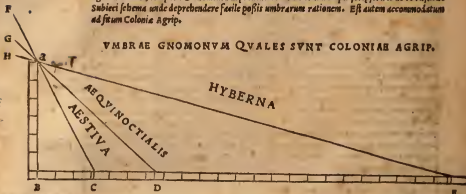
A quod & in India supra flumen Hypasim fieri tempore eodem Onesicritus scripsit: Constatq́ in Berenice vrbe Troglodytarum, vnde stadijs IIII. MDCCCXX. in eadē Ptolemaide oppido, quod in margine rubri maris ad primos elephantorum venatus conditum est, hoc idem ante solstitiū quadragenis quinis diebus, totidemq́ postea fieri, & post eos XC. dies in meridiē vmbras iaci. Rursus in Meroë insula, quæ caput est gētis Aethiopum, V. milibus stadiorum à Syene, in amne Nilo habitatur, bis anno absumi vmbras, sole duodeuicesimam Tauri partem, & quartamdecimā Leonis obtinente. In India gente Oretum, mons est Malæus noīe, iuxta quem vmbræ æstate in austrum, hyeme ad septentrionem iaciuntur, XV. tantum noctibus ibi apparet Septentrio. In India Patalis celeberrimo portu sol dexter oritur, vmbræ in meridiem cadunt: Septentrionem ibi Alexandro morante adnotatum, prima tantū p̄te noctis aspici. Onesicritus dux eius scripsit, q̄bus in locis Indiæ vmbræ non sint, septentrionē non conspici, & ea loca appellari Ascia, nec horas dinumerari ibi. Et tota Troglodytice, vmbras bis XLV. diebus in anno Eratosthenes in contrariū cadere prodidit. Sic fit, vt vario lucis incremēto in Meroë longissimus dies XII. horas æquinoctiales, & VIII. partes vnius horæ colligat. Alexandriæ vero XIIII. horas: in Italia XV. in Britannia XVII, vbi æstate lucidæ noctes haud dubie repromittunt, id q̄d cogitrō credi, solstitij diebus accedente sole propius verticem mundi, angusto lucis ambitu subiecta terræ continuos dies haberi senis mensibus, noctesq́ è diuerso ad brumam remoto. Quod fieri in insula Thyle Pythias Massiliensis scribit, VI. dierum nauigatione in septentrionem à Britannia distante. Hæc de longitudine dierum pari solstitialium dierum Plinius intexendo, etiam brumalium dierum, quæ sit in paribus longitudo subintelligendū reliquit. Sed & noctis vtroq; tempore quæ sit mensura, æque clarum reddidit, quia necesse est cuiuscunq; sint longitudinis dies, simul & nox XXIIII. horarum spatium compleant. Sed notandum quod de Thyle aliter scri
B psit Solinus: Thyle, inquit, vltima, in qua æstiuo solstitio, sole de cancri sydere faciente transitum, nox nulla: brumali solstitio perinde nullus dies. Quod Plinius quoq; in libro septimo non prætermisit: Vltima, inquiens, omnium quæ memorantur Thyle, in qua solstitio nullas esse noctes indicauimus, Cancri signū sole transeunte, nullosq́ contrà per brumam dies: Hoc quidam senis mensibus fieri arbitrantur.

SCHOLIA IN CAPVT XXXI.

EQuidem æquinoctialis dies.] Aequinoctialis dies quem sol facit sub æquinoctiali circulo currens, qui ex eo nomen habet, quòd noctes diebus æquat: quemadmodum & æquidialis eadem ratiōe, quod dies faciat noctibus pares, quēadmodū & apud græcos ἰσημερινὸς *&* ἰσονύκτιος *dicitur, dicitur & æquator, propterea quòd hic circulus in sphæra sic ordinatur, ut à polis æquidistans, uniuersam diuidat in partes duas æquales, Hic cum medio spatio sit inter septentriones & austros necesse est omnibus gentibus tantūdē lucis fieri, sole existente sub hoc circulo: ut cōstat ex sphæræ conuersionibus apud Euclidem. Cum uero sol est in partibus signiferi quæ ad austrum uergunt, lux nobis est breuior, longior uero nox: quemadmodum contrà fit, quando idem sydus est in his partibus cæli, quæ citra æquinoctialem, iuxta uerticem nostrum sunt. Ex hac diuersa solis sublimitate, sequitur & umbrarum diuersitas: Nam humili sole, quemadmodum fit dum terris uicinior est, prolixæ sunt corporum umbræ, & sublimi breues, ueluti in meridie: quæ res probationis non eget. Verum sciendum est, scriptores quando de umbrarum ratione loquuntur, semper intelligendas esse umbras meridianas, reliquæ enim negliguntur, nisi umbrarum incrementa tradantur per singulas diei horas, ut fit apud scriptores rerum rusticarum. & nos quoq; in hoc loco tale schema subiciemus, quod repperimus in exemplari scripto. Verum umbrarum ratio, quæ gnomonica dicitur, in cosmographia meridianas umbras intelligit: ut Germanis semp habet umbras dextras, id est, uersus septentriones iacentes. Septentrionāq; apud poëtas dextra pars mundi est, uertunt enim faciem ad occasum: Atque in ipso meridie sol existens, non semper eandem habet sublimitatē, nam hyberno tēpore humilis est etiam in meridie, æstate uero sublimis, & singulis diebus aliam habet meridianæ lucis altitudinem. hinc igitur umbrarum uarietas oritur: atqui eruditi ho-*

mines toto anno tres duntaxat umbras obſeruāt, brumalem, æquinoctialem, & æſtiuam, idq; diuerſis in regionibus: nam cum die quolibet ſol meridianus altior ſit Romæ, quam eodem die Coloniæ, aut in Britannia, efficitur, ut eodem tempore umbra gnomonis, id eſt, magnitudinis, uerbi gratia, decem pedum ad perpendiculum erectæ, breuiores ſint umbræ, quàm Coloniæ, Coloniæ breuiores, quàm in Britannia. Hanc gnomonicam rationem Coſmographi tradunt, ut iſtinc regionum ad cœli partes poßimus ſitus deprehendere. Alia eſt umbrarum ratio per ſingulos dies & horas, unde in agris homines, tempora & momenta deprehendunt: eam tradunt qui ſcripſerunt de re ruſtica: Subieci ſchema unde deprehendere facile poßis umbrarum rationem. Eſt autem accommodatum ad ſitum Coloniæ Agrip.

VMBRAE GNOMONVM QVALES SVNT COLONIAE AGRIP.

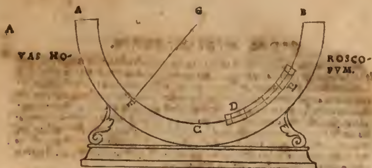

Gnomon eſt A B. diuiſus per pedes LX. ſol æſtiuus H. umbra à contactu gnomonis æſtiua B C. pedum XXXI. cum triente. Sol æquinoctialis G. umbra gnomonis B D. pedum LXXV & ſemis, hybernus ſol F. umbra gnomonis B E. pedum CCXXIX. cū beſſe. In alijs diuerſa ratio eſt: nam ſi propius ad meridiem inclinant, quia ibi ſol ſublimior eſt meridianus, umbræ ſunt breuiores, ſi ad ſeptentriones relicto ſole creſcunt ſtatim.

¶Vnde & ἄσκιοι dicuntur græce.] *Vmbrarū uarietas quatuor facit locorū diſcrimina. ἄσκιοι enim loca ſunt quibus ſol aliquādo fit in uertice. i. ubi ſol ſupra ambulantiū capita directe ex perpendiculo pendet, quod dum fit, umbras manifeſtū eſt abſumi, & magnitudines erectas circumquaq; colluſtrari ſole. Horum locorū in Europa eſt nihil, in Aſia tantū Indiæ maritima, in Aphrica oīa interiora. Eſt aūt taliū locorū initiū ubi circulus ſolſtitialis ē in uertice, finis ubi circulus brumalis. Inter hos fines media loca bis ſingulis annis ſolem habent in uertice, in partibus ſcilicet antiſiis (ſic enim græci uocant, quæ habēt eandē ſublimitatē ſuper locorū faſtigia) extrema ſemel tantū, alia ſolſtitio ut Syene, alia die brumali, ut ultima Aphricæ. Secunda ſunt amphiſcia quæ umbras habent dextras & ſiniſtras, ut Arabia cognomento felix, & omnia quæ iam diximus ſubeſſe torridæ zonæ: eadem enim loca & aſcia ſunt, & amphiſcia, ſed diuerſa ratione. Tertia ſunt heteroſcia quæ dextras habent, aut ſiniſtras tantum: ut omnia, quorum uerticem ſol non ſuperat: tale eſt, quicquid inter æſtus & frigora medijs ſpatijs commode habitatur.* περίσκιοι *ſunt, qui ſolem habent diebus aliquot ſeu etiā mēſibus, noctibus nullis interpoſitis, ſuper finitorē, oēm cœli regionē ambientē: quēadmodū loca ad extremū ſeptētrionē poſita, q̄ propter frigoris magnitudinē ægrè habitantur.*

¶Vaſaq; horoſcopij.] *Apud Plinium non horoſcopij, ſed appoſitiue legitur uaſa horoſcopa. Sunt autem uaſa horoſcopa, quæ ad formam hemiſphærij excauata, iuxta circinationem intus ſphæræ imaginem continent, accommodata ad temporum ac cœleſtiū curſuum obſeruationem: Cuius inuentionem Vitruuius refert acceptam Ariſtarcho Samio, uocans Scaphen & hemiſphærium. Huiuſmodi fuit quod memor ſum me annis aliquot ab hinc (cum primum operam huius à me requireret) magnifico ac integerrimo uiro D. Rheinardo Comiti à VVeſtenburch, maiori eccleſiæ Colonienſis Decano, inſtauraſſe: habet enim harum rerum ut ſingularem intelligentiam, ita & magnam uoluptatem. Ego formam (ut potui) eius in plano deſcripſi.*

A

VAS HOROSCOPVM.

Intelligendum est A b esse labrum seu orificium planum superius materiæ excauatæ, f g stilum erectum, cuius extremitas g, ostendit polum arcticum, f antarcticum, c centrum interioris cauati, cui respondet punctus subterraneus quod nadir uocant, d e signiferum, per parallela signorum in interiora cauatura descriptum, adhibito ad id quadrante indicis uice.

¶ In Syene.] Est enim sita sub tropico Cap. in ingressu torridæ zonæ. Vide Pli. Mel. Strab. & So.

¶ Rursus in Meroë insula, quæ caput est &c.] Sunt isthæc omnia ex Plinio libro secundo capite septuagesimoprimo, secundo & tertio: quid autem sit absumi umbras, quibusq; locis accidat id, & quare, superius aperuimus. Verum quod ait umbras absumi sole existente in duodeuicesima parte tauri, deinde rursus in quartadecima parte leonis, intelligendæ sunt iam, non ut supra, imaginũ partes dodecamorij antistos enim est pars decimaoctaua tauri, decimæquartæ leonis, quod cuiusmodi sit, non grauabor explicare. Intelligendum est itaq; ex astrologia, esse signa & partes sibi mutuo respondentia, quemadmodum & menses pari ratione sunt antisii: in umbrarum & dierũ
B ratiõe, ut gemini. cancer. sunt antisia seu æqualia signa nã quantũ dies post primã cancri partẽ decrescunt, tantundẽ undeuicesima creuerunt. sunt itaq; (ut cœpi) antisia, gemini cancer, taurus leo, item aries & uirgo, item pisces & libra, deinde aquarius & scorpio, postremo capricornus & sagittarius. Hæc signa ha ẽt lucis & umbrarũ eundẽ modũ, hoc pacto tamẽ, ut prioris finis cum sequentis principio cõferendus sit, & media signorũ inter se cõueniant. Verbi gratia: taurus & leo, ut diximus, antisia sunt hoc modo, ut ultima tauri, & secunda leonis æquales sint: proinde cum sol in duodeuicesima parte umbras absumit semel, facit id secundo in parte antisia, atq; illa erit, quẽadmodũ cõstat ex his quæ iam diximus, leonis decimaquartapars, hæ enim in sphæra sunt æque sublimes: quæ res ut clarius intelligi queat, figurã subieci, in q̃ spectabitur q̃ partes qbus erunt antisia.

A do subtrahitur & deficit, sed quia terræ moles opposita spatium præcludit aspectandi. Quæ cuncta de monte quolibet pergrandi vndique circumhabitato valent facillime probari.

SCHOLIA IN CAPVT XXXII.

Causa autem inæqualitatis.] Adhibita sphæra facilis est huius intellectus: demonstratur enim ex terræ rotunditate fieri(iam enim constat esse globum) & quod sol gentibus ad orientem positis, citius oriatur, tardius ad occidentem. quemadmodum Iudæis ante fit dies; quàm nobis, nobis citius quàm Hispanis, tum etiam quod pro climatum diuersitate, dies hyberni & æstiui, alibi sint breuiores & longiores, quorum prius illud, uulgo etiam notum est, posterius uero docetur ex mundi inclinatione: nam proficiscentibus ad meridiem, continuò sydera quædam uidentur uersus austrum oriri, quemadmodum Canopus insignis stella in temone Argonauis, nusquam in Italia conspicitur, Rhodi tantum emicat ex inferiore parte mundi super horizontem; Alexandriæ lystorem porè perdurat supra finitorē: ex eo fit ut hybernos dies, gens meridionalis habeat quàm nos longiores; Nam & illis sydera quædam 10. horis super terram feruntur, quæ nobis uixdum 8. æstiuos autem illi habent breuiores: quod enim citra æquatorem est arctois, diutius super horizontem manet; quemadmodum docetur apud Euclidem in sphæræ conuersionibus, seu phænomena inscriptis. Ad hanc rem Cosmographi indicandam excogitarunt duo genera circulorum, alios qui per polos ducti dicuntur meridiani, à septentrione uersus austrum, quorum officiū est distinguere horarū discrimina ac orientales ab occidentalibus: alij sunt in sphæra circuli παράλληλοι, qui diuidunt meridianos predictos, distinguuntq; climata ac dierum temporumq; inequalitatem de quibus dicetur capite sequenti.

Sed nec Italia quidem.] De Canopo uide caput LXX. secūdi libri C. Plinij, unde hæc desumpta sunt, qui locus tamen istic non caret menda.

C

QVIBVS IN LOCIS PARES SINT VMBRAE VEL DIES. Caput XXXIII.

B

Et quia supra distantiam dierum solstialium inter eos, qui ad meridiem & septentrionem ab inuicem sunt remoti, Plinij Secundi dictis ostendimus, videtur oportunum & eadem nunc latius, & consonantiam quoque dierum inter eos, qui in quacunq; mūdi parte sub eadem ab oriente in occidētem ducente linea commorantur, eiusdem declarare sermonibus. Igitur in sexto Naturalis historiæ libro de his scribens: Plura sunt, inquit, segmenta mundi, quę nostri circulos appellauere, Græci παραλλήλους: Principium habet Indiæ pars versa ad austrum, patet vsque Arabiam, & rubri maris accolas continentur Gedrosi, Carmani, Persæ, Elymæi, Parthyæne, Aria, Susiane, Mesopotamia, Seleucia, cognominata Babylonia, Arabia ad petras vsque, Syriacœle, Pelusium Aegypti: inferiorq; ora quæ vocatur Alexandriæ, Africæ maritima, Cyrenaica oppida omnia, Tapsus, Hadrumetum, Clupea, Carthago, Vtica, vtraq; Hippo. Numidia, Mauritania vtraque, Atlanticum mare, columnæ Herculis. In hoc cęli circūplexu æquinoctij die media vmbilicus; quem gnomonem vocant, VII. pedes longus, vmbram non amplius IIII. pedes longam reddit. Noctes vero diesq; longissima spatia XIIII. horas æquinoctiales habent, breuissima è contrario X. Sequens circulus incipit ab India vergēte ad occasum, vadit per medios Parthos, Persepolin, citima Persidis, Arabiam, citeriorem Iudæam, Libani montis accolas, Amplectitur Babylonem, Idumæam, Samariam, Hierosolymam, Ascalonem, Ioppen, Cęsaream, Phœnicen, Ptolemaidem, Sydonē, Tyrum, Berytum, Botrin, Tripolin, Byblum, Antiochiam, Laodiceam, Seleuciam, Ciliciæ maritima, Cyprum, austrinam Cretam, Lilibæum in Sicilia, septentrionale Africæ & Numidiæ. Vmbilicus æquinoctio XXXV. pedum, vmbram XXIIII. pedes longam facit. Dies autem noxq; maxima XIIII. horarum æquinoctialium est, accedente bis quinta parte vnius horæ. Tertius circulus ab Indis Imao proximis oritur. Tendit per Caspias portas Mediæ proximas, Cataoniam, Cappadociam, Taurum, Amanum, Issum, Cilicias portas, Solos, Tarsum, Cyprum, Pi-

cap. 33. in fine, et cap. 34.

Plin. Patara

Cartegiam

centesimae unciae

LXXVII partes

fidiam, Pamphiliæ Siden, Lycaoniam, Lyciæ Patarum, Xanthum, Caunum, Rhodū, Coum, Halicarnasum, Gnidum, Dorida, Chium, Delum, Cycladas medias, Gythium, Maleam, Argos, Laconiam, Elin, Olympiam, Messeniā Peloponnesi, Syracusas, Catinam, Siciliam mediam, Sardiniæ austrina, Cartegiam, Gades. Gnomonis cunctæ vmbram LXVII. vnciarum faciunt. Longissimus dies est æquinoctialium horarum XIIII, atque dimidiæ cum tricesima vnius horæ. Quarto subiacēt circulo, quæ sunt ab altero latere Imai. Cappadociæ austrina, Galatia, Mysia, Sardis, Smyrna, Sipylus, Tmolus mons Lydiæ, Caria, Ionia, Trallis, Colophon, Ephesus, Miletus, Chios, Samos, Icareum mare, Cyclades septentrionales, Athenæ, Megara, Corinthus, Sycion, Achaia, Patræ, Isthmus, Epirus, septentrionalia Siciliæ, Narbonensis Galliæ exortiua, Hispaniæ maritima à Carthagine noua, & inde ad occasum gnomoni XXI. pedum, respondent vmbræ XVII. pedum. Longissimus dies habet æquinoctiales horas XIIII, & tertias duas vnius horæ. Quinto continentur segmento ab introitu Caspij maris, Bactria, Iberia, Armenia, Mysia, Phrygia, Hellespontus, Troas, Tenedos, Abydos, Scepsis, Ilium, Ida mons, Cyricū, Lampsacum, Sinope, Amisum, Heraclea in Ponto, Paphlagonia, Lemnus, Imbrus, Thassus, Cassandria, Thessalia, Macedonia, Larissa, Amphipolis, Thessalonice, Pella, Edesus, Beræa, Pharsalia, Caristum, Eubœa, Bœotum, Chalcis, Delphi, Acarnania, Aetolia, Apollonia, Brundusium, Tarentum, Thurij, Locri, Rhegium, Lucani, Neapolis, Puteoli, Thuscum mare, Corsica, Baleares, Hispania media. Gnomoni VII. pedes, vmbræ VI. Magnitudo diei summa, horarum æquinoctialium XV. Sexta comprehensio, quaçonti netur vrbs Roma, amplectitur Caspias gentes, Caucasum, septentrionalia Armeniæ, Apolloniam supra Rhyndacum, Micomediam, Nicæam, Chalcedonem, Byzantiū, Lysimachiam, Cherronesum, Melaneusinum, Abderam, Samothraciam, Maroneā, Oenum, Bessicam, Thraciam, Mediam, Pœoniam, Illyrios, Dyrrachium, Canusiū, Apuliæ extima, Campaniam, Hetruriam, Pisas, Lunam, Lucam, Genuam, Liguriā, Antipolin, Massiliam, Narbonem, Tarraconem, Hispaniam, Tarraconensem mediam, & inde per Lusitaniam. Gnomoni pedes IX, vmbræ VIII. Longissima diei spatia, horarum æquinoctialium XV. addita nona parte vnius horæ, aut vt Nigidio placuit quinta. Septima diuisio ab altera Caspij maris ora incipit, vadit super Callatim, Bosphorum, Borysthenem, Tomos, Thraciæ auersa, Triballos, Illyrici reliqua, Adriaticum mare, Aquileiam, Altinum, Venetiam, Vicentiam, Patauium, Veronam, Cremonam, Rauennam, Anconam, Picenum, Marsos, Pelignos, Sabinos, Vmbriam, Ariminum, Bononiam, Placentiam, Mediolanum, omniaçß ab Apennino, transçß alpes, Galliam Aquitaniam, Viennam. Piræneum, Celtiberiam. Vmbilico XXXV. pedum, vmbræ XXXVI. Vt tamen in partem Venetiæ exæquetur vmbra gnomoni, amplissima dies horarum æquinoctialium XV, & quintarum partiū horarum trium. Hactenus antiquorum exacta celebrauimus. Sequentium diligentissimi quod superest terrarum tribus assignauere segmentis. A Tanai per Mæotin lacum, & Sarmatas vsque Borysthenem, atque ita per Dacos partemçß Germaniæ, Gallias oceani littora amplexi, quod esset horarum XVI. Alterum per Hyperboreos & Britanniam, horarum XVII. Postremū Scythicum à Riphæis iugis in Thylen, in quo dies continuarentur, vt diximus, noctesçß per vices. Iidem & ante principia quæ fecimus, posuere circulos duos. Primum per insulam Meroēn, & Ptolemaidem, in rubro mari ad elephantorum venatus conditam, vbi longissimus dies XII. horarum esset, dimidia hora amplior. Secundum per Syenen Aegypti euntem, qui esset horarū XIII. Hæc de Plinij Secundi scriptis excepta, hunc in nostris opusculis habeant locum.

hora

SCHOLIA IN CAPVT XXXIII.

ET quia supra distantiam dierum &c.] *Agitur hoc capite de regionū latitudine, quā distinguunt lineæ parallelæ, quas æquidistantes uocamus. Latitudo autem est regionum di-*

A *stantia uersus meridiem & septentrionē, cuius initium sumitur à medio torridæ zonæ, seu quod est idem ab æquinoctiali: ut ciuitas sub æquatore posita, quēadmodū Iulia Aphricanum oppidū, nullam habet latitudinem: quod iam hinc uersus aquilonem uergit, incipit habere aliquot latitudinis partes. Hanc distinguunt circuli qui in polis pinguntur, ambientes polum ex quo circino ducuntur, distantes plerunq; spatio decem partium: in mappis autem (sic enim uocant uulgo tabulas in quibus orbis est descriptus) distant quadrantibus horarum, id ubi dies maximus à proxima regione quadrante creuit, istic est alius parallelus: sed post Britanniam propter nimis præcipitem inclinationē & sphæræ, non amplius per quadrantes horarum computatur, quā uniuersam [illegible] libuit hoc loco subijcere ex secundo libro Ptolemæi [illegible] πραγματείας. Prius tamen eam ponemus quam in ipso Beda inuenimus de umbris.*

CONCORDIA DVODECIM MENSIVM PER VMBRAM, CVIVS GNOMON ERIT HVMANI CORPORIS LONGITVDO.

Ianuarius & December.

Hora I.	& IX.	pedes XXIX.
hora II.	& X.	pedes XIX.
hora III.	& IX.	pedes XVII.
hora IIII.	& VIII.	pedes XV.
hora V.	& VII.	pedes XIII.
hora VI.		pedes XI.

B Februarius & Nouember.

hora I.	& XXI.	pedes XXVII.
hora II.	& X.	pedes XVIII.
hora III.	& IX.	pedes XV.
hora IIII.	& VIII.	pedes XIII.
hora V.	& VII.	pedes XI.
hora VI.		pedes IX.

Martius & October.

hora I.	& XI.	pedes XXVII.
hora II.	& X.	pedes XVII.
hora III.	& IX.	pedes XIII.
hora IIII.	& VIII.	pedes XI.
hora V.	& VII.	pedes IX.
hora VI.		pedes VII.

Aprilis & September.

Hora I.	& XX.	pedes XXIII.
hora II.	& X.	pedes XIII.
hora III.	& IX.	pedes XI.
hora IIII.	& VIII.	pedes IX.
hora V.	& VI.	pedes VII.
hora VI.		pedes V.

Maius & Augustus.

hora I.	& XI.	pedes XXI.
hora II.	& X.	pedes XI.
hora III.	& IX.	pedes IX.
hora IIII.	& VIII.	pedes VII.
hora V.	& VII.	pedes V.
hora VI.		pedes III.

Iunius & Iulius.

hora I.	& XI.	pedes XIX.
hora II.	& X.	pedes IX.
hora III.	& IX.	pedes VII.
hora IIII.	& VIII.	pedes V.
hora V.	& VII.	pedes III.
hora VI.		pedes I. S.

A DE QVINQVE CIRCVLIS MVNDI, ET SVBTERRANEO SYDERVM MEATV. Cap. XXXIIII.

SAne quoniam de temporibus loquentes, necesse habuimus aliquoties æquinoctialis, vel solstitialis, vel brumalis meminisse circuli, vel zonæ, & de ijs paulo latius dicendum putauimus: Solent enim philosophi inæqualitates temporum, vel cursuum solis annuorum ijs distinguere vocabulis, vt æquinoctialem vocent zonã, vel circulum, illam cæli regionem, qua sol circa æquinoctia: solstitialem, qua circa solstitium: brumalem, qua in hyeme mundum cõsueuit ambire. Circuli autem, vel zonæ vocantur ex eo, quod circuitu solis efficiuntur, è quibus æquinoctialis, quæ media est zona, æquali spatio terras super subtusq; circũflectitur: at solstitialis tam parum spatij sub terris, quàm brumalis agit super terras. Itemq; brumalis, qui sup terras angustus est, tantam habet amplitudinem circuitus sub terra, quantam solstitialis supra terram: quia nimirum sol in æquinoctio tãtum spatij noctu sub terris, quantum interdiu super terras exigit, tanto vtiq; discrimine sub Boreas partes occultus, quanto visus iter suum deflectens ad austros. Porro in bruma tantũ sub terræ inferiora longe lateq; circumfertur, quantum in solstitio supra terram edita, longo latoq; circumlabitur flexu: Similiter æstiuo, id est, solstitiali decurrens in circulo, tam breuem sub aquilonia terræ loca noctu facit digressum, quàm super meridiana eius loca diebus hybernis breuem facit ascensum: Sicut enim quælibet anni vertentis nox illam habet longitudinem, quam ante VI. menses habuit, & post VI. menses habitura est dies: ita omni nocte sol tantum agit iter sub terra, quantum ante VI. mẽses egit, & post VI. menses acturus est super terram: Tantum nunc noctu ad aquilonem, quantum tunc interdiu gyrãs ad meridiem. Sed & stellæ omnes expleto VI.
B mensium curriculo, illam cæli plagam interdiu, quam noctu antea lustrando circuierunt, eandem replicato totidem mensium tempore repetẽtes, solitis noctu transigũt excubijs, tanto latiorem quæque sub terris, quanto angustiorem supra: itemq; tanto breuiorem subtus, quanto productiorem supra terras cursum peragentes. Vnde fit, vt in anno solari, Arcturus, Orion, & canis, sed & lacteus circulus, cæteraq; militia cæli vna vice plus terræ orbem, quàm sol ipse circumeat. Extra hos sane circulos solis tres, duos vtrobique circulos, septentrionalem ponunt & australem: quorum septentrionalis semper nostris visibus apparens, non solis, sed Arcturi, & quæ circa eum sunt stellarum ambitu conficitur: & quia vicinitate caret solis, frigidus esse non cessat. Cui similis est australis, & ipse ob longinquitatẽ solis gelidus, obq; terræ obiectum nobis semper absconsus: De quo vtroq; in dei laude dicitur: Qui facit arcturum & Oriona, & Hyadas, & interiora Austri. Et alibi: Qui extendit aquilonẽ super vacuum. Meminit horum & Poëta:

Quinq; tenent cælum zonæ, quarum vna corusco
Semper sole rubens, & torrida semper ab igni.

Ipsa est æquinoctialis, quam quia semper sol aut præsens, aut hinc vel inde vicinus illustrat, nimirum subiecta terrarum exusta flammis & cremata, cominus vapore torrentur.

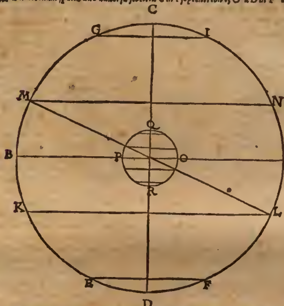
Quam circum extremæ dextra læuaq; trahuntur
Ceruleæ glacies concretæ, atq; imbribus atris.

Septẽtrionalem dicit & australem, quibus subiecta omnia ob solis, molliorumq; syderum absentiam, infesta rigore, & gelu premuntur æterno, teste ipso mari congelato, quod ab insula Thyle diei vnius nauigatione distat ad Boream.

Has inter mediamq; duæ mortalibus ægris
Munere concessæ Diuum.

Solstitialem & brumalem significat, quæ vicina vtrinque feruentis & gelidarum sunt vi temperatæ: ideoq; ambas dicũt habitabiles, id est, habitationi habiles, & nec frigoris immanitate, nec caloris mortalium à se repellentes accessum: quamuis vnã solummodo probare possunt habitatam: Neque enim vel Antipodarum vllatenus

Diuisio est mundi per zonas cui hoc loco adscriptæ sunt literæ A B C D. Quō uero ducātur lineæ inter literas uides: nam spatia duo aduersa sibi.i. à C in I septentrionāli, & à D in F australiū intelligūtur prima obriguisse perpetua siquidē id ostendunt lineæ ab I in G et ab F in E, interhos extremos cingulos & mediū sunt duæ mortalibus cōcessæ ab I s.in N, & ab F in L, ab his quoq; ducūtur lineæ ostendētes zonas ab N in M, & ab L in K. Nā inter I & N æstiua, inter L & F hyemalis cōstat, quæ utraq; altrinsecus & frigoris & caloris tēperie gaudēt: quoniā ab N in L, semper sole rubet & in altera quoq; minore q̄ maiore cōtinētur qnq; zonis terræ superiacēt qnq; zone cæli q̄ distinguuntur literis O P Q R qbus sic diuiditur atq; magnis orbis literis A B C D. Ex his igitur constat singulas terræ partes à singulis cæli partibus super uerticē suum positis qualitatem mutuari.

B

¶Vnde fit vt in anno solari arcturus Orion &c.] *Singuli planetarum orbes cōtra cælum ab occasu in exortum mouentur, unde dum ipsi integrum cæli circulum absoluunt, semel minus quam ipsum firmamētum terram circumiuerunt. itaq; Saturnus tricenis unum circuitū perdiderit, sol singulis annis, quotidie enim it contra cælum unam partem, luna uigintiseptem diebus & triente semel minus quam ipsum firmamentū circa mundum uersa est: quod nisi esset in sole, toto anno eisdem horis, eadem nobis orirētur sydera: sed diuersum obseruamus, nā Orion aliquando media nocte, aliquando uesperi, aliquādo diluculo exoritur.*

¶Arcturus.] *Arcturus stella est primæ claritatis intra pedes Bootæ. Oriō magnitudine (inqt Aristoteles) & multitudine stellarum sydus maximū est, uulgo quoq; notū, propter asterissmi claritatē. Canis inter Galaxiā & Orionis pedes est collocatus, cuius ea quæ in ore ponitur, canicula uocatur, sirius autē à græcis propter siccitatem, quæ est dum hoc astrū cum sole exoritur.*

¶Neq; enim Antipodas.] *Antipodæ seu Antipodes (utroq; enim mō latini possunt inflectere, teste Prisciano) à Lactantio & Augustino negantur: Verum his à recentioribus satis est respōsum. Si enim propterea putarint nō esse, quod ex aduerso in altera parte cæli eadē nō sit mundi figura, quæ apud nos, mundū negant esse rotundū, atqui hoc iam à multis satis est demonstratū: si ob id, quod in ea parte orbis crediderint nō esse hoīes, sed maria, aut inculta loca, nauigationibus id nunc deprehensum est.*

DE QVATVOR TEMPORIBVS, ELEMENTIS, HVMORIBVS. Capur XXXV.

TEmpora sunt anni quatuor, quibus sol per diuersa cæli spatia discurrendo subiectum temperat orbem: diuina vtique procurante sapientia, vt non semper eisdem commoratus in locis, feruoris ariditate mundanum depopuletur ornatum, sed paulatim per diuersa commigrans, terrenis fructibus nascendis maturandisq; temperamenta custodiat. A q̄ temperamento videtur temporibus inditū nomen, vel certe quia quadam suæ similitudine q̄litatis adinuicē cōtēperata voluūtur, tēpora recte vocant: Hyems enim, vtpote lōgius sole remoto, frigida ē & hūida: Ver, illo sup terras redeūte, hūidū & calidū: Aestas, illo superueniēte, calida & sicca: Autūnus, illo ad inferiora decedēte, siccus & frigidus: sicq; fit, vt amplexāti-

SCHOLIA IN CAPVT XXXV.

HOrum autem temporum principia.⌋ *Iam supra meminimus, autores uariare in ratione horum temporum, plerique respiciunt eorum qualitates, quae sunt ex calido, frigido, humido, & sicco: quae ubi natura primum mouet atque excitat, manifestis operationibus in e subsequentibus: statuuntur ex eo tem por um discriminis: sed quis omnibus annis pari ratione non accidit, distincta sunt tempora exortibus stellarum fixarum. Habent autem singulae partes qualitates elementares: ut uer humidum & calidum, aeris naturam sortitum est aestas sicca est & calida uelut ignis, autumnus frigidus & siccus, hyems frigida & humida, qualis & natura humoris est. Nam & hyems ab ὕω dicitur, quod est pluere.*

¶Media inter illos hyeme Etesiarum flatu.⌋ *Etesiae uenti sunt quos anniuersarios quidam uocant, qui flant post exortum canis spatio quadraginta dierum ex septentrionibus, quorum flatus ualidiores sunt in austrinis quàm in arctois regionibus. Vide libro secundo μετεώρων.*

Figuras quas hic subieci sic pictas inueni in exemplari scripto quae, quia nonnihil ad hoc caput faciebant, uidebantur non esse omittendae. Priori figurae sic fuit adscriptum.

DE TEMPORIBVS AC PARTIBVS EIVS ET QVALITATIBVS ANNI, SCHEMA.

B

S. signum semis significat, quaelibet enim dictio mensurae seu in partibus assis suum quendam characterem, de quibus & apud Bedam de partibus assis & plerosque alios uetustiores grammaticos: sed describtorum inscitia uel negligentia corruptae sunt, neque enim cuiusmodi apud Bedam ponuntur, respondent antiquitatibus sculptis aut pictis.

Subieci hic alteram figuram quam in codice uetustissimo sic ad literam inueni, cui hoc adscriptum fuit. C

DE CONVENIENTIA COSMI, MICROCOSMI ET ANNI.

D

DE ANNIS NATVRALIBVS.

Caput XXXVI.

Annus An — Annus vel ab innouando cuncta quæ naturali ordine transierant, vel à circuitu temporis nomen accepit, quia veteres am pro circum ponere solebant, vt Cato dicit in Originibus Oratorum, amterminum, id est, circumterminum: & ambire dicitur, pro circumire: Est autem annus lunaris, est & solaris, est & errãtium discretus stellarum, est & omnium Planetarum vnus, quem Magnum specialiter nuncupãt. *Magnus annus.* Sed lunaris annus quadrifarie accipitur: primus est nanque, cum luna XXVII. diebus, & VIII. horis Zodiacum percurrens, ad id signum ex quo egressa est reuertitur. Secundus duobus diebus, & quatuor horis prolixior, qui consuete mensis appellatur, cum solem, à quo noua digressa est, XXIX. diebus, & XII. horis exactis iam defecta repetit. Tertius, qui XII. mensibus huiusmodi, id est, diebus CCCLIIII. expletur, & vocatur communis, eo quod duo sæpissime tales pariter currant. *Annus communis.* Quartus q [illegible] græce dicitur, id est, superaugmentum, & habet XIII. menses, id est, dies CCCLXXXIIII. qui vterque apud Hebræos à principio mensis paschalis incipit, ibidemque finitur. *Annus solaris.* Apud Romanos vero ab incipiente luna mensis Ianuarij sumit initium, ibique terminatur. Item solis est annus, cum ad eadem loca syderum redit, peractis CCCLXV diebus, & VI. horis, id est, quadrante totius diei, quæ pars quater ducta cogit interponi diem vnum, quod Romani bissextum vocant, vt ad eundem circuitum redeatur. Quartus solaris gyri annus bissextilis est, cæteris tribus vno die prolixior, quo confecto sol ad cuncta signorum loca eisdem dierum noctiumque

quibus ante quadriennium reuertitur horis. Annus errantium stellarum est, quo illarum quæque Zodiaci ambitum perlustrat, de quo supra diximus. Annus magnus est, cum omnia simul errantia sydera ad sua quæque loca, quæ simul habuere, recurrunt: De quo Iosephus in primo Antiquitatum libro, cum longæuitatem primorũ hominum describeret, ita meminit: nullus autem ad vitam modernam, & annorũ breuitatem, quibus nunc viuimus, vitam comparans antiquorum, putet falsa quæ de illis sunt dicta, & eo quod nunc vita tanto non ducatur tempore, credat neque illos ad vitæ illius longitudinem peruenisse. Illi nanque cum essent religiosi, & ab ipso deo facti: cumque eis pabula oportuniora ad maius tempus existerent præparata, tãtorum annorum curriculis ritè viuebant: deinde propter virtutes & gloriosas vtilitates, quas iugiter perscrutabantur, id est, Astrologiam, & Geometriam, deus eis amplius viuendi spatia condonauit, quæ nunc haud ediscere potuissent, nisi sexcentis viuerent annis: per tot enim annorum curricula magnus annus impletur. Annũ autem ciuilem, id est, solarem, Hebræi ab æquinoctio verno, à solstitio Græci. Aegyptij ab autumno, à bruma incipiunt Romani.

Annus Planetarum.

SCHOLIA IN CAPVT XXXVI.

ANnus ab innouando.] *Hactenus Beda per quandam præparationem ad anni temporis descriptionem, explicauit solis effecta quædam, ac alias circunstantias: ab hoc autem capite usque ad principium annaliũ, congessit quædam de annorũ uarietate. Annus enim postrema tẽporis erat pars ex his quas in principio libri proposuimus. Et ordo requirebat, ut priusquã annales exponeret, redderet rationem annorũ: Est autem annus ut generaliter definiamus, certũ temporis interuallum, quod fit dum sydus aliquod errans, signiferũ orbem suo motu per signorũ ordinẽ integre absoluit: Vnde & annorũ epitheton apud ueteres quoque sumptũ ex Astrologia uertens annus, quod fiat planetæ cuiuslibet per zodiacum conuersione, quo epitheto aliquãdo utuntur scriptores, ad exprimendã naturam anni, aliquando ad differentiam annorũ, qui non stellarum motibus cõputantur, sed arbitrio hominum, ut uere uertens annus solis, constat diebus CCCLXV. & quadrãte: at uulgaris est quadrante minor, bissextilis est semisse & quadrante maior, sic & lunæ anni, aut sunt uertentes, aut uulgares. i. quibus nos propter faciliorum cõputationem aut detraximus, aut addidimus aliquid.*

B

¶Quia veteris am pro circum.] *Sic & F. Pompeius: Am, inquit, præpositio loquelaris significat circũ, unde seruus ambactus, id est, circũactus. Quin & Græci eodem respicientes annum uocant ἐνιαυτὸν, quod in sese redeat, quæ natura est ambitus & circuli.*

¶Quem magnum specialiter nuncupant.] *Magnum annum uocant dum oẽs syderũ motus etiam tardissimi semel suos cursus deficiunt. Hic uere uertens à Cicerone dicitur in extenuatione humanæ uitæ, libro sexto de Repub. in quo multa milia annorũ uertentium cõtinentur, sed de eo numero nondũ satis constat: recentiores terminant LXIXM. annorum solarium: qua de re si pluscula cognoscere libet, uide Macrobium in somnium Scipionis. Dicuntur & solares anni magni respectu lunariũ, ut apud poëtam: Interea magnũ sol circumuertitur annũ ex quo uersu & ratio uertentis anni constat.*

¶Embolismus.] *i. adiectitius: uide Macrobium, sed ille menses ἐμβολίμους nõ annum uocat.*

¶Annus magnus est.] *Vocant & hunc annum Platonicum, mira enim fuerunt eius de hoc anno placita.*

DE DISPARIBVS ANTIQVORVM ANNIS. Ca. XXXVII.

HAec de annis sint dicta naturalibus, cæterum antiquos diuersarum gentium populos diuerse in obseruatione annali à vero deuiasse etiam beatus Augustinus edocet: qui cum in duodecimo de ciuitate dei libro contra eos ageret, qui etiam sanctam scripturam putabant aliter primis seculi temporibus annos cõputasse, id est, tantæ breuitatis, vt vnus annus noster decem illos habuisse credatur, dicentes: Cum audierit quisque, vel legerit nongentos annos quenque vixisse, debet intelligere nonaginta: decem quippe illi anni vnus est noster, & decem nostri, centum illi fuerint: Dicit inter alia. Vt autem aliter annum tunc fuisse computatum non sit

incredibile, adijciunt quod apud plerosq; scriptores historiæ reperitur, Aegyptios habuisse annum IIII. mensium, Acarnanas VI. mensium, Lauinios XIII. mensiū. Plinius secundus cum commemorasset relatum fuisse in literas, quendam vixisse CLII. alium decem amplius, alios ducentorum annorum habuisse vitam, alios trecentorum annorum, quosdam ad quingentos, alios ad sexcentos, nonnullos ad octingētos etiam peruenisse, hæc omnia inscitia temporum accidisse arbitratus est: Alij quippe, inquit, æstate determinabant annum, & alterum hyeme: alij quadripartitis temporibus, sicut Arcades inquit, quorum anni trimestres fuerunt. Adiecit etiam aliquā Aegyptios, quorum paruos annos quaternorum mensium fuisse supradiximus, lunæ fine limitasse annum. Itaque apud eos, inquit, & singula milia annorum vixisse produntur.

Annalis ratio uarie habita.

SCHOLIA IN CAPVT XXXVII.

PLinius secundus cum commemorasset &c.⌋ *Locus est apud Plinium de spatijs uitæ longissimis, libro VII. capite XLVIII.*

¶ Arcades inquit, quorum anni trimestres faciunt.⌋ *Arcades primi mortalium putantur, primumq; obseruasse tempora ex lunæ cursu, unde fabula uulgatum est eos fuisse luna antiquiores. Est & lunæ species crescentis (quæ menoeides dicitur) etiam nunc insigne & Arcadiæ & Græciæ, quod sibi usurpat natio Turcarum.*

DE RATIONE BISSEXTI. Cap. XXXVIII.

DE ratione bissexti non noua nunc cudere, sed quæ in epistola roganti amico quondam dixi, etiam ijs inserere opusculis placuit, vbi post præfationem congruam ita subiecit: Sicut, inquam, saltum lunæ quem dicunt, locus & hora citior incensionis eius per X. & IX. annos efficit: ita econtrario bissextum non alia causa, quā tarditas solaris cursus generat. Sunt enim nonnulli qui facilitate computandi absq; labore comprehendant, quanta bissexti crescentis particula per singulos annos, vel menses, vel etiam septimanas, & dies incessantes adimpleatur: Nec tamē dicere nouerint, qualiter eadem particula crescat, vel quæ sit causa, quæve ratio cremēti ipsius, quidve nasceretur erroris infesti, si non ipse dies bissexti suo iuxta morem necessarium intercaletur in ordine. Bissextus igitur ex quadrantis ratione per quadriennium cōficitur: Quadrantem namq; solent appellare quartam partem cuiuslibet rei, verbi gratia, pecuniæ, temporis, loci: & ideo quarta pars diei, qui XXIIII. horis cū sua nocte completur, id est, horę VI. quadrans consuete vocatur. Quadrantis autem huiusce per quadriennium in diem integrum colligendi, & in loco suo intercalandi hæc est ratio, quia sol annuū cæli ambitum, id est, XII. signa circuli Zodiaci notissima, non in CCCLXV diebus, sed superadditis VI. horis adimplere cognoscitur: vnde fit, vt si verbi gratia, nunc ęquinoctialem cæli locum mane oriens intrauerit, in hunc anno sequente meridie, tertio vespere, quarto media nocte, quinto rursus in exortu diei, vtpote cōpleto diei totius circuitu recurrat, sicq; necessario diem superfluum admoneat vbilibet interponendum, anniq; quarti plenitudini esse copulandum. Quem Aegyptij anno suo solenniter expleto, id est, IIII. Calendarum Septembrium, Romani autem VI. Calendarum Martiarum die, vnde & bissextum vocant, intercalare consuerunt. Quod si quis calculatorum facere negligens CCC. solum ac LXV. diebus omnes se annos agere debere putauerit, magnum sibi mox inueniet annui circuitus occurrisse dispendium, ita vt post aliquot annorum vertentium curricula, æstiuis mensibus vernum tempus, vernis brumale, brumalibus autumnale, autumnalibus æstiuum se offendisse peruersus computator horrescat. Si cui sane quæ de Signifero & cæli ambitu paucis diximus, forte habētur incognita, huic vulgari, & fortassis compendiosiori, ac manifestiori ratione satisfacere curauimus, vt qui cæli signis intendere puerili in schola non didicit, saltem horologij lineis in terra, quæ necessaria quærit apprehēdat. Et hic ergo sciat, solem morulis suis & tar-

A ditate quotidiana quadrantis huius annui diſponente opere Creatoris eſſe miniſtrũ, que n diligentior inquiſitio declarat,non ad eãdem horologij lineam p CCCLXV. dies poſt ſe plene red:ici,ſed ſi,uerbi gratia, præſenti anno in æquinoctio vernali, quod iuxta Aegyptios,qui calculatorum palmam tenent,XII. Calendarum Aprilium die ſolet venire,à medio orientis ſurrexerit, eadem die poſt annum aliquanto interius oriri,& tertio,quarto,quintoq; anno eandem diminutionem in tantum naturali ſui curſus augere temperãtia, vt niſi dies biſſextilis antea iuxta morem intercaletur,iam XI.Calendarum Aprilium die facturus æquinoctium à medio ſurgat orientis, eãdem nihilominus tarditatis ſuæ cõſtantiam in cæteris quoq; per totum annum ſeruaturus exortibus ſimul & occaſibus.

SCHOLIA IN CAPVT XXXVIII.

SVnt enim nonnulli qui facilitate computandi. ⌋ *Non eſt difficilis computandi hic modus,ſit enim ſectione partiũ dodecamorij,praeterea diſtributione minutorum in ſingulos dies,quibus annus ſolaris conſtat,quot minutis uidelicet ſol quotidie minus promoueat in ſignifero, quã integram partem triceſimã dodecamorij portionem,de qua & ſupra cõmemi nimus: ſed hoc loco indicem ſubijcere libuit motuum ſolis ac lunæ, quantũ ſcilicet ſingulis temporũ momentis in ſignifero ſpatij conficiant.*

	Sig.	P.	MP.	MS.	Ter.	Quar.	Quin.	Sex.	Sept.
Sol qualibet hora	0.	0.	2.	27.	50.	49.	3.	10.	4.
Sol quolibet die	0.	0.	57.	8.	19.	37.	19.	13.	56.
Sol quolibet anno	11.	29.	45.	39.	22.	1.	59.	45.	40.
Sol anno & horis VI.	12.	0.	0.	26.	26.	56.	19.	34.	4.
C Luna qualibet hora	0.	0.	32.	56.	27.	33.	7.	57.	41.
Luna quolibet die	0.	13.	10.	35.	1.	15.	11.	4.	35.
B Luna dieb.27.& 8.horis	12.	0.	9.	17.	14.	15.	2.	45.	13.

In hac figura primus ordo oſtendit quot ſigna ſidus per id tẽpus in cælo trãſeat,ſecundus partes triceſimas dodecamorij,tertius quot minuta prima: dicuntur autẽ minuta prima ſexageſimæ partes vniuſcuiuſq; partis triceſimæ ſeu gradus,quartus minuta ſecunda,quintus minuta tertia.Progrediuntur enim Mathematici in infinitum hac ſectione quæ fit per minuti antegreſſi ſexagenariam diuiſionem.

¶*Conſtat ex hoc indice per computationem additionis aliquanto plus intercalari,quàm uerus ſolis motus exigat:ob id contingit ſolſtitium & brumam & æquinoctia citius uenire,(quod ad computationẽ mẽſium attinet) ætate noſtra,q̃ Ciceronis, aut Plinij,de qua re ſuperius plura ſunt dicta.*

¶Quem Aegyptij anno ſuo ſolenniter expleto. ⌋ *Tametſi Aegyptij aliter intercalent quam Romani, eadẽ tamen utrobiq; ratio. Vterq; enim diem intercalarẽ ultimo mẽſi apponũt, quia adiectione creſcere debent extremæ magnitudinũ partes.Romanis autem fuit primus Martius,antequã intercalabant.Sic Aegyptij circa autumnũ exeunte anno.*

¶Saltem horologij lineis in terris. ⌋ *Horologiũ intelligendũ eſt quale ſuperius deſcripſi, uel ſ.horoſcopũ,quã ſcaphen Vitruuius uocat:in alijs nanq; neſcio,quo pacto id deprehendi poſſit.*

DE MENSVRA CREMENTI ET BISSEXTILIS. Caput XXXIX.

SEd & de menſura crementi biſſextilis ne te noſtra lateat ſententia, dicimus dodrantem eius diei,id eſt,VI.horas per annum adcreſcere, horam autem per duos menſes,dimidium vero horæ per vnum menſem,ſolis dico naturalem. Porro quartam partem horæ,id eſt,punctum per medium mẽſis, quia ſolem nouimus Zodiacum circulum,id eſt,duodecim ſigna horoſcopi per CCCLXV.dies,& VI.horas ambire.Singula aũt ſigna eiuſdem Zodiaci per XXX.dies,& X.horas, ac ſemiſſem

naturali curſu peragere: dimidium vero ſigni cuiuſq; per XV. dies V. horas & qua- C
drantem vnius horæ percurrere: Nec omnino putamus eorum ſuſcipiendam eſſe ſententiam, qui quaſi nocti nihil tribuentes, tres tantum horas per annum biſſexto adcreſcere confirmant. Quod ſi ita eſſet, non ante annorum VIII. circuitum dies, qui creuerat totus compleretur: diem nanque totum, id eſt, cũ ſua nocte XXIIII. habere horas, etiam vulgus ignobile nouit. Qui dum totus per quadriennium non negetur impleri, qua ratione quarta pars eius per ſingulos IIII. annorum negatur impleri? Verum ſi quis noſtram in hoc ſpernendam putat aſſertionem, legat beati Aurelij Auguſtini quartum de ſancta trinitate libellũ, vbi de ſenarij numeri, in quo mũdus factus eſt, perfectione diſſerens, etiam huius quadrantis mentionem facere, imo & eum certi myſterij gratia per omnipotentem conditoris ſapientiam prouiſum factumq; docere non omiſit. Vnum enim, inquit, & duo & tria, ſex fiunt, qui numerus propterea perfectus dicitur, quia partibus ſuis completur: Habet enim eas tres, ſextam tertiam & dimidiam, nec vlla pars alia, quæ dici poſſit quota ſit inuenitur in eo: Sexta ergo eius vnum eſt, tertia duo, dimidia tria. Vnũ autem & duo & tria conſummant eundem ſenarium, cuius perfectionem nobis ſcriptura ſancta commendat in eo maxime, quod deus VI. diebus fecit opera ſua, & ſexto die factus eſt homo ad imaginem dei, & ſexta ætate generis humani, filius dei venit, & factus eſt filius hominis, vt nos reformaret ad imaginem dei. Annus etiam vnus, ſi XII. mẽſes integri conſiderentur, quos triceni dies cõplent, talem quippe menſem veteres obſeruauerunt, quem circuitus lunaris oſtendit, ſenario numero pollet: Quod enim valent ſex in primo ordine numerorum, qui conſtat ex vnis vt perueniatur ad X. hoc valent LX. in ſecundo ordine, qui conſtat ex denis, vt perueniatur ad centũ: Sexagenarius ergo numerus dierum, ſexta pars anni eſt. Et paulo poſt: Proinde, inquit, per ſenarium primi verſus multiplicatur, tanquam ſenarius ſecundi verſus, & fiunt ſexies ſexageni triceni & ſexaginta dies, qui ſunt integri XII. menſes. Sed quoniam D
ſicut menſem circuitus lunæ oſtendit hominibus, ſic annus circuitu ſolis animaduerſus eſt: reſtant autem V. dies, & quadrãs diei, vt ſol impleat curſum ſuum, annumq; concludat: quatuor enim quadrantes faciunt vnum diem, quem neceſſe eſt intercalare ex curſu quadriennio, quod biſſextum vocant, ne temporum ordo turbetur. Etiam ipſos V. dies & quadrantem ſi conſideremus ſenarius numerus in eis plurimum valet: primo, quia ſicut fieri ſolet, vt à parte totum computetur, nõ ſunt iam dies quinq;, ſed potius ſex, vt quadrãs ille accipiatur pro die. Inde quia in ipſis quinq; diebus ſexta pars menſis eſt, ipſe autem quadrans VI. horas habet: totus enĩ dies, id eſt, cum ſua nocte XXIIII. horæ ſunt, quarum pars quarta, qui eſt quadrans diei, VI. horæ inueniuntur, ita in anni curſu ſenarius numerus plurimum ualet. Hęc de tanti autoris excerpere dictis libuit, vt de natura biſſexti meæ puſillitatis ſenſum relegens, non ſolum hunc per ſenas horas annuatim creſcere, ſed & multiplicem eiuſdem ſenarij numeri perfectionem, qua & annus ipſe conſtat ex ore doctiſſimi Tractatoris intelligas.

QVARE SEXTO CALENDAS MARTIAS INTERCALETVR. Caput XL.

OB hoc autem biſſexti diem in menſe Februario placuit intercalare Romanis, quia hic breuior cæteris, & extremus anni menſis erat. Verum ideo nõdum expleto eo, quemadmodum Aegyptij & Græci de curſu totius anni ſui curriculo facere volebant, ne omnino diſciſſa lege ſua veteri, initium Martij menſis à Februarij fine ſeiungerent: ideò non ante ſextum Calendarum Martiarum diem, quia deum Terminum colentes, Terminalia ſacra, quæ viceſimotertio menſis eiuſdem die ſemel inſtituerant, in alium diem mutare prorſus non audebant: Sed ijs rite celebratis, ſic tandem neceſſario aliquandiu per plures, creſcente autẽ per ætates ſeculi peritia, vnĩ quadrãtis interponebãt diẽ. Heu miſeri deſipientes, q neſcientes eũ, cuius regni nõ erit finis, q dixit: Ego ſum principiũ, quod & loqr vobis, Terminũ diuino

A cultu honorandum, & ei sacra ac sacrificia credebant agenda. Sed multo miserius dementes, qui habentes promissionem regni cælestis, his potius, quæ termino sunt obnoxia adhærere perituri, quàm ad æterna volunt properare, sine fine victuri.

QVOD ET LVNA QVADRANTEM HABEAT. Caput XLI.

INter hæc autē meminisse debet calculator, vt lunam mensis Februarij cæteris annis XXIX. dierum, anno autem bissextili computet XXX. siue illam ante intercalatum quadrantem, seu postmodum terminari contingat. Cuius adiectio diei efficit lunarem tunc annum, si cōis sit, CCCLV. si embolismus, CCCLXXXV. diebus compleri: Palàm nanque apparet quadrantem, de quo sermo est, non ad solis tantummodo, sed ad lunæ cursum æque pertinere: quia si lunæ quoq; quadrātem accommodare negaueris, sed bissextili anno eiusdem quantitatis mensem lunarem Februario, cuius & antea solebas aptaueris, fit profecto ut & quartadecima luna paschalis eiusdē anni, pridie quàm debuerat adueniat: Ideóq; paschalis ratio vacillet, & totus mox anni cursus titubet, statusq; ille semper inuiolabilis circuli decēnouenalis magis magisq; turbatus euertatur. Quare oportet, vt sicut dictante quadrantis ratione, quarto anno, quem bissextilem dicimus, in vna eademq; sexta Calendarū Martiarum linea, verbi gratia, tertiam quartamq; solemus ponere feriam, ita etiam tunc ibidem lunam, verbi gratia, tertiam simul ac quartam computare meminerimus. Hac semper industria peruigiles, vt cum lunam mensis Februarij tunc vno die plus quàm solebat habere fecerimus, in diebus tamen Calendarum Martiarum, excepto solum vndecimo circuli decennouenalis anno, ipsam quam & ante cōsueuerat luna seruet ætatem: Nam & ideo maxime lunæ quadrantem dandum monemus, ne maior solito in Calendas Martias exitēdo, ratum paschalis obseruantiæ cursum recto à tramite deflectat: Quibus autem quantisve temporū particulis idē lunæ quadrans adcrescat, maiore quæsitu indiget: nanque cū ipso quadrante etiam
B crebra embolismorum interruptio, & saltus quoque ratio, ne tota discussus lunaris mensura ad purum dinosci queat, obsistit.

DE SALTV LVNAE. Caput XLII.

DE quo tamen saltu verisimile apparet, quod eum citior quàm vulgo putatur lunaris inscēsionis locus & hora procreet: Nam quomodo fieri posset, vt per annos denos & nouenos vnum necesse esset solito dierum lunæ numero auferri, si non hoc velocitas aliqua lunaris gyri paulatim toto circuli decennouenalis tempore procuraret? Quomodo ecōtra tarditate cursus solaris agi probatum est, vt vnus per quadriennium eius cursui dies augeat. Huius autem velocitatis, &, vt ita dicam, anticipationis, tametsi ordo non facile patet, mensura nequaquam latet: Constat enī quia diminutio illa, atq; ablatio diei vnius, quæ quoquo modo agitur, per denos & nouenos annos tota conficitur, hora per annos singulos, & vno puncto, & nonadecima parte vnius puncti augetur. Dies nanq; XXIIII. habet horas, è quibus cū XIX. totidem annis circuli decennouenalis distribueris, remanent V. hos per IIII. multiplica, quia videlicet hora quatuor punctis constat, fiunt XX. da singulos annis singulis, & remanet vnus: hunc diuide per XIX. & videbis quod ad saltum lunæ complendum, vt diximus, annuatim, hora & punctus, & nonadecima pars puncti vnius adcrescit. Non ergo vnis ijsdemq; vel articulis temporum, vel cæli climatibus lunæ celebratur ascensio, sed semper aliquanto citius quàm præcedenti mense prouenerat, vt sit vnde vnus anno nonodecimo transiliatur dies. Diuersis autē locis circuli decennouenalis, diuersi quique calculatores hunc eūdem lunæ saltum interponendū, id est, mensem lunarem, qui cæteris annis tricenos dies habere consueuerat, vnde triginta dierum esse faciendum putauere: & ratio quidem naturalis in promptu est, cuncta huiusmodi crementa, vel detrimenta solis & lunæ in partibus æquinoctiorum, vbi primo creata sunt, initium finemq; sortiri: solis quidem in verni, lunæ ve-

ro in autumnalis loco æquinoctij. Denique Anatholius, qui verissime in æquinoctio vernoinitium mensium, & caput circuli totius, terminumq; decernit, non ipse hâc in capite vel fine sui circuli decẽnouenalis, sed decimoquarto eius anno, q est vltimus ogdoadis, mutationem lunæ posuit, faciens illam ascendere in æquinoctio de octaua in vicesimam. At contra Victorius tertio ad finem ogdoadis anno, hanc interferẽdam censuit lunam Calendarum Ianuariarum, de quarta in sextamdecimam conuertens. Porro Aegyptij, in quorũ sententiam catholica nunc consentit ecclesia, eandem mutationem primo anno circuli decennouenalis adfigunt, faciẽtes epactas lunæ annuas, quarum locus est in XI. Calendas Aprilis, de octaua decima in nullam facere saltum. Ideoq; annum eundem, si non bisextus adsit, diebus trecentis quinquaginta tribus consummantes, quod etiam Dionysius in epistola tangere videtur, cũ ait: A decimaquinta luna paschalis festi, anni, verbi gratia, præcedentis, vsq; ad decimamquartam sequentis, si cõis annus est CCCLIII. dies habebit: si embolismus, CCCLXXXIII. Quod si vnus dies, plus minusve contigerit, euidens error est: exemplo videlicet anno primo sæpe dicti decennouenalis cycli, quem à decimaquarta luna paschæ vltimi, id est, nonidecimi anni vsq; ad quartamdecimam lunam eiusdem primi numerare curamus. Propter quod idem vltimus Epactas, id est, adiectiones lunares XVIII. tunc retinet: Primo anno non XI. vt in cæteris annis fieri solet, sed XII. dies accomodat. Et quia XXX. dierum fine voluuntur, nulla epacta in principio ipsius cycli ponuntur. Secundus autem annus epactas XI suscipit. Et ideo sicut diximus, à quintadecima luna paschæ primi cycli, vsq; ad finem eius in communibus & embolismis annis præfixos dies nos inuenire non dubium est. Huiusmodi ergo cogit diuersitas, sex solum primos circuli decennouenalis annos æquali nobiscum ætate lunam putare Victorium. Nam deinceps inserta mutatione saltus, vna semper die maiorem nobis eam vsque dum etiam nos finito eam circulo toto inferimus habere non cessat: qui profecto saltus non alibi aptius quàm XII. Calendas Aprilium die videtur anno reddendus, propter originem videlicet quam præfati sumus conditionis syderũ, vt luna mensis Martij, quæ eo fit die vicesimanona, de hinc vetatur in nonam. Sed sunt qui hoc nobis in luna Nouembris mensis agendum magis autumenr: quatenus huiusmodi impedimentis cum præcedentis anni fine absolutis, nouum de cætero annum libero possint computu ingredi, iuxta exemplum videlicet Aegyptiorum, qui hoc in penultimo anni sui mense, qui est noster Iulius facere perhibentur. Sed siue hic, siue illic, siue alibi feceris, necesse est ibidem ni fallor tres pariter menses vndetricenorum computare dierum.

Initium mẽsis in æquinoctio verno.

SCHOLIA IN CAPVT LXII.

Lunæ saltus hæc ratio est, quod plus temporis per embolismos, intercalatur in lunaribus tẽporibus, quam ipsa requirit: uelocior enim est paulo, quàm computatur. Exiguum, nanq; id quo citius ad solem redit propter minutã sectionem, non potest facile animaduerti quæ temporis superfluitas tollitur anno decimonono, à prima detractione. Eodem modo ut supra docuimus, plus intercalari in annis bisextilibus quàm omnino sol requirit: unde fit ut bruma nostra etate ante idus Decembres proueniat, quæ fiebat Ciceronis temporibus iuxta Calendas Ianuarij: sed hic temporis redundantia, saltu non tollitur propter tarditatem.

QVARE LVNA ALIQVOTIES MAIOR QVAM COMPVTATVR APPAREAT. Caput XLIII.

NOtandum sane, quod huius ratio saltus lunaris, longa sui facit exundantia crementi lunam aliquoties maiorem quàm putatur videri, adeo vt etiam die tricesima vespere ascendente illam non gracilem in cælo apparere contingat, & quanto circuli decẽnouenalis terminus amplius instat, tãto hoc crebrius patiaf, causa existente perspicua, quod saltus ille, de quo loquimur iam, maxime tunc fit ex parte gfectus. Sed in naturalis assertione veritatis, q & Niceno Concilio pbata firmaf, hæc est specialiter regula tenẽda, vt lunæ ætatẽ nõ iuxta quosdã à meridiana vel dimidia post meridiem, sed à vespertina potius hora mutare nouerimus: quia nimirum luna quæ vespere primum mundo exorta est, vespertinis ex eo semper horis necesse est

A aliam aliam'q; sumat ætatem, singulas quasque vicenis & quaternis explicans horis, sicut è contrario sol qui mane primo ortus est, teste Genesis scriptura, à mane vsq; ad mane diem compleuit vnum. Quid enim rationis est, lunæ mutationem meridianis computari ab horis, cum nec imposita tunc in cælo, nec sit regressa super terrã, sed nec vlla legis solennia meridianis vel pomeridianis, sed omnia vespertinis incipiant simul & consummantur in horis? Nisi forte quia Adam peccans ad aurã post meridiem increpatus à Domino, & de paradisi gaudijs est pulsus, ad remorationẽ cælestis vitæ, quàm seculi huius erumna mutauimus, mutatio lunaris, quæ crementis decrementis'q; perennibus labores nostros imitatur, in ea specialiter qua exulare cœpimus debuit hora notari: vt ex ipsa lunaris hora mutationis quotidie versiculi illius admoneremur: quia stultus vt luna mutatur: nam sapiens cum sole permanebit, suspiraremus'q; ad illam ardentius vitam pace æterna beatissimam, quando erit lux lunæ sicut lux solis, & lux solis septempliciter sicut lux VII. dierum. Verum quia sicut scriptum est, à luna signum diei festi, & quo modo prima lunæ lux à vespera mundum irradiauit, ita omnis dies festus in lege à vespera initiari, in vesperam perfici debere præcipitur, cõgruentius ætas lunaris à vespertina hora quàm aliunde noua computabitur: eandem'q; ætatem quam vespere inchoat, sequentem vsque seruabit ad vesperam. Et siquidem eam paulo ante vesperam accendi à sole contigerit, mox sole occidente primam computari & esse necesse est: quia videlicet illã temporis horam, qua primum terris fulgere cœpit, adijt. Sin autem post occubitũ solis accendatur, non tamen prima priusquam vesperam viderit, sed tricesimam potius oportet æstimare, etiamsi XXIII. horas post occasum solis accensa suppleuerit, illam tamen quam occidente sole habuerat, ne primæ conditionis ordo turbetur, vsque ad alium eius occasum retinere debebit ætatem. Nec mirum lunam cum tot horas noua transegerit manifestam in cælo monstrari, cum aliquoties etiam se-

B xta vel septima post accensionem appareat hora. Sæpe nanque euenit, maxime posita ea in Ariete, vna eadem'q; die illa mane simul & vespere cerni, motu videlicet ac ascensionis circa meridiẽ facto. Quod si qui grauius huic insistens quæstioni, dixerit se nouam lunam eo anno quo saltus inserendus est, hoc est, ultimo circuli decennouenalis biduo priusquã prima caneretur multis cum testibus vidisse, id est, quarto Nonarum Aprilium die, cũ eiusdem anni XIIII. luna paschalis in circulo memorato XV. Calendarum Maiarum sit adnotata, ideo'q; non nisi pridie Nonas Apriles esse prima valeat, rationem'q; à nobis huius causę exegerit, hic nostra pusillitas, ne sui fragilitate deficiat, ad paternæ, imo diuinæ autoritatis auxilium concurrat. Paternæ etenim autoritatis subsidio fulcimur, dum Nicænæ Synodi scita sectamur, quæ quatuor decimas festi paschalis lunas tam firma stabilitate præfixit, vt decennouenalis eorum circuitus nusquam vacillare, nunquam fallere possit. In quo videlicet circuitu, lunam paschalem anni de quo agitur II. Nonas Aprilis fieri primam nulli calculantium in dubio est. Ideo'q; hanc aliter definire nulli fidelium fas est. Quid enim? nunquid credendum est quia illam quam nos IIII. Nonas Aprilis nouam vidimus lunam, nemo viderit de illis CCCXVIII. Pontificibus qui in Nicæno Concilio residebant? Nemo de minorum cœtu graduum, qui illorum cõsilijs aderãt & statutis? Et nõ potius intelligendũ, quia cũ lunã anni illius paschalẽ à pridie Nonas Aprilis incipere signabant, aliud maius periculũ per hoc declinauerint, ne videlicet si aliter decernerẽt, indissolubilis ille cõim annorũ & embolismorũ status solueretur, quem inuiolabiliter obseruandũ diuinæ legis autoritate Hebręis tradentibus agnouerant. Sed & specialibus diuinę autoritatis indicijs obseruantiã lunarẽ quã tenemus defendim⁹. Legimus nãq; scribẽte B. Cyrillo Alexandriæ Episcopo, quia Bachomius monachus insignis apostolicæ gratiæ, fundator'q; Aegypti cœnobiorum ediderit ad monasteria quæ regebat literas, quas angelo dictante perceperat, vt non errorẽ incurrerent in solennitatis paschalis ratione, scirent'q; lunam primi mensis in anno communi & embolismo. Legimus eodem referente Cyrillo, quia si nõn scripsisset Synodus Nicæna cyclũ lunarẽ primi mensis, sufficeret cyclus

Bachomij litera de Pascha.

A recte memoratum diem fuisse conscriptum, inter alia hæc dicit: Studuerunt quidem sancti patres occasionem huius auferre, omnem hanc curam Alexandrino Antistiti delegantes, quoniam apud Aegyptios huius supputationis antiquitus tradita videbatur esse peritia, per quem quotannis dies prædictæ solennitatis sedi apostolicæ indicaretur, cuius scripti ad lõginquiores ecclesias indicium generare percurreret. Verum vt huiusmodi labor aliquando quiesceret, composuit memoratus vir circulum nunc longe lateq; notissimum, quo decimasquartas lunas primi mensis ex ordine comprehendendo, diem Paschæ, qui mox sequenti dominica futurus erat, facillime cuilibet inueniendum relinqueret. Cuius circuli Proterius Alexandrinæ vrbis Antistes, ad inquisitionem sancti Papæ, Leonis luculentissimam reddens rationem, talis rescripti ab eo meruit tenor prædicari: Lætificauerunt me literæ Dilectionis tuæ, quas frater & coepiscopus noster Nectarius pio adportauit officio. Oportebat enim vt ab Alexandrinæ ecclesiæ Præsule talia scripta ad sedem apostolicam mitterentur, quę ostenderent magisterio beatissimi Petri apostoli hoc ab initio per beatū Marcum eius discipulum didicisse Aegyptios, quod constat credidisse Romanos.

Alexandrini episcopi officium.

Aegyptij benseruit multa ex Marco.

SCHOLIA IN CAPVT XLIIII.

Decennouenalis circuli Eusebius.] *Decennouenalis circulus ad lunæ computationem factus est, constans nouem numerorum ordinibus, quorum primus continet annos Domini: secundus indictiones: tertius epactas: quartus concurrentes: quintus cyclos lunares: sextus decimas quartas lunas: septimus dies dominicos paschæ: octauus lunæ ætatem eiusdem diei. nonus ogdoadas & hendecadas, quorum deinceps Beda rationem reddet.*

DE EMBOLISMIS ET COMMVNIBVS ANNIS. Caput XLV.

B Diuiditur autem circulus idem in embolismos, annosq; communes, quos Hebræorum quoq; priscorum autoritate cõstat obseruatos: communes quidem annos, id est, CCCLIIII. dierum XII. embolismus autem, id est, CCCLXXXIIII. dierum, continens VII. Primus nanque & secundus communes, tertius est embolismus: quartus & quintus communes, sextus embolismus: septimus communis, octauus embolismus: nonus & decimus communes, vndecimus embolismus, duodecimus & tertiusdecimus communes, quartusdecimut embolismus: quintusdecimus & sextusdecimus communes, septimusdecimus embolismus: octauusdecimus communis, nonusdecimus embolismus. Qui vtriq;, sicut & supra dictum est, ab exordio primi mensis, quem Hebræi Nisan vocant, hoc est, ab accẽsione lunę paschalis initium sumunt, cuius exordium mensis hac regula debet obseruari, vt nusquam lunæ paschæ XIIII. vernū præcedat æquinoctium, sed vel in ipso æquinoctio, hoc est, XII. Calendarum Apriliū die, vel eo transgresso legitima procedat. Vnde fit, vt ab octauo Iduum Martiarū, vsq; in Nonarū Aprilium diem lunaris anni sint quærenda primordia. Ipsa autem luna decimaquarta, cum primum XII. Calendas Aprilis cum nouissime XIIII. Calendas Maias, occurrendo, diem festi paschalis ab XI. Calendas Aprilis, vsq; in VII. Calendas Maias faciat inquirendum. Embolismorum autem, sicut Dionysius ait, ista ratio probatur existere, quod annorum communiū videtur damna supplere, quatenus ad solare tempus lunaris exequetur excursio. Quauis enim solis annuum cyclum per singulos menses luna circumeat, tamen eius per sectionem XII. suis mensibus implere non præualet. Deniq; in annis communibus ad rationem solaris anni XI. dies lunæ deesse cernūtur: In embolismis vero X. & IX. diebus eundem annum videtur solarem luna transcendere. Et Hebræi quidem, qui solos lunares in lege nouerant & obseruabant menses, iuxta naturalē lunæ cursum tricenis, vndetricenisq; diebus communium annorum menses duodenos explicabant, & tertio vel secundo vbi decebat anno, tertiumdecimum in fine anni mensem XXX. dierum adponebant embolismum. Porro Romani qui dispares habent menses, non vnoquolibet in loco embolismos computando interponere voluerunt, sed

Anni cõēs.

Embolismi.

p. mensis exordiū. lunaris anni

Hebræi lunares tantū menses obseruant.

A lendaꝝ Aprilium die trigesima est luna, quod etiam epactaꝝ, quæ tūc XXVIII sunt, ordo manifeste testatur. Quid ergo opus erit ad cōpletionē lunaris ogdoadis duos solaris cursus supadijcere dies.i. decimū & nonū Calēdaꝝ Apriliū, si hoc duo bissextiles poterāt pficere dies? Nō ergo duos dies, q in ogdoade solis à lunari ogdoade minus sunt, duorū intercalatiōe bissextoꝝ, sed duoꝝ magis q in hēdecade eius à lunari plus sunt adiectiōe supplēt. Nec nocet qđ saltū lunæ, quē qdā in ogdoadis initio ponūt, in hēdecade ponendū memorauimus. Vbicunqꝫ eīn interposueris, eodē proposita quæstio fine soluetur, & habet circulus decennouenalis menses solares CCXXVIII. lunares CCXXXV. dies, exceptis bissextis VIMDCCCCXXXV. decies nouies enim duodeni CCXXVIII. adde VII. fiunt CCXXXV. Item decies nouies trecenteni sexageni & quini VIMDCCCCXXXV. Decies nouies trecenteni quinquageni & quaterni VIMDCCXXVI, adde embolismos VII. mensium dies CCX. fiunt VIMDCCCCXXXVI. subtrahe vnum saltus lunaris diem, & vno eodemqꝫ dieꝝ numero solis & lunæ cursum decennouenalem cyclū includere probabis. Item ogdoas solis habet menses XCVI. lunæ autem XCIX. hendecas vero solis menses habet CXXXII. lunæ autem CXXXVI. De numero dierum supra dictum est.

DE ANNIS DOMINICAE INCARNATIONIS. Caput XLVII.

PRimo decennouenalis circuli versu temporum ordo præfigitur, quem Græci calculatores à Diocletiani principis annis obseruauere. Sed Dionysi᷒ venerabilis abbas Romanæ vrbis, & vtriusqꝫ linguæ, græcæ videlicet ac latinę nō ignobili pditus sciētia paschales scribens circulos, noluit eis, sicut ipse testat, memoriā impij & psecutoris innectere, sed magis elegit ab incarnatione dñi nři Iesu Christi annorū tpa prænotare, qtenus exordiū spei nostræ notius nobis existeret, & causa reparationis humanæ.i. passio redēptoris nostri euidētius eluceret. Qui in primo suo circulo quingentesimū tricesimū secundū dñicæ incarnatiōis annū in capite ponēdo, manifeste docuit secundū sui circuli annū ipsum esse, q eiusdē sacrosanctæ incarnationis mysterij cœpit. Quia eīn lunaris circulus decennouenalis est, solaris aūt XX. & VIII. cōficitur annis, multiplicatis p se inuicē ambobus, summa DXXX. & II. colligit annoꝝ. Qua tandē replicata, totus solaris lunarisqꝫ recursus ordo in se sua p vestigia reuoluit, eundēqꝫ decēnouenalis lunarisqꝫ cycli annū, easdem epactas lunæ, solis quoqꝫ dies cōcurrentes, eandem quartamdecimā lunā, eundem dñicæ Paschæ diē ac lunā ipsius ex ordine restituens. Quod etiā Victorius, quāuis alterius institutionis paschalē cōdens, descripto tot annoꝝ circulo manifeste pbauit. Quia ergo secūdo anno circuli quē primū Dionysius scripsit, quingentesimus tricesimustertius ab incarnatiōe Dñi cōpletus est annus, ipse est nimirum iuxta concursus siderum ille, in quo incarnari dignatus est, qa hic secūdus annus decennouenalis octauusdecim᷒ est cycli lunaris, XI habēs epactas, V. cōcurrentes septimanæ dies, lunā paschæ decimāquartā VIII. Calēdas Apriles, oīa tūc fuere simillima, & si esset q tūc Pascha more nunc ecclesijs vsitato die dñica faceret, ipsa nimiꝝ dies quo modo hic adnotatū est VI. Calendas Apriles veniret, ac lunā haberet decimāsextā. Deniqꝫ Dionysius ipse nobis quodammō tacite quæ Dñs in paschalibus, q scripsit argumētis ostendit, vbi ad inueniendū quotus sit annus circuli decennouenalis, sumere annos Dñi, & priusq hos p X. & IX. partiamur vnū præcipit adijcere, significans illo incarnato vnū circuli decennouenalis annū iam fuisse cōpletum. Item ad sciendū quotus sit annus cycli lunaris, sumere monet annos Dñi, & subtrahere semp duo, ac sic per X. & IX. partiri, vt videlicet duobus q reliqui tunc erant, annis sublatis, cæteros calculatos p nonamdecimā partē diuidēs, quod reliquū foret teneret. Porro ad inuestigandū quot sint epactæ lunares, annos Dñi rite sumere, diuidere, multiplicare. Itē diuidere, sed nullo dempto vel addito iubet: quia nimiꝝ secundo decennouenalis cycli anno, incipientes epactæ ad inueniendū suū statū, addi quid vel demi de annis Dñi qui secū inchoauerant minime poscebant. Item si velimus scire adiectiones solis.i. cōcurrentes septimanæ dies, sumere annos Dñi iubet, & addita quarta parte, IIII. insuper rem

Diocletianus.

gulares semper adijcere docet, ac sic tandem per VII. partiri: quia nimirum V. erant concurrentes anno quo natus est Dominus, vt & computandi fixa series procurrere posset, necesse habebat cōputator IIII. quæ præcesserunt annectere. His igitur ita se habentibus, annum passionis dominicæ diligenter inquirere nec ignota quærendi via est, si non computus errat alicubi: Habet enim, ni fallor, ecclesiæ fides, Dominum in carne paulo plus q̄ XXXIII. annis vsq; ad sua tempora passionis vixisse, quia videlicet XXX. annorum fuerat baptizatus, sicut Euangelista Lucas testatur, & tres semis annos post baptisma prædicauerit, sicut Iohannes in Euangelio suo non solū commemorato redeuntis Paschæ tempore perdocet, sed & idem in Apocalypsi sua. Daniel quoque in suis visionibus prophetice designat. Sancta siquidem Romana & Apostolica ecclesia hanc se fidem tenere & ipsis testatur indiculis, quæ suis in cereis annuatim scribere solet, vbi tempus dominicæ passionis in memoriam populis reuocās, numerum annorum trigīnta semper & tribus annis minorem quàm ab eius incarnatione Dionysius ponat, adnotat. Deniq; anno ab eius incarnatione iuxta Dionysium septingentesimo primo, Indictione quartadecima, fratres nostri qui tunc fuere Romæ, hoc modo se in natali Domini in cereis sanctæ Mariæ scriptum vidisse, & inde descripsisse referebant: A passione Domini nostri Iesu Christi anni sunt DCLXVIII. Quomodo igitur, vt supra memorauimus, DXXXII. annis circulus paschalis circumagitur? His adde XXXIII. vel potius XXXIIII. vt illum ipsum quo passus est Dominus attingere possis annum, fiunt DLXVI. Ipse est ergo annus dominicæ passionis & resurrectionis à mortuis. Quia sicut quingentesimus tricesimustertius primo, ita quingentesimus sexagesimussextus tricesimoquarto per vniuersos solis & lunæ concordat discursus. Et ideo circulus beati Dionysii apertissime quingētesimum sexagesimumsextū ab incarnatione Domini contingens annum, quartamdecimam lunam in eo IX. Calendarum Aprilium quinta feria reperies, & diem Paschæ dominicum VI. Calēdarum Aprilium luna decimaseptima. Age deo gratias, quia quod quærebas, sicuti ipse promisit, te inuenire donauit. Nam quod Dominus XV. luna feria sexta crucem ascēderit, & vna sabbatorum, id est, die dominica resurrexerit à mortuis, nulli licet dubitare catholico, ne Legi, quæ per agnum Paschalem decimaquarta die primi mensis ad vesperam immolari præcipit, pariter & Euangelio, quod Dominum eadem vespera tentum à Iudæis, & mane sexta feria crucifixum ac sepultum, prima sabbati resurrexisse perhibet, videatur incredulus. Quod autem VIII. Calendarum Aprilium crucifixus, VI. Calendarum earundem die resurrexerit, multorum late Doctorum ecclesiasticorum constat sententia vulgatum. Quamuis Theophilus Cæsariensis, antiquus videlicet vicinusq; apostolicorum tempoꝝ Doctor, in epistola synodica, quam aduersus eos qui decimaquarta luna cum Iudæis Pascha celebrabāt, vnà cū cæteris Palæstinæ episcopis scripsit, ita dicit: Et impiū nō est, vt passio dñica tanti sacramenti mysteriū foras limitem excludatur: Passus namque dominus ab XI. Calendas Apriles, q̄ nocte à Iudæis est traditus, & ab VIII. Calendas Apriles resurrexit. Quomodo tres dies foras terminum excludentur? Constitutumq; est in illa synodo, vt ab XI. Calendas Apriles vsq; in XI. Calendas Maias Pascha debeat obseruari. Et in eodem libro superius scriptum est: Nam Galli quacūque die VIII. Cal. Aprilis fuisset, qñ Christi resurrectio fuisse tradebat, Pascha semꝑ celebrabant. Sin vero annum qualem quærebas, in loco quem putabas inuenire nō poteris, vel Chronographorum incuriæ, vel tuæ potius tarditati culpam adscribe, tantum diligentissime cauens, ne Chronicorum scripta defensando intemerabile legis vel Euangelij testimonium videaris impugnare, dicendo dominum saluatorem vel XV. vel XVI. imperij Tiberij Cæsaris, vel XXIX. aut XXX. suæ ætatis anno sacrosanctum crucis subisse mysterium, cū Euangelia manifeste significent, XV. anno Tyberij Præcursorem Domini prædicare cœpisse, ipsumq; mox inter alios baptizasse Iesum, incipientem iam fieri quasi XXX. annorum.

Cereis antiquitus annos dominicæ natiuitatis insculpebant.

Dionysius hic est Romanus, cognomento exiguus, cuius quidem sunt penes nos libri de Paschæ ratione & ci bis paschalibus.

Theophil⁹ Cæsariēsis.

C

D

DE INDICTIONIBVS. Caput XLVIII.

SEcundus ordo circuli decennouenalis complectitur Indictiones XV. annorum circuitu in sua semper vestigia reduces, quas antiqua Romanorum industria cō

A perimus ad cauendum errorem, qui de temporibus forte oboriri poterat institutas: Dum enim, verbi gratia, quilibet Imperator medio anni tempore vita vel regno decederet, poterat euenire vt eundem annum vnus historicus eiusdem regis adscriberet temporibus, eo quod eius partem regnaret: alter vero historicus eundem successori illius potius attitulandum putaret, eo quod & hic partem æque eius haberet in regno. Verum ne per huiuscemodi dissonantiam error temporibus inolesceret, statuerunt Indictiones, quibus vterq; scriptor, imo etiam vulgus omne, temporum cursum facilime seruaret, quas pro facilitate quoq; calculandi quindecim esse voluerũt, vt planissimo numero, & ad multiplicandum promptissimo compẽdiosius transacti temporis status in memoriam possit reduci. Quidam autem putant, quia quondam in republica post censum quinto anno peractum Vrbs Roma lustrabatur, ad indicium ternæ lustrationis & census Indictiones esse conditas. Incipiunt autem Indictiones ab VIII. Calendas Octobris, ibidemq; terminantur.

XV. Indictiones.

Lustratio quinto quoque anno.

ARGVMENTVM INVENIENDI QVOTA SIT INDICTIO. Caput XLIX.

HOc autem argumento quota sit anno quocũq; computare volueris Indictio reperies: sume annos ab incarnatione Domini quotquot fuerint in præsenti: verbi gratia, DCCXXV. adde semper tria, quia quarta Indictione secundum Dionysium natus est Dominus, fiunt DCCXXVIII. hæc partire per XV. quindecies quadrà geni, sexcenti, quindecies octoni, centies, remanent octo: octaua est Indictio. Si vero nihil remanserit, decimaquinta est.

DE EPACTIS LVNARIBVS. Caput L.

TErtia præfati circuli linea continet epactas lunares, quæ ad cursum solis annuatim vndenis diebus accrescere solent, inde epactæ græco vocabulo, id est, adiectiones dictæ, quod per annos singulos XI. dierum, vt diximus, accumulentur augmento. Vel certe quia ad inueniendas quotæ sint lunæ Calendarum, XI per totum adijciuntur annum, ut supra docuimus: epactæ iure, id est, adiectiones vocantur, & quidem per totum anni vertentis orbẽ suos quæq; dies habet adiectiones lunares, XI. Nam, verbi gratia, si hodie cum scribo quinta est luna, isto ipso die post annũ decimasexta erit luna, post duos annos vigesimaseptima: post tres, octaua: nec eadem huc quæ nunc est priusquam XXIX. annorum peracto circulo redit. Sed proprie quæ in circulo decẽnouenali annotatæ sunt epactæ, lunã quota sit in XI. Calendas Apriles, vbi paschalis est festi principium signant: hæc præfixam sui cursus regulam semper obseruantes, vt quoties minorem XVI. numerum habent, paschalem lunam præferant: quoties autem maiorem, insequentem lunam pascha quærendum præmonstrent: quia nimirum lunæ paschalis plenitudo non æquinoctium præire, sed sicut in principio creaturarum ordinatum est, sequi potius debet, quando primum ortus est sol in inchoatione diei vernum tenens æquinoctium: Deinde orta est luna in inchoatione noctis autumnalis æquinoctij tenens ipsa particulam. Vnde multum errare constat eos, qui lunæ paschalis initium à tertio Nonarum Martiarum die quærendum definiunt: quia videlicet ibi nata luna ante tempus æquinoctij plenilunium ostendit. Ideoq; solennitati paschali inhabilis est, in qua, sicut diximus, primũ solem primitiuæ creationis statum, ac deinde lunam necesse est conscendere, vt & hic per æquinoctij transgressum longitudinem noctis superet, & illa per pleniluniũ totam eius quantulacunq; est longitudinẽ illustret. Quod ad Christi & ecclesiæ sacramentum respicere nemo est fere qui ambigat: de quo & in primordijs huiusce opusculi aliqua perstrinximus, & nunc paucis replicemus: Quia sicut luna & stellæ non à se ipsis, vt perhibent, sed à sole habent vt luceant, sic & ecclesia, sanctiq; omnes nõ suo merito virtutis, sed gratia largitoris habeant bonum quo viuunt. Et sicut nõ nostri vigore arbitrij fortitudinem nostram, sed illo nos suscipiente, illius misericordia preueniente custodimus, nec sufficientes sumus cogitare aliquid à nobis, quasi ex no-

Epacta unde dicatur

B

bis,ſed ſufficientia noſtra ex deo eſt, ita etiam in tempore quo noſtræ redemptio- C
nis inſignia celebramus,ſolaris perfectio ſplendoris quæ illuminat,lunarem quæ il
luminatur antecedere debet.

QVOMODO ERRENT QVIDAM IN PRIMO MENSIS INITIO. Caput LI.

SEd error eorum qui aliter ſapiunt, vide an ipſis ſaltem qui huiuſmodi condunt
leges iniquas,& ſcribentes iniuſtitiam ſcribunt, ſatis hac veritate videatur eſſe
ſuſtultus. Victorius qui illorũ circulos ſcripſit, dicit in prologo eiuſdem operis in-
ter alia .c:Latini nanq; à III.Nonarum Martiarum vſq; ad IIII.Nonas Aprilis, die
bus ſcilicet XXIX. obſeruandum maxime cenſuerunt, vt quocunq; eorum die luna
fuerit nata efficiat primi menſis initium,cuius luna decimaquarta ſi feria ſexta prone
nerit,ſubſequens dominicus,id eſt, luna decimaſexta feſtiuitati paſchali ſine ambi-
guo deputetur.Sin autem die ſabbati plenilunium eſſe contigerit,& conſequenti do
minico luna decimaquinta reperiri,eadem hebdomada tranſmiſſa,in alterum diem
dñicũ, id eſt, lunã vigeſimam ſecundam transferri debere Paſcha dixerunt: ne mi
nus eiuſdem dominici peragendo myſterio deſtinarẽt quàm ſextamdecimam, nec
amplius quàm vigeſimamſecundam lunam aliquando recipiunt,eligentes potius in
lunam vigeſimamſecundam diem feſti paſchalis extendi, q̃ dominicam ante lunam
quartamdecimam vllatenus inchoari. Quartasdecimas porro lunas menſis eiuſdẽ
à XV.Calendarum Aprilium,vſq; in XVI.Calendas Maias adſerũt eſſe ſeruandas.
Item in fine eiuſdem prologi:Cum vero contigerit,inquit, lunam viceſimamſepti-
mam ſabbato,vel maxime die Calendarum Ianuariarum prouenire abſq; biſſexto,no
uerit Sanctitas veſtra,quod Paſcha XIII. Calẽdas Apriles ſecundum Latinos haud
vnquam celebrandum,etiamſi luna conueniat,penitus inuenitur: Aut VIII. Calen-
das Maias ſecundum Aegyptios,quod aliquoties obſeruandum eſt,reperiri nõ poſ D
ſe. Videamus ergo Latinos ſuos quomodo commendet Victorius: Dicit eos maxi
me cenſuiſſe à III.Nonas Martias natam lunam efficere primi menſis initium,& de
cimaſexta luna die dominico Paſcha celebrandum. Et iterum dicit,nunq̃ XIII.Calẽ
das Apriles,etiamſi luna conueniat,Paſcha celebrandum ſecũdum Latinos,ſed ma
gis ſecundum Aegyptios VIII. Calendas Maias. Conſtat autem lunam III. Nonas
Martias natam,XIII.Calendas Apriles eſſe ſextamdecimam. Obſecro te ſancte fra
ter Victori,ſi III Nonas Martias nata luna facit primi menſis initium,quid rationis
eſt,vt non in eo Paſcha celebremus,ſed potius alium differamus in menſem?cũ lex
toties imperet, vt omnes qui poſſint in primo menſe Paſcha faciant. Soli autem qui
in via fuerint & immundi ſecundo hoc menſe celebrent. Quid eſt, rogo,quod ad-
dis,abſque biſſexto? An forte quia quando Calendæ Ianuariæ ſabbato ſunt,tertia-
decima Calendarum Aprilium dies in dominicum occurrit, ſi biſſextilis annus nõ
eſt?Si autem biſſextus interceſſerit,eadem dies ſecunda feria prouenit,docere vis cũ
ſecunda feria fuerit XIII. Calendas Aprilis in luna decimaſexta, ſequenti dominica
VI.Calendas Apriles luna vigeſimaſecunda Paſcha rite celebrari? Cum vero eadẽ
dies XIII. Calendas Aprilis lunam decimamſextam dominica die habuerit, non
poſſe in ea Paſcha celebrari:quia necdum æquinoctium tranſierit? Sed nec in ſequẽ
ti dominica, quia luna ſuperadulta,hoc eſt, vigeſima tertia illam incidat in diẽ, at-
que hac cogente neceſſitate in ſecundi tempora menſis Paſchæ differenda ſolen-
nia? Mirus calculandi præceptor, qui principaliter doceas, lunam III. Nonas
Martias natam efficere primi menſis initium. Et rurſum ratione ipſa ſuperatus cõ-
pelleris fateri, niſi interueniente biſſexto nullatenus lunam hac die natam, ſed po-
tius eam quæ poſt XXIX. dies fuerit accenſa, paſchalibus feſtis congruam. Si
vero adfuerit biſſextus, tunc effici lunam ſequentis anni primam, quæ abſque il-
lo fieri poterat extrema tranſacti. Et quid eſt quod ais: etiamſi luna conueniat, XIII.
Calendas Aprilis nunquam Paſcha celebrandum penitus inueniri? Quomodo enĩ
poteſt luna conuenire paſchalibus ſolenniis, vbi nunquam paſchalia ſunt cele-

A branda solennia? Et si nunquam XIII. Calendarum Aprilium Pascha celebrandum, etiamsi sextadecima prouenerit, errant profecto Latini, qui lunam paschalem à III. Nonas Martias inchoare decernunt: in qua XVI. & XVII. eo quod æquinoctium nõ transierint, non licet pascha fieri. Et merito illoꝝ cõtempta obseruatione, cũ Aegyptijs potius eo anno in VIII. Calendas Maij Pascha differendum suades: Si aute magis obseruandum quod Aegyptij docēt autumas, quare non illorum per omnia sci entiam sectaris? Verum quia hoc facere non vis, sed inter vtrosq; medius incedens, magis Latinorum quos vituperas, quàm Aegyptiorum quos præfers, calculum tu is legendum sequendumq́ contradis, nos Aegyptiam calculandi disciplinam, quæ & tuo iudicio, & vniuersalis ecclesiæ consensu verior apparet, omnibus sequendam nouimus, initium videlicet primi mensis ab VIII. Iduum Martiarum vsq; in Nonarum Aprilium diem. Quartas decimas vero lunas Paschæ, à XII. Calendarum Aprilium vsque in XIIII. Calendas Maias. Porro diem Paschæ dominicum ab XI. Calendarum Aprilium vsque in VII. Calendarum Maiarum: & hoc in luna decimaquinta vsq; ad vigesimamprimam esse quærendum. Verum ne nos amatores Victorij temere illum aggressos esse lacerent, legant librum doctissimi & sanctissimi viri, Victoris videlicet Capuani Episcopi de Pascha, quod XV. Calendas Maias putabatur celebrari debere, Indictione autem decimatertia decies Proconsulo Basilio, & quanti à prudentibus, & catholicis ecclesiæ Doctoribus æstimatus sit suus magister inuenient, cuius principium libri est: Cum paschalis veneranda solennitas, qua nam die potissimum proueniret per anni præsentis Indictionẽ tertiamdecimam à nobis solicite quæreretur, & iuxta patrum venerabilium constituta VIII. Calendarum Maiarũ diceremus resurrectionem Domini proculdubio celebrandam. Aliquibus minime rationabilis visa est nostra respõsio, eo quod Victorius quidam in circulo Paschali quem edidit aliter diem dñicæ resurrectionis adfixerit, licet & hunc designauerit quem nos celebrandum pariter profitemur & in processu operis. Sed nũc, ingquam, ordo expetit, vt cyclorum quos Victorius edidit patefaciam euidenter erro
B res, dum nescit legitimum diem definire Paschalem, vt cum in præteritis ostensus hoc modo fuerit deliquisse, in præsentibus ac futuris & autoritate careat, & occasionem prauæ persuasionis amittat.

Victoris Capuani Ep. de Pascha.

Victorij error.

ARGVMENTVM QVOT SINT EPACTAE LVNARES. Caput LII.

SI autem vis cognoscere per annos singulos quot sint epactæ, sume annos Domini quot fuerint, vtputa in præsenti octaua Indictione DCCXXV. hos partire per XIX. decies nouies triceni. DLXX. decies nouies octoni, cenquinquais dipondius, remanent III, hos item multiplica per XI. fiunt XXXIII. tolle XXX. remanent III: Tres sunt epactæ, id est, adiectiones lunares.

DE EPACTIS SOLIS. Caput LIII.

QVarto decennouenalis circuli tramite designantur epactæ solis, id est, concurrētes septimanæ dies, vnius semper ternos per annos, duorum autem per annum bissextilem, vsq; ad septimũ numerũ adiectione crescentes, quaꝝ circulus habet annos quater septenos. i. XXVIII, quia nimirũ nõ ante potest cõsummari, q̃ bissextus qui quarto redire solet anno cunctos septimanæ dies contingat, dñicam videlicet, sextam feriam, quartam feriam, secundam feriam, sabbatum, quintam feriam, tertiam feriam: hoc etenim illos ordine percurrit. Cumq́ suas quæq; anni dies habeat concurrentes, hæ quæ in circulo adfixæ concurrentes sunt, specialiter quę sit nono Calendaꝝ Aprilium feria designant, videlicet vt propius festiuitatis Paschalis exordio positæ, facilime diē epactaꝝ, vel decimæquartæ lunæ quota sit feria pandant, ac per hoc ad Paschalis inuentionem diei dominici planum faciant iter. Contingit aũt eadem concurrentium annua dies, quod calculatorẽ meminisse iuuat, etiã II. Calendas Aprilis, VII. Idus Aprilis, XVIII. Calendaꝝ Maiarum, & XI. Calenda-

rum earundem. Cuius circuli talis est cursus, vt quæcunq; bissextili anno sunt concurrentes, ipsæ & ante quinquennium fuerint, & post annos VI. futuræ sint: Quæ primo post bissextum anno sunt, eædem & ante annos XI. transierint, & post VI. redeant: Quæ secundo post bissextum, eadem & ante annos VI ierint, & post XI. remeent: Quæ tertio post bissextum, ipsæ & ante VI. annos præterierint, & post V. reuertantur. Et huius ordo discretionis cunctos annorum vertentium complectitur dies. Notandum sanæ quod huius gyri solaris, qui XXVIII. annis peragitur, causa facit decennouenales circulos XXVIII. debere compleri, priusquam idem per omnia paschalis obseruantiæ cursus in seipsum redeat, vt omnis nimirum huius circuli annus caput circuli decennouenalis instituat. Itemq; annus quisq; circuli decennouenalis huius caput adsequatur, ac per hoc tota paschalis obseruantiæ series non minus quingentis trigintaduobus annis explicetur. C

ARGVMENTVM QVOT SINT EPACTAE SOLIS, ET QVANDO BISSEXTI ANNVS. Caput LIIII.

QVoniam vero communis atq; indiscretus epactarum, id est, adiectionum solis, cum bissexto cursus est, amborum pariter qui sit status argumento condisce. Si ergo vis scire quando bissextus dies sit, sume annos domini DCCXXV. partire hos per IIII. & si nil remanserit bissextus est: si vero vnum, aut duo, vel tria remanent, primus, aut secundus, aut tertius est annus à bissexto, vtputa quater centeni, CCCC. quater octogeni, CCCXX. quater esse quarta, remanet vnum, quia primus est annus à bissexto, Si vis nosse adiectiones solis, id est, concurrentes septimanæ dies, sume annos ab incarnatione domini quot fuerint, vtputa DCCXXV. per indictionē octauam, & annorum qui fuerint quartam partem semper adijce. i. nunc CLXXXI. qui fiunt simul DCCCCVI. his adde IIII. fiunt DCCCCX. Hos partire per VII. septies centeni DCC. septies triceni CCX. & non remanet aliquid, quia VII. sunt epactę solis, id est, concurrentes septimanæ dies. D

DE REDITV ET COMPVTV ARTICVLARI VTRARVNQVE EPACTARVM Caput LV.

VErum quia facilime diem Paschæ, vel cæteros temporum recursus comprehēdit, qui solis & lunæ circulum memoriter tenet, excepto eo quod eosdem circulos per X. & IX. & per XXVIII. multiplicandos partiendosq; nouit, omnis calculator meminisse debet, easdem concurrentes solis tricesimo ab hinc anno quas & proximo secuturas, easdem sexagesimo quas & quarto, easdem nonagesimo quas & sexto, easdem centesimo vigesimo quas & octauo, easdem centesimo quinquagesimo quas & decimo: & cæteras in hunc modum esse redituras. Quocunq; enim numero annorum transacto concurrentes scire desideras, eundem numerum vide quoties habeat XXX. & tricesima parte geminata concordiam vertentium cognoscis annorum. Verbi gratia, trecenti decies habent XXX. & ꝓpterea eædem concurrentes trecentesimo anno quæ vicesimo sunt futuræ, si quid residui fuerit & hoc adijcies. Eodem mō etiam in præterita tp̄a concurrentium ordo respicit. Item quia circulus lunaris decennouenalis est præsentis anni, epactæ vicesimo anno redeūt, sequentis ab hinc quadragesimo tertij, sexagesimo quarti, octuagesimo quinti, cētesimo sexti, cētesimo vigesimo septimi, centesimo quadragesimo octaui, centesimo sexagesimo noni, cētesimo octuagesimo decimi, ducētesimo &c. Similiter ꝙd & de luna decimaq̄rta Paschæ, cæterisq; quæ decennouenali circulo includunt̄ æque sentiendū est, poterit diligens calculator hoc modo etiā ꝓlixiores sibi temporꝫ sequētiū annotare recursus, quibus semꝑ meminerit etiā præteriti æui cōgruere statū. Memoratu autem dignum videtur, quia quidā ob cōpendiū calculandi vtriusq; ordinē circuli, & solaris videlicet & lunaris transferūt in articulos: nā qa manus humana articulos habet adiunctis vnguibus X. & IX. singulis his singulos aptātes annos, lunarē cursum in læua

manu, intrinsecus à radice pollicis incipiunt, & in vngue minimi digiti intrinsecus
eundē consummāt. Item ꝑ manus binæ articulos, exceptis vnguibus, habēt XXVIII.
ĳs singulos annos singulis aptant, inchoantes à minimo læuæ digito, & in dexte-
ræ pollice complentes, non vt in lunari cyclo singulos ex ordine digitos expedien
tes ad numerum, sed ob rationem quadrantis per quaternos transuersim digitos
quadriennium omne signantes, ita vt minimorum bis terni articuli digitorum to-
tidem bissextiles contineant annos. Item proximorum à minimis bis ternı articuli
digitorum proximos à bis ternis bissextis annos totidem explicent, secundi simili-
ter secundos, & tertĳ digiti tertios totidem annos æqua ratione cōplectantur. Por-
ro septimus bissextilis cum tribus se sequentibus annis bis binos sibi pollicum vin-
dicet articulos. Hæc siue alia quisq; sibi calculator ordinare voluerit, modo nihilo-
minus circulum vtriusq; sideris libēter capiens manus. Sed innumera huiuscæ disci
plinæ, sicut & cæterarū artium, melius viuæ vocis alloquio quàm stili signantis tra
duntur officio.

DE CYCLO LVNARI. Cap. LVI.

QVinta circuli decennouenalis regione lunaris cyclus includitur, à quarto eas Romanorū
incipiens, & tertio completur in anno, qui proprie Romanorum est: & ad mē cyclus.
sem Ianuarium pertinens: nam sicut annus quisq; decēnouenalis circuli propter le
galem Hebręorū obseruationem à paschali mēse inchoat, ibidemq; finitur: ita & hic
Romanorum institutione à luna Ianuarĳ mēsis inchoat, atq; ibi desinit, sicut ille, sic
& iste, primum & secundū communes annos, tertium habet embobolismū, quartū
& quintum communes, sextum embolismum, septimum communem, octauum em
bolismum. Hendecas quoq; cycli lunaris instar decēnouenalis circuli VII. annos cō
B munes. & IIII. habet embolismos. Et habēt communes anni mēses lunares XII. i. di-
es CCCLIIII. Embolismi autem mēses XIII. dies videlicet CCCLXXXIIII. præter vnū
dūtaxat septimumdecimum cycli huius annum, qui est decēnouenalis primus, in q
vnus dies ratione saltus lunaris intercipitur. Quod vt manifestius fiat, singulorum
ex ordine cursum videamus annorum, & quod Dionysius in mēse paschali, nos in
Ianuario facere curemus: Anno lunari primo, decēnouenali quarto, à Cal. Ian. vsq;
in XII. Calendas Ianuarias, quia communis est, fiūt dies CCCLIII. Anno lunari II. de
cēnouenali V. à XII. Cal. Ian. vsque V. Idus Decemb. quia communis est, fiunt dies
CCCLIIII. Anno lunari III. decēnouenali VI. à IIII. Idus Decemb. vsq; in V. Cal. Ian.
quia embolismus est, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari IIII. decēnouenali VII. à
IIII. Cal. Ian. vsq; in XVI. Cal. Ian. quia communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lu
nari V. decēnouenali VIII. à XV. Calendas Ian. vsque in VIII. Idus Decembris, quia
communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari VI. decēnouenali IX. à VII. Idus Dē
cemb. vsque in VIII. Calend. Ian. quia embolismus est, fiunt dies CCCLXXXIIII. An-
no lunari IX. decēnouenali X. à VII. Cal. Ian. vsque in XIX. Cal. Ian. quia communis
est, fiūt dies CCCLIIII. Anno lunari VIII. decēnouenali XI. CCXVIII. Calend. Ian.
vsq; in IIII. Nonas Ian. quia embolismus est, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari
IX. decēnouenali XII. à III. Nonas Ian. vsq; in XI. Cal. Ian. quia communis, fiunt dies
CCCLIIII. Anno lunari X. decēnouenali XIII. à X. Cal. Ian. vsq; in III. Idus Decemb.
quia communis est, fiūt dies CCCLIIII. Anno lunari XI. decēnouenali XIIII. à II. Idus
Decemb. vsq; in III. Cal. Ian. quia embolismus est, fiunt dies CCCLXXXIIII. Anno
lunari XII. decennouenali XV, à II. Cal. Ian. vsque in XIIII. Cal. Ian. quia communis
est, fiunt dies CCCLIII. Anno lunari XIII, decennouenali XVI. à XIII. Cal. Ian. vsq; in
VI. Idus Decemb. quia communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari XIIII. decen-
nouenali XVII. à V. Idus Decemb. vsq; in VI. Calend. Ian. quia embolismus est, fiūt
dies CCCLXXXIIII. Anno lunari XV. decennouenali XVIII. à V. Calend. Ian. vsq; in
XVII. Cal. Ian. quia communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari XVI. decēnoue-
nali XIX. à XVI. Cal. Ian. vsq; in Nonas Decēb. qa cōmunis est, fiunt dies CCCLIIII.
Anno lunari XVII. decēnouenali I. à Nonis Decemb. vsque in X. Cal. Ian. quia em-

C

bolismus est, fiũt dies CCCLXXXIIII. Anno lunari XVIII. decẽnouenali II. à IX. Cal. Ian. vsque in II. Idus Decemb. quia communis est, fiunt dies CCCLIIII. Anno lunari XIX. decennouenali III. ab Idibus Decẽb. vsque in II. Cal. Ian. quia embolismus, fiũt dies CCCLXXXIIII. Idcirco autem septimidecimi lunaris anni cõputus ab ipso quo prior explicitus est annus die incipit, & nõ à se sequente vt cæterorum, ne propter saltum lunæ, quem dicũt, vnus eidem anno dies deesse videatur. Quod ipsum Dionysius decẽnouenalem cyclum huiusmodi ordine percurrens edocuit, ab eodẽ die quo vltimi cõclusit anni metas primi inchoando principium.

ARGVMENTVM DE EO, QVOTA SIT LVNA IN CALENDIS IANVARIIS. Caput LVII.

Potest qui vult à cyclo lunari facere argumẽtum, ad inueniendum quota sit luna Calendarum Ianuariarum. Sume enim cyclum lunæ quemlibet, vtputa quintum, multiplica per XI. fiunt LV. adde vnum semper regularem, fiunt LVI. partire per XXX. remanent XXVI. vicesimasexta est luna in Cal. Ian. anno quinto cycli lunaris. Item sume octo, multiplica per XI. fiunt LXXXVIII. adde vnũ regularem & partire per XXX. remanẽt XXIX. vicesimanona est luna in Calendas suprascriptas anno cycli lunaris octauo. Tantum memor esto, septimodecimo, octauodecimo, & nonodecimo cycli memorati anno nõ vnum, vt in reliquis, sed duos adijcere regulares, & lunam Cal. Ian. sine errore repeties.

regularis.

ARGVMENTVM QVOTVS SIT ANNVS CYCLI LVNARIS, VEL DECENNOVENALIS. Cap. LVIII.

Ipse autem cyclus lunæ si vis nosse quotum agat annum, sume annos domini, vtputa DCCXXV. & subtrahe semp duo, remanẽt DCCXXIII. hos partire per X. & IX. remanet vnum, primus annus est cycli lunaris. Quoties autem nihil remanet, nonusdecimus est. Et quia decẽnouenalis circulus communem cum lunari viam quinis ocyor currit, si vis scire & eius q̃tus sit annus, sume annos dñi, vtputa DCCXXV, & vnũ semper adijce, fiunt DCCXXVI. hos partire per X. & IX. remanẽt IIII. quartus est annus cycli decẽnouenalis. Quod si nihil remãserit, vltimus est. D

DE XIIII. LVNA PASCHAE. Caput LIX.

Sextus sæpe dicti circuli locus, amplectitur lunas XIIII. primi mẽsis, quæ paschalis dominicæ diem singulis annis absque omni ambiguitate demonstrent: nam quæ post XIIII. lunam dominica dies occurrit, ipsa est paschalis dominicæ resurrectionis dies. Quæ quidem decimaquarta luna primum in æquinoctio, id est, duodecimo Calendarum Aprilium, vltimo vicesimonono ab hinc die, i. XIIII. Cal. Maiarum suum vespere processum terris ostendit, quibus terminis per annos denos & nouenos legali tempore paschalis obseruantiæ discursus cõstat esse comprehẽsos: & si fieri posset, vt eadem omnibus annis sabbati die luna decimaquarta cõtigisset, nil nostræ paschalis obseruãtiæ tempus à legali discreparet: Nam & ipsi iuxta legis edicta semper decimaquarta luna primi mẽsis ad vesperam immolãtes, & comedẽtes agni immaculati carnem, sanguinemq́ illius ad repellendum exterminatorem nostris postibus aspergẽtes, id est, baptismi & paschalium celebrãtes solennia missarum, spiritalem superaremus Aegyptum, atq; illucescẽte mane in luna decimaquinta eiusdem mẽsis primum azymorum diem intraremus, septemq́ dies eiusdem celebritatis legitimos à mane quintidecimi diei vsque in vesperum vicesimi primi mẽsis, ipsius, id est, à dominico paschæ vsque in dominicum octauarum paschæ debita cũ veneratione compleremus. Sed qm̃ lunæ dies easdem diuersas septimanæ deuoluit inferias, inde fit, vt q propter resurrectionẽ nostri redẽptoris in dñicũ diem paschæ initium reseruare docemur, aliquoties nostra festiuitas septimo post legalium azymorũ exordiũ die sumat ingressum; nõ tñ vnq̃ cõtingat, vt nõ nostra solennitas paschalis aliquẽ legalium paschæ dierũ, sæpe aũt oẽs intra se complectatur. At cõtrahi

A qui dominicum paschæ diem à decimasexta luna, vsq; ad vigesimamsecundam cele brandum æstimāt, duplici miseria laborant, quia & legitimum paschæ principium nunq̃ habent, & crebro euenit, vt nullum dierum, qui in lege præscripti sunt, in sua paschali obseruatione consequantur: dum & vesperam quartidecimi diei, quo pascha initiari statutum est, & mane quintidecimi, quo septima azymorū dierum solēnitas inchoari præcepta, à sua prorsus festiuitate repudiant: Atque insuper in huius pœnā peccati vicesimumsecundū diem, qui in tota paschali institutione per Moysen nec semel appellatus inuenitur, frequēter in sui paschæ principium sanciri præcipiunt. Sunt qui in alteram partē à via veritatis, sed nō minore labantur errore, cum scriptura præcipiat via regia gradiendū, & neque ad dexterā, neque ad sinistrā ab ea diuertendum. Qui à decimaquarta luna vsque vigesimam dñicum paschæ obseruādum decernēdo, præoccupant sæpius initium paschæ legalis, dum quod ipsa in decimaquarta luna fieri statuit, illi in decimātertiam conuertūt: & quod de vigesima statuit, sanctam eā & celeberrimā consecrans, quasi hæc ad pascha minime pertineat, funditus contemnat. Quos inter alios fidei & actionis catholicæ defensores, etiā beatus Theophilus Alexandrinæ antistes ecclesiæ manifesta ratione deuincit, scribēs imperatori Theodosio maiori: Sed quia accidere, inquit, interdum solet, vt occasione decimæquartæ lunæ mensis primi nonnulli in errorem cadant, si decimaquartā ipsa luna in dñicum diem veniat: quo facto, necesse est iam ieiuniū solui sabbati die, qñ decimatertia luna venire monstratur, & incipimus legi contraria facere. Conuenit itaque diligenter aduertere, vt quoties decimaquarta luna in dominicum incurrit diem, in sequentē septimanā paschalem diem potius differamus, duplici hoc modo: Primum quidem, ne decimatertia luna inuenta in sabbati die soluamus ieiuniū, quod cōsequens nō est, quod nec ipsa lex præcipit, maxime cum & lumen ipsius lunæ imperfectum adhuc in proprio globo esse videatur. Deinde, ne dñica die luna

Theophilus ad Theodosium maiorem.

B decimaquarta constituta ieiunare cogamur, indecentem rem illicitamq; facientes: hoc enim Manichæorū sectæ consuetudo possedit: Qm̃ igitur nec decimaquarta luna veniente in dominicū diem ieiunare debemus, neque consequens est, vt si in sabbati die decimatertia eueniat soluamus ieiunium, necessario asserimus hoc in septimanam sequentem deberi differri, sicuti paulo superius comprehendi: nō tamen ex hac dilatione præuaricatione aliqua circa paschalem calculum perpetrata: quemadmodum enim decimus numerus complectitur nonum, sic & quoties decimaquarta luna in dominicum incurrerit diem, eo quod in eo ieiunare nō liceat, in proximam septimanam differri necesse est diem Paschæ: nulla enim ex hoc imminutio fieri paschæ videtur, quia ipsi sequentes dies complectuntur & reliquos.

ARGVMENTVM INVENIENDI EAM. Cap. LX.

Oportet autem calculatorem quenq; peritum decimasquartas lunas primi mēsis, sicut & epactas lunæ annuas retinere memoriter. Sed & si quis has quoq; argumento inuenire desiderat, videat quot sint epactæ lunares anni cuiuscunque cōputare voluerit, & siquidem XIIII. aut XV. sunt, XI. Calendarum Aprilium vel XII. Calendarum earundem die decimamquartam lunam venire cognoscat: quia nimirum XI. Calendarum suprascriptarum, sicut sæpe dictum est, proprius est olim locus epactarum. Sin autem pauciores sunt epactæ, dimittat eas crescere per dies vsq; dum quartumdecimum impleant numerum, & ibi semper lunā paschæ decimamquartam habere non dubitet. Porro plures quindenario numero si habuerit epactas, & has vsq; ad tricesimum numerum, id est, ipsius terminum mensis per dies crescere finat, & sic à noua luna inchoans, atq; vsq; ad decimamquartam ex ordine percurrens, diem votis paschalibus aptum rite reperiet. Sed & hoc notandum quia decimaquarta luna si cōmunis est annus XI. diebus prius: si vero embolismus, XIX. tardius quàm præcedente anno transierat semper redire consueuit, excepto vno duntaxat primo circuli decennouenalis anno, in quo propter rationem saltus lunaris XII. diebus anno vnum cursum præcurrere solet.

DE DIE DOMINICO PASCHAE Cap. LXI. C

SEptimo decēnouenalis circuli titulo dies Paſchæ dominicus comprehenditur, qui de dominica noſtri Saluatoris reſurrectione à mortuis exordium cœpit: Nam cum in veteri teſtamento tribus argumentorum indicijs paſchale tempus ſit obſeruari præceptum, videlicet vt poſt æquinoctium, vt mēſe primo, vt tertia eius ſeptimana.i. à veſpera decimæ quartæ lunæ, quod eſt initium decimæquintæ, vſq; in veſperum, id eſt, terminum vigeſimæprimæ celebretur, quarta in eiuſdem obſeruatione regula eſt nobis à tempore dominicæ reſurrectionis impoſita, vt cum æquinoctio tranſcenſo lunam primi menſis decimamquartam veſpere ortum facere viderimus, non ſtatim ad faciendum Paſcha proſiliamus, ſed dominicum diem quo ipſe Paſcha, id eſt, trāſitum de morte ad vitam, de corruptione ad incorruptionem, de pœna ad gloriam reſurgendo facere dignatus eſt, expectantes, in ipſo tandem congrua Paſchæ ſolennia celebremus. Quod ſi quis obiecerit, non æquinoctij memoriam, ſed tantum primi menſis & tertiæ in eo ſeptimanæ poſuiſſe legiferum. Sciat, quia etſi æquinoctium nominatim non exprimit, in hoc tamen ipſo quod à plenilunio primi menſis Paſcha faciendum præcipit, æquinoctium tranſcenſum plenaria ratione depromit: quoniam abſq; vlla dubietate conſtat, eam quæ prima trāſito æquinoctio plenum ſuum globum oſtenderit, primi menſis exiſtere lunam. Quoties ergo diem dominicum mox aduentante decimaquinta luna habemus, nil noſtrū tempus paſchale à legali diſſonat, quamuis alijs ſacramētorum generibus eiuſdem paſchæ ſolennia colimus. Quoties vero ſecundo, vel tertio, vel quarto, vel quinto, vel ſexto, vel ſeptimo, ab hinc die idem dominicus occurrerit, ne ſic quidem legem aut prophetas ſoluimus, ſed euangelicæ potius gratiæ ſacramentis adimplemus: qa enim & ſaluator noſter, ſicut Theophilus cuius ſupra memini, venerabilis Alexandriæ epiſcopus ſcribit, decimaquarta quidem eſt traditus luna, hoc eſt, quinta poſt ſabbatum: decimaquinta autem crucifixus die tertia reſurrexit, hoc eſt, decimaſeptima luna, quæ tunc in dominica die videtur inuenta, ſicuti & ex euangeliorum obſeruatiōe comperimus. Habemus ergo ſolatium quo recte facere Paſcha poſſimus, etiam ſi dilatio fuerit conſecuta propter incurrentem neceſſitatem, vt ſi decimaquarta primi menſis in ſabbato euenerit luna, aut ſi in alijs ante ſabbatum diebus ſeptimanæ ſequentis acciderit, ſine dubitatione paſcha celebremus. Si vero in dominicum inciderit, omni modo in ſeptimanam ſequentem, vt ſæpius dictum eſt, differamus, propter eas quas præfati ſumus cauſas. Hijs ergo demonſtratis atque patefactis, hoc etiam conſiderandum eſt, quod & lex frequenter cauſa neceſſitatis eos q conſtrictione temporis quadam non potuerunt in primo menſe paſcha celebrare, ſecundo idem facere præcipit: melius enim eſt in neceſſitate poſitos ſuperiora quàm inferiora ſectari: quoniam inferiora à ſuperioribus continentur, ſuperiora autem ab inferiori numero non includuntur. Illud iterum quod iam poſuimus declarantes, quod decimus numerus nonum intra ſe contineat, nonus autem decimum continere non poſſit. Quod ſi lex ad ſecundum menſem tranſire nos præcipit, ſi non poſſimus ſanctum paſcha primo menſe celebrare propter quaſdam neceſſitates, nō intelligo cur non ſi decimaquarta in dominicum diem incurrerit luna, in ſeptimanam ſequentem rationabiliter dilationem Paſchæ facere debeamus, manente & primo menſe & decimaquinta luna in qua Saluator crucifixus eſt, manēte etiam & ſeptimadecima quando poſt triduum reſurrexit. Vbi autem primum dominicus reſurrectionis Chriſti dies fuerit, varie refertur: & quidem, vt ſupra memorauimus, quidam VIII. Calendarum Aprilium, ſed alij VI, nonnulli V. Calendarum earūdem die fuiſſe adſeuerant. Vbi notandum, quia ſi octaua Calendarum memoratarum, vt antiquiores ſcripſere, reſurrectio domini facta eſt, quintus profecto circuli decennouenalis tunc agebatur annus, habens concurrentes VII. & lunam decimamquartam, ſicut ſemper XI. Calendarū Aprilium. Si autem VI. Calendarum Aprilium dominus reſurrexit, tertiusdecimus circuli præfati annus extitit, V. habens concurren

Theophilus.

D

A tes,& lunam decimamquartam,vt semper† VIII. Calendarum Aprilium.Porro si † IX.
V.Calendarum suprascriptarum resurrectio celebrata est Christi, secundus circuli
decẽnouenalis existens annus cõcurrentes habebat IIII.& lunam decimamquar-
tam: sicut semper VIII.Calendarum Aprilium, quæ cũctæ decimæseptimæ lunæ,
in qua die dominica prima sacrosanctæ resurrectionis sunt acta mysteria, cursu pan
duntur,indubio tantum diligentissime cauendum,ne hãc decimasexta luna, vt qui-
dam patratam cõfirmando,non solum ineuitabile nostrę calculationis dispendium,
sed & grauissimum catholicæ fidei incurramus periculum.

DE LVNA IPSIVS DIEI. Cap. LXII.

VLtima sæpe memorati circuli meta pãduntur lunæ dominici paschæ propter
variantem eiusdem dominici occursum septem dięrum ambitu inclusę, id est,
à XV. vsq; ad XXI. qui pro certo dies creberrima legis sunt adnotatione præfixi, di
cente domino: Primo mense XIIII. die mẽse comedetis azyma, vsque ad diem XXI.
eiusdem mensis ad vesperam: VII. diebus fermentatum non inuenietur in domibus
vestris. Cuius primi mensis septem'q; eius dierum azymorum nũc regula talis est,
vt quæ post ęquinoctium decimaquinta luna occurrerit, primi mensis intelligatur,
& hęc quemcunq; VII. dierum vsque ad vicesimumprimum dominicum acceperit,
paschalis festi gaudijs aptum porrigat. Quod ideo toties repeto, quia fuere quidam
qui dominicum paschæ diem, verbi gratia, à VII. Calendarum Aprilium die luna vi
cesima notantes, dicerẽt: Et quid peccare nos ostenditis in constituendo tẽpore pa-
schæ, cum nullus vnquam calculator vetuerit VII. Calendas Apriles pascha cele-
brari? omnibus æque confitentibus tunc æquinoctium esse transcensum, nullus ne-
gauerit lunam vigesimam dominico paschali aptam? Quibus respondendum, quia
& VII. Calendas Apriles, vbi luna congruerit, & luna vigesima, vbi dies oportunus
arriserit, dominicum pascha rite actitabitur. Sed quia luna, quæ VII. Calendas Apri-
les die XX. est, plenilunium ante æquinoctium habuit, non licet luna existente vice
B simaseptima Calendas Apriles dominicum paschæ diem celebrari. Quæ vero in
æquinoctio, vel post æquoctium plena est, mox vbi dominicus aderit dies, pascha
legitimum dabit. Idem error, eadem est responsio, cum memorati calculatores XI.
Calendas Apriles, luna decimasexta: X. Calendas Apriles, luna decimaseptima: IX.
Calendas Apriles, luna decimaoctaua: VIII. Calẽdas Apriles, luna decimanona: VI.
Calendas Apriles, luna vigesimaprima: V. Calendas Apriles, luna vigesimasecun-
da pascha faciendum decernunt. Quod eo sæpius anno faciunt, cum in Calendas Ia
nuarias XXV. habuerint lunam. Cum vero hãc ibi vigesimamseptimam habuerint,
tunc longius à veritate deuiant: quia nimirum primo mensis deputant lunam, quæ
III. Nonas Martias nata, triduo fere ante æquinoctium plena existere mõstratur. Et
quia decimaquinta, decimasexta, & decimaseptima diem paschæ dominicum facere
nõ valet, eo quod has ætates XIIII. XIII. & XII. Calendarum Aprilium die tenuerit,
profecto nec reliquas suas ætates quamuis æquinoctium sequentes, eiusdem domi-
nicæ resurrectionis conuenientes potest habere solennijs.

QVID INTER PASCHA ET AZYMA DISTET. Caput LXIII.

ET quoniam de paschæ obseruatione aliquanta perstrinximus, etiam hoc inti-
mare placuit, quod iuxta legis scripturam alia paschæ, alia solennitas est azy-
morum: Vna quippe dies paschæ, id est, transitus, est quartadecima videlicet primi Pascha dies.
mensis, in quo vesperascente agnus immolari iussus est: & mox sequenti nocte trãsi-
nit dominus Aegyptiorum primogenita percutiens, & signatas agni sanguine do-
mus filiorum Israel liberans: sequentes vero dies septem, id est, à XV. vsque ad XXI.
mensis eiusdem, azymorum proprie vocantur: scriptum nanque est in Exodo, vbi Azymorũ dies.
agnus immolari decimoquarto die primi mẽsis ad vesperã mandatur: Et comede-
tis festinantes, est enim pascha, id est, transitus domini. Et: Transibo per terram Ae-

C

gypti nocte illa, percutiamq́ʒ omne primogenitum in terra Aegypti. Et paulo post: Et cum dixerint vobis filij vestri: Quæ est ista religio? dicetis: Victima transitus domini est, quãdo transiuit super domos filiorum Israel in Aegypto, percutiens Aegyptios & domus nostras liberãs. Item in Leuitico: Mense primo, inquit, XIIII. die mensis ad vesperam phase domini est, & XV. die mẽsis huius solennitas est azymorum domini: VII. diebus azyma comedetis, dies primus erit vobis celeberrimus sanctusq́ʒ. Omne opus seruile nõ facietis in eo, sed offeretis sacrificium in igne dño VII. diebus. Et ne nos quispiam verba legis aliter quàm veritas habet intellexisse autumet, videat doctissimus legalium literarũ & sacerdos quid de ijs sentiat. Iosephus scribit in libro Antiquitatum in hunc modũ decimaquarta luna primi mẽsis agnus immolatur, decimaquinta autem succedit festiuitas azymorum, quæ VII. diebus celebratur. Secũda vero azymorum die, quæ est sextadecima, frugum primitias quas metunt offerunt. Quem legalium morem sacrorum etiam nũc ecclesiæ consuetudo nõ ignobiliter imitatur, vnam videlicet noctem trãsitus dominici, id est, resurrectionis eius à mortuis, †quam pius triumphãdo fideles saluare dignatus est, principaliter obseruans, in cuius exortum sanguis ipsius, videlicet agni immaculati, populum eius fonte regenerationis ablutum mũdat ab omni peccato. Ac deinde alios septem dies in memoriam eiusdem dominicæ resurrectionis cõgrua festiuitate subiungẽs. Verum quia ipsa quoq; dies paschæ à fermẽto castigari præcipitur, hãc euãgelij scriptura aliquãdo primam azymorum cognominat: Et primo, inquiens, die azymorum quãdo pascha immolabant dicunt ei discipuli: Quo vis eamus & paremus tibi vt manduces Pascha? Item die XV. mensis primi, à qua VII. dies azymorum inchoant, propter viciniam paschæ nomine vocat illius cum dicit: Et ipsi non introierunt in prætorium, vt non cõtaminarentur, sed manducarent pascha: non quia legi contraria est euangelica scriptura, sed quia sacramentum quod decebat hac nobis societate vocabulorum viuacius inculcare curauit. Salua enim subtiliore discussiõe, possumus intellelligere quod mystica paschæ solennia singuli nostrum in die baptismatis egerint: spiritalem videlicet exterminatorem signo pretiosi sanguinis euadẽdo, spiritales transeundo tenebras, toto autem vitæ proficientes tempore, quod deinceps in hac peregrinatione gerimus, septem dies azymorum celebremus: quibus sicut Apostolus edocet, nõ in fermento malitiæ & nequitiæ, sed in azymis synceritatis & veritatis epulari debemus. Et quia nos in baptismo, vt de potestate satanę, in partem sortis sanctorum trãsire queamus, synceritatem ac veritatem necesse est tenere, itemq́ʒ toto nostræ peregrinationis tempore, quod septenario dierum numero voluitur, quotidiano profectu ad meliora transire præcipimur, quasi & in pascha azymis vesci, & in diebus azymorum pascha spiritaliter agere cognoscimur, D

Iosephus.

†quam impios.

TYPICA PASCHAE INTERPRETATIO.
Caput LXIIII.

NAm sicut tota paschalium obseruantia ceremoniarum, ita etiam tempus quo agi præcepta est totum mysterio sacro redolet. In primis nãque æquinoctium transgredi in dominicæ paschæ celebratione iuxta legis decreta curamus, vt videlicet solẽnitas, in qua mediator dei & hominum destructa potestate tenebrarum mundo lucis iter aperuit, etiam temporis ordine foris quid intus habeat ostendat. Et quæ nobis æternæ beatitudinis lumen promittit, tunc maxime celebretur, cum solis lumen annuo proficiens incremento, primam sumit de noctis vmbra victoriam: Deinde mensem primum anni, qui & Nouorũ vocatur, in quo pascha celebremus attendimus. Ipse autem est mensis, in quo mundus iste formatus, & homo est primus in paradisi sede locatus. Quia per huius mysteria solennitatis primam nos stolam recepturos, primum supernæ beatitudinis regnum, à quo in longinquã regionem discessimus, nos repetituros esse speramus. De cuius gloria regni beatus apostolus Petrus: Cælos autem nouos, inquit, & terram nouam, & promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. Sed & Johannes in Apocalypsi sua: Et dixit

qui sedebat in throno: Ecce noua facio omnia. Deinde etiam tertiam mẽsis eiusdem septimanam in pascha obseruamus, quod resurrectionis dominicæ gaudijs aptissime congruit. Quia & eadem sacrosancta eius resurrectio tertia die facta est, & tertio tempore seculi. i. cum gratiæ cælestis aduentu tota eius in carne dispensatio, quę per resurrectionis consummata est gloriam, mundo apparuit. Prima seculi nanque tempora lege naturali per patres, media lege literali per prophetas, extrema charismate spiritali per seipsum veniens illustrare dignatus est. Sed & ipsa tunc lunæ cõuersio pulcherrimum nobis sacramenti cœlestis spectaculum præbet: nanq; luna, q̃ rotundi facta schematis, à sole lumen, vt supra diximus accipit, ideoq́ semper ex dimidio orbe, quem ad solem habet, lucida est: ex altero autem dimidio semper obscura, à prima vsq; ad X V. lucis crementum ad terras, defectum vero habet ad cælos. A X V. autem vsq; ad nouissimam crementum eiusdem suæ lucis à terrenis auersum, paulatim ad cælestia reuertitur: Quæ nimirum eius conuersio recte paschalis gaudij mysteria signat, quibus omnem mentis nostræ gloriam à visibilibus auertere delicijs, caducisq́ fauoribus, atq; ad solam cælestis gratiæ lucem suspendere contemplando docemur: Vel si vtranq; eius conuersionem in bonum delectat interpretari, possumus intelligere, q̃ crescens ad oculos humanos lumen lunæ virtutũ gratiam, quibus apparens in carne dominus mundo illuxit, insinuet, de quibus dicitur: Et Iesus proficiebat sapientia & ætate, & gratia apud deum & homines. Recrescens vero ad cælos, resurrectionis ascensionisq́ illius gloriam designet, quæ in se quidem ipsa mox perfecta prouenit, sed in animo fidelium quibusdam lucis suæ profectibus vsq; ad finem seculi crescere non desinit. Resurgens enim dñs à mortuis primo singulis ac binis, ac deinde pluribus, modo septem, modo vndecim, modo duodecim, modo plus q̃ quingentis fratribus simul, ad vltimum discipulis omnibus apparuit: quibus videntibus ascensurus in cælum præcepit eos suæ dispensationis esse testes in Hierusalem, & in om̃i Iudæa, & Samaria, & vsq; ad vltimum terræ.

B Et bene luna cum nostros crescit ad oculos paulatim à sole recedit: cum vero ad cælos, paribus ad eum spatijs redit. Hoc enim est quod ipse dixit: Exiui à patre & veni in mundum, iterum relinquo mundũ & vado ad patrem. Et quod de ipso psalmus: A summo cælo egressio eius, & occursus eius vsq; ad summum eius. Quia ergo luna eo suæ lucis incremento, quod exiens à sole ad nostros euoluitur obtutus, domini saluatoris in carne, vsq; ad tempora passionis doctrinam virtutesq́ significat, eo autem quod ad solem rediens paulatim ad inuisibilem nobis cæli faciem recolligit, resurrectionis illius ac posterioris gloriæ miracula demonstrat, merito à decimaquinta paschalis voti gaudijs apta prædicatur. His quidem paschalis temporis à legis obseruatione sumptis indicijs, hæredes noui testamẽti etiam diem dominicam, quam scriptura vnam siue primam sabbati cognominat, adnectimus: nec immerito, quæ & conditione primitiuæ lucis excellens, & triumpho dominicæ resurrectionis insignis, & nostra quoque nobis resurrectione manet semper exoptabilis. Septem quoq; dies lunæ. i. à X V. vsq; ad XXI. per quos eadem dominica naturali ordine discurrit, vniuersitatem ecclesiæ, quæ per totum mundum paschalibus est redẽpta mysterijs, aperte denuntiant: Nam & septenario sæpe numero vniuersitatẽ designare scriptura consueuit. Vnde quod ait Propheta: septies in die laudem dixi tibi, nil melius intelligitur, q̃ quod alibi ait: Semper laus eius in ore meo. Et specialiter totã catholicæ ecclesiæ perfectionem eo figurari Iohannes testatur, qui ad septem Asiæ scribens ecclesias, vniuersalis per orbem ecclesiæ mysteria patefecit. Vnde & per oĩa quæ singulis septem scribit hortamenta, hunc versiculum intexere curauit: Qui habet aures audiat q̃d spiritus dicat ecclesijs: quod vnicuilibet dixerat hoc oibus se dixisse palam probans ecclesijs. Nec minus etiam moralem nobis commendaut paschalia tempora sensum, in nomine quidem pascha, vt de vitijs ad virtutes transitum quotidie faciamus spiritalem. In mensa aũt nouorũ, in quo adulti fructus aduentu suo pronunciant veteꝝ cessationem, vt exuentes veterem hominẽ cũ actibus eius, renouemur spiritu mentis nostræ, & induamus nouũ hoiem qui secũdum

Septenarius numerus

Pascha mysticum.

Mensis nouorũ quid significet.

Et vt vegetati diuersarum varietate virtutum, earumq; folijs veluti amœnæ arboris adumbratione velati, tanq̃ lætæ atq; fructiferæ segetes pullulemus in plenilunio, vt perfectũ splendorẽ fidei & sensus gerentes, à peccati tenebris segregemur, inreuersa eadem luce lunari ad cælos, q̃d à quintadecima luna fieri incipit, vt quãto magni sumus humiliemur in omnibus, dicẽtes cũ Apostolo singuli: Gratia aũt dei sum id quod sum. Quæ profecto gratia muneris superni, quæ tertio tẽpore seculi manifestius effusa est, pulcherrima figurarum consequentia tertia lunæ hebdomade, lumẽ ipsius quod eatenus ad terras creuerat, ad cælestia iam crescere inchoat, pulchre hanc in pascha obseruare præcipimur, vt gratiæ quã accipimus nunq̃ obliti, per singulos gradus spiritalis transitus largitori illius obediendo vicem rependere meminerimus: vel certe increscente ad homines luna, vitæ nobis actiuæ, inreuersa vero ad cælos speculatiuæ typus ostenditur: Vel in hac nobis conuersione dilectio proximi, in illa nostri signatur autoris: Aut huc conuersus lucis eius profectus, vt bona foris opere[m]ur admonet, porro illuc, vt eadem bona opera solo supernæ mercedis intuitu geramus: Huc, vt luceat lux nostra coram hominibus, & videãt bona nostra opera, illuc, vt glorificent patrẽ nostrũ qui in cælis est. In vna sabbati, q̃ noui testamenti propria solennitas est, instruimur, vt spe futuræ nostræ in Christo resurrectionis patienter in præsenti o[m]nia aduersa pro Christo, & ipsam mortis toleremus iniuriam, audientes ab Apostolo: Quia si spiritus eius qui suscitauit Iesum à mortuis habitat in nobis, q suscitauit Iesum à mortuis viuificabit & mortalia corpora nostra, p inhabitantẽ spiritũ eius in nobis. Cuius sp[irit]us quia septiformis est gratia, pōt eadem VII. dieru[m] lunarium numero, quo præfata vna sabbati .i. dies d[omi]nica circumferẽ intimata, nõ incõuenienter intelligi. Veru[m] de mysterio tẽporis paschæ, si qs plenius scire vult, legat beati Aurelij Augustini ad Ianuarium epistolã de ratione paschali.

Vna sabbati.

DE CIRCVLO MAGNO PASCHAE. Cap. LXV. D

Magnus circulus paschæ.

Circulus paschæ magnus est, qui multiplicato per inuicẽ solari ac lunari cyclo, DXXXII. conficitur annis. Siue e[n]i[m] decies nouies viceni & octoni, seu vicies & octies deni ac noueni multiplicentur, DXXXII. numeru[m] complent. Vnde fit, vt idem circulus magnus decennouenalis, lunæ circulos XXVIII. Solis aũt, qui vicenis octonisq; cõsummari solẽt annis, X. & IX. habeat circulos: bissextus decies nouies septenos .i. CXXXIII. menses solares, vicies octies, CCXXVIII. i. VI M. CCCLXXXIIII. Mẽses aũt lunares, vicies octies CCXXXV. id est, VI M. DLXXX. dies, exceptis bissextis, vicies octies VI M. DCCCCXXXV. id est, CXCIIII M. CLXXX. appositis aũt bissextis CXCIIII M. CCCXIII. Qui vbi memoratam ex ordine mensium dierumq; summam compleuerit, mox in seipsum reuolutus, cuncta quæ ad solis vel lunæ cursum pertinent, eodem quo præterierant semper tenore restaurat: tantum anni d[omi]nicæ incarnationis suo certo tramite proficiunt in maius, & Indictiones quoquo ferantur in ordine, nil siderum cursum, atq; ideo nihil paschalis calculi ordinẽ mouent. Quod vt apertius clarescat, placuit eundem plenario ordine circulum præsenti opusculo præponere, sumpto exordio à quingentesimo tricesimosecundo dominicæ incarnationis anno, vbi primum Dionysius circulum cœpit, & perducto opere vsq; ad millesimum sexagesimumtertium eiusdem sacrosanctæ incarnationis annum: quatenus legentes quiq; non solum præsentem vel futurum prospicere, sed & præteritũ oẽm paschalis statum temporis inenarrabili possent intuitu respicere, atq; ad dilucidationem priscæ lectionis annos omnes, qui aliquãdo in quæstionem venerant, quãdo vel quales fuerint euidentius agnoscant.

SCHOLIA IN CAPVT LXV.

Placuit eundem.] *Hos circulos quotquot ex Beda & Dionysio reliquos inuenimus, subiecimus libro huic ad finem: perfecimus autem ut essent ab initio incarnationis dominicæ, usq; ad annum DC. quo exacto non deerunt & alij studiosi, qui eundem ad suam quoq; ætatem & longiorem producent.*

SAXONIS DE TEMPORVM RATIONE.

Caput LXVI.

DE sex huius mundi ætatibus, ac septima vel octaua quietis, vitæq́ cælestis, & supra in comparatione primæ hebdomadis, in qua mundus ornatus est, aliquanta perstrinximus, & nūc in comparatione æui vnius hominis, μικρόκοσμος græce à philosophis, hoc est, minor mundus solet nuncupari, de eisdem aliquanto latius exponemus. *Homo minor mūdus*

¶Prima est ergo mundi huius ætas, ab Adam vsq; ad Noë, cōtinens annos iuxta hebraicam veritatem, I M. D C L V I. iuxta L X X. Interpretes II M. C C X L I I. generationes iuxta vtranq; editionem numero X. quæ vniuersali est deleta diluuio: sicut primam cuiusque hominis obliuio demergere consueuit ætatem: Quotus enī quisque est qui suam recordetur infantiam.

¶Secunda ætas à Noë vsque ad Abraham generationes iuxta hæbraicam autoritatem complexa X. annos autem C C X C I I. Porro iuxta L X X. Interpretes annos I M. L X X I I. generationes vero X I. Hæc quasi pueritia fuit generis populi dei, & ideo in lingua inuenta est, id est, hebræa. A pueritia nanq; incipit homo nosse loqui post infantiam, quæ hinc appellata est φ fari non potest. *Secunda ætas.*

¶Tertia ab Abraham vsque ad Dauid generationes iuxta vtranq; autoritatem X I I I I. annos vero D C C C C X L I I. complectens. Hæc velut quædam adolescētia fuit populi dei, à qua ætate quia incipit homo posse generare, propterea Matthæus euangelista generationum ex Abraham sumpsit exordium, qui etiam pater gentium constitutus est, quando mutatum nomen accepit. *Tertia ætas.*

B ¶Quarta à Dauid vsque ad transmigrationem Babylonis, annos habens iuxta hebraicam veritatem C C C C L X I I I. iuxta L X X. translationem X I I. amplius: generationes iuxta vtrosque codices X V I I. Quas tamen euangelista Matthæus certi mysterij gratia X I I I I. ponit. A qua velut iuuenili ætate in populo dei regum tēpora cœperunt: Hæc nanq; in hoībus ætas apta gubernādo solet existere regno. *Quarta ætas.*

¶Quinta quasi senilis ætas, à transmigratione Babylonis vsq; in aduentum dñi saluatoris in carnem, generationes & ipsa X I I I I. Porro annis D L X X X C X. extēta, in qua vt graui senectute fessa malis crebrioribus plebs hebræa quassatur. *Quinta ætas.*

¶Sexta, quæ nūc agitur ætas, nulla generationum vel temporum serie certa est, sed vt ætas decrepita ipsa totius seculi morte consummanda. Has ærumnosas, plenasq́ laboribus mundi ætates quicq; felici morte vicerunt, septima iam sabbati perennis ætate suscepti, octauam beatæ resurrectionis ætatem, in qua semper cum domino regnent, expectant. *Sexta ætas*

DE CVRSV AETATVM EARVNDEM.

Caput LXVII.

PRima igitur ætate seculi nascentis, prima huius die, fecit deus lucem quam appellauit diem: Secunda firmamentum cæli in medio librauit aquarum, ipsis aquis ac terra, cum cælo superiore, ac virtutibus quæ in eo Conditorem laudarent, ante horum sex dierum exordium creatis. Tertia die congregatis in suum locum aquis, quæ cuncta contexerant, aridam iussit apparere. Quarta sidera in firmamento cæli posuit, quæ nunc, quantum æquinoctij coniectura colligimus, X I I. Calendarum Aprilium vocatur. Quinta natatilia & volatilia creauit animantia. Sexta animalia terrestria, & ipsum hominem formauit Adam, de cuius latere dormiētis matrem omnium viuentium produxit Euam, quæ nunc quātum mihi videtur esse credibile, decima Cal. Aprilium dies appellatur. Vnde merito creditur, si non verior sententia vincit, quod beatus Theophilus cum cæteris, non solum Palæstinæ, sed & permultis aliarum regionū episcopis de pascha disputans scripsit, eodem X. Calen-

Quoto die darum Aprilium die dominum fuisse crucifixum. Decebat enim vna eademq; non C
crucifixus solum hebdomadis, sed & mensis die, secundum Adam pro generis humani salute
sit Cori- viuifica morte sopitum, de productis è latere suo sacramentis cælestibus sponsam
stus. sibi sanctificare ecclesiam: qua videlicet die primum Adam, patrem videlicet huma
ni generis ipse creauerat, eiq; de latere costam tollẽs ædificauit mulierem, cuius ad-
iutorio genus propagaret humanum.

Anno mũ- ¶ Adam annorum CXXX. genuit Seth, cui superuixit annis DCCC. Verum LXX
di CXXX. Interpretes ante natum Seth posuere annos CCXXX. postea DCC. Seth interpreta-
Seth. tur resurrectio, significãs resurrectionem Christi à mortuis, cuius mortem illatam
Abel. à Iudæis significat Abel, qui dicitur luctus, à fratre Cain occisus.

CCXXXV ¶ Seth annorum CV genuit Enos, cui superuixit annis DCCC V I I. Porro L X X.
†DCCVII. ante natũ Enos annos CCLV. postea posuere † DCCVI. Enos interpretatur homo,
Enos. de quo benedicitur. Iste cœpit inuocare nomẽ domini: Quia hominum est propri
um, vt suæ fragilitatis memores inuocent conditoris auxilium, eorum duntaxat q
in fide Christi viuentes filij resurrectionis esse lætantur.

CCCXXV ¶ Enos annorum XC. genuit Cainan, cui superuixit annis DCCCXV. Sed LXX.
ante natum Cainan CXC annos, postea DCCXV. posuere.

CCCXCV ¶ Cainan annorum LXX. genuit Malaleel, post cuius ortũ vixit annis DCCCXL.
LXX. ante natum Malaleel CLXX. postea dixere DCCXL.

CCCCLX ¶ Malaleel annorum LXV. genuit Iareth, cui superuixit annis DCCCXXX. LXX.
ante natum Iareth CLXV. postea posuere DCCXXX.

DCXXII. ¶ Iareth annorum CLXII. genuit Enoch, cui superuixit annis DCCC. In hac ge-
Enoch q̃- neratione nusquam vtriq; codices discrepant. Hunc Enoch nonnulla diuinæ scripsis
dã diuina se, Iuda Apostolo attestante cõperimus. Sed vt beatus Augustinus dicit: Non fru-
scripserat. stra non sunt in eo canone scripturarum, qui seruabatur in templo Hebræi populi D
succedentium diligentia sacerdotum, nisi quia ob antiquitatem suspectæ fidei iudica
ta sunt, nec vtrum hæc essent quæ ille scripsisset poterat inueniri. Vnde illa quę sub
eius nomine proferuntur, & continent illas de gigantibus fabulas, quod non habu-
erint homines patres, recte à prudentibus iudicantur non ipsius esse credenda.

DCLXX ¶ Enoch annorum LXV genuit Mathusalam, post cuius ortum ambulauit cum
XVII. deo CCC. annis LXX. Ante natum Mathusalam posuere CLXV. annos, postea CC.
Et bene in septima generatione Enoch, qui interpretatur dedicatio, tulit à mortali-
bus deus, quia ciuitas electorum in sex huius sæculi pro deo laborãs ætatibus, in se-
ptima sabbati futuri gloriam dedicationis expectat, atq; reprobi sola præsenti sunt
felicitate contenti. Cain ciuitatem quam statuit non in septimana generatione, sed
in primogenito Enoch filio consecrat.

DCCCL ¶ Mathusalã annoꝝ CLXXXVII. genuit Lamech, cui supuixit annis DCCLXXXII
XXIIII. id est, vsque ad diluuium. LXX. ante natum Lamech CLXVII. ponunt annos, postea
DCCC. & II. Qui numerus, vt lector facilime videbit, iuxta Hebraicam veritatẽ XX.
annis, iuxta ipsorum vero autoritatem XIIII. annis diluuij tempora transit. De qua
famosissima quęstione doctissimi patres, Hieronymus in libro quæstionum Hebrã
icarum, Augustinus in libro de ciuitate dei quintodecimo plenissime disputant.

MLVI. ¶ Lamech annorum CLXXXII. genuit Noë, cui superuixit annis DXCV. L X X.
† IX. ante natum Noë ponunt annos CLXXX † VIII. & postea DLXV. In hac sola genera-
tione summa vniuersitatis discrepat, quia XXIIII. annis plus vixisse Lamech in He
bræis, quàm in LXX. translatorum codicibus inuenitur.

MDCLVI ¶ Noë anno DC. venit diluuium mense secundo, XVII. die mensis Sane de diffe-
rentia annorum inter Hebræam & LXX. interpretum autoritatem, ne quis nos fa-
ceret nouas mouisse quæstionis, legat præfatorum patrum memorata opuscula, &
intelliget hanc iam olim notissimam fuisse distantiam, cuius originem distãtiæ cum
beatus Augustinus solertissime quæsisset, dixit in libro suprascripto capitulo XIII.
inter alia sic: Credibilius ergo quis dixerit, cum primo de biblioteca Ptolæmei de-
scribi ista cœperunt, tunc aliquid tale fieri potuisse in codice vno, sed primitus inde

A descripto, vnde iam latius emanaret, vbi potuit quidem accidere etiam scriptoris error. Et hoc in illa quæstione de vita Mathusalæ non absurdum est suspicari. Et post aliquanta: Recte fieri, inquit, nullo modo dubitauerim, vt cum diuersum a'iquid in vtrisque codicibus inuenitur, quandoquidem ad fidem rerum gestarum vtrunque esse non potest, verum ei linguæ potius credatur, vnde est in aliam per interpretes facta translatio.

¶Secunda seculi ætate prima huius diei, quæ est vicesimaseptima mensis secundi, egressus est Noë de arca, in qua pauci, id est, VIII. animæ saluæfactæ sunt per aquam. Quod commemorans in epistola beatus apostolus Petrus mirifice statim exponere curauit, cum subiunxit, quod & nos nunc similis formæ saluos fecit baptisma, non carnis depositio fordium, sed conscientiæ bonæ interrogatio in deum, per resurrectiõem Iesu Christi qui est in dextera dei. In aqua diluuų baptismum, in arca & ijs quæ continebat, ecclesiam & fideles illius, in octonario animarum numero, mysterium dñicæ resurrectionis in cuius fide baptizamur, docens esse figuratũ.

¶Sem C. annorum genuit Arphaxad biennium post diluuium. Ab Arphaxad MDCLV
Chaldæos originem duxisse Hieronymus scribit. Superuixit autem Sem nato Ar- III.
phaxad D. annis. i. vsq; ad quinquagesimum annum natiuitatis Iacob.

¶Arphaxad annorum XXXV genuit Sale. Hic LXX. interpretes vna generatione plus q̃ Hebraica veritas posuere, dicentes quod Aphraxad cum esset annorum CXXXV. genuerit Cainan. Qui cum CXXX. annorũ fuerit, ipse genuerit Sale. Quorum translationem euangelista Lucas hoc in loco videtur esse secutus. Verũ Chronographi Græcorum cum generationem seriem ad autoritatem hebraicam castigassent, ablata vna generatione Cainan, nec tamen numerum annorum in generationibus, quas cum eis habuere communes, ad eorum autoritatem castigare curassent, propriam secuti autoritatem dederunt huic ætati annorum summam minorẽ quidem LXX. translatorum editione annis CXXX. sed hebraica veritate annis DC. & L. maiorem, id est, annis DCCCC. & XLII. Vixit autem Arphaxad post natum Sale annos CCC. & III. cui tamen LXX. post natũ Cainan scribunt annos † CCCXXX. & Cainan post natum Sale CCCCXXXVIII. MDXCIII.

Græci Chronographi.

†CCCC XXX.

B

¶Sale annorum XXX. genuit Heber, cui superuixit annis CCCCIII. LXX. ante MDCC
natum Heber posuere annos CXXX. postea CCCXXX. Ab hoc Heber Hebræorum XXIII.
nomen & genus oritur.

¶Heber annorũ XXXIIII. genuit Phalech, cui superuixit annis CCCXXX. LXX. MDCC
ante natum Phalech annos posuere CXXXIIII, postea CCLX. Phalech interpretatur LVII.
diuisio, cui propterea tale nomen imposuere parentes, quia tempore natiuitatis ipsius terra per linguarum confusionem diuisa est. Cuius diuisionis Arnobius rhetor in expositione psalmi CIIII. ita meminit: Sem primogenito Noë pars facta est à Persida & Bactris vsq; in Indiam longe & vsq; Rhinocoruras. Quę spatia terrarum habent linguas sermone barbarico XX & VII. In quibus linguis Gentes sunt patriarum CCCC. & VI. non diuersarum linguarum, sed vt dixi, diuersarum patriarum. Verbi gratia, cum vna lingua latina sit, sub vna lingua diuersæ sunt patriæ, Brutiorum, Lucanorum, Apulorum, Calabrorum, Picentum, Thuscorum. Et ijs atq; huiusmodi similia si dicamus.

Phalech.

¶Cham vero secundus filius Noë à Rhinocoruris vsq; Gadira habens linguas sermone Punico à parte Garamantum, latino à parte Boreæ, Barbarico à parte Meridiani Aethiopum & Aegyptiorum, ac barbaris interioribus vario sermone XX. duabus linguis in patrijs CCCXC. & IIII. Iapheth autem tertius, à Media vsq; Gadira ad Boream. Habet autem Iapheth flumen Tigridem, qui diuidit Mediam & Babyloniam in patrijs ducentis, sermone vario, in linguis XX. & III. Fiunt ergo omes simul linguæ LXXII. patriæ autem generationum M. quę in tripartito seculo hoc ordine sitæ sunt. Habet, vt diximus, Iapheth flumen Tigridem, qui diuidit Mediã & Babyloniam, Sem autem Euphraten, Cham vero Geon, qui vocatur Nilus. MDCCL

¶Phalech annorum XXX. genuit Reu, cui superuixit annis CCIX. LXX. ante na XXXVII.

C

tum Reu CXXX annos ponunt, postea CCIX. Hijs temporibus primum templa constructa, & quidam principes gentium tanquam dij sunt adorari.

IIMCCC IX. alias 1819. ¶ Reu annorum XXXII. genuit Seruch, cui superuixit annis CCIX. LXX. ante natum Seruch CXXXII. annos ponunt, postea CCVII. Scytharum regnum dicitur exortum, vbi primus regnauit † Tanaus.

† Tanaus

MCCCC XLIX. ¶ Seruch annorum XXX. genuit Nachor, cui superuixit annis CC. LXX. ante natum Nachor ponūt annos CXXX. postea CC. Aegyptiorum imperium dicitur inchoare, primo eis regnante † Zoues.

† Vezoues

MDCCC LXXVIII ¶ Nachor annorum XXIX. genuit Thare, cui superuixit annis CXIX. LXX. ante natum Thare ponūt annos LXXIX. postea CXXIX. Assyriorum Sicyoniorumque regnum nascitur. hijs primum Belo, illis Aegialo regnante.

MDCCCC XLVIII. ¶ Thare annorum LXX. genuit Abraham, cui superuixit annis CXXXV. Hactenus secunda seculi ætas protenditur, cuius tota serie recensita beatus Augustinus in libro de ciuitate dei XVI. capitulo decimo, hoc modo concludit: Fiunt itaque anni à diluuio vsque ad Abraham MLXXII. secundum vulgatam editionem, hoc est, interpretum LXX. In hebræis autem codicibus longe pauciores annos perhibent inueniri, de quibus rationem aut nullam aut difficillimam reddunt.

IIMXXIII ¶ Tertia mundi ætas à natiuitate cœpit Abraham patriarchæ, qui LXXV. annorum cum esset, relicta gente patria, ad imperium dei venit in terram Chanaan, accipiens promissionem nasciturι de suo semine Saluatoris, in quo benedicerentur oēs gentes, simul & seipsum in gentem magnam esse futurum, quarum vna spiritalis, altera est promissio carnalis. Hijs temporibus Ninus & Semiramis Assyrijs regnāt.

IIM.XX XIIII. ¶ Abraham annorum LXXXVI. genuit Ismaël, à quo Ismaëlitæ: genuit autem Ismaël XII. duces, & vixit annos CXXXVII.

IIM.XLV III. ¶ Idem Abraham annorum C. genuit Isaac, qui primus & solus in toto testamēti veteris serie legitur octaua die circuncisus. Quod non sine magno mysterio priuilegium est filio promissionis donatum.

IIMCVIII ¶ Isaac annorum LX. genuit Esau & Iacob Patriarchas Idumeæ & Israëliticæ gentis, post quorum ortum vixit annos CXX. Hijs temporibus primus apud Argos regnauit Inachus annis L. cuius filia Io, quam Aegyptij mutato nomine Isidem colunt.

IIM CCX XXVIII. ¶ Iacob annorum CXXX. descendit in Aegyptum in animabus LXX. Huius tēporibus Memphis in Aegypto ab Ape Argiuorum rege condita. Sparta quoque à Sparto filio Phoronei regis Argiuorum conditur.

IIM.CCC CLIII. ¶ Habitatio filiorum Israël qua manserunt in Aegypto fuit CCCCXXX. annorū, quibus expletis eadē die egressus est omnis exercitus domini de terra Aegypti, vt scriptura testatur Exodi: quorum tamen summam annorum chronographi a septuagesimo quinto anno natiuitatis Abraham, quando terram repromissionis intrauit, computant, sequentes editionem LXX. interpretum, quæ dicit: habitatio autem filiorum Israël qua habitauerunt in Aegypto & in terra Chanaan, ipsi & patres eorum, anni CCCCXXX. Quam necessario sequendam & ipsa hebraica veritas ostendit, q̄ narrat Chaath filium Leui, quem natum esse cōstat in terra Chanaan, vixisse annos CXXXIII. & filium eius Amram patrem Mosis annos CXXXVII. & ipsum Mosen LXXX. fuisse annorum tempore egressionis de Aegypto. Quia nimirum horū summam annorum cōstat CCCC. & XXX. implere nō posse. Annuit autem horum trāslationi & Apostolus cum ait: Abrahæ dictæ sunt promissiones & semini eius, non dicit, & seminibus, quasi in multis, sed quasi in vno, & semini tuo qui est Christus. Hoc autem dico testamentum confirmatum à deo, quæ post CCCC. & XXX. annos facta est lex, non irritum facit ad euacuandas promissiones patrum.

IIM.CCC CXCIII. ¶ Moses annis XL. eductum ex Aegypto regit populum Israël in deserto, quorum primo anno tabernaculum domino construit, & VII. mensibus opus perficiens, mense primo anni secundi prima die mensis erexit. Hucusque vt Eusebius commemorat, quinque libri Mosis cōtinent gesta annorum III M.DCCXXX. secundū LXX.

D

Seniorum interpretationem. Quod vero annos huius temporis hebraica veritas cō
tineat, Iosephus in primo contra Appionem grammaticum libro ita commemorat
Neq; igitur innumera apud nos habentur volumina inter se inuicem discordantia,
sed II. tantum & XX. sunt libri, qui omnium temporum seriem continent, qui & iu-
ste creduntur diuinitus inspirati. Ex quibus quinq; sunt Mosi, continētes leges vitæ,
& successionis humanæ prosapiam, vsque ad ipsius Mosi terminum pertendentes.
Qui paulo minus ad tria millia annorum continentiam gerunt.

¶ Iosuæ annis XXVI. regit populum Israel, vt Iosephus docet: nam scriptura san
cta quot fuerint anni ducat' illius tacet. Quare vero Eusebius in Chronicis XXVII. IIMDIX.
posuerit, infra dicemus. Primo autem sui ducatus anno, Iosue primo mense decima
die mēsis populum patefacto Iordanis alueo in terram repromissionis induxit, quo
videlicet anno, vt in Chronicis præfati Eusebij reperimus, principium erat quinq̄-
gesimi primi Iubilei secundum Hebræos, id est, IIMD. anni erant ab initio mundi cō
pleti, singulis Iubileorum ordinibus per quinquagenos annos deputatis. At vero
hanc temporis huius esse summam nostra inquisitio nequaquā inuenire valuit, con
stat enim quia MDCLVI. ad diluuium vsq; fuere anni. Inde ad Abraham CCXCII. q
LXXV. erat annorum quando promissionem dei accepit. Promissionis anni CCCC
XXX. ducatus Mosi anni XL. qui profecto numerus non IIMD. sed VII. minus, id ē,
IIMCCCCXCIII. vt prænotauimus, annos implet.

¶ Othoniel annis XL. de tribu Iuda primus Israeli Iudex Domino iubente con- I. MDLIX
stituitur. Huius temporibus primis filij Israel seruiere Chusan Rasathaim regi Me-
sopotamiæ VIII. annis.

¶ Aoth annis LXXX. filius Gera, filij Gemini, qui vtraque manu vtebatur pro de IIMDCX
xtera, cuius in principijs seruiuit Israel Eglon regi Moab annis XVIII. donec eum XXIX.
B ipse percusso Eglon liberauit. Hoc tempore Cyrene ciuitas condita est in Libya.

¶ Debbora annis XL. prophetissa de tribu Ephraim, cum Barach de tribu Ne- IIMDCL
ptalim, cuius in initio ducatus oppressit filios Israel Iabin rex Chanaā XX. annis, qui XXIX.
regnauit in Asor. Sed occiso ab Israel principe militiæ eius Sisara, humiliatus tan-
dem ac deletus est. Hoc tempore Miletus condita.

¶ Gedeon annis XL. ex tribu Manasse. Sub quo seruiuit Israel Madianitis & A- IIMDCC
malechitis VII. annis, sed Gedeon pugnante liberatus est. Tyrus condita est ante tē IX.
plum Hierosolymorum annis CCXL. vt scribit Iosephus.

¶ Abimelech annis tribus, filius Gedeonis, qui regnabat in Sichem. Hercules Ili IIMDCC
um vastat. XXII.

¶ Thola annis †XXIII. filius Phoa patrui Abimelech, vir de Issachar, qui habita IIMDCC
bat in Samir montis Ephraim. Bellum Laphitarum & Centaurorum, quos scribit XLII.
Palephatus primo de incredibilibus libro nobiles fuisse equites Thessalorum. In †XXXIII.
Troia post Laomedontem regnauit Priamus.

¶ Iair annis XXII. ex tribu Manasse. Hercules agonem olympiacum constituit, IIMDCC
à quo vsque ad primam Olympiadem supputantur anni CCCCXXX. LXVII.

¶ Iepte Galathites annis VI. Philisthini & Ammonitæ deprimunt Israel, ex qui- IIMDCC
bus Ammonitæ debellantur ab Iepte, qui in libro Iudicum ab ætate Mosis vsq; ad LXXIII.
semetipsum ait supputari annos CCC.

¶ Abesan de Bethleem annis VII. Agamemnon imperat Mycenis annis XXXV. IMDCCL
cuius anno XV. Troia capitur. XXX.

¶ Achialon Zabulonites annis X. Hic cum annis decem suis in LXX. Interpreti- Agamēnon
bus non habetur, pro quorum damno supplendo Eusebius Iosue filio Nun, Samue I.MDCC
li & Sauli, quorum annos scriptura non dicit, plures annos quàm in Iosepho lege- XC.
bat adnotauit, quatenus ab egressu Israel ex Aegypto vsq; ad ædificationem templi
CCCLXXX. annorum summam quam scriptura prædicat haberet.

¶ Labdon de tribu Ephraim annis VIII. Huius anno tertio Troia capta est, cō- IIMDCC
pletis à primo anno Cecropis, qui prim' apud Atticā regnauit, annis CCCLXXV. XCVIII.
A quadragesimo autem & tertio regni Nini Assyriorū regis annis DCCCX †XXVI. †XXV.

Mortuo Labdon seruiuit Israel Philistæis annis XL.

IIMDCC CXVIII. ¶Samson de tribu Dan annis XX. Hactenus liber Iudicum tempora signat, habens annos CCXCIX. Iudices autem XII. Latinis, qui postea Romani nuncupati sunt, post tertium annum captiuitatis Troiæ, siue vt quidam volunt octauum, regnauit Aeneas annis tribus, post quem Ascanius annis XXXVIII. Ante Aeneam Ianus, Saturnus, Picus, Faunus, Latinus in Italia regnarunt annis circiter CL. Ascanius Aeneæ filius Albam vrbem condidit.

Reges Latini.

IIMDCC CLVIII. ¶Heli sacerdos annis XL. In Hebræorum libro XL. anni inueniuntur: In LXX. autem interpretatione XX. Hectoris filij Ilium receperunt, expulsis Antenoris posteris Heleno sibi subsidiū ferēte. Latinorū tertius Syluius Aeneę filius regnat annis XXIX. qui quod post mortem patris editus, ruri fuerat educatus, & Sylurj, & Post humi nomen accepit, A quo omnes Albanorum reges Sylurj vocati fnut. Reges Sicyonijs defecerūt, qui ab Aegealeo vsq; ad Zeuxippum regnauerūt annis DCCCCLXII. Post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Reges Sycioniorum.

IIMDCC CLXX. ¶Samuel annis XII. vt docet Iosephus. In scriptura enim sacra quàm diu præfuerit minime patet: Ab hoc tempora Prophetarum incipiunt. Latinorum quartus Aeneas Syluius regnauit annis XXXI.

IIMDCC CXC. ¶Saul primus Hebræorum rex annis XX. Et huius quia in Canonica scriptura non habetur de antiquitatum Iosephi tempus regni nominauimus. In Lacedæmone regnauit primus Euristheus annis XLII. Corinthi primus Alethis annis XXXV.

Corinthiorum imperiū

¶Quarta mundi ætas non solum cum inchoato Iudææ gentis imperio, sed & cū innouata promissione, quę patribus olim data est, imperij Christiani sumit exordiū, iurante domino Dauid veritate, de fructu ventris eius sedere super sedem eius.

IIMDCC CCXXX. ¶Dauid primus ex tribu Iuda rex annis XL. Latinorum Quintus Latinus Syluius annis L. Ephesus condita ab Andronico. Carthago condita est, vt quidam volunt, à Charcedone Tyrio: vt vero alij, à Didone filia eius anno CXLIII. post Troianum excidium. D

Ephesus. Carthago.

IIMDCC CCLXX. ¶Solomon filius Dauid annis XL. Qui quarto regni sui anno mense secundo tēplum domino ædificare cœpit in Hierusalem, collectis ab egressu Israelis ex Aegypto annis CCCCLXXX. vt Regum quoque liber testimonio est: quod in figurā vniuersi temporis, quo in hoc seculo Christi ædificatur ecclesia, quæ in futuro perficitur, septem annis perfecit, & septimo octaui anni mense dedicauit. Latinorū sextus Alba Syluius, Sylurj Aeneæ filius regnauit annis XXXIX. Regina Saba venit audire sapientiam Salomonis.

IIMDCC CCLXXX III. ¶Roboam filius Solomonis annis XVII. Hieroboam de tribu Ephraim, separauit decem tribus à domino Dauid & à domino, insiguram Hereticorum, qui suos sequaces † à Christi ecclesia segregant. Huius quinto anno Sesac rex Aegypti veniens Hierosolymam templum spoliauit. Latinorū septimus Aegyptus Syluius, Albæ superioris regis filius regnat annis XXIII. Samus condita, & Smirna in vrbis modum ampliata.

† à Christo & ecclesia

IIMDCC CCXC. ¶Abiam filius Roboam annis III. Hic pugnantem contra se Hieroboam superauit, occisis de exercitu eius millibus quingentis, eo quod sperasset in domino.

IIMXXX I. ¶Asa filius Abiam annis XLI. Ab hoc conductus Benedab rex Syriæ Damasci contra Israel, percussit omnem terram Neptalim. Latinorum octauus Capys Syluius Aegypti superioris regis filius regnat annis XXVIII. Asa idola destruit, templum mundat, egredientē contra se Zara Aethiopem cum suo sternit exercitu. Amri rex Israel emit montes Samariæ à Somer duobus talentis argenti, & ędificat eā. Achiel de Bethel Hiericho instaurat.

3. Reg. 16.

IIMLVI. ¶Iosaphat filius Asa annis XXV. Helias Thesbites tres semis annos pluuiam continuit propter peccata Achab & populi Israel. & inter cætera magnalia Helisæum filium Sophath, qui erat de Abel in aula pro se vnxit Prophetam. Latinorum, Nonus † Carpentus Syluius superioris regis Capys filius regnauit annis XIII. Post quem filius eius Tiberinus Syluius annis VIII. à quo & fluuius appellatus est

† Capetus.

A Tiberis, qui prius Albula dicebatur. Post quem Agrippa Syluius filius eius annis
XL. Iosaphat fecit rectum coram Domino.

Ioram filius Iosaphat annis VIII. Helias curru igneo rapitur, q̄si vsq; in cælū, IIIMLXII
& Helisæus hæres prophetię derelictus primo miraculo aquas Hiericho sanat. In di II.
ebus Ioram recessit Edom, ne esset sub Iuda, & constituit regem. Ambulauit autem
Ioram in vijs domus Achab, filia quippe Achab vxor erat eius.

Azarias filius Ioram anno vno. Iouadab filius Rechab clarus habetur. Azari-
am cum filio suo Ioas & nepote Amasia ob enormitatem scelerum, & quia nec pa- IIIMLXV
trem filiumve quispiam eorum bonum habebat, Euangelista Matthæus à domini
Saluatoris genealogia secludit.

Athalia mater Azariæ annis VI. quæ uidens interfectum ab Hieu rege Israel
filium suum Azariam, interfecit omnem stirpem regiam domus Ioram, præter so- IIIMLXX
lum Ioas filium Azariæ, quem Iosabeth soror Azariæ vxor Ioadæ Pontificis fura- I.
ta est de medio filiorum regis, cum interficerentur. In LXX. interpretibus VII. an-
nis regnasse Athalia narratur.

Ioas filius Azariæ annis XL. Iste bono principio, & fine vsus pessimo, in princi IIIMCXI.
pijs sui regni templum innouat, in extremis inter cætera facinora Zachariam quo-
que filium Ioadæ, tutoris quondam ac regnificatoris sui, inter templum & altare la-
pidari præcepit: Quem ob meritorum gratiam Dominus in Euangelio filium Bara
chiæ, id est, benedicti Dn̄i cognominat. Latinorum XII. Aremulus Syluius Agrip-
pæ superioris regis filius regnauit annis XXIX. qui præsidium Albanorum inter mon
tes, ubi nūc Roma est posuit. Huius filius fuit Iulius, proauus Iulij Proculi, qui cum
Romulo Romam commigrans fundauit Iuliam gentem.

Amasias filius Ioas annis XXIX. Helisæus Propheta defunctus sepelitur in Sa- IIIMCXL
maria. Azahel rex Syriæ adflixit Israël. Latinorum XIII. Auantinus Syluius Are-
muli superioris regis maior filius regnauit annis XXXVII. atque in eo monte q nūc
B pars vrbis est mortuus & sepultus, æternum loco vocabulum dedit.

Azarias qui & Ozias, filius Amasiæ annis LII. Assyriorum XXXVI. Thonos cō IIIMCXC
coleros, qui vocatur græce Sardanapalus, Tharsum atque Anchialem condidit, & II.
in prælio victus ab Arbace Medo semet incendio concremauit. Vsque ad id tem-
pus reges fuisse Assyriorum historia refert, & fiunt simul anni MCXCVII. Omnes
autem anni Assyriorum à primo anno Nini supputātur. MCCXL. Latinorum XIIII.
Procas Syluius Auentini superioris regis filius regnauit annis XXIII. Post quem
XV. Amulius Syluius annis XLIIII. Arbaces Medus Assyriorum imperio
destructo regnum in Medos transtulit. vbi primus ipse regnauit annis XXVIII.
Macedonum regnum inchoat, primum habens regem Caranum annis XXVIII.
Lacedæmoniorum reges deficiunt, Lydorum incipiunt.

Ioatham filius Oziæ annis XVI. Olympias prima ab Eliensibus constituitur IIIMCCV
post annos Troianæ captiuitatis CCCCV. Remus & Romulus generantur Mar- III.
te & Ilia. Ioathan inter cætera virtutum bonarum opera portam domus Domini
sublimissimam ædificauit, quæ in Actibus Apostolorum Speciosa vocatur. Omnes
siquidē portæ templi in terra fuerunt, excepta Speciosa quæ pendebat, quæ ab He-
bræis porta vocabatur Ioathan.

IIIMCCX
Achaz filius Ioathan annis XVI. Ab hoc conductus Theglath Phalasar XIIII.
rex Assyriorum Rasin regem Syriæ interfecit, & habitatores Damasci transtulit
Cyrenen. Roma condita in monte Palatino XI. Calendas Maij à geminis Re-
mo & Romulo filijs Rheæ Syluiæ, quæ erat filia Numitoris fratris regis Amulij, vir
go vestalis sed constuprata. Consualibus ludis Sabinæ raptæ anno ab vrbe condi IIIMCCL
ta tertio. Remus rastro pastorali à Fabio Romuli duce occisus est. III.

Ezechias filius Achaz annis XXIX. Huius anno VI. Salmanasar rex Assyriorū
capta Samaria transtulit Israel in Assyrios, cuius regnū à primo Hieroboā steterat

uum meum,& adducam eos super terram istam,& super habitatores eius,& super omnes nationes,quæ in circuitu illius sunt,& interficiam eos, & ponam eos in stuporem,& in sibulum,& in solitudines sempiternas, & seruiēt omnes gentes istæ regi Babylonis LXX. annis. Cumq́ impleti fuerint anni LXX. visitabo super regem Babylonis, & super gentem illam, dicit Dominus, iniquitatem eorum, & super terram Chaldæorum,& ponam illam in solitudines sempiternas. Et alibi scribens ad transmigrationem, quam transduxerat Nabuchodonosor de Hierusalem in Babylonem cum Iechonia rege: Cum cœperint, inquit, impleri in Babylone LXX. anni, visitabo vos,& suscitabo supec vos verbum meum bonum, & reducam vos ad locum istum, ait Dominus. Rursus eiusdem temporis iam præteriti verba dierum ita recordantur:Si quis euaserat gladium,ductus in Babylonem seruiuit regi & filijs eius donec imperaret rex Persarum,& compleretur sermo Domini ex ore Hieremiæ,& celebraret terra sabbata sua: Cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum, vsque dum compleretur LXX. anni. Anno autem primo Cyri regis Persarum, ad complendum sermonem Domini, quem locutus fuerat per os Hieremiæ, suscitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, & cætera. Quibus verbis ostenditur, quia vastata Chaldæi Iudea,nō vt Assyrij in Samariam alios misere colonos, sed desertam reliquere terram, donec ipsi post annos LXX. in eam rediere Iudæi. Consentit his Iosephus in decimo Antiquitatum libro, scribens templum & Hierusalem, & omnem Iudæam LXX. annis permansisse desolatam: qui rursum enumerando reges Babylonis (si tamen ipse sic scripsit, & non codex fallit mendosus) C. fere annos ab euersa Hierusalem vsque ad euersionem regni Chaldæorum facit colligi: Scribit enim, post Nabuchodonosor, qui teste scriptura sacra, XXV. post euersam Hierusalem vixit annis, Euilmerodach filium eius regnasse annis XVIII. Post quem Egesar filium eius XL. cui successisse + filium eius Labosordiach mensibus IX. Hoc defuncto ad Balthasar, qui Naboan nūcupatur, transisse imperium. Qui cum iam XVIII. regnauerit annis captam, à Cyro Persarum, & Dario Medorum rege Babyloniam exequitur. Darius autem Astyagis filius, qui Babyloniorum destruxit imperium, cum Cyro cognato suo agebat annum sexagesimum & secundum, cum Babylon fuisset inuasa, qui tamen alio nomine vocabatur à Græcis, quiq; Danielem Prophetam sumens ad se in Mediam duxit, & omni eum honore celebrauit. Huius Darij Daniel ipse ita meminit: In anno primo Darij filij Asueri de semine Medorum, qui imperauit super regnū Chaldæorum. Ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus est sermo Domini ad Hieremiam prophetam, vt complerentur desolationis Hierusalem LXX. anni EVSEBIVS in temporum libro, XXX. annos ab euersione Hierusalem vsque ad initium Cyri regis Persarum, Iulius autem Africanus LXX. computat. Porro Hieronymus in expositione Prophetæ Danielis ita dicit: Tradunt Hebræi huiuscemodi fabulam vsque ad septuagesimum annum, quo Hieremias captiuitatem populi Iudæorum dixerat esse soluendam. De quo & Zacharias in principio voluminis sui loquitur: Irritam putans dei pollicitationē Balthasar, falsumq́ promissum, versus in gaudium fecit grande cōuiuium, insultans quodammodo spei Iudæorum, & vasis templi dei. Sed statim vltio consecuta est.

B + fratrem.

Persarum primus Cyrus regnauit annis XXX. Hic vt impleretur verbum Domini ex ore Hieremiæ, primo sui regni anno laxata Hebræorum captiuitate, IIIMCCCCXXIII. quinquaginta ferme hominum millia regredi fecit in Iudæam, restituens eis vasa templi Domini aurea & argentea VMCCCC. Qui congregati in Hierusalem mense septimo ædificauerunt altare, & à primo die mensis eiusdem cœperunt offerre holocaustum Domino. Anno autem secundo aduentus sui mense secundo templi fundamenta iecerunt, anno incensionis eius iuxta Africanum LXXII. iuxta autem Chronica EVSEBII XXXII. Sed impedientibus Samaritis, intermissum est opus vsque ad annum Darij secundum, qui etiam in regno Asueri & Artaxerxis scripserunt accusationem aduersum Iudæos. Et rescripsit Ar-

A hebdomadas vſque ad Chriſtum poteris inuenire. Xerxes menſes II. Poſt quẽ So-
gdianus menſes VII. Plato naſcitur. Hippocrates medicus inſignis habetur.

¶ Darius cognomento Nothus annis XIX. Aegyptus receſſit à Perſis. Reuerſis
de captiuitate Iudæis, non reges ſed Pontifices præfuerunt vſque ad Ariſtobolum, IIIMDXL
qui cum dignitate Pontificis etiam regale ſibi cœpit vſurpare vocabulum. VIII.

¶ Artaxerxes, qui cognominatus eſt Memnon, Darij & Pariſatidis filius, annis IIIMDLX
XL. Sub hoc rege videtur Heſter hiſtoria completa. Ipſe quippe eſt qui ab Hebræis XXVIII.
Aſuerus, & à LXX, Interpretibus Artaxerxes vocatur. Athenienſes XXIIII. literis
vti cœperunt, cum antea XVI. tantum literas haberent. Carthagineſium bellum fa
moſum. Galli Senones duce Brenno Romam inuaſerunt, excepto Capitolio, & in-
cenſam VI. menſibus vaſtauerunt. Tribuni militares pro Conſulibus eſſe cœperũt.
Ariſtoteles auditor eſt Platonis, octauumdecimum ætatis annum gerens.

¶ Artaxerxes. qui & Ochus, annis XXVI. Iſte Aegyptũ ſuo iunxit imperio, Ne-
ctanebo rege in Aethiopiam pulſo, in quo Aegyptiorum regnum deſtructum eſt. IIIMDCX
Demoſthenes orator omnium rumore celebratur. Romani Gallos ſuperant. Plato III.
moritur. Poſt quem academiam Speuſippus tenuit. *Demoſthenes.*

¶ Arſes Ochi filius annis IIII. Iudæorum Pontifex maximus Iaddus clarus ha-
betur, cuius frater Manaſſes templum in monte Gaziri conſtruit. Speuſippus mo- *Plato.*
ritur: Cui ſuccedit Xenocrates IIII. Ochi anno. Alexander Philippi & Olympiadis *Speuſippus*
filius, viceſimum ætatis annum gerens Macedonibus regnare incipit. IIIMDCX

¶ Darius Arſami filius annis VI. Alexander aduerſum Illyrios & Thracas feli VII.
citer Dimicans, ſubuerſis Thebis in Perſas arma corripuit, & apud Granicum flu- *Xenocrates.*
mẽ regijs ducibus oppreſſis, vrbem Sardis capit. Idem capta Tyro Iudæam inua-
dit, à qua fauorabiliter exceptus deo victimas immolat, & pontificem templi Iaddũ IIIMDCX
honoribus plurimis proſequitur, Andromacho locorum cuſtode dimiſſo. Septimo XIII.
regni ſui anno Alexandriam in Aegypto condidit. Nec mora Babylonem obtinu-
it, interfecto Dario, in quo Perſarum regnum deſtructum eſt, quod ſteterat annis
B CCXXXI. Quo tempore etiam Latini à Romanis perdomiti ſunt.

¶ Alexander poſt mortem Darij annis V. regnauit: nam antea VII. Alexander IIIMDCX
Hircanos & Mardos capit, reuertensq́; in Hammone condidit Paretonium. Idem XVIII.
Indicum vſque Oceanum victorijs potius quàm bellis peruenit, ac Babylonem re-
uerſus XXXII. vitæ, regni autem ſui XII. anno veneni hauſtu perijt. Poſt quẽ tranſ-
lato in multos imperio, Aegyptum Ptolemæus Lagi filius tenuit. Macedonas Phi
lippus, qui & Arideus, frater Alexandri. Siriam & Babylonem, & omnia regna ori
entis Seleucus Nicanor. Aſiæ regnauit Antigonus, qui apud Danielem per quatu- *Antigonus*
or hirci, qui Arietem contereret, cornua deſignantur.

¶ Aegypto primus regnauit Ptolemæus Lagi filius annis XL. Appius Claudius IIIMDCL
Cæcus Romæ clarus habetur, qui aquam Claudiam induxit, & viam Appiam ſtra- XVI.
uit. Ptolemæus Hieroſolymis & Iudæa inditionem ſuam dolo redactis, plurimos ca
ptiuorum in Aegyptum tranſtulit. Iudæorum pontifex maximus Onias Iaddi fili-
us clarus habetur. Tertiodecimo Ptolemæi anno Syriæ & Babyloni, & ſuperiori-
bus locis regnare incipit Seleucus Nicanor, à quo tempore Machabæorum Hebręa
hiſtoria Græcorum ſupputat regnum, à quo & Edeſſeni ſua tempora computant.
Seleucus Seleuciam, Laodiciã, Antiochiam, Apamiam, Edeſſam, † Beroëam & Pel † *Beroen.*
lam vrbes condidit. Iudæorum pontifex maximus religioſiſſimus ac pijſſimus Si-
mon Oniæ filius clarus habetur. Poſt quem Eleazarus frater eius ſuſcepit templi mi
niſterium, filio eius Onia paruo admodum derelicto. Seleucus in eas vrbes quas ex
truxerat Iudæos transfert, ius eius ciuium, & municipalem ordinem cum Græcis
æquali honore concedens.

¶ Ptolemæus Philadelphus annis XXXVIII. Soſtratus Cnidius Pharum in Ale
xandria conſtruxit. Ptolemæus Iudæos qui in Aegypto erant liberos eſſe permi- IIIMDCC
ſit, & Eleazaro pontifici multa Hieroſolymã & in templi donaria vaſa tranſmittens, VI.
LXX. Interpretes petit, qui ſcripturam ſanctam in græcum verterẽt eloquium. Ara *Pharon.*

A annis Babylonię captiuitatis. Post quē regnauit † Ionaeus, cognomēto Alexander, † Ionates
annis XXVII. qui pontificatum quoq; administrans crudelissime ciuibus præfuit. alibi legi-

¶ Ptolemæus qui & Alexander annis X. Huius anno septimo Syriam Romanā tur, & Ia-
ditionem cessit, capto Philipo & Gabitio. Expulsus de regno Ptolemæus Pluscon p neus.
matrem Cleopatram in Cyprum secedit. IIIMDCC CL V.

¶ Ptolemæus, qui à matre fuerat eiectus annis VIII. regressus de fuga regnum obtinuit, quia Alexandrum qui ante eum fuerat, ob interfectionem matris ciues pepulerant. Sylla Athenienses vastat. IIIMDCC CLXXIII.

¶ Ptolemæus Dionysius annis XXX. Ab huius anno quinto Alexandra vxor IIIMDCC
Alexandri pontificis post mortem eius regnauit Iudæis annis IX. ex quo tempore CCIII.
Iudæos rerum confusio & variæ clades oppresserunt. Post cuius mortem Aristobolus & Hyrcanus filij eius contra se de imperio dimicantes, occasionem præbuere Romanis vt Iudæam inuaderent. Itaque Pompeius Hierosolymam veniens, capta vrbe, & templo reserato vsque ad Sancta sanctorum accedit, Aristobolum vinctum secum abducit, pontificatum confirmat Hyrcano, deinde Antipatrum Herodis Ascalonitæ filium procuratorem Palestinæ facit, mansitq; in Pontificatu Hyrcanus annis XXXIIII. Virgilius Maro in pago qui Ander dicitur, haud procul à Mantua nascitur, Pompeio & Crasso Consulibus. Pompeius captis Hierosolymis tributarios Iudæos facit. Virgilius Cremonæ studijs eruditur. Cæsar Germanos & Gal- Virgilius.
los capit, & Britannos quoque, quibus ante eum ne nomē quidem Romanorum cognitum fuerat, victos obsidibus acceptis stipendiarios fecit.

¶ Cleopatra soror Ptolemæi annis XXII. Orto enim bello ciuili inter Cæsarem IIIMDCC
& Pompeium, victus Pompeius Alexandriam petit, ibiq; ab ipso à quo sperabat au CCV.
xilia Ptolemæo percussus interijt: mox Cæsari vbi Alexandriam venit, ipse quoque Ptolemæus parare voluit insidias, vnde bello ei inlato, victus in illo perijt. Cæsar Alexandria potitus regnum Cleopatre dedit, cum qua consuetudinem stupri habu
B erat cuius tertio regni anno ipse primus Romanorum singulare obtinuit imperiū, à quo Cæsares Romanorum principes appellati. Cleopatra regio comitatu vrbem ingressa.

¶ Cæsar ob insolentiam morum coniurantibus in eum LX. vel amplius Senatori IIIMDCC
bus equitibusq; Romanis in Curia confossus interijt, post annos † V. & VI. menses CCX.
quàm regnare cœperat. Cassius Iudæa capta templum spoliat. † IIII.

¶ Octauianus Cæsar Augustus Romanorum secundus, regnauit annis LVI. & IIIMDCC
mensibus VI. à quo Augusti appellati reges Romanorum, quorum XV. viuente Cle CCLXVI.
opatra, XL. & vnum postea vixit annos. Vndecimo Augusti anno deficiente in Iudæa pontificatuum principatu, Herodes nil ad eum ptinens, vtpote Antipatri Asca Herodes.
lonitæ & matris Cypridis Arabicæ filius, à Romanis Iudæorum suscepit principatum, quod tenet annos XXXVI. qui ne ignobilis forte & à Iudæorum semine argueretur extraneus, combussit libros omnes, quibus nobilitas gentis Iudææ in templo seruabatur adscripta, vt deficientibus probamentis, & ipse ad hanc pertinere putaretur. Insuper etiam vt suam sobolem regio illorum generi commisceret, proiecta Doside fœmina Hierosolymitana, quam priuatus acceperat vxorem, & nato ex eo filio Antipatro, sociat sibi Mariamnem filiam Alexandri, neptem Aristoboli fratris Hyrcani, qui ante eum rex erat Iudæorum. Hæc quinq; ei genuit filios, quorum duos Alexandrum & Aristobolum ipse necauit in Samaria: nec mora, post etiam matrem illorum, qua nil charius nouerat, simili scelere peremit. E quibus Aristobolus Herodem ex Beronice susceperat filium, quem in Actibus Apostolorum ab angelo percussum legimus. Tertio inter Augustum & Antonium orto bello, quod Antonius, qui Asiam & Orientem tenebat, repudiata sorore Augusti, Cleopatram duxisset vxorem. Antonius & Cleopatra victi, semet interficiunt. A quo tempore quidam primum annum Augusti monarchiæ supputant. Hactenus qui vocabantur Lagidæ in Aegypto regnauerunt, annis CCXCV.

¶ Anno Cæsaris Augusti XLII. à morte vero Cleopatræ & Antonij, quando &

Aegyptus in prouinciam versa est anno XXVII. Olympiadis CXCIII. anno ter- C
tio: ab vrbe autem condita anno DCCLII. id est, eo anno, quo compressis cunctarū
per orbem terræ gentium motibus, firmissimam verissimamq́; pacem ordinatione
dei Cæsar composuit, Iesus Christus filius dei sextam mundi ætatem suo consecra
uit aduentu, anno imperij Augusti XLVII. Herodes morbo intercutis aquæ, &
scatentibus toto corpore vermibus miserabiliter & digne moritur, pro quo substi-
tutus ab Augusto filius eius Archelaus regnauit annis IX. id est, vsque ad ipsius Au
gusti finem. Tunc enim non ferentibus vltra, sed accusantibus apud Augustum fe-
rocitatem eius Iudæis, in Viennam vrbem Galliæ relegatur, & ad minuendam Iu-
daici regni potentiam, insolentiamq́; domandam, quatuor fratres eius pro eo sunt
Tetrachæ creati, Herodes, Antipater, Lysias & Philippus: quorū Philippus & He-
rodes, qui Antipas prius nūcupabatur, etiam viuente Archelao Tetrarcha fuerant
ordinati.

IIIMDCC ¶ Tiberius priuignus Augusti, hoc est, Liuiæ vxoris eius filius ex superiore ge-
CCLXXX nitus coniuge, regnauit annis XXIII. Huius anno XII. Pilatus Iudææ procurator ab
IX. eodem dirigitur. Herodes Tetrarcha, qui Iudæorum principatū tenet annis XXIIII.
in honorem Tiberij & matris eius Liuiæ Tiberiadem condidit & Libiadem.

IIIMDCC ¶ Anno XV. imperij Tiberij Dominus post baptismum, quod prædicauit Iohan
CCLXXX nes, mundo regnum cælorum adnunciat, peractis à principio mundi secundum He
I. bræos annis, vt Eusebius in Chronicis suis signat, quatuor millibus, adnotando q̄d
XVI. Tiberij anno principium fuerit LXXXI. Iubilei, secundum Hebræos. Quare au
tem nostra supputatio vndeuiginti minus ponendos æstimauerit annos, facile qui
superiora libelli huius legerit inueniet. Iuxta vero Chronica eadem quæ ipse Euse
bius de vtraq; editione, vt sibi videbatur composuit, anni sunt VMCCXXVIII.

IIIMDCC ¶ Anno XVIII. imperij Tiberij Dominus sua passione mundum redemit, & præ D
CCLXXX dicaturi per Iudææ regiones Apostoli, Iacobum fratrem Domini Hierosolymis or
IIII. dinant Episcopum, ordinant & septem Diaconos, & lapidato Stephano ecclesiæ per
regiones Iudææ & Samariæ dispergunt. Agrippa cognomento Herodes filius Ari-
stoboli filij Herodis regis, accusator Herodis Tetrarchæ Romam profectus à Ti-
berio in vincula conijcitur, vbi plurimos sibi adsciuit ad amicitiam, & maxime Ger
manici filium Caium.

IIIMDCC ¶ Caius cognomento Caligula, regnauit annos IIII. & menses X. dies VIII. Hic
CCXCIII. Herodem Agrippam amicum suum vinculis liberatum regem Iudææ facit, qui per
manet in regno annis VII. id est, vsq; ad quartum Claudij annum: quo ab angelo ꝑ
cussus successit in regnum filius eius Agrippa, & vsq; ad exterminium Iudæorum
XXVI. annis perseuerat. Herodes Tetrarcha & ipse Caij amicitiam petens, cogente
Herodiade Romam venit, sed accusatus ab Agrippa etiam Tetrarchiam perdidit, fu
giensq́; in Hispaniam cum Herodiade, mœrore perijt. Pilatus qui sententiā damna
tionis in Christum dixerat, tantis irrogante Caio angoribus coartatus est, vt sua se
manu peremerit. Caius in deos se referens Iudæorum loca sancta sordibus idolorū
prophanat. Matthæus in Iudæa prædicans Euangelium scripsit.

IIIIMVII. ¶ Claudius annos XIIII. menses VII. dies XXVIII. Petrus Apostolus cum primus
Antiochenam fundasset ecclesiam, Romam pergit, ibiq; XXV. annis cathedram te-
net Episcopalem, id est, vsque ad vltimum Neronis annum. Marcus Euangelium
quod Romæ scripserat, Aegypto Petro mittente prædicat. Quarto Claudij anno fa-
mes grauissima, cuius Lucas meminit facta est. Eodem anno ipse Britanniam adiēs
Britann. quam neque ante Iulium Cæsarem, neque post eum quisquam adtingere ausus fue-
rat, sine vllo prælio ac sanguine intra paucissimos dies plurimam Insulæ partem in
ditionem recepit. Orcadas etiam Insulas Romano adiecit imperio, ac sexto quàm ꝓ
fectus erat mēse Romam redijt. Nono regni sui anno Iudæos tumultuantes Roma
expulit, quod & Lucas refert. Sequenti anno fames maxima Romam corripit.

IIIIMXXI ¶ Nero annos XIIII. menses VII. dies XXVII. Huius secundo anno Festus Iudææ

A procurator successit Felici, à quo Paulus Romam vinctus mittitur, & biennium in li
bera manēt custodia, post hæc ad prædicandum dimittitur, necdum Nerone in tan
ta erumpente scelera, quanta de eo narrant historiæ. Iacobus frater Domini cum
XXX. annis Hierosolymorum rexisset ecclesiam, septimo Neronis anno lapidatur à
Iudæis, vindicantibus in illo quod Paulum interficere nequiuerunt. Festo magistra
tui Iudææ succedit Albinus, Albino Florus, cuius luxuriam & auaritiam, cæteraq;
flagitia non ferentes Iudæi, contra Romanos rebellauerunt, aduersum quos Vespa
sianus magister militiæ transmissus plurimas vrbes Iudææ cepit. Primus Nero su-
per omnia scelera sua etiam Christianos persequitur, quorum eximios Romæ Pe-
trum cruce, Paulum occidit gladio. Hic iure militari nihil omnino ausus, Britanniā
pene amisit: nam duo sub eo nobilissima oppida illic capta atque euersa sunt.

¶ Vespasianus annos IX. menses XI. dies XXII. Hic apud Iudæam Imperator IIIIMXX
ab exercitu appellatus, & bellum Tito filio commēdans Romam per Alexandriam X.
proficiscitur: qui secundo anno Iudææ regnum subuertit, templumq; solo strauit, *Iudæorū re*
post annos primæ ædificationis eius MLXXXIX. Consummatum est hoc bellum an *gnum sub-*
nis IIII. duobus quidem Nerone viuente, & duobus alijs postea. Vespasianus inter *uersum.*
alia magnorum operum in priuata adhuc vita in Germaniam, ac deinde in Britan-
niam à Claudio missus, tricies & bis cum hoste conflixit: duas validissimas gentes,
XX. oppida, Insulam Vectam Britanniæ proximam imperio Romano adiecit. Co-
lossus erigitur, habens altitudinis pedes CVII.

¶ Titus annos II. menses II. vir omnium virtutum gñe mirabilis, adeo vt amor IIIIMXX
& delitiæ humani generis diceretur. Hic Amphitheatrum Romæ ædificat, & in de- XII.
dicatione eius V. ferarum millia occidit.

¶ Domitianus frater Titi iunior annos † XVI. menses V. Hic secundus post Ne- IIIIMXL
ronem Christianos persequitur: sub quo Apostolus Iohannes in Pathmum Insulā VIII.
relegatus est. Et Flauia Domicilla Flauij Clemētis Cōsulis ex sorore neptis, in Insu † XV.
B lā Pontianā ob fidei testimoniū exulat. Qui & ipsum Iohannem fertur in feruentis *Flauia Do-*
olei dolium misisse, sed Iohannem tam immunem redisse à pœnis, quàm à corrupti *micilla.*
one carnis manebat semper immunis.

¶ Nerua annum I. menses IIII. dies VIII. Hic primo edicto suo cunctos exules re IIIIMXL
uocauit, vnde & Iohannes Apostolus hac generali indulgentia liberatus, Ephesum IX.
redijt. Et quia concussam se absente per hæreticos vidit ecclesiæ fidē, confestim hāc *Iohannes*
descripta in Euangelio suo verbo dei æternitate stabiliuit. *Euāge. ista.*

¶ Traianus annos XIX. menses VI. dies XV. Iohannes apostolus sexagesimoocta IIIIMLX
uo anno post passionem Domini, ætatis autem suæ nonagesimo octauo Epheso pla- VIII.
cita morte quieuit. Traiano aduersum Christianos persecutionem mouente, Sime-
on qui & Simon filius Cleophæ, Hierosolymorum Episcopus crucifigitur: & Igna *Simeon.*
tius Antiochiæ Episcopus Romam perductus, bestijs traditur. Alexander quoque *Ignatius.*
Romanæ vrbis Episcopus martyrio coronat, & septimo ab vrbe miliario via Nu- *Alexander*
mentana vbi decollatus est sepelitur. Plinius Secundus Nouocomensis orator & hi *Romanus.*
storicus insignis habetur, cuius plurima ingenij opera extant. Pantheum Romæ q̄d *Episcopus.*
Domitianus fecerat fulmine concrematum: cui nomen inde datum est, quod omni *Plinius.*
um deorum sit ipsa domus habitaculum. Iudæi per diuersas terrarum partes sediti- *Pantheum.*
onem mouentes digna cæde sternuntur. Traianus Romani imperij, quod post Au-
gustum defensum magis fuerat q̄ nobiliter ampliatum, fines longe lateq; diffudit.

¶ Adrianus consobrinæ Traiani filius annos XXI. Hic per Quadratum discipulū IIIIMLX
Apostolorum, & Aristidem Atheniensem, virum fide sapientiaq; plenū, & per Se- XXIX.
renū Granium legatum, libris de Christiana religione compositis instructus, præce *Quadrat⁹.*
pit per epistolam Christianos sine obiectu criminum non damnari. Idem Iudæos *Aristides.*
secundo rebelles vltima cæde perdomuit, etiam introeundi eis Hierosolymā licen-
tia ablata, quam ipse in optimum statum murorum extructione reparauit, & Aeli-
am vocari de nomine suo præcepit. Idem eruditissimus in vtraque lingua bibliothe
cam Athenis, miri operis extruxit. Hierosolymæ primus ex gentibus constituitur

Marcus Episcopus Marcus, cessantibus his qui fuerant ex Iudæis, qui sunt numero XV. & C
primus epi præfuerunt à passione Domini per annos fere C. & VII.
scopus Hi- ¶Antonius cognomento Pius, cum filijs suis Aurelio & Lucio annos XXII. mē
erosoly. ses III. Iustinus philosophus librum pro Christiana religione cōpositum Antonio
IIIIM.C tradidit, benignumq; eum erga Christianos homines fecit. Qui non longe post su-
XII. scitātē persecutionem Crescente Cynico pro Christo sanguinem fudit sub Pio Ro-
Iustinus mæ Episcopo. Hermes scripsit librum qui dicitur Pastoris, in quo præceptum ange
philosoph' li continet, vt Pascha die dominico celebraretur. Polycarpus Romam veniens, mul
Crescens. tos ab hæretica labe castigauit, q Valētini & Cerdōis fuerāt nup doctrina corrupti.
Cynicus. ¶M. Antonius Verus cum fratre Lucio Aurelio Commodo annos XVIII. men
Pastoris li sem vnum. Hi primum æquo iure imperium administrauerunt, cum vsque ad hoc
ber. tempus singuli Augusti fuerint: bellum deinde contra Parthos admirabili virtute
Polycarp' & felicitate gesserunt. Persecutione orta in Asia Policarpus & Pionius fecere marty
IIIIM.C rium: in Gallia quoque plurimi gloriose pro Christo sanguinem fudere. Nec mul-
XXXI. to post vindex scelerꝰ lues multas late prouincias, Italiam maxime Romamq; va-
Polycarp' stauit. Defuncto Commodo fratre, Antoninus Commodum filium suum consor-
Melitos. tem regni facit. Antonino Imperatori Melito Asianus Sardensis Episcopus Apo-
Apolina- logeticum pro Christianis tradidit. Lucius Britanniæ rex missa ad Eleutherium Ro
ris. mæ Episcopū epistola, vt Christianus efficiatur impetrat: Apollinaris Asianus Hie
rapoli, & Dionysius Corinthi clari habentur Episcopi.
IIIIM.C ¶L. Antoninus Commodus post mortem patris regnauit annos XIII. Hic ad-
XLIIII. uersum Germanos bellum feliciter gessit, cæterum ipse per omnia luxuriæ & ob-
scœnitati mancipatus nihil paternæ virtutis & pietatis simile gessit. Irenæus Episco-
Ireneus. pus Lugdunensis insignis habetur. Commodus Imperator Colossi capite sublato
suæ imaginis caput ei iussit imponi.
IIIIM.C ¶Aelius Pertinax menses VI. Hic Iuliani iurisperiti scelere occiditur in palatio, D
XLV. quem mēse septimo postquam cœperat imperare Seuerus apud pontem Miluium
Iulianus. bello victum interfecit. Victor decimus tertius Romæ Episcopus datis late libellis
Victor epi cōstituit Pascha die dominico celebrari, sicut & prędecessor eius Eleutherius à XV.
scopus Ro luna primi mensis, vsq; in XXI. Cuius decretis fauens Theophilus Cæsareæ Palæ
manus. stinæ Episcopus, scripsit aduersus eos qui decima quarta luna cū Iudæis Pascha cele
Theophil' brauit, cum cæteris qui in eodem Concilio aderant Episcopis Synodicam & valde
vtilem epistolam.
IIIIM.C ¶Seuerus Pertinax annos XVIII. Clemens Alexandrinæ ecclesiæ presbyter, &
LXIII. Panthenus Stoicus philosophus in disputatione dogmatis nostri disertissimi haben
Clemens. tur. Narcissus Hierosolymorum Episcopus, & Theophilus Cæsariensis, Polycar-
Alexāder. pus quoq; & Bachylus Asianæ prouinciæ Episcopi insignes habentur. Persecutio-
Pāthenus. ne in Christianos facta plurimi per diuersas prouincias, inter quos & Leonides pa
Narcissus ter Origenis martyrio coronati sunt. Clodio Albino, qui se in Gallia Cæsarem fe-
Leonides. cerat, apud Lugdunum interfecto, Seuerus in Britannias bellum transfert, vbi vt re
Clodius. ceptas prouincias ab incursione barbarica faceret securiores, magnā fossam firmissi
Albinus. mumq; vallum, crebris insuper turribus communitum per CXXXII. millia passuū à
mari vsq; ad mare duxit & Eboraci obijt. Perpetua & Felicitas apud Carthaginem
Africæ in castris bestijs deputatæ pro Christo Nonis Martijs.
IIIIM.C ¶Antonius cognomento Caracalla Seueri filius annos VII. Alexander Episco-
LXX. pus Cappadociæ, cum desiderio locorum sanctorum Hierosolymam venisset, viuē
Alexāder te adhuc Narcisso eiusdem vrbis Episcopo, persenilis ætatis viro, & ipse ibi ordina-
Cappado. tur Episcopus, Domino vt id fieri deberet per reuelationem monente. Tertulianus
Tertullia- Afer Centurionis Proconsularis filius omnium ecclesiarum sermone celebratur.
nus. ¶Macrinus annum vnum. Abgarus Vir sanctus regnauit Edessæ, vt vult Afri-
IIIIM.C canus. Macrinus cum filio Diadumeno, cum quo imperium inuasit, apud Archilai-
LXXI. dem militari tumultu occiditur.
IIIIM.C ¶M. Aurelius Antoninus annos IIII. In Palæstina Nicopolis quæ prius Emma
LXXV.

A us vocabatur vrbs condita est, legationis industriam pro eo suscipiente Iulio Afri- *Emmaus*
cano scriptore temporum. Hæc est Emmaus, quam dominus post resurrectionem *Africanus*
suo ingressu, sicut Lucas narrat, sanctificare dignat⁹ est. Hippolytus episcopus mul *Hippoly-*
torum conditor opusculorum, temporum canonem quem scripsit hucusq; perdu- *tus.*
xit: Qui etiam sedecennouenalem Paschæ circulum reperiens, Eusebio, qui sup eo-
dem pascha decennouenalem circulum composuit, occasionem dedit.

¶Aurelius Alexander annis XIII. Hic in Mammeam matrem suam vnice pius IIIIM. CL
fuit, & ob id omnibus amabilis. Vrbanus Romæ episcopus multos nobiliũ ad fidẽ XXXVIII
Christi & martyriũ pduxit. Origenes Alexãdriæ, imo toto orbe clar⁹ habet. De- *Vrbanus.*
niq; Mammea mater Alexãdri eum audire curauit, & Antiochiam accitum summo *Origenes.*
honore habuit.

¶Maximinus annis III. Hic aduersus ecclesiarũ sacerdotes & clericos .i. docto- IIIIM.C
res, psecutiõem exercet, maxime propter Christanam Alexandri cui successerat, & XCI.
Mammeę matris eius familiã: vel præcipue propter Origenẽ presbyterũ. Põtianus *Pontianus*
& Antheros Romanę vrbis episcopi martyrio coronati, & in cemiterio Calixti sunt *Antheros.*
sepulti. ¶Gordianus annis VI. Iulius Africanus inter scriptores ecclesiasticos no IIIIM.C
bilis habet: qui in Chronicis q̃ conscripsit, refert se Alexandriã pperare, Heraclę XCVII.
opiniõe celeberrima puocatũ, quẽ & in diuinis, & in philosophicis studijs, atq; omnĩ *Iulius Afri*
Græcorum doctrina instructissimũ fama loqueret. Origenes in Cæsarea Palæstinę *canus.*
Theodorum cognomento Gregorium, & Athenodorum adolescentulos fratres *Heraclias.*
Ponti, postea nobilissimos episcopos diuina philosophia imbuit. *Athenodo*

¶Philippus cum Philippo filio annis VII. Hic primus imperatorum oĩm Chri *rus.*
stianus fuit, ac post tertium imperij eius annũ millesimus à conditione Romæ an- IIIIM.CC
nus expletus est, ita magnificis ludis augustissimus oĩm præteritorũ, hic natalis an- IIII.
nus à Christiano imperatore celebratus est. Origenes aduersus quendam Celsum *Origenis li*
Epicureũ philosophũ, q contra nos libros conscripserat, octo voluminibus rñdit: *bri.*
B qui vt breuiter dicã, tm̃ scribendi sedulus fuit, vt Hieronymus quodam loco, V. li-
brorum eius milia se legisse meminerit.

¶Decius anno I. mensibus III. Hic cum Philippus patrem & filium interfecis- IIIIM.CC
set, ob odium eorum in Christianos persecutionem mouet, in qua Fabianus in vr- V.
be Roma martyrio coronatus sedem sui episcopatus Cornelio dereliqt, qui & ipse *Fabianus.*
martyrio coronatus est. Alexander Hierosolymorum episcopus apud Cæsaream *Cornelius.*
Palestinæ & Antiochiæ Babylas interficiuntur. Hæc psecutio, vt Dionysius Alexã *Dionysius*
driæ episcopus refert, non ex præcepto imperatoris sumpsit exordium, sed anno, *Alexandri*
inquit, integro principalia præuenit edicta minister dæmonum, qui dicebatur in ci- *nus.*
uitate nostra diuinus, supstitiosum contra nos exagitans vulgus.

¶Gallus cum Volusiano filio annis II. mensibus IIII. Huius imperij Dionysius IIIIM.CC
Alexandriæ Antistes ita meminit: At ne Gallus quidem malum Decij aut videre IIII.
potuit, aut cauere, sed in eundem lapidem offensionis impegit: cuius cum regnum
floreret initio, & cuncta ei ex sententia cederent, sanctos viros qui pro pace regni
eius deo summo supplicabant persecutus est, cum quibus & prosperitatem suam fu
gauit & pacem. Origenes LXX. ætatis anno non ad integrum impleto defunctus, *Origenes*
& in vrbe Tyri sepultus est. Cornelius Romæ episcopus rogatus à quadam matro *moritur.*
na Lucina, corpora apostolorum de catacumbis leuauit noctu, & posuit Pauli qui-
dem via Hostiensi, vbi decollatus est: Petri autem iuxta locum vbi crucifixus est,
inter corpora sanctorum episcoporum in templum Apollinis, in monte † Aurelio, †aureo
in Vaticano Palatij Neroniani, III. Calendas Iulias.

¶Valerius cum filio Gallieno annis XV. Hic in Christianos psecutione com- IIIIM,CC
mota statim à Sapore Persarum rege capitur, ibiq; luminibus orbatus seruitute mi XXII.
serabili cõsenescit. Vnde Gallienus tam claro dei iudicio territus pacẽ nostris red-
didit, sed ob meritũ tñ vel proprie libidinis, vel paternæ theomachiæ innumera à
Barbaris adsurgentibus Romani regni detrimẽta sustinuit. Hac psecutione Cypri- *Cyprianus*
anus Carthaginẽsis episcopus, cuius doctissima extãt opuscula, martyrio coronat:

C

cuius vitæ & passionis volumen egregium reliquit Pontius Diaconus eius, qui v-
Theodo- que ad diem passionis eius cum ipso exilium sustinuit. Theodorus, cuius supra me-
rus. minimus, cognomento Gregorius, Neocæsariæ Ponti episcopus, magna virtutum
Gregorius gloria claret. E quibus vnum est, quod vt ecclesiæ faciendæ locus sufficeret, mõtem
Neocæsari precibus mouit. Stephanus & Xistus Romæ episcopus martyrium passi.
ensis.
IIIIM.CC ¶ Claudius anno I. mensibus IX. Iste Gothos iam per annos XV. Illyricum Ma
XXIIII. cedoniamq; vastantes, superat: Ob quæ in Curia clypeus ei aureus, & in Capitolio
statua aurea collocata est. Marcion disertissimus Antiochenæ presbyter ecclesiæ,
Marcion. quippe qui in eadem vrbe rhetoricam docuerat, aduersus Paulum de Samosata, qui
Paulus Sa Antiochiæ episcopus, dogmatizabat Christum communis naturæ hominem tan-
mosatenus tum fuisse, accipientibus notarijs disputauit, qui dialogus vsq; hodie extat.

IIIIM.CC ¶ Aurelianus annis V. mensibus VI. Hic cum aduersum nos persecutionem mo
XXIX. uisset, fulmen ante eum magno pauore circunstantium ruit, ac non multo post à mi
Eutychia- litibus occisus est itinere medio quod inter Constantinopolim & Heracleam est
nus Roma strate veteris loco Cenofrurium appellatur. Eutychianus Romæ episcopus mar-
nus episco tyrio coronatus, in cemiterio Calixti sepelitur, qui & ipse CCCXIII. martyres ma-
pus. nu sua sepeliuit.

IIIIM.CC ¶ Tacitus menses VI. Quo apud Pontum occiso obtinuit Florianus imperium
XXX diebus LXXXVIII. & sic apud Tarsum interficitur. Anatholius natione Alexandri
Anatholi- nus, Laodiciæ Syriæ episcopus, philosophorum disciplinis eruditus, plurimo ser-
us. mone celebratur: cuius ingenij magnitudo de libro quod super pascha composuit,
& de decem libris arithmeticæ institutionis potest apertissime cognosci. Insana Ma
Manichæi. nichæorum hæresis his temporibus oritur.

IIIIM.CC ¶ Probus annis VI. mensibus IIII. Hic Gallias iamdudum à Barbaris occupa-
XXXVI. tas, permulta & grauia prælia deletis, tandem hostibus ad perfectum liberauit, secũ D
do huius anno, vt in Chronicis Eusebij legimus, iuxta Antiochenos CCCXXV. an-
†CCCC nos fuit: iuxta Tyrios CCCCII. iuxta Laodicenos † CCCXXIIII. iuxta Edessenos
XXIIII. DLXXXVIII. iuxta Ascalonitas CCCLXXX. secundum Hebræos initium LXXXVI.
Archelaus Iubilei, quod significat annos IIIIM.CCL. Archelaus Mesopotamiæ episcopus, librũ
disputationis suæ quam habuit aduersus Manichæum exeuntem de Perside, Syro
sermone composuit, qui translatus à Græcis habetur à multis.

IIIIM.CC ¶ Carus cum filijs Carino & Numeriano annis II. Caius Romanæ ecclesiæ ful-
XXXVIII. get episcopus, qui à Diocletiano martyrium passus est. Phierius presbyter Alexan
Phierius driæ sub Theone episcopo florentissime populos docuit, & tantam sermonis diuer
iunior Ori sorumq; tractatuum, qui vsq; hodie extant, inuenit elegantium, vt Origenes iuni-
genes. or vocaretur: Vir miræ parsimoniæ, & voluntariæ paupertatis appetitor, qui post
persecutionem omni tempore vitæ Romæ versatus est.

IIIIM.CC ¶ Diocletianus cum Herculio Maximiano annis XX. Carausius sumpta purpura
LVII. Britannias occupauit. Narseus rex Persarum Orienti bellum intulit. Quinquegen-
tiani Africam vastauerunt. Aegyptum Achilleus obtinuit: ob quod Constantius
& Galerius Maximinus Cæsares assumuntur in regnum. Constantius priuignam
Herculij Theodoram accepit, ex qua postea VI. liberos Constantini fratris habuit
Galerius filiam Diocletiani Valeriam. Post X. annos per Asclepiodotum Præfectũ
prætorio Britanniæ receptæ. XIX. anno Diocletiani ipse in oriente Maximianus,
Herculius in occidente vastari ecclesias, affligi, interficiq; Christianos præcipiunt.
Secundo autem persecutionis anno Diocletianus Nicomediæ, Maximianus Medi-
olani purpuram deposuerunt. Attamen cœpta semel persecutio vsq; ad septimum
Constantini annũ feruere non cessat. Constantius XVI. imperij anno, summæ man
suetudinis & ciuilitatis vir, in Britannia diem obijt Eboraci. Hæc persecutio tam cru
delis & crebra flagrabat, vt intra vnum mensem XVII. millia martyrum pro Chri-
sto passa inueniantur: Nam & oceani limbum transgressa, Albanum, Aaron, & Iu-
lium Britanniæ, cum alijs pluribus viris ac fœminis felici cruore damnauit. Passus
Eusebius Pamphili vitam est hac Pamphilus presbyter, Eusebij Cæsariensis episcopi necessarius, cuius vitam
lib. III. comprehendit..

A ipse tribus libris comprehendit.

¶Tertio anno persecutionis, quo & Constantius obijt, Maximinus & Seuerus IIIIM.CC
à Galerio Maximiano Cæsares facti, e quibus Maximinus maleficia & stupra sua LIX.
Christianorum persecutionibus accumulat. Passus est ea tempestate Petrus Alexã
driæ episcopus, cum pluribus Aegypti episcopis. Lucianus quoq; vir moribus, &
continentia, & eruditione præcipuus, Antiochenus pvesbyter, passus est, & Timo
theus Romæ X. Calendas Iulias.

¶Constantinus Constantij ex concubina Helena filius, in Britannia creatus Im IIIIM.CC
perator regnauit annis XXXI. & mensibus X. Ab anno persecutionis quarto Maxẽ LXXX
tius Herculij Maximiani filius Romæ Augustus appellatur. Licinius Constantię so VIII.
roris Constantini vir, Carnunti Imperator creat. Constantinus de psecutore Chri
stianus efficitur. In Nicæno Concilio fides catholica exponitur, anno post Alexan
drum DCXXXVI. die mensis secundum græcos Desũ nonodecimo, quod est X. Ca
lendarum Iuliarum, Consulatu Paulini & Iuliani VV CC. Constantinus fecit Ro
mæ, vbi baptizatus est, basilicam beati Iohannis Baptistæ, quæ appellata est Constã
tiniana. Item basilicam beato Petro in templo Apollinis: necnõ & beato Paulo cor
pus vtriusq; ære Cyprio circundans quinq; pedes grosso. Item basilicam in palatio
Sororiano, quę cognominatur Hierusalem, vbi de ligno crucis domini posuit. Item
basilicam sanctæ martyris Agnæ, ex rogatu filiæ suæ: Et baptisterium in eodem lo
co, vbi & baptizata est soror eius Constantia cum filia Augusta. Item basilicam be
ato Laurentio martyri, via Tiburtina in agro Verano. Item basilicã via Labicana
inter duas lauros beato Petro & Marcellino martyribus: Et Mausoleum, vbi ma
trem sua posuit in sarcophago purpureo. Item Basilicã in ciuitate Hostia iuxta por
tam vrbis Romæ, beatorum apostolorum Petri & Pauli, & Iohãnis Baptistæ. Item
basilicam in ciuitate Albanensi sancti Iohãnis Baptistæ. Item basilicã in vrbe Nea
B poli. Idem Constantinus Depranam Bithyniæ ciuitatem in honorem martyris Lu
ciani ibi conditi instaurãs, ex vocabulo matris suæ Helenopolim nuncupauit. Idem
vrbem nominis sui statuens in Thracia sedem Romani imperij, & totius caput ori
entis esse voluit. Idem statuit citra vllam hominẽ cædem Paganorũ templa claudi.

¶Constantius cum Constantino & Constante fratribus, annos XXIIII. menses
V. dies XIII. Iacobus Nisibenus episcopus agnoscitur, ad cuius preces sæpe vrbs IIIIM.CC
discrimine liberata est. Impietas Ariana Constantij regis fulta præsidio, exilijs, car CXIII.
ceribus, & varijs adflictionum modis primum Athanasium, deinde omnes nõ suæ
partis episcopos persecuta est. Maximinus Treuirorum episcopus clarus habetur,
à quo Athanasius Alexandriæ episcopus cum à Constantio quæreretur ad pœnã,
honorifice susceptus est. Antonius monachus CV. ætatis anno in eremo moritur.
Reliquiæ apostoli Timothei Constantinopolim inuectæ. Constantio Romam in
gresso, ossa Andreæ apostoli & Lucæ euangelistæ à Constantinopolitanis miro fa
uore suscepta. Hilarius Pictauiẽsis episcopus, qui pulsus ab Arianis in Phrygia exu Hilarius.
lauerat, cum apud Constantinopolim librum pro se Constantio porrexisset, ad Gal
lias redijt.

¶Iulianus annis II. mensibus VIII. Iulianus ad Idolorũ cultum cõuersus Chri IIIIM.CC
stianos psequitur. Pagani apud Sebasten Palæstinæ vrbem sepulchrum Iohannis CXV.
Baptistæ inuadunt, ossa dispergunt, eadem rursus collecta & cremata latius disper
gũt: Sed dei prouidentia adfuere quidam ex Hierosolymis monachi, qui mixti col
ligentibus, quæcunq; ipsi poterant ablata ad patrem suum Philippum pertulere. Il
le confestim hęc, supra se enim ducebat tantum thesaurum proprijs seruare vigilijs,
ad Pontificem maximum tunc Athanasium, per Iulianum Diaconum suum mittit.
Quæ ille suscepta paucis arbitris, sub cauato sacrarij pariete inclusa prophetico spi
ritu profutura generationi posteræ conseruauit: Cuius præsagium sub Theodosio
principe p Theophilum eiusdem vrbis episcopum completur, qui destructo Sera
pis sepulchro, sancti Iohannis ibidem consecrauit ecclesiam. IIIIM.CC
Iouinian⁹ mẽsibus VIII. Synod⁹ Antiochię à Melitio & suis facta, in q [illegible] CXVI.

reiecto, medium inter hæc [illegible] Macedonum dogma vindicauerunt. Iouinianus lapsu Constantij prædecessoris admonitus, honorificis & officiosissimis literis Athanasium requirit, ab ipso formam fidei & ecclesiarū disponendarum suscepit modum. Sed eius pia lætaq; principia mors immatura corrupit. C

IIIIM.CCCXXVII. ¶ Valentinianus cum fratre Valente annis XI. Apollinaris Laodicenus episcopus multimoda nostræ religionis scripta componit, qui postea à fide deuians hæresim sui nominis instituit.

Damasus. Damasus Romæ episcopus fecit Basilicam iuxta theatrum sancto Laurentio, & aliam in Catacumbas, vbi iacuerunt corpora sancta apostolorū Petri & Pauli. In quo loco platomā ipsam vbi iacuerunt corpora sancta, versibus adornauit.

Eudoxius. Valens ab Eudoxio Arianorum episcopo baptizatus, nostros persequitur. Gratianus Valentiniani filius tertio eius anno Ambianis imperator factus est. Constantinopoli apostolorum martyrium dedicatur.

Ambros. Post Auxentij seram mortē Mediolani Ambrosio episcopo constituto, omnis ad fidem rectam Italia conuertitur. Hilarius episcopus Pictauis moritur.

IIIIM.CCCXXXI. ¶ Valens, cū Gratiano & Valentiniano, Valentiniani fratris sui filijs, annis IIII. Valens lege data, vt monachi militarent, nolentes fustibus iussit interfici. Gens Hunorum diu inaccessis recusa montibus, repentina rabie percita, exarsit in Gothos, eosq; sparsim conturbatos ab antiquis sedibus expulit. Gothi transito Danubio, fugientes à Valente sine armorum depositione suscepti, mox per auaritiam Maximi ducis fame ad rebellandum coacti sunt, victoq; Valentis exercitu per Thraciam sese miscentes simul omnia cædibus, incendijs, rapinisq; fuderunt.

IIIIM.CCCXXXVII. Gratianus cum fratre Valentiniano annis VI. Theodosius à Gratiano imperator creatus, maximas illas Scythicas gentes, hoc est, Alanos, Hunos & Gothos magnis multisq; prælijs vincit: cuius concordiam non ferentes Ariani, post XL. annos ecclesias quas vi tenuere, reliquerunt. Synodus CL. Patrum congregatur vrbe Augusta aduersus Macedonium sub Damaso Romę episcopo. D Theodosius Arcadium filium suum consortē facit imperij, à secundo Gratiani anno ipso sexies & Theodosio COSS.

Theophilus. Theophilus paschalem computum scribit. Maximus, vir quidem strenuus & probus, atq; Augusto dignus, nisi contra sacramenti fidem per tyrannidem emersisset in Britanniam, inuitus propemodum ab exercitu imperator creatus, in Galliam transiit, ibiq; Gratianum Augustum dolis circumuentum apud Lugdunum occidit, fratremq; eius Valentinianum Italia expulit: qui tamen iustissimam cum matre eius Iustina pœnam luit exilij, quia & ipsum Ariana polluit hæresis, & eminentissimam catholicæ fidei arcem Ambrosium perfida obsidione vexauit, nec prius quàm prolatis beatorum Geruasij & Protasij martyrum deo reuelante reliquijs incorruptis, nefanda cœpta deseruit.

IIIIM.CCCXLVIII ¶ Theodosius, qui Gratiano viuente VI. annis iam orientem regebat, post mortē eius regnat annis XI. ipse & Valentinianus, quem Italia expulsum benigne susceperat. Maximum tyrannum tertio ab Aquileia lapide interficiunt: Qui quoniam Britanniam omni penè armata iuuentute copijsq; militaribus spoliauerat, quæ tyrannidis eius vestigia secuta in Gallias, nunquam vltra domum rediere. Videntes transmarinæ gentes sæuissimæ Scotorum à Circio, Pictorum ab Aquilone destitutam milite ac defensore insulam, adueniunt, & vastatam direptamq; eam multos per annos opprimunt.

Hieronymus. Hieronymus sacræ interpres historiæ librum, quem de illustribus ecclesiæ viris scribit, vsque ad decimumquartum totius imperij Theodosij annum perduxit.

IIIIM.CCCLXI. ¶ Arcaddius filius Theodosii cum fratre Honorio annis XIII. Corpora sanctorum[†] Ambacij & Michææ prophetarum diuina reuelatione produntur. Gothi Italiam, Vandali atq; Alani Gallias aggrediuntur. Innocentius Romæ episcopus dedicauit Basilicam Geruasii & Protasii martyrum beatissimorum, ex deuotione testamēti cuiusdam illustris fœminæ Vestinæ. Pelagius Brito dei gratiam impugnat.

[†] Abacij

IIIIM.CCCLXXVI ¶ Honorius cum Theosio minore, fratris sui filio, annis XV. Halaricus rex Gothorum Romā inuasit, partemq; eius cremauit incendio, IX. Cal. Septembres, anno

A conditionis eius millesimo centesimo sexagesimoquarto, ac † sexto die quàm ingres- † sic tertio
sus fuerat, depredata vrbe egressus est. Lucianus presbyter, cui reuelat deus septi- Lucianus.
mo Honorij principis anno, locum sepulchri & reliquiarum beati protomartyris
Stephani, & Gamalielis ac Nicodemi, qui in euangelio & in Actibus apostolorum
leguntur. Scripsit ipsam reuelationem græco sermone ad omnium ecclesiarum p-
sonam. Quam reuelationem Auitus presbyter, homo Hispanus genere, in latinum Auitus.
vertit eloquium, & adiecta epistola sua per Orosium presbyterum occidentalibus
dedit. Qui etiam Orosius ad loca sancta perueniens, quo eum Augustinus ad Hie-
ronymum pro discenda animæ ratione miserat, reliquias beati Stephani accepit, &
patriam reuersus primus intulit occidenti. Britanni Scotorum pictorumq́ infesta-
tionem non ferentes Romam mittunt, & sui subiectione promissa cōtra hostem au-
xilia flagitant, quibus statim missa legio magnam barbarorum multitudinem ster-
nit, cæteros Britanniæ finibus pellit, ac domum reuersura præcepit socijs † ad arcē- † ob
dos hostes murum trans insulam inter duo maria statuere, qui absque artifice ma-
gistro magis cespite quàm lapide factus nil operātibus profuit. Nam mox vt disces-
sere Romani, aduectus nauibus prior hostis, quasi maturam segetem obuia quæq;
sibi cædit, calcat, deuorat. Iterum petiti auxilia Romani aduolant, & cæsum hostem
trans maria fugant, coniunctisq́ sibi Britannis murum non terra vt ante † puluere- † puluere
um, sed saxo solidum inter ciuitates quæ ibidem ob metum hostium fuerant factæ,
à mari vsque ad mare collocant. Sed & in littore meridiano maris, quia & inde ho-
stis timebatur, turres per interualla ad prospectum maris statuunt, sic valedicūt so-
cijs tanquam vltra non reuersuri.

¶ Bonifacius Romæ episcopus fecit oratorium in cemiterio sanctæ Felicitatis, &
ornauit sepulchrum eius, & sancti Syluanij. Hieronymus presbyter obijt XII. Ho-
B norij anno, pridie Calendas Octobres, anno ætatis suæ XCI.

¶ Theodosius minor Arcadij filius annis XXVI. Valentinianus iunior Constan IIIIM.CC
tij filius Rauennæ imperator creatur. Placidia mater eius Augusta nuncupatur. Ef- CCII.
fera gens Vandalorum, Alanorum, & Gothorum ab Hispanis ad Africam transiēs
omnia ferro, flamma, rapinis, simul & Ariana impietate fœdauit. Sed beatus Augu-
stinus Hiponensis episcopus, & omnium doctor eximius ecclesiarum, ne ciuitatis
suæ ruinam videret, tertio obsidionis eius mense migrauit ad dominum V. Calen-
das Septembres, cum vixisset annis LXXVI. in clericatu autem vel episcopatu an-
nos ferme XL. complesset, quo tempore Vandali capta Carthagine Siciliam quoq; Paschasinus Lilybitanus
deleuerunt. Cuius captiuitatis Paschasinus Lilybitanus Antistes in epistola, quam Antistes.
de ratione paschali papæ Leoni scripsit, meminit. Ad Scotos in Christum creden-
tes ordinatus à papa Celestino Palladius primus episcopus mittitur, anno Theo- Palladius.
dosii VIII. Recedente à Britannia Romano exercitu, cognita Scoti & Picti reditus
denegatione, redeunt ipsi, & totam ab Aquilone insulam pro indigenis muro tenus
capessunt. Nec mora, cæsis, captis, fugatis custodibus muri, & ipso interrupto et-
iam intra illum crudelis prædo grassatur. Mittitur epistola lachrymis ærumnisq́
referta ad Romanæ potestatis virum, Accium † ter Consulem, vicesimotertio Theo- † Intercō-
dosii principis anno, petens auxilium, nec impetrat. Interea fames dira ac famosissi- sulem
ma profugos infestat: qua coacti quidam hostibus dedere manus. Alij de monti-
bus, speluncis ac saltibus strenue repugnabant, ac strages hostibus dabant. Reuer-
tuntur Scoti domum, post non multum tempus reuersuri. Picti extremam insulæ
partem tum primum & deinceps inhabituri detinent: Famem præfatam magna fru-
gum opulentia, opulentiam luxuria & negligentia, negligentiam lues acerrima, &
acrior mox hostium nouorum, id est, Anglorum, plaga secuta est: quos illi vnani-
mo cōsilio cū rege suo Vertigerno q̄si defensores patriæ ad se inuitandos elegerūt:
sed exceptos mox impugnatores atq; expugnatores senserūt. Xistus Romæ episco-
pus fecit basilicā sanctæ Mariæ matris dn̄i, q̄ ab antiqs Liberi cognominabatur. Eu-
doxia vxor Theodosii principis ab Hierosolymis remeauit, beatissimi Stephani
primi martyris reliqas, q̄ in basilica sancti Laurētij positę venerant, secum deferēs,

Bleda & Attila fratres, multarumq; gentium reges Illyricum Thraciamq; depopulati sunt. C

IIIIM.CC CCIX. ¶ Martianus & Valentinianus annis VII. Gens Anglorum siue Saxonum Britanniam tribus longis nauibus aduehitur, quibus dum iter prosperatum domi fama referret, mittitur exercitus fortior, qui † iunctus prioribus, primo hostes quos petebat abegit, deinde in socios arma vertens totam prope insulam ab orientali eiusplaga vsq; ad occidentalem igni vel ense subegit, conficta occasione, quod pro se militantibus Britones minus sufficienter stipendia darent. Iohannes Baptista caput suum duobus monachis orientalibus, qui ob orationem venerant Hierosolymam, iuxta Herodis quondam regis habitaculũ reuelat, quod deinceps Emisam Phœniciæ vrbem perlatum, & digno honore cultum est. Hæresis Pelagiana Britannorum turbat fidem, qui à Gallicanis episcopis auxilium quærentes, Germanum Altiodorensis ecclesiæ episcopum, & Lupum Trecasenum æque apostolicæ gratiæ antistitem fidei defensores accipiunt: confirmant Antistites fidem verbo veritatis simul & miraculorum signis. Sed & bellum Saxonum pictorumq; aduersus Britones eo tempore iunctis viribus susceptum diuina virtute retunditur: Cum Germanus ipse dux belli factus, non tubæ clangore alleluiæ totius exercitus voce ad sidera leuato, hostes in fugam vertit immanes: qui deinceps ad Rauennam perueniens, & summa reuerentia à Valentiniano & Placida susceptus migrauit ad Christum: Corpus honorifico agmine comitantibus virtutum operibus Altiodorum defertur. Aëtius Patricius magna occidentalis reipublicæ salus, & regi quondam Attilæ terror, à Valentiniano occiditur, cum quo Hesperium cecidit regnũ, neq; hactenus valuit releuari.

† iunctis

Germanus Episcopus. Lupus.

IIIIM.CC CCXXVI ¶ Leo annos XVII. Hic pro Tomo Chalcedonensi per vniuersum orbem singulis orthodoxorum episcopis singulas consonantesq; misit epistolas, quid de eodẽ Tomo sentirent rescribi sibi postulans. Quorum adeo consonantia de vera Christi D incarnatione suscepit omnium rescripta, ac si vno tempore vnoq; dictante fuissent vniuersa conscripta. Theodoretus episcopus ciuitatis, quæ à Cyro Persarum rege condita Cyriæ nomen habuit, scribit de vera incarnatione domini saluatoris aduersus Eutychen & Dioscorum Alexandriæ episcopum, qui humanam in Christo carnem negant. Scripsit & historiam ecclesiasticã à fine librorum Eusebij vsq; ad suũ tempus. i. vsq; ad imperium Leonis huius, sub quo & mortuus est. Victorius iubente papa Hilario scripsit paschalem circulum DXXXII. annorum.

Theodoretus Ecclesiasticam historiam scribit.

IIIIM.CC CCXL. ¶ Zenon annos XVII. Corpus Barnabæ apostoli, & euangelium Matthæi eius stylo scriptum ipso reuelante reperitur. † Odoacer rex Gothorum Romam obtinuit, quam ex eo tempore diutius eorum reges tenuere. Mortuo Theodorico Triarij filio alius Theodoricus cognomento Valamer Gothorum suscepit regnum, & vtranq; Macedoniam Thessaliamq; depopulatus est, & plurima regiæ ciuitatis loca igne succendens, Italiam quoq; infestus occupauit. Honoricus rex Vandalorum Arianus in Africa exulatis diffugatisq;, plus quàm CCCXXXIIII. Episcopis catholicis ecclesias eorũ clausit, plebem varijs affecit supplicijs, & quidem innumeris, manus abscindens linguas præcidit, nec tamen loquelam catholicæ confessionis eripere potuit. Britones duce Ambrosio Aureliano viro modesto, qui solus forte Romanæ gentis Saxonum cædi superfuerat, occisis in eadem parentibus purpura indutis, victricem eorum gentem prouocantes ad prælium, vincunt, & ex eo tempore nunc hij, nunc illi palmam habuere, donec aduena potentior tota per longum potiretur Insula.

† Odoacer legit Cassiodorus senator.

Ambrosi. Aurelian.

IIIIM.CC CCLXIX. ¶ Anastasius annos XXVIII. Thrasamundus Vandalorum rex catholicas ecclesias clausit, & CCXX. Episcopos exilio Sardiniã misit. Symmachus papa inter multa ecclesiarum opera, quæ vel à fundamentis creauit, vel prisca renouauit, ad beatũ Petrum, & beatum Paulum, & beatum Laurentium pauperibus habitacula construxit, & omni anno per Africam vel Sardiniam episcopis qui in exilio erant pecunias & vestes ministrabat. Anastasius, quia hæresi fauens Eutychetis catholicos insecutus est, diuino fulmine perijt.

Symmachus.

A ¶ Iuſtinus ſenior annos IX. Iohannes Romanæ eccleſiæ pontifex Conſtantino
polim veniens, ad portam quæ vocatur Aurea populorum turbis ei occurrentibus IIIIMCC
in conſpectu omnium roganti cæco lumen reddidit, qui dum rediens Rauennā ve- CCLXXV
niſſet, Theodoricus eum cū comitibus carceris afflictione peremit, inuidia ductus, III.
quia catholicæ pietatis defenſor Iuſtinus eum honorifice ſuſcepiſſet, quo anno, id
eſt, Conſolatu Probi iunioris & Symmachum Patritium Rauennę occiderat, & ipſe *Symmachꝰ*
anno ſequente ibidem ſubita morte perijt, ſuccedente in regnum Athalarico nepote *patritius*
eius. Heldericus Vandalorum rex, Epiſcopos ab exilio reuerti & eccleſias inſtaura *occiſus.*
re præcepit, poſt annos LXXIIII. hæreticæ prophanationis. Benedictus abbas vir- *Athalaricꝰ*
tutum gloria claruit, quas beatus papa Gregorius in libro dialorum ſcripſit. *Heldericus*

¶ Iuſtinianus Iuſtini ex ſorore nepos, annos XXXIX. Bilizarius Patritius à Iu- IIIIMDX
ſtiniano in Africam miſſus, Vandalorū gentem deleuit. Carthago quoque anno VII.
exceſſionis ſuæ XCVII. recepta eſt, pulſis deuictiſq; Vādalis & † Gelimero rege eo *† Geiſmero*
rum capto Conſtantinopolim miſſo. Corpus ſancti Antonij monachi diuina reue-
latione repertum Alexandriam defertur, & in eccleſia beati Baptiſtæ Iohannis hu-
matur. Dionyſius paſchales ſcribit circulos, incipiens ab anno dominicę incarnati-
onis DXXXII. qui eſt annus Diocletiani CCXLVIII. poſt Conſulatum Lampadij &
Oreſtis, quo anno Codex Iuſtinianus orbi promulgatus eſt. Victor quoque Capu *Codex Iu-*
anus epiſcopus librum de paſcha ſcribens, Victorij arguit errores. *ſtiniani.*

¶ Iuſtinus minor, annos XI. Narſis Patritius Totilam Gothorum regem in Ita IIIIMDX
lia ſuperauit & occidit, qui deinde per inuidiam Romanorum, pro quibus multa cō XX.
tra Gothos laborauerat, accuſatus apud Iuſtinum & coniugem eius Sophiam, † q̄d
ſeruitio premeret Italiam, receſſit Neapolim Campanię, & ſcripſit genti Longobar *† que.*
dorum, vt venirent & poſſiderent Italiam. Iohānes Romanæ eccleſiæ Pontifex, ec-
cleſiam apoſtolorum Philippi & Iacobi, quam prædeceſſor eius Pelagius cœperat,
fecit & dedicauit.

B ¶ Tiberius Conſtantinus annos VII. Gregorius tunc Apocriſiarius, in Conſtā-
tinopoli, poſt Romanus epiſcopus, libros expoſitionis in Iob condit, & Eutychium IIIIMDX
eiuſdem vrbis epiſcopum in fide noſtræ reſurrectionis erraſſe Tiberio præſente cō XXIIII.
uicit: Ita vt ipſe Auguſtinus librum eius quem de reſurrectione ſcripſit, ſuis quoque *Eutychij*
catholicis allegationibus deſtruens, deliberaret flammis cremari debuiſſe: Docebat *hæreſis de*
enim idem Eutychius corpus noſtrum in illa reſurrectionis gloria impalpabile, & *reſurrectio*
venris aëreq; ſubtilius eſſe futurum, contra ilud dominicum: Palpate & videte, quia *ne.*
ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere. Gens Longobardorum
comitante fame & mortalitate om̄em inuadit Italiam, ipſamq; Romanam vaſtatrix
obſidet vrbem, quibus tempore illo rex præerat Albuinus.

¶ Mauritius annos XXI. Hirminigildus Leuigildi Gothorum regis filius, ob fi- IIIIMDL
dei catholicæ confeſſionem inexpugnabilem, à patre Ariano regno priuatus, † in fo IIII.
lis & in carcerem ac vincula proiectus, ad extremum nocte ſancta dominicæ reſur- *† inſulis eſt*
rectionis ſecuri in capite percuſſus, regnum cæleſte pro terreno rex & martyr in-
trauit. Cuius frater Richardus mox vt regnum poſt patrem accepit, om̄em Gotho
rum cui præerat gentem inſtante Leandro Hiſpalitano epiſcopo, qui & Hirmigildū
docuerat, catholicam conuertit ad fidem. Gregorius Romanæ eccleſiæ pontifex & *Leander*
doctor eximius, anno Maurīcij imperij decimotertio, indictione decimatertia, Sy- *Hiſpalenſis*
nodum epiſcoporum XXIIII. ad corpus beati apoſtoli Petri congregans, de neceſ- *Gregorius*
ſarijs eccleſiæ decernit. Idem miſſis Britanniam Melito, Auguſtino, & Iohanne, & *Pontifex.*
alijs pluribus cum eis monachis timentibus deum, ad Chriſtum Anglos conuertit.
Et quidem Edilbertus mox ad Chriſti gratiam conuerſus cum gente Canthuario-
rum cui præerat, proximiſq; prouincijs, etiam epiſcopum doctoremq; ſuum Augu *Edilbertus*
ſtinum, ſed & cæteros ſacros antiſtites epiſcopali ſede donabat. Porro gentes An- *rex Anglo*
glorum ab aquilone Vmbri fluminis ſub regibus Aelle & Aedilfrido ſitæ nec dum *rum.*
verbum vitæ audierant. Græ gorius XVIII. anno Maurīcij, indictione IIII. ſcribens
Auguſtino, Londini quoque & Eboraci epiſcopis, accepto à ſede apoſtolica pallio,

Metropolitanos esse debere decernit. C

IIIIM.D ¶Phocas annos VIII. Huius secundo anno, Indictione VIII. Gregorius papa mi
LXII. grauit ad dñm. Hic rogãte papa Bonifacio statuit sedẽ Romanæ & apostolicæ eccle
siæ caput esse oĩm ecclesiarũ, qa ecclesia Cõstãtinopolitana primã se oĩm ecclesiarũ
scribebat. Idẽ alio papa Bonifacio petente, iussit in veteri Fano quod Pantheũ voca
batur, ablatis idololatriæ sordibus ecclesiam beatæ semper virginis Mariæ & oĩm
martyrũ fieri: vt vbi quondã oĩm nõ deorũ, sed dæmoniorũ cultus agebatur, ibi dein
ceps oĩm fieret memoria sanctorũ. Persæ aduersus rempublicã grauissima bella ge-
rẽtes, multas Romanorum prouincias & ipsam Hierosolymam auferunt, & destru
† quoq; entes ecclesias, sancta † queq; prophanãtes, inter ornamenta locorũ vel sanctorũ vel
communium quæ abstulere, etiam vexillum dominicæ crucis abducunt.

IIIIM.DX ¶Heraclius annos XXX. Anastasius Persa monachus nobile pro Christo mar-
CII. tyrium patitur, qui natus in Perside magicas à patre puer artes discebat, sed vbi à ca
Anastasius ptiuis Christianis Christi nomen acceperat, in eum mox animo toto conuersus re-
licta Perside, Chalcedoniam Hierapolimq; Christum quærens, ac deinde Hieroso-
lymam petit, vbi accepta baptismatis gratia, quarto ab eadem vrbe miliario mona-
sterium abbatis Anastasii intrauit, vbi † VIII. annos regulariter viuens, dum Cæ-
† VII. saream Palæstinæ orationis gratia venisset, captus à Persis, & multa diu verbera in-
ter carceres & vincula Marzabana iudice perpessus est: tandem mittitur Persidem
ad regem eorum Chosronem, à quo tertio per interualla temporis verberatus, ad
extremum vna suspensus manu per tres horas diei, sic decollatus cũ aliis LXX. mar-
tyrium compleuit. Mox tunica eius indutus quidam dæmoniacus, curatus est. In-
terea superueniens cum exercitu Heraclius princeps, superatis Persis, Christianos q
erant captiuati reduxit gaudentes. Reliquiæ beati martyris Anastasii primo mona-
sterium suum, deinde Romam aduectæ, venerantur in monasterio beati Pauli apo- D
stoli, quod dicitur ad aquas Saluias. Anno Heraclii regni XVI, Indictione XV. Ae-
duuius excellentissimus rex Anglorum in Britannia transumbranæ gentis ad aqui
lonem, prædicante Paulino episcopo, quem miserat de Cantia venerabilis archiepi
scopus Iustus, verbum salutis cum sua gente suscepit, anno regni sui XI. aduentus au
tem Anglorum in Britanniam plus minus an: CLXXX. eiq; Paulino sedem episco-
patus Eboraci † donauit, cui profecto rei in auspitium venturæ fidei & regni cæle-
† tradidit stis, potestas quoq; terreni creauerat regni, ita vt vniuersos Britanniæ fines, quod
nemo Anglorum ante eum, qua vel ipsorum vel Britonum gentes habitabant sub
ditione acciperet. Eo tempore exortum apud Scotos in obseruatione paschæ erro-
rem quartadecimanorum Honorius papa per epistolam redarguit, sed & Iohãnes
qui successor eius Seuerino successit, cum adhuc esset electus in Pontificatum, pro
eodem pascha eis simul & pro Pelagiana hæresi, quæ apud eos reuiuiscebat, scripsit.

IIIIM.DX ¶Heraclonas cum matre sua Martina annis II. Cyrus Alexandriæ, Sergius &
CIII. Pyrrhus regiæ vrbis episcopi, Acephalorum hæresim instaurantes, vnam operati-
onem in Christo diuinitatis & humanitatis, vnam voluntatem dogmatizant. E quì-
Pyrrhi fi- bus Pyrrhus iis temporibus, id est, sub Theodoro papa Romam veniens ex Afri-
cta pœnitẽ ca, ficta, vt post apparuit, pœnitentia obtulit eidem papæ, præsente cuncto clero &
tia. populo, libellum cum sua subscripsione, in quo condemnarẽtur omnia quæ à se vel
à decessoribus suis scripta vel acta sunt aduersus catholicam fidem. Vnde & beni-
gne susceptus est ab eo quasi regiæ Pontifex ciuitatis. Sed quia reuersus domum re-
petiit & errorem domesticum, memoratus papa Theodorus aduocatis cunctis sa-
cerdotibus & clero in ecclesiam beati Petri apostolorum principis, condemnauit
eum sub vinculo anathematis.

IIIIM.DX ¶Constantinus filius Heraclii mensibus VI. Pyrrhi successor Paulus non tan-
CIIII. tum vesana doctrina, sicut decessores eius, sed & aperta persecutione catholicos cru-
ciat, Apocrisiarios sanctæ ecclesiæ Romanæ, qui ad eius correctionem missi fuerãt,
partim carceribus, partim exiliis, partim verberibus afficiens: Sed & altare eorum
Placidiæ. in domo Placidiæ sacratum inuenerabili oraculo subuertens diripuit, prohibens

A eos ibidem missas celebrare. Vnde & ipse sicut præcessores illius ab apostolica sede
iusta depositionis vltione damnatus est.

¶Constantinus filius Constantini annis XXVIII. Hic deceptus à Paulo, sicut He IIIIMDC
raclius auus eius à Sergio eiusdem regiæ ciuitatis episcopo, exposuit typum aduer- XX
sus catholicam fidem, nec vnam nec duas volũtates aut operationes in Christo defi-
niens esse confitendas, quasi nihil velle vel operari credendus sit Christus. Vnde
Martinus Papa congregata Romæ Synodo CV. episcoporum, damnauit sub ana- *Synodus*
themate præfatos Cyrum, Sergium, Pyrrhum & Paulum hæreticos. Et post hæc *Romæ habi*
missus ab imperatore Theodorus Hexarchus, tulit Martinum Papam de ecclesia *ta sub Mar*
Constantiniana, perduxitq; Constantinopolim, qui post hæc relegatus Cersonam *tino.*
ibidem vitam finiuit, multis in eodem loco virtutum signis vsq; hodie refulgens. Fa
cta est autem Synodus præfata anno IX. imperij Cõstantini, mẽse Octobri, Indicti
one VIII. Constantinus princeps Vitaliano Papa nuper ordinato, misit beato Pe- *Vitalianus*
tro apostolo euangelia aurea gemmis albis mire magnitudinis in circuitu ornata, *Episcopus*
ipse post aliquot annos, id est, per indictionem sextam veniens Romam, obtulit su- *Romanus.*
per altare ipsius pallium auro textile, toto exercitu cum cereis ecclesiam intrante.
Sequente anno facta est eclypsis solis quam nostra ætas meminit, quasi decima ho-
ra diei, V. Nonas Maias. Theodorus Archiepiscopus, & Hadrianus abbas, vir æque *Theodorus.*
doctissimus, à Vitaliano missi Britanniam plurimas ecclesias Anglorum doctrinæ *Adrianus.*
ecclesiasticæ fruge fœcundauerunt. Constantinus post plurimas & inauditas de
prædationes prouincijs factas occisus in balneo perijt, indictione XII. Nec longo
post tempore etiam Vitalianus Papa cælestia regna petijt.

¶Constantinus filius Constantini superioris regis annis XVII. Saraceni Siciliam IIIIMDC
B inuadunt, & præda nimia secum ablata, mox Alexandriam redeunt. Agatho Papa XXXVII.
ex rogatu Constantini Heraclij & Tiberij principum pijssimorum, misit in regiam
vrbem legatos suos, in quibus erat Iohannes Romanæ ecclesiæ tunc Diaconus, nõ
longe post episcopus, pro adunatione facienda sanctarum dei ecclesiarum. Qui be- *Agatho epi*
nignissime suscepti à reuerẽdissimo fidei catholicę defensore Constantino, iussi sunt *scopus Ro*
remissis disputationibus philosophicis pacifico colloquio de fide vera perquirere,
datis eis de bibliotheca Constantinopolitana cunctis antiquorum patrum quos pe
tebant libellis. Adfuerunt autem & Episcopi CL. præsidente Georgio Patriarcha
regiæ vrbis, & Antiochiæ Macario. Et conuicti sunt, qui vnam voluntatem & ope-
rationem astruebant in Christo falsasse patrum catholicorum dicta pplurima, Fi-
nito autem conflictu Georgius correctus est. Macarius vero cum suis sequacibus,
simul & præcessoribus Cyro, Sergio, Honorio, Pyrrho, Paulo & Petro anathema-
tizatus, & in locũ eius Theophanius abbas de Sicilia Antiochiæ episcopus factus.
Tantaq; gratia legatos catholicæ pacis comitata est, vt Iohannes Portuensis episco
pus, qui erat vnus ex ipsis, dominica octauarum Paschæ missas publice in ecclsia san
ctæ Sophiæ coram principe & patriarcha latine celebraret. Hæc est sexta Synodus *Sexta syno*
vniuersalis Constantinopoli celebrata, & græco sermone conscripta, temporibus *dus.*
papæ Agathonis, exequente ac residente pijssimo principe Constantino intra pala- *Prima syno*
tium suum, simulq; legatis apostolicæ sedis & episcopis CL. residentibus. Prima *dus.*
enim vniuersalis Synodus in Nicæa congregata est contra Arium, CCCXVIII. pa- *Secunda sy*
trum, temporibus Iulij papæ sub Constantino principe. Secunda in Constantino- *nodus.*
poli CL. patrum, contra Macedonium & Eudoxium, temporibus Damasi Papæ &
Gratiani principis, quando Nectarius eidem vrbi est ordintaus episcopus. Tertia
In Epheso CC. patrum, contra Nestorium Augustæ vrbis episcopum, sub Theodo *Tertia sy-*
sio magno principe & papa Celestino. Quarta in Chalcedone, patrum DCXXX. sub *nodus.*
Leone papa, temporibus Martiani principis, contra Eutychen nefandissimorũ præ- *Quarta sy*
sulem monachorum. Quinta item Constantinopoli, temporibus Vigilij papæ, sub *nodus.*
Iustiniano principe, contra Theodorum & omnes hæreticos. Sexta hæc de qua in *Quinta sy-*
præsenti diximus. Sancta perpetua virgo Christi Edilthruda filia annæ regis An- *nodus.*

glorum, & primo alteri viro permagnifico, & post Ecfrido regi coniunx data postquam duodecim annos thorum incorrupta seruauit maritalem, post reginam sumpto velamine sacro virgo sanctimonialis efficitur. Nec mora etiam virginum mater & nutrix pia sanctarum, accepto in construendum monasterium loco, quem † Aedge vocant, cuius merita viuacia testatur etiam mortua caro, quæ post XVII. annos sepulturæ cum veste qua inuoluta est, incorrupta reperitur.

† Eylege.

IIII M DC XLVII. ¶ Iustinianus minor filius Constantini annos X. Hic constituit pacem cum Saracenis decennio terra mariq;. Sed & prouincia Africa subiugata est Romano imperio, quæ fuerat tenta à Saracenis, ipsa quoque Carthagine ab eis capta & destructa. Hic beatæ memoriæ Pontificem Romanæ ecclesiæ Sergium, quia erraticæ suæ Synodo, quam Constantinopoli fecerat, fauere & subscribere noluisset, misso & Zacharia Protospatario suo iussit Constantinopolim deportari. Sed præuenit militia Rauennatæ vrbis, vicinarumq; partium iussa principis nefanda, & eundem Zachariam contumelijs & iniurijs ab vrbe Roma repulit. Idem papa Sergius ordinauit venerabilem virum Vuilibrordum cognomine Clementem Fresonum genti Episcopum, in qua vsque hodie pro æterna patria peregrinus, est enim de Britannia gentis Anglorum, innumera quotidie diabolo detrimenta & Christianæ fidei facit augmenta. Iustinianus ob culpam perfidiæ regni gloria priuatus exul in Pontum secedit.

Zacharias Protospatarius principis.

IIII M DC L. ¶ Leo annos III. Papa Sergius in sacrario beati Petri apostoli capsam argenteam, quæ in angulo obscurissimo diutissime iacuerat, & in ea crucem diuersis ac preciosis lapidibus adornatam, domino reuelante reperit, de qua tractis IIII. Petallis, quibus gemmæ inclusæ erant miræ magnitudinis, portionem ligni salutiferi dominicæ crucis interius repositam inspexit, quæ ex tempore illo annis omnibus in Basilica Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana, die exaltationis eius ab omni osculatur atque adoratur populo. Reuerendissimus ecclesiæ Lindisfarnensis in Britannia, ex anachorita antistes Cuthbertus, totam ab infantia vsque ad senium vitam miraculorum signis inclytam duxit: Cuius dum XI. annos maneret corpus humatum incorruptum, post hæc quasi eadem hora defuncti simul cum veste qua tegebatur inuentum est, sicut in libro de eius vita ac virtutibus, & prosa nuper & hexametris versibus scripto, ante aliquot annos ipsi signauimus. D

Cuthbert'.

IIII M DC LVII. ¶ Tiberius annos VII. Synodus Aquileiæ facta ob imperitiam fidei, quintum vniuersale Concilium suscipere diffidit, donec salutaribus beati Papæ Sergij monitis instructa, & ipsa huic cum cæteris Christi ecclesiis adnuere consentit. Gisulphus dux gentis Longobardorum Beneuenti Campaniam igne, gladio & captiuitate vastauit, cumq; non esset qui eius † impetui resisteret, apostolicus Papa Iohannes qui Sergio successerat missis ad eum sacerdotibus, ac donarijs perplurimis, vniuersos rede[mit] captiuos, atque hostes domum redire fecit. Cui successit alius Iohannes, qui inter multa operum illustrium fecit Oratorium sanctæ dei genitrici, opere pulcherrimo, intra ecclesiam beati apostoli Petri. Hereberchtus rex Longobardorum multas cortas & patrimonia alpium Cottiarum, quæ quondam ad ius pertinebant Apostolicæ sedis, sed à Longobardis multo tempore fuerant ablata, restituit iuri eiusdem sedis, & hanc donationem aureis scriptam literis Romam direxit.

Synodus Aquileiæ. *† imperio.* *Hereberchtus.* *Alpes Cottie ad sedē Romanam pertinerūt*

IIII M DC LXIII. ¶ Iustinianus secundo cum Tiberio filio annos VI. Hic auxilio Terbellij regis Vulgariorum regnum recipiens, occidit eos qui se expulerant Patritios, & Leonem qui locum eius vsurpauerat, necnon & successorem eius Tiberium, qui eum de regno eiectum, toto quo ipse regnabat tempore in eadem ciuitate in custodia tenuerat. Callinicum vero Patriarcham, erutis oculis misit Romam, & dedit episcopatū Cyro, qui erat abbas in Ponto, eumq; alebat exulem: Hic Constantinum Papam ad se venire iubens, honorifice suscepit, ac remisit, ita vt eū die dominica missas sibi

Callinicus.

A facere iubens, communionem de manu eius acceperit: quem prostratus in terra pro
suis peccatis intercedere rogans, cuncta ecclesiæ priuilegia renouauit. Qui cum ex-
ercitum mitteret in Pontum, multum prohibente Papa Apostolico ad comprehen
dendum Philippicum, quem ibi relegauerat, conuersus omnis exercitus ad partem
Philippici, fecit eum ibidem imperatorem, reuersusq; cum eo Constantinopolim,
pugnauit contra Iustinianum, ad duodecimum ab vrbe miliarium, & victo atq; oc
ciso Iustiniano regnum suscepit Philippicus.

¶Philippicus annis II. mensibus VI. Hic eiecit Cyrum de pontificatu, eumq; ad IIIIM.D
gubernandum Abbatis iure monasterium suum Pontifi redire præcepit. Idem Con CLXV.
stantino Papæ misit literas praui dogmatis, quas ille cum Apostolicæ sedis conci-
lio respuit: & huius rei causa fecit picturas in porticu sancti Petri, quæ acta sex san-
ctarum Synodorũ vniuersalium continerent. Nam & huiusmodi picturas cum ha
berentur in vrbe regia Philippicus iusserat auferri, statuitq; populus Romanus, ne
hæretici imperatoris nomẽ, aut chartas, aut figuram solidi susciperẽt, vnde nec eius
effigies in ecclesiam introducta est, nec nomen ad missarum solennia prolatum.

¶Anastasius annis II. Hic Philippicũ captum oculis priuauit, nec occidit. Idem IIIIM.DC
literas Constantino Papæ Romam per Scholasticum patritium & Hexarchum Ita LXVII.
liæ direxit, quibus se fautorem catholicæ fidei, & sancti † sexti Concilij prædicato- †Xisti
rem esse docuit. Liudbrandus rex Longobardorum donationem patrimonij alpiũ
Cottiarum, quam Herebechtus rex fecerat, & ille repetierat admonitione venerabi
lis Papæ Gregorij confirmauit. Ecberchtus vir sanctus de gente Anglorum, & sa-
cerdotium monachica vita etiam pro cœlesti patria peregrinus exornans, plurimas
Scoticæ gentis prouincias ad canonicam paschalis temporis obseruantiam, à qua
diutius aberrauerant, pia prædicatione conuertit, anno ab incarnatione Domini
DCCXVI.

B ¶Theodosius anno vno. Hic electus in imperatorem, Anastasium apud Nicæ-
am ciuitatem graui prælio vicit, datoq; sibi sacramento clericum fieri ac presbyte- IIIIM.DC
rum fecit ordinari. Ipse vero vt regnum accepit, cum esset catholicus, mox in re- LXVIII.
gia vrbe imaginem illam venerandam, in qua sanctæ sex Synodi erant depictæ, &
à Philippico fuerat deiectæ, pristino in loco erexit. Tiberis fluuius alueum suum
egressus multa Romanæ fecit exitia ciuitati: ita vt in via lata ad vnam & semis sta-
turam excresceret, atq; à porta sancti Petri vsq; ad pontem † Moluium aquæ descẽ †Miluiũ
dentes coniungerent. Mansit autem diebus septem, donec agentibus lætanias cre-
bras ciuibus, octauo demum die reuertit. Hijs temporibus multi Anglorum gentis
nobiles & ignobiles, viri & fœminæ, duces & priuati, diuini amoris instinctu de
Britannia Romã venire consueuerant: Inter quos etiam reuerendissimus abba meus
Ceolfridus annos natus LXXIIII. cum esset presbyter annis XLVII. Abbas autem
annis XXXV. vbi Lingonas peruenit, ibi defunctus atq; in ecclesia beatorum gemi-
norum martyrum sepultus est, qui inter alia donaria, quæ adferre disposuerat, misit
ecclesiæ sancti Petri Pandectam à beato Hieronymo in latinum ex hebræo vel græ Pandecta
co fonte translatum. Hieronymi

¶Leo annis IX. Saraceni cum immenso exercitu Constantinopolim venientes IIIIM.DC
triennio ciuitatem obsident, donec ciuibus multa instantia ad deum clamantibus, LXXI.
plurimi eorum fame, frigore, pestilentia perirent, ac sic pertesi obsidionis abscede-
rent, qui inde regressi Vulgariorum gentem, quæ est super Danubium bello adgre
diuntur; & ab hac quoq; victi refugiunt, ac naues repetunt suas. Quibus cum altum
peterent, ingruente subita tempestate, plurimi etiam mersis siue confractis per litto-
ra nauibus sunt necati. Liudbrandus audiens quod Saraceni depopulata Sardinia et-
iam loca fœdarent illa, vbi ossa sancti Augustini Episcopi propter vastationem Bar Augustini
barorum olim translata, & honorifice fuerant condita, misit, & dato magno ossa.
prædo accepit, & transtulit ea in Ticinis, ibiq; cum debito tanto patri honore re-
condidit

SCHOLIA IN CHRONICON, SEV LIBRVM DE TEMPORIBVS, QVEM BEDA ANGLOSAXO COgnomento venerabilis, Britannus pref byter ad sua vsque tempora breuiter est complexus, Authore Iohanne Nouiomago. C

EXACTAM temporum rationem, vt fere solet rerum à nostra memoria remotarum, non credo vsquam ad vnguem extare, neque facile est de his pronuntiare: præsertim cum plurimi atq; vetusti scriptores ambigent, pauci inter se cōueniant: seu ex eo q regum aliorum ve magistratuum & dignitatum per quas computatum est, quorundam obscurior fama fuerit: seu (quod citius crediderim) propter doctorum hominum, qui suæ ætatis res obseruauerēt ordine annorum, indigentiam. Propterea qui longo temporum interuallo præteriti temporis acta respexerunt, necesse habuerunt coniecturis quisq; suis, hanc rem indagare, vbi dum alias alij sequuntur, fit vt pro hac varietate non omnes inter se conueniant. Sic Eusebius, Orosius & Beda, ab Adam vsque ad Caroli imperium, sub quo nos sumus, quod nunc ad XXXVII. annum tenuit, anno à Christo nato MDXXXVI. adiectis annis postea actis, fluxerint anni VIM. DCCXXXIIII. secundum Hebræos & Iohannem picum VM. XLIII. secundum primos ecclesiæ patres VIIM. XXXV. secundum Alphonsum regem Hispaniæ VIIIM. DXX. Verum recentiores Bedæ opinionem, vt plurimum sequuntur. Præterea admonendum & illud duximus, quod in ordine Imperatorum nonnunqum omittuntur hij, quorum plures simul vix annum vnum aut alterum explerunt, nonnunquam quos alij omittunt ex eadem causa, hic recen- D
set. Est & nominum varietas pro illa multiplici forma nominum apud grammaticos annotata, quæ lectorem facile turbare posset, vt Merentium apud alios dictum, Beda Constantinum vocat & qui apud Bedam Heraclonas alijs Heraclion dictus est, pari modo Philippus & Philippicus. Tum & illud sciendum est, quod Leo ille postremus imperatorū apud Bedam, hic nouem annos habet Intellige dum Beda hæc scriberet, nondum expleto imperio. Imperauit enim annos viginti quatuor.

QVAE SEQVVNTVR DECERPSIMVS EX OPTIMIS QVIBVSQVE SCRIPTORIBVS, NARRATIONES

quantum potuimus, accommodata ad Bedæ breuitatem, seruato ordine temporum, vsq; ad Paulum Pontificem maximum & Carolum sextum imperatorem.
Bene vale & nostram quantulamcunq; opellam boni consule.

CONstantinus huius nominis quintus, Leonis superioris filius annis tribus & triginta imperat, paternæ crudilitatis vtique imitator, sub quo monarchia Imperij Romani primum ac deinceps continenter inclinari ab orientalibus principibus, & ad occidentales transferri cœpit. Nam posteaquam Constantinus omni scelere

A imbutus, tyrannus & sacrilegus, Christianos passim persequitur, ac diuorum imagines è templis eijci aboleriq; iubet, Stephanus Romæ Pontifex Max. omnes titulos ac dignitates Francorum regibus concessit, atque Pipinum Caroli patrem (qui postea Magni à rebus egregie gestis cognomen accepit) suosq; qui ab ea stirpe descēderet reges authoritate Romanæ ecclesiæ instituit, orientalibus vero ac cæteris eā imperij dignitatem abrogauit. Eodem tempore defuncto Stephano Pontifice Maximo, Cōstantinus Imperator Constantinum ex plebe in pontificatum sustulit, Romani & ipse vicissim coorta discordia Philippum eligunt. Verum paulo post rebus compositis & ambo se pontificatu abdicare sunt coacti quem inijt Stephanus natione Siculus. Mortuo Pipino circiter XXVI. anni imperij Constantini, Carolus filius cognomine Magnus successit in regnum Gallorū, regnauitq; annis XLVII. q fugato ac expulso Himoldo rege Aquitaniæ ac Saxonū gēte, & ea q̄ Vuestphaliæ nomē habet, summa difficultate ac triginta duorū annorū bello ad fidē Christianā adducta, feliciter cōtra Hūnos, Hispanos, Britannos, & alias q̄sdā in Italia natiōes pugnauit. Deinde Hadriani Pontificis rogatu in Italia Lōgobardos vicit, totaq; Italia expulit, qui eam circa CCIIII. prope annos occuparunt. Hinc bellum aduersus Saxones redintegrat.

¶ Leo Constantini filius in oriente annis quinqne imperat, qua tempestate Imperium continuo id occupantibus Barbaris ad occasum rendit, ad Gallos maxime Romanis spectantibus, Carolus Magnus nobiles aliquot Hispaniæ vrbes vastat, eo quod fidem Christianam recusarent.

¶ Constantinus proximi Leonis filius, cum matre hyrene imperat annis duo de viginti, sed nihilo maiore gloria quam pater. At Carolus M. superatis Hunnis Pannoniam ac reliquas vicinas regiones vastātibus, onustū magnis spolijs exercitum in Italiā reduxit, vt reliquias Hunnorū, q Græcorū præsidio istuc redierant, deleret. Ad
B Menapios in Galliam reuertitur, & Aquisgrani, quo loco propter aquas calidas plurimum est vsus, ædem sacram virgini Matri constituit, multisq; donarijs Roma Rauennaq; aduectis insigne reddidit. Constantinus matre Hyrene per vim eiecta, nobiles aliquot, quasi cum matre cōspirassent trucidat. Deinde Hyrene Constantinū filium captum oculis priuat, ac sola regnat annis IIII. vsq; ad Caroli Imperium. Verum duo proximi Leo & Constantinus, inter Imperatores à multis non numerantur: vel propter noīm similitudinem, seu quod gesta eorum intra famam nec gloriæ nec opinionis alicuius fuere, seu quod à tēporibus Caroli Magni Imperatores orientales in Chronicis prætermissi sunt, imperio translato ad Gallos, nón desierunt tamen continuo post Carolum M. Imperatores in oriente. Nam proximo Constantino successit Nicephorus annis VIII. Hinc Stauratus anno I. cui successit Michael annis II. post quem Leo Bardi filius annis octo, deinde Michael alter annis IX. deinde Theophilus annis XV. deinde Michael & Theodorus simul annis II. Deinde Basilius XVII. Deinde Leo. XVII. deinde Constantinus cum Alexandro. Postremo plures, quorum vltimus computatur vsque ad Othonem tertium. Verum hos multi prætermittunt, q Imperij à Carolo M. potior pars & celebrior ad Gallos, deinde vniuersum ad Germanos translatum sit. Rectius igitur numeratur post Cōstantinum Hyrenæ filium Carolus, quàm alij. Quod ob id apposui, ne turbet quenquam, si forte plures numerent ab hoc Constantino vsque ad Othones quàm nos posuimus: hic enim ordo ad temporum rationem magis est idoneus.

Carolus Magnus postquam triginta tres annos à morte Pipini patris Gallos, Hispanos, Germanos, Britannos, reliquasq; gētes (q̄s partim armis, partim hūanitate, partim virtute ad se traxit) imperio tenuisset, à Leone Pontifice M. eius noīs tertio, quem p iniuriā à Romanis eiectū, in pristinā dignitatē restituit, Augusti nomē accepit renouauit, ac assumpto impio in Italia primus occidētaliū regū impauit Roma

perio abdicato ac in priuatum sese redigēs modum, ab Arnulpho patruele Germanorum rege aleretur Remigius Antisidorensis scriptor claret.

¶ Arnulphus filius Caroli Magni II. & nepos Caroli Calui rex Germaniæ regnat post Carolum proximum annis XII. Formosum Romanū Pontificem ab æmulis iniuria magna affectum, ad pristinam dignitatem reduxit. A quo deinde imperij titulis insignitus. Stephanus Pontifex antecessori suo infensus contra concessiones eius concilium cōuocat, & coram cadauer Formosi omni dedecore affectum in Tyberim projicitur. Saraceni iterum Siciliam occuparunt. Arnulphus postquam Moguntiacos debellasset, Nortmannos in Aquitania bello aggreditur, in quo interijt Pthiriasi. Mortuo Arnulpho imperatore, dolentibus plurimum Romanis atque vniuersis Italiæ populis, quod ad Germanos Imperium translatum esset, Transalpini Imperatores nulli à Romanis Pōtificibus imperij dignitate insigniūt vsq; ad Othonem. Per id tempus Brengarij duo, Rudolphus, Hugo regnum in Italia occuparūt.

¶ Ludouuicus Arnulphi filius à Germanis imperator creatur, qui regnauit annis sex: quo tempore Brengarius à Longobardis creatus in Italia imperat. itaque hic finis Imperij Gallicani esse cepit, quod circiter annos C. & XX. durauit.

¶ Conradus in Germania imperium tenuit annis VII. Interea apud Romanos Berengarius alter. Pannonij vicinas regiones multū depopulant, & Saraceni Aphricani Apuliam occupant. At Pontifex Iohannes auxilio Alberici, qui in agro Pyceno dominabatur adiutus, eos iterum Italia exterminat: vltimus hic fuit e progenie Caroli Magni.

¶ Henricus comes apud Saxones Othonis filius, annis regnauit XVIII. qui magna dissidia excitauit regni cupiditate, quæ post sexaginta annos vixdum tolluntur, à tempore scilicet Ludouuici vsque ad Othonem primum. Interea Hugo regnū occupat in Italia: hic regnum Francorum initium habet monarchiæ Gallicanæ, quo-B rum primus fuit Rodolphus dux Burgundionum. Pannonij duce Alberico, Hetruriam depraedantur. Lotharius Hugonis filius imperium accipit post patrem, & tenet annis II. Hac tempestate sol diebus aliquot sanguine manare est visus, maxima peste ac morborum grassatione subsecuta.

¶ Otho primus Henrici superioris filius ex Saxonum ducibus primum Germaniæ, deinde & Italiæ regnum tenuit annis XXX. Hic primus fuit ex Germanis Imperator agnitus, coronatus Aquisgrani ab Hildiberto Moguntinensi Episcopo. Hinc Imperium ad Germanos translatum computatur, Pannones seu Hungari Germaniæ superiorem regionem occupantes, exterminantur tribus eorum ducibus ex arboribus suspensis. Berengarius tyrannidem in Italia exercens, ab Othone rogatu Romanorum regno deijcitur. Apud Ticinum vxorem eius captam red mit, ac sibi eam coniugem sociat, nomine Adalindam. Iohanne Pontifice in omnem luxum dissoluto, Otho à Romanæ ecclesiæ patribus euocatus Germania, vt corruptos Pontificis mores emēdaret, Romam proficiscitur: in qua vrbe amplissimis honoribus venera tus Imperij titulos & dignitates suscepit. Pontifex vero ad honestam vitam sæpius exhortatus, cum de eius emendatione tandem esset desperatum, præsente Othone Pontificatu sese abdicare cogitur. Postea discordiæ ingentes de Pontifice delegēdo sunt ortę, alium plebe, alium patribus creantibus Pontificem. Imperator in terra obijt Viennæ apud Pannones.

¶ Otho alter superioris Othonis filius imperat annis XVI. paternæ virtutis & stemmatis imitator, Iohannem Pontificem captum & in exilium missum restituit. Qui reuersus diuersæ factionis principes grauiter punit, atque ob remunerationem collati beneficij Othonem filium Othonis huiusce Augustum appellat: ipse imperatorem Nicepheram Constantinopolitanum à Græcis pulsum restituit, vxorem accipit sororem Nicephoræ. Mox Græcos magna strage Italiam inuadentes superat. Moritur deinde Romæ, ac in Basilica B. Petri amplissimo funerali honore sepelitur.

¶ Otho III. Othonis secundi filius imperat annis XIX. & ipse paternæ gloriæ illustrator & imitator. Coronatur à Gregorio Pontifice anno imperij sui XI. Carolo fi

A XX. patre nihilo præstantior. Nam profectus Romam vbi benigne & summo honore vrbis receptus esset, Paschalem Pontificem & vniuersos ecclesiæ prælatos p fraudem intercepit, ac eorum bona depredatur. Postea cum aduersantibus patribus inaugurationem imperij obtinere nequiret, Mauritium suæ partis Archiepiscopum eius officij gratia euocauit. In Francia post Philippum regnat Ludouuicus annis XX. Hierosolymis Balduino succedit Balduinus alter, rex III. ex nostris. In agro Flaminiano & Aemiliano mēse Iunio sanguine pluit. Secuta est hyems asperrima, in qua & fruges & plurimæ quadrupedes necnon & homines periere.

¶Lotharius secundus eius nominis filius Gerhardi ducis Saxonū, imperauit annis XI. bonum virum ac Imperatorem agens: quippe qui sic imperium administrauit, vt facile laudem apud omnes inueniret. Innocentium Pontificem propter Romanorū factiones qui Anacleto fauebant, sua sponte in Galliam digressum restituit. A quo & imperij authoritatem suscipiens coronatus est. Bohemos defectionem moliētes coercuit. Hierosolymis regnat Fulco superioris Balduini Gener annis XI. rex IIII. Maximus in Gallia æstus, vt & syluæ aliquot & nemora magnis incendijs absumpta sunt. Imperator ex Italia in patriam reuertens Veronæ moritur.

¶Conradus Henrici Imperatoris V. ex filio nepos Sueuus, electus Confluentiæ in Germania, imperauit annis XIIII. exercitum duxit Constantinopolim exceptus Emanuelis simulata amicitia & fide, vt euentus docuit: Nam cum ad profectionem quam parabat polliceret ei commeatum sese præstiturū cuncta veneno infecit. Vnde exercitus ad summam calamitatem est adductus. Fulcone mortuo apud Hierosolymā, succedit Balduinus filius qui regnum tenuit annis XXIIII. Mesopotamij ad fidem Christi conuertuntur magno promiscui sexus numero.

¶Fridericus proximi Conradi frater, cognomēto Barbarossa Sueuorum rex, an
B nis imperat XXXVII. Bohemos ad regni formam redegit. Cum Alexandro pontifice grauissimas (à cuius antecessore insignia imperij acceperat) inimicitias gessit, à quo & excōmunicat. Mediolanū post decēnouenale obsidionē captū, magna ex pte subuertit, captū post septēnalē obsidionē. Turcis Iconiū ac armeniā armis ademit. Quo bello dū in Syriæ qdā flumine lauaret, aq̃ suffocatus imprudēs interijt. Amaric' fr Balduini Hierosolymis regnat annis XII. Corpa triū Magorū Mediolanū añ e Persia aduecta, à Rodolpho Agrippinensium Archiepiscopo Coloniam transferuntur. Anno sequenti Nonis Septemb. visi sunt in cæli regione occidua tres soles duabus horis, & nocte quę sequentē diem est insecuta, tres lunæ. Terremotus insecutus est, q̃ ciuitates aliquot in Syria ac Sicilia absorptæ sunt multæ labe factatæ. Petrus Lōbardus author Sententiarum clarus habetur Parrisiensis episcopus, & Petrus Comestor qui scripsit historiam ecclesiasticam. Amarici superioris filius Balduinus Hierosolymis regnat annis VI. rex VII. Hic lepra infectus vxorem non duxit: quare cum finem vitæ suæ intellexisset, Sybillam sororis suæ filium puerum adhuc sub tutela Tripolitani comitis regnare iussit. Sybilla mater, quæ matrimonium repetijt Guidonem maritum regnare curauit, inter quem & Tripolitanum perniciosa dissentio exoritur, in qua comes Saladino Aegyptiorum regi adhærens maximum detrimētum nostris comparauit. Ille enim per nostrorum discordias vires adeptus, post maximam Christianorum stragem Hierosolymam capit. Quam vrbem post Godefridum Christiani regis per duodenonaginta annos cum magna gloria possederunt.

¶Henricus Frederici superioris filius, imperat annis X. Coronatus Aquisgrani. Siciliam hic cepit, in qua aliquandiu commoratus, moritur. Panormi hac tempestate pluit imbre lapideo, magnis coortis tempestatibus in agro Bononiensi.

¶Philippus Henrici proximi frater, ab Henrico Imperator designatus, electoribus creantibus Othonem fratrem ducis Saxonum, quem Innocentius III. confirmauit. Quod vbi Philippus intellexit, collecto valido exercitu, Othonem bello persequitur, ac fugientē Coloniā Agrippinā, eū istic lōga ac graui obsidione tādē fugat. Colonia longo bello, fatigata Philippum' Imperatorem agnoscit, reliquis principibus(q ad eā vim exercitus tūc parati nō essent)pmittētibus. Pace itaq; facta, impe

A cedit Philippus filius cognomine Pulcher annis XXIX. Fœmina quædam Romana parit puerum, crinibus & vnguibus similem vrsæ: quidam aiunt hanc fuisse Nicolai pontificis concubinam. Post Rodulphum interregnum fuit vno anno.

¶ Adulphus comes à Nashau principibus Germaniæ Imperator decernitur, cum magna inuidia Alberti Rodulphi proximi Imperatoris filij: seu quod patri per electionem suo non esset suffectus, seu quod inferiori loco natus ac minore populorum ac fortunarum frequentia infirmior, contemptior haberetur. Orto bello inter hunc & Albertum, cum quo principes alij aliquot egerunt in prælio. Superatus militum indigentia occiditur, anno ab electione sexto apud Vuormaciam.

¶ Albertus filius Rodulphi Imperatoris Austriæ dux, regnat annis X. hic cum superato Adulpho electus audiret se Imperatorem non magna concordia principum (apud quos eius rei potestas esset) creatum, fecit eis potestatem iterum eligendi, ne armis magis quam principum consilio Imperium arripuisse diceretur. Postea igitur consentientibus electoribus Imperator fit, vir ad rem militarem gerendam plane factus. Bonifacius pontifex primum instituit Iubileum. Magna seditio in Gallia coorta infimæ conditionis hominum: & superiores facti Fraucorum copias superant & crudelissime interficiunt. Franciscus Petrarcha clarus habetur. Albertus naui descendens à nepote interficitur.

¶ Henricus Francofurdiæ electus imperat annis V. Ad Italiam profectus Mediolani coronatur. Hinc Romam pergens, per contentionem coronatur. Hinc ad Florentinos conuersus, ad ædem Saluianam sub ipsis pene vrbis mœnibus castra ponit. Deinde Pisis comparato exercitu, Robertum Apuliæ regem bello petit. In qua expeditione moritur veneno, vt quidam volunt, quod ei porrigeret (curantibus Forentinis) monachus quidam Dominicanus. Rhodus nobilis insula in mari Carpathio, in
B Christianorum potestatem venit. Apparuerunt hac tempestate noctibus, plures lunæ, fax ardens per cælum ferri visa est. Interregnum factum anno vno, propter contentionem de Imperatore deligendo, in quo alij Ludouuicum, alij Fredericum elegerunt: quamobrem inter eos pugnatum est annis VIII. sed Ludouuicuss tandem superior regnauit solus annis XXIIII.

¶ Ludouuicus dux Boariorum seu Bauarorum, in vniuersum imperat annis XXXII. solus XXIIII. Cum Frederico in armis annis VIII. Contemptor sedis Romanæ: ob id Iohannes Pontifex ei ecclesiæ communione interdixit, & varijs multisque censuris publice condemnauit. Ludouuicus tamen magnis viribus in Italiam ire perrexit, ac Romam veniens contra phas & Pontificis voluntatem, à Scarra Columnensi solennitate aut ceremonijs consuetis obseruatis coronatur, & sua sententia Pontificatum Iohanni abrogat, & Petrum Corbanensem ordinis Minorum Pontificem creat. A quo iterum sibi coronam imponi iubet, & sibi mutuo falsæ dignitatis falsi sunt authores. Hunc Corbonensem pontificem Pisani, apud quos eum Imperator in Germaniam transiens reliquerat, capiunt: & ad Iohannem pontificem tunc Auinione agentem mittunt, apud quem seu temeritatem seu errorem confessus atque mortem deprecatus, donec honesto carcere triennio post interijt. Ludouuici Philippi regis filius regnat Francis annis duobus & mensibus tribus. Huic succedit Iohannes filius eius puer, diebus XX, post quem Philippus Ludouuici frater annis XV. Deinde regnat Carolus filius Philippi annis VI. Auinione moritur Iohannes pontifex, anno ætatis suæ XC. qui reliquit decies centena XXVM. nec legitur alijs temporibus Romana ecclesia fuisse locupletior. Christiani Turcas superant, & Smirnam capiunt. ¶ Carolus Bohemus Iohannis Lutzenburchi filius imperat annis XXXII. Imperij competitores strenuos habuit, Eduardum Britannicum & Guntherum Suuartsenburgum, Romæ solenni celebratione inunctus ab Innocentio X. summa tranquillitate Imperij insignia accipit. Pragam ciuitatem vnam omnium maxime coluit ac studijs celebrem reddidit, circa Imperij res indiligentior paulo. Hic author fuit tabularum Imperialium, quam bullam auream vocant, in qua continentur ceremoniæ, quibus vtuntur principes electores ad regem ac Imperatorem Romanum creandum. Statuit quoque, ne quisquam ad electionem Im-

A ratẽ redintegrarũt, clari in hoc cõcilio habent Ambrosius Canraldulensis, & Nicolaus Euboicus vterq; Latine & Græce ꝑdoctus, & oĩbus bonis disciplinis ornatus.

¶ Fredericus Austriæ dux, post Albertũ imperat annis LIIII: magna virtute multisq; ingenij dotibus locupletatus, religiosus in primis, & æquus erga oẽs, Hierosolymã religionis causa profectus sacra loca deosculatus incolumis reuersus est. Coniugem habuit Leonorã regis Portugalloꝝ filiam, forma ac probitate iuxta laudatã, liberos ex ea sustulit Christophoꝝ, morte immatura absumptum, Maximilianum & Margaretam. Principũ cõuentus in Germania ab eo primũ sunt instituti. Multa bella partim ab eo, partim sub eo gesta sunt, imperauit eñ diutissime. Bellum aduersus Turcas gerẽ, in quo supra XXXM, Turcaꝝ perierũt, ex ↄ̃tris rex Hungarorũ ipse Ladislaus, Cardinalis Iulius Cæsarinus, & ipse dux belli à Romano Pontifice emissus. Constantinopolis Romanæ sedis semper æmula, à Mahometo imperatore Turcarum obsessa, & per dies L. summis viribus oppugnata, & tandem crudelissimis cędibus expugnata. Cõstantini Imperatoris caput e lõgo stipite supra mœnia collocatum, extra omnem humanitatẽ atq; misericordiam in quoslibet est sæuitum. Heluetij aduersus gentẽ peregrinã quandam, quam Delphinas filius Ludouici regis Galloꝝ eduxit, vario marte pugnatum est: bellum renouatur inter Hungaros & Turcas, ingenti numero vtrunq; cadente. Indulgentias primum Germania magna religione ac veneratione accepit. Turca iteꝝ à Rodo magna tamen nostrorum clade pellitur. Frederico mortuo in Lintz. Maximilianus eius filius succedit q̃ cum patre imperauit septem annis.

¶ Maximilianus post mortem patris annis imperat XXVI. Mariam filiam Burgũdiorum ducis coniugem habuit, ex qua sustulit binos liberos, Philippũ huiusce nostri imperatoris Caroli V. patrem, & Margaretam quę ex equo delapsa mortua est.

B Vir ingenio admodum placido, ingeniorum bonoꝝ liberalis cultor, prudens ac exquisiti concilij, parcus humani sanguinis, ingenio nihil feroci, sed cunctantiore paulo: bella tamen aduersus Venetos diu gessit. Franciscus à Sickingen genere militari ortus, ciuitates aliquot obsedit, regni (vt creditum fuit) auidus, superatur principe Palatino, Treuirẽsi & Hesso, ictus bombarda interijt in castro suo ab superioribus obsessus Nanstal. In Dalmatiæ & Pannoniæ finibus magna rusticoꝝ aduersus principes & magistratus eruptio. Erasmus Roterodamus literaꝝ decus primum in Germania, deinde per vniuersum orbem clarus habetur, moritur Basileæ anno domini MDXXXVI. Paulo pontifice Romæ imperante. Martinus Lutherus Saxo monachus Augustinensis aduersus indulgentias Roma missas, pauca quædam mouens, mox liberius Romano põtifici sese opponit, deinde paulatim plura & maiora ab ecclesia dogmata diu obseruata reprehendit, nunc per vniuersam Europam pene non incognitus, magna in ecclesia dissentione, alijs eum reprehendentibus, alijs cõmendantibus. Velit deus vt per spiritum eius concordiæ ac vnitatis largitorem post has dissentiones aliquando in fidei ac religionis vnitatem redigamur.

¶ Carolus huius nominis V. Hispaniæ ac Siciliæ rex &c. Maximiliani ex filio nepos, Francfurdiæ electus ac hucvsq; (q̃ annus est à Christo nato milesimo quingẽtesimotrigesimosexto) annis imperauit XXVI. à Leone põtifice Imperator declaratus, postea Aquisgrani solenni principum conuentu inunctus: vir magna animi fortitudine ac ingenij dotibus cumulatus, quẽ deus diu impio suo seruet. Bellum gessit in Gallia Cisalpina maximum ac diuturnum, in quo Franciscus Gallorum rex (q̃ tum in castris habuit decies centena milia hominum) superatus ac captus, dein datis obsidibus filijs rex ipse dimittitur, ac datis pacis conditionibus, regi sororem suam Imperator sociat vxorem. Anno MDXII. Turcarum imperator Solimon aduersus Rodum insulam bellum redintegrat, in qua ciuitatem eiusdem nominis post grauissimam oppugnationem, magna multitudine hoĩm vtrinque cadentiũ tandẽ vincit.

¶ Ferdinandus rex Bohemorum ac Hungarorum, Archidux Austriæ, anno MDXXXI. Coloniæ præsentibus principibus electoribus ac fratre Carolo, rex Romanorum est creatus. Bellum gessit in Pannonia aduersus Iohannem Comitem à Vueida

A

Anni domini.	Numerus imperatorum.	Nomina.	Anni imperij.	Menses.
718.	69.	Theodosius II.	1.	0.
719.	70.	Leo III.	24.	0.
743.	71.	Cōstātinus V.	35.	0.
778.	72.	Leo III.	5.	0.
783.	73.	Cōstātinus VI.	13.	0.
802.	74.	Carolus.M.	14.	0.
816.	75.	Ludouuicus	25.	0.
841.	76.	Lotharius	15.	0.
856.	77.	Ludouicus II.	21.	0.
877.	78.	Carol. II.Cal.	6.	0.
883.	79.	Caro.III.Cras.	12.	0.
895.	80.	Arnulphus	12.	0.
907.	81.	Ludouuic. III.	6.	0.
913.	82.	Conradus	7.	0.
920.	83.	Henricus	18.	0.
938.	84.	Otho II.	30.	0.
968.	85.	Otho III.	16.	0.
985.	86.	Otho IIII.	19.	0.
1004.	87.	Henricus II.	19.	0.
1023.		Interregnum	2.	0.
1025.	88.	Conradus II.	15.	0.
B 1040.	89.	Henricus III.	18.	6.
1058.	90.	Henricus IIII.	50.	0.
1108.	91.	Henricus V.	20.	0.
1128.	92.	Lotharius II.	11.	0.

Anni domini.	Numerus imperatorum.	Nomina.	Anni imperij.	Menses.
1139.	93.	Conradus III.	14.	0.
1155.	94.	Fredericus	37.	0.
1190.	95.	Henricus VI.	10.	0.
1200.	96.	Philippus II.	9.	0.
1209.	97.	Otho V.	3.	0.
1212.	98.	Fredericus II.	33.	0.
1245.		Interregnum	28.	0.
1273.	99.	Rodolphus	19.	0.
1292.		Interregnum	1.	0.
1293.	100.	Adulphus	6.	0.
1299.	101.	Albertus	10.	0.
1309.	102.	Henricus VII.	5.	5.
1314.	0.	Interregnum	1.	0.
1315.	103.	Ludouuic. III.	33.	0.
1348.	104.	Carolus IIII.	32.	0.
1380.	105.	Vincislaus	22.	0.
1402.	106.	Robertus	10.	0.
1412.	107.	Sigismundus	27.	0.
1440.	108.	Albertus II.	2.	0.
1442.	109.	Fredericus III.	54.	0.
1494.	101.	Maximilianus	26.	0.
1520.	102.	Carolus V. sol.	11.	0.
1531.	103.	Carolus cū fratre suo Ferdinando, donec uolet deus optimus maximus.		

CATALOGVS

OMNIVM SVMMORVM PONTIFICVM EX

Eusebio, Hieronymo, Prospero, & Palmerio desumptus, cum annorum ac mensium additione vsque ad Paulum III.

Anni domini.	Numerus Pontificum.	Nomina.	Anni pōtificij.	Menses.
44.	1.	Petrus	25.	0.
71.	2.	Linus	11.	0.
83.	3.	Anacletus	12.	0.
95.	4.	Clemens	9.	0.
102.	5.	Euaristus	9.	
105.	6.	Alexander	10.	
122.	7.	Sixtus	10.	
131.	8.	Thropborus	11.	
142.	9.	Hyginus	4.	
147.	10.	Pius.	12.	
159.	11.	Anicetus.	9.	4.
177.	12.	Eleutherius.	21.	6.
198.	13.	Victor.	10.	5.

Anni domini.	Numerus Pontificum.	Nomina.	Anni pōtificij.	Menses.
208.	14.	Zepherinus.	9.	
217.	15.	Calixtus.	5.	2.
222.	16.	Vrbanus.	8.	2.
230.	17.	Pontianus.	9.	5.
290.	18.	Antherus.	3.	1.
242.	19.	Fabianus.	13.	11.
255.	20.	Cornelius.	3.	
258.	21.	Lucius.	3.	2.
261.	22.	Stephanus.	3.	3.
264.	23.	Sixtus II.	2.	9.
266.	24.	Dionysius.	6.	2.
272.	25.	Felix.	4.	3.
276.	26.	Euticianus.	8.	10.

	Anni domini.	Numerus Pōtificij.	Nomina.	Anni pōtificij	Menses.
A	954.	135.	Iohan.XII.Ro.	8.	7.
	963.	136.	Benedictus V.	0.	3.
	963.	136.	Leo VIII. Ro.	1.	5.
	965.	138.	Iohannes XIII.	8.	0.
	973.	139.	Benedictus VI.	1.	7.
	975.	140.	Donus II.	1.	6.
	975.	141.	Bonifacius VII.	0.	2.
	976.	142.	Benedictus VII.	8.	0.
	984.	143.	Iohannes XIIII.	0.	8.
	984.	144.	Iohannes XV.	0.	4.
	985.	145.	Iohannes XVI.	10.	5.
	995.	146.	Gregorius V.	1.	8.
	996.	147.	Iohannes XVI.	1.	0.
	997.	148.	Syluester II.	4.	0.
	1002.	149.	Iohan. XVIII.	0.	5.
	1002.	150.	Iohannes XIX.	5.	8.
	1007.	150.	Sergius IIII.	3.	
	1010.	152.	Benedictus VIII.	11.	10.
	1022.	153.	Iohannes XX.	11.	0.
	1033.	154.	Benedictus IX.	13.	3.
	1046.	155.	Syluester III.	0.	2.
	1046.	156.	Gregorius VI.	2.	0.
B	1048.	157.	Clemens II.	1.	0.
	1049.	159.	Damasus II.	0.	1.
	1049.	159.	Leo IX.	5.	6.
	1054.	160.	Victor II.	2.	8.
	1059.	161.	Stephanus IX.	0.	10.
	1059.	162.	Benedictus X.	0.	9.
	1060.	163.	Nicolaus II.	3.	0.
	1063.	164.	Alexander II.	11.	8.
	1074.	165.	Gregorius VII.	12.	0.
	1086.	166.	Victor III.	2.	9.
	1089.	167.	Vrbanus II.	12.	4.
	1100.	168.	Paschalis II.	18.	5.
	1118.	169.	Gelasinus II.	1.	
	1119.	170.	Calistus II.	6.	0.
	1125.	171.	Honorius II.	5.	2.
	1130.	171.	Innocentius II.	13.	8.
	1144.	172.	Celestinus II.	0.	5.
	1144.	173.	Lucius II.	0.	11.
	1145.	174.	Eugenius III.	8.	7.
	1153.	175.	Anastasius IIII.	1.	5.
	1155.	176.	Hadrianus IIII.	4.	10.
	1160.	177.	Alexander III.	22.	0.
	1182.	178.	Lucius III. Thus.	4.	2.
	1186.	179.	Vrba. IIII. Lōgob.	2.	0.
	1188.	180.	Gregorius VIII.		2.
	1188.	181.	Clemens III. Ro.	3.	5.
	1192.	182.	Celestinus III.	6.	8.
	1199.	183.	Innocent. III. Cāp.	17.	0.
	1216.	184.	Honorius III. Ro.	10.	2.
	1227.	185.	Gregorius IX.	14.	0.
	1241.	186.	Celestinus IIII.	dies	17.

Anni domini.	Numerus Pōtificij.	Nomina.	Anni pōtificij	Menses.
1248.		Vacat	1.	9.
1243.	187.	Innocentius IIII.	11.	3.
1254.		Vacat II.	2.	0.
1256.	188.	Alexā. IIII. Cāp.	6.	6.
1262.	189.	Vrba. IIII. Gal.	3.	1.
1265.		Vacat III.	0.	5.
1266	190.	Clemens IIII.	3.	9.
1270.		Vacat IIII.	2.	0.
1272.	191.	Gregorius X.	4.	0.
1276.	192.	Innocentius V.	0.	6.
1276.	193.	Hadrianus V.	0.	1.
1276.	194.	Iohannes XXI.	0.	8.
1277.		Vacat V.	0.	6.
1277.	195.	Nicolaus III.	3.	9.
1283.	196.	Mart. IIII.	4.	2.
1287.	197.	Honor. IIII. Ro.	1.	0.
1288.		Vacat VI.	0.	10.
1289.	198.	Nico. IIII. Lōgo.	4.	1.
1292.		Vacat VII.	2.	3.
1294.	199.	Celestinus V.	0.	5.
1294.	200	Bonifa. VIII.	8.	9.
1304.	201.	Benedictus XI.	0.	9.
1305.		Vacat VIII.	2.	0.
1306.	202.	Clemens V.	8.	5.
1315.		Vacat IX.	2.	3.
1317.	203.	Iohannes XXII.	18.	4.
1335.	204.	Benedictus XII.	7.	0.
1342.	205.	Clemens VI.	12.	0.
1354.	206.	Innocentius IX.	10.	0.
1364.	207.	Vrbanus V.	8.	0.
1372.	208.	Gregorius XI.	7.	5.
1380.	209.	Vrbanus VI.	11.	8.
1391.	210.	Bonifacius IX	14.	9.
1406.	211.	Innocētius VII.	2.	0.
1408.	212.	Gregorius XII.	2.	7.
1411.	213.	Alexander V.		11.
1412.	214.	Iohannes XXIII.	5.	10.
1417.		Vacat X.	2.	6.
1419.	215.	Martinus V. Ro.	13.	3.
1433.	216.	Eugen. IIII. Ven.	16.	0.
1448.	217.	Nicolaus V.	8.	0.
1456.	218.	Calixtus III.	3.	5.
1459.	219.	Pius II. Senensis	6.	0.
1465.	220.	Paulus II. Venet.	7.	1.
1472.	221.	Sixtus IIII. minor.	13.	0.
1485.	222.	Innocētius VIII.	7.	11.
1493.	223.	Alexand. VI. Hisp.	11.	0.
1503.	224.	Pius III.	diebus	27.
1503.	225.	Iulius II. ligur.	10.	0.
1513.	226.	Leo X. Flo.	9.	0.
1522.	227.	Hadrian. VI. Bata.	1.	7.
1523.	228.	Clemens	11.	0.
1534.	229.	Paulus III. Ro.		

DE RELIQVIIS SEXTAE AETATIS. C
Caput LXVII.

HAec de cursu præteriti seculi ex hebraica veritate prout potuimus elucubrare curauimus, æquum rati vt sicut græci LXX. translatorum editione vtentes, ac ea sibi suisq; temporum libros condidere, ita & nos qui per beati interpretis Hieronymi industriam puro hebraicæ veritatis fonte potamur, temporum quoque rationem iuxta hanc scire queamus. Quod si qui laborem hunc nostrum culpauerint esse superfluum, accipiant hi quicunq; sunt iustum salua charitate responsum, quod præfatus Hieronymus priscæ † cosmographiæ calumniatoribus reddit, vt si displicet non legant. Cæterum cunctis in commune suademus, vt siue quis ex hebraica veritate, quæ ad nos per memoratum interpretem pura peruenisse etiam hostibus Iudæis in professo est: siue ex LXX. Interpretum translatione, quæ vel minus sollicite primo edita est, vt multi adstruunt, vel post à Gentilibus corrupta vt beato Augustino videtur: seu certe ex vtrisque commixto opere codicibus, vt sibi visum fuerit temporum cursum notauerit: & siue prolixiora, seu breuiora transacti seculi tempora signauerit, aut signata repererit, nullatenus tamen ex hoc longiora vel breuiora quæ restant seculi tempora putet, memor semper dominicæ sententiæ: Quia de die vltima & hora nemo scit, neque angeli cælorum, nisi pater solus. Neque enim vllatenus sunt audiendi, qui suspicantur huius seculi statum sex milium annorum ab initio fuisse definitum. Et ne contra sententiam domini venire videantur, addunt, incertum mortalibus quoto anno sextæ millenariæ partis venturus sit dies iudicij: cuius tamen aduentus maxime circa terminum sexti millenarij debeat sperari. A quibus si quæris, vbi hæc putanda vel credenda legerint? Mox stomachantur, quia aliud quid respondere non habent: An non legisti, inquiunt, in Genesi, quia sex diebus mundum fecerit deus? Vnde merito credi debet eum plus minus sex milibus annorum esse staturum. Et quod est grauius, fuere qui propter septimũ diem, in quo requieuit deus ab operibus suis, sperarent post sex annorum milia sanctorum laboris in hac vita mortali, septimo mille annorum curriculo eos post resurrectionem in hac ipsa vita immortales in delicijs & multa beatitudine regnaturos esse cum Christo. Verum hijs, quia hæretica sunt & friuola, funditus omissis, intelligamus syncere & catholice sex illos dies, in quibus mundi huius ornatum perfecit deus: & septimum, in quo ab omni opere suo requieuit, quem ob id perpetuæ quietis benedictione sanctificauit, non sex annorum milia seculi laborantis, & septimum regni beatorum in terra cum Christo, sed sex potius ætates significare mundi labentis, in quibus sancti laborant in hac vita pro Christo, & septimam perpetuæ quietis in alia vita, quam solutæ à corporibus percipiunt animæ sanctæ cum Christo. Quod animarum sabbatum tunc inchoasse recte creditur, cum primus Christi martyr carne occisus à fratre, mox anima est æternã trãslatus in requiem. Tunc autem perficietur, cum in die resurrectionis animæ etiam corpora incorrupta recipient. Et quia nulla ætatum quinque præteritarum mille annis acta reperitur, sed aliæ plures annos, aliæ pauciores habuere, neque vlla alteri similem habuit summam annorum, restat vt pari modo hæc quoque quæ nunc agitur, incertum mortalibus habeat suæ longitudinis statum: soli autem illi cognitum, qui seruos suos accinctis lumbis, lucernisq; ardentibus vigilare præcepit, similes hominibus expectantibus dominum suum, quando reuertatur à nuptijs.

† chronographiæ.

D

DE TRINA OPINIONE FIDELIVM QVANDO VENIAT DOMINVS. Cap. LXVIII.

CVius quidem aduentus horam merito sancti omnes diligunt, & citius adesse desiderant: sed periculose satis agunt, si qui hanc prope aut longe sit putare vel prædicare præsumunt. Vnde pulcherrime beatus Augustinus remoto illo seruo

A nequam qui dicit in corde suo: moram facit dominus meus venire: iste quippe procul dubio domini sui odit aduentum, dat exemplum de tribus seruis optimis, aduentum domini sui sitienter desiderantibus, vigilanter expectantibus, fideliter amantibus, quorum vnus dicit: vigilemus & oremus, quia citius venturus est dominus. Alter dicit: Vigilemus & oremus, quia breuis & incerta est ista vita, quamuis tardius venturus sit dominus. Tertius dicit: Vigilemus & oremus, quia & breuis atque incerta est ista vita, & nescimus tempus quando vẽturus sit dominus. Proinde si hoc factum fuerit quod prædixerat primus, gaudebunt cum illo secundus & tertius: Si autem factum non fuerit, metuendum est ne perturbentur qui illi crediderant, & incipiant aduentum domini non tardum putare, sed nullum. Qui autem credunt quod dicit secundus, tardius esse dominum venturum, si falsum fuerit inuentum, citius domino veniente, nullo modo qui ei crediderant turbabuntur in fide, sed inopinato gaudio perfruentur. Quapropter qui dicit dominum citius esse venturum, optabilius loquitur, sed periculose fallitur. Qui autem dicit dominum tardius esse venturum, & tamen credit, sperat, amat eius aduentum, profecto de tarditate eius etiam si fallitur, feliciter fallitur. Habebit enim maiorem patientiam, si hoc ita erit, maiorẽ lætitiam si non erit: ac per hoc ab eis qui diligunt manifestationem domini ille auditur suauius, isti creditur tutius. Qui autem quid horum sit verum ignorare se cõfitetur, illud optat, hoc tolerat. In nullo eorum errat, quia nihil eorum aut infirmat aut negat.

DE TEMPORIBVS ANTICHRISTI.

Caput LXIX.

B

DVo sane certissima needum instantis dei iudicij habemus indicia, fidem videlicet Israëliticæ gentis, & regnum, persecutionemq́ Antichristi, quam videlicet persecutionem trium semis annorum futuram fides ecclesiæ tenet. Sed ne hæc improuisa veniens, omnes passim quos imparatos inuenerit inuoluat, Enoch & Heliam maximos prophetas & doctores ante huius exortum venturos in mundum, qui Israeliticam plebem ad fidei conuertant gratiam, atque ad pressuram tanti turbinis in parte electorum insuperabilem reddant. Qui cum ipsi primo tres semis annos prædicauerint, & sicut de vno eorum † Helia propheta Malachias prædixit, cõuerterint corda patrum in filios. i. antiquorum fidem dilectionemq́ sanctorum in eorum qui tunc victuri sunt mente plantauerint, tunc excandescens illa horrenda persecutio, ipsos imprimis martyrij virtute coronet: deinde cæteros fideles corripiens, vel martyres Christi gloriosissimos, vel damnatos apostatas faciat. Quod significare videtur apostolus Iohannes, ita scribens in Apocalypsi: Atrium autem quod est foris templum eijce foras, & ne metieris illud, quoniam datum est gentibus, & ciuitatem sanctam calcabunt mensibus XLII. id est, eos, q nominetenus fideles sola exteriora diligunt, ab electorum sorte separatos ostendit: quia & ipsi ad persequendã ecclesiam conuertẽtur nouissima illa persecutione trium semis annorum: Et dabo, inquit, duobus testibus meis, & prophetabunt diebus MCCLX. amicti saccis, id est, arctissimis cõtinentiæ & pressuraꝝ laboribus accincti prædicabunt. Et paulopost: Et cum finierint, inquit, testimonium suum, bestia quæ ascendit de abysso faciet aduersus illos bellum, & vincet eos, & occidet illos, & cætera. Quibus ministros eiusdem bestiæ, id est, Antichristi, de occisione † horum duorum testium, id est, martyrum, lætaturos, eisdemq́ etiã mortuis insultaturos esse cõmemorat idem alio loco: Et vidi, inquit, de mari bestiam ascendentem, & dedit illi draco virtutem suam, & potestatem magnam, id est, vidi hominem sæuissimi ingenij de tumultuosa impiorum

† irrepsit hæc dictio per sciolũ.

† bonoꝝ

stirpe progenitum, cui mox nato, & p magicas artes à pessimis imbuto magistris, † adiungens se diabolus, totam virtutis suæ potentiam, per quam magica cæteris omnibus maiora patraret, indiuiduus comes attulit: Et data est, inquit, illi potestas facere menses quadraginta duos, id est, annos tres & dimidium. Percusso autē illo perditionis filio, siue ab ipso domino, siue à Michaele archangelo, vt quidam docent, & æterna vltione damnato, non continuo dies iudicij secuturus esse credendus est: alioqui scire possent homines illius æui tempus iudicij, si post tres semis annos inchoatæ persecutionis antichristi confestim sequeretur. Nunc autem quia ante consummatum tempus persecutionis illius dies iudicij non veniat, scire omnibus licet. Post quantum vero tempus consummatæ eiusdem persecutionis venturus sit, nemini prorsus scire conceditur. Denique Daniel propheta, qui regnum antichristi MCCXC. diebus futurum describit, ita concludit: Beatus qui expectat & peruenit ad dies MCCCXXXV. Quod Hieronymus ita exponit: Beatus, inquit, qui interfecto Antichristo supra MCCXC. dies, id est, tres semis annos, dies XLV. præstolatur, quibus est dominus atq; Saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectionem Antichristi XLV. dierum silentium sit, diuinæ scientiæ est, nisi forte dicamus. Dilatio regni sanctorum patientiæ probatio est.

† astringens

DE DIE IVDICII. Cap. LXIX.

ADueniet autem dies domini sicut fur, quia sicut ipse testatur, nescimus quando veniat dominus, sero, an media nocte, an gallicantu, an mane in quo cæli, inquit, magno impetu transient, elementa vero à calore soluentur. Qui autem sint cæli qui transient paulo superius docet idem apostolus Petrus dicens: cæli erāt prius & terra de aqua, & per aquam consistens verbo dei per † quæ ille tunc mundus perijt. Cæli autem qui nunc sunt & terra eodem verbo repositi sunt, igni reseruati in die iudicij. Non ergo firmamentum cæli, in quo sidera fixa circumeunt, non cælum æthereum, hoc est, inane illud maximum à cælo sidereo vsq; ad aëra turbulentum, in quo puro & quieto, diurnæq; lucis semper pleno, errantia VII. sidera vaga ferri creduntur. Sed cælum hoc aëreum, id est, terræ proximum, à quo aues cæli, quod in eo volent appellantur, quod aqua quondam diluuij deletis terrestribus transcendendo † perdidit, hoc ignis extremi iudicij eiusdem mensuræ spatio procrescens occupando disperdet. Nec sola hæc beati Petri sententia, qua illos dicit cęlos igne iudicij perdendos, qua diluuij perierant, testatur sidereum cælum igne illo quamuis maximo num esse tangendum, sed etiam domini sermo qui dicit: Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo: Neque enim sol obscurari, luna suo lumine priuari, stellæ poterant cadere de cælo, si cælum ipsum, locus videlicet eorum, igne voratum transibit. Nunc autem cælum quidem aëreum igne marcescet, sidereum manebit illæsum. Porro sidera obscurabuntur non suo lumine vacuata, sed maioris vi luminis ad aduentum superni iudicis, ne videantur obtecta, quod in hac vita lunam stellasq; omnes à potiore lumine solis interdiu pati cunctis in promptu est. Cum autem peracto iudicio fuerit cælum nouum, & terra noua, id est, non alia pro alijs, sed hæc ipsa per ignem innouata, & quasi quadam resurrectionis virtute glorificata claruerint, tunc, vt Isaias prædixit, erit lux lunæ sicut lux solis, & lux solis septempliciter sicut lux septem dierum. Quod autem Iohannes in Apocalypsi cum dixisset: vidi cælum nouum, & terram nouam: primum enim cælum, & prima terra abierunt, adiunxit, atque ait: & mare iam non est, vtrum maximo illo ardore siccetur mare, an & ipsum vertatur in melius nō facile patet: Cælum quippe noui, & terram nouam: non autem, & mare nouum vspiam legimus futurū. Nam & typice potest intelligi quod dictum est: & mare iam non est, quia iam tunc non erit hoc seculum vita mortalium turbulentum, quod sæpissime in scripturis

† quàm D

Aues cæli.

† perijt

Solem obscurari.

A maris nomine figuratur. Vbi autem ipsum extremi & vniuersalis iudicij sit discrimen habendum, inter multos sæpe quæritur: Constat nanque, quia cum descendête ad iudicium domino, in ictu oculi fuerit omnium resurrectio celebrata mortuorum, sancti confestim rapiantur obuiam illi in aëra: Hoc etenim intelligitur Apostolus indicare cum ait: Quoniam ipse dominus in iussu, & in voce archangeli & in tuba dei descendet de cælo, & mortui qui in Christo sunt resurgent primi, deinde nos qui viuimus qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam domino in aëra. Vtrum autem & reprobi tunc sublimius à terra leuentur obuiam Iudici venturo, an meritis peccatorum ita prægrauentur, vt quamuis immortalia corpora habentes ad altiora nequeant eleuari, & præsidente ad iudicandum domino sancti in sublimi à dextris eius, ipsi autem in inferioribus assistant à sinistris, tûc potius apparebit. Si vero tunc ignis ille maximus & altissimus vniuersam terræ superficiem operit, & resuscitati à mortuis iniusti nequeunt in sublime raptari, côstat eos vtpote in terra positos igni circundatos Iudicis expectare sententiam. Sed an illo vrantur qui non per illum castigandi, sed æterno potius sunt igne damnandi, quis præiudicare audeat? Nanque aliquos electorum eo purgari à leuioribus quibusdam admissis & beatus Augustinus in libro de ciuitate dei vicesimo ex propheticarum dictis intelligit. Et sanctus Papa Gregorius in homilijs euangelij, exponês illud Psalmographi: Ignis in conspectu eius ardebit. Et: In circuitu eius tempestas valida: Districtionem quippe, inquit, tantæ iustitiæ tempestas ignisq́; comitantur, quia tempestas examinat quos ignis exurat. Satis autem clarum est, quia raptis ad vocem tubæ obuiam domino in aëra perfectis seruis illius, conflagratio mundana non nocebit, si trium puerorum mortalia adhuc corpora circumpositus camini ignis tangere nequiuit. Verum in his omnibus vtilius est cuiq́; castum se districti iudicis præbe B re conspectibus, quàm de iudicij illius modo loco ve discutere. Sane quod Apostolus cum dixisset: rapiemur cum illis in nubibus obuiam domino in aëra, subdidit, dicens: Et sic semper cum domino erimus, non sic accipiendum est, tanquam in aëre nos dixerit semper cum domino esse mansuros, quia nec ipse vtique ibi manebit, †quia veniens transiturus est. Venienti quippe ibitur obuiam, non manenti. Sed ita cum domino erimus, id est, sic erimus habentes corpora sempiterna, vbicunque cum illo fuerimus.

Ignis officium quòd terram sit operturus

†quà

DE SEPTIMA ET OCTAVA AETATE SECVLI FVTVRI. Caput LXX.

ET hæc est octaua illa ætas semper amanda, speranda, suspiranda fidelibus, quãdo eorum animas Christus incorruptibilium corporum munere donatas, ad perceptionem regni cælestis, contemplationemq́; diuinæ suæ maiestatis inducat, non auferens gloriam, quam exutæ corporibus à suæ quæque egressionis tempore beata in requie perceperant, sed maiore illas gloria etiam corporum redditorum ac cumulans: in cuius continuatæ, & non interruptæ beatitudinis typum, Moses cum sex illos dies primos, quibus factus est mundus, à luce & mane inchoatos, ad vesperum terminatos dixisset, in septimo, quo requieuit deus ab operibus suis, solius mane, non autem & vesperæ fecit mentionem. Sed cuncta quæ de eo commemoranda putauit, æternæ requiei & benedictionis luce conclusit. Quia sicut & supra meminimus, cunctæ huius seculi ętates sex, in quibus iusti domino cooperante bonis operibus insistunt, ita sunt superna ordinatione dispositæ, vt in primordijs suis singulæ aliquid lætarum rerum habentes, non paruis ærumnarũ tenebris, pressurarumq́; consummantur. Requies vero animarum, quam pro bonis operibus in futuro seculo percipiunt, nulla vnquam curæ alicuius anxietate turbata deficiet, sed vbi tempus iudicij & resurrectionis aduenerit, gloriosiore perpetuæ beatitudinis perfectione complebitur. Comparatur his ætatibus sacratissimum dominicæ passionis, sepulturæ, & resurrectionis tempus: Legimus enim scribente Euangelista Iohanne, quia

A

IOHANNES NOVIOMAGVS LECTORI. S. P.

INuenimus & hoc opusculum in eodem codice & eadem uetustate & literarum forma scriptum ad Vuicrhedam anglicanæ ecclesiæ presbyterũ. Quod quoniam Beda ipse superiori operi subiecit, & eiusdem est argumenti: nec alterius est, quod phrasis quoq; ostendit, quàm huius scriptoris: operęprecium igitur uidebatur ut una cum alijs, quæ hic statim sequuntur superioribus, addamus, priusquam circulos decennouenales, ab annis domini ad nostra usque tempora ponamus, quorum hæc opuscula sunt parasceue quędam. Argumentum uero est idem quod tractauit Dionysius Romanus, cognomento exiguus, uidelicet de uetusta ordinatione habita inter episcopos, diei paschalis, circa quam ut ante quoq; testati sumus, plurimum laborarunt.

REVERENDISSIMO AC SANCTISSIMO FRATI VVICRHEDAE PRESBYTERO, BEDA OPTABILEM IN DOMINO SALVTEM.

LIbenter accepi literas tuæ benignitatis amantissime in Christo frater, & capitula quæ rogasti promptas describere, ac tibi dirigere acceleraui, memor familiaritatis ac dulcedinis qua cum illo aduenirem me suscepisti. Sed & quæstionem illam merito famosam de hystoria ecclesiastica super qua me interrogasti præsentem, cui tũc breuiter vt potui respondi. Nunc latius explanare etiam studui, hoc est, de æquinoctio verno, quod in libro præfato Anatholius antistes reuerentissimus, in XI. Calend. April. die annotasse perhibetur, cum cæteri Aegyptiorum magistri

B hoc magis in XII. Calendarum earundem die annotandum esse decernant. Dicit nanq; sanctus Proterius Alexandriæ antistes ecclesiæ, ad beatissimum papam Leonem scribens de pascha, & manifeste quidem secũdum cursum solis, XXV. die mẽsis Famenoth, qui etiam XII. Calendas April. æquinoctium esse cognoscitur. Sed non oportet ab hoc æquinoctio primi mensis exordium iuxta cursum lunæ prorsus affigere. Alioquin per omnia solis circulo lunæ discursus concordare debuerat. Dicit & sanctus Cirillus eiusdem præsul ecclesiæ. Sol enim ipse quotidie terræ mariq; & clauditur in fine diei, & in diei initio aperitur, & finit sol cursum totius anni, in XII. Calendas Aprilis. Vnde te merito sicut & cæteros mouet studiosos, quomodo Anatholius cum sit & ipse eruditione ac genere Aegyptius quasi contrarius Aegypti doctoribus scribat æquinoctium idem in XII. Calendas Apriles occurrere solere. Est ergo, inquiens, in primo anno initium primi mensis, quando ex X. & IX. Annorũ circuli initium, secundũ Aegyptios quidẽ mẽsis famenoth XXVI. die. Secundum Romanos vero XI. Calendas Aprilis in qua die inuenitur sol non solum conscendisse primam partem, verumetiam quadram iam in eadem die habere idem in prima ex XII. partibus. Hæc autem particula, id est, vernale est æquinoctium, & ipsa est initium mensium, & caput circuli, & absolutio stellarum, cursusq; planetæ, id est, vagæ, dicuntur, ac finis XII. particulæ, & totius circuli terminus, sed facillime ratione posse credo doceri, non eum cæteris Aegypti & orientis præceptoribus in hoc esse contrarium. Facit enim ratio quadrantis (quem bissextum vocant) vt sol æquinoctialem sui cursus locum in signifero circulo, nũc in primo exortu suo, nunc in meridie, nunc in occasu, nunc media nocte conprehendat, & quotiens mane vel meridie fieri æquinoctium contigerit, ad XII. Calendarum Aprilium, quotiens autem vesperi, vel media nocte ad XI. Calendarum earundem diem pertinet. Absque enim contradictione nox omnis ex quo dominus à mortuis resurrexit, sequentis diei temporibus anteponitur, non autem præcedentis apponitur. Vnde consulte Anatholius non vetat in XI. sed ante X. Calendarum Aprilium pascha celebrari, cum ipse in eodem libro diligenter ex antiquorum pariter & nouorum patrum scriptis assirmet. Ante transcensum æquinoctij pascha agi non posse:

Ipse enim sibi testis erat, quod scribens non prima sedis ęquinoctialis tempora, sed G
vltima signauit, hoc est, ea à quibus paschæ celebrationem incipere posse nouerat.
Cum enim secundo vel tertio anno post bissextum paschæ dies dominicus in XI.
Calendarum Aprilium occurrerit, constat nimirum quod cum æquinoctio paschę
tempus inchoatur. Cuius ceremoniæ partes celebrantur eiusdem prima noctis:
quamuis illa mediante, vel etiam inchoante perfici æquinoctium nullus ambigit:
eo quod profecto dominicæ, ipsam resurrectionis rite celebrari horam, quæ dilucu
lo facta est: & vt patententer animaduertas, quod Anatholius vespertinum speciali
ter æquinoctium scribat, à quo pascha incipere potest, quodq; ad XII. Calendarum
Aprilium regulariter respicit: Attende quid in sequentibus ex antiquorum senten-
tia patrum annotat. Cum enim fuit duo æquinoctia veris & autumni æquis spatijs
direpta, & XIIII. die primi mensis sit statuta solennitas post vesperam quando luna
soli apposita è regione deprehenditur, sicut etiam oculis probare licet. Inuenitur
itaq; vernalis ęquinoctij partem sol obtinens, luna vero autumnalis. Quid ergo mi
randum si in XI. Calendarum Aprilium æquinoctium fieri dicat, cum de illa lo-
quens hora declarat, quando occidente ad vesperam sole, luna econtrario suum at-
tollit exortum, vbi pariter intuēdum, quod æquinoctia veris & autumni æquis spa
tijs dixit esse direpta. Et inde colligendum quod ab æquinoctio ad æquinoctium di
midium anni computare debeamus, atq; autumnale XIII. Calend. Octob. annota-
re, centum videlicet & octogintaduobus diebus e vernali discretum, quod esse ve-
rissimum etiam horologica docet inspectio, maxime cum hanc æquissimam anni
inter æquinoctiorum direptionem antiquissimi & eruditissimi doctoris Aristote-
lis verbis astruat, q fuit vnus ex illis LXX. illustribus scripturę sacræ interpretibus.
Quod autem idem ait Anatholius in qua die inuenitur sol, non solum conscendisse
primam partem, verumetiam quadram iam habere in ea die, id est, in prima & XII. D
partibus, XII. partes XII. signa horoscopij nominant, quæ tricenis diebus & paucis
insuper horis solem singula tenent. Vnde & Maro de ijsdem dicit: Idcirco certis
dimensum partibus orbem. Per duodena regit mundi sol aureus astra: Quarum vi
delicet partium prima & iuxta naturam à loca æquinoctij vernalis incipit. Hæc au-
tem prima & XII. vernale est æquinoctium, quia nimirum partes eiusdem initium
scilicet vbi sol primo positus est, ipsum tenet æquinoctium, recte præmittit solem
in ea die non solum conscendisse primam partem, verumetiam quadram iam in
ea die habere. Quia quotiens æquinoctiale tempus iuxta rationem præfatam in
XI. Calendarum Aprilium incidit, totiens in ipso temporis momento illa quarta
pars diei, quæ annuatim accrescere solet, secundum naturam perfecta esse dinosci-
tur. Nam cum XII. Calendarum earundem die contigit æquinoctium tum in ipso
æque die, & in ipsa æquinoctiali hora quadrans idem expletur. Ideo autem addi-
mus naturaliter quia consuetudinis est humanę, varijs illum temporibus anni pro-
ut cuilibet generi placuit inserere. Naturalis vero est rationis in completione & cir
culis solis adijci, quia circulus signauit in ea quam vt supra proposuimus sententia,
dicens: Et finit sol cursum totius anni, in XII. Calend. April. & ne quis forte nos nō
cōtendat in hac Anatholij sententia. Hoc quod ipse sensit intelligere potuisse, libet
pauca annectere quæ de ijsdem partibus & æquinoctio vir doctissimus Victor Ca
puanæ vrbis antistes describebat. Cælestis, inquit, circulus per quem sol & luna &
stellæ, quæ planete appellantur: contra impetum totius cæli proprio motu ferun-
tur, per duodecim partes, iudicio est sapientiæ distributus. Quibus peractis CCC
LXV. die, quo toto tempore annus expletur, dum sol repetierit circuli supradicti pri
mæ partis initium, oritur anni principium, quod fit à XII. Calendarum Aprilium
die vsque ad XI. Sæpe enim vespere, interdum nocte, nonnunquam ipsa Calenda-
rum XI. Aprilium die prouenire deprehenditur. Vicesima igitur die sexta Martis
mensis secundum Alexandrinos, hoc est, iuxta Latinos XII. vel XI. Calendarum
Aprilium die fit, iuxta solis cursum primi mensis initium, ne quis nos inconstantiæ
velis arguere, quod velut sub ambiguo fluctuantis diem primi mensis minime de-

A finiamus. Huiusmodi obiurgator aut potius inquisitor sciat, quod solertissima à septima diei hora, horam primam alterius diei docet incipere, & cum sit XXV. dies Martis mensis, XII. Calendarum Aprilium, si vespere eiusdem diei sol spatium primæ partis illustret, iam XXVI. asscribitur. Aegyptiaca vt diximus traditione subtili, & sine dubitatione probabili, & post pauca: Igitur luna, inquit, si XIIII. reperitur, sole in prima parte sui circuli constituto, iure primi mensis asscribitur. Si vero prius XIIII. luna hoc pleno lumine orbis effulserit, quam sol memoratam primam partem circuli sui contigerit, XII. mensis esse reperitur vel reputabitur. Et ita quotiens ita contigit, solennitas differtur ad alterum plenilunium, quam venire necesse est adhuc sole in prima parte de duodecim circuli partibus constituto. Hæc de verbis beati Victoris assumere placuit, quatenus sententia sancti patris Anatholij, quæ & in ipsius opere paschali, & in historia ecclesiastica plerisque obscura est, per eius tibi dicta clarior redderetur. Sed neque hoc prætereundum, quod sunt qui contendunt Anatholium in hac sententia nequaquam vndecimum, sed octauum Calendarum Aprilium diem posuisse dicentes: cum hanc sententiam in historia ecclesiastica poneret diem pro diem mutuasse, & quod cætera bene ac philosophicæ posita viderit, vno verbo corrigere voluisse, quod in ea minus perfecta dictum conspexerit, ne illum videlicet quem laudare proposuerat, palam notabilem monstraret, si eius pura & vt ipse scripserat suis videret historijs. Sed mirum si Eusebius tam circumspectus sermone, & sensus scriptor: intantum laudes aliorum potuit esse cupidus, vt eorum scripturis deflagrans, ea quæ non dixerant illos dixisse finxerit, nec formidant argui, postquam lectoris sui integra eorum opuscula perscrutarentur. Atque quæ ipse de his assumpserat: aliter in suis autoribus posita offendissent. Mirum si Victorē cuius dicta posuimus virum æque eruditionis eximiæ talis impositura latuit, qui in alio opere scribens de pascha, hanc eandem sententiam Anatholij de historia ecclesia-

B stica quasi iure laudabilem ac memorabilem assumens, vbi oportunum reprobatur inseruit, & ipse vndecimum in ea non octauum Calendarum Aprilium scribens diem. Sed & Dionysius cognitione exiguus scientia præcipuus, mirum quare vel ipse in epistolis suis paschalibus Anathalij suffragium de historia ecclesiastica flagitaret, si eius ibi dicta sciret falsata, quem vt græcæ etiam linguæ peritissimum qualiter hæc sint primo edita latere non potuit attentio. Sed quia mensis hic vnde sumat exordium, vel vbi terminentur, euidenter ibi idem in Moysi scriptis non colligitur. Præfati venerabiles CCCXVIII. pontifices antiqui moris obseruantiam, & exinde à sancto Moyse traditam, sicut in VII. libro ecclesiasticæ historiæ fertur solertius inuestigantes. Ab VIII. Iduum Martiarum vsque in diem nonarum Aprilium natam lunam facere dixerunt primi mensis initium, & XII. Calendarum Aprilium vsque ad XIIII. Calend. Mai. lunam XIIII. solertius inquirendam. Itaque verisimile videtur, Eusebium quidem quod in græca autoritate inueniret, fideliter suis indidisse historijs. Ipsum vero libellum Anatholij postmodum in aliquibus latinorum exemplaribus esse corruptum, eorum nimirum fraude, qui paschæ verum tempus ignorantes erroneam suam tanti patris autoritate defendere gestirent. Sed quærũt illi qui Eusebium magis vnam emendasse sententiam, quàm alibi quilibet totũ Anatholij putant infalsasse libellum, quomodo in illo libello sit scriptum. Sed quid mirũ si in XI. luna errauerint qui III. dies addiderunt ante æquinoctium, in quibus pascha immolari posse definiunt, quod certum omnimodis putari absurdum. Quibus respondendum quia Anatholius potuerit nosse plurimos qui sic vel sic de pascha senserint, nec tamen ad nostram notitiam peruenerint. Et econtra quærendum ab eis quomodo in ipso libello sit scriptum. Est ergo in primo initium primi mensis, quod XIX. annorum circuli initium secundum Aegyptios quidem mensis Faminoth XXVII. die, iuxta Macedones vero distri mensis XXII. Secundum Romanos Martis vero mensis XXV. die idem VIII. Calendas Aprilis cum XXVI. dies mensis Aegyptiorum Faminoth, & XXII. dies mensis Macedonum distri non sit VIII. Calendarum Aprilium, sed IX. Calend. April. Nonne verisimilimum apparet, quàm

sit falsata sentētia, vbi ipse qui VIII. Calend. pro IX. Calend. April. mutauit. Oblitus C
est etiam Aegyptiorum vel Græcorum mensium statum mutare. Sed his quæ mi-
nus nota erant manere permisit vt fuerunt, illud solummodo quod suis sibiq; visibi-
le erat mutauit. Quid sane horum sit verius, illi potius qui Anatholium græcum le
gunt, videant. Verum si Eusebius vnam sententiam seu quælibet totum ipsum li-
bellum à suo statu mutauerit. Constat autem absque vlla dubietate quamuis pluri-
ma verterit æquinoctium octaua Calendarum Aprilium die nequaquam posse re-
periri. Quod in conspectione horologica ex aperta ratione probabitur. Regula em̄
tenet ecclesiasticę obseruationis, quæ & edictis patrum priorum & clarius est Nice
no probata concilio, vt paschæ dies dominicus ab XI. Calendarum Aprilium vsq;
in VII. Calendarum Maiarum diem quæratur. Item catholicæ institutionis regula
præcipit, vt ante vernalis æquinoctij traansc ensum pascha non celebretur. Qui er-
go VIII. Calendarum Aprilium putat esse æquinoctium, necesse est idem aut ante
æquinoctium pascha celebrari licitum dicat, aut ante VII. Calendarum diem pascha
celebrari licitum neget. Ipsum quoq; pascha quod dominus pridie quàm pateretur
cum discipulis fecit, aut nona Calendarum Aprilium die non fuisse, aut ante æqui-
noctium fuisse confirmet.

PRimo anno circuli decennouenalis XXX. est luna in XI. Calendarum Aprilis,
eodemq; anno luna XIIII. quinta die Calendarū Aprilium, id est, Nonas Apri
les: iungeq; ad XXX. & sume regulares mēsis Aprilis, eo anno quo XIIII. luna Apri
lem incurrat. Eo vero quo mense Martis luna XIIII. incurrit, tarde Martis regula-
res XXXVI. Ex epactis vtiq; agnoscis facillime, vtrum in Martium an in Aprilem,
luna XIIII. eueniat. Si em̄ plus XV. aut minus V. epactis habes, Aprili luna XIIII. cō
putatur. Tene ergo regulares in Aprili XXXV. & subtrahe epactas semper eius an
ni, & quod remanserit, ipsa est dies lunæ XIIII. vtputa tertio anno circuli decenno- D
uenalis XXII. erunt epactæ, tolle XXII. de XXXV. & remanent XIII. tertiadecima
die mensis Aprilis, id est, Idus Aprilis luna XIIII. occurrit. Si vero feriam quæras
XIIII. lunæ, adde concurrentes anni illius numero, qui relictus est, vtputa istis XIII.
qui in præsenti sunt, in Aprili quoq; regulares VII. Hæc omnia collige & postea di
uide per septenarium, & quod remanserit ipsa est feria lunæ XIIII. & sic facillime ad
diem dominicum peruenies. Mense autem Martis tene regulares XXXVI. subtrahe
epactas anni illius, verbi gratia, secundo anno circuli decēnouenalis XI. fiunt XXV.
XXV. die mēsis eiusdem, XIIII. luna aderit, id est, VIII. Calendarum Aprilium. Si ve
ro feriam eiusdem diei requiras, adde numero præscripto concurrentes anni illius
& regulares IIII. in Martio. Iis quoq; in vnum collectis partitoq; per septenarium,
& quod remanserit ipse est dies lunæ XIIII. si nihil remanserit VII. feria est. Igitur
si detractis epactis XXX. remanent tamen quodcunq; super est, ipse est dies mensis,
in quo XIIII. lunam reperies, vt eo anno quo IIII. epacte fiūt, absume IIII. de XXXV.
& remanent XXXI. Tolle XXX. & remanet I. Prima die mensis XIIII. luna occur-
rit, id est, Calendas Apriles. Si deductis epactis XXX. tantum remanent, XIIII. die
mensis luna XIIII. euenit, quod semel intra XIX. Accidit annos, quando VI. epacte
asscribuntur, & III. Calendarnm Aprilium XIIII. luna prouenit. Vt te exemplis ad
inueniendā instruā feriam qua XIIII. occurrat luna, vtputa anno præsenti dñicę in-
carnationis DCCLXXVI. sume epactas huius anni XXVI. detractisq; eiusdē XXXV.
regularibus & remanēt, IX. & ecce IX. die mēsis XIIII. luna erit. i. V. Idus April. Iun
ge etiā concurrentes anni præsentis .i. I. ad IX. & fiunt X. & his adde VII. & fiunt
XVII. hos partire per VII. bis VII. XIIII. & remanent III. tertia feria erit. Luna XIIII.
IIII. XIIII. V. XVI. VI. XVII. VII. XVIII. I. XIX. qui est dies paschæ V. Idus April.
XIIII. luna IIII. Idus XV. III. Idus XVI. II. Idus XVII. Idus XV. IIII. XVIII. Calen-
das Maias XIX. Secundo anno post hunc VII. qa plus V. sunt. & minus XV. ad Mar
tium pertinet XIIII. luna quam sic requires. Sume regulares Martis mensis XXXVI.
detrahe ab eis VII. & remanent XXIX. vicesimonono Martis mensis, id est, IIII. Ca
lendarum Aprilium, XIIII. tibi luna occurrit. Ad inueniendam feriam, sume cas-

dem XXIX. & adde eis concurrentes anni illius, id est, II. fiunt XXXI. In his quoq; adijce regulares IIII. & erit omnis summa XXXV. partire per VII. Quinquies enim VII. fiunt XXXV. & nihil remanet, quia septima feria erit luna XIIII. IIII. Calendarũ Aprilium & XV. III. Calend. April. ipse est dies dominicus paschę, etiam per singulos circuli decennouenales annos. Semper his regularibus & hac ratione annuis epactarum detractis diebus, XIIII. sine errore reperies lunam, & illis regularibus cõcurrente numero præscripto iunctis. Feriam quoq; XIIII. lunæ reperies, & sic computatis ferijs, quæ supersunt septimanæ illius, lunæ quoq; ætatem crescentis singulis appone diebus, & tum simul locum lunæ, & ætatem certissime inuenies. Hæc dilecte comes proprio argumẽta labore descripsi tibimet, tu dic quo munere mecum certares hodie dum talia do tibi fessus.

¶*Enarratio dodrantis & semunciæ in partibus horarum, per quas lunaris luminis ratio cõputatur apud scriptores.*

FRAGMENTVM.

VNius semper horæ dodrante & semuntia transmissa, id est, diuisio vnius horæ spatio, in XXIIII. semuntias, quia tot sunt semũtiæ in libra plena: Iterumq; diuide XXIIII. in IIII. hoc est quater sex, & ter VI. dodrans dicitur, semel vero quadrans, & hoc est quod ait vnius horæ dodrante, id est, tribus partibus X. & octo semuntijs. Quod vero & semiuntia sex reliquarum semiuntiarum. Ad quadrantem pertinentium vnam voluit adiungi dodranti, vt essent XIX. semiuntiæ, quo æstus oceani quotidie tardius veniret, tardiusq; recederet.

B DE ORDINATIONE FERIARVM PASCHALIVM PER THEOPHILVM EPISCOPVM CAESARIENSEM AC RELIQVORVM EPISCOPORVM SYNODVM.

POst resurrectionem vel ascensionem domini saluatoris apostoli quomodo pascha deberent obseruare, nihil ordinare potuerunt, quia dispersi erant per vniuersum mundum, & ad prædicandum occupati. Sed quacunque die XIIII. luna mẽse Martio fuisset, pascha celebrabant. Post transitum ergo de hoc mundo omnium apostolorum, per singulas prouintias diuersa tenebant ieiunia. Nam galli quacunq; die VIII. Calendarum Aprilium fuisset, quando Christi resurrectio tradebatur, semper pascha celebrabant. In Italia vero alij XX. dies ieiunabant, alij VII. Orientales vero sicut apostolos viderunt vt supra dictum est, decimaquarta luna, mense Martis pascha tenebant. Cum ergo hæ tales obseruationes per singulas prouintias tenerentur, vnde mẽror erat sacerdotibus, eo quod à quibus vna fides recte tenebatur, eorum dissentirent ieiunia. Tunc papa Victor Romanæq; vrbis episcopus direxit autoritatem ad Theophilum cæsariensis Palæstinæq; antistitem, vt quomodo pascha recto iure à cunctis catholicis celebraretur ecclesiis, inibi fieret ordinatio, vbi dominus & saluator mundi fuerat in carne versatus. Percepta itaq; autoritate prædictus episcopus non solum de sua prouintia, sed etiam de diuersis regionibus omnes episcopos euocauit. Vbi cum illa multitudo sacerdotum cõuenit, tunc Theophilus episcopus protulit autoritatem ad se missam Victoris papæ: & quid sibi operis fuisset iniunctum ostendit. Tunc pariter omnes dixerunt episcopi, nisi prius q̃modo mundus fuerit à principio inuestigatus, nihil potest de obseruantia paschę salubriter ordinari. Dixerunt ergo episcopi: Quem credimus factum fuisse in mun

do primum nisi dominicum diem. Theophilus episcopus dixit. Probate quod dicitis: Responderunt episcopi. Secundum scripturae autoritatem factum est vespere & mane dies primus. Deinde II. III. IIII. V. VI. VII. In quo septimo requieuit deus ab omibus operibus suis, quem diem sabbatum appellauit. Ergo cum nouissimum diem signet sabbatum, quis potest esse primus, nisi dominicus dies: Theophilus episcopus dixit. Ecce de die dominico, quia primus sit probastis, de tempore enim qd dicitis? Quatuor enim mundi tempora accipiuntur: ver, aestas, autumnus, hyems. Quod ergo tempus primum factum in mundo: Episcopi responderunt, vernum. Theophilus episcopus dixit. Probate quod dicitis: Et illi responderunt. Scriptum est: Germinet terra foenu herbam secundum genus suum & ligni fructiferum, ferēs fructum suum. Haec autem temporibus veris accipitur. Theophilus episcopus dixit, In quo loco caput mundi esse c editis? In principio temporis, an in medio tempore, aut in fine? Episcopi responderunt. In aequinoctio VIII. Calendarum Aprilium. Theophilus episcopus dixit, Probate quod dicitis. Et illi responderunt: Scriptum est quia fecit deus lucem, & vocauit deus lucem diem, & fecit deus tenebras, & vocauit tenebras noctem, & diuisit inter lucem & tenebras aequas partes. Theophilus dixit: Ecce de die vel tempore probastis, De luna quid vobis videtur? Vtrū crescentem ac iam plenam, an imminutam à deo fuisse consecratam. Episcopi respōderunt, plenam. Et ille, Probate quod dicitis: Responderunt, Et fecit duo luminaria magna, & posuit ea in firmamento caeli vt luceant super terrā. Luminare maius in inchoationem diei, luminare minus in inchoationem noctis, non poterat aliter nisi esset plena. Nunc ergo inuestigauimus, quomodo in principio factus fuerit mundus, id est, die dominico. Verno tempore in aequinoctio, quod est VIII. Calendarum Aprilium, luna plena per ipsum tantummodo tempus & elementa resurgunt. Theophilus dixit: Nunc igitur agendum est de ordinatione, quomodo debeamus pascha tenere. Episcopi dixerūt, Nunquid potest dies dominicus praeteriri, vt in eo pascha minime celebraretur, qui tot & talibus benedictionibus sanctificatus est. Theophilus dixit: Dicite ergo quibus & qualibus benedictionibus eum esse sanctificatum asseritis, vt scribere possimus. Episcopi dixerunt, Prima illi benedictio est, quia in ipso tenebrae sunt remotę, & lux apparuit. Secunda est illi benedictio, qd de terra Aegypti vel vt de tenebris peccatorum quasi per fontem baptismi per mare rubrum populus fuisset liberatus. Tertia illi benedictio est, quia in eodem die caelestis cibus manna hominibus datus est. Quarta illi benedictio est, quia Moyses mā dat ad populum: Sit vobis obseruatus dies primus & nouissimus. Quinta illi benedictio est, vt in CXVII. psalmo dicit: Circundederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis. De resurrectione autem domini dicit: Haec est dies quam fecit dominus, exultemus & letemur in ea, vsq; ad cornu altaris. Sexta illi benedictio est quod in ipsa dominus resurrexit. Vides ergo quia dies resurrectionis dominicus singulariter in pascha teneri possit. Theophilus dicit, De tempore autem ad Moysen mandatum est à deo. Hic mensis erit vobis initium mensium, pascha facite in eo. Omnes ergo XXX. dies à domino consecrati sunt. Episcopi dixerunt, Iam superius dedimus responsum, principium mundi esse aequinoctium VIII. Calendarū Aprilium. Et ab VIII. Calend. April. vsque in VIII. Calendas Maias, legimus esse consecratos. Theophilus dixit: Ecce impium non est, vt passio dominica, tantum sacramēti mysterium, extra limitem excludatur. Passus nanque dominus ab XI. Calendarum Aprilium, qua nocte à Iudaeis traditus est, & ab VII. Calend. resurrexit, quomodo ergo tres dies extra terminum excluduntur. Omnes episcopi dixerunt, Nulla ratione fieri debet, vt tantum sacramētum extra limitem excludatur, sed hi tres dies intra terminū inducantur, & de subter retrahere constitutum est. Ergo in illa synodo ab XI. Calendarum Aprilium vsq; in XI. Calendarum Maiarum, pascha debent seruare, & nec ante nec postea cuicunq; constitutum limitem transgredi liceat. Similiter & de luna praeceptum diuinum teneatur. Mandatum est per Moysen: Sit vo

his obseruatum à decimaquarta luna vsq; XXI. Has ergo VII. lunas similiter in pascha tenendo constat fuisse, consecrata sunt. Quando ergo fit intra illum limitem ab vndecimo Calendarum Aprilium vsque in XI. Calend. Mai. dies dominicus, & luna ex illis octauo sanctificata, Pascha nobis visum est celebrare. Omnis paschalis luna cuiuscunque ætatis est, si detrahis ab ea septem, fiet tibi ætas lunæ, quæ fit in initio quadragesimæ. Verbi gratia. Si XV. luna est paschalis, tolle de quindecim duodecim, & remanent III. Tertia est luna in initio quadragesimæ, eo anno quo XV. luna est die dominico paschæ, & cætera similiter. Memento quod anno bissextili lunæ Februarij mensis XXX. dies, & tamen luna Martij mẽsis XXX. dies habeat, sicut semper habet, ne paschalis lunæ ratio vacillet.

SEQVVNTVR CANONES ANNALIVM, LVNARIVM AC DECENNOVENALIVM CIRCVLORVM.

Si nosse vis quotus sit annus secundum Græcos duntaxat, multiplica XV. per CCCXVIII, fiunt VIMCCLXX. adde indictiones anni cuius volueris, quæ præsenti anni II. esse comprobatur, & fiunt VICCLXXVI.

¶Si nosse vis indictionem quota sit, sume annos ab Adam quos habueris, & eos partire per XV. quot remanent, tanta est indictio: si nihil remanet, XV. est.

¶Si nosse vis quotus sit circulus solis, sume iam dictos annos, & eos partire per XXVIII. & quot remanent, tantus est circulus solis.

B ¶Si vis scire quid sit concurrens, sume circulum solarem, qui nunc XXVIII. esse comprobatur, & quartam eiusdem numeri ipsi adijcias, partire per septem, & quot remanent, tantus est concurrens in IX. Calendarum Aprilium.

¶Si nosse vis quotus sit circulus lunæ, sume annos ab Adam, & hos partire per XIX. & quot remanent, totus est circulus.

¶Si vis scire quota est epacta, sume annos decennouenales quot fuerint, & de ipsis subtrahe semper vnum, & illos alios multiplica per XI. & postea partire per XXX. & quot remanent, tota est epacta.

¶Si nosse vis, quotus sit annus ab Incarnatione domini nostri Iesu Christi, scito quot fuerint ordines indictionũ, vtputa quinto anno Tyberij principis XLVI. hos per XV. multiplica, fiunt DCXC. adde regulares XII. quia quarta indictiõe secũdum Dionysium dominus natus est: & indictionẽ anni cui volueris, vtputa in præsenti vna, fiunt DCCIII. Isti sunt anni natiuitatis domini.

¶Si vis quota sit indictio scire, sume annos ab Incarnatione domi, id est, DCCLXXV. his semper adijce III. fiunt DCCLXXVIII. hos partire per XV. remanent XIII. tertiadecima est indictio anni præsentis, si nihil remanet, XV. est.

¶Si nosse vis quotus sit circulus lunæ, sume annos domini, vtputa DCCLXXIIII. & subtrahe semper duo, & remanent DCCLXII. hos pertire per X. & IX. remanent duo, secundus circulus lunæ decennouenalis est, quotiens nihil remanet, nonusdecimus est.

¶Si vis scire quotæ sint epactæ, computa à primo anno decennouenali, vsque in diem quem volueris, vtputa in quintum annum. Dimitte semper vnum, remanent IIII. multiplica per IIII. annos XI. annuas epactas, & facies quater vndecim XLIIII. XIIII. est epacta in secundo circulo decennouenalis. Ita per omnes X. & IX. annos sub hac breuiatione computabis.

¶Si nosse vis adiectiones, id est, cõcurrentes septimanæ dies, sume annos ab Incarnatione domini quot fuerint, vtputa DCCLXIIII. per indictionem secũdam, & an

norum qui fuerint quartam partem semper ipsis adde, id est, nunc CXC. & I. fiunt simul DCCCCLV. his adde regulares IIII. & fiunt DCCCCLIX. hos partire per septé, remanent septem. Septem sunt epactæ solis, id est, concurrentes septimanæ dies, p superscriptas indictiones II.

¶Si vis scire quotus sit annus cycli X. & IX. annorum, sume annos domini quot fuerint, vtputa DCCLXIIII. & vnum semper adijce, & fiunt DCCLXV. Hos partire p X. & IX. remanent V. quintus est annus cycli decennouenalis, q̃ si nihil remanserit, nonusdecimus est.

¶Si nosse vis quota sit indictio, sume annum domini & adijce III. partire per XV. & quod remanet ipsa est indictio anni præsentis.

¶Si vis scire quotæ sint epactæ lunares, partire annos domini per X. & IX. & q̃d remanet, multiplica per XI. Item partire per XXX. & remanent epactæ.

¶Si nosse vis concurrentes septimanæ dies, sume annum domini, & eorsidem annorum qui fuerint, quartum semper adijce super annum domini. His quoque IIII. adde, quia quinque concurrentes fuerunt natiuitatis domini: hos partire per VII. & remanent epactæ solis.

¶Si vis scire quotus sit annus circuli decennouenalis, sume annum domini, & vnum addens, quia secundo eiusdem anno natus est, partire per X. & IX. & quod remanserit ipse est annus circuli decennouenalis.

¶Si nosse vis quotus cyclus lunaris est, sume annos domini & vnum, diuide per IX. & quod remanserit, ipse est annus circuli lunaris.

¶Si vis scire bissextilem annum, partire annum domini per IIII, quantum remanserit, tot anni à bissexti.

¶Si nosse vis quot punctos vnaquæque luna in die luceat secundum Romanos, sume dies à Ianuario, vtputa in Non. Martij. LXVI. Vide quotus sit cyclus lunæ, vt puta VI. multiplica ipsum circulum lunæ quinquies, fiunt LXXV. adde ad dies CC. Ianuarij, fiunt CXV. de LX. bis. CXX. remanent VI. ipsi sunt puncti lunæ ipsius quod luxerit, id est, hora & punctus horæ secundæ. D

¶Si ipsam lunam vis inuenire, memento quod habueris in summa, antequam per XL. partireris, & quotiens deduxisti XL. tot asses adijcias ad summam eandem, & iterum multiplica tum circulum lunæ sexies, iunges ad summam, deinde per XXX. & lunam eiusdem diei inuenies.

¶Si vis scire initium quadragesimæ quando annus communis est, require à Pascha, vsque in Idus Apriles, quot dies ibidem inueneris, totidem computa dies à Calend. Mart. retro, hoc erit initium quadragesimæ. Quando vero embolismalis annus fuerit, computa à pridie Iduum April. vsque in Pascha, & quot dies ibidem habueris, totidem dies require à Calend. Mart. ante, & hoc erit initium quadragesimæ. Et hoc nolo te fallere, quia cōmunibus annis Pascha semper ante pridie Idus Aprilis habetur: embolismus semper antea extenditur.

Si vis scire quota sit epacta anno quo volueris, computa quota sit luna in XI. Calend. Aprilis, & ipsa luna erit epacta. Verbi gratia, si luna fuerit IX. in XI. Calend. April. ipsa erit epacta, vel quo numero lunam inueneris, ipsum numerum epacta habebit. In quali autem articulo vel iuncturain eodem anno epactam habueris, in ipso terminum paschalem & cyclum lunæ ibidem tenebis.

¶Si vis scire quota sit luna in initio quadragesimæ, computa in quo volueris anno, in quota feria euenerit terminus paschalis, & in ipsa feria incipe, & computa à secunda luna per singulas ferias, vsque in dominicam, & quomodo ibi lunam inueneris, sic erit initio quadragesimæ. Similiter & in rogationes lunam computa, in ipsa feria à XX. prima vsque in secūda feria post dominicam, & quomodo ibi inueneris, ita erit luna rogationis. Si in XI. Calend. April. fuerit luna, XV. seu XIIII. aut XIII. vel minus in ipsa lunatione poteris pascha celebrare. Sin autem in XI. Calend. April. fu

A erit à XVI. aut XVII. vel amplius in ipsa lunatione, nullo modo poteris pascha cele brare, nisi peracta ipsa lunatione & alia subsequente, pascha in illa lunatione sine vl la ambiguitate poteris celebrare. Si vero i VIII. Idus Martij fuerit nata luna, aut post VII. Idus Mar. vsq; in nonas April. in ipsa lunatione pascha nullo modo celebrabis.

¶ Si vis scire quota sit luna initio quadragesimæ, sume lunam paschæ anni cui vo lueris, & tolle inde semper XII. & quot remanent, tota luna erit initio quadragesi mæ. Verbi gratia. Si XV. erit luna paschæ, tolle inde XII. remanent III. tertia erit lu na in initio quadragesimæ.

¶ Si vis scire quãdo bissextus sit, sume annum domini, vt est annus præsens DC LXXXVIII. hos partire per IIII. si nihil remanserit, bissextus est. Si autem I. aut III. aut II. remanserint, bissextus non est. Et ne tibi forsitan aliqua caligo erroris occur rat per omnem computum quem ducis, si nihil superfuerit, scias eundem computum esse, per quem ducis. vt puta si per X. & IX. ducis & nihil superfuerit, scias X. & IX. es se. si per XV. si per VII. VII.

¶ Querẽda est natiuitas lunæ XIIII. ab VIII. Idus Mart. vsq; in Nonas April. quæ primi mensis nouorum initium ostendit, à XII. Calend. April. vsque XIIII. Calend. Mai. in quacunque die luna XIIII. occurrerit, ipsa te ad celebrationem sancti Paschæ perducet. Si vero XIIII. luna ante XII. Calend. April. occurrerit, hoc est, aut XIII. Ca lend. April. aut XIIII. aut XV. Calend. April. scito quoniam paschalis luna non est: sed cum eãdem lunam XXX. perduxeris, alia die nata fuerit, in ipsa caute sanctum pa schæ celebrabis. Similiter cautus esto, vt XIIII Calend. Mai. luna XIIII. non transcen dat, aut ad XIII. Calend. Mai. aut ad XV. Calend. Mai. Nam incipies in magnum de duci errorem. Christianorum vero Pascha ab XI. Calend. April. vsque in VII. Calẽ. Mai. quocunque die dominica luna occurrerit, sanctum Pascha modis omnibus ce lebrabis. Quod ante XI. Calend. April. etiam si luna occurrerit, vel post VII. Calen. Mai. Pascha nullatenus celebrabis.

B ¶ Tribus ergo locis bissextus intercallatur. Primo VI. Idus Februar. Secũdo vbi frequentissime ponitur. VI. Calend. Mart. Tertio nonas Mart.

¶ Cyclus græce circulus latine, ogdoas VIII. anni, Hendecas XI. Hen græce, I. la tine, decas X. Computus est à natale domini, vsq; ad natalem, id est, lunæ cyclus. Itẽ alius computus est à Pascha, vsque ad Pascha: vbi prima luna erit in Ianuario anno præsenti. Ibi iterum in secundo in eodem loco erit luna XI. Cõmunis annus qui XII. lunationes habet. Embolismus qui XIII. lunationes habet. Decẽnouenalis ex tribus corruptis compositus est, ex X. & IX. & annalis. Bissextus in vno mense XX. mo menta. In duobus horam, in anno sex horas. & ideo bissextus dicitur: quia bis Cal. Mart. habet. Saltus lunaris crescit singulis annis horam & X. momenta. & dimidiũ momenti & XIX. partem dimidij momenti. Ad complendum vero lunæ saltum an nuatim vt diximus hora & pũctus. & decimanona pars vnius puncti accrescit. Nõ ergo eisdem articulis temporũ vel cæli climatibus lunæ celebratur accensio, sed fem per aliquanto citius quam præcedente mense, vt fit vndenus anno XIX. decimus transiliebatur dies VIII. Calend. Iulij longissimus dies & breuissima nox. Totius an ni solstitium æstiuale faciunt VIII. Calend. Ianuar. longissima nox & breuissimus di es totius anni. Solstitium hyemale faciunt.

AD LECTOREM.

Opusculum hoc an Bedæ sit nec ne, non satis mihi constat. sed quoniam sic in exemplari scri pto sequebatur statim præcedentia, partim propter vetustatem, partim propter materiæ va rietatem non putauimus omittenda.

BEDA HERENFRIDAE S. P. D.

Literas dilectionis vestræ desideratas venerande pater Herenfridæ accepi. Qui bus me valde laboriosum atque periculosum opusculum certe obtrectatorum

inuidorumq́ latratibus atque blasphemus patens, qui me fortasse diabolico quod absit spiritu, aut iniqua magicæ excogitatione artis afflatū, & non sancti spiritus gratia illuminatum, aut rhetorico spiritu imbutū hæc fecisse & excogitasse asserant, noua videlicet præsagia rerum quasi ore prophetico prædicere subire iussisti. Obsecrātes scilicet firmiterq́ sæpissime præcipientis, vt de sermone quid mystice tonitrua p̄signant, iuxta ingenioli mei igniculum in latinum vertere sermonem. Vestris autē̄ præceptis obtemperans, idcirco hoc opusculum perficere maxime studui, ne vestra venerabilis petitio apud me floccipendere ab vllo viderer. Veruntamē subnixis precibus flagito, vt contra inuidos, qui vel canino dēte hoc opusculum corrodere aut subsannare conaturi sunt, vel quasi latrantes canes aduersum me rabido ore desæuient, quiq́ in eo se doctos esse arbitrantur, si alijs detrahant, orationum vestrarū clipeos opponetis, & anchora sancti sermonis vestri fideliumq́ vestrorum hoc opusculum ex sermone à fideli vestro in latinum translatum, omnimodis ab inuidorū inimicorumve detractionibus stabilitum atq́ illæsum permanere faciatis. Precor etiam vos pater charissime, vt qui tantum opus me subire fecistis, in sanctarum vestrarum victimis in conspectu altissimi pro me misero peccatore fideliter intercedatis.

CAPITVLA HVIVS OPVSCVLI.

CAPVT I.

AB orientali igitur plaga si exorta fuerit in tonitrua secundum subtilium philosophnrum traditiones in anni ipsius circulo humanis copiosam effusionem ipsa tonitrua præsignant.

CAPVT II.

AB occidentali quoq́ climate cū surrexerint tonitrua, sapiētes secūdū nimiam subtilitatem indagantes, rerumq́ præsagia agiliter inuestigantes. Mortalitatem prolis Adæ, pessimamq́ pestilentiā ipso in anno imminere significare dissus tonitrua dixerunt.

CAPVT III.

MEridiana vt sagacis ingenij philosophi, qui intellectuali consideratione indagabiliq́ prudentia rerum præsagia notauerunt. Aiunt tonitrua incolas pelagi magna clade anni illius curriculo esse morituros, præfigurant.

CAPVT IIII.

BOreæ nanque iuxta subtilitatem eorū qui inuestigare rerum hoim conati sunt, quando intonant tonitrua pessimorum peccatorum paganorum videlicet, atque peruersorum Christianorum mortalitatem significant.

Explicit de præsagijs tonitruum.

PRAESAGIA TONITRVVM XII. MENSIVM.

SI in mense Ianuario (prout agilitas philosophorū repperit) tonitrua percrepāt, in anni ipsius ambitu multos homines ac pecora oues videlicet esse morituros, syluarumq́ ac nemorum sterilitatem infructuositatemve præfigurant.

IN mense Februario si tonitrua fuerint exorta, valde vt aiunt auribus audientium nocent, & ad aurum pertinent qui ipsum perturbant.

MArtij quoque mensis tonitrua iuxta sagacis ingenij nobilium philosophorū inuestigationem periculosa designant præsagia sicuti nanque dicunt mortalitatem, vel diem tremendi iudicij præfigurant.

A Mensis etiam aprilis tonitrua feminibus vt aiũt ac frugibus in anni ipsius cur riculo periculum imminere significant.& inter vndas vasti pelagi nauigare valde esse periculosum prænotauit.

SI autem aliquo in anno tonitrua maio in mense tonuerint.illi qui rerum præsagia subtiliter notauerunt.ipsa tonitrua pluuiam copiosam frugumq́ ac fœni nimiam fertilitatem anno in ipso esse venturam significare dixerunt.

IVnio quoque in mense si in curriculo anni illius tonitrua surrexerint,prout philosophi testantur, piscium diuersi generis multipharíam diuersamq́ multitudinem inter glaucicomas vndas fluminum anno in ipso venturas esse,ipsa tonitrua declarant.

PHilosophi etiam qui intellectuali consideratione agiliq́ studio rerum præsagia indagare conati sunt,Iulij mensis tonitrua quocunque in anno hominibus anni in illius curriculo magnum imminere mortis periculum arboribusq́ nimiam infructuositatem præsignare dixerunt.

REpertores quoque magnarum subtilitatum autores egregia prudentia philosophię considerationis,in rebus pertractandis in speculi latibulis locupletati:mensis Augusti tonitrua in cuiuslibet anni ambitu si intonuerint pelagi pisces ꝑ turmas atque generationes suas: nociuumq́ serpentini generis exercitum anno in ipso esse fortiter morituros præfigurare dixerunt.

SI aliquo in anno(prout sagacis ingenij philosophi subtiliter inuestigauerunt)septembri in mẽse tonitrua fuerint exorta, anni in ipsius curriculo copiosam multitudinem laicorum,de hoc seculo cateruatim migraturam esse ipsa tonitrua mystice designant.

B AVctores qui mirabili speculatione quid tonitrua temporum significant inuestigauerunt.asserunt tonitrua mensis octobris infra anni illius circulũ validissimas aëris procellas,atque ingentissimos ventos esse venturos significare.

NOuembris quoque tonitrua in quocunque anno sonuerint,iuxta subtilium philosophorum physicam speculationem,in anni ipsius curriculo nimiam omnium infœcunditatem sterilitatemq́ imminere designant.

FOelici etiam artificiosaq́ cõsideratione nobilissimi ingenij doctores in speculo rerum spirituali cernere conati sunt, quia tonitruum mensis Decembris nihil nociuum malumve hominibus seu cæteris animalibus aut omnibus frugibus præfigurant, sed prospera atque saluberrima ab illis videntur esse.

Expliciunt præsagia tonitruum mensium.

¶PRAEFIGVRATIONES TONITRVVM FERIARVM.

SI quolibet in anno tonitrua in die dominica tonuerint, prout philosophi qui rerum præsagia agili consideratione inuestigauerunt, asserunt clericorum atque sanctimonialium fœminarum ingentem mortalitatem imminere ipsa tonitrua designant.

AVctores quoque præclari ingenij,qui peruigili speculatione secundum humanæ intelligentiæ capacitatem,omnia ac præfigurationes rerũ his qui eam agnoscere desiderant scripserunt. Si aliquo in anno in die Lunæ tonitrua fuerint exorta, turmas coniugum esse morituros frugesq́ eclipsim passuros esse,ipsa tonitrua præfigurare aiunt.

 C

SEcundum etiam nimiæ sagacitatis florulentam scientiam ac philosophicæ contemplationis subtilitatem philosophi, qui physica consideratione quasi prophetico ore quid rerum mystice præsagia significant declarant. Inter cætera sic aiunt, Martis in die in cuiuslibet anni circulo, si surrexerint tonitrua, magnificam copiosissimamque habundantiam frugum terræ superficiei esse venturam, mystice tonitrua significare nemo dubitet.

SOllerti cura cognoscendarum rerum amatores sapientiæ subducti, de tonitruum diei mercurij præfigurationibus inter diuersas ac varias rerum subtilitates se ita reperisse testantur. Nam vt dicunt, si forte contigerit, vt in die mercurij se eleuent tonitrua, scorta ac meretrices fatuasque fœminas per agmina sua catervatim de ergastulo carnis esse migraturas: aut humani sanguinis copiosam effusionem ipsa tonitrua præsignare nulli est dubitandum.

EFficacis prudentissimæque scientiæ mentis suæ fibris cati inuentores, qui indesinenter sanctæ philosophicæ præsagia rerum rimare ac perscrutari non cessant de præfigurationibus tonitruum diei Iouis prudenti inuestigatione ita asserunt. Testantur namque quod quotiescunque Iupiter suo in die intonat, multiplicem habundantiam frugum terræ esse venturam, huberrimamque incolarum pelagi superbam multitudinem per cunctos alueos, ac turmas suas fluminum multipliciter impleturam, ipsa tonitrua præfigurant.

NObilium didascalarum qui pene à cunabulis inter matris philosophiæ hubera sunt lactati atque nutriti, prudentissima contéplatione acutissima variosque flore philosophicæ subtilitatis ornata ingenia de præsagis tonitruum die veneris ita statuunt. Testantur etenim omnimodis veneris in die tonitrua si contigerint, quia vel regis interfectionem aut validissimum bellum multorumque stragem ociter imminere. vel multa pecora moritura esse ipsa tonitrua præsignant. D

PHilosophi qui artificiali scientia rerum naturas atque præsagia intellectuali speculatione subtiliter cernere iuxta sagacissimi eorum ingenij nimiam flagrantiam conati sunt. de saturni diei tonitruum omnibus præfigurationibus quæ taliter inuestigare atque exponere dicuntur. Si enim vt aiunt in die saturni tonitrua surrexerint tonuerintque aut longe exinde haud ingentem pestilentiam humani generis esse venturam, vel validissimum bellum venturum ipsa toniurua designant.

A IN CIRCVLOS BEATI CYRILLI ET DIONYSII ROmani ac Bedæ, studiosi cuiusdam præfatio.

Dionysius abbas genere Romanus, paschales circulos mira breuitate composuit, vtpote vtriusque linguæ peritia insignis. Quos quidem vt ipse ait, ab anno CCXLVIII. Diocletiani tyranni potius quam principis, inchoauit. Sed incarnationis dominicæ magis, quam eiusdem tyranni memoriam agere deliberans, quinque decennouenalis circulos edidit, quibus annos Christi annotauit. Siquidem sanctus Cyrillus vsque ad ipsius Dionysii tempora, paschalem obseruantiam quinque decennouenalibus circulis cō prehenderat. Quorum quintum præfatus Dionysius suis quinque anteposuit, ac sic incipiens ab anno dominicę incarnationis, quingentis trigintaduobus in DCXXII. sua dispositione perduxit. Sed quoniam hi exacti, redire in se nullo modo poterāt, qui à sancto Cyrillo XCV. annis comprehensi fuerānt, sicut nec illi quos eodē spatio temporum ipse ordinauerat. Nunquam enim nisi finito anno magno, solis lunæque, computus totus ex integro, sine aliqua confusione repetitur, vt idem fatetur. Idcirco præcipit, vt peractis sex annis, qui de quinto circulo beati Cyrilli tunc temporis supererant, eosdem sobrius lector non repetat, sed à suo primo, qui quingentis trigintaduobus annis omni prætitulatur, ordiendum non ignoret: Cuius quinque decennouenalibus circulis, vigintitres alij adiecti magnum annum compleuerunt, qui quingentis trigintaduobus annis perficitur, vigintiocto constans circulis decennouenalibus. Qui annus propterea sua in se per vestigia sine vlla confusione reuoluitur, quoniam circulus solaris XXVIII. & lunaris XIX. annis peragitur, qui cum eo
B tenore quo pariter coepti sunt finiuntur. Magnus annus quingentorum trigintaduorum annorum iteratur, vt paschalis ratio ad solem & lunam pertinens inerrato repetatur. Sicque fit, vt dum in eo sunt XXVIII. cycli decennouenales siue lunares, sint etiam in ipso decem & nouem cycli solares. Quorum solaris nono anno sui cycli in his circulis Dionysii incipit, & in octauo desiuit. Decennouenalis vero manifestus in ipsis, totam lunæ ratiōem regit. Quapropter decies nouies vigintiocto, seu vicies octies nouendecim multiplicati, in quingentos trigintaduos, certum est procul dubio exundari. Quo numero annorum conficitur (vt dictum est) magnus annus, qui paschalis dicitur. Nam & in epactis, & in concurrentibus, siue cyclis decennouenali vel lunari, necnon termino paschali ac dominica paschæ cum luna ipsius diei, qualis fuit quingentesimus tricesimus secūdus dominicæ incarnationis annus, talis erit millesimus sexagesimus quartus: qualisque fuit ipsius incarnati verbi annus primus, & ab eo quingentesimus tricesimustertius, talis erit etiam millesimus sexcētesimus decimusquintus, & deinceps pari ordine vsque ad finem triplici annorum domini serie vbique hanc concordiam seruante, quarum prima omnino præterijt, secunda acsi secundus annus magnus, adhuc imminet, de tertia quantum futurum sit (quam tamen adhibui) in his circulis, deus solus nouit. Cum hæc ita sint, quæritur de anno dominicæ passionis, qui à natiuitate tricesimus quartus terminum paschæ decimamquartam scilicet lunam (qua deus ad immolandum traditur) facit occurrere per concurrentes & regulares eiusdem lineæ, licet catholica fides habeat, post peractam cœnam feriæ quintæ traditum, & decimaquinta luna feriæ sextę crucifixū. In cuius quæstionis obscuritate dominus Beda plurimum obuersatus, nihil lucis infudit, nisi tantum quod euangeliorum fidem huius viri autoritati prætulit, qui beatum Theophilum quodammodo videtur secutus, qui ait dominum vndecimo Calendarum Aprilium traditum, licet vnum adijciat prædictus vir, & duodecimo Calendarum Aprilium & decimamquartam lunam tunc fuisse scribit. Qui

f

A detegit soluendam posterioribus relinquit, qui nil calculi eum putant latere, & ob hoc tanti faciunt eius autoritatem tot labentibus annis seruatam, vt vix corrigi possit pluribus obnitentibus causis. Nos tamen omnibus his XXVIII. decennouenalibus cyclis duos subiecimus, vt quod Dionysium facere debuisse diximus, eius lectoris diligentiæ manifestemus. His enim inspectis de reliquis per totum annum magnum peritus calculator non dubitabit, si tamē saltem dubitare placuerit. Sciendum denique quod in his circulis Dionysii, anni domini sua serie prodeunt, & XV. annis euolutis, indictione redeunt nec ad solem nec ad lunam pertinentes, & idcirco finito anno, non eo modo quo cœptæ sunt redeuntes.

IOHANNES NOVIOMAGVS LECTORI STVDIOSO. S. P.

SCripsit Beda, annorum qui sunt à Christo nato usque M D X C V. *circulos decennouenales* LXXXIIII. *seu si mauis & quod idem est*, XXVIII. *ter geminatos, qui partim temporum iniuria & descriptorum inscitia deprauati sunt, partim etiam interierunt, eos quantum potuimus alibi reposuimus, alibi emendauimus ut essent integri usque ad millesimum quingentesimum nonagesimumquintum. Posterior ætas ubi horum annorum fuerit terminus, adijciet plura. Sciendum tamen est posse hos* LXXXIIII. *circulos redigi in* XXVIII. *quorum quisque circulus constaret tripliti serie annorum, nam quingentesimo tricesimoprimo quoque anno redeunt omnia eadem. Constat enim magnus circulus totidem annis, quibus exactis propter solis & lunæ cursum necesse est omnia redire, quæ sunt in circulis decennouenalibus eodem ordine & modo, exceptis indictionibus & litteris dominicæ diei. Vale & nostram operam boni consulito.*

B

D. BEDAE AN-

GLOSAXONIS CIRCVLI DECENNOVENALIS

cum his quos ſcripſit Dionyſius Romanus cognomento exiguus & B. Cyrillus vſq; ad MDXCV. annum ſalutis quibus continentur III. circuli magni.

PRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS SECVNDVM DIONYSIVM ROMANVM.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Côcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Luna ipſius di.	Lit. do.
	Ante Chrm	iij	Nulla	iiij	xvij	Non. April.	iiij idus april.	xx	e
	I	iiij	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	dc
Ogdoas	ij	v	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal.april.	xvij	b
	iij	vi	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vij idus apri.	xx	a
	iiij	vij	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	x cal. april.	xv	g
	v	viij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xx	fe
	vi	ix	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij noñ april.	xix	d
	vij	x	xvij	v	v	xiiij cal.mai.	viij cal.mai.	xx	c
	viij	xi	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	b
	ix	xij	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	ag
	x	xiij	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xij cal.mai.	xix	f
	xi	xiiij	i	iij	ix	ij noñ.april.	noñ april.	xv	e
	xij	xv	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij	d
Hendecas	xiij	i	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal.mai.	xviij	cb
	xiiij	ij	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	a
	xv	iiij	xv	i	xiij	xij cal.april.	ix cal.april.	xvij	g
	xvi	v	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	f
	xvij	vi	vij	iij	xv	iiij cal.april.	ij noñ april.	xx	ed
	xviij	vij	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	viij cal.mai.	xxi	c

SECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS SECVNDVM DIONYSIVM ROMANVM.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Côcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paſchæ.	Luna ipſius di.	Lit. do.
	xix	viij	Nulla	vi	xvij	Noñ April.	v idus april.	xviij	b
	xx	ix	xi	i	xviij	viij cal.april.	ij idus april.	xx	a
	xxi	x	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal.mai.	xxi	gf
	xxij	xi	iij	iij	i	iiij noñ apri.	noñ april.	xviij	e
	xxiij	xij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal.april.	xx	d
Ogdoas	xxiiij	xiij	xxv	vi	iij	iiij idus apri.	xvi cal. mai.	xx	c
	xxv	xiiij	vi	vij	iiij	iij cal.april.	cal.apiil.	xvi	ba
	xxvi	xv	xvij	i	v	xiiij cal.mai.	xi cal. mai.	xvi	g
	xxvij	i	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	f
	xxviij	ij	ix	iiij	vij	vi cal.april.	v cal. april.	xv	e
	xxix	iij	xx	v	viij	xvij cal.mai.	xv cal.mai.	xxi	dc
	xxx	iiij	i	vi	ix	ij noñ april.	v idus april.	xix	b
	xxxi	v	xij	vij	x	ix cal.april.	viij cal.april.	xv	a
	xxxij	vi	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	g
	xxxiij	vij	iiij	iij	xij	cal.april.	noñ april.	xviij	fe
Hendecas	xxxiiij	viij	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal. april.	xxi	d
	xxxv	ix	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij idus apri.	xv	c
	xxxvi	x	vi	vij	xv	iiij cal.apri.	cal.april.	xvij	b
	xxxvij	xi	xviij	i	xvi	xv cal.mai.	xi cal. mai.	xviij	ag

A

TERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Côcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
xxxviij	xiij	Nulla	ij	xvij	Noñ April.	viij idus april.	xv	f	
xxxix	xiiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xviij	e	
xl	xv	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. maias	xviij	d	
xli	i	iij	vi	i	iiij non april.	v idus april.	xxi	cb	
xlij	ij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	a	
xliij	iij	xxv	i	iij	iiij id. april.	iiij cal. maias	xviij	g	
xliiij	iiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	noñ april.	xx	f	
xlv	v	xvij	iiij	v	xiiij cal. mai.	vij cal. mai.	xxi	ed	Ogdoas.
xlvi	vi	xxviij	v	vi	vij idus apri.	iiij idus april.	xvij	c	
xlvij	vij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ apri.	xx	b	
xlviij	viij	xx	i	viij	xvij cal. mai.	xi cal. maias.	xx	a	
xlix	ix	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id. april.	xvi	gf	
l	x	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	e	
li	xi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal mai.	xx	d	
lij	xij	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij noñ april.	xv	c	
liij	xiij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	ba	
liiij	xiiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xviij	g	
lv	xi	vij	ij	xv	iiij. cal. april.	iij cal. april.	xv	f	
lvi	i	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal. mai.	xv	e	Hendecas.

B

QVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Côcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pascha.	Lunæ ipsi. di.	Lit. do.	
lvij	ij	Nulla	v	xvij	Non. april.	iiij idus april.	xviij	dc	
lviij	iij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	b	
lix	iiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. mai.	xvi	a	
lx	v	iij	ij	i	iiij non. april.	viij idus april.	xvij	g	
lxi	vi	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi	fe	
lxij	vij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij idus april.	xv	d	
lxiij	viij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xvij	c	
lxiiij	ix	xvij	vij	v	xiiij cal. mai.	x cal. mai.	xvij	b	Ogdoas.
lxv	x	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	ag	
lxvi	xi	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvi	f	
lxvij	xij	xx	iij	viij	xvij cal mai.	xiij cal. mai.	xvij	e	
lxviij	xiij	i	v	ix	ij non. april.	iiij idus april.	xx	d	
lxix	xiiij	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi	cb	
lx.c	xv	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. mai.	xvij	a	
lxxi	i	iiij	i	xij	cal. april.	vij idus april.	xx	g	
lxxij	ij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	f	
lxxiij	iij	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	ed	
lxxiiij	iiij	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xix	c	
lxxv	v	xviij	vi	xvi	xv cal. mai.	ix cal. maias.	xx	b	Hendec[illegible]

QVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus pascha.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	lxxvi	vi	Nulla	i	xvij	Non.april.	vij idus april.	xvi	a
	lxxvij	vij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix	gf
	lxxviij	viij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal.mai.	xx	e
	lxxix	ix	iij	iiij	i	iiij non.april.	ij non.april.	xvi	d
	lxxx	x	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	c
	lxxxi	xi	xxv	vij	iij	iiii idus april.	xiiij cal.mai.	xix	ba
	lxxxij	xij	vi	i	iiij	iii cal.april.	ij cal.april.	xv	g
	lxxxiij	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal.mai.	xij cal.mai.	xvi	f
Ogdoas	lxxxiiij	xiiij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	e
	lxxxv	xv	ix	v	vij	vi cal.april.	iij non.april.	xxi	dc
	lxxxvi	i	xx	vi	viij	xvij cal.mai.	xvi cal.mai.	xij	b
	lxxxvij	ij	i	vij	ix	ij non.april.	vi idus april.	xviij	a
	lxxxviij	iij	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal.april.	xx	g
	lxxxix	iiij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal.mai.	xxi	fe
	xc	v	iiij	iiij	xij	cal.april.	ij non.april.	xvij	d
	xci	vi	xv	v	xiij	xij cal.april.	vi cal.april.	xx	c
	xcij	vij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal.mai.	xx	b
	xciij	viij	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi	ag D
Hendecas	xciiij	ix	xviij	ij	xvi	xv cal.mai.	xij cal.mai.	xvij	f

SEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus pascha.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	xcv	x	Nulla	iij	xvij	Noñ April.	ij idus april.	xxi	e
	xcvi	xi	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	d
	xcvij	xij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal.mai.	xvij	cb
	xcviij	xiij	iij	vij	i	iiij noñ apri.	vi idus april.	xx	a
	xcix	xiiij	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	g
	c	xv	xxv	iij	iij	iiij idus apri.	iij idus april.	xv	f
	ci	i	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij noñ april.	xix	ed
	cij	ij	xvij	v	v	xiiij cal.mai.	viij cal.april.	xx	c
Ogdoas	ciij	iij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xv	b
	ciiij	iiij	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	a
	cv	v	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xij cal.mai.	xix	gf
	cvi	vi	i	iij	ix	ij noñ april.	noñ april.	xv	e
	cvij	vij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal.april.	xviij	d
	cviij	viij	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal.mai.	xviij	c
	cix	ix	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	ba
	cx	x	xv	i	xiij	xij cal.april.	ix cal.april.	xvij	g
	cxi	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	f
	cxij	xij	vi	iiij	xv	iiij cal.apri.	ij non.april.	xx	e
Hendecas	cxiiij	xiij	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	viij cal.mai.	xxi	dc

SEPTIMUS CIRCULUS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Luna ipsius diei.	Lit. do.	
cxiiij	xiiij	Nulla	vi	xvij	Non. april.	v id. april.	xviij	b	
cxv	xv	xi	vij	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	a	
cxvi	i	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. ma.	xxi	g	
cxvij	ij	iij	iij	i	iiij non. april.	noñ. april.	xvij	fe	
cxviij	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	d	
cxix	iiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. ma.	xxi	c	
cxx	v	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	b	
cxxi	vi	xvij	i	v	xiiij cal. ma.	xi cal. ma.	xvij	ag	Ogdoas.
cxxij	vij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	id. april.	xx	f	
cxxiij	viij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	e	
cxxiiij	ix	xx	v	viij	xvij cal. ma.	xv cal. ma.	xvi	d	
cxxv	x	i	vi	ix	ij noñ. april.	v id. april.	xviij	cb	
cxxvi	xi	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	a	
cxxvij	xij	xxiij	i	xi	vij idus apuil.	xviij cal. ma.	xvi	g	
cxxviij	xiij	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ. april.	xviij	f	
cxxix	xiiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	ed	
cxxx	xv	xxvi	v	xiiij	v idus april.	vij id. april.	xv	c	
cxxxi	i	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april.	xviij	b	
B cxxxij	ij	xviij	i	xvi	xv cal. ma.	xi cal. ma.	xviij	a	Hendecas.

OCTAVUS CIRCULUS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Luna ipsius diei.	Lit. do.	
cxxxiij	iij	Nulla	i	xvij	Noñ. April.	viij id. april.	xv	gf	
cxxxiiij	iiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij	e	
cxxxv	v	xxij	iiij	xix	Id. april.	xiiij cal. ma.	xix	d	
cxxxvi	vi	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id. april.	xxj	c	
cxxxvij	vij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvij	ba	
cxxxviij	viij	xxv	i	iij	iiij id. april.	xviij cal. ma.	xviij	g	
cxxxix	ix	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxj	f	
cxl	x	xvij	iiij	v	xiiij cal. maias	vij cal. ma.	xxi	e	Ogdoas.
cxli	xi	xxviij	v	vi	vij id. april.	iiij id. april.	xvij	dc	
cxlij	xij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ. april.	xx	b	
cxliij	xiij	xx	vij	viij	xvij cal. maias	x cal. ma.	xxi	a	
cxliiij	xiiij	i	ij	ix	ij noñ. april.	viij id. april.	xvi	g	
cxlv	xv	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	fe	
cxlvi	i	xxiij	iiij	xi	ij id. april.	xiiij cal. ma.	xx	d	
cxlvij	ij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ. april.	xvi	c	
cxlviij	iij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	b	
cxlix	iiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal ma.	xix	ag	
cl	v	vij	ij	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xv	f	
cli	vi	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. ma.	xvi	e	Hendecas.

NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	clij	vij	Nulla.	v	xvij	Noñ.april	iiij idus april.	xix	d
	cliij	viij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xv	cb
	cliiij	ix	xxij	vij	xix	id.april.	xvij cal.ma.	xvi	a
	clv	x	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij idus april.	xix	g
	clvi	xi	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	f
	clvij	xij	xxv	iiij	iij	iiij.id. april.	iij idus april.	xv	ed
	clviij	xiij	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij noñ.april.	xviij	c
Ogdoas.	clix	xiiij	xvij	vi	v	xiij cal.maias	ix cal.ma.	xix	b
	clx	xv	xxviij	i	vi	vij id.april.	xviij cal.ma.	xxi	a
	clxi	i	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	gf
	clxij	ij	xx	iij	viij	xvij cal.maias	xiij cal.ma.	xviij	e
	clxiij	iij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij idus april.	xxi	d
	clxiiij	iiij	xij	vi	x	ix.cal. april.	vij cal.april.	xvi	c
	clxv	v	xxiij	vij	xi	ij id.april.	xvij cal.ma.	xvij	ba
	clxvi	vi	iiij	i	xij	cal.april.	vij idus april.	xx	g
	clxvij	vij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal.april.	xvi	f
	clxviij	viij	xxvi	iiij	xiiij	v id.april.	iij idus april.	xvi	e
	clxix	ix	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij noñ.april.	xix	dc
Hendecas.	clxx	x	xviij	vi	xvi	xv.cal.maias	ix cal.ma.	xx	b

D

DECIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	clxxi	xi	Nulla	vij	xvij	Noñ.april.	vij id.april.	xvi	a
	clxxij	xij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix	g
	clxxiij	xiij	xxij	iij	xix	id. april.	xiij cal.ma.	xx	fe
	clxxiiij	xiiij	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij non.april.	xvi	d
	clxxv	xv	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	c
	clxxvi	i	xxv	vij	iij	iiij id.april.	xvij cal.ma.	xix	b
	clxxvij	ij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	ag
Ogdoas.	clxxviij	iij	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal.april.	xvi	f
	clxxix	iiij	xxviij	iij	vi	vij id.april.	ij id.april.	xix	e
	clxxx	v	ix	v	vij	vi cal.april.	iij noñ. april.	xxi	d
	clxxxi	vi	xx	vi	viij	xvij cal. ma.	xvi cal.ma.	xv	cb
	clxxxij	vij	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id.april.	xviij	a
	clxxxiij	viij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal.april.	xxi	g
	clxxxiiij	ix	xxiij	iij	xi	ij id.april.	xiij cal.ma.	xxi	f
	clxxxv	x	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij noñ.april.	xvij	ed
	clxxxvi	xi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal.april.	xx	c
	clxxxvij	xij	xxvi	vi	xiiij	v id.april.	xvi cal.ma.	xxi	b
	clxxxviij	xiij	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi	a
Hendecas.	clxxxix	xiiij	xviij	ij	xvi	xv cal.maias	xij cal.ma.	xvij	gf

VNDECIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
cxc	xv	Nulla	iij	xvij	Noñ. April.	ij idus april.	xxi	c b	
cxci	i	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	a	
cxcij	ij	xxij	vi	xix	Id. april.	xvi cal. ma.	xvij	g	
cxciij	iij	iij	vij	i	iiij non̄. april.	vi idus april.	xx	f	
cxciiij	iiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	e d	
cxcv	v	xx	ij	iij	iiij id. april.	idus april.	xvij	c	
cxcvi	vi	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ. april.	xix	b	
cxcvij	vij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	a	Ogdoas.
cxcviij	viij	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v idus april.	xvi	g f	
cxcix	ix	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	e	
cc	x	xx	ij	viij	xvij cal. maias	xi cal. ma.	xviij	d	
cci	xi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	c	
ccij	xij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	b a	
cciij	xiij	xxiij	v	xi	ij id. april.	xv cal. ma.	xix	g	
cciiij	xiiij	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi	f	
ccv	xv	xv	i	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xvij	e	
ccvi	i	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	d c	
ccvij	ij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	non. april.	xxi	b	
B ccviij	iij	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. ma.	xxi	a	Hendecas.

DVODECIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
ccix	iiij	Nulla	vi	xvij	Non. april.	v idus april.	xviij	g	
ccx	v	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	f e	
ccxi	vi	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. ma.	xv	d	
ccxij	vij	iij	iij	i	iiij non. april.	noñ. april.	xvij	c	
ccxiij	viij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	b	
ccxiiij	ix	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. ma.	xxi	a g	
ccxv	x	vi	vij	iiij	iij cal. april.	iiij noñ. april.	xvij	f	
ccxvi	xi	xvij	i	v	xiiij cal. ma.	xi cal. april.	xvij	e	Ogdoas.
ccxvij	xij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	d	
ccxviij	xiij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	c b	
ccxix	xiiij	xx	iiij	viij	xvij cal. ma.	xiiij cal. ma.	xvij	a	
ccxx	xv	i	vi	ix	ij noñ. april.	v idus april.	xix	g	
ccxxi	i	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	f	
ccxxij	ij	xxiij	i	xi	ij idus apuil.	xviij cal. ma.	xvi	e d	
ccxxiij	iij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij idus april.	xix	c	
ccxxiiij	iiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	b	
ccxxv	v	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij idus april.	xv	a	
ccxxvi	vi	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april.	xviij	g f	
ccxxvij	vij	xviij	vij	xvi	xv cal. ma.	x cal. ma.	xix	e	Hendecas.

DECIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cócurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsius diei.	
	ccxxviij	viij	Nulla	ij	xvij	Noñ.April.	vij idus april.	xv	d
	ccxxix	ix	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iiij cal.april.	xviij	c
	ccxxx	x	xxij	iiij	xix	Id.april.	xiiij cal.maias	xix	ba
	ccxxxi	xi	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij noñ.april.	xv	g
	ccxxxij	xij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xvij	f
	ccxxxiij	xiij	xv	i	iij	iiij id.april.	xviij cal.ma.	xviij	e
	ccxxxiiij	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal.april.	viij idus april.	xxi	dc
Ogdoas	ccxxxv	xv	xvij	iij	v	xiiij cal.maias	xiij cal.ma.	xv	b
	ccxxxvi	i	xxviij	v	vi	vij id.april.	iiij idus april.	xvij	a
	ccxxxvij	ij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij noñ. april.	xx	g
	ccxxxviij	iij	xx	vij	viij	xvij cal.maias	x cal. maias	xxi	fe
	ccxxxix	iiij	i	i	ix	ij noñ.april.	vij idus april.	xvij	d
	ccxl	v	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal.april.	xix	c
	ccxli	vi	xxiij	iiij	xi	ij id.april.	xiiij cal. ma.	xx	b
	ccxlij	vij	iiij	v	xij	cal.april.	iijnoñ.april.	xvi	ag
	ccxliij	viij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal.april.	xix	f
	ccxliiij	ix	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal.ma.	xix	e
	ccxlv	x	vij	ij	xv	iiij cal.april.	iij cal.april.	xv	d
Hendecas	ccxlvi	xi	xviij	iij	xvi	xv cal.maias	xiij cal. ma.	xvi	cb D

DECIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cócurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsius diei.	
Ogdoas	ccxlvij	xij	Nulla	iiij	xvij	Noñ.april.	vi idus april.	xvij	a
	ccxlviij	xiij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	g
	ccxlix	xiiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. ma.	xvi	f
	ccl	xv	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij idus april.	xix	ed
	ccli	i	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	c
	cclij	ij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij idus april.	xx	b
	ccliij	iij	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij noñ.april.	xviij	a
	ccliiij	iiij	xvij	vi	v	xiiij cal. maias	ix cal.maias	xix	gf
	cclv	v.	xviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	e
	cclvi	vi	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	d
	cclvij	vij	xx	iij	viij	xvij cal.maias	xiij cal. ma.	xviij	c
	cclviij	viij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij idus april.	xxi.	ba
	cclix	ix	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij	g
	cclx	x	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. ma.	xvij	f
	cclxi	xi	iiij	i	xij	calend.april.	vi idus april.	xx	e
	cclxij	xij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	dc
	cclxiij	xiij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	b
	ccxliiij	xiiij	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij noñ.april.	xix	a
Hendecas	ccxlv	xv	xviij	vi	xvi	xv cal.maias	ix.cal.maias.	xx	g

A

DECIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta lunæ.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.di.	Lit. do.	
cclxvi	i	Nulla	vij	xvij	Noñ.april.	vi id.april.	xvij	fe	
cclxvij	ij		i	xviij	viij cal.april.	ij cal.,april.	xx	d	
cclxviij	iij	xxij	iij	xix	id.april.	xij cal.ma.	xx	c	
cclxix	iiij	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ.april.	xvi	b	
cclxx	v	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	ag	
cclxxi	vi	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal.ma.	xx	f	
cclxxij	vij	vi	i	iiij	iiij cal. april.	ij cal. april.	xv	e	
cclxxiij	viij	xvij	ij	v	xiiij cal. ma.	xij cal. ma.	xvi	d	Ogdoas.
cclxxiiij	ix	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id.april.	xix	cb	
cclxxv	x	ix	iiij	vij	vi cal.april.	ij cal. april.	xv	a	
cclxxvi	xi	xx	vi	viij	xvij cal ma.	xiij cal. ma.	xv	g	
cclxxvij	xij	i	vij	ix	ij noñ april.	iij id.april.	xviij	f	
cclxxviij	xiij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	ed.	
cclxxix	xiiij	xxiij	ij	xi	ij id.april.	id. april.	xv	c	
cclxxx	xv	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij noñ.april.	xvij	b	
cclxxxi	i	xv	v	xiij	xij cal.april.	vij cal.april.	xx	a	
cclxxxij	ij	xxvi	vi	xiiij	v id. april.	xvi cal ma.	xxi	gf	
cclxxxiij	iij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal.april.	xvij	e	
cclxxxiiij	iiij	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. maias	xvij	d	Hendecas.

B

DECIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta lunæ.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.di.	Lit. do.	
cclxxxv	v	Nulla	ij	xvij	Noñ.april.	ij id.april.	xxi	c	
cclxxxvi	vi	xi	iij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	ba	
cclxxxvij	vij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. ma.	xviij	g	
cclxxxviij	viij	i	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	f	
cclxxxix	ix	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	e	
ccxc	x	xxv	ij	iij	iiij idus april.	id.april.	xvij	dc	
ccxci	xi	vi	iij	iiij	iij cal.april.	noñ. april	xx	b	
ccxcij	xij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal.ma.	xx	a	Ogdoas.
ccxciij	xiij	xviij	vi	vi	vij idus april.	vi id.april.	xvi	g	
ccxciiij	xiiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.april.	xix	fe	
ccxcv	xv	xx	i	viij	xvij cal.maias	xi cal.ma.	xx	d	
ccxcvi	i	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ.april.	xv	c	
ccxcvij	ij	xij	iij	x	ix cal.april.	v.cal.april.	xviij	b	
ccxcviij	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. ma.	xix	ag	
ccxcix	iiij	iiij	vi	xij	calend.april.	iiij non. april.	xv	f	
ccc	v	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal.april.	xvij	e	
ccci	vi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	id. april.	xviij	d	
cccij	vij	vij	iij	xv	iiij cal.april.	non. april.	xxi	cb	
ccciij	viij	xviij	iiij	xvi	xv cal.maias	xiiij cal.ma.	xv	a	Hendecas.

 C

DECIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Luna ipsi.di.	Lit. do.
	ccciiij	ix	Nulla.	vi	xvij	Noñ.april	v id.april.	xiiij	g
	cccv	x	xi	vij	xviij	viij cal.april.	cal.april.	xxi	f
	cccvi	xi	xxij	i	xix	id.april.	xviij cal.ma.	xv	ed
	cccvij	xij	iij	ij		iiij noñ. april.	viij id.april.	xviij	c
	cccviij	xiij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal. april.	xx	b
	cccix	xiiij	xxv	v	iij	iiij.id. april.	xv cal. ma.	xxi	a
	cccx	xv	vi	vi	iiij	iij cal.april.	iiij noñ. april.	xvij	g f
Ogdoas	cccxi	i	xvij	vij	v	xiiij cal.maias	x cal.ma.	xviij	e
	cccxij	ij	xxviij	ij	vi	vij id.april.	id.april.	xx	d
	cccxiij	iij	ix	iij	vij	vi cal.april.	iiij cal. april.	xvi	c
	cccxiiij	iiij	xx	iiij	viij	xvij cal.maias	xiiij cal. ma.	xvij	ba
	cccxv	v	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id.april.	xx	g
	cccxvi	vi	xij	vij	x	ix.cal. april.	viij cal.april.	xv	f
	cccxvij	vij	xxiij	i	xi	ij id.april.	xix cal.ma.	xvi	e
	cccxviij	viij	iiij	ij	xij	cal.april.	viij id.april.	xix	dc
	cccxix	ix	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal.april.	xv	b
	cccxx	x	xxvi	v	xiiij	v id.april.	iiij id.april.	xv	a
	cccxxi	xi	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iiij noñ. april.	xviij	g
Hendecas	cccxxij	xij	xviij	vij	xvi	xv.cal.maias	x cal.ma.	xix	fe

D

DECIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Luna ipsi.di.	Lit. do.
	cccxxiij	xiij	Nulla	i	xvij	Noñ.april.	viij id.april.	xvi	d
	cccxxiiij	xiiij	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iiij cal.april.	xviij	c
	cccxxv	xv	xxij	iiij	xix	id. april.	xiiij cal.ma.	xix	b
	cccxxvi	i	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij noñ. april.	xv	ag
	cccxxvij	ij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal. april.	xviij	f
	cccxxviij	iij	xxv	i	iij	iiij id.april.	xviij cal.ma.	xviij	e
	cccxxix	iiij	vi	ij	iiij	iij cal.april.	viij id. april.	xxi	d
	cccxxx	v	xvij	iij	v	xiiij cal. maias	xiij cal. ma.	xv	cb
Ogdoas	cccxxxi	vi	xxviij	iiij	vi	vij id.april.	iij id. april.	xviij	a
	cccxxxij	vij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij noñ. april.	xx	g
	cccxxxiij	viij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal.ma.	xxi	f
	cccxxxiiij	ix	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id.april.	xvij	ed
	cccxxxv	x	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal.april.	xx	c
	cccxxxvi	xi	xxiij	iiij	xi	ij id.april.	xiiij cal. ma.	xx	b
	cccxxxvij	xij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ.april.	xvi	a
	cccxxxviij	xiij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	gf
	cccxxxix	xiiij	xxvi	vij	xiiij	v id.april.	xvij cal.ma.	xx	e
	cccxl	xv	vij	ij	xv	iiij cal.april.	iij cal. april.	xv	d
Hendecas	cccxli	i	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. maias	xvi	c

A

DECIMVS NONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta lunae.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.	
cccxlij	ij	Nulla	iiij	xvij	Noñ. april.	iij id. april.	xx	c	
cccxliij	iij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	b	
cccxliiij	iiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. ma.	xvi	g a	
cccxlv	v	i	i	i	iiij non. april.	vij id. april.	xix	f	
cccxlvi	vi	xiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	e	
cccxlvij	vij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij id. april.	xvi	d	
cccxlviij	viij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij	c b	
cccxlix	ix	xvij	vi	v	xiiij cal. maias	ix cal. ma.	xix	a	Ogdoas.
cccl	x	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi id. april.	xv	g	
cccli	xi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	f	
ccclij	xij	xx	iij	viij	xvij cal. maias	xiij cal. ma.	xviij	e d	
cccliij	xiij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij id. april.	xxi	c	
cccliiij	xiiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	b	
ccclv	xv	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. ma.	xviij	a	
ccclvi	i	iiij	i	xij	calend. april.	vij id. april.	xx	g f	
ccclvij	ij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	e	
ccclviij	iij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xvij	d	
ccclix	iiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij non. april.	xx	c	
ccclx	v	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal. ma.	xx	b a	Hendecas.

B

VIGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.	
ccclxi	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ. april.	vi id. april.	xvij	g	
ccclxij	vij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	f	
ccclxiij	viij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi	e	
ccclxiiij	ix	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi	d c	
ccclxv	x	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	b	
ccclxvi	xi	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal. ma.	xx	a	
ccclxvij	xij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	g	
ccclxviij	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal. ma.	xij cal. ma.	xvi	f e	
ccclxix	xiiij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xviij	d	Ogdoas.
ccclxx	xv	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	c	
ccclxxi	i	xx	v	viij	xvij cal ma.	xv cal. ma.	xvi	b	
ccclxxij	ij	i	vij	ix	ij noñ april.	vi id. april.	xviij	a g	
ccclxxiij	iij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	f	
ccclxxiiij	iiij	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv	e	
ccclxxv	v	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ. april.	xviij	d	
ccclxxvi	vi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	c b	
ccclxxvij	vij	xxvi	vi	xiiij	ij id. april.	xvi cal. ma.	xxi	a	
ccclxxviij	viij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	g	
ccclxxix	ix	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal. ma.	xviij	f	Hendecas.

VIGESIMVSPRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactae.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pasche.	Lune ipsi.di.	Litdo.
	ccclxxx	x	Nulla	iij	xvij	Noñ.April.	ij id.april.	xxi	ed
	ccclxxxi	xi	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal.april.	xvi	c
	ccclxxxij	xij	xxij	v	xix	Id.april.	xv cal.ma.	xviij	b
	ccclxxxiij	xiij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id.april.	xxi	a
	ccclxxxiiij	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal.april.	xvi	gf
	ccclxxxv	xv	xxv	ij	iij	iiij id.april.	id.april.	xvij	e
	ccclxxxvi	i	vi	iij	iiij	ij cal.april.	noñ.april.	xx	d
	ccclxxxvij	ij	xvij	iiij	v	xiiij cal. maias	vij cal.ma.	xxi	c
Ogdoas.	ccclxxxviij	iij	xxviij	vi	vi	vij id.april.	v id.april.	xv	ba
	ccclxxxix	iiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.april.	xix	g
	cccxc	v	xx	i	viij	xvij cal.maias	xi cal.ma.	xx	f
	cccxci	vi	i	ij	ix	ij noñ.april.	viij id.april.	xvi	e
	cccxcij	vij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal.april.	xviij	dc
	cccxciij	viij	xxiij	v	xi	ij id.april.	xv cal.ma.	xix	b
	cccxciiij	ix	iiij	vi	xij	cal.april.	iiij noñ.april.	xv	a
	cccxcv	x	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal.april.	xviij	g
	cccxcvi	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	id.april.	xviij	fe
	cccxcvij	xij	vij	iij	xv	iiij cal . april.	nou.april.	xx	d
Hendecas.	cccxcviij	xiij	xviij	iiij	xvi	xv cal.maias	xiiij cal.ma.	xv	c

D

VIGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti ones.	Epactae.	Cõcur rẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pasche.	Lune ipsi.di.	Litdo.
	cccxcix	xiiij	Nulla	v	xvij	Non. april.	iiij id.april.	xix	b
	cccc	xv	xi	vij	xviij	viij cal.april.	cal.april.	xxi	ag
	cccci		xxij	i	xix	idus april.	xvi cal.ma.	xv	f
	ccccij	ij	iij	ij	i	iiij nou. april.	viij id.april.	xviij	e
	ccccij	iij	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	d
	cccciiij	iiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. ma.	xxi	cd
	ccccv	v	vi	vi	iiij	ij cal. april.	iiij non. april.	xvij	a
	ccccvi	vi	xvij	vij	v	xiiij cal.ma.	x cal.ma.	xviij	g
Ogdoas.	ccccvij	vij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal.ma.	xxi	f
	ccccviij	viij	ix	iij	vij	vi cal.april.	iiij cal.april.	xvi	ed
	ccccix	ix	xx	iiij	viij	xvij cal.ma.	xiiij cal.ma.	xvij	c
	ccccx	x	i	v	ix	ij noñ.april.	iiij id.april.	xx	b
	ccccxi	xi	xij	vi	x	ix cal april.	vij cal.april.	xvi	a
	ccccxij	xij	xxiij	i	xi	ij idus apuil.	xviij cal.ma.	xvi	gf
	ccccxiij	xiij	iiij	ij	xij	cal.april. .	viij id. april.	xvij	e
	ccccxiiij	xiiij	xv	iij	xiij	xij cal.april.	xi cal.april.	xv	d
	ccccxv	xv	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id. april.	xvi	c
	ccccxvi	i	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij noñ.ap: il.	xviij	ba
Hendecas.	ccccxvij	ij	xviij	vij	xvi	xv cal.ma.	x cal.ma.	xix	g

VIGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Luna ipsi di.	Lit. do.	
ccccxviij	iij	Nulla	i	xvij	Noñ.april.	vij id.april.	xvij	f	
ccccxix	iiij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix	e	
ccccxx	v	xxij	iiij	xix	id. april.	xiiij cal.ma.	xviij	dc	
ccccxxi	vi	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij noñ.april.	xv	b	
ccccxxij	vij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	a	
ccccxxiij	viij	xxv	vij	iij	iiij id.april.	xvij cal.ma.	xix	g	
ccccxxiiij	ix	vi	ij	iiij	iij cal.april.	viij id.april.	xxi	fe	
ccccxxv	x	xvij	iij	v	xiiij cal. maias	xiij cal.ma.	xv	d	Ogdoas.
ccccxxvi	xi	xxviij	iiij	vi	vij id.april.	iij id.april.	xviij	c	
ccccxxvij	xij	ix	v	vij	vi cal.april.	iij noñ.april.	xxi	b	
ccccxxviij	xiij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal.ma.	xxi	ag	
ccccxix	xiiij	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id.april.	xvij	f	
ccccxxx	xv	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal.april.	xx	e	
ccccxxxi	i	xxiij	iij	xi	ij id.april.	xiij cal. ma.	xxi	d	
ccccxxxij	ij	iiij	v	xij	cal. april.	iij non. april.	xvi	cb	
ccccxxxiij	iij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal.april.	xix	a	
ccccxxxiiij	iiij	xxvi	vij	xiiij	v id.april.	xvij cal.ma.	xx	g	
ccccxxxv	v	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi	f	
B ccccxxxvi	vi	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal.ma.	xvi	ed	Hendecas.

VIGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Luna ipsi di.	Lit. do.	
ccccxxxvij	vij	Nulla.	iiij	xvij	Noñ.april	iij id.april.	xx	e	
ccccxxxviij	viij	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	b	
ccccxxxix	ix	xxij	vi	xix	id.april.	xvi cal.ma.	xvij	a	
ccccxl	x	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij id.april.	xix	gf	
ccccxli	xi	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	x cal.april.	xv	e	
ccccxlij	xij	xxv	iij	iij	iiij.id. april.	ij id.april.	xvi	d	
ccccxliij	xiij	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij noñ.april.	xix	c	
ccccxliiij	xiiij	xvij	vi	v	xiiij cal.maias	ix cal.ma.	xix	ba	Ogdoas.
ccccxlv	xv	xxviij	vij	vi	vij id.april.	vi id.april.	xv	g	
ccccxlvi	i	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	f	
ccccxlvij	ij	xx	ij	viij	xvij cal.maias	xij cal.ma.	xix	e	
ccccxlviij	iij		iiij	ix	ij noñ. april.	iij id.april.	xxi	dc	
ccccxlix	iiij	xij	v	x	ix.cal. april.	vi cal.april.	xvij	b	
ccccl	v	xxiij	vi	xi	ij id.april.	xvi cal.ma.	xviij	a	
ccccli	vi	iiij	vij	xij	cal.april.	vi id.april.	xxi	g	
cccclij	vij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal.april.	xvi	fe	
cccclij	viij	xxvi	iij	xiiij	v id.april.	ij id.april.	xvij	d	
ccccliiij	ix	vij	iiij	xv	iiij cal.april.	ij noñ.april.	xx	c	
ccccclv	x	xviij	v	xvi	xv.cal.maias	viij cal.ma.	xxi	b	Hendecas.

VIGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta lunae.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di. do.	Lit.
	cccclvi	xi	Nulla	vij	xvij	Noñ. april.	vi id. april.	xvij	a g
	cccclvij	xij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	f
	cccclviij	xiij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi	e
	cccclix	xiiij	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ. april.	xvij	d
	ccclx	xv	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	c b
	cccclxi	i	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal. ma.	xx	a
	cccclxij	ij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	h
Ogdoas.	cccclxiij	iij	xvij	i	v	xiiij cal. ma.	xi cal. ma.	xvi	f
	cccclxiiij	iiij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xix	e d
	cccclxv	v	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	c
	cccclxvi	vi	xx	v	viij	xvij cal ma.	xv cal. ma.	xvi	b
	cccclxvij	vij	i	vi	ix	ij noñ april.	v id. april.	xix	b
	cccclxviij	viij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	g f
	cccclxix	ix	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv	e
	cccclxx	x	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ. april.	xix	d
	cccclxxi	xi	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	c
	cccclxxij	xij	xxvi	vi	xiiij	v id. april.	xvi cal. ma.	xxi	b a
	cccclxxiij	xiij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	g
Hendecas	cccclxxiiij	xiiij	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal. ma.	xviij	f

VIGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta lunae	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di. do.	Litt.
	cccclxxv	xv	Nulla	ij	xvij	Noñ. april.	viij id. april.	xv	e
	cccclxxvi	i	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	d c
	cccclvij	ij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. ma.	xviij	b
	cccclxxviij	iij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id. april.	xxi	a
	cccclxxix	iiij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	g
	cccclxxx	v	xxv	ij	iij	iiij idus april.	id. april.	xvij	f e
	cccclxxxi	vi	vi	iij	iiij	iij cal. april.	noñ. april.	xx	d
	cccclxxxij	vij	xvij	iiij	v	xiiij cal. maias	vij cal. ma.	xxi	c
Ogdoas	cccclxxxiij	viij	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij id. april.	xvij	b
	cccclxxxiiij	ix	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	a g
	cccclxxxv	x	xx	i	viij	xvij cal. maias	xi cal. ma.	xx	f
	cccclxxxvi	xi	i	ij	ix	ij noñ. april.	viij id. april.	xvi	e
	cccclxxxvij	xij	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	d
	cccclxxxviij	xiij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. ma.	xix	c b
	cccclxxxix	xiiij	iiij	vi	xij	calend. april.	iiij noñ. april.	xv	a
	ccccxc	xv	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	g
	ccccxci	i	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. ma.	xix	f
	ccccxcij	ij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	noñ. april.	xxi	e d
Hendecas	ccccxciij	iij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal. ma.	xv	c

A

VIGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pascha.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
ccccxciiij	iiij	Nulla	v	xvij	Noñ. april.	iiij id. april.	xix	b	
ccccxcv	v	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	a	
ccccxcvi	vi	xxij	i	xix	id. april.	xviij cal. april.	xv	g f	
ccccxcvij	vij	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id. april.	xviij	e	
ccccxcviij	viij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi	d	
ccccxcix	ix	xxv	iiij	iij	iiij id. april.	iij id. april.	xv	c	
d	x	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij noñ. april.	xvij	b a	
di	xi	xvij	vij	v	xiiij cal. maias	x cal. ma.	xviij	g	Ogdoas.
dij	xij	xxviij	i	vi	vij id. april.	xviij cal. ma.	xxi	f	
diij	xiij	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvij	e	
diiij	xiiij	xx	iiij	viij	xvij cal. ma.	xiiij cal. ma.	xvij	d c	
dv	xv	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx	b	
dvi	i	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi	a	
dvij	ij	xxiij	vij	xi	ij id. april.	xvij cal. ma.	xvij	g	
dviij	iij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix	f e	
dix	iiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	d	
dx	v	xxvi	iiij	xiiij	v id. april.	iij id. april.	xvi	c	
dxi	vi	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij noñ. april.	xix	b	
B dxij	vij	xviij	vij	xvi	xv cal. maias	x cal. ma.	xix	a g	Hendecas.

VIGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pascha.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
dxiij	viij	Nulla.	i	xvij	Noñ. april	vij id. april.	xvij	f	
dxiiij	ix	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	e	
dxv	x	xxij	iij	xix	id. april.	xiij cal. ma.	xx	d	
dxvi	xi	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij noñ. april.	xv	c b	
dxvij	xij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	a	
dxviij	xiij	xxv	vij	iij	iiij. id. april.	xvij cal. ma.	xix	g	
dxix	xiiij	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv	f	
dxx	xv	xvij	iij	v	xiiij cal. maias	xiij cal. ma.	xv	e d	
dxxi	i	xxviij	iiij	vi	vij id. april.	iij id. april.	xviij	c	Ogdoas.
dxxij	ij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij noñ. april.	xxi	b	
dxxiij	iij	xx	vi	viij	xvij cal. maias	xvi cal. ma.	xv	a	
dxxiiij	iiij	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id. april.	xvij	g f	
dxxv	v	xij	ij	x	ix. cal. april.	iij cal. april.	xx	d	
dxxvi	vi	xxiij	iij	xi	ij id. april.	xiij cal. ma.	xxi	c	
dxxvij	vij	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april.	xvij	b a	
dxxviij	viij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	g	
dxxix	ix	xxvi	vij	xiiij	v id. april.	xvij cal. ma.	xx	f	
dxxx	x	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	e	
dxxxi	xi	xviij	ij	xvi	xv. cal. maias	xij cal. ma.	xvi	d c	Hendecas.

VIGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta lunae.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	dxxxij	x	Nulla	iiij	xvij	Noñ. April.	iij id. april.	xx	b
	dxxxiij	xi	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	a
	dxxxiiij	xij	xxij	vi	xix	Id. april.	xvi cal. ma.	xvij	gf
	dxxxv	xiij	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	e
	dxxxvi	xiiij	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	d
	dxxxvij	xv	xxv	iij	iij	iiij id. april.	ij id. april.	xvi	c
	dxxxviij	i	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non. april.	xix	ba
Ogdoas.	dxxxix	ij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	g
	dxl	iij	xxviij	vij	vi	vij id. april.	vij id. april.	xv	f
	dxli	iiij	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	e
	dxlij	v	xx	ij	viij	xvij cal. maias	xij cal. ma.	xix	dc
	dxliij	vi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	b
	dxliiij	vij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	a
	dxlv	viij	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij	g
	dxlvi	ix	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	fe
	dxlvij	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	d
	dxlviij	xi	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xvij	c
	dxlix	xij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij noñ. april.	xx	b D
Hendecas	dl	xiij	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. ma.	xxi	ag

TRIGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta lunae.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	dli	xiiij	Nulla	vi	xvij	Non. april.	vi id. april.	xviij	f
	dlij	xv	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	e
	dliij	i	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. ma.	xxi	d
	dliiij	ij	iij	iij	i	iiij non. april.	noñ. april.	xvij	cb
	dlv	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	a
	dlvi	iiij	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal. ma.	xx	g
	dlvij	v	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	f
Ogdoas	dlviij	vi	xvij	i	v	xiiij cal. ma.	xi cal. ma.	xvij	ed
	dlix	vij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	id. april.	xx	c
	dlx	viij	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	b
	dlxi	ix	xx	v	viij	xvij cal. ma.	xv cal. ma.	xvi	a
	dlxij	x	i	vi	ix	ij noñ. april.	id. april.	xix	gf
	dlxiij	xi	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	e
	dlxiiij	xij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	id. april.	xv	d
	dlxv	xiij	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij	c
	dlxvi	xiiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	cal. april.	xxi	ba
	dlxvij	xv	xxvi	v	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xv	g
	dlxviij	i	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	f
Hendecas	dlxix	ij	xviij	i	xvi	xv cal. ma.	xi cal. ma.	xviij	e

TRIGESIMVSPRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
dlxx	iij	Nulla	ij	xvij	Non. april.	viij idus april.	xv	dc	
dlxxi	iiij	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xviij	b	
dlxxij	v	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. mai.	xviij	a	
dlxxiij	vi	iij	vi	i	iiij non. april.	v idus april.	xxi	g	
dlxxiiij	vij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	fe	
dlxxv	viij	xxv	i	iij	iiii idus april.	iiij cal. mai.	xviij	d	
dlxxvi	ix	vi	iij	iiij	iii cal. april.	non. april.	xx	c	
dlxxvij	x	xvij	iiij	v	xiiij cal. mai.	vij cal. mai.	xxi	b	Ogdoas.
dlxxviij	xi	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij idus april.	xvij	ag	
dlxxix	xij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij non. april.	xx	f	
dlxxx	xiij	xx	i	viij	xvij cal. mai.	xi cal. mai.	xx	e	
dlxxxi	xiiij	i	ij	ix	ij non. april.	viij idus april.	xvi	d	
dlxxxij	xv	xij	iij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xix	cb	
dlxxxiij	i	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. mai.	xx	a	
dlxxxiiij	ij	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij non. april.	xv	g	
dlxxxv	iij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	f	
dlxxxvi	iiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xviij	ed	
dlxxxvij	v	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	c	
B dlxxxviij	vi	xviij	iiij	xvi	xv cal. mai.	iiij cal. mai.	xv	b	Hendecas.

TRIGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus pascha.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
dlxxxix	vij	Nulla	v	xvij	Nõ april.	iiij idus april.	xviij	a	
dxc	viij	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	gf	
dxci	ix	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. mai.	xvi	e	
dxcij	x	iij	ij	i	iiij non. april.	viij idus apri.	xvij	d	
dxciij	xi	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi	c	
dxciiij	xij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij idus april.	xv	ba	
dxcv	xiij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xvij	g	
dxcvi	xiiij	xvij	vij	v	xiiij cal. mai.	x cal. mai.	xvij	f	Ogdoas.
dxcvij	xv	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	e	
dxcviij	i	ix	ij	vij	vi cal. april.	iij cal. april.	xvi	dc	
dxcix	ij	xx	iij	viij	xvij cal. mai.	xiij cal mai.	xvij	b	
dc	iij	i	v	ix	ij non april.	iiij idus april.	xx	a	
dci	iiij	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi	g	
dcij	v	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. mai.	xvij	fe	
dciij	vi	iiij	i	xij	calen. april.	vij idus april.	xx	d	
dciiij	vij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xv	c	
dcv	viij	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	b	
dcvi	ix	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij non. april.	xix	ag	
dcvij	x	xviij	vi	xvi	xv cal. mai.	ix cal. maias.	xx	f	Hendecas.

TRIGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

C

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Literae do.
	dcviij	xi	Nulla	i	xvij	Non.april.	vij idus april.	xvi	e
	dcix	xij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix	d
	dcx	xiij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. mai.	xx	cb
	dcxi	xiiij	iij	iiij	i	iiij non.april.	ij non.april.	xvi	a
	dcxij	xv	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	g
	dcxiij	i	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xiiij cal.mai.	xix	f
	dcxiiij	ij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	ed
Ogdoas.	dcxv	iij	xvij	ij	v	xiiij cal.mai.	xij cal.mai.	xvi	c
	dcxvi	iiij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	b
	dcxvij	v	ix	v	vij	vi cal.april.	iij non.april.	xxi	a
	dcxviij	vi	xx	vi	viij	xvij cal mai.	xvi cal.mai.	xij	gf
	dcxix	vij	i	vij	ix	ij non.april.	vi idus april.	xviij	e
	dcxx	viij	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal.april.	xx	d
	dcxxi	ix	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal.mai.	xxi	c
	dcxxij	x	iiij	iiij	xij	cal.april.	ij non. april.	xvij	ba
	dcxxiij	xi	xv	v	xiij	xij cal.april.	vi cal.april.	xx	g
	dccxxiiij	xij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal.mai.	xx	f
	dccxxv	xiij	vij	i	xv	iiij cal.apiil.	ij cal. april.	xvi	e
Hendecas.	dccxxvi	xiiij	xviij	ij	xvi	xv cal.mai.	xij cal.mai.	xvij	dc

D

TRIGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Literae do.
	dcxxvij	xv	Nulla	iij	xvij	Nō April.	ij idus april.	xxi	b
	dcxxviij	i	xi	v	xviij	viij cal.april.	vi cal.april.	xvi	a
	dcxxix	ij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal.mai.	xvij	g
	dcxxx	iij	iij	vij	i	iiij nō apri.	vi idus april.	xx	fe
	dcxxxi	iiij	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	d
	dcxxxij	v	xxv	iij	iij	iiij idus apri.	iij idus april.	xv	c
	dcxxxiij	vi	vi	iiij	iiij	iij cal.april.	ij nō april.	xix	b
	dcxxxiiij	vij	xvij	v	v	xiiij cal.mai.	viij cal.april.	xx	ag
Ogdoas.	dcxxxv	viij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xv	f
	dcxxxvi	ix	ix	i	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xviij	e
	dcxxxvij	x	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xij cal.mai.	xix	d
	dcxxxviij	xi	i	iij	ix	ij nō april.	nō april.	xv	cb
	dcxxxix	xij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal.april.	xviij	a
	dcxl	xiij	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal.mai.	xviij	g
	dcxli	xiiij	iiij	vij	xij	cal.april.	vi idus april.	xxi	f
	dcxlij	xv	xv	i	xiij	xij cal.april.	ix cal.april.	xvij	ed
	dcxliij	i	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	c
	dcxliiij	ij	vi	iiij	xv	iij cal.apri.	ij non. april.	xx	b
Hendecas.	dcxlv	iij	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	viij cal.mai.	xxi	a

TRGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus pascha.	Lunae ipsius di.	Lit. do.	
dcxlvi	iiij	Nulla	vi	xvij	Non. April.	v idus apri.	xviij	g f	
dcxlvij	v	xi	vij	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	e	
dcxlviij	vi	xxij	ij	xix	Idus april.	xij cal.mai.	xxi	d	
dcxlix	vij	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ april.	xvij	c	
dcl	viij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal.april.	xx	b a	
dcli	ix	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal.mai.	xxi	g	
dclij	x	vi	vij	iiij	iij cal.april.	cal.april.	xvi	f	
dcliij	xi	xvij	i	v	xiiij cal.mai.	xi cal.mai.	xvij	e	Ogdoas.
dcliiij	xij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus apri.	xx	d c	
dclv	xiij	ix	iij	vij	vi cal.april.	iiij cal.april.	xvi	b	
dclvi	xiiij	xx	v	viij	xvij cal.mai.	xv cal.mai.	xvi	a	
dclvij	xv	i	vi	ix	ij noñ.april.	v idus april.	xviij	g	
dclviij	i	xij	vij	x	ix cal.april.	viij cal.april.	xv	f e	
dclix	ij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal.mai.	xvi	d	
dclx	iij	iiij	iij	xij	cal.april.	noñ april.	xviij	c	
dclxi	iiij	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal.april.	xxi	b	
dclxij	v	xxvi	v	xiiij	v idus april.	vij idus april.	xv	a g	
dclxiij	vi	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iiij noñ april.	xviij	f	
B dclxiiij	vij	xviij	i	xvi	xv cal.mai.	xi cal.mai.	xviij	e	Hendecas.

TRIGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pasche.	Lunae ipsi.di.	Lit. do.	
dclxv	viij	Nulla	ij	xvij	Noñ April.	viij idus april.	xv	d	
dclxvi	ix	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iiij cal.april.	xviij	c b	
dclxvij	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal.mai.	xix	a	
dclxviij	xi	iij	vi	i	iiij noñ april.	v idus april.	xxi	g	
dclxix	xij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvij	f	
dclxx	xiij	xxv	i	iij	iiij id.april.	xviij cal. mai.	xviij	e d	
dclxxi	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal.april.	viij id.april.	xxi	c	
dclxxij	xv	xvij	iiij	v	xiiij cal.mai.	vij cal mai.	xxi	b	Ogdoas.
dclxxiij	i	xxviij	v	vi	vij idus apri.	iiij idus april.	xvij	a	
dclxxiiij	ij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij noñ apri.	xx	g f	
dclxxv	iij	xx	vij	viij	xvij cal.mai.	x cal. mai.	xxi	e	
dclxxvi	iiij	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id.april.	xvi	d	
dclxxvij	v	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal.april.	xix	c	
dclxxviij	vi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. mai.	xx	b a	
dclxxix	vij	iiij	v	xij	cal.april.	iij noñ april.	xvi	g	
dclxxx	viij	xv	vij	xiij	xij cal.april.	viij cal. april.	xviij	f	
dclxxxi	ix	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal.mai.	xix	e	
dclxxxij	x	vij	ij	xv	iiij.cal.april.	iij cal. april.	xv	d c	Hendecas.
dclxxxiij	xi	xviij	iiij	xvi	xv cal.maias	xiij cal.mai.	xvi	b	

TRIGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Lit. do.	
	dclxxxiiij	xij	Nulla	v	xvij	Non.april.	iiij idus april.	xix	a	
	dclxxxv	xiij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	g	
	dclxxxvi	xiiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.mai.	xvi	f e	
	dclxxxvij	xv	iij	i	i	iiij non.april.	vij idus april.	xix	d	
	dclxxxviij	i	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	c	
	dclxxxix	ij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij idus april.	xv	b	
	dcxc	iij	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij non.april.	xviij	a g	
Ogdoas.	dcxci	iiij	xvij	vi	v	xiiij cal.mai.	ix cal. mai.	xix	f	
	dcxcij	v	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	e	
	dcxciij	vi	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	d	
	dcxciiij	vij	xx	iij	viij	xvij cal mai.	xiij cal mai.	xviij	c b	
	dcxcv	viij	i	iiij	ix	ij non.april.	iij idus april.	xxi	a	
	dcxcvi	ix	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	g	
	dcxcvij	x	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.mai.	xvij	f	
	dcxcviij	xi	iiij	i	xij	cal.april.	vij idus april.	xx	e d	
	dcxcix	xij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi	c	
	dcc	xiij	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	b	
	dcci	xiiij	vij	v	xv	iiij cal.apiil.	iij non.april.	xix	a	D
Hendecas	dccij	xv	xviij	vi	xvi	xv cal.mai.	ix cal.maias.	xx	g f	

TRIGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Lit. do.
	dcciij	i	Nulla	vij	xvij	Nõ April.	vij idus april.	xvi	e
	dcciiij	ij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.apiil.	xix	d
	dccv	iij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. mai.	xx	c
	dccvi	iiij	iij	iiij	i	iiij nõ apri.	ij non.april.	xvi	b a
	dccvij	v	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	g
	dccviij	vi	xxv	vij	iij	iiij idus apri.	xvij cal. mai.	xix	f
	dccix	vij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	e
Ogdoas	dccx	viij	xvij	ij	v	xiiij cal.mai.	xij cal.april.	xvi	d c
	dccxi	ix	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	b
	dccxij	x	ix	v	vij	vi cal.april.	iij nõ april.	xxi	a
	dccxiij	xi	xx	vi	viij	xvij cal.mai.	xvi cal.mai.	xv	g
	dccxiiij	xij	i	vij	ix	ij ũoñ april.	vi idus april.	xviij	f e
	dccxv	xiij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	d
	dccxvi	xiiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	xiij cal.mai.	xxi	c
	dccxvij	xv	iiij	iiij	xij	cal.april.	ij ũoñ april.	xvij	b
	dccxviij	i	xv	v	xiij	xij cal.april.	vi cal.april.	xx	a g
	dccxix	ij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal.mai.	xxi	f
	dccxx	iij	vi	i	xv	iiij cal.apri.	ij cal.april.	xvi	e
Hendecas	dccxxi	iiij	xviij	ij	xvi	xv cal.mai.	xij cal.mai.	xvij	d

A

TRIGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Concurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
dccxxij	v	Nulla	iij	xvij	Non.april.	ij idus april.	xxi	cb	
dccxxiij	vi	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal.april.	xvij	a	
dccxxiiij	vij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij	g	
dccxxv	viij	iij	vij	i	iiij non.april.	vi idus april.	xx	f	
dccxxvi	ix	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal. april.	xvi	ed	
dccxxvij	x	xxv	ij	iij	iiii idus april.	idus april.	xvij	c	
dccxxviij	xi	vi	iiij	iiij	iii cal.april.	ij non. april.	xix	b	
dccxxix	xij	xvij	v	v	xiiij cal.mai.	viij cal.mai.	xx	a	Ogdoas.
dccxxx	xiij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xvi	gf	
dccxxxi	xiiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.april.	xix	e	
dccxxxij	xv	xx	ij	viij	xvij cal.mai.	xi cal. mai.	xviij	d	
dccxxxiij	i	i	iij	ix	ij non. april.	non. april.	xv	c	
dccxxxiiij	ij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal. april.	xviij	ba	
dccxxxv	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	g	
dccxxxvi	iiij	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi	f	
dccxxxvij	v	xv	i	xiij	xij cal.april.	viij cal.april.	xvij	e	
dccxxxviij	vi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	dc	
dccxxxix	vij	vij	iij	xv	iiij cal.april.	non.april.	xxi	b	
dccxl	viij	xviij	v	xvi	xv cal.mai.	viij cal. mai.	xxi	a	Hendecas.

B

QVADRAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Concurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Luna ipsius di.	Lit. dos	
dccxli	ix	Nulla	vi	xvij	Nonā april.	v idus april.	xviij	g	
dccxlij	x	xi	vij	xviij	viij cal.april.	cal.april.	xxi	fe	
dccxliij	xi	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal.mai.	xv	d	
dccxliiij	xij	iij	ij	i	iiij non. april.	non.april.	xvij	c	
dccxlv	xiij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal.april.	xx	b	
dccxlvi	xiiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal mai.	xxi	ag	
dccxlvij	xv	vi	vij	iiij	iij cal.april.	iiij non. april.	xvij	f	
dccxlviij	i	xvij	i	v	xiiij cal. mai.	xi cal.april.	xvij	e	
dccxlix	ij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	d	Ogdoas.
dccl	iij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal.april.	xvi	cb	
dccli	iiij	xx	iiij	viij	xvij cal.mai.	xiiij cal.mai.	xvij	a	
dcclij	v	i	vi	ix	ij non. april.	v idus april.	xix	g	
dccliij	vi	xij	vij	x	ix cal.april.	viij cal.april.	xv	f	
dccliiij	vij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal. mai.	xvi	ed	
dcclv	viij	iiij	ij	xij	calen.april.	viij idus april.	xix	c	
dcclvi	ix	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal.april.	xxi	b	
dcclvij	x	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij idus april.	xv	a	
dcclviij	xi	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iiij non. april.	xviij	gf	
dcclix	xij	xviij	vij	xvi	xv cal.mai.	x cal.mai.	xix	e	Hendecas.

QVADRAGESIMVSPRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS. C

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Lit. do.
	dcclx	xiij	Nulla	ij	xvij	Non. April.	vij idus apri.	xv	d
	dcclxi	xiiij	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iiij cal.april.	xviij	c
	dcclxij	xv	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal.mai.	xix	b a
	dcclxiij	i	iij	v	i	iiij non. april.	ij non april.	xv	g
	dcclxiiij	ij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xvij	f
	dcclxv	iij	xxv	i	iij	iiij idus april.	xviij cal.mai.	xviij	e
	dcclxvi	iiij	vi	ij	iiij	ij cal.april.	viij idus apri.	xxi	d c
Ogdoas.	dcclxvij	v	xvij	iij	v	xiiij cal.mai.	xij cal.mai.	xv	b
	dcclxviij	vi	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij idus april.	xvij	a
	dcclxix	vij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij non april.	xx	g
	dcclxx	viij	xx	vij	viij	xvij cal.mai.	x cal.mai.	xxi	f e
	dcclxxi	ix	i	i	ix	ij non.april.	vij idus april.	xvij	d
	dcclxxij	x	xij	ij	x	ix cal.april.	iiij cal.april.	xix	c
	dcclxxiij	xi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal.mai.	xx	b
	dcclxxiiij	xij	iiij	v	xij	cal.april.	ij non april.	xvi	a g
	dcclxxv	xiij	xv	vi	xiij	xij cal.april.	vij cal.april.	xix	f
	dcclxxvi	xiiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal.mai.	xix	e
	dcclxxvij	xv	vij	ij	xv.	iiij cal.april.	ij cal. april.	xv	d
Hendecas.	dcclxxviij	i	xviij	iij	xvi	xv cal.mai.	xij cal. mai.	xvi	c b

D

QVADRAGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pascha.	Lunae ipsi.di.	Lit. do.
	dcclxxix	ij	Nulla	iiij	xvij	Noñ April.	vi idus april.	xvij	a
	dcclxxx	iij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	g
	dcclxxxi	iiij	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.mai.	xvi	f
	dcclxxxij	v	iij	i	i	iiij non april.	vij idus april.	xix	e d
	dcclxxxiij	vi	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	x cal.april.	xv	c
	dcclxxxiiij	vij	xxv	iiij	iij	iiij id.april.	ij id.april.	xx	b
	dcclxxxv	viij	vi	v	iiij	ij cal.april.	ij non apri.	xviij	a
	dcclxxxvi	ix	xvij	vi	v	xiiij cal.mai.	ix cal. mai.	xix	g f
Ogdoas.	dcclxxxvij	x	xxviij	vij	vi	vij idus apri.	vi idus april.	xv	e
	dcclxxxviij	xi	ix	ij	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xvij	d
	dcclxxxix	xij	xx	iij	viij	xvij cal.mai.	xij cal.mai.	xviij	c
	dccxc	xiij	i	iiij	ix	ij non april.	ij idus april.	xxi	b a
	dccxci	xiiij	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij	g
	dccxcij	xv	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal. mai.	xvij	f
	dccxciij	i	iiij	i	xij	cal.april.	vi idus april.	xx	e
	dccxciiij	ij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi	d c
	dccxcv	iij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	b
	dccxcvi	iiij	vij	v	xv	iiij.cal.april.	ij non april.	xix	a
Hendecas.	dccxcvij	v	xviij	vi	xvi	xv cal.maias	ix cal.maias.	xx	g

A

QVADRAGESIMVSTERIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.di.	Lit. do.	
dccxcviij	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ April.	vi idus april.	xvij	fe	
dccxcix	vij	xi	i	xviij	viij cal.april.	ij cal. april.	xx	d	
dccc	viij	xxij	iij	xix	idus april.	xij cal.mai.	xx	c	
dccci	ix	iij	iiij	i	iiij noñ april.	ij noñ april.	xvi	b	
dcccij	x	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	ag	
dccciij	xi	xxv	vi	iij	iiij id.april.	xvi cal. mai.	xx	f	
dcccliij	xij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal. april.	xv	e	
dcccv	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal.mai.	xij cal. mai.	xvi	d	Ogdoas.
dcccvi	xiiij	xxviij	iij	vi	vij idus apri.	ij idus april.	xix	cb	
dcccvij	xv	ix	iiij	vij	vi cal.april.	ij cal. april.	xv	a	
dcccviij	i	xx	vi	viij	xvij cal.mai.	xiij cal.mai.	xv	g	
dcccix	ij	i	vij	ix	ij noñ april.	iij id.april.	xviij	f	
dcccx	iij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	ed	
dcccxi	iiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	c	
dcccxij	v	iiij	iiij	xij	cal.april.	ij noñ apri.	xvij	b	
dcccxiij	vi	xv	v	xiij	xij cal.april.	vij cal.april.	xx	a	
dcccxiiij	vij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal.mai.	xxi	gf	
dcccxv	viij	vij	vij	xv	iiij.cal.april.	cal.april.	xvij	e	
dcccxvi	ix	xviij	ij	xvi	xv cal.maias	xij cal.mai.	xvij	d	Hendeces.

B

QVADRAGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
dcccxvij	x	Nulla	iij	xvij	Non. April.	ij idus apri.	xxi	c	
dcccxviij	xi	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal.april.	xvij	ba	
dcccxix	xij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal.mai.	xviij	g	
dcccxx	xiij	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi idus april.	xx	f	
dcccxxi	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	e	
dcccxxij	xv	xxv	ij	iij	iiij idus april.	idus apri.	xvij	dc	
dcccxxiij	i	vi	iij	iiij	iij cal.april.	noñ april.	xx	b	
dcccxxiiij	ij	xvij	v	v	xiiij cal.mai.	viij cal.mai.	xx	a	Ogdoas.
dcccxxv	iij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	vi idus april.	xvi	g	
dcccxxvi	iiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.april.	xix	fe	
dcccxxvij	v	xx	i	viij	xvij cal.mai.	xi cal.mai.	xx	d	
dcccxxviij	vi	i	iij	ix	ij noñ.april.	noñ april.	xv	c	
dcccxxix	vij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal.april.	xviij	b	
dcccxxx	viij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal.mai.	xix	ag	
dcccxxxi	ix	iiij	vi	xij	cal.april.	iiij noñ.april.	xv	f	
dcccxxxij	x	xv	i	xiij	xij cal.april.	ix cal.april.	xvij	e	
dcccxxxiij	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	d	
dcccxxxiiij	xij	vij	iij	xv	iiij cal.april.	noñ april.	xxi	cb	
dcccxxxv	xiij	xviij	iiij	xvi	xv cal.mai.	xiiij cal.mai.	xv	a	Hendecas.

QVADRAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

C

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Lit. do.
	dcccxxxvi	xiiij	Nulla	vi	xvij	Nonā april.	v idus april.	xiiij	g
	dcccxxxvij	xv	xi	vij	xviij	viij cal.april.	cal.april.	xxi	f
	dcccxxxviij	i	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. mai.	xv	e d
	dcccxxxix	ij	iij	ij	i	iiij non. april.	viij idus april.	xviij	c
	dcccxl	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal.april.	v cal.april.	xx	b
	dcccxli	iiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. mai.	xxi	a
	dcccxlij	v	vi	vi	iiij	iij cal.april.	iiij non. april.	xvij	g f
Ogdoas.	dcccxliij	vi	xvij	vij	v	xiiij cal. mai.	x cal. mai.	xviij	e
	dcccxliiij	vij	xxviij	ij	vi	vij idus april.	idus april.	xx	d
	dcccxlv	viij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal.april.	xvi	c
	dcccxlvi	ix	xx	iiij	viij	xvij cal.mai.	xiiij cal.mai.	xvij	b a
	dcccxlvij	x	i	v	ix	ij non april.	iiij idus april.	xx	g
	dcccxlviij	xi	xij	vij	x	ix cal.april.	viij cal.april.	xv	f
	dcccxlix	xij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xix cal.mai.	xvi	e
	dcccl	xiij	iiij	ij	xij	calen.april.	viij idus april.	xix	d c
	dcccli	xiiij	xv	iij	xiij	xij cal.april.	xi cal.april.	xv	b
	dccclij	xv	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij idus april.	xv	a
	dcccliij	i	vij	vi	xv	iiij cal.april.	iij non. april.	xviij	g
Hendecas.	dcccliiij	ij	xviij	vij	xvi	xv cal.mai.	x cal.mai.	xix	f e

D

QVADRAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Lit. do.
	dccclv	iij	Nulla	i	xvij	Non.april.	viij idus april.	xvi	d
	dccclvi	iiij	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iiij cal.april.	xviij	c
	dccclvij	v	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal.mai.	xix	b
	dccclviij	vi	iij	v	i	iiij non.april.	iij non. april.	xv	a g
	dccclix	vij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	f
	dccclx	viij	xxv	i	iij	iiii idus april.	xviij cal. mai.	xviij	e
	dccclxi	ix	vi	ij	iiij	iii cal.april.	viij idus april.	xxi	d
Ogdoas.	dccclxij	x	xvij	iij	v	xiiij cal.mai.	xiij cal mai.	xv	c b
	dccclxiij	xi	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	a
	dccclxiiij	xij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij non. april.	xx	g
	dccclxv	xiij	xx	vij	viij	xvij cal.mai.	x cal.mai.	xxi	f
	dccclxvi	xiiij	i	i	ix	ij non. april.	vij idus april.	xvij	e d
	dccclxvij	xv	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal.april.	xx	c
	dccclxviij	i	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. mai.	xx	b
	dccclxix	ij	iiij	v	xij	cal.april.	iij non. april.	xvi	a
	dccclxx	iij	xv	vi	xiij	xij cal.april.	vij cal.april.	xix	g f
	dccclxxi	iiij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal.mai.	xx	e
	dccclxxij	v	vij	ij	xv	iiij cal.april.	iij cal.april.	xv	d
Hendecas.	dccclxxiij	vi	xviij	iij	xvi	xv cal.mai.	xiij cal.mai.	xvi	c

QVADRAGESIMVS SEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
dccclxxiiij	vij	Nulla	iiij	xvij	Nonā April.	iij idus april.	xx	b a	
dccclxxv	viij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	g	
dccclxxvi	ix	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal. mai.	xvi	f	
dccclxxvij	x	iij	i	i	iiij nonā apri.	vij idus. april.	xix	e	
dccclxxviij	xi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	d c	
dccclxxix	xij	xxv	iij	iij	iiij idus apri.	ij idus april.	xvi	b	
dccclxxx	xiij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij	a	
dccclxxxi	xiiij	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix	g	Ogdoas.
dccclxxxij	xv	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	f e	
dccclxxxiij	i	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	d	
dccclxxxiiij	ij	xx	iij	viij	xvij cal. mai.	xiij cal. mai.	xviij	c	
dccclxxxv	iij	i	iiij	ix	ij nonā april.	iij idus april.	xxi	b	
dccclxxxvi	iiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	a g	
dccclxxxvij	v	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	f	
dccclxxxviij	vi	iiij	i	xij	cal. april.	vij idus april.	xx	e	
dccclxxxix	vij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	d	
dcccxc	viij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	c b	
dcccxci	ix	vi	iiij	xv	iiij cal. apri.	ij non. april.	xx	a	
B dcccxcij	x	xviij	vi	xvi	xv cal. mai.	ix cal. maias.	xx	g	Hendecas.

QVADRAGESIMVS OCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
dcccxciij	xi	Nulla	vij	xvij	Non. april.	vi idus april.	xvij	f	
dcccxciiij	xij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	e d	
dcccxcv	xiij	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. mai.	xxi	c	
dcccxcvi	xiiij	iij	iiij	i	iiij non. april.	ij non. april.	xvi	b	
dcccxcvij	xv	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	a	
dcccxcviij	i	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal. mai.	xx	g f	
dcccxcix	ij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	e	
dcccc	iij	xvij	ij	v	xiiij cal. mai.	xij cal. mai.	xvi	d	
dcccci	iiij	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xviij	c	Ogdoas.
dccccij	v	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	b a	
dccccij	vi	xx	v	viij	xvij cal mai.	xv cal. mai.	xvi	g	
dcccciiij	vij	i	vij	ix	ij non. april.	vi idus april.	xviij	f	
dccccv	viij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	e	
dccccvi	ix	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	d c	
dccccvij	x	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij	b	
dccccviij	xi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	a	
dccccix	xij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. mai.	xxi	g	
dccccx	xiij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	f e	
dccccxi	xiiij	xviij	i	xvi	xv cal. mai.	xi cal. mai.	xviij	d	Hendecas.

QVADRAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indicti on.x.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pasche.	Luna ipsi. di.	Lit. do.
	dcccc xij	xv	Nulla	iij	xvij	Noñ April.	ij idus april.	xxi	c
	dcccc xiij	i	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvi	b
	dcccc xiiij	ij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. mai.	xviij	a g
	dcccc xv	iij	iij	vi	i	iiij noñ april.	v idus april.	xxi	f
	dcccc xvi	iiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	e
	dcccc xvij	v	xxv	ij	iij	iiij id. april.	idus april.	xvij	d
	dcccc xviij	vi	vi	iij	iiij	iij cal. april.	noñ april.	xx	c b
Ogdoas.	dcccc xix	vij	xvij	iiij	v	xiiij cal. mai.	vij cal. mai.	xxi	a
	dcccc xx	viij	xxviij	vi	vi	vij idus apri.	v idus april.	xv	g
	dcccc xxi	ix	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	f
	dcccc xxij	x	xx	i	viij	xvij cal. mai.	xi cal. mai.	xx	e d
	dcccc xxiij	xi	i	ij	ix	ij noñ april.	viij idus april.	xvi	c
	dcccc xxiiij	xij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	b
	dcccc xxv	xiij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	a
	dcccc xxvi	xiiij	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij non. april.	xv	g f
	dcccc xxvij	xv	xv	vij	xiij.	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	e
	dcccc xxviij	i	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij	d
	dcccc xxix	ij	vij	iij	xv	iiij. cal. april.	non. april.	xx	c D
Hendecas	dcccc xxx	iij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal. mai.	xv	b a

QVINQVAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus pasche.	Lunae ipsius di.	Lit. do.
	dcccc xxxi	iiij	Nulla	v	xvij	Non. April.	iiij idus apri.	xix	g
	dcccc xxxij	v	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	f
	dcccc xxxiij	vi	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. mai.	xv	e
	dcccc xxxiiij	vij	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij idus april.	xvij	d c
	dcccc xxxv	viij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi	b
	dcccc xxxvi	ix	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. mai.	xxi	a
	dcccc xxxvij	x	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij noñ april.	xvij	g
Ogdoas	dcccc xxxviij	xi	xvij	vij	v	xiiij cal. mai.	x cal. mai.	xviij	f e
	dcccc xxxix	xij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	d
	dcccc xl	xiij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	c
	dcccc xli	xiiij	xx	iiij	viij	xvij cal. mai.	xiiij cal. mai.	xvij	b
	dcccc xlij	xv	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij idus april.	xx	a g
	dcccc xliij	i	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi	f
	dcccc xliiij	ij	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal. mai.	xvi	e
	dcccc xlv	iij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij idus april.	xvij	d
	dcccc xlvi	iiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	c b
	dcccc xlvij	v	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij idus april.	xvi	a
	dcccc xlviij	vi	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april.	xviij	g
Hendecas	dcccc xlix	vij	xviij	vij	xvi	xv cal. mai.	x cal. mai.	xix	f

QVINQVAGESIMVSPPIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactae.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Lit. do.	
dccccl	viij	Nulla	i	xvij	Noñ April.	vij idus apri.	xvij	e d	
dcccclij	ix	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	c	
dcccclij	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xviij	b	
dcccclij	xi	iij	v	i	iiij noñ apri.	iij noñ april.	xv	a	
dcccclüij	xij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xvij	g f	
dcccclv	xiij	xxv	vij	iij	iiij idus apri.	xvij cal. mai.	xix	e	
dcccclvi	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij idus april.	xxi	d	
dcccclvij	xv	xvij	iij	v	xiiij cal. mai.	xiij cal. mai.	xv	c	Ogdoas.
dcccclviij	i	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij id. april.	xviij	b a	
dcccclix	ij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij noñ apri.	xxi	g	
dcccclx	iij	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi	e	
dcccclxi	iiij	i	i	ix	ij noñ april.	vij idus april.	xvij	e	
dcccclxij	v	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	d c	
dcccclxiij	vi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xxi	b	
dcccclxiiij	vij	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ april.	xvi	a	
dcccclxv	viij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	g	
dcccclxvi	ix	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	f e	
dcccclxvij	x	vi	i	xv	iiij cal. apri.	ij cal. april.	xvi	d	
dcccclxviij	xi	xviij	iij	xvi	xv cal. mai.	xiij cal. mai.	xvi	c	Hendecas.

B

QVINQVAGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indicti ones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Lit. do.	
dcccclxix	xij	Nulla	iiij	xvij	Non. april.	iij idus april.	xx	b	
dcccclxx	xiij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	a g	
dcccclxxi	xiiij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij	f	
dcccclxxij	xv	iij	i	i	iiij non. april.	vij idus april.	xix	e	
dcccclxxiij	i	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	d	
dcccclxxiiij	ij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xvi	c b	
dcccclxxv	iij	vi	iiij	liij	iij cal. april.	ij noñ april.	xix	a	
dcccclxxvi	iiij	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix	g	Ogdoas.
dcccclxxvij	v	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus apri.	xv	f	
dcccclxxviij	vi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	e d	
dcccclxxix	vij	xx	ij	viij	xvij cal mai.	xij cal. mai.	xix	c	
dcccclxxx	viij	i	iiij	ix	ij non. april.	iij idus april.	xxi	b	
dcccclxxxi	ix	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	a	
dcccclxxxij	x	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	g f	
dcccclxxxiij	xi	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	e	
dcccclxxxiiij	xij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	d	
dcccclxxxv	xiij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij id. april.	xvij	c	
dcccclxxxvi	xiiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij noñ april.	xx	b a	
dcccclxxxvij	xv	xviij	v	xvi	xv cal. mai.	viij cal. mai.	xxi	g	Hendecas.

QVINQVAGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	dcccclxxxviij	i	Nulla	vij	xvij	Nonã april.	vi idus april.	xvij	f
	dcccclxxxix	ij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	e
	dccccxc	iij	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal. mai.	xxi	dc
	dccccxci	iiij	iij	iij	i	iiij non. april.	non. april.	xvij	b
	dccccxcij	v	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	a
	dccccxciij	vi	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal. mai.	xx	g
	dccccxciiij	vij	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	fe
Ogdoas.	dccccxcv	viij	xvij	i	v	xiiij cal. mai.	xi cal. mai.	xvi	d
	dccccxcvi	ix	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	c
	dccccxcvij	x	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	b
	dccccxcviij	xi	xx	v	viij	xvij cal. mai.	xv cal. mai.	xvi	ag
	dccccxcix	xij	i	vi	ix	ij non april.	v idus april.	xix	f
	m	xiij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	e
	mi	xiiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	d
	mij	xv	iiij	iij	xij	calen. april.	non. april.	xix	cb
	miij	i	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	a
	miiij	ij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. mai.	xxi	g
	mv	iij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	f D
Hendecas	mvi	iiij	xviij	i	xvi	xv cal. mai.	xi cal. mai.	xviij	ed

QVINQVAGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Luna ipsius di.	Lit. do.
	mvij	v	Nulla	ij	xvij	Non. april.	viij idus april.	xv	c
	mviij	vi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	b
	mix	vij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal. mai.	xviij	a
	mx	viij	iij	vi	i	iiij non. april.	v idus. april.	xxi	gf
	mxi	ix	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xvij	e
	mxij	x	xxv	ij	iij	iiii idus april.	idus april.	xvij	d
	mxiij	xi	vi	iij	iiij	iii cal. april.	non. april.	xx	c
Ogdoas	mxiiij	xij	xvij	iiij	v	xiiij cal. mai.	vij cal. mai.	xxi	ba
	mxv	xiij	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij idus april.	xvij	g
	mxvi	xiiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. april.	xix	f
	mxvij	xv	xx	i	viij	xvij cal. mai.	xi cal. mai.	xx	e
	mxviij	i	i	ij	ix	ij non. april.	viij idus april.	xvi	dc
	mxix	ij	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	b
	mxx	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	a
	mxxi	iiij	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij non. april.	xv	g
	mxxij	v	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	fe
	mxxiij	vi	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. mai.	xix	d
	mxxiiij	vij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	nonã april.	xxi	c
Hendecas	mxxv	viij	xviij	iiij	xvi	xv cal. mai.	xiiij cal. mai.	xv	b

QVINQVAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lune ipsi.di.	Lit. do.	
mxxvi	ix	Nulla	v	xvij	Noñ. April.	iiij id.april.	xix	b	
mxxvij	x	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	a g	
mxxviij	xi	xxij	i	xix	Id.april.	xviij cal.april.	xv	f	
mxxix	xij	iij	ij	i	iiij noñ.april.	viij id.april.	xviij	e	
mxxx	xiij	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	d	
mxxxi	xiiij	xxv	iiij	iij	iiij id.april.	iij id.april.	xv	c b	
mxxxij	xv	vi	vi	iiij	iij cal.april.	iiij non.april.	xvij	a	
mxxxiij	i	xvij	vij	v	xiiij cal.maias	x cal.ma.	xviij	g	Ogdoas.
mxxxiiij	ij	xxviij	i	vi	vij id.april.	xviij cal.ma.	xxi	f	
mxxxv	iij	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	e d	
mxxxvi	iiij	xx	iiij	viij	xvij cal.maias	xiiij cal.ma.	xvij	c	
mxxxvij	v	i	v	ix	ij noñ.april.	iiij id.april.	xx	b	
mxxxviij	vi	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	a	
mxxxix	vij	xxiij	vij	xi	ij id.april.	xvij cal.ma.	xvij	g f	
mxl	viij	iiij	ij	xij	cal.april.	viij id.april.	xix	e	
mxli	ix	xv	iij	xiij	xij cal.april.	xi cal.april.	xv	d	
mxlij	x	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id.april.	xvi	c	
mxliij	xi	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij id.april.	xix	b a	
B mxliiij	xij	xviij	vij	xvi	xv cal.maias	x cal.ma.	xix	g	Hendecas.

QVINQVAGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrẽtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lune ipsi.di.	Lit. do.	
mxlv	xiij	Nulla	i	xvij	Non.april.	vij id.april.	xvij	f	
mxlvi	xiiij	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xix	e	
mxlvij	xv	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal.ma.	xx	d c	
mxlviij	i	iij	v	i	iiij non.april.	iij noñ.april.	xv	b	
mxlix	ij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	a	
ml	iij	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal.ma.	xix	g	
mli	iiij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	f e	
mlij	v	xvij	iij	v	xiiij cal.ma.	xiij cal.ma.	xv	d	Ogdoas.
mliij	vi	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij id.april.	xviij	c	
mliiij	vij	ix	v	vij	vi cal.april.	iij noñ.april.	xxi	b	
mlv	viij	xx	vi	viij	xvij cal.ma.	xvi cal.ma.	xv	a g	
mlvi	ix	i	i	ix	ij noñ.april.	vij id.april.	xvij	f	
mlvij	x	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal.ma.	xx	e	
mlviij	xi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal.ma.	xxi	d	
mlix	xij	iiij	liij	xij	cal.april.	ij non.april	xvij	c b	
mlx	xiij	xv	vi	xiij	xij cal.april.	vij cal.april.	xix	a	
mlxi	xiiij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal.ma.	xx	g	
mlxij	xv	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi	f	
mlxiij	i	xviij	ij	xvi	xv cal.ma.	xij cal.ma.	xvi	e d	Hendecas.

QVINQVAGESIMVSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cōcurrētes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paschæ.*	*Luna ipsi. di.*	*Lit. do.*
	mlxiiij	ij	Nulla	iiij	xvij	Noñ. april.	iij id. april.	xx	b
	mlxv	iij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	a
	mlxvi	iiij	xxij	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvij	g
	mlxvij	v	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	fe
	mlxviij	vi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	d
	mlxix	vij	xxv	iij	iij	iiij id. april.	ij id. april.	xvi	c
	mlxx	viij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non. april.	xix	b
Ogdoas.	mlxxi	ix	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	ga
	mlxxij	x	xxviij	vij	vi	vij id. april.	vij id. april.	xv	f
	mlxxiij	xi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	e
	mlxxiiij	xij	xx	ij	viij	xvij cal. ma.	xij cal. ma.	xix	d
	mlxxv	xiij	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	cb
	mlxxvi	xiiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	a
	mlxxvij	xv	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij	g
	mlxxviij	i	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	f
	mlxxix	ij	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	ed
	mlxxx	iij	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	ij id. april.	xvij	c
	mlxxxi	iiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij non. april.	xx	b
Hendecas.	mlxxxij	v	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. ma.	xxi	a

D

QVINQVAGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cōcurrētes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus Paschæ.*	*Luna ipsi. di.*	*Lit. do.*
	mlxxxiij	vi	Nulla.	vi	xvij	Noñ. april	vi id. april.	xviij	gf
	mlxxxiiij	vij	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	e
	mlxxxv	viij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi	d
	mlxxxvi	ix	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ. april.	xvij	c
	mlxxxvij	x	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	ba
	mlxxxviij	xi	xxv	vi	iij	iiij. id. april.	xvi cal. ma.	xx	g
	mlxxxix	xij	vi	vij	iiij	ij cal. april.	cal. april.	xvi	f
Ogdoas.	mlxc	xiij	xvij	i	v	xiiij cal. maias	xi cal. ma.	xvij	e
	mlxci	xiiij	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	dc
	mlxcij	xv	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	b
	mlxciij	i	xx	v	viij	xvij cal. maias	xv cal. ma.	xvi	a
	mlxciiij	ij	i	vi	ix	ij noñ. april.	id. april.	xix	g
	mlxcv	iij	xij	vij	x	ix. cal. april.	viij cal. april.	xv	fe
	mlxcvi	iiij	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv	d
	mlxcvij	v	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij	c
	mlxcviij	vi	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	cal. april.	xxi	b
	mlxcix	vij	xxvi	v	xiiij	v id. april.	ij id. april.	xv	ag
	mc	viij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	f
Hendecas.	mci	ix	xviij	i	xvi	xv. cal. maias	xi cal. ma.	xviij	e

QVINQVAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni. domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi. di.	Lit. do.	
mcij	x	Nulla	ij	xvij	Noñ.april.	viij id.april.	xv	d	
mciij	xi	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iij cal.april.	xviij	cb	
mciiij	xij	xxij	v	xix	id.april.	xv cal.ma.	xviij	a	
mcv	xiij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id.april.	xxi	g	
mcvi	xiiij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xvij	f	
mcvij	xv	xxv	i	iij	iiij id. april.	iiij cal.ma.	xviij	ed	
mcviij	i	vi	iij	iiij	iij cal. april.	non.april.	xx	c	
mcix	ij	xvij	iiij	v	xiiij cal. ma.	vij cal.ma.	xxi	b	
mcx	iij	xxviij	v	vi	vijid. april.	iiij id.april.	xvij	a	Ogdoas.
mcxi	iiij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij noñ.april.	xx	gf	
mcxij	v	xx	i	viij	xvij cal ma.	xi cal.ma.	xx	e	
mcxiij	vi	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id.april.	xvi	d	
mcxiiij	vij	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal.april.	xix	c	
mcxv	viij	xxiij	iiij	xi	ij id.april.	xiiij cal.ma.	xx	ba	
mcxvi	ix	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij noñ.april.	xv	g	
mcxvij	x	xv	vij	xiij	xij cal.april.	viij cal.april.	xviij	f	
mcxviij	xi	xxvi	i	xiiij	v id. april.	xviij cal.ma.	xviij	e	
mcxix	xij	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal.april.	xv	dc	
B mcxx	xiij	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal.ma.	xv	b	Hendecas.

SEXAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi. di.	Lit. do.	
mcxxi	xiiij	Nulla	v	xvij	Noñ.april.	iiij id.april.	xviij	a	
mcxxij	xv	xi	vi	xviij	viij cal. april.	vij cal.april.	xv	g	
mcxxiij	i	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.ma.	xvi	fe	
mcxxiiij	ij	iij	ij	i	iiij non. april.	viij id.april.	xvij	d	
mcxxv	iij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal april.	xxi	c	
mcxxvi	iiij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij id.april.	xv	b	
mcxxvij	v	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij non. april.	xvij	ag	
mcxxviij	vi	xvij	vij	v	xiiij cal. maias	x cal.ma.	xvij	f	
mcxxix	vij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal.ma.	xxi	e	Ogdoas.
mcxxx	viij	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvi	d	
mcxxxi	ix	xx	iij	viij	xvij cal.maias	xiij cal.ma.	xvij	cb	
mcxxxij	x	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id.april.	xx	a	
mcxxxiij	xi	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	g	
mcxxxiiij	xij	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.ma.	xvij	f	
mcxxxv	xiij	iiij	i	xij	calend. april.	vij id.april.	xx	ed	
mcxxxvi	xiiij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal.april.	xv	c	
mcxxxvij	xv	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id.april.	xvi	b	
mcxxxviij	i	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij non.april.	xix	a	
mcxxxix	ij	xviij	vi	xvi	xv cal.maias	ix cal.ma.	xx	gf	Hendecas.

SEXAGESIMVS PRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pascha.	Luna ipsi. di.	Lit. do.
	mcxl	iij	Nulla	i	xvij	Noñ. april.	vij id. april.	xvi	e
	mcxli	iiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	d
	mcxlij	v	xxij	iij	xix	id. april.	xiij cal. ma.	xx	c
	mcxliij	vi	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi	ba
	mcxliiij	vij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	g
	mcxlv	viij	xxv	vij	iij	iiij id. april.	xiiij cal. ma.	xix	f
	mcxlvi	ix	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv	e
Ogdoas.	mcxlvij	x	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal. ma.	xvi	d
	mclviij	xi	xxviij	iiij	vi	vij id. april.	iij id. april.	xviij	cb
	mcxlix	xij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij noñ. april.	xxi	a
	mcl	xiij	xx	vi	viij	xvij cal. ma.	xvi cal. ma.	xij	g
	mcli	xiiij	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id. april.	xviij	f
	mclij	xv	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	ed
	mcliij	i	xxiij	iij	xi	ij id. april.	xiij cal. ma.	xxi	c
	mcliiij	ij	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april.	xvij	b
	mclv	iij	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	a
	mclvi	iiij	xxvi	vij	xiiij	v id. april.	xvij cal. ma.	xx	gf
	mclvij	v	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	e
Hendecas	mclviij	vi	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal. ma.	xvij	d

D

SEXAGESIMVS SECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pascha.	Luna ipsi. di.	Lit. do.
	mclix	vij	Nulla.	iij	xvij	Noñ. april	ij id. april.	xxi	c
	mclx	viij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	ba
	mclxi	ix	xxij	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvij	g
	mclxij	x	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	f
	mclxiij	xi	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	e
	mclxiiij	xij	xxv	iij	iij	iiij. id. april.	iij id. april.	xv	dc
	mclxv	xiij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ. april.	xix	b
Ogdoas	mclxvi	xiiij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. april.	xx	a
	mclxvij	xv	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v id. april.	xv	g
	mclxviij	i	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	fe
	mclxix	ij	xx	ij	viij	xvij cal. maias	xij cal. ma.	xix	d
	mclxx	iij	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ. april.	xv	c
	mclxxi	iiij	xij	iiij	x	ix. cal. april.	v cal. april.	xviij	b
	mclxxij	v	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij	ag
	mclxxiij	vi	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	f
	mclxxiiij	vij	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal. april.	xvij	e
	mclxxv	viij	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	id. april.	xviij	d
	mclxxvi	ix	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij non. april.	xx	cb
Hendecas	mclxxvij	x	xviij	v	xvi	xv. cal. maias	viij cal. ma.	xxi	a

A

SEXAGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi.di.	Lit. do.	
mclxxviij	iiij	Nulla	vi	xvij	Noñ. April.	v id. april.	xviij	g	
mclxxix	v	xi	vij	xviij	viij cal. april.	vij cal. april.	xv	f	
mclxxx	vi	xxij	ij	xix	Id. april.	xij cal. ma.	xxi	e d	
mclxxxi	vij	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ. april.	xvij	c	
mclxxxij	viij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	b	
mclxxxiij	ix	xxv	v	iij	iiij id. april.	xv cal. ma.	xxi	a	
mclxxxiiij	x	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	g f	
mclxxxv	xi	xvij	i	v	xiiij cal. maias	xi cal. ma.	xvij	e	Ogdoas.
mclxxxvi	xij	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	d	
mclxxxvij	xiij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	c	
mclxxxviij	xiiij	xx	v	viij	xvij cal. maias	xv cal. ma.	xvi	b a	
mclxxxix	xv	i	vi	ix	ij noñ. april.	v id. april.	xviij	g	
mcxc	i	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	f	
mcxci	ij	xxiij	i	xi	ij id. april.	xviij cal. ma.	xvi	e	
mcxcij	iij	iiij	iij	xij	cal. april.	noñ. april.	xviij	d c	
mcxciij	iiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	b	
mcxciiij	v	xxvi	v	xiiij	v idus april.	vij id. april.	xv	a	
mcxcv	vi	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april	xviij	g	
mcxcvi	vij	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal. ma.	xviij	f e	Hendecas.

B

SEXAGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi.di.	Lit. do.	
mcxcvij	viij	Nulla	ij	xvij	Non. april.	viij id. april.	xv	d	
mcxcviij	ix	xi	iij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij	c	
mcxcix	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. ma.	xix	b	
mcc	xi	iij	vi	i	iiij non. april.	v id. april.	xxi	ag	
mcci	xij	xiiij	vij	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvij	f	
mccij	xiij	xxv	i	iij	iiij idus april.	xviij cal. ma.	xviij	e	
mcciij	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi	d	
mcciiij	xv	xvij	iiij	v	xiiij cal. ma.	vij cal. ma.	xxi	c b	Ogdoas.
mccv	i	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij id. april.	xvij	a	
mccvi	ij	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ. april.	xx	g	
mccvij	iij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal. ma.	xxi	f	
mccviij	iiij	i	ij	ix	ij noñ. april.	viij id. april.	xvi	ed	
mccix	v	xij	iij	x	ix cal. april.	iiij cal. april.	xix	c	
mccx	vi	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. ma.	xx	b	
mccxi	vij	iiij	v	xij	cal. april.	ij noñ. april.	xvi	a	
mccxij	viij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	gf	
mccxiij	ix	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal. ma.	xix	e	
mccxiiij	x	vij	ij	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xv	d	
mccxv	xi	xviij	iij	xvi	xv cal. ma.	xiiij cal. ma.	xvi	c	Hendecas.

SEXAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS. C

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pasche.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	mccxvi	ij	Nulla	v	xvij	Noñ.april.	iiij id.april.	xix	ba
	mccxvij	iij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	g
	mccxviij	iiij	xxij	vij	xix	id.april.	xvij cal.ma.	xvi	f
	mccxix	v	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij id.april.	xix	e
	mccxx	vi	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	dc
	mccxxi	vij	xxv	iiij	iij	iiij id. april.	iij id. april.	xv	b
	mccxxij	viij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non.april.	xviij	a
Ogdoas.	mccxxiij	ix	xvij	vi	v	xiiij cal. ma.	ix cal.ma.	xix	g
	mccxxiiij	x	xxviij	i	vi	vij id.april.	xviij cal. ma.	xxi	fe
	mccxxv	xi	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.aptil.	xvij	d
	mccxxvi	xij	xx	iij	viij	xvij cal ma.	xiij cal.ma.	xviij	c
	mccxxvij	xiij	i	iiij	ix	ij noñ april.	iij id.april.	xxi	b
	mccxxviij	xiiij	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal.april.	xvi	ag
	mccxxix	xv	xxiij	vij	xi	ij id.april.	xvij cal.ma.	xvij	f
	mccxxx	i	iiij	i	xij	cal. april.	vij id.april.	xx	e
	mccxxxi	ij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi	d
	mccxxxij	iij	xxvi	iiij	xiiij	v id. april.	iij id.april.	xvi	cb
	mccxxxiij	iiij	vij	v	xv	iij cal. april.	iij non.april.	xix	a
Hendecas.	mccxxxiiij	v	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal.ma.	xx	g D

SEXAGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Pasche.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	mccxxxv	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ.april.	vij id.april,	xvi	f
	mccxxxvi	vij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal.april.	xix	ed
	mccxxxvij	viij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal.ma.	xx	c
	mccxxxviij	ix	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ.april.	xvi	b
	mccxxxix	x	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	a
	mccxl	xi	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. ma.	xix	gf
	mccxli	xij	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	e
Ogdoas.	mccxlij	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal.april.	xvi	d
	mccxliij	xiiij	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij id.april.	xix	c
	mccxliiij	xv	ix	v	vij	vi cal.april.	iij non.april.	xxi	ba
	mccxlv	i	xx	vi	viij	xvij cal.maias	xvi cal.ma.	xv	g
	mccxlvi	ij	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id.april.	xviij	f
	mccxlvij	iij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal,april.	xxi	e
	mccxlviij	iiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	xiij cal. ma.	xxi	dc
	mccxlix	v	iiij	iiij	xij	calend.april.	ij non.april.	xvij	b
	mccl	vi	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal.april.	xx	a
	mccli	vij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal.ma.	xxi	g
	mcclij	viij	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi	fe
Hendecas.	mccliij	ix	xviij	ij	xvi	xv cal.maias	xij cal.ma.	xvij	d

A

SEXAGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Côcurrêtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta lunæ.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
mccliiij	x	Nulla	iij	xvij	Noñ. april.	ij id. april.	xxi	g	
mcclv	xi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvij	f	
mcclvi	xij	xxij	vi	xix	id. april.	xvi cal. ma.	xvij	e d	
mcclvij	xiij	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id. april.	xx	c	
mcclviij	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	b	
mcclix	xv	xxv	ij	iij	iiij id. april.	id. april.	xvij	a	
mcclx	i	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ. april.	xix	g f	Ogdoas.
mcclxi	ij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal. ma.	xx	e	
mcclxij	iij	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v id. april.	xvi	d	
mcclxiij	iiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal, april.	xix	c	
mcclxiiij	v	xx	ij	viij	xvij cal. ma.	xi cal. ma.	xviij	ba	
mcclxv	vi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ, april.	xv	g	
mcclxvi	vij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	f	
mcclxvij	viij	xxiij	v	xi	ij id. april.	xv cal. ma.	xix	e	
mcclxviij	ix	iiij	vij	xij	cal. april.	vi id. april.	xxi	d c	
mcclxix	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xvij	b	
mcclxx	xi	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	id. april.	xviij	a	
mcclxxi	xij	vij	iij	xv	iiij cal. april.	non. april.	xxi	g	Hendecas.
mcclxxij	xiij	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. ma.	xxi	fe	

B

SEXAGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Côcurrêtes.	Cycli lunares.	Decimaquarta lunæ.	Dies dominicus Paschæ.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
mcclxxiij	xiiij	Nulla.	vi	xvij	Noñ. april	v id. april.	xviij	d	
mcclxxiiij	xv	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	c	
mcclxxv	i	xxij	i	xix	id. april.	xviij cal. ma.	xv	b	
mcclxxvi	ij	iij	iij	i	iiij noñ. april.	noñ. april.	xvij	ag	
mcclxxvij	iij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	f	
mcclxxviij	iiij	xxv	v	iij	iiij id. april.	xv cal. ma.	xxi	e	
mcclxxix	v	vi	vij	iiij	iij cal. april.	iiij non. april.	xvij	d	Ogdoas.
mcclxxx	vi	xvij	i	v	xiiij cal. maias	xi cal. april.	xvij	cb	
mcclxxxi	vij	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	a	
mcclxxxij	viij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	g	
mcclxxxiij	ix	xx	iiij	viij	xvij cal. maias	xiiij cal. ma.	xvij	f	
mcclxxxiiij	x	i	vi	ix	ij noñ. april.	v id. april.	xix	ed	
mcclxxxv	xi	xij	vij	x	ix. cal. april.	viij cal. april.	xv	c	
mcclxxxvi	xij	xxiij	i	xi	ij id. april.	xviij cal. ma.	xvi	b	
mcclxxxvij	xiij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix	a	
mcclxxxviij	xiiij	xv	iiij	xiij	xij cal. april.	v cal. april.	xxi	gf	
mcclxxxix	xv	xxvi	v	xiiij	v id. april.	iiij id. april.	xv	e	
mccxc	i	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij noñ. april.	xviij	d	
mccxci	ij	xviij	vij	xvi	xv. cal. maias	x cal. ma.	xix	c	Hendecas.

SEXAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactę.	Cócurrętes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschę.	Lunę ipsi.di.	Līt. do.	
	mccxcij	iij	Nulla	ij	xvij	Noñ. April.	vij id.april.	xv	cb	
	mccxciij	iiij	xi	iij	xviij	viij cal.april.	iiij cal.april.	xviij	a	
	mccxciiij	v	xxij	iiij	xix	Id.april.	xiiij cal.ma.	xix	g	
	mccxcv	vi	iij	v	i	iiij noñ. april.	iij non.april.	xv	f	
	mccxcvi	vij	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal.april.	xvij	ed	
	mccxcvij	viij	xxv	i	iij	iiij id.april.	xviij cal.ma.	xviij	c	
	mccxcviij	ix	vi	ij	iiij	iij cal.april.	viij id.april.	xxi	b	
Ogdoas.	mccxcix	x	xvij	iij	v	xiiij cal.maias	xiij cal.ma.	xv	a	
	mccc	xi	xxviij	v	vi	vij id.april.	iiij id.april.	xvij	gf	
	mccci	xij	ix	vi	vij	vi cal.april.	iiij noñ.april.	xx	e	
	mcccij	xiij	xx	vij	viij	xvij cal.maias	x cal.ma.	xxi	d	
	mccciij	xiiij	i	i	ix	ij noñ.april.	vij id.april.	xvij	c	
	mccciiij	xv	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal april.	xix	ba	
	mcccv	i	xxiij	iiij	xi	ij id.april.	xiiij cal.ma.	xx	g	
	mcccvi	ij	iiij	v	xij	cal.april.	iij noñ.april.	xvi	f	
	mcccvij	iij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal.april.	xix	e	
	mcccviij	iiij	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal.ma.	xix	dc	
	mcccix	v	vij	ij	xv	iiij cal.april.	iij cal.april.	xv	b	D
Hendecas	mccccx	vi	xviij	iij	xvi	xv cal.maias	xiij cal.ma.	xvi	a	

SEPTVAGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactę.	Cócurrętes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschę.	Lunę ipsi.di.	Līt. do.
	mcccxi	vij	Nulla	iiij	xvij	Non. april.	vi id.april.	xvij	g
	mcccxij	viij	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	fe
	mcccxiij	ix	xxij	vij	xix	idus april.	xvij cal.ma.	xvi	d
	mcccxiiij	x	iij	i	i	iiij non. april.	vij id.april.	xix	c
	mcccxv	xi	xiiij	ij	ij	xi cal.april.	x cal.april.	xv	b
	mcccxvi	xij	xxv	iiij	iij	iiij idus april.	iij id.april.	xx	ag
	mcccxvij	xiij	vi	v	iiij	iij cal.april.	iij non. april.	xviij	f
Ogdoas	mcccxviij	xiiij	xvij	vi	v	xiiij cal.ma.	ix cal.ma.	xix	e
	mcccxix	xv	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi id.april.	xv	d
	mcccxx	i	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	cb
	mcccxxi	ij	xx	iij	viij	xvij cal.ma.	xiij cal.mai.	xviij	a
	mcccxxij	iij	i	iiij	ix	ij noñ.april.	iij id.april.	xxi	g
	mcccxxiij	iiij	xij	v	x	ix cal.april.	vi cal.april.	xvij	f
	mcccxxiiij	v	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.ma.	xvij	ed
	mcccxxv	vi	iiij	i	xij	cal.april.	vi id.april.	xx	c
	mcccxxvi	vij	xv	ij	xiij	xij cal.april.	x cal.april.	xvi	b
	mcccxxvij	viij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij id.april.	xvij	a
	mcccxxviij	x	vij	v	xv	iiij cal. april.	iij non.april.	xix	gf
Hendecas	mcccxxix	x	xviij	vi	xvi	xv cal.ma.	ix cal.ma.	xx	e

A

SEPTVAGESIMVSPRIMVS CIRCVVS DECENNOVENALIS.

Anni. domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.	
mcccxxx	vi	Nulla	vij	xvij	Noñ.april.	vi id.april.	xvij	d	
mcccxxxi	vij	xi	i	xviij	viij cal.april.	ij cal.april.	xx	c	
mcccxxxij	viij	xxij	iij	xix	id.april.	xij cal.ma.	xx	ba	
mcccxxxiij	ix	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ.april.	xvi	g	
mcccxxxiiij	x	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	f	
mcccxxxv	xi	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal.ma.	xx	e	
mcccxxxvi	xij	vi	i	iiij	iiij cal.april.	ij cal.april.	xv	dc	Ogdoas.
mcccxxxvij	xiij	xvij	ij	v	xiiij cal. ma.	xij cal.ma.	xvi	b	
mcccxxxviij	xiiij	xxviij	iij	vi	vij id.april.	ij id.april.	xix	a	
mcccxxxix	xv	ix	iiij	vij	vi cal.april.	ij cal.april.	xv	g	
mcccxl	i	xx	vi	viij	xvij cal ma.	xiij cal.ma.	xv	fe	
mcccxli	ij	i	vij	ix	ij noñ april.	iij id.april.	xviij	d	
mcccxlij	iij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	c	
mcccxliij	iiij	xxiij	ij	xi	ij id.april.	id.april.	xv	b	
mcccxliiij	v	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij noñ.april.	xvij	ag	
mcccxlv	vi	xv	v	xiij	xij cal.april.	vij cal.april.	xx	f	
mcccxlvi	vij	xxvi	vi	xiiij	v id.april.	xvi cal.ma.	xxi	e	
mcccxlvij	viij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal.april.	xvij	d	
mcccxlviij	ix	xviij	ij	xvi	xv cal. maias	xij cal.ma.	xvij	cb	Hendecas.

B

SEPTVAGESIMVSSECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.	
mccccxlix	x	Nulla	iij	xvij	Noñ.april.	ij id.april.	xxi	a	
mccccl	xi	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal.april.	xvij	g	
mcccli	xij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal.ma.	xviij	f	
mccclij	xiij	iij	vij	i	iiij noñ. april.	vi id.april.	xx	ed	
mcccliij	xiiij	xiiij	i	ij	xi cal.april.	ix cal.april.	xvi	c	
mcccliiij	xv	xxv	ij	iij	iiij idus april.	id.april.	xvij	b	
mccclv	i	vi	iij	iiij	iij cal.april.	noñ.april.	xx	a	Ogdoas.
mccclvi	ij	xvij	v	v	xiiij cal. maias	viij cal.ma.	xx	gf	
mccclvij	iij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	vi id.april.	xvi	e	
mccclviij	iiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal,april.	xix	d	
mccclix	v	xx	i	viij	xvij cal.maias	xi cal.ma.	xx	c	
mccclx	vi	i	iij	ix	ij noñ. april.	noñ,april.	xv	ba	
mccclxi	vij	xij	iiij	x	ix cal.april.	v cal.april.	xviij	g	
mccclxij	viij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal.ma.	xix	f	
mccclxiij	ix	iiij	vi	xij	calend.april.	iiij non.april.	xv	e	
mccclxiiij	x	xv	i	xiij	xij cal. april.	ix cal.april.	xvij	dc	
mccclxv	xi	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	id.april.	xviij	b	
mccclxvi	xij	vij	iij	xv	iiij cal.april.	non.april.	xxi	a	
mccclxvij	xiij	xviij	iiij	xvi	xv cal.maias	xiiij cal.ma.	xv	g	Hendecas.

SEPTVAGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS. C

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	mccclxviij	iij	Nulla	vi	xvij	Noñ. April.	v id. april.	xiiij	fe
	mccclxix	iiij	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	d
	mccclxx	v	xxij	i	xix	Id. april.	xviij cal. ma.	xv	c
	mccclxxi	vi	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id. april.	xviij	ba
	mccclxxij	vij	xiiij	iiij	ij	xi cal. april.	v cal. april.	xx	g
	mccclxxiij	viij	xxv	v	iij	iiij id. april.	xv cal. ma.	xxi	f
	mccclxxiiij	ix	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij non. april.	xvij	e
Ogdoas.	mccclxxv	x	xvij	vij	v	xiiij cal. maias	x cal. ma.	xviij	dc
	mccclxxvi	xi	xxviij	ij	vi	vij id. april.	id. april.	xx	b
	mccclxxvij	xij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	a
	mccclxxviij	xiij	xx	iiij	viij	xvij cal. maias	xiiij cal. ma.	xvij	g
	mccclxxix	xiiij	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx	fe
	mccclxxx	xv	xij	vij	x	ix cal. april.	viij cal. april.	xv	d
	mccclxxxi	i	xxiij	i	xi	ij id. april.	xix cal. ma.	xvi	c
	mccclxxxij	ij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij id. april.	xix	b
	mccclxxxiij	iij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	ag
	mccclxxxiiij	iiij	xxvi	v	xiiij	v idus april.	iiij id. april.	xv	f
	mccclxxxv	v	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij noñ. april.	xviij	e
Hendecas.	mccclxxxvi	vi	xviij	vij	xvi	xv cal. maias	x cal. ma.	xix	d D

SEPTVAGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	mccclxxxvij	vij	Nulla	i	xvij	Non. april.	viij id. april.	xvi	cb
	mccclxxxviij	viij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iiij cal. april.	xviij	a
	mccclxxxix	ix	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. ma.	xix	g
	mccccxc	x	iij	v	i	iiij non. april.	iij non. april.	xv	f
	mccccxci	xi	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	ed
	mccccxcij	xij	xxv	i	iij	iiij idus april.	xviij cal. ma.	xviij	c
	mccccxciij	xiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij id. april.	xxi	b
Ogdoas.	mccccxciiij	xiiij	xvij	iij	v	xiiij cal. ma.	xiij cal. ma.	xv	a
	mccccxcv	xv	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij id. april.	xviij	gf
	mccccxcvi	i	ix	vi	vij	vi cal. april.	iiij noñ. april.	xx	e
	mccccxcvij	ij	xx	vij	viij	xvij cal. ma.	x cal. ma.	xxi	d
	mccccxcviij	iij	i	i	ix	ij noñ. april.	vij id. april.	xvij	c
	mccccxcix	iiij	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	ba
	mcccc	v	xxiij	iiij	xi	ij idus april.	xiiij cal. ma.	xx	g
	mccccci	vi	iiij	v	xij	cal. april.	iij noñ. april.	xvi	f
	mcccccij	vij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	e
	mcccciij	viij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. ma.	xx	dc
	mccccciiij	ix	vij	ij	xv	iiij cal. april.	iij cal. april.	xv	b
Hendecas.	mcccccv	x	xviij	iij	xvi	xv cal. ma.	xiij cal. ma.	xvi	a

SEPTVAGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
mccccvi	xi	Nulla	iiij	xvij	Noñ. april.	iij id. april.	xx	g	
mccccvij	xij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	fe	
mccccviij	xiij	xxij	vij	xix	id. april.	xvij cal. ma.	xvi	d	
mccccix	xiiij	iij	i	i	iiij noñ. april.	vij id. april.	xix	c	
mccccx	xv	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	b	
mccccxi	i	xxv	iij	iij	iiij id. april.	ij id. april.	xvi	ag	
mccccxij	ij	vi	v	iiij	iij cal. april.	iij non. april.	xviij	f	Ogdoas.
mccccxiij	iij	xvij	vi	v	xiiij cal. maias	ix cal. ma.	xix	e	
mccccxiiij	iiij	xxviij	vij	vi	vij id. april.	vi id. april.	xv	d	
mccccxv	v	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	cb	
mccccxvi	vi	xx	iij	viij	xvij cal. ma.	xiij cal. ma.	xviij	a	
mccccxvij	vij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij id. april.	xxi	g	
mccccxviij	viij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	f	
mccccxix	ix	xxiij	vi	xi	ij id. april.	xvi cal. ma.	xviij	ed	
mccccxx	x	iiij	i	xij	cal. april.	vij id. april.	xx	c	
mccccxxi	xi	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	b	
mccccxxij	xij	xxvi	iij	xiiij	v id. april.	ij id. april.	xvij	a	
mccccxxiij	xiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij noñ. april.	xx	gf	
B mccccxxiiij	xiiij	xviij	vi	xvi	xv cal. maias	ix cal. ma.	xx	e	Hendecas.

SEPTVAGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cõcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pascha.	Luna ipsi. di.	Lit. do.	
mccccxxv	xv	Nulla.	vij	xvij	Noñ. april.	vi id. april.	xvij	d	
mccccxxvi	i	xi	i	xviij	viij cal. april.	ij cal. april.	xx	c	
mccccxxvij	ij	xxij	ij	xix	id. april.	xij cal. ma.	xxi	ba	
mccccxxviij	iij	iij	iiij	i	iiij noñ. april.	ij noñ. april.	xvi	g	
mccccxxix	iiij	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix	f	
mccccxxx	v	xxv	vi	iij	iiij id. april.	xvi cal. ma.	xx	e	
mccccxxxi	vi	vi	vij	iiij	iij cal. april.	cal. april.	xvi	dc	Ogdoas.
mccccxxxij	vij	xvij	ij	v	xiiij cal. maias	xij cal. ma.	xvi	b	
mccccxxxiij	viij	xxviij	iij	vi	vij id. april.	ij id. april.	xviij	a	
mccccxxxiiij	ix	ix	iiij	vij	vi cal. april.	v cal. april.	xv	g	
mccccxxxv	x	xx	v	viij	xvij cal. maias	xv cal. ma.	xvi	fe	
mccccxxxvi	xi	i	vij	ix	ij noñ. april.	vi id. april.	xviij	d	
mccccxxxvij	xij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi	c	
mccccxxxviij	xiij	xxiij	ij	xi	ij id. april.	id. april.	xv	b	
mccccxxxix	xiiij	iiij	iij	xij	cal. april.	non. april.	xviij	ag	
mccccxl	xv	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx	f	
mccccxli	i	xxvi	vi	xiiij	ij id. april.	xvi cal. ma.	xxi	e	
mccccxlij	ij	vij	vij	xv	iiij cal. april.	cal. april.	xvij	d	
mccccxliij	iij	xviij	i	xvi	xv cal. maias	xi cal. ma.	xviij	cb	Hendecas.

SEPTVAGESIMVSSEPTIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Pasche.	Luna ipsi. di.	Lit. do.
	mccccxliiij	iiij	Nulla	iij	xvij	Noñ. april.	ij id. april.	xxi	g
	mccccxlv	v	xi	iiij	xviij	viij cal. april.	v cal. april.	xvi	f
	mccccxlvi	vi	xxij	v	xix	id. april.	xv cal. ma.	xviij	e d
	mccccxlvij	vij	iij	vi	i	iiij noñ. april.	v id. april.	xxi	c
	mccccxlviij	viij	xiiij	i	ij	xi cal. april.	ix cal. april.	xvi	b
	mccccxlix	ix	xxv	ij	iij	iiij id. april.	id. april.	xvij	a
	mccccl	x	vi	iij	iiij	iij cal. april.	non. april.	xx	g f
Ogdoas.	mccccli	xi	xvij	iiij	v	xiiij cal. ma.	vij cal. ma.	xxi	e
	mcccclij	xij	xxviij	vi	vi	vij id. april.	v id. april.	xv	d
	mcccclij	xiij	ix	vij	vij	vi cal. april.	cal. aptil.	xix	c
	mcccclüij	xiiij	xx	i	viij	xvij cal ma.	xi cal. ma.	xx	ba
	mcccclv	xv	i	ij	ix	ij noñ april.	viij id. april.	xvi	g
	mcccclvi	i	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij	f
	mcccclvij	ij	xxiij	v	xi	ij id. april.	xv cal. ma.	xix	e
	mcccclviij	iij	iiij	vi	xij	cal. april.	iiij noñ. april.	xv	d c
	mcccclix	iiij	xv	vij	xiij	xij cal. april.	viij cal. april.	xviij	b
	mcccclx	v	xxvi	ij	xiiij	v id. april.	id. april.	xviij	a
	mcccclxi	vi	vij	iij	xv	iiij cal. april.	noñ. april.	xx	g D
Hendecas	mcccclxij	vij	xviij	iiij	xvi	xv cal. maias	xiiij cal. ma.	xv	f e

SEPTVAGESIMVSOCTAVVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna	Dies dominicus Pasche.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	mcccclxiij	viij	Nulla	v	xvij	Noñ. april.	iiij id. april.	xix	d
	mcccclxiiij	ix	xi	vij	xviij	viij cal. april.	cal. april.	xxi	c
	mcccclxv	x	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. ma.	xv	b
	mcccclxvi	xi	iij	ij	i	iiij noñ. april.	viij id. april.	xviij	a g
	mcccclxvij	xij	xiiij	iij	ij	xi cal. april.	iiij cal. april.	xxi	f
	mcccclxviij	xiij	xxv	v	iij	iiij idus april.	xv cal. ma.	xxi	e
	mcccclxjx	xiiij	vi	vi	iiij	iij cal. april.	iiij noñ. april.	xvij	d
	mcccclxx	xv	xvij	vij	v	xiiij cal. ma.	x cal. ma.	xviij	c b
Ogdoas	mcccclxxi	i	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. ma.	xxi	a
	mcccclxxij	ij	ix	iij	vij	vi cal. april.	iiij cal. april.	xvi	g
	mcccclxxiij	iij	xx	iiij	viij	xvij cal. ma.	xiiij cal. ma.	xvij	f
	mcccclxxiiij	iiij	i	v	ix	ij noñ. april.	iiij id. april.	xx	e d
	mcccclxxv	v	xij	vi	x	ix cal. april.	vij cal. april.	xvi	c
	mcccclxxvi	vi	xxiij	i	xi	ij idus april.	xviij cal. ma.	xvi	b
	mcccclxxvij	vij	iiij	ij	xij	calend. april.	viij id. april.	xvij	a
	mcccclxxviij	viij	xv	iij	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xv	g f
	mcccclxxix	ix	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iij id. april.	xvi	e
	mcccclxxx	x	vij	vi	xv	iiij cal. april.	iiij non. april.	xviij	d
Hendecas	mcccclxxxi	xi	xviij	vij	xvi	xv cal. maias	x cal. ma.	xix	c

SEPTVAGESIMVSNONVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschæ.	Lunæ ipsius di.	Lit. do.	
mccccclxxxij	xiij	Nulla	i	xvij	Non. April.	vij idus april.	xvij	b a	
mccccclxxxiij	xiiij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	g	
mccccclxxxiiij	xv	xxij	iij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xviij	f	
mccccclxxxv	i	iij	v	i	iiij non. april.	iij non. april.	xv	e	
mccccclxxxvi	ij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	vij cal. april.	xviij	d c	
mccccclxxxvij	iij	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. mai.	xix	b	
mccccclxxxviij	iiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij idus april.	xxi	a	
mccccclxxxix	v	xvij	iij	v	xiiij cal. mai.	xiij cal. mai.	xv	g	Ogdoas.
mccccxc	vi	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	f e	
mccccxci	vij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xxi	d	
mccccxcij	viij	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi	c	
mccccxciij	ix	i	i	ix	ij non. april.	vij idus april.	xvij	b	
mccccxciiij	x	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	a g	
mccccxcv	xi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xxi	f	
mccccxcvi	xij	iiij	v	xij	cal. april.	iij non. april.	xvi	e	
mccccxcvij	xiij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	d	
mccccxcviij	xiiij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	c b	
mccccxcix	xv	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	a	
B md	i	xviij	iij	xvi	xv cal. mai.	xiij cal. mai.	vxi	g	Hendecas.

OCTOGESIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	Indictiones.	Epactæ.	Cõcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschæ.	Lunæ ipsi. di.	Lit. do.	
mdi	ij	Nulla	iiij	xvij	Non April.	iij idus april.	xx	f	
mdij	iij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	e d	
mdiij	iiij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij	c	
mdiiij	v	iij	i	i	iiij non april.	vij idus april.	xix	b	
mdv	vi	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xv	a	
mdvi	vij	xxv	iij	iij	iiij id. april.	ij idus april.	xvi	g f	
mdvij	viij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non. april.	xix	e	Ogdoas.
mdviij	ix	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix	d	
mdix	x	xxviij	vij	vi	vij idus apri.	vi idus april.	xv	c	
mdx	xi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	b a	
mdxi	xij	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. mai.	xix	g	
mdxij	xiij	i	iiij	ix	ij non april.	iij idus april.	xxi	f	
mdxiij	xiiij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	e	
mdxiiij	xv	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	d c	
mdxv	i	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi	b	
mdxvi	ij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	a	
mdxvij	iij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	g	
mdxviij	iiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij non. april.	xx	f e	
mdxix	v	xviij	v	xvi	xv cal. maias	viij cal. mai.	xxi	d	Hendecas.

OCTOGESIMVS PRIMVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Lit. do.
	mdxx	i	Nulla	vij	xvij	Non.april.	vi idus april.	xvij	a g
	mdxxi	ij	xi	i	xviij	viij cal.april.	ij cal.april.	xx	f
	mdxxij	iij	xxij	ij	xix	idus april.	xij cal.mai.	xxi	e
	mdxxiij	iiij	iij	iij	i	iiij non.april.	nõ april.	xvij	d
	mdxxiiij	v	xiiij	v	ij	xi cal.april.	vi cal.april.	xix	c b
	mdxxv	vj	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvi cal.mai.	xx	a
	mdxxvi	vij	vi	vij	iiij	iij cal.april.	cal.april.	xvi	g
Ogdoas.	mdxxvij	viij	xvij	i	v	xiiij cal.mai.	xi cal.mai.	xvi	f
	mdxxviij	ix	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix	e d
	mdxxix	x	ix	iiij	vij	vi cal.april.	v cal. april.	xv	c
	mdxxx	xi	xx	v	viij	xvij cal mai.	xv cal. mai.	xvi	b
	mdxxxi	xij	i	vi	ix	ij non.april.	v idus apri.	xix	a
	mdxxxij	xiij	xij	i	x	ix cal.april.	ij cal.april.	xxi	g f
	mdxxxiij	xiiij	xxiij	ij	xi	ij idus april.	idus april.	xv	e
	mdxxxiiij	xv	iiij	iij	xij	cal.april.	nõ april.	xix	d
	mdxxxv	i	xv	iiij	xiij	xij cal.april.	v cal.april.	xxi	c
	mdxxxvi	ij	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal.mai.	xxi	b a
	mdxxxvij	iij	vij	vij	xv	iiij cal.april.	cal. april.	xvij	g D
Hendecas	mdxxxviij	iiij	xviij	i	xvi	xv cal.mai.	xi cal. mai.	xviij	f

OCTOGESIMVS SECVNDVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Lit. do.
	mdxxxix	v	Nulla	ij	xvij	Nõ April.	viij idus april.	xv	e
	mdxl	vi	xi	iiij	xviij	viij cal.april.	v cal.april.	xvij	d c
	mdxli	vij	xxij	v	xix	idus april.	xv cal.mai.	xviij	b
	mdxlij	viij	iij	vi	i	iiij nõ apri.	v idus apri.	xxi	a
	mdxliij	ix	xiiij	vij	ij	xi cal.april.	viij cal. april.	xvij	g
	mdxliiij	x	xxv	ij	iij	iiij idus apri.	idus april.	xvij	f e
	mdxlv	xi	vi	iij	iiij	iij cal.april.	nõ apri.	xx	d
Ogdoas	mdxlvi	xij	xvij	iiij	v	xiiij cal.mai.	vij cal. mai.	xxi	c
	mdxlvij	xiij	xxviij	v	vi	vij idus april.	iiij id.april.	xvij	b
	mdxlviij	xiiij	ix	vij	vij	vi cal.april.	cal.april.	xix	a g
	mdxlix	xv	xx	i	viij	xvij cal.mai.	xi cal.mai.	xx	f
	mdl	i	i	ij	ix	ij nõ april.	viij idus apri.	xvi	e
	mdli	ij	xij	iij	x	ix cal.april.	iiij cal.april.	xix	d
	mdlij	iij	xxiij	v	xi	ij idus april.	xv cal. mai.	xix	c b
	mdliij	iiij	iiij	vi	xij	cal.april.	iiij nõ april.	xv	a
	mdliiij	v	xv	vij	xiij	xij cal.april.	viij cal.april.	xviij	g
	mdlv	vi	xxvi	i	xiiij	v idus april.	xviij cal.mai.	xix	f
	mdlvi	vij	xi	iij	xv	iiij cal.apri.	nõ april.	xxi	e d
Hendecas	mdlvij	viij	xviij	iiij	xvi	xv cal.mai.	xiiij cal. mai.	xv	c

A

OCTOGESIMVSTERTIVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cōcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus paschæ.*	*Luna ipsius di.*	*Lit. do.*	
mdlviij	xv	Nulla	v	xvij	Non.april.	iiij idus april.	xix	b	
mdlix	i	xi	vi	xviij	viij cal.april.	vij cal.april.	xv	a	
mdlx	ij	xxij	i	xix	idus april.	xviij cal. apri.	xv	g f	
mdlxi	iij	iij	ij	i	iiij non.april.	viij idus april.	xviij	e	
mdlxij	iiij	xiiij	iij	ij	xi cal.april.	iiij cal.april.	xxi	d	
mdlxiij	v	xxv	iiij	iij	iiii idus april.	iij idus april.	xv	c	
mdlxiiij	vi	vi	vi	iiij	iii cal.april.	iiij non. april.	xvij	b a	Ogdoas.
mdlxv	vij	xvij	vij	v	xiiij cal.mai.	x cal.mai.	xviij	g	
mdlxvi	viij	xxviij	i	vi	vij idus april.	xviij cal. mai.	xxi	f	
mdlxvij	ix	ix	ij	vij	vi cal.april.	iij cal.april.	xvij	e	
mdlxviij	x	xx	iiij	viij	xvij cal.mai.	xiiij cal.mai.	xvij	d c	
mdlxix	xi	i	v	ix	ij non. april.	iiij idus april.	xx	b	
mdlxx	xij	xij	vi	x	ix cal.april.	vij cal. april.	xvi	a	
mdlxxi	xiij	xxiij	vij	xi	ij idus april.	xvij cal.mai.	xvij	g	
mdlxxij	xiiij	iiij	ij	xij	cal. april.	viij idus april.	xix	f e	
mdlxxiij	xv	xv	iij	xiij	xij cal.april.	xi cal.april.	xv	d	
mdlxxiiij	i	xxvi	iiij	xiiij	v idus april.	iiij idus.april.	xvi	c	
mdlxxv	ij	vij	v	xv	iiij cal.april.	iij non april.	xix	b	Hendecas.
mdlxxvi	iij	xviij	vij	xvi	xv cal.mai.	x cal.mai.	xix	a g	

B

OCTOGESIMVSQVARTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

Anni domini.	*Indictiones.*	*Epactæ.*	*Cōcurrentes.*	*Cycli lunares.*	*Decimaquarta luna.*	*Dies dominicus paschæ.*	*Luna ipsius di.*	*Lit. do.*	
mdlxxvij	iiij	Nulla	i	xvij	Noñ april.	vij idus april.	xvij	f	
mdlxxviij	v	xi	ij	xviij	viij cal.april.	iij cal. april.	xix	e	
mdlxxix	vi	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal.mai.	xx	d	
mdlxxx	vij	iij	v	i	iiij non. april.	ij non. april.	xv	c b	
mdlxxxi	viij	xiiij	vi	ij	xi cal.april.	vij cal.april.	xviij	a	
mdlxxxij	ix	xxv	vij	iij	iiij idus april.	xvij cal. mai.	xix	g	
mdlxxxiij	x	vi	i	iiij	iij cal.april.	ij cal.april.	xv	f	Ogdoas.
mdlxxxiiij	xi	xvij	ij	v	xiiij cal. mai.	xiij cal.mai.	xv	e d	
mdlxxxv	xij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij	c	
mdlxxxvi	xiij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij non. april.	xxi	b	
mdlxxxvij	xiiij	xx	vi	viij	xvij cal.mai.	xvi cal.mai.	xv	a	
mdlxxxviij	xv	i	i	ix	ij non. april.	viij idus april.	xvij	g f	
mdlxxxix	i	xij	ij	x	ix cal.april.	iij cal. april.	xx	e	
mdxc	ij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal.mai.	xxi	d	
mdxci	iij	iiij	iiij	xij	calen.april.	ij noñ april.	xvij	c	
mdxcij	iiij	xv	vi	xiij	xij cal.april.	vij cal.april.	xix	b a	
mdxciij	v	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	g	
mdxciiij	vi	vij	i	xv	iiij cal.april.	ij cal.april.	xvi	f	
mdxcv	vij	xviij	ij	xvi	xv cal.mai.	xij cal.mai.	xvi	e	Hendecas.

C

OCTOGESIMVSQVINTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus Paschae.	Lunae ipsi. di.	Lit. do.
	mdxcvi	viij	Nulla	i	xvij	Noñ April.	viij idus april.	xvi	dc
	mdxcvij	ix	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix	b
	mdxcviij	x	xxij	iiij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xix	a
	mdxcix	xi	iij	v	i	iiij noñ april.	iij non. april.	xvi	g
	mdc	xij	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xviij	fe
	mdci	xiij	xxv	vij	iij	iiij id. april.	xvij cal. mai.	xix	d
	mdcij	xiiij	vi	ij	iiij	iij cal. april.	viij idus april.	xxi	c
Ogdoas.	mdciij	xv	xvij	iij	v	xiiij cal. mai.	xiij cal. mai.	xv	b
	mdciiij	i	xxviij	iiij	vi	vij idus apri.	iij idus april.	xviij	ag
	mdcv	ij	ix	v	vij	vi cal. april.	iiij non. april.	xxi	f
	mdcvi	iij	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi	e
	mdcvij	iiij	i	i	ix	ij noñ april.	vij idus april.	xvi	d
	mdcviij	v	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx	cb
	mdcix	vi	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xxi	a
	mdcx	vij	iiij	v	xij	cal. april.	iij non. april.	xvi	g
	mdcxi	viij	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix	f
	mdcxij	ix	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx	ed
	mdcxiij	x	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi	c
Hendecas.	mdcxiiij	xi	xviij	iij	xvi	xv cal. maias	xiij cal. mai.	xvi	b D

OCTOGESIMVSSEXTVS CIRCVLVS DECENNOVENALIS.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Lunae ipsius di.	Lit. do.
	mdcxv	xij	Nulla	iiij	xvij	Non. April.	iij idus april.	xx	a
	mdcxvi	xiij	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi	gf
	mdcxvij	xiiij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij	e
	mdcxviij	xv	iij	i	i	iiij non. april.	vij idus april.	xix	d
	mdcxix	i	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xv	c
	mdcxx	ij	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xvi	ba
	mdcxxi	iij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non. april.	xix	g
Ogdoas.	mdcxxij	iiij	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix	f
	mdcxxiij	v	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv	e
	mdcxxiiij	vi	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij	dc
	mdcxxv	vij	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. mai.	xix	b
	mdcxxvi	viij	i	iiij	ix	ij noñ. april.	iij idus april.	xxi	a
	mdcxxvij	ix	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij	g
	mdcxxviij	x	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij	fe
	mdcxxix	xi	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi	d
	mdcxxx	xij	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi	c
	mdcxxxi	xiij	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij	b
	mdcxxxij	xiiij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij non. april.	xx	ag
Hendecas.	mdcxxxiij	xv	xviij	v	xvi	xv cal. mai.	xviij cal. mai.	xxi	f

A

PRIMVS CYCLVS DIONISII RO. SECVNDVM ORDINEM ANNORVM DOMINI TALIS ESSE DEBVIT.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Concurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus paschae.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
	iij	vi	Nulla	i	xvij	Non. april.	viij idus april.	xvi		
	iiij	vij	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix		
B	v	viij	xxij	iij	xix	idus april.	xiiij cal. mai.	xix		
	vi	ix	iij	v	i	iiij non. april.	iij non. april.	xvi		
	vij	x	xiiij	vi	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xviij		
	viij	xi	xxv	vij	iij	iiii idus april.	xvij cal. mai.	xix		
B	ix	[illegible]	vi	ij	iiij	iii cal. april.	viij idus april.	xxi		
	x	xiij	xvij	iij	v	xiiij cal. mai.	xij cal. mai.	xv		Ogdoas.
	xi	xiiij	xxviij	iiij	vi	vij idus april.	iij idus april.	xviij		
	xij	xv	ix	v	vij	vi cal. april.	iiij non april.	xxi		
B	xiij	i	xx	vij	viij	xvij cal. mai.	x cal. mai.	xxi		
	xiiij	ij	i	i	ix	ij non. april.	vij idus april.	xvi		
	xv	iij	xij	ij	x	ix cal. april.	iij cal. april.	xx		
	xvi	iiij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xij cal mai.	xxi		
B	xvij	v	iiij	v	xij	cal. april.	iij non. april.	xvi		
	xviij	vi	xv	vi	xiij	xij cal. april.	vij cal. april.	xix		
	xix	vij	xxvi	vij	xiiij	v idus april.	xvij cal. mai.	xx		
	xx	viij	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi		
B	xxi	ix	xviij	iij	xvi	xv cal. mai.	xij cal. mai.	xvi		Hendecas.

SECVNDVS CYCLVS DIONYSII TALIS ESSE DEBVIT, SECVNDVM ORDINEM ANNORVM DOMINI.

	Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Concurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus pasche.	Luna ipsius di.	Lit. do.	
	xxij	x	Nulla	iiij	xvij	Non april.	iij idus april.	xx		
	xxiij	xi	xi	v	xviij	viij cal. april.	vi cal. april.	xvi		
	xxiiij	xij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvij		
B	xxv	xiij	iij	i	i	iiij non. april.	vij idus april.	xix		
	xxvi	xiiij	xiiij	ij	ij	xi cal. april.	viij cal. april.	xv		
	xxvij	xv	xxv	iij	iij	iiij idus april.	ij idus april.	xvi		
	xxviij	i	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij non april.	xix		Ogdoas.
B	xxix	ij	xvij	vi	v	xiiij cal. mai.	ix cal. mai.	xix		
	xxx	iij	xxviij	vij	vi	vij idus april.	vi idus april.	xv		
	xxxi	iiij	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij		
	xxxij	v	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. mai.	xix		
B	xxxiij	vi	i	iiij	ix	ij non april.	iij idus april.	xxi		
	xxxiiij	vij	xij	v	x	ix cal. april.	vi cal. april.	xvij		
	xxxv	viij	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij		
	xxxvi	ix	iiij	vij	xij	calen. april.	vi idus april.	xxi		
B	xxxvij	x	xv	ij	xiij	xij cal. april.	x cal. april.	xvi		
	xxxviij	xi	xxvi	iij	xiiij	v idus april.	ij idus april.	xvij		
	xxxix	xij	vij	iiij	xv	iiij cal. april.	ij non. april.	xx		
	xl	xiij	xviij	v	xvi	xv cal. mai.	viij cal. mai.	xxi		Hendecas.

D. CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRINI PRIMVS CYCLVS DECENNOVENALIS. C

		Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrētes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus pascha.	Lune ipsius di. Lit. do.
		iij	vi	Nulla	iij	xvij	Noñ April.	iij idus april.	xxi
	B	iiij	vij	xi	v	xviij	viij cal. april.	v. cal. april.	xv
		v	viij	xxij	vi	xix	idus april.	xvi cal. mai.	xvi
		vi	ix	iij	vij	i	iiij noñ apri.	vi id. april.	xx
		vij	x	xiiij	i	ij	xi cal. april.	x cal. april.	xvi
	B	viij	xi	xxv	iij	iij	iiij idus apri.	ij idus april.	xvi
		ix	xij	vi	iiij	iiij	iij cal. april.	ij noñ april.	xix
Ogdoas.		x	xiij	xvij	v	v	xiiij cal. mai.	viij cal. mai.	xx
		xi	xiiij	xxviij	vi	vi	vij idus april.	v idus april.	xvi
	B	xij	xv	ix	i	vij	vi cal. april.	ij cal. april.	xviij
		xiij	i	xx	ij	viij	xvij cal. mai.	xij cal. april.	xix
		xiiij	ij	i	iij	ix	ij noñ april.	noñ apri.	xv
		xv	iij	xij	iiij	x	ix cal. april.	v cal. april.	xviij
	B	xvi	iiij	xxiij	vi	xi	ij idus april.	xvi cal. mai.	xviij
		xvij	v	iiij	vij	xij	cal. april.	vi idus april.	xxi
		xviij	vi	xv	i	xiij	xij cal. april.	xi cal. april.	xvij
		xix	vij	xxvi	ij	xiiij	v idus april.	idus april.	xviij
	B	xx	viij	vi	iiij	xv	iiij cal. apri.	ij noñ april.	xx
Hendecas.		xxi	ix	xviij	v	xvi	xv cal. mai.	viij cal. mai.	xxi

D

SECVNDVS CYCLVS DECENNOVENALIS D. CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRINI.

		Anni domini.	Indictiones.	Epactae.	Cōcurrentes.	Cycli lunares.	Decimaquarta luna.	Dies dominicus pascha.	Lune ipsius di. Lit. do.
		xxij	x	Nulla	vij	xvij	Non. april.	vi idus apri.	xvij
		xxiij	xi	xi	ij	xviij	viij cal. april.	iij cal. april.	xix
	B	xxiiij	xij	xxij	iij	xix	idus april.	xiij cal. mai.	xx
		xxv	xiij	iij	iiij	i	iiij non. april.	ij noñ april.	xvi
		xxvi	xiiij	xiiij	v	ij	xi cal. april.	vi cal. april.	xix
		xxvij	xv	xxv	vi	iij	iiij idus april.	xvij cal. mai.	xix
	B	xxviij	i	vi	i	iiij	iij cal. april.	ij cal. april.	xv
Ogdoas.		xxix	ij	xvij	ij	v	xiiij cal. mai.	xij cal. mai.	xvi
		xxx	iij	xxviij	iij	vi	vij idus april.	ij idus april.	xix
		xxxi	iiij	ix	v	vij	vi cal. april.	iij noñ april.	xxi
	B	xxxij	v	xx	vi	viij	xvij cal mai.	xvi cal. mai.	xv
		xxxiij	vi	i	vij	ix	ij non. april.	vi idus april.	xviij
		xxxiiij	vij	xij	i	x	ix cal. april.	ij cal. april.	xxi
		xxxv	viij	xxiij	iij	xi	ij idus april.	xiij cal. mai.	xxi
	B	xxxvi	ix	iiij	iiij	xij	cal. april.	ij non. april.	xvij
		xxxvij	x	xv	v	xiij	xij cal. april.	vi cal. april.	xx
		xxxviij	xi	xxvi	vi	xiiij	v idus april.	xvi cal. mai.	xxi
		xxxix	xij	vij	i	xv	iiij cal. april.	ij cal. april.	xvi
Hendecas.		xl	xiij	xviij	ij	xvi	xv cal. mai.	xij cal. mai.	xvij

A

ANNVS PRIMVS.			ANNVS SECVNDVS.			ANNVS TERTIVS.		
A ix	A xxix	A xix	A xx	A x	A i	A i	A xxi	A xi
B x	B xxx	B xx	B xxi	B xi	B ij	B ij	B xxij	B xij
C xi	C i	C xxi	C xxij	C xij	C iij	C iij	C xxiij	C xiij
D xij	D ij	D xxij	D xxiij	D xiij	D iiij	D iiij	D xxiiij	D xiiij
E xiij	E iij	E xxiij	E xxiiij	E xiiij	E v	E v	E xxv	E xv
F xiiij	F iiij	F xxiiij	F xxv	F xv	F vi	F vi	F xxvi	F xvi
G xv	G v	G xxv	G xxvi	G xvi	G vij	G vij	G xxvij	G xvij
H xvi	H vi	H xxvi	H xxvij	H xvij	H viij	H viij	H xxviij	H xviij
I xvij	I vij	I xxvij	I xxviij	I xviij	I ix	I ix	I xxix	I xix
K xviij	K viij	K xxviij	K xxix	K xix	K x	K x	K xxx	K xx
L xix	L ix	L xxix	L xxx	L xx	L xi	L xi	L i	L xxi
M xx	M x	M i	M i	M xxi	M xij	M xij	M ij	M xxij
N xxi	N xi	N ij	N ij	N xxij	N xiij	N xiij	N iij	N xxiij
O xxij	O xij	O iij	O iij	O xxiij	O xiiij	O xiiij	O iiij	O xxiiij
P xxiij	P xiij	P iiij	P iiij	P xxiiij	P xv	P xv	P v	P xxv
Q xxiiij	Q xiiij	Q v	Q v	Q xxv	Q xvi	Q xvi	Q vi	Q xxvi
R xxv	R xv	R vi	R vi	R xxvi	R xvij	R xvij	R vij	R xxvij
S xxvi	S xvi	S vij	S vij	S xxvij	S xviij	S xviij	S viij	S xxviij
T xxvij	T xvij	T viij	T viij	T xxviij	T xix	T xix	T ix	T xxix
V xxviij	V xviij	V	V ix	V xxix	V	V xx	V x	V

B

ANNVS QVARTVS.			ANNVS QVINTVS.			ANNVS SEXTVS.		
A xij	A ij	A xxij	A xxiij	A xiij	A iiij	A iiij	A xxiiij	A xiiij
B xiij	B iij	B xxiij	B xxiiij	B xiiij	B v	B v	B xxv	B xv
C xiiij	C iiij	C xxiiij	C xxv	C xv	C vi	C vi	C xxvi	C xvi
D xv	D v	D xxv	D xxvi	D xvi	D vij	D vij	D xxvij	D xvij
E xvi	E vi	E xxvi	E xxvij	E xvij	E viij	E viij	E xxviij	E xviij
F xvij	F vij	F xxvij	F xxviij	F xviij	F ix	F ix	F xxix	F xix
G xviij	G viij	G xxviij	G xxix	G xix	G x	G x	G xxx	G xx
H xix	H ix	H xxix	H xxx	H xx	H xi	H xi	H i	H xxi
I xx	I x	I i	I i	I xxi	I xij	I xij	I ij	I xxij
K xxi	K xi	K ij	K ij	K xxij	K xiij	K xiij	K iij	K xxiij
L xxij	L xij	L iij	L iij	L xxiij	L xiiij	L xiiij	L iiij	L xxiiij
M xxiij	M xiij	M iiij	M iiij	M xxiiij	M xv	M xv	M v	M xxv
N xxiiij	N xiiij	N v	N v	N xxv	N xvi	N xvi	N vi	N xxvi
O xxv	O xv	O vi	O vi	O xxvi	O xvij	O xvij	O vij	O xxvij
P xxvi	P xvi	P vij	P vij	P xxvij	P xviij	P xviij	P viij	P xxviij
Q xxvij	Q xvij	Q viij	Q viij	Q xxviij	Q xix	Q xix	Q ix	Q xxix
R xxviij	R xviij	R ix	R viiij	R xxix	R xx	R xx	R x	R i
S xxix	S xix	S x	S x	S i	S xxi	S xxi	S xi	S ij
T xxx	T xx	T xi	T xi	T ij	T xxij	T xxij	T xij	T iij
V i	V xxxi	V xij	V xij	V iij	V	V xxiij	V xiij	V iiij

y

ANNVS SEPTIMVS. ANNVS OCTAVVS. ANNVS NONVS. C

A xv	A v	A xxv	A xxvi	A xvi	A vij	A vij	A xxvij	A xvij
B xvi	B vi	B xxvi	B xxvij	B xvij	B viij	B viij	B xxviij	B xviij
C xvij	C vij	C xxvij	C xxviij	C xviij	C ix	C ix	C xxix	C xix
D xviij	D viij	D xxviij	D xxix	D xix	D x	D x	D xxx	D xx
E xix	E ix	E xxix	E xxx	E xx	E xi	E xi	E i	E xxi
F xx	F x	F i	F i	F xxi	F xij	F xij	F ij	F xxij
G xxi	G xi	G ij	G ij	G xxij	G xiij	G xiij	G iij	G xxiij
H xxij	H xij	H iij	H iij	H xxiij	H xiiij	H xiiij	H iiij	H xxiiij
I xxiij	I xiij	I iiij	I iiij	I xxiiij	I xv	I xv	I v	I xxv
K xxiiij	K xiiij	K v	K v	K xxv	K xvi	K xvi	K vi	K xxvi
L xxv	L xv	L vi	L vi	L xxvi	L xvij	L xvij	L vij	L xxvij
M xxvi	M xvi	M vij	M vij	M xxvij	M xviij	M xviij	M [illegible]	M xxviij
N xxvij	N xvij	N viij	N viij	N xxviij	N xix	N xix	N ix	N xxix
O xxviij	O xviij	O ix	O ix	O xxix	O xx	O xx	O x	O i
P xxix	P xix	P x	P x	P i	P xxi	P xxi	P xi	P ij
Q xxx	Q xx	Q xi	Q xi	Q ij	Q xxij	Q xxij	Q xij	Q iij
R i	R xxi	R xij	R xij	R iij	R xxiij	R xxiij	R xiij	R iiij
S ij	S xxij	S xiij	S xiij	S iiij	S xxiiij	S xxiiij	S xiiij	S v
T iiij	T xxiij	T xiiij	T xiiij	T v	T xxv	T xxv	T xv	T vi
V iiij	V xxiiij	V xv	V xv	V vi	V xxvi	V xxvi	V xvi	V vij

ANNVS DECIMVS. ANNVS VNDECIMVS. ANNVS DVODECI. D

A xviij	A viij	A xxviij	A xxix	A xx	A x	A x	A xxx	A xx
B xix	B ix	B xxix	B i	B xxi	B xi	B xi	B i	B xxi
C xx	C x	C i	C ij	C xxij	C xij	C xij	C ij	C xxij
D xxi	D xi	D ij	D iij	D xxiij	D xiij	D xiij	D iij	D xxiij
E xxij	E xij	E iij	E iiij	E xxiiij	E xiiij	E xiiij	E iiij	E xxiiij
F xxiij	F xiij	F iiij	F v	F xxv	F xv	F xv	F v	F xxv
G xxiiij	G xiiij	G v	G vi	G xxvi	G xvi	G xvi	G vi	G xxvi
H xxv	H xv	H vi	H vij	H xxvij	H xvij	H xvij	H vij	H xxvij
I xxvi	I xvi	I vij	I viij	I xxviij	I xviij	I xviij	I viij	I xxviij
K xxvij	K xvij	K viij	K ix	K xxix	K xix	K xix	K ix	K xxix
L xxviij	L xviij	L ix	L x	L xxx	L xx	L xx	L x	L i
M xxix	M xix	M x	M xi	M i	M xxi	M xxi	M xi	M ij
N xxx	N xx	N xi	N xij	N ij	N xxij	N xxij	N xij	N iij
O i	O xxi	O xij	O xiij	O iij	O xxiij	O xxiij	O xiij	O iiij
P ij	P xxij	P xiij	P xiiij	P iiij	P xxiiij	P xxiiij	P xiiij	P v
Q iij	Q xxiij	Q xiiij	Q xv	Q v	Q xxv	Q xxv	Q xv	Q vi
R iiij	R xxiiij	R xv	R xvi	R vi	R xxvi	R xxvi	R xvi	R vij
S v	S xxv	S xvi	S xvij	S vij	S xxvij	S xxvij	S xvij	S viij
T vi	T xxvi	T xvij	T xviij	T viij	T xxviij	T xxviij	T xviij	T ix
V vij	V xxvij	V xviij	V	V ix	V xxix	V xxix	V xix	

A

ANNVS XIII.

A xxi	A xi	A ij
B xxij	B xij	B iij
C xxiij	C xiij	C iiij
D xxiiij	D xiiij	D v
E xxv	E xv	E vi
F xxvi	F xvi	F vij
G xxvij	G xvij	G viij
H xxviij	H xviij	H ix
I xxix	I xix	I x
K xxx	K xx	K xi
L i	L xxi	L xij
M ij	M xxij	M xiij
N iij	N xxiij	N xiiij
O iiij	O xxiiij	O xv
P v	P xxv	P xvi
Q vi	Q xxvi	Q xvij
R vij	R xxvij	R xviij
S viij	S xxviij	S xix
T ix	T xxix	T xx
V x	V i	

B

ANNVS XIIII.

A ij	A xxij	A xij
B iij	B xxiij	B xiij
C iiij	C xxiiij	C xiiij
D v	D xxv	D xv
E vi	E xxvi	E xvi
F vij	F xxvij	F xvij
G viij	G xxviij	G xviij
H ix	H xxix	H xix
I x	I xxx	I xx
K xi	K i	K xxi
L xij	L ij	L xxij
M xiij	M iij	M xxiij
N xiiij	N iiij	N xxiiij
O xv	O v	O xxv
P xvi	P vi	P xxvi
Q xvij	Q vij	Q xxvij
R xviij	R viij	R xxviij
S xix	S ix	S xxix
T xx	T x	T i
V xxxi	V xi	

ANNVS XV.

A xiij	A iij	A xxiij
B xiiij	B iiij	B xxiiij
C xv	C v	C xxv
D xvi	D vi	D xxvi
E xvij	E vij	E xxvij
F xviij	F viij	F xxviij
G xix	G ix	G xxix
H xx	H x	H i
I xxi	I xi	I ij
K xxij	K xij	K iij
L xxiij	L xiij	L iiij
M xxiiij	M xiiij	M v
N xxv	N xv	N vi
O xxvi	O xvi	O vij
P xxvij	P xvij	P viij
Q xxviij	Q xviij	Q ix
R xxix	R xix	R x
S xxx	S xx	S xi
T i	T i	T xij
V ij	V ij	

ANNVS XVI.

A xxiiij	A xiiij	A v
B xxv	B xv	B vi
C xxvi	C xvi	C vij
D xxvij	D xvij	D viij
E xxviij	E xviij	E ix
F xxix	F xix	F x
G xxx	G xx	G xi
H i	H xxi	H xij
I ij	I xxij	I xiij
K iij	K xxiij	K xiiij
L iiij	L xxiiij	L xv
M v	M xxv	M xvi
N vi	N xxvi	N xvij
O vij	O xxvij	O xviij
P viij	P xxviij	P xix
Q ix	Q xxix	Q xx
R x	R i	R xxi
S xi	S ij	S xxij
T xij	T iij	T xxiij
V xiij	V iiij	

ANNVS XVII.

A v	A xxv	A xv
B vi	B xxvi	B xvi
C vij	C xxvij	C xvij
D viij	D xxviij	D xviij
E ix	E xxix	E xix
F x	F xxx	F xx
G xi	G i	G xxi
H xij	H ij	H xxij
I xiij	I iij	I xxiij
K xiiij	K iiij	K xxiiij
L xv	L v	L xxv
M xvi	M vi	M xxvi
N xvij	N vij	N xxvij
O xviij	O viij	O xxviij
P xix	P ix	P xxix
Q xx	Q x	Q i
R xxi	R xi	R ij
S xxij	S xij	S iij
T xxiij	T xiij	T iiij
V xxiiij	V xiiij	

ANNVS XVIII.

A xvi	A vi	A xxvi
B xvij	B vij	B xxvij
C xviij	C viij	C xxviij
D xix	D ix	D xxix
E xx	E x	E i
F xxi	F xi	F ij
G xxij	G xij	G iij
H xxiij	H xiij	H iiij
I xxiiij	I xiiij	I v
K xxv	K xv	K vi
L xxvi	L xvi	L vij
M xxvij	M xvij	M viij
N xxviij	N xviij	N ix
O xxix	O xix	O x
P xxx	P xx	P xi
Q i	Q xxi	Q xij
R ij	R xxij	R xiij
S iij	S xxiij	S xiiij
T iiij	T xxiiij	T xv
V v	V xxv	

A xxvij	A xvij	A viij
B xxviij	B xviij	B ix
C xxix	C xix	C x
D xxx	D xx	D xi
E i	E xxi	E xij
F ij	F xxij	F xiij
G iij	G xxiij	G xiiij
H iiij	H xxiiij	H xv
I v	I xxv	I xvi
K vi	K xxvi	K xvij
L vij	L xxvij	L xviij
M viij	M xxviij	M xix
N ix	N xxix	N xx
O x	O i	O xxi
P xi	P ij	P xxij
Q xij	Q iij	Q xxiij
R xiij	R iiij	R xxiiij
S xiiij	S v	S xxv
T xv	T vi	T xxvi
V xvi	V vij	

C

VEnerabilis Beda terno ordine alphabetũ dispoſuit, quorum primum ſine punctis ſecundum ante, tertium retro punctis notatur, quibus tota perficitur ſeries annalis, ſeruantibus ſingulis literis per totũ annum vſq; ad finem vnã eandemq́ꝫ lunationis ætatẽ, niſi emboliſmus interueniat, aut biſſext' impediat. Quocirca in his paginis A ſine puncto habet lunam Ianuarij per ſingulos annos xix. quam ætatem cuſtodit, vbicunque inuẽta fuerit. Quod intellige quoqꝫ de reliquis.

DE CONCVRRENTIBVS ANNIS.

D

B				B				B				B	
I	II	III	IIII	VI	VII	I	II	IIII	V	VI	VII	II	III
	XXX		LX		XC		CXX		CLX		XL		LXX
			CC				CCCC				DC		LXX
			DCCCC				VIM						
			IIIM										
			XM										

Reſiduum tabule ſuperioris.

		B				B				B			
IIII	V	VII	I	II	III	V	VI	VII	I	III	IIII	V	VI
	C		C		XX		L		LXXX		CX		CXL
	DCCCC		XXX		CCC		CXC		DI				DCC
	DM				IM				IIIM				VIM

Antegreſſe figuræ explicatio.

DE recurſu concurrentium figura hæc continet ſolummodo vt nouerit calculator poſt aliquot à præſenti annos, quot futuræ ſint concurrentes. Verbi gratia poſt c. vel cæteros qui in ipſa figura tenentur inſerti. Habet igitur figura ſingulas xxviij annorum concurrentes ſingulisq́ꝫ ſubiectum numerum poſt quot annos eædem concurrentes redeunt. Sed quia iſta in membrana per ſingulos annos inchoare non potuit, cœpta eſt à primo hic conſcripto anno cycli ſolaris, qui habet 1. concurr̃. biſextilis. Quod autem ibi fit, hoc omnibus annis de ſingulis prouenit. Quæ ſequenti ordine à biſexto fuerit, ipſe ab hinc xxx eædem clxx. eodem ordine prouenient. Quocunqꝫ ergo numero annorum per acto concurrẽtes ſcire cupis eundem numerum vide quoties habeat xxx. & xxx. parte geminata concordiam vertentium cognoſcis annorum præteritorum vel futurorum.

A Figura hæc quæ statim sequitur per XXVIII. annos cycli solaris, per quem concurrentes computantur, singulorum mensium calendæ qua feria proueniant, indicat. Cuius initium sumitur ubi XII. menses sunt quorum primus est Martius. Literæ uero singulis annis superpositæ per totũ annum primam feriam ostendunt. Quomodo semper quarto anno bissextus redit, infra cycli solaris recursus apparebit per singulos reditus concurrentium. si in hac figura notentur concurrentes, qui uel primo bissexti anno, uel secundo, uel tertio, uel quarto sunt, ut ante fuerint, uel post futuri sunt, præfiximus annorum numeros.

Quis sit septimanæ dies per uiginti octo annos in singulis mensium calendis.

	B				B				B				B			
	F	E	D	C	A	G	F	E	C	B	A	G	E	D	C	B
Martius	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	ij
Aprilis	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi
Maius	iiij	v	vi	vi	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i
Iunius	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij
Iulius	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi
Augustus	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij	vi	vi	vij	ij
September	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iij	v
October	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij	vij	vij	i	ij	iiij	v	iij	vij
Nouember	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iij
December	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v
Iauuarius	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v	vij	i	ij	iiij	vi	vij	i	i
Februarius	vij	i	ij	iij	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	ij	iiij

Residuum antegressæ tabulæ.

	B				B				B			
	C	F	E	D	B	A	G	E	D	C	B	A
Martius	v	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij
Aprilis	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij
Maius	iij	liij	v	vi	i	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij
Iunius	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij	iij	iiij	v
Iulius	i	ij	iij	iiij	vi	vij	iij	ij	ij	iiij	v	vi
Augustus	iiij	v	v	vi	i	ij		iiij	vi	vij	i	vij
September	vij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij	ij
October	ij	iij	iiij	vi	vij	ij	iij	iij	vi	vij	i	ij
Nouember	v	vi	vi	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij
December	vij	ij	iij	iiij	vi	vij	i	ij	iiij	v	vi	vij
Ianuarius	iij	v	vi	vij	ij	ij	iiij	i	iij	iiij	v	vi
Februarius	vi	vi	vij	i	iij	iiij	v	vi	i	ij	iij	iiij

COMPVTVS VVLGARIS, QVI DICITVR EPHEMERIS, de Feria, de Luna, & his quæ ad Lunam pertinent, id est, Epactis mẽsibus, signis, terminis, annis cycli decennouenalis. C

Ephemeris est subputatio singulorum dierum aut siderum subtilis inspectio.

ix ArduaConexæLibatsAcrariAsormae.

tiro.suisq̃notatdeuexiluminacæli.

hisvtLunarisnoscaturterMin°odis.

xij BinodonatusMagnilustraminegiri.

adsuaTricenismom̃taexplendadieb°.

quaepHœbodebetꝑiuGislumInisvsv.

xv CeuderiuatiNatiuisamnibųsamnes.

hæcetQuænouivobisCommuniasolis.

quosdEditalẽnarediunaturacoæua.

xviij DumsolinvitOcasuconsinianoctis.

fertiNꝑuisoꝑmituеLcornuAphœbes.

quædeBettotisdiuisipartib°orbis.

xxi EoodumsecomPonensVltimaScandit.

claraCaputdudumradiisexesadiei.

hacten°exegilunaristramitisoras.

xxiiij FandoSolariQuæsitLexcudOlabori.

annuaGiratirepetaturlineamundi.

quamsoldecurritetSeronauq̃sueto. D

xxvij GiratPurafoRisnouunomensediana.

ldquoDgermanustotoꝑuaditinanno.

estviaꝑspatioleniSectanDameatu.

I HicseMꝑseruShæcestvelociorestі.

i ambos·equalicursuCietunIusordo.

quinq;vagidemumꝑmanẽcantib°ignes.

4 iiij IpsisIncæloTerrarumiurepotitis.

quiꝑzonarumvitaliAsignaFurendo.

discuRruntꝑxęvixnotasedelocati.

7 vi KartaFinitaVotidePrendiMusodas.

almedeustenossemihic̄cedesideli.

ꝑtuadOnatibiplaceamꝑviribusoro.

i vi xij xviij xxiiij

QVadratus hic æqui laterus qui dicitur, tetragonus, à xxx. in d cccc. progredit. Cuius diuisio per v. senarios facta, lectori occasionem tribuit, vt se exerceat in singulis mathematicæ disciplinis. Siquidem continuatis proprietatibus medietatum trium artium talis diuisio ostendit arithmeticæ vi. xij. xviij. Musicæ xij. xviij. vviiij. Geometricæ vi. xij. xxiiij. Igitur vicesimi termini summi linea est A, quæ in infimo spacio habetur pro epactis nulla. A qua videlicet intra A per eandem lineam singulæ literæ græcæ quæ ex ordine sequi debuerant tantum distant siue sursum siue deorsum, quantus est numerus epactarum. Nam b in ordine literaꝝ secunda hic habetur xij. & C ordine tertia, hic est xxij. Cyclus quo decennouenalis talis erit, qualem naturalem ordinem litera tenuerit, quia illo anno pro epactis posui. Siquidem B positione hic est vndecima, cum sit literaꝝ ordine secunda & ob hoc constat esse annum cycli decennouenalis secundum, lineaꝝ primæ & duodecimæ expositio. In priori sentẽtia cõtinetur absq; dubio. Deniq; quia luna morat in vno quoq; signo duobus diebus & semisse, alternatim quibusdam signis duobus, quibusdam

tres dies sedi. In xviij. linea huius tabulæ, inferius eo numero subnotatæ, in duo inte
gra signa v. dies integros teneant, dum quod vni subtrahitur alternatim detur. Men
A ses vero contra. In xxiiij. linea posui, vt in quo signo sit sol singulis mensibus anni
aduertas. Nam hinc ex minio arietem, nde Aprilem, hinc taurum, inde Maium perspi-
cis, & cætera eodem modo. Ergo per singulos dies lunam in quo signo sit inuentu-
rus scito quota, & cuius mensis sit, ac in lineis xvij & xxiiij considerata prima luna
contra se venient menses, & signa contra vt Aprilis in xxiiij & aries in xvij. Termi
nos quoque semper inuenies, si obseruaueris lunam feb. x. mar. ij. aprilis xiiij mai. xx
Iunij iiij.

MAnuscriptum exemplar distinctum erat colorum certo genere ex quibus, quæ scripta erāt minio nos literis maiusculis expressimus, quæ distinguendi ratio alibi quoque est obseruata.

FINIS COMPVTATIONVM ANNALIVM BEDAE.

COLONIAE ex officina Ioannis Praël Typographi, Anno à Christo nato M. D. XXXVII. mense Maio.

